

STUDIEN ZUR KULTURKUNDE

HERGRÜNDET VON LEO FROBENIUS · HERAUSGEGEBEN VON BEATRIX HEINTZE
104. BAND

RÜDIGER KÖPPE VERLAG KÖLN
1994

PROWESS, PIETY AND POLITICS

THE CHRONICLE OF ABETO IYASU AND EMPRESS ZEWEDITU OF
ETHIOPIA (1909-1930)

Recorded by

ALEQA GEBRE-IGZIABIHIER ELYAS

Edited and translated by

REIDULF K. MOLVAER

RÜDIGER KÖPPE VERLAG KÖLN
1994

SHOUT
SHARE **IT**

TABLE OF CONTENTS

I. Preface	11
II. Introduction	15
III. Explanation of Amharic and Geez terms left untranslated in the Chronicle	23
IV. The Chronicle in Amharic	27
V. The Chronicle in English translation with notes	297
VI. Postscript	557
VII. Appendix	571
VIII. Index to the English text	577

PREFACE

The years between the reigns of Emperor Menilek II and Emperor Haile Sillase I have been rather obscure compared to the preceding and succeeding epochs in Ethiopian history. Actually, Haile Sillase "commissioned" the recording of the Chronicle of the reigns of Lijj (who should rather be called Abeto) Iyasu and Empress Zewditu, but he never permitted the publication of this chronicle. I came across it by chance, although it has for many years been easily available to anyone who cared to look, in the Geez manuscript section of the National Library in Addis Abeba.

In 1985, I asked Ato Beide-Mariam Desta to teach me the traditional ("classical") pronunciation of Geez. When he realized my interest in the "life and times" of Lijj Iyasu, he told me the following story.

When he was young, he was brought up and educated in the house of his uncle, Memhir Akalu Kidane-Mariam, later Bishop Luqas of Wellega during the Italian occupation. His uncle's godson, Aleqa Gebre-Igziabiher Elyas, had been asked first by Empress Zewditu and later by Haile Sillase to write the Chronicle of the reigns of Abeto Iyasu and Empress Zewditu. When he had written the first draft of the second version of the chronicle in "rough" handwriting, he started to re-write it in neat handwriting, but for this he also used both Ato Beide-Mariam Desta and his father, Aleqa Desta Kidane-Mariam (the bishop's brother) as his calligraphists. This edition was presented to Haile Sillase, who gave orders that it should be placed in the National Library. But Ato Beide-Mariam Desta had another copy made, and it is his edition that has been made available to me and which I have translated here. With the help of an old retired librarian from the National Library, we were able to identify the copy in the National Library. But as I was at the time working for the United Nations and had no "research project" from a university, I did not have the time to go through the lengthy procedure (with uncertain outcome) of seeking permission to consult in detail, or photocopy, the version in the National Library.

Aleqa Desta Kidane-Mariam did, when he copied the original draft, make some linguistic and factual amendments of the original script by Aleqa Gebre-Igziabiher Elyas, in consultation with the author. Young Beide-Mariam Desta did not make such changes. There would thus be some discrepancies between the first and second versions of the chronicle, but hardly any conscious "corrections" between the second (in the National Library) and the third (which I have used). I have asked

Gebr.-Igzabihier's family about the original script, but it seems to have vanished without a trace.

Ato Beide-Mariam did not only supply me with a version of the chronicle; he was also a constant help during the translation and with the footnotes. Where he was not able to answer my questions himself, he was able to get much relevant information from his vast circle of friends and acquaintances.

After the translation and annotating were completed, Lijj Mikael Imru generously went through the text and notes and corrected several mistakes, especially in the identification of people. Finally Dr. Birhanu Abbebe filled in many lacunae in the notes. Their knowledge of the period and of personalities mentioned in the text and notes is admirable. I am very grateful to them both, as well as to Ato Beide-Mariam Desta, for their invaluable help, without, of course, making them responsible for any remaining errors or inaccuracies.

I have added a Postscript to the chronicle, giving additional information, mainly about Iyasu. I found a few people who had met and known Iyasu, and others told me what was preserved about Iyasu as "family traditions". I was of this kind of story than in Iyasu's).

Parentheses (—) are used to indicate alternate translations (for which slanting lines — are also used), to give a more literal translation of the Amharic (in which case quotation marks are also used), and also to show that a word is used in the Amharic text that is not needed to make sense in English. Square brackets [—] are used for any additions to the text when I thought that this would be helpful for easy understanding of the text.¹

Poetry has been translated as prose, as I do not think that a rendering as poetry would be of much interest to a readership in English. Ethiopians may have used poetry about historical events because they "like poetry", because they could hint at things that could not be said openly when using poetic devices; and because poetry could be made sufficiently obscure to permit expression where silence would otherwise have been imposed on the authors. But I have taken care to reproduce the "double" (and sometimes multiple) meanings of the original. For this, footnotes and expansions of the text by means of words between brackets have been used.

¹ I may have exaggerated the use of square and round brackets and alternative translations. My linguistic interest is to blame for such pedantry.

As there are no footnotes in the Amharic original, all footnotes in the English text have been added by me.

A list of words (with explanations) left untranslated in the English version can be found after the Introduction.

My transcriptions of Amharic and Ge'ez terms are not completely exact or even wholly consistent, but sufficiently precise for readers to be able to pronounce the words with reasonable approximation to the original. Those who need greater precision are referred to the Amharic version.

E.C. means Ethiopian Calendar, which begins 11 September, over seven years before A.D. (Gregorian Calendar), and most of the year the Ethiopian Calendar is thus eight years behind the "European" one. Leap years are not taken into consideration in the conversion of dates. (Leap year day, *Segir*, falls on 11 September, the last day of the Ethiopian "year of Luke", nearly six months before European leap year day. The "year of John" begins on 12 September, and the one day difference in dates lasts till 29 February.)

Gebr.-Igzabihier Elyas's Amharic is not always easy (or excellent), and some simplification has been made in English, especially by means of more frequent use of punctuation marks. Otherwise I have striven to be as faithful to the original as possible.

In the parts of this book written by myself (the Introduction, Postscript and the notes) I have occasionally referred to the present time or used the present tense. That is valid up to the end 1987 when I completed the manuscript. The Appendix was added in May 1988.

I was under great pressure of work when I undertook this task. At the Frobenius Institute, Professor Eike Haberland most generously accepted my version written by hand, and Ms. Eva Sommer agreed to prepare a version acceptable to the printers. I am deeply grateful to them both.

Professor Haberland also found a calligraphist to rewrite the Amharic text in a neat and beautiful hand, with a pleasing result. This also pays tribute to an art that may be dying out.

The use of a calligraphist does, however, present some problems for the proofs. Some small changes will be made, both consciously and unconsciously. Amharic letters with identical pronunciation will alternate in the two versions, and some changes in wording and spelling occur. Punctuation has been slightly "modernized" both by me and (more so) by the calligraphist, and he has added more divisions into paragraphs than I ventured to make. Some inconsistencies in spelling have not been

removed. The calligraphist has in a few places taken the chapter heading as the first sentence of the chapter.² Here, my translation is more faithful to the original.

For ease of reference, I have added [between square brackets] chapter headings, from the author's table of contents, where such are missing.

Arabic numerals, question marks and repetition marks (") have been added by the calligraphist – but are absent in the original.³

Finally, I want to thank Dr. Herwig Kempf, Director of the Goethe Institute in Addis Ababa, for his kindness and help on many occasions. Many Ethiopian helpers requested anonymity. Others who have given help and information will have to remain anonymous too, but all are thanked.

When much of the preparatory work on the manuscript for this book had been completed, I received the sad news that Professor Haberland had died. The progress of the script had understandably been delayed due to his long illness, and I am very grateful to Dr. Beatrix Heintze for taking over the task of bringing it to a conclusion so quickly and efficiently.

Professor Haberland had published his monumental book on the *Urore* of South Ethiopia before I came to Ethiopia, and I knew about and was inspired by his research before we ever met. Later we were able to exchange views and share common interests, and I was glad that he also took an interest in my much more modest contributions to Ethiopian scholarship. When I last left Ethiopia in 1989, he encouraged me to continue with my studies of Ethiopia by telling me that nothing had fascinated and enriched him professionally as much as his studies of Ethiopia.

Ethiopia lost a true and dedicated friend, and Ethiopian scholarship a profound student of the country, when Eike Haberland died on 6 June 1992, at the age of 68 (he was born 18 May 1924). I am happy to dedicate this book to his memory. I am also grateful to his daughter for taking an interest in the continued work on and completion of this book.

2 I have tried to amend the Amharic text of the calligraphist. The most neatly written of these corrections are in the handwriting of Dr. F. Kemink.

3 I have tried to remove most of these from the calligraphist's version.

INTRODUCTION

Alqa Gebre-Igziabher Iyas explains in his Foreword how this chronicle came to be written. Haile Sillase had been part of the conspiracy to depose Iyasu and cannot be expected to have looked with favour upon a chronicle that is rather sympathetic to Iyasu. Gebre-Igziabher criticizes Iyasu for several of his acts and policies, but he is on the whole of the view that there was not sufficient cause to depose him. Although the author supports efforts by rulers (Menelik, Iyasu, Zewditu and Tefari as Regent during Zewditu's reign) to develop Ethiopia, he is rather conservative in religious matters. This makes him rather more sympathetic to Zewditu than to Tefari/Haile Sillase. Writing, as he did, the chronicle during the reign of Haile Sillase, he knew that he had to be sure of his facts and have a good basis for his views when he wrote in praise of either Iyasu or Zewditu. It is likely, therefore, that this chronicle is more truthful in most respects than chronicles written about rulers during the reigns of the same monarchs (or by people closely identified with the policies of the rulers about whom they wrote).

Iyasu's reign is covered fairly well in this chronicle, and it gives the impression of an eyewitness report (events being witnessed either by the author or his sources). Zewditu's reign is somewhat less completely described, and the author has probably been less than straightforward in his account of certain events (some of which he must have known better than he tells them). This may be due to restraints he was under because Haile Sillase would be the final "judge" deciding the fate of the chronicle. Some of these omissions or half-truths I have tried to correct in the notes, but I expect that much has escaped my notice, or better information has not been available to me. (Some relevant and more correct or complete information on a few points may be gleaned from the life histories of Ethiopian authors which I have been collecting parallel with the work on this chronicle. And some references to Ethiopian culture are more fully explained in my book, *Tradition and change in Ethiopia*, published by E.J. Brill, Leiden.)

One important aspect of the chronicle is the comment of a social or cultural character that the author makes, beside the "mere" recording of facts. This can help to explain the evolution of Ethiopian society perhaps better than the naked narration of events.

To know more about the author of the chronicle, I got in touch with his eldest surviving child, Weyzero Timresh Gebre-Igziabihier, who lives and runs a pharmacy and clinic in Nazareth, a town about 85 km south of Addis Abeba. She gave me as much information about her father as she could (as well as a picture of him – and showed me several more), and I am grateful to her for her help with the biography of her father. Ato Beide-Mariam Desta also knew several things about Gebre-Igziabihier which his daughter did not know. Again I am indebted to him for his help.

About Gebre-Igziabihier Elyas

Gebre-Igziabihier Elyas was born at Intotto (the mountain above Addis Abeba where Menelik II had his capital before he transferred it to the present site) on 5 Yekkamit 1884 E.C. (12 February 1892 G.C.). His father was the famous painter, Aleqa Elyas Hailu, from a place called Elyas in the south of Gojjam (his mother's father was from Tigray), and his mother was Amete-Mikael, from Mola in Gojjam (and her mother came from Gurage). Elyas Hailu had been an adviser and envoy to European countries for Menelik II, and he also tried to advise Iyasu. At Intotto, at the age of five, Gebre-Igziabihier started learning to read and recite the Psalms, as is usual in so-called church schools or priest schools – schools around churches run by a priest and where some reading and, mostly, memorization and recitation of biblical texts are taught. Then he studied government rules and working procedures and "discipline" – to fit into the hierarchical structure and to be able to observe the "etiquette" so strictly enforced in Ethiopian society. Next he studied painting, book decoration or illumination (*harag*), formal handwriting (*qum tshfet*) and book making – using hides to make parchment and then cutting and binding the parchment into books; his teacher in these skills was his father, who was at the Raguel church at Intotto.

At the age of 20 he went to Elyas in Gojjam, his father's homelace, to get further education at the famous church there, well known for its teaching of church song and music (*zema*) and church or "classical" poetry (*qine*) and of painting in the traditional (religious) style and of *harag*-decorations. After that, Gebre-Igziabihier went to Sella-Dingay to study *qine* and painting under his godfather, Memhir Akalu Kidane-Maniam (later Bishop of Wellega; he was from Debre-Wegq in Gojjam and was at this time head of St. Mark's church – also called Debre-Hiryan Margos – at Sella-Dingay).

Later, Gebre-Igziabihier went to the church of St. George at Bichena in Gojjam for further studies of *qine*, and there he graduated as a teacher of *qine*, which conferred on him the title of *aleqa* (i.e. "head" – of a traditional church art, such as poetry or

painting; or head/supervisor of a main church, etc.; Gebre-Igziabihier was *aleqa* only in the first sense).

Then he studied the Old Testament (memorization of the text and its interpretations) for some time at Debre-Tsion, which is the name of the main church of the Nibure-Id both at Aksum and at Addis Alem (near Addis Abeba), and it is not clear which of these churches he went to, but it was most likely at Aksum.

After some time at Debre-Tsion, he began to long to join his parents in Addis Abeba, and he returned home. Back in the capital, he started to work as an assistant treasurer in the customs office, but as he did not like the work, he was soon transferred to the Ministry of the Pen as a scribe and book illustrator or illuminator.

At this time, the Ministry of the Pen (working in close cooperation with the Palace) was planning to print the New Testament text (in Amharic, without commentary), and Gebre-Igziabihier was appointed chief secretary to the committee charged with making the translation from Ge'ez to Amharic. After he had recorded the complete translation of the New Testament, he received a special award from Empress Zewditu.

I am told that Gebre-Igziabihier's father and godfather presented him to Zewditu (just after she became Empress) when they realized his great gifts, and that from then on he was a kind of confidential secretary to her, recording all her deeds etc., during practically all of her reign.

Empress Zewditu was so pleased with Gebre-Igziabihier's handwriting that she asked him to make a handwritten copy of the collection of confessional writings accepted as basic by the Ethiopian Orthodox Church, called "Faith of the Fathers" (*Haymanote abew*), and this was placed in the royal chapel or small church in the Palace compound called Kidane-Mihret. He sat in an office in the Palace to make this copy – writing it on parchment, binding and illustrating or illuminating it –, a task that took him eight months. He was rewarded generously by the Empress when he handed the book over to her.

At this time there arose a dispute about the pure doctrine of the Ethiopian Monophysite religion (*gewahdo*), and Gebre-Igziabihier came into the forefront in this controversy when he made a painting and wrote a poem in support of one of the factions in the dispute. The matter was brought before the special court of the Crown Prince, Teferi Mekonnen (later Haile Silasie), and he ordered the hearing and settling of the "case" to be transferred to the court of the Archbishop (Abune Matewos), and the Archbishop brought the matter before a conference of church scholars. Gebre-Igziabihier's party came out victorious in this dispute, and he received high praise from church scholars and the blessing of the clergy. He had spent some time in

prison when this "case" was going on. Chapter 62 of the chronicle tells what the dispute was about, but I am told that he gives a somewhat biased picture of the controversy.

In 1921 E.C. (1928-29 G.C.), Ethiopians started to demand that Ethiopians (and not only Egyptians, as hitherto) should be ordained or consecrated as bishops in the Ethiopian Orthodox Church, and Gebre-Igziabher supported this viewpoint. He wrote about the matter in the *Birhaninna selam* newspaper. When the matter was settled so that Ethiopians were accepted and consecrated as bishops, he wrote a poem in the *Almro* newspaper on the return of the new bishops from Egypt to Addis Ababa. (The poem was called, "I called my son from Egypt to be a bishop", with allusions to Matthew 2:15 and Hosea 11:1.) The negotiations relating to the appointment of Ethiopian bishops are reported in this chronicle, chapter 94. I am also told that Gebre-Igziabher Elyas contributed regularly to the two newspapers mentioned above as a journalist, and that Zewditu even employed him as a kind of "supervisor" of newspapers in Ethiopia.

Later, Empress Zewditu employed him as royal chronicler or historiographer, and he wrote a chronicle or history of Ethiopia during the years 1908/9 to 1930 (1901-1927 E.C.) and gave it to Empress Zewditu.

Later Mekonnen was Regent at this time (and he became Emperor Haile Sillassie soon after, in 1930), and probably he did not like Gebre-Igziabher's chronicle too well, for he soon "transferred" him (perhaps after a short time in "disfavour") to become a teacher in a newly established school in Wellega (he lived in Negemte during this time, it seems). This ended his career as royal chronicler for the time being. The chronicle was, however, eventually sent to press and it was printed by the time the Italians invaded Ethiopia, and then they destroyed the printed copies – but Gebre-Igziabher had retained a copy which he was able to make use of when Haile Sillassie asked him to rewrite the chronicle after he returned from exile.

Gebre-Igziabher was a teacher from 1924 to 1928 E.C. (1931-32 to 1936 G.C.), a period during which his school, as well as education generally in Ethiopia, expanded greatly. When the Italians invaded Ethiopia in 1935-36 G.C., he wrote and staged a play in the school. It was about the value of freedom, the honour of the flag, and love of the king. After the show, he read a patriotic poem he had written.

The Italians did not occupy Wellega at once, and during this period Gebre-Igziabher wrote patriotic songs or poems to stir up the people to resist the enemy, and defiant war-songs were heard in Negemte, people pledging to die for their freedom. But the Italians invaded Negemte and Wellega, and the resistance movement died down for a while. Gebre-Igziabher dressed like a hermit and started to live

among the tombs around Negemte, spending his time in seclusion and prayer. He heard of ruthless treatment of people – many arrests, people being beaten to death, and all his colleagues from his school were detained (schools for Ethiopians were closed at this time); all this caused him deep grief.

At this time, his godfather, Memhir Alalu Kidane-Mariam, was appointed Bishop of Wellega, Illubabor and Kefa, with residence in Negemte (after the Italians had killed his predecessor, Abune Mikael). He (as Abune Lugad – a position the Italians forced him to accept) called Gebre-Igziabher from the tombs (where he had lived for about six months) and employed him as his "general secretary" and as a supervisor of the churches and the clergy in his bishopric, as his personal representative.

The resistance movement was very weak in Negemte at this time, and Gebre-Igziabher tried to stir up people by writing patriotic songs and poems, and groups of patriots were formed. These killed three Italians in Negemte and entered the forest as guerrilla fighters, and Gebre-Igziabher continued to encourage them in the fight. On 2 Tahsas 1933 E.C. (11 December 1940 G.C.), a few patriots had dinner at Gebre-Igziabher's house, and then they went and burned down the houses of Ethiopian officials appointed by the Italians, and returned to the forest.

At this time there arose a rumour that the Emperor had returned to Ethiopia (before he had done so), and this caused people to refuse to use Italian money. The Italian Commissariat had to intervene, and when they questioned people about who had set out the rumour about the Emperor's return, they were told that it probably originated from a sorcerer (*galichia*). During this time, Gebre-Igziabher wrote another poem (and poems tend to fire the minds of Ethiopians) – this time about his certainty that the Italians would soon be defeated by the Ethiopians. (Several of his poems were given to me by his family.)

When Ethiopia was liberated and Haile Sillassie did return, patriots gathered in Negemte to hoist the Ethiopian flag, and they gave speeches in which they also praised Gebre-Igziabher Elyas for his contribution to the resistance movement.

Gebre-Igziabher Elyas had been thinking of becoming a monk or hermit unless Ethiopia was freed (an idea that also had come to his mind at the death of Zewditu; see the chronicle, chapter 100), but when liberation came, he decided to continue to work as a teacher, and his first teaching job after the country was free again was in a large building set up by the Italians. From then on, 1941 G.C., till 1944 or 1945 G.C. (1937 E.C.), he taught in the Haile Sillassie I School in Negemte, and during this time he helped to establish small schools in the surroundings of the town. At the end of this period (in 1937 E.C.), he was called to Addis Ababa again by Haile Sillassie and asked

or ordered to write once more the Chronicle of Yyasu and Zewditu (starting actually with the last years of Menlek's reign). This he did in the course of eight months when he was working in or for the Office of the Institute for Royal Chronicles in the Palace, but actually doing most of the writing in the National Library. He had his previous version to work from, but he wrote a new and different chronicle from the first one. (For the first version he had had several papers which Zewditu had put at his disposal as well as notes he had taken from talks with Zewditu. When the Empress died in 1930 G.C., Gebre-Igziabher destroyed papers and notes that he thought Haile Sillasié might use "against" her – to "discredit" her in any way. Haile Sillasié never forgave him for this, and that is one reason why Gebre-Igziabher was removed from his office in the Palace the first time and made a teacher. This explanation was given by one who knew the chronicler well.)

After completion of the chronicle – which was placed in the National Library and not published till now – Gebre Igziabher Elyas went back to teaching, being made (in 1938 E.C., 1945/6 G.C.) the director of the Dejjazmach Chacha School in the town of Gedo in Jibat and Mecha District (near Ambo) in Shewa, and teaching Amharic and drama to secondary school students. There he worked till he retired with a pension in 1957 E.C. (1964/5 G.C.), having served the government for a total of 47 years.

Gebre-Igziabher had built himself a house in Ambo and lived there during most of his retirement, but at the end, when his health was weakening, he went to his eldest daughter in Nazareth and died there on 26 Meskerm 1962 E.C. (6 October 1969 G.C.), at the age of 78, five years after he had retired.

Gebre-Igziabher Elyas married three times. His first wife was Weletie-Mariam from Yifat. She died three days after Gebre-Igziabher. They got three children who all died. Then he left her and married Werqesh Melka from Addis Abeba, and they had one child – who is his oldest surviving child. Then Gebre-Igziabher went back to his first wife, and they got a child who is still alive. His third wife, Shumete Gelela from Wellega, he married about two years before the Italian invasion of Ethiopia. By her he had eight children who are all alive. I met Shumete in the house of Tinesh Gebre-Igziabher, his oldest daughter, in 1986, but she was very old (she died in April 1987) and her mind was not clear enough to supply me with any information about her husband. The same is true of his second wife, alive at the end of 1987 and whom I also saw. One son, Yaqob, became a colonel with the police and was made Minister of Information for a short time a few years after the Revolution, and he is now with the Civil Aviation Administration as a legal adviser. Another son is a health educator, one is manager of a state farm, one a journalist, and one daughter is a nurse. Two sons are in the United States.

Gebre-Igziabher Elyas is said to have been a very generous man, patient, self-controlled, polite, very intelligent and a very pious, strict Christian ("who never got drunk"). He belonged, like his father, to the pure *Tewahdo* (Monophysite) branch of the church, although his family comes from a predominantly *Qibat* area (the *Qibat* teach that Christ's natural flesh was defective and had to be – and was – purified at his baptism). In addition to being a historian, poet, painter and journalist, he was also "a great orator".

Of Gebre-Igziabher's eleven surviving children, his oldest daughter has the longest and clearest memories of him; but on several points I got better information from Ato Beide-Mariam Desta, who had known him well, and who in particular knew more about his chronicle than his family did.

This chronicle seems to be the only existing written source to much of what happened during the period it covers, and it is likely to remain a lasting memory to Gebre-Igziabher Elyas's scholarship.

The Amharic title of the chronicle means "Notes from life", "Reminiscences", or "Memoirs/Memories", stressing the eyewitness nature of what is told in this chronicle. The Foreword by the author clearly shows that he intended this as a Royal Chronicle in the tradition of earlier chronicles of this kind.

Aleqa Gebre-Ieziahier Elyas

የአዲስ አበባ ጥቅም

አዲስ አበባ

አዲስ አበባ

የአዲስ አበባ ጥቅም

፪. ከክፍል ስም፡፡

፡- ስላ፡ደባመዳ፡ምኒልክ፡ሓመምና፡ስላ፡አጅ፡ኢያሱ፡

ኢሉጋ፡ወራሽ፡መኾኑ፡

፡ሁሉ፡፡ኢየሱስ፡፡ታወሰደ፡፡

E. ስኅ፡ ዳግሹዎ፣ ኦቦተር፡ ሐላ፣ ዐጀዝመቺ፡ እ፡ ብሮሃ፡ መሀል

THE

2-118:4190:111:.....

2. $\alpha\alpha = 11 + 0 \times x = 11$

I- na: 60: 17: 1185: 25: 26: 27: 28: 29: 30: 31: 32: 33: 34: 35: 36: 37: 38: 39: 40: 41: 42: 43: 44: 45: 46: 47: 48: 49: 50: 51: 52: 53: 54: 55: 56: 57: 58: 59: 60: 61: 62: 63: 64: 65: 66: 67: 68: 69: 70: 71: 72: 73: 74: 75: 76: 77: 78: 79: 80: 81: 82: 83: 84: 85: 86: 87: 88: 89: 90: 91: 92: 93: 94: 95: 96: 97: 98: 99: 100: 101: 102: 103: 104: 105: 106: 107: 108: 109: 110: 111: 112: 113: 114: 115: 116: 117: 118: 119: 120: 121: 122: 123: 124: 125: 126: 127: 128: 129: 130: 131: 132: 133: 134: 135: 136: 137: 138: 139: 140: 141: 142: 143: 144: 145: 146: 147: 148: 149: 150: 151: 152: 153: 154: 155: 156: 157: 158: 159: 160: 161: 162: 163: 164: 165: 166: 167: 168: 169: 170: 171: 172: 173: 174: 175: 176: 177: 178: 179: 180: 181: 182: 183: 184: 185: 186: 187: 188: 189: 190: 191: 192: 193: 194: 195: 196: 197: 198: 199: 200: 201: 202: 203: 204: 205: 206: 207: 208: 209: 210: 211: 212: 213: 214: 215: 216: 217: 218: 219: 220: 221: 222: 223: 224: 225: 226: 227: 228: 229: 230: 231: 232: 233: 234: 235: 236: 237: 238: 239: 240: 241: 242: 243: 244: 245: 246: 247: 248: 249: 250: 251: 252: 253: 254: 255: 256: 257: 258: 259: 260: 261: 262: 263: 264: 265: 266: 267: 268: 269: 270: 271: 272: 273: 274: 275: 276: 277: 278: 279: 280: 281: 282: 283: 284: 285: 286: 287: 288: 289: 290: 291: 292: 293: 294: 295: 296: 297: 298: 299: 300: 301: 302: 303: 304: 305: 306: 307: 308: 309: 310: 311: 312: 313: 314: 315: 316: 317: 318: 319: 320: 321: 322: 323: 324: 325: 326: 327: 328: 329: 330: 331: 332: 333: 334: 335: 336: 337: 338: 339: 340: 341: 342: 343: 344: 345: 346: 347: 348: 349: 350: 351: 352: 353: 354: 355: 356: 357: 358: 359: 360: 361: 362: 363: 364: 365: 366: 367: 368: 369: 370: 371: 372: 373: 374: 375: 376: 377: 378: 379: 380: 381: 382: 383: 384: 385: 386: 387: 388: 389: 390: 391: 392: 393: 394: 395: 396: 397: 398: 399: 400: 401: 402: 403: 404: 405: 406: 407: 408: 409: 410: 411: 412: 413: 414: 415: 416: 417: 418: 419: 420: 421: 422: 423: 424: 425: 426: 427: 428: 429: 430: 431: 432: 433: 434: 435: 436: 437: 438: 439: 440: 441: 442: 443: 444: 445: 446: 447: 448: 449: 450: 451: 452: 453: 454: 455: 456: 457: 458: 459: 460: 461: 462: 463: 464: 465: 466: 467: 468: 469: 470: 471: 472: 473: 474: 475: 476: 477: 478: 479: 480: 481: 482: 483: 484: 485: 486: 487: 488: 489: 490: 491: 492: 493: 494: 495: 496: 497: 498: 499: 500: 501: 502: 503: 504: 505: 506: 507: 508: 509: 510: 511: 512: 513: 514: 515: 516: 517: 518: 519: 520: 521: 522: 523: 524: 525: 526: 527: 528: 529: 530: 531: 532: 533: 534: 535: 536: 537: 538: 539: 540: 541: 542: 543: 544: 545: 546: 547: 548: 549: 550: 551: 552: 553: 554: 555: 556: 557: 558: 559: 560: 561: 562: 563: 564: 565: 566: 567: 568: 569: 570: 571: 572: 573: 574: 575: 576: 577: 578: 579: 580: 581: 582: 583: 584: 585: 586: 587: 588: 589: 590: 591: 592: 593: 594: 595: 596: 597: 598: 599: 600: 601: 602: 603: 604: 605: 606: 607: 608: 609: 610: 611: 612: 613: 614: 615: 616: 617: 618: 619: 620: 621: 622: 623: 624: 625: 626: 627: 628: 629: 630: 631: 632: 633: 634: 635: 636: 637: 638: 639: 640: 641: 642: 643: 644: 645: 646: 647: 648: 649: 650: 651: 652: 653: 654: 655: 656: 657: 658: 659: 660: 661: 662: 663: 664: 665: 666: 667: 668: 669: 670: 671: 672: 673: 674: 675: 676: 677: 678: 679: 680: 681: 682: 683: 684: 685: 686: 687: 688: 689: 690: 691: 692: 693: 694: 695: 696: 697: 698: 699: 700: 701: 702: 703: 704: 705: 706: 707: 708: 709: 710: 711: 712: 713: 714: 715: 716: 717: 718: 719: 720: 721: 722: 723: 724: 725: 726: 727: 728: 729: 730: 731: 732: 733: 734: 735: 736: 737: 738: 739: 740: 741: 742: 743: 744: 745: 746: 747: 748: 749: 750: 751: 752: 753: 754: 755: 756: 757: 758: 759: 760: 761: 762: 763: 764: 765: 766: 767: 768: 769: 770: 771: 772: 773: 774: 775: 776: 777: 778: 779: 780: 781: 782: 783: 784: 785: 786: 787: 788: 789: 790: 791: 792: 793: 794: 795: 796: 797: 798: 799: 800: 801: 802: 803: 804: 805: 806: 807: 808: 809: 810: 811: 812: 813: 814: 815: 816: 817: 818: 819: 820: 821: 822: 823: 824: 825: 826: 827: 828: 829: 830: 831: 832: 833: 834: 835: 836: 837: 838: 839: 840: 841: 842: 843: 844: 845: 846: 847: 848: 849: 850: 851: 852: 853: 854: 8

፳ - ኢኮ፡ጸጵገጠጥ፣ካሣ፡ወጸ፡ካ-ጊጸገ፡ጉዞና

፲ - ስክ፡ ቀግሹም፡ አገተ፡ ሄራ፡ ማሳሳ

፲፩- ስነ፡ቀጢኒ፡መጽኃኒ፡ዓለም፡አገ።

iē- hā:kū-f:hqā:h7C: mōw-nf+

၂၆. ဝိသုဒ္ဓိသုတ်

ἰὸ· ὁδὺν· τὴν· πρὸς· τὸν· οὐρανόν·

[illegible]

15-1111-ALP-F-ALYIF-WX:X1G-F-F

12-11: ΔΔ43: H1157: Δy₀₁γ₁ε₁:

17-067 M4-JAEN

IX-ከሃ:73ዘብ'ምርመራ... ..

፲፱ - ስኦ፡ጸግጦዊ፡ምረክክ፡ዕረፋት፡. .

5- ከአፈፃፀብ ማስመጣትና ከአፈፃፀብ

፩፩-አኣ፡ኣቲ፡ጣፂቶ፡አኣ፡ወፂዘር፡ዘወ

ṣē-ḥā:mšr:h+mq:ḥā.wdē:k

፩-ሐሳ:መከቀል:በዓል:ከሐ:ቀረር:ገ

[illegible][illegible]

የፌዴራል ልማት ቢሮ

ክፍል አንድ፡

የደባጣዊ ምኒልክ ታሪክ ከሺጅ መቶ አርባ ዘጠኝ፡
 ባመተ፡ ምሕረት፡ ጁምሮ፡ አስከ፡ ሺ፱ መቶ፡ አንድ፡ ዓ፡ ም፡
 ድረስ፡ የሠሩት፡ ታሪክ፡ በልዩ ልዩ ረድፍ፡ ስለተጻፈ ከሺ፱፡
 መቶ ሁለት፡ ባመተ፡ ምሕረት፡ ጁምረን፡ የደባጣዊ፡ ምኒልክን፡
 ታሪክ፡ ከልጅ አያሌ ታሪክ ጋር፡ አስተባብረን፡ ሐመደፍ፡ አንቀጥ
 አለን፡ በሺ፱ መቶ ሣ፱ ባመተ፡ ምሕረት፡ አዲ ተወድሮክ፡ ሸዋን፡
 በወረት፡ ጊዜ፡ የአዲ ምኒልክ አባት፡ ንጉሥ ንጉሠ፡ ሸዋ፡ ኃይሉ፡
 መሐከት፡ ያዲ፡ ተወድሮክን፡ ጫካኝነት፡ ስለሰሙና፡ ስለተረዱት፡ ኖባል፡
 የደዊትን፡ መምጣት፡ በሰማ፡ ጊዜ፡ በድንጋጤ አንደኛው ትንጉሠ፡
 ሸዋ፡ ኃይሉ፡ መሐከት ም፡ የተወደደለን መምጣት፡ በሰሙ፡ ጊዜ አጅግ፡
 ያለመጠን ደንባጠው በጫካኝ በተወደደለ፡ አጅ፡ ከመውደቅ፡ በአ
 ባዚአብሒር፡ አጅ፡ መውደቅ ያሻሻላል፡ ብለው፡ ጸለዩ፡ አግዚአብሒ
 ርም፡ ጸሎታቸውን፡ ሰምቶ፡ አዲ ተወድሮክን፡ ሰደዱ፡ በድንጋጤ
 ምክንያት፡ ዐረፉ፡ ንጉሡ ሸዋ፡ ኃይሉ፡ መሐከት ም፡ አቢጫሊክ፡ የየ
 ሩሳሊምን፡ ጥፋት፡ አታሳየኝ፡ ብሎ፡ አንደ፡ ጸለዩ፡ አንደኛው የሸዋን፡
 ጥፋትና፡ የተወደደለን ሌት፡ አታሳየኝ፡ ብለው፡ ጸለዩ፡ አንደ፡ ከአዲ
 ተወድሮክ፡ ጋር፡ ሐመዋጋት፡ ሊርተው፡ አደገሰም፡ የሚሉ አሉ፡፡
 ያም፡ ሆነ ያህ፡ በተወደደለ፡ መምጣት፡ ሰበብ፡ በድንጋጤ፡
 ሐይወታቸው፡ ማሳፋት፡ ተረጋግጧል፡ የሸዋም፡ መኳንንቶች፡ አንደህ፡
 በሚል፡ ልቅሱ አስቆሰዋል፡፡

በጌቶ፡ በመጠበቅ፡ ቀንና ሌሊት፡
 በላህጋት፡ ሞተብን፡ ኃይሉ መሐከት፡፡

ተብሎ ተለቅሷል፡፡

አዲ ተወድሮክ፡ ሸዋን፡ አጥፋተው፡ የገደሉትን፡ መኳንንት፡
 ገድለው፡ አጅ፡ የቀረጡትንም፡ ቀርጠው፡ ወደ ጌንደር፡ ስመልኩ፡
 ልጅ፡ ምኒልክን፡ ይዘው፡ ወደ ጌንደር፡ ሒዱ፡ ልጅ፡ ምኒልክንም፡ አግ
 ዚአብሔር፡ አታሳቅ፡ ለሠልጣን፡ ስለመረጣቸው፡ ዳዊትን፡ ከሳኦል፡
 አጅ፡ አንደ፡ ጠበቀ ልጅ፡ ምኒልክንም፡ አምላክ፡ ጠብቋቸው፡ ከሸዋ
 በሒዱ፡ በ፲ ባመተ፡ በተወለዱ፡ በ፱፱ ባመተ፡ ከአዲ ተወድሮክ፡ አጅ፡

አምላጠው፡ ወደ ሸዋ፡ ገቡና፡ አንደ፡ አባታቸው፡ ንጉሡ ሸዋ፡ ምኒ
 ልክ፡ ተብለው፡ ነግሠው፡ በመጀመሪያ፡ አንጦሎሳይ፡ ከተማ፡ ቀረ
 ቀሩ፡ ከዚያም፡ በኋላ፡ አዲ ተወድሮክ፡ በመቀደዱ፡ ጦርነት፡ በገዛ፡
 ሸጉጣቸው፡ ሞቱና፡ በ፲፱፻፲፬ ባመተ፡ ምሕረት፡ በዘመነ፡ ዮሐንስ
 ጥር፡ ፩፬ ቀን፡ አባ፡ በዝብዝ፡ ነግሣ፡ ባሳምባራስ፡ ነግሣ፡ ምሩጭ አዲ
 ዮሐንስ፡ ንጉሡ፡ ነገሥት፡ ዘኢትዮጵያ፡ ተብለው፡ ነገሡ፡፡

ንጉሡ፡ ምኒልክንም፡ ከአዲ ተወድሮክ፡ በኋላ፡ ንጉሡ፡ ነገሡት፡
 አሆናልሁ፡ የሚሉት፡ ሐሳብ፡ በሰብኛቸው፡ ተፀንሶ፡ ነበርና፡ ስለአዲ
 ዮሐንስ፡ መንገሥ፡ በሰሙ፡ ጊዜ፡ አጅግ፡ አዘኑ፡ አንደኛው ጊቸውም፡
 የጦር፡ መሣሪያና፡ ወታደር፡ አሳዘጋጁም፡ ስለዚህም፡ አዲ ዮሐንስ፡
 (በአንግሊዞች) ተወድሮክን፡ የወጉበትን፡ መሣሪያ፡ ስለ፡ ስጧቸው፡ የት
 ባረን፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ ከአንግሊዞች፡ የተቀበሉትን፡ ከአዲ ተክል፡ ጊቶ
 ርጊሶ፡ የሚረኩትን፡ መሣሪያና፡ ምኒልክ፡ ያላቸውን፡ አመዛዝነው፡
 የአዲ ዮሐንስን፡ ንጉሡ፡ ነገሡትነት፡ አውቀውና፡ አምነው፡ በትዕግሥት
 ቀዩ፡፡

ነገር ግን ንጉሡ ምኒልክ አውቀታቸው ለሌገበት ዕግሥት
 ቸው፡ ነገር፡ አሳሳሊ ነበሩና፡ በአፋቸው፡ ለአዲ ዮሐንስ፡ ፍቅርና፡ ትሐ
 ቶና፡ አደገዱ፡ ሊቃቸውንም፡ አየረጸጠው፡ ተአዛዝቸውን፡ አየተቀበሉ፡
 በምስጢር፡ ከውጭ ሀገር፡ መንግሥታት፡ መሣሪያ፡ አደገመጡ፡ ጦር፡
 አደገጋጁ፡ ከውጭ አገር፡ ሰዎች፡ ጋር፡ በመሳሳክ፡ ጦር፡ አደቀሰቀሱ፡
 አዲ ዮሐንስ፡ የሚጸከሙበትን፡ ዘዴ፡ ያቅዷል፡ ነበር፡ ኋላም፡ ንጉሡ፡
 ተክል፡ ሃይማኖትን፡ የጦር፡ ጊደኛ፡ አድርገው፡ አነሣሉትው ሐመዋ
 ጋት፡ ቀርገው፡ ሐሳብ፡ ካደረጉ፡ በሳይ፡ ንጉሡ፡ ተክል፡ ሃይማኖት፡ በመሸ
 ነፋቸው፡ ንጉሡ፡ ምኒልክ፡ እኒ፡ ከተክል፡ ሃይማኖት፡ ጋር፡ አደገሰሁም፡
 በሚሉት፡ ሸዋን፡ ከጥፋት፡ አደገ፡፡

ሆኖም፡ ዮሐንስ፡ የሚወድቁበትን፡ መንገድ፡ ከመቀየሱ፡ አልቦ
 ዘኑም፡ ከባሁሣን፡ መነኮሳቸው፡ ከታላላቅ፡ የአስካም፡ ሸኑች፡ ስቅንበት
 ተናጋሪዎች፡ ጋር፡ አደቀሱት፡ ቃል፡ ልቃልም፡ አደቀሱት፡ የአዲ ዮሐ
 ንስ፡ መተማ፡ ሳይ፡ መሞቱና፡ የንጉሡ፡ ምኒልክ፡ ንጉሡ፡ ነገሡት፡
 መሆን፡ በሰራው፡ ይነገር፡ ነበር፡፡ ደብተሩም፡ አንደህ፡ ብሎ፡ ስለዚህ፡
 ተቀኘ፡፡

ሙሴ ዮሐንስ ዲቶናገቲ፡፡

እምዝኩኩም ከሆነ ለእኛ፡፡

ደህን ትንቢት፡ እየሰሙ፡ በታላቅ ተስፋ፡ የአዲሱ ልሳን ልን፡ ዕድሜ፡ ሲጠብቁ፡ ዋጋ፡ ወታደሩ፡ ላን፡ -

አዲሱን ልሳን፡ ከሆነ ልሳን፡

ከመጋዘን ምድር፡ ይሸላል፡ ጉልላ፡፡

አዲሱ ልሳን፡ ይሸላል፡ ጉልላ፡፡ ነበር፡፡

ከዚህ በኋላ፡ የእግዚአብሔር፡ ይሸላል፡ ጉልላ፡፡ በጊዜው፡ ያረሰና፡ ሲቱ፡ ተፈጽሞ፡ ከደርብ ስፍራ፡ ሲዋጉ፡ በ፲፱፻፱፻፱ ዓ.ም፡ መጋቢት ፲፭ ቀን፡ በዋሰው፡ ጦርነት፡ እጦሩ፡ ሚዲያ፡ ትህዛዝ፡ ተሰጥቶ፡ ዋጋ፡ ወታደሩ፡ ቀጥሎ፡ በ፲፱፻፱፻፱ ዓ.ም፡ በዘመነ፡ ማርታስ፡ ጥቅምት ፩፻፱ ቀን፡ አዲሱን ልሳን፡ ንጉሠ፡ ከኢትዮጵያ፡ ተባሉና፡ በአቡነ፡ ማርያም፡ አጽ፡ ተቀብተው፡ ነገሡ፡፡ እስከ፡ ፍጹሙ፡ መንግሥታቸው፡ ኢትዮጵያን፡ እንዲ፡ አውግዙ፡ አላሳሳቁ፡ እስከ፡ በውጥ፡ ወደ፡ ሥልጣኔ፡ ተራራ፡ አላላውጡት፡ መንገድ፡ ጠራጊዎችንና፡ ቀደምትን፡ መጠጡ፡፡ ከነዚህም፡ ዋናው፡ ልዑክ፡ ልሳን፡ መከላከል፡፡

ሐዝቡ፡ ላን፡ ደህን፡ የሥልጣኔ፡ ተራራ፡ አቀባብ፡ አመውጣት፡

አስቸግሮት፡ ወደ፡ ኋላ፡ ሸሸ፡፡

አዲሱን ልሳን፡ ደህን፡ ተራራ፡ በእንደ፡ ጊዜ፡ አመውጣት፡ የሚቻል፡ መሆኑን፡ ተረድተው፡ ጥቂት፡ በጥቂት፡ ቀስ፡ በቀስ፡ እየሰሩ፡ የተከተሉትን፡ ጥቂት፡ ሰዎች፡ እየሰሩ፡ ከተራራው፡ ወገብ፡ አዲሱን ልሳን፡ ከተከተሉት ሰዎች፡ የሥልጣኔ፡ አርባዎች፡ ጥቂት፡ እነዚህ፡ ናቸው፡፡ ከንቲባ፡ ግብሩ፡ አቶ፡ ኃይለ፡ ማርያም፡ ስኩብ ሰላም፡ ነጋዴ፡ ልሳን፡ ኃይለ፡ ጊዮርጊስ፡ ደጃዝማች፡ መሸሸ፡ ወርቂ፡ አቶ፡ ሚካኤል፡ ብሉ፡ አቶ፡ አፅሚ፡ አቶ፡ ዮሴፍ፡ ጥቂት፡ በሥልጣኔ፡ ተራራ፡ ሥር፡ የቀሩ፡ አሉ፡፡ የሚሰሩት ሐዝብ፡ ላን፡ ገና፡ ወደ፡ ሥልጣኔ፡ ተራራ፡ አልቀረበም፡ ነበር፡፡ ላን፡ ላን፡ አጀማመሩንና፡ እርምጃውን፡ ከራቅ፡ እየሰሩ፡ ወደ፡ ኋላው፡ ተመልሰ፡ እየሰሩ፡ አረገደ፡፡

ክፍል፡ ሁለት፡

ደግሞ፡ ምኒልክም፡ የጽመርኩትን፡ ዕቅድና፡ አመጣጥ፡ ያስብኩትን፡ የሥልጣኔ፡ ተራራ፡ ዕድሜዬ፡ አረቀደ፡ ያረሰ፡ አድርጼና፡ ያርርጼ፡ እመሸበት፡ አድራሳሁ፡ ብላው፡ በእርምጃው፡ ወደፊት፡ ገዛ፡ እንዲ፡ ወደኋላ፡ አላሸቸው፡፡

ከመጥፋቸውም፡ የሥልጣኔ፡ ውጥ፡ እነዚህ፡ ናቸው፡፡

- ፩- ልሳን ሐዝብ፡ የጤና፡ ጥበቃ፡ ሆስፒታል፡ አቋቋሙ፡፡
- ፪- የሐሳክና፡ የግንኙነት፡ አቋቋሙ፡፡
- ፫- የቅድመህርት፡ ቤት፡ በጥርብ፡ ድንጋይና፡ በሐሚንቶ፡ አሠሩ፡፡
- ፬- የኢትዮጵያ፡ ባንክ፡ አቋቋሙ፡፡
- ፭- የወፍጮና፡ የሰራተኛ፡ መኪና፡፡
- ፮- የዕንጨት፡ መሥሪያና፡ የሣር፡ ማጠጃ፡ መኪና፡ አስመጡ፡፡
- ፯- የጥጥርና፡ የጠመንጃ፡ ማደግ፡ ፋብሪካ፡ አቋቋሙ፡፡
- ፰- የሣሙና፡ ፋብሪካ፡ አቋቋሙ፡፡
- ፱- የአረቂ፡ መኪና፡፡
- ፲፩- የምድር፡ ባቡር፡ የሐዲድ፡ መንገድ፡ በሐረር፡ በኩል፡፡
- ፲፪- የአውሮፋውቢል፡ መንገድ፡ ከአዲስ፡ አለገ፡ እስከ፡ አዲስ፡ ዓለም፡፡
- ፲፫- መንገድ፡ እየደመጠ፡ የሚሠራ፡ መኪና፡ አስመጡ፡፡
- ፲፬- እንዲ፡ አውግዙ፡ ብር፡ አሳድሩ፡ ብሎ፡ መሐላቅ፡ በመልካቸው፡ አሳቅመዋል፡፡
- ፲፭- እንዲ፡ አውግዙ፡ ያህርዳታ፡ ፲፱፡ ሚሊዮን ሮፕት፡ ሾሙ፡፡
- ፲፮- ከእንጦጦ፡ እስከ፡ ቤት፡ መንግሥቱ፡ የባንክ፡ ውሃ፡ አስገብተዋል፡፡
- ፲፯- አረቅቲክ፡፡
- ፲፰- የወደ፡ አንበሳ፡ ዘአምነገዱ፡ ይሁዱ፡ ደግሞ፡ ምኒልክን፡ ንጉሠ፡ ነገሡት፡ ዘኢትዮጵያ፡ አላዲ፡ መላይ፡ ማኅተም፡ አስቀረ፡፡
- ደህም፡ አንበሳ፡ በቀኝ፡ እጁ፡ ትእምርተ፡ መስቀል፡ ያስባብ፡፡
- አንዲት፡ ዓሳማ፡ ተሸክሞ፡ ከጉልላት፡ ሳይ፡ መስቀል፡ ያስባብ፡፡
- ዘውድ፡ ደፍቶ፡ ጥርሱን፡ አገጦ፡ ዐይኑን፡ አፍገጦ፡ ገርግው፡፡

ገብተው ታላቅ ግብጽ፡ ተደረገልቸውና፡ ብዙ ጸሐታ፡ ሆነ። ዐኢት ዓፄደም፡ ሕዝብ ከጽንፍ፡ አላከ፡ ጽንፍ፡ ለበሣሩ፡ ሳይሰበሱብ የቀረው፡ አልጋ፡ ወራሹን፡ እንዲያውቅና፡ እንዲቀበል ነጋሪት፡ ወጥተ፡ አዋጁ፡ ተነገረ። ይህም ያልጋ፡ ወራሽነት ሹመት፡ ከዳግማዊ፡ ምኒልክ፡ በሌት ያልተሰመደና ያልተመረመረ ሕግ ለአሁኑ ሕዝብ፡ እጅሱ፡ ተደነቀ። በ፲፱፻፵፬ ዓ.ም፡ አዲ፡ ምኒልክ፡ ራሱ፡ ተሰማን ራሱ፡ በትወዳድ፡ አሳኝተው፡ ለልጁ አዳሱ፡ ሞግዚት፡ እዳረጋቸው። ይህም፡ ልጅ፡ አዳሱን በተካከለ፡ እንዲቆጣጠሩ፡ ቃል፡ ኪዳን፡ ገቡ። ጃንሆይ፡ ዳግማዊ ምኒልክ፡ ከአሰሩት ነገሥታት፡ ሁሉ፡ የተሻለ ሕግ፡ ማቀጣቸውን፡ ታሪክ፡ ነገሥቱ፡ ለሰማይ ሳስረዱ፡ ሁሉንም፡ በገርዝር፡ ጽጌጫ ወዳረጉ፡ እዚህ፡ ሳይገታ፡ እዳረገዋልሁ።

ነገር፡ ግን፡ በኢትዮጵያ፡ የሠሩትና፡ ወደፊትም፡ አመሥሩት፡ የወጡት፡ የሥልጣኔ፡ እርምጃ፡ የሚያካሉ፡ ሕይወት፡ ያላው፡ ሞገስ፡ መሆኑን፡ ሕዝቡ፡ ስላ፡ ተደጋውና፡ የደህንነት፡ መንፈስ፡ ቸው፡ ከባን፡ ሥራቸው፡ ጋር፡ እያታሰበው፡ ስላ፡ ሕመሞቸው፡ በጣም፡ አዝነ፡ ስለዚህም፡ ጥላቂነ፡ እንዲህ፡ እን፡

ገደሉን ጥቀ፡ ጥቀ፡ ዚኣነ፡

አገሪቱ ለሕዝቧ ጥሩ አገልግሎት ይሰጣል።

ጸካመ፡፡ሐመና፡፡ኑሒ፡፡

የሆኑ ሆኖ ደግሞ ምድሉን፣ ሰጽንገተኛ፣ ምት፣ ሳይነጠቁ፣ ጽኑ፣ ደደደቸውን፣ በመታገሉ፣ የመንፃሥ ታቸውን፣ ሥራ፣ ሳይደርጡ፣ እየሠሩ፣ ጥቂት ቀን እንደቆዩ፣ እንደበታቸው፣ ካመናገር፣ ታገዱ፣ ካቸ፣ በዚህ፣ ጊዜም፣ ቢሆን፣ ማደሳታሮቹ፣ የመከኑትን፣ ሁሉ፣ ማክታዊዎችን፣ እየመረመሩ፣ መሰካም፣ ሐሳባቸውን፣ በጽሕፈት፣ እየገሰጹ፣ ሕዝቡን፣ ደክሞ፣ ነበር።

ነገር፡ ጊን፡ ዓክብር፡ ተካፋይ፡ ነፃ፡ የሚሉ፡ አግል፡ ጥቅ

ሚቸው፡ መሞገኛ፡ ስህጸጣናዊ፡ ፓቦብ፡ እፃተጠቡ፡ እጸካሚቸው፡፡

ክዚህ፡ ሰኋላ፡ ገሳሲ ተቸው፡ እትገ፡ ጣይቱ፡ የመጓጓዣ ቤት፡

[illegible]

ቢተ፡ ዘመደቶታውን፡ ወንድሙን፡ እነ፡ ደፍኸውን፡ አየሉው፡

ብሓፍ፡ እኛ፡ ደጃዝማቸ፡ ገሠሠህ፡ አቅፈው፡ ደጃዝማቸ፡ አድማሱን፡
 ያመሮ፡ አበጋዝ፡ አደረጉ፡ ይህንንን፡ ማድረጋቸው፡ ከምኒልክ፡ በኋላ፡
 በኢትዮጵያ፡ ሴት፡ ንግሥት፡ ትነግሣለች፡ ዓመላ፡ ትንቢት፡ ቀደም፡
 ብሎ፡ ስለሚነገር፡ እኔ፡ አሆናለሁ፡ ዓባሲን፡ ዙፋን፡ ዓምወርሰኛ፡ ዓም
 ነግሥ፡ ዓባሲን፡ ዙፋን፡ ማን፡ ይቀማኛል፡ ብለው፡ በማለት፡ መንፈሳ
 ቸው፡ ተነሣሣ፡ ነገር፡ ገን፡ ይህ፡ ከእግዚአብሔር፡ ዝንድ፡ ያልተፈቀ
 ደካቸው፡ ምኞታቸው፡ የአደንደኝን፡ ምኞት፡ መሠረት፡ ያደረገ፡ ይመ
 ስላል፡ ማለት፡ ነገሥት፡ ቀደማዊ፡ ፩ ቱ፡ ፩፡ አደንደኝ፡ የሐገት፡ ልጅ፡
 እኔ፡ እነግሣለሁ፡ ብሎ፡ ተነሣ፡ ሂሳረኛ፡ ፈረሰኞች፡ ሃ ሰዎች፡ በቤቱ
 መርጦ፡ የመረጡ፡ አደረጉ፡ ደካል፡ ስሎምን፡ የእግዚአብሔርን፡ ፊቅ
 ድኛ፡ የአግቱን፡ ዓደዊቱን፡ ቢነኩ፡ ተስፋ፡ በማድረግ፡ በደዊት፡ ዙፋን፡
 ለመቀመጥ፡ የተፈቀደለት፡ ይሆን፡

በዚህ ጊዜ ራስ፡ ቢት ወደድ፡ ተሰማ፡ ልቡናቸው ገነገነ።
የጦር፡ መፈክትሩም፡ ፊታው፡ፊረ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወደራስ፡ ቢት
ወደድ፡ ዘንድ፡ ገብተው፡ የልጅ፡ እያሉ፡ ሞግዚት፡ የሄዱት፡ ነገም?
ሌጡብቁት፡ ነው። እቲ፡ ግድቱ፡ ልባቸው፡ ለብቻው፡ ለእትዮጵያ፡
ጓጋላላት፡ ነገላላታት፡ ልመሆን፡ በልባቸው፡ ለብቻቸው፡ ነግሠዋል።
እኔና፡ እርሷም፡ ነገ፡ ወደ፡ ግዛት፡ ቢት፡ እንገጥሳለን። እንግዲህ፡ ምን፡ እኔ
ከደረሰ፡ ይመክሩታል? ብለው፡ በዚህ፡ ነገራቸውን፡ ጠረሱ። ራስ፡
ቢት ወደድ፡ ተሰማም፡ እንዲህ፡ ብለው፡ መልሱ። እኔ፡ እኔስክ፡ እሁን፡
መታገሁ፡ የእቲ፡ ግድቱን፡ ሐሳብ፡ ስለገኘው፡ ቀርቼ፡ እያደራሰም።
በነገሩ፡ እንከማማበት ስን፡ ብዬ፡ ነው።

ከዚህ በኋላ መደንቀቅ ሁሉ ስብስበው በእትፈገፈገፈው ላይ ሄሎ አሳሳሁና ከመንግሥቱ ለሀሎ አገዳቸው፡፡ የእትፈገፈገፈው ወንጀል ሞቶሮ ቤት ዘመዶች አገዳጅተዋል፡፡ እያሉው ከሞቶሮቻቸው ጋር መኮኑ፡፡

ከተሞው ውስጥ ሽብር አማካኝነትና እርስ በርስ ደም አማፋሰስ ስደጣናዊ ሐሰብ እንቃቃቸውና የራሱ ቢተወደድ ትሰማን ሐሳብና ተእዛዝ እንሰማም እንቀበልም እኩ። ቢጠሯቸውም እንመጣም እኩ። ዐውቃ የተሸገገ ቢጠሩት ወይ እደልም እንደ ተባለ በየቀኙ ግቢያቸው ሆነው ጭፍሮቻቸውን እጸክኑ ተቱ ማክሮከና ጀመኑ።

ክፍል አራት

ባራክ፡ ቢተወዳድ፡ ተስማ፡ ዊፍሮቹና፡ ባስሚሉቻቸውም፡ እኛ፡
 እጃቸውን፡ እየደዘንን፡ እናመጣቸዋለን፡ እያሉ፡ ይሮክኑ፡ ጁመር፡ እባ፡
 መቻል፡ ሀብቱ፡ ግን፡ ሁሉን፡ ከሰሙ፡ በኋላ፡ እንደህ፡ እሱ፡ ተጨት፡
 ባልጆቹ፡ ለሥራ፡ ነው፡፡ ልጆቹ፡ ሲርባቸው፡ እሁን፡ ዐውቅው፡ እያለቅሱ፡
 ይመጣሉ፡፡ ሽብር፡ አታስነሡ፡፡ በተቅ፡ ከበቡና፡ ውሃ፡ አመቅደት፡
 እህል፡ አመሸመት፡ የሚመጣውን፡ ያዙ፡፡ እቲ፡ ስንደ፡ እንደደሰኩ
 ላቸው፡ በባባት፡ ዘበኛ፡ እቅው፡ ብለው፡ እዘዙ፡ ይህም፡ የጦር፡ ሚኒ
 ኮት፡ ተእዛዝ፡ የጠበቀ፡ ስለሆነ፡ ከርክተን፡ ተተው፡ በእርቅ፡ ገቡና፡
 እጃቸውን፡ ሰጡ፡፡ ወደ፡ ግዛት፡ አመግባት፡ ፍርዳቸውን፡ ተቀበሉ፡፡

ራክ፡ ቢተወዳድ፡ ተስማም፡ ባለሙሉ፡ ለሰልጣን፡ እንደራሲ፡
 ሆነው፡ የመንግሥቱን፡ ለሥራ፡ በጥንቃቄና፡ በተጋት፡ እየሠሩ፡ ሕዝቡን፡
 ደስ፡ አስኙ፡፡

ልጁ፡ እያሉ፡ ግን፡ ሊረከቡ፡ ግልበያ፡ ውሃ፡ ዋና፡ ሠንጠረዥ፡ በገና፡
 መጫወቱና፡ ዘንድ፡ ውርወራ፡ ዒካማ፡ መተካካ፡ ማዘውተር፡ የበሰጠ፡
 ለሥራቸው፡ ሆነ፡፡

እያሉ፡ እባ፡ ጤና፡ በአባታቸው፡ የወሎ፡ ባሳባት፡ የጓጉሥ

ሚካኢል፡ ልጁ፡ ናቸው፡፡ በእናታቸው፡ የአዲ፡ ምኒልክ፡ የልጁ፡ ልጁ፡
 የወደዘሮ፡ ሸዋረጋ፡ ምኒልክ፡ ልጁ፡ ናቸው፡፡ በ፲፪፡፡ ዓመተ፡ ምሕ
 ረት፡ ጥር፡ ፩፯፡ ቀን፡ ተወለዱ፡፡ ከልጅነታቸው፡ ውሃ፡ ዋና፡ ሊረከቡ፡ ግል
 ቢያ፡ ጉግሥ፡ ጫዋታ፡ ሠንጠረዥ፡ በገና፡ በመለማመድ፡ የአማርኛ፡
 ትምህርት፡ እየተማሩ፡ በክብርና፡ በጫዋት፡ አስተዳደግ፡ እያጉ፡
 አዲ፡ ምኒልክም፡ ወንድ፡ ልጁ፡ ስለሌላቸው፡ አሳጋዩን፡ የሚወርሱ፡
 ልጁ፡ እያሉ፡ ነው፡፡ ብለው፡ እሱም፡ ከዚህ፡ በፊትም፡ የልጁ፡ እያሉን፡
 ወንድም፡ ያጃዘማቸውን፡ ወሰን፡ ስንደን፡ ስለሌላ፡ ወራሽነት፡ አጭተው፡
 ሣለ፡ ገና፡ በጉልሚነታቸው፡ ወረዱ፡፡ ስለዚህ፡ በተወለዱ፡ በ፲፪፡
 ዓመታቸው፡ በ፲፱፻፩፡፡ ቀን፡ እሱን፡ ወራሽ፡ ሆኑ፡፡

ልጁ፡ እያሉ፡ በጥበብና፡ በአዕምሮ፡ ሳይገቡምሉ፡ የውጭ፡
 ሀገር፡ ቋንቋና፡ ታሪክ፡ ስያሚሩ፡ ገና፡ በሰልጣንነታቸው፡ ወራት፡ በጣም፡
 ከባድና፡ አስቸጋሪ፡ የሆነ፡ የመንግሥት፡ ለሥራ፡ እሳራነት፡ እጅክ ማቸው፡፡
 እንገቱ፡ እንደሰጠና፡ እንደ፡ ጫቅሳ፡ ልጁ፡ ጥቂት፡ እንደ፡ ተራመዱ፡
 ተርገደደዱ፡፡

ሸክመን፡ ለመርዳት፡ የታዘዙት፡ ሸማግሌ፡ ራክ፡ ቢተወዳድ፡
 ተስማ፡ ይደረግ፡፡ ይህል፡ በተከሻቸው፡ ተሸክመው፡ ቆይተው፡ ከሸ
 ክሙ፡ ከብደት፡ የተነሣ፡ ደክመው፡ ሸክመን፡ ልጁ፡ እያሉ፡ ብቻ፡
 ጥሰው፡ በ፲፱፻፬ ዓመተ፡ ምሕረት፡ ሚያዝያ፡ ፪፡ ቀን፡ ዐረፉ፡፡

ልጁ፡ እያሉ፡ ክሳይ፡ የብልሁን፡ የሰሎሞንን፡ ክታቸ፡ የአደታቸ
 ውን፡ የደግሞሮ፡ ምኒልክን፡ እርእይ፡ ተከትለው፡ ቢሆን፡ ኖሮ፡ እርምጃ
 ቸው፡ አታረክ፡ የተመቸ፡ ለስሜ፡ ያልሰሰቸ፡ በሆኑ፡ ነበር፡፡

እነሆ፡ ለሎሞን፡ በተወለደ፡ በ፲፪ ዓመቱ፡ የአባቱ፡ የደቂታን፡ ዙፋን፡
 ከሱ፡ ወረሰ፡ የሰላምነት፡ እዕምሮ፡ ያልተደሰደለ፡ መሆኑን፡ አስተውሎ፡
 ሕዝቡ፡ እስራኤልን፡ የማከተዳደርበት፡ ግልቅ፡ ሕሊና፡ መሉ፡ ስብእና፡
 አድራጅ፡ ሲሉ፡ ወደ፡ ልዑል፡ እግዚአብሔር፡ ጸልዮ፡፡ ጸሎቱም፡ ተሰምቶ፡
 ለህገ፡ ፕባባትንና፡ እስተዋይ፡ ልቡናን፡ ሁሉ፡ ሰጠው፡፡ ግንቱም፡ በየዘርሁ፡

አልፎ ልጅ አልፎ ለዘላለም ሲወርድ ሲዋረድ እኮ ነ፡
ልጅ አይደለም፡፡

እነሆ ታሪካዊ ለሠራውም በመጽሐፍ ቅዱስ ሲነገር፡

ደናፊ፡፡

ልጅ አይደለም፡፡ ነ፡ ብሎ ከሠር የሰሎሞንን ዝቅ፡
ብሎ ከታች የደግመዋል ምኒልክን መንፈሳዊ እርዳታ ሳይከተ
ሉና በዚህ ሳይመሩና ሳይመረክሩ ወይም የግሉትን እር
ቀትና ርቀት ሳይስተውሉ ለሠራቸውንም በዚህ ሳይመሠርቱ
እርምጃቸውን ገልበታዊና ተዕቢታዊ እድርገው በቸኅሳ መገ
ሥገሥ ጅምረው ለሠራቸውን ያሉ ጽኑ ድልድይ ወጠኑ፡፡

ክፍል አምስት፡፡

እንግዲህ ወደ ቀደመው ለሠራ እንመለስና በዚሁ፡

በ፲፱፻፩ ዓ.ም. ቀን አባ፡ ጤና አይደለም ሌላ አባትን የዋግ
ሾም አሰኝተው የተግራን ቀራጭነት ሾመው በታላቅ ክብር
ወደ ተግራን ሳይሆኑ ነገር ግን ተግራን ሳይገቡ ከረምሱ ሳይ
ሰደርሱ የተግራን ባሳባት ደጃዝማቹ አብርሃን የተሰጡ ሌላ አርዳ
ልጅ ሥራቸውን አከክተው እኔ አብርሃን አባ፡ ዝናም አሰባት እል
ታጠቅም፡፡ ዘመድ ወገኔ የሆንህ ተከተልኝ፡፡ የተግራን ጃግና ሕዝብ
ሆይ ብርና ወርቅ ወላቸው ገደሉ ገደሉ አባትንና ሞላረውን
ተከተሎ እርኩት ተሸካሚ ለልታ ቀርቀህ ገንቦ አዛይ ሆኖ እስከ
ደጃህ መጥታልሃል የሚሆነውን ባረ፡ አጠው አውጠው ባረ፡ እጽር
ገህ፡ ግዛው፡ አማራውን ግን ማርከህ መሣሪያውን ገረህ ገንዘቡን፤
ወርቅንና ብሩን ተቀብላህ ሌቀው ብላው አወጁና ሥርዓት ገጠው፡፡
አባት አባ፡ ደቀረፍ ገና በጉልላ ስታቸው ወራት አዲ ምኒልክ፡
ከኢጣልያን ጋር በተዋገዱ በእጣልያን መድረሻች መድፍ ለመ
ድፍ ዲሳማ አሰብተው መድፍን ሰብረው ተኳሾቹን ፈጅተው፡
የተመሰገኑ ጃግና ናቸውና የደኛው ባረ፡ የሥር፡ ገብረ፡ እያባረም
በአብርሃን ወራ፡ እያሉ መቅረባቸውን ጠምደው የደጃዝማቹ አብ
ርሃን ሠራዊት አውሎ ሳቱ እንደ መታው ቅጠል እራግረው ብርና
ወርቅ ባረፍ አጋሰሱ አገኛለሁ ብሎ የመጣውን የተግራን ፋኖ ተስፋ
አስቆርጠው በድል አድራጊነት ደጃዝማቹ አብርሃን እጅ ይዘው
ወደቸው መጡ፡፡

ደጃዝማቹ አብርሃን አሠረውና ማርከው እዲስ አበባ በገቡ
ጊዜ ልጅ አይደለም ከባል ለሰላማቸው ጋር ሆነው በዓውደ መን
ግሥታቸው በእያታቸው ዙፋን ተቀምጠው የሚፍራ አሰቀቾችና
የመቶ አሰቀቾች የሃምሳ አሰቀቾች እንደ ተሰለፉ በክብር ተቀ
በዷቸው፡፡

የደጃዝማቹ አብርሃን ሕግ ተሰላሳቸው ውምብ ድፍ እስረ
ድተውና ተናግረው ሰላ፡ ወንጀል ስጥታቸው የተዘጋጀውንም ከሰ፡
በጸሐፊያቸው አማካይነት እስከ ብብው ምርኮቸውና የምርኮቸው፡

የደጃዝማቹ አብርሃ፡ ሚኒሮቹ፡ በግዛት፡ ቤት፡ እንዲቀሩ፡ ለወህኒ፡ ቤት፡
ቺም፡ በቀጥሮ፡ እስከነበሩ፡

አድል፡ እድራጊው፡ ለሌላ፡ አባተና፡ ለሚፈራቸው፡ ለአካቸውም፡
አተክታቸውም፡ በቤተ፡ መንግሥቱ፡ ታላቅ፡ ግብዣ፡ ተደርገንቸው፡
ነዚህ፡ በኋላ፡ ልጅ፡ እያሉ፡ በዓመዱ፡ መንግሥታቸው፡ በዙፋን፡
በግርማዊነት፡ ለፍርድ፡ ካረፉ፡ ቺማምንታቸው፡ ጋር፡ በዓመዱ፡
ፍትሕ፡ ተቀመጡ፡ ሊረጁና፡ ፍርዱን፡ እድማሮቹ፡ በዓመዱ፡ ፍትሕ፡
ዙረደ፡ እንደባክብራቸውና፡ እንደባማዕረጋቸው፡ ተቀመጡ፡ እስተና፡
ባረዎቹና፡ ጋሻ፡ ጃግራዎች፡ ስድራ፡ ጃግራዎች፡ እንዲራወቁና፡ ሊጋባዎች፡
እደግድገው፡ በየደረጃቸው፡ ቆሙ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ ዋግቹም፡ ሌላ፡
አባተና፡ ደጃዝማቹ፡ አብርሃ፡ ባተዋጉበት፡ ምክንያት፡ ተመርምሮ፡
ተነበሰ፡ ቀጥሎም፡ ደጃዝማቹ፡ አብርሃ፡ በግራ፡ ዋግቹም፡ ሌላ፡ አባተ፡
በቀኙ፡ ቀመና፡ ፍርድ፡ ሊረጁ፡ ችሎቱ፡ ቀጠለና፡ የሁለቱም፡ የንግ
ባራቸው፡ እርምጃ፡ በቆመ፡ ጊዜ፡ ከደጃዝማቹ፡ አብርሃ፡ ጀምሮ፡
እስከ፡ ባለሙያቸውና፡ እስከ፡ ሚኒሮቹቸው፡ ለመቅጣት፡ ፍትሕ፡
ነገሥት፡ እየተጠቀሰ፡ ደጃዝማቹ፡ አብርሃን፡ እየዘላ፡ የመንግሥ
ቱን፡ ባስሥሩ፡ በክብር፡ ተቀብለው፡ እስከተናገሩትም፡ የተበደ
ላቸው፡ ነገር፡ እንዲላ፡ ለመንግሥት፡ ታመልክት፡ ነበር፡ እንጂ፡ በገዛ፡
ራሳቸው፡ ጦር፡ ቀስቅሳህ፡ ይህን፡ ሁሉ፡ ሰው፡ በመገደልህ፡ በዚህ፡ ግፍት፡
ውስጥ፡ ለሌላ፡ ሰው፡ ደም፡ ለጠፋው፡ ንብረት፡ ተጠይቄና፡ እሳፊው፡
አንተ፡ ነህ፡ የረጋውንም፡ ስኬትም፡ በጥብጠህ፡ የኢትዮጵያን፡ የክብር፡
ሰው፡ ስላ፡ ኤግዳቸው፡ አንተ፡ የመቶ፡ ፍርድ፡ ደገባህል፡ በዚህ፡ ምክር፡
ተባብረው፡ ሕዝቡን፡ ለጦርነት፡ ያነቃቀና፡ የገፋሂ፡ ባለሙያቸው፡
ከአንተው፡ ጋር፡ ይመታሉ፡ ሚኒሮቹም፡ መንግሥት፡ ለመውጋት፡
ስለደረሱና፡ ከአንተ፡ ጋር፡ ስለተገባሉና፡ ስለተዋጉ፡ ንብረታቸው፡
ክብታቸው፡ እየተሸጠ፡ በከንቶ፡ ይመቸው፡ ለሌላ፡ ወታደሮችና፡
ቤተሰቦችና፡ ሌሎች፡ ካህን፡ ይከላከላል፡

ሚኒሮቹም፡ እንዲሁ፡ ጥፋታቸው፡ እየተመረመረ፡ የግርሃትና፡
የእስራት፡ ፍርድ፡ ይቀጣሉ፡ ተብሎ፡ ተረዳ፡ ልጅ፡ እያሉም፡ ፍር
ዱን፡ እንዲሁ፡ ሌላ፡ ሌታውራሪ፡ ወልደ፡ ማርያም፡ ልመንህ፡
ተነሡና፡ እንዲሁ፡ ሌላ፡ እስከረዱ፡ ሚኒሮቹ፡ በደራሱ፡ እንጂ፡ የሚፈ
ሮቹ፡ ልጆች፡ አብረው፡ በጥፋቱ፡ ስላ፡ እል፡ ባለቤት፡ በሚፈረሩ፡

ንብረት፡ ስድ፡ የተወሰነው፡ ፍርድ፡ ይመርመር፡ ብለው፡ ቆመው፡
ተናገሩ፡ ነገሩ፡ ተቀባይነት፡ አገኘና፡ እውነትም፡ በሚፈረሩ፡ ንብ
ረት፡ ስድ፡ የተደረገው፡ ፍርድ፡ በጥፋቱ፡ ያለተገባሉትን፡ ሚስቶች
ቸውንና፡ ሕፃናት፡ ልጆቻቸውን፡ ስለሚገድድ፡ ይህ፡ ፍርድ፡ ይነሳ፡
የሚሉ፡ ሰዎች፡ በሌክቱና፡ ፍርድ፡ በፍርድ፡ ይሰወጥ፡ ተባለ፡ ከዚህ፡
መካከል፡ እንደ፡ ጠባቂ፡ እንዲሁ፡ ሲል፡ ሊረዱ፡ ይህን፡ ጥፋት፡ ይጠሩት፡
ተግሮቹ፡ ሁሉ፡ በምሥጢር፡ መክረው፡ ነው፡ እንጂ፡ አብርሃ፡ ብቻ
ውን፡ እልህነትምና፡ ተግሮቹ፡ ሁሉ፡ ሊቀጡ፡ ይታየዋል፡ ብሎ፡ ስላ፡
ሊረዱ፡ በዚህ፡ ጉባዔ፡ ውስጥ፡ የነበሩ፡ የተግራ፡ መኳንንቶች፡ ተነሡትው፡
ይህን፡ ሊረዱ፡ ከሰሉ፡ እንዲሁም፡ እሱ፡ ደጃዝማቹ፡ አብርሃ፡ ስላ፡ እጠ
ኃና፡ ሕፃ፡ ስላ፡ ተሳለፈ፡ ይቀጣሉ፡ እንጂ፡ እኛ፡ እልመክርን፡ ከነገሩ፡ እል
ገባን፡ ስለማዊ፡ ሆነን፡ በመንግሥት፡ ሥራ፡ ያለነውን፡ አባራ፡ ተነበባራ፡
እድርገህ፡ በተወሰኑት፡ ተግራ፡ ሁሉ፡ ይቀጣሉ፡ ብለው፡ ካረፉትብን፡
በቀጣታችን፡ ትገባለህ፡ እርሱም፡ በነገሩ፡ እል፡ ተጠነቀቀበትም፡ ነበርና፡
የመሰለኝን፡ ብረርድ፡ እንኳን፡ ቅጣት፡ ቀጣም፡ እያገኘኝ፡ ብሎ፡ መለሰ፡
ይህንና፡ ተግሮቹን፡ ያሉ፡ ስለሚሰጡ፡ እዚህም፡ ሳይረዱ፡ እርግ፡ ጅራፍ፡ ተቀጣ፡
ደጃዝማቹ፡ አብርሃ፡ ግን፡ ምንም፡ ቅጣት፡ ሳይገኝቸው፡ ስላሉ፡ ሸንኩ
ርት፡ በሚባል፡ ዋሻ፡ ታሠሩ፡ መዝሙራ፡ ያዊት፡ ሆነ፡ በእንደበት፡
እንደሰሉት፡ እራሱን፡ እጠብቃለሁ፡ ስለሆነም፡ ጠባቂ፡ እየረከብ፡ ስላከ
ንረድቼም፡ መዝጊያ፡ እነድሁ፡ ያለውን፡ ሳይመለከት፡ በድንገት፡
ይሙ፡ ስላ፡ ሊሰሉ፡ በእደግባዬ፡ የነበረው፡ ሕዝብ፡ ፍርድ፡ ጉደል፡ ድሃ፡
ተበደለ፡ ብሎ፡ ልጅ፡ እያሉን፡ እያወጣ፡ ሕዱ፡ ዋግቹም፡ አባተ፡ አባ፡ ይታ
ረፍም፡ በጃግንት፡ ሞያ፡ ለማቸው፡ በተጠራውም፡ በተግራ፡ መካከል፡
ገብተው፡ ባለባቸው፡ ማለት፡ ከዚህ፡ በፊት፡ የተግራን፡ ጦር፡ ሸዋ፡
ባለሞገስ፡ እድርገውታል፡ ማለት፡ ከዚህ፡ በፊት፡ የተግራን፡ ጦር፡ ሸዋ፡
በጣም፡ ይረፈው፡ ስላ፡ ነበረ፡ ነው፡ የዋግቹም፡ አባተም፡ እየገኘነት፡ የደ
ዊትን፡ እርባታችን፡ የእነድድሱንና፡ የእነድድሱንና፡ የደግግንነት፡ ክብር፡
ተካላይ፡ መሆኑን፡ ይገልጻል፡ የሸዋም፡ ሲታች፡ ልጆች፡ እንዲሁ፡ ብለው፡
ዋግቹም፡ አባተን፡ እመነንግሳል፡

እሞራው፡ ዝረ፡ እረ፡ እሞራው፡ ዝረ፡
እባላው፡ አባተ፡ መቼ፡ ጦም፡ እዲረ፡

ክፍል ስድስት

በ፱፻፸፪ ዓ.ም. ሐምሌ ቀን ራስ ወልደ ጊዮርጊስ ካፋን ተሸረው በጊምድርን ሰማንን አገው ምድርን አንድ አድርገው ተሾሙ። እነዚህን በሳይኛው መስመር የቆረቆረውን አገሮች የአቲጊ ጣዖቱ ቤተ ዘመዶች ራስ ወሌ ብጡልና ራስ ጉዳህ ወሌ ይገዙ ነበርና እቲጊ ጣዖቱ ባጸረጉት በቀል ተሸረው በግዛት ቤተ ታሠሩ ነገሥት ቀዳማዊ ምዕ.፪-፭ ዳዊት አልጁ ሐሰሱዋን ነገረዳን ጋራ የመከፋትንና ነገረዳን ጋራ የሠሩትን ሁሉ ያጸረጉትን አትርሳ ብሎ እንዲከታተል የአቲጊ ጣዖቱንም በቀል ልጁ እግሱ አልዘነ ጉትም ነበር። የሆነ ሆኖ የአቲጊ ጣዖቱ ታናሽ ወንድም ራስ ወሌ ብጡል የጠጣው ጌታ የአፄ ምኒልክ የታመኑ አሸከር ነበት። በጆ ሳንዛቸው ጥሩ ስም ነበራቸው ሐሰዚህ እንዲህ ተብሎ ተገጥሞ ላቸዋል።

ሐግቱ ደጃዝማች የጠመቀውን የወሌ ሊሊስ ጠጣው ብቻውን።

ደልቀንም ራስ ወልደ ያሳሰራቸው በሀገር ወሰን ነንጉሥ ሚካኤል ጋራ ሲከራከሩ ይኖሩ ነበርና ነው። ምንም ስሙ ጥሩ ጅግና ቢሆኑ እጃቸውን በጸንታ ስሞትም በአንኮበር የቀምደው አካሪ ሆኑ። በ፱፻፸፪ ዓ.ም. ሌታውራሪ ታየ ጉልሳቱም በወሌ ልጉት በሚባል አምባ ታሰሩ። ይህም ሌታውራሪ ጉልሳቱ በአፄ ምኒልክ ሳይ እጅ ማፍት አስነሥተው አፄ ምኒልክን አስገደደው እርሳቸው ሊነግሡ ተመኝተው ከሲቀ ካህናቱ ከአሰቃ አድራሻውና ከሌሎችም መኳንንቶች ጋራ ምክራቸውን ካጸኑ በኋላ በረዳድ የሚባል የጉንጃር ስው አብሮ መክሮ አሰደዳቸው እሱም ይህን በማድረጉ የሌታውራሪነት ማዕረግ አገኘ። በቤትህ ውስጥ ስውን አትማ የሰማዎት ወድ ነገርህን ያወጣብሃልና ያሰው ደርሶባቸው የመከፋት ሁሉ ተጋዘው ፍርዳቸውን ተቀበሉ። ሐሰዚህም አዝማራ እንዲሁ ብሎ ገጥሟል።

ዘመከረ ብክ መከረ በርእሱ አልጋህን ተመኝቶ እነአሰቃ አድራሻ ጉልሳቱን ይሁን ዓለ ምክኛት ነው።

ይህን ወረቀት ሳሽ ያስነሣው ምንድር ነው? ልጁ እግሱ ከራስ ቤተደድ ተሰማ ጋር መከረው ሌታውራሪ ታየ የአደቀን ሐሰብ መሠረት በማድረግ ሐዝቡን አሳድሞ ያነሳ ብናል። ብሎ ያሠራቸው ይመስላል ከዚህ በኋላ ራስ ቤት ደድ ተሰማ ናደው ተሰማ እባታውንም በጊሁ ባቦር አውራጃ ያሰውን አገር ሁሉ አቅንተው ከ፱፻፸፪ ዓ.ም. ጆምሮ እስከ ነ፱፻፸፬ ዓ.ም. ተመላሽ ሆነው የመንግሥትን ሥራ የቸሉታቸውን ያህል እንደሠሩ ሚዲያው ጁ ቀን ወረቀ።

ክፍል ስባት

የራሱ ቢተወደድ ተስማ መሞት አልፎ አይሱ ተልቅ ጉዳት ሆነ። የልጅነት ባሕርይ አይባባስ ወደ ስንፍና መንገድ አንደኛ መራ ቸው ሁልጊዜ በምክርና በተሳሳት ይመሰረታቸው ስለ ነበረ እርሳ ቸውን ፈርተው የመንግሥት ሥራ አማቋቋም ይጣጣሩ ነበር። ልጅ አይሱ በሥልጣኔ ተማረ። ቤት ግብረ ገብነትና ሥርዓተ መንግሥት ላይ ማታ በኩራት አስተዳዳሪ ስለ አደጉ ነው እንጂ በ፲፬ ዓመት ልጅ ሳሉ አሥራቸው ረዳትና ሞግዚት ባልፈለጉም ነበር። ልምዱ ነገሥት ካልዕም ፩፬ ቀ. ፩ ያስይስ መንግሥት በጃመረ ጊዜ የሰ ምንት ዓመት ልጅ ነበረ። በአየተሳራም ሠላሳ አንድ ዓመት ነገሡ። በእግዚአብሔር ፊት መልካም ነገር አደረገ። በአባቱም በደዊት መን ገድ ሁሉ ሐዲ ቀኝም ግራም አሳሰም አለ። የዮስፆስን መልካም ሥራ ስንመስከት ልጅ አይሱም የደግማዊ ምኒልክን መንገድ ይዘው አርምጃቸውን ቢቀጥሉ ለጓጉሡ ነገሥት ማዕረግ ያበቃቸውን አምሳክ ደስ ያለች ነበር። የሰው ዕድል የተለየ ነው እንጂ በአገራችንም ሆነ በሌላ አገር በዚህ ዕድሜ ሥልጣን ይዘው በተከክል ሥራቸውን ያከናወኑ ሐዝባቸውን የመሩ መኖራቸውን ታሪክ ይነግረናል።

ክፍል ስምንት

በዚሁ በ፲፱፻፬ ዓ.ም. ግንቦት ፳፬ ቀን የራሱ ቢተወደድ ተስማን ወንድም ደጃቸው ሉል ስንድን ራሱ ቢተወደድ ብለው በራሱ ቢተወደድ ተስማ ራንታ ሾሙ። ደጃዝማቹ ሉል ስንድ የጀ ግንነት ሞያ የተሰጣቸው የጦር ሠራዊት ሰማንቃቅትና በሰጋሰነት ከመገኘቱ ጋር አንጂ የመንግሥት ሥራ አማካሂድና መሪ ስመ ሆን ስጦታ አልነበራቸውም። ራሱ ቢተወደድ ተስማ ነገሞቱ በኋላ ልጅ አይሱ የመንግሥቱን ሥራ ሁሉ በእጅቸው አድርገው እጅግ የተረፉ ሆኑ። የአፄ ምኒልክን መንገድ ትተው ብዙ አንቅፋት ያሰቡት ያልተስተካከለ መንገድ አበጁ። የባሉ ሥልጣኖችን የመኳንን ታቶቹን ምክር አሳቀበልም አሉ። ምክራቸውና አካሄዳቸው ነገሉ ማሰቸና ነገሉ ተጋር ሆነ። ሃምሳ ፈረሰኞች አይሱነት ለዮሐንስ ጳጳን አውራጃ በቀኝም በግራም ጉባዮ መስከረም ፲፪ ቀን የአናታ ቸው የክብርት የወደዘዊ ሸዋረጋ ርሳት ጠባቂ አቶ ፕላሁን ነዚህ በፊት የፊታውራሪነት ማዕረግ ተሰጥታቸው የፍርድ ስጦታ በተ ፈገገታቸው የተሻለ የነገርን እርምጃ የሚከታተሉ በመሆናቸው አፈንጉሡ ብለው የፍርድ ሚስት ርዕዮት ስጧቸው።

ክፍል ስጦ፡

በ፲፱፻፶፯ ዓ.ም. ቀን ፳፯ኛው ቀን፡ ሲነግሡ፡ ጸሐታቸውን፡ ለኢ
 ተዋጅ፡ መንግሥት ሰጥካቸው፡ ለውሉ ሊቀዳሾቹ፡ በመሆኑ፡ የዘው
 ዳቸውን፡ በዓል፡ በሚከበርበት፡ ቀን፡ የክብር፡ መልክቶች፡ በጣሉ፡
 ውስጥ፡ እንዲገኙ፡ የጥረት፡ ደብዳቤ፡ ስላ፡ ተሰክቶቸው፡ ከመሳፍንቱ፡ ሁሉ፡
 ብልህነት፡ ታማኝነት፡ የራሱ፡ ደርጊት፡ የሰጠው፡ ልጅ፡ ደጃዝማች፡ ካህን፡ መሪ፡
 አድርገው፡ ከንቲባ፡ ነብሐን፡ ቀድሞ፡ ተሰጥቶታል፡ ወደ፡ እንዲሉ፡
 መንግሥት፡ ላኩ፡ በዚያው፡ የአውሮፓን፡ መንግሥታት፡ ሁሉ፡ በየ
 ዋናው፡ ከተማ፡ እየሄዱ፡ እንዲገቡ፡ ስላ፡ አዘዙ፡ የታዩት፡ ሁሉ፡ በየ
 ቃሉ፡ ተከታትሎ፡ ለውሉ፡ ለውሉ፡ የዘውዳን፡ በዓል፡ እከባበር፡ ከጉ
 ባቹ፡ በኋላ፡ የሊረገሱትን፡ ዋና፡ ከተማ፡ ፓሪስን፡ የሚገኝ፡ ዋና፡ ከተማ፡
 ሮማን፡ የግብፅን፡ ዋና፡ ከተማ፡ ካሪኛን፡ ጉብኝተው፡ በኢየሱስ፡ ለውሉ፡
 ታን፡ መቃብር፡ ተሰጥቶቸው፡ በክብር፡ ተመሰሱ፡ በዚህ፡ በ፲፱፻፶፯
 ዓ.ም. ነጋዴራሱ፡ አስታጥቶና፡ አቶ፡ ተሰማ፡ አሸቲን፡ ወደ፡ ሊረገሱት፡ አገር፡
 ለካው፡ የአማርኛ፡ ግራማሮች፡ አስመጡ፡ ነጋዴራሱ፡ አስታጥቶና፡ አቶ፡
 ተሰማ፡ አሸቲ፡ ጥራቱ፡ አማርኛ፡ እየገጠመው፡ በሚያስጸኝቱ፡ ዜማ፡ በግራ
 ማሮቱ፡ ውስጥ፡ የደምባቸው፡ ስሜት፡ አስመጡ፡ ሁሉ፡ ያሉ፡ ያሉ፡ ነበር፡
 ነጋዴራሱ፡ አስታጥቶና፡ የጀርመን፡ ቋንቋና፡ የግዕዝ፡ ቋንቋ፡ የተማሩ፡ ጥራቱ፡
 አማርኛን፡ የሚመረምሩ፡ ስላ፡ ሆኑና፡ የሥራግደኝነት፡ መንገድ፡ የሚከ
 ታተሉ፡ በመሆናቸው፡ የኢሉባቦርን፡ ነጋዴራሱነት፡ ሾሙ፡ የቸው፡
 አቶ፡ ተሰማ፡ አሸቲ፡ ሞያቸው፡ እንደ፡ ልዩነት፡ በመሰንቀ፡ ማመ
 ስገን፡ የዘረገ፡ ስላት፡ ማሰናጸፍ፡ ነበር፡ በዚህ፡ ሥራቸው፡ ልጅ፡ ኢየሱስ፡
 ባሉሚል፡ አድርጎባቸው፡ ከብራቸው፡ ከፍ፡ እያሉ፡ ሲደ፡ ደፊቁንም፡
 ከባሉሚልነት፡ ብዛት፡ የተነሣ፡ የራሱ፡ ደርጊት፡ ልጅ፡ ወይዘሮ፡ ፀሐየ፡
 ወርቅን፡ አግብተውባቸው፡ ዋና፡ አማካሪ፡ ሆነው፡ የመንግሥት፡ ሥራ፡
 ይሠሩ፡ ነበር፡ ይህንንም፡ ግራማሮች፡ ቅንቱን፡ በደረጃ፡ ጊዜ፡ ነጋዴራሱ፡
 አስታጥቶና፡ የደረሱት፡ ግጥም፡ ይህ፡ ነው፡

ባሉንደራ፡ የሰፊ፡ የማሞላት፡
 ምስጢራ፡ ተሰማ፡ በሆዱ፡ ያለው፡
 በዚህ፡ በ፲፱፻፶፯ ዓ.ም. እንደ፡ ቅድመ፡ አጸታቸው፡ አቢቶ፡ አዲሱ፡ ተባሎ፡

የንጉሡ፡ ነገሥቱን፡ ከብር፡ እያስላ፡ ለማቋቋም፡ ስላ፡ አሰቡ፡ በዚህ፡
 ሥራ፡ ይረዳቸዋል፡ በማለት፡ ወንጌን፡ አማብዛትና፡ ዝምድናን፡ ለማት
 ረፍ፡ ሲሉ፡ ብልህነታቸውንና፡ ትምህርታቸውን፡ አመዛዝነው፡ ለደጃ
 ልጅ፡ ተረፈ፡ መኮንን፡ የእህታቸውን፡ የክብር፡ ወይዘሮ፡ ለሂንጌ፡
 ስላ፡ ከብር፡ ወይዘሮ፡ መነገር፡ አስላውን፡ ያረው፡ በክብር፡ ለሂንጌ፡
 ስላ፡ ከተው፡ ወደ፡ አገር፡ ግዛታቸው፡ ወደ፡ ሐረር፡ እንዲሄዱ፡ አሰናበቷቸው፡
 አነሆ፡ አቢቶ፡ አዲሱ፡ ከዘመዱታቸው፡ ሁሉ፡ አብሰው፡ ወደ
 ዘሮ፡ ለሂንጌ፡ ወይዘሮ፡ ፀሐየ፡ ወርቅን፡ ይወዱ፡ ነበር፡ ከብር፡ ወይዘሮ፡
 ለሂንጌ፡ ከደሴ፡ አስመንጉት፡ በተሳቱ፡ ከብር፡ አቶሮቻቸው፡ የማያስረ
 ልጋቸውን፡ ለጥተው፡ ያሉ፡ አሰባቸው፡ አብሰው፡ ይወዷቸው፡
 ነበርና፡ ለተቸገረና፡ ለተበደለ፡ አደማሰዱ፡ ሲያሾሙ፡ ሲያሸሩት፡ ከቀዶ፡
 በኋላ፡ ለነጋዴራሱ፡ ኃይሉ፡ ጊዮርጊስ፡ ድረው፡ ግሳቤታቸውን፡ ነጋዴራሱ፡
 ኃይሉ፡ ጊዮርጊስን፡ ሲተወደድ፡ ብሎ፡ ወቅካይ፡ ሚኒስትርነት፡ ሾሙ፡
 አቸው፡ ሲተወደድ፡ ኃይሉ፡ ጊዮርጊስ፡ አባ፡ መሳት፡ በደግሞ፡ ሚኒስትርነት፡
 መንግሥት፡ የንግድና፡ የውጭ፡ ጉዳይ፡ ሚኒስትር፡ ሆነው፡ የአውሮፓን፡
 ደንብና፡ ሥርዓተ፡ መንግሥት፡ ካሊረገጁት፡ የኢትዮጵያን፡ ደንብና፡ ሐግ፡
 ከሸማግሎቹና፡ ከሊቀወንቶች፡ እየጠየቁ፡ ሥራቸውን፡ በማስፋፋት
 ቸው፡ ተመስግነው፡ ነበርና፡ ለአዚህ፡ ከሚኒስትሮቹም፡ ከመኳንንቶ
 ቸው፡ በሳይ፡ ከብረው፡ የመንግሥት፡ ሥራ፡ በሙሉ፡ በአጃቸው፡ ሆኖ፡
 መኳንንቱ፡ ሁሉ፡ ለደጅ፡ ጥናት፡ ወደ፡ እርሳቸው፡ ሲተ፡ ይሰበሰቡ፡ ነበር፡
 ሊርዕዩን፡ ንጉሡ፡ ግብፅ፡ ዋና፡ ቀን፡ በንጉሡ፡ ሁሉ፡ ሳይ፡ እንደሚሰሩት፡
 እንደመነው፡ አቢቶ፡ አዲሱ፡ ሲተወደድ፡ ኃይሉ፡ ጊዮርጊስን፡ በንጉሡ
 ወና፡ በመንግሥቱም፡ ሥራ፡ ሁሉ፡ ሳይ፡ አሰራሪነት፡ አቸው፡ እርሳቸውም፡
 በተማኝነት፡ ትጋትን፡ መሪ፡ አድርገው፡ እየሠሩ፡ ለአዲሱ፡ አባ፡ ከተማ፡
 ጉዳይ፡ መረጃደሚ፡ እንደ፡ አውሮፓ፡ ሐግ፡ ማዘጋጃ፡ ቤት፡ አቀው፡
 በከተማውም፡ ጸግታ፡ እንዲሠሩ፡ የሲልት፡ ዘባቾችም፡ እንዲ፡ ሐግ፡ ማዘ፡
 አዲሱ፡ ሳይ፡ ተራ፡ (አሰራሪ) ወታደር፡ መሰሰው፡ ሲላት፡ በከተማው፡
 ውስጥ፡ ስራዱ፡ ይታዩ፡ ነበር፡ የሲልት፡ ዘባቾችም፡ እንዲ፡ ሐግ፡ ማዘ፡
 ቀም፡ ሲሉ፡ አቸው፡ በዘባቾቻቸው፡ ሳይ፡ መመንጃ፡ እየተኮሱ፡ አዲስ፡
 ይጥሱ፡ ነበር፡ አቢቶ፡ አዲሱ፡ በሥራቸው፡ ሁሉ፡ አልተመሰገኑም፡
 ልጅ፡ ኢየሱስ፡ ግፍዳዊ፡ መንግሥታቸው፡ ጥቂት፡ በንቂት፡ ሲላ፡ የአዲስ፡

ተዋድሮአን ታሪክ የተካተተ፡ ይመስላል፡፡ አፄ፡ ቲዎዶሮስ፡ ተራ፡ ሰው፡ እየመሰሉ፡ ልብሳቸውን፡ ሰውጠው፡ ሐሚታቸውን፡ ይጠብቁ፡ ነበር፡፡ ከዕለታቸው አንድ፡ ቀን፡ መኳንንቱ፡ በበቅሎ፡ ተቀምጠው፡ አፄ፡ ቲዎዶሮስን፡ እያመ፡ ሲሔዱ፡ ከመኳንንቱ፡ አሸክሮ፡ አንደኛው፡ ወደኋላ፡ ዘወር፡ ቢል፡ አፄ፡ ቲዎዶሮስን፡ ከአጠገቡ፡ እየ፡ ዝም፡ በሉ፡ እንደደረሱ፡ አፄ፡ ሊሰሙት፡ ሆነ፡፡ ስለዚህ፡ በጣም፡ ተቸገረና፡ ጉድ፡ ጉድ፡ በቅሎው፡ የበቅሎውን፡ ጭራ፡ በላቸው፡ አሉ፡፡ በዚህ፡ ነገር፡ ተደንቀው፡ ሁሉም፡ የበቅሎቸውን፡ ጭራ፡ አማየት፡ ዘወር፡ ቢሉ፡ አፄ፡ ቲዎዶሮስን፡ አቶና፡ ከንግግራቸው፡ ታገዱ፡፡ አገ፡ ጤና፡ ኢዳሱ፡ ግን፡ በግልጫቸው፡ በእነ፡ አሊ፡ ንጉሥ፡ ግሳሁንና፡ በእነ፡ ሊጋባ፡ በየነ፡ ቤት፡ በድንገት፡ እየገቡ፡ ፍቅራዊ፡ ጠዋታ፡ ይጫወቱ፡ ነበር፡፡ አቢቶ፡ ኢዳሱ፡ እንደ፡ አፄ፡ ቲዎዶሮስ፡ ሕዝቡን፡ ሁሉ፡ እስጠፋም፡ ሐሚታቸውን፡ መስማት፡ ለመታረምና፡ ከነፋ፡ ሥራ፡ ለመመለስ፡ ሲሆን፡ ሥራቸው፡ ሊገታቸው፡ አልቻለም፡፡

ክፍል፡ ዐሥር፡

በዚሁ፡ በ፲፱፻፬ ዓ.ም. ዋግ፡ ሹም፡ አባተ፡ የሸዋን፡ መኳንንት፡ ሰብስበው፡ እዲሉ፡ ምክር፡ አመጡ፡ እንዲህም፡ አሉ፡፡ አፄ፡ ምኒልክ፡ ልጅ፡ ኢዳሱን፡ ልጁን፡ አዲሱ፡ መክራቸው፡ አሳድጉልኝ፡ ብለው፡ በቃል፡ ኪዳን፡ ስጡን፡ ብንመክራቸውም፡ አልተቀበሉንም፡፡ ነገራችንንም፡ አልሰጡም፡፡ በአባታቸው፡ መንገድ፡ አልሄዱም፡፡ እግዚአብሔርንም፡ አልፈኑም፡፡ በአባታቸው፡ ያሻሻልን፡ የሚሻሻልው፡ ኢዳሱን፡ አሥረን፡ እየመከርን፡ እናሰድጋቸው፡፡ በዚህም፡ አሳብ፡ ወታደሩ፡ ሳይሰማማበት፡ በመቅረቱ፡ ወገን፡ አደቀ፡ እርሱ፡ በርሱ፡ የመዋጋት፡ መንፈስ፡ ተነሣሣ፡፡ ግን፡ የሕዝቡ፡ ደም፡ የሚፈስበት፡ ጊዜ፡ አልደረሰምና፡ የዋግ፡ ሹም፡ አባተ፡ የምክር፡ ተባባሪዎች፡ ከጉባዔው፡ ምክንያት፡ እየሰጡ፡ ተበታተኑ፡፡ ነገሩን፡ ልጅ፡ ኢዳሱ፡ ስምተዋልና፡ አባተ፡ እኔን፡ አሥረ፡ እርሱ፡ ሊነግሥ፡ አስቧል፡ ብለው፡ አጊዜው፡ በዕርቅ፡ አቅዋዋቸው፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ በልቡናቸው፡ ተበቅለው፡ የዋግ፡ ሹም፡ አባተን፡ ሐሳብ፡ አስባታቸው፡ አክቡር፡ ራስ፡ ሚካኤል፡ በደብዳቤ፡ አስታወቋቸው፡፡ ከቡር፡ ራስ፡ ሚካኤልም፡ በግሥጋሪ፡ ከደሴ፡ በተነሡ፡ በ፲፬ቀን፡ አዲስ፡ አበባ፡ ብተው፡ አስከ፡ ፏቀን፡ በነገሩ፡ ሲመክሩበት፡ ስነበቱና፡ ዋግሹም፡ አባተ፡ በዘነጉበት፡ ሰዓት፡ ይዙዋቸው፡፡ በግብፅም፡ አሥረው፡ ወደ፡ ወሎ፡ ወስደዋቸው፡ ሐዲ፡ መቅደሳም፡ ታሠሩ፡፡ ደጃዝማቹ፡ ጌታቸው፡ አባቱንም፡ በግዛት፡ ወደ፡ ጉሩ፡ ሰደዱ፡ ቸው፡፡ በዚህ፡ ጊዜ፡ ደጃዝማቹ፡ አብርሃን፡ ፊቱና፡ ያገር፡ ግዛት፡ ሚኒስትርነት፡ ሾሙአቸው፡፡ ስለዚህም፡ አዝማራ፡ የገጠመውን፡ እንጠቅሳለን፡፡

ከተከት፡ ብሉ፡ ሳቀቹ፡ ምድር፡ ግርስ፡ አውግታ፡፡

አባተ፡ ሲታሠር፡ አብርሃን፡ ሲፈታ፡፡

ደጃዝማቹ፡ አብርሃን፡ አባ፡ ዝናምን፡ በልጅነታቸው፡ አጣልገዋቸው፡ ወደ፡ ሮማ፡ ወስደዋቸው፡ ከተምህርት፡ ቤት፡ ገብተው፡ የኢጣልያ፡ ቋንቋ፡ ተምረው፡ ብልህና፡ ዐዋቂ፡ ስለሆኑ፡ ያገር፡ ግዛት፡ ሚኒስትርነቱን፡ ሥራ፡ በሥልጣኔ፡ እርምጃ፡ እንዲካሄድ፡ ጀምረው፡ ነበር፡፡ ግን፡ በዚህ፡ ሥራ፡ ሠራውን፡ ሠራተኛም፡ ዋጋውን፡ አሳገኘው፡ ነበር፡፡ ዋጋቸውን፡ ያገኙ፡ ጦበንጃቸውን፡ ወልውሰው፡ አስተጣጠቁ፡ አሳምረው፡ ቀን፡ ከአጅብ፡ ሌሊት፡ ከዘብ፡ የማይለዩ፡ ናቸው፡፡

ከፍልዕሥራክ ጎጂ፡

በዚሁ በ፲፱፻፬ ዓ.ም አቢቶ አገራት በአዲስ አበባ ውስጥ በቀጠሉ ሳይሆን አስማቸው መታሰቢያ የሚሆን ቤተ ክርስቲያን መሠረቱ ሕንጻውም በኖራና በሲሚንቶ ታንፃ ከተጠራሰ በኋላ የመጽሐፍ ዓለምን ታቦት አከባብተው ከብረ በዓል አድርገው አሳቅዮቹን አመምህር ወልደ ጊዮርጊስ ስሙ መምህር ወልደ ጊዮርጊስም አክቢቶ አገራት አባቶችን በመሆናቸው አዲስቲያሚ ምስራገውን ሁሉ አስረቅጸው አክደባራት እንዲተወክሉና የወር ቅኝ የብር መስቀል አቢቶ መቅደሱ የሚያስፈልገውን መሣሪያ የከበረውን ዕቃ ሁሉ በየዓዲነቱ ስሙ መምህር ወልደ ጊዮርጊስም ከሐዋርያነታቸው ጀምረው በተማረ ቤት እድገው ትርጓሜ ሐዲስተን ጠንቅቀው የተማሩ ልቅናቸው በጓደኛናቸውም የሚመረጡ ስላ ነበሩ አቢቶ አገራትም የመምህር ወልደ ጊዮርጊስን ምክር እየሰሙ የቡርካታቶችንና የካቶሊካውያንን ሃይማኖት ከኢትዮጵያ ውስጥ አማጥፋት አሰቡ አስበውም አልቀሩ በሚሰኙበት ተምህርት ቤት የሚማሩትን የኢትዮጵያን ልጆች ሁሉ በዘበኛ እድል ለመታዘዝ የተገረፉም አሉ ምክንያቱም ፈረንጆች መንፈሳውያን ገባርያና ሐላው መስሐው ወንጌልን እንዲሰማሰቡ አደሩ የኢትዮጵያን ሕዝብ ስኖ በሁሉም አደባባይ ጠባቂነት ይሰጣቸው ሲሆን ሃይማኖታቸውን ይጠቅሳሉ መንግሥታቸውን አከባሪ አገራቸውን አፍቃሪ አይሆኑም በምግባር የረከቡ በሃይማኖት ይልጹቱ የኖቅም ተገዥዎች ይሆናሉ ሚሲዮን ማለት ስላይ ማለት ነውና ኢትዮጵያን ወንጀን ተራራዊን ደጅን ገደጅን እየሰሰሉ ከውጭ ጠላት በተነሣ ብንጊዜ መሪ ሆነው ያመጡብናል ብለው ሐሳብ አቀረቡና ይህንን የመስክ ምክር እዲያሐንኮ ተቀብለው አስላሞችን አማጥፋት ስለተነሡ አስላም የተባሉ ሁሉ አስከባብረው ድረስ ደርሰዋል ሳይቀር በአካላቸው መጠቀም ተናዳጁ ይሞታቸውንም አመለከቱ ሲሉ ወደ ጉንጾር እየዘመተ አብያተ ክርስቲያናትን አቃጠለ ሕዝቡ ክርስቲያንን ገደለ አዲያሐንኮም የክርስቲያናትን ደም እንዲሰላሁ ሲሉ መታማ

ወርጸው ከደርቡሽ ጋራ ተዋግተው በጦርነቱ ውስጥ ሞቱ እርጉ በእግሩ ያረቁን አስነሣ እንዲሉ አቢቶ አገራት ሚሲዮኖችን አጠፋሉ የሚታዩት ሐሳብ አዲያሐንኮ አስላሞችን አማጥፋት ከተነሡበት ሐሳብ ጋራ እንደር በመሆኑ ጠቀሰው አዲያሐንኮ አስላሞች ምክንያት መንግሥታቸው እንደጠፋ ሚሲዮኖች ደም ወደ ውጭ አገር ተሰላከው የአቢቶ አገራት መንግሥት እየጉደለ እንዲሁም በብዙ ጋራ ተነሡባቸው አቢቶ አገራት ግን የተነሣባቸውን ረቂቃዊ ጋራ ተነሡ ሳይመረጡ በጉሉሃዊ ምኞት የኢትዮጵያን የኖንት ወሰን አመለከቱ ተመኙ።

ክፍል ዐሥራ ሁለት፡

በ፲፱፻፬ ዓ.ም. መስከረም ፪ ቀን፡ አቤቱ አይሱ-የኢትዮጵያ፡ ጠረፋ ሁሉ፡ ከምሥራቅ፡ አስከ፡ ምዕራብ፡ ከሰሜን፡ አስከ፡ ደቡብ፡ ያሰውን፡ ክፍል፡ አገር፡ ለመገባቸው፡ አስበው፡ በአራቱም፡ ማዕዘኖች፡ ስፋቱ፡ ዐርባ፡ ሜትር፡ የሚሆን፡ ፕሮጋራ፡ ጉዳና፡ እየተመነጠረ፡ እንዲሠራ፡ ትእዛዝ፡ ተሰጥቶ፡ ስለ፡ ነበረ፡ አገረ፡ ገዥዎች፡ በባክፍል፡ ሀገራቸው፡ ለሕዝቡ፡ እየካሄዱ፡ እንደ፡ ማዘዣው፡ ቃል፡ የመንገዱ፡ ሥራና፡ የድልድዩ፡ ሥራ፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ ሚያዝያ ፪ ቀን፡ ከሁለት፡ መቶ፡ ራሊ፡ ስኞች፡ ጋራ፡ ወደ፡ ደሴ፡ ጉዞ፡ ጀመሩ፡፡ መኳንንቱም፡ የአባ፡ ጤና፡ ኢዳሱን፡ ወደ፡ ደሴ፡ መሄዱ፡ በስሙ፡ ጊዜ፡ ጌታቸንን፡ አጅቦን፡ በሥርዓተ፡ መንግሥት፡ ጉዞ አቸንን፡ እንቀጥላለን፡ ብለው፡ ሚያዝያ ፫ ቀን፡ ለሰዓት ጋራ፡ ከተማ፡ በአቡነ፡ ማተምኮ፡ ቤት፡ ስፍራው፡ የደደሱ፡ ሹማምንታችን፡ ያዘጋጁ፡ ትንሹ፡ ባለገዱ፡ ያመጣውን፡ መጥገና፡ ባለቤቱ፡ መኳንንቱን፡ አንዳህ፡ አሏቸው፡፡ እኔ፡ ጉል ማሶችን፡ አስከትሎ፡ አገር፡ ለመገባቸው፡ ያልቀናውን፡ አገር፡ ለማቅናት፡ በተነሣሁ፡ ጊዜ፡ ያል፡ ፈቃዱ፡ መከተል፡ የለባቸውም፡፡ እናንተ፡ እንግዲህ፡ ከኛ፡ ጋራ፡ ለመሮጥ፡ አትችሉም፡፡ ወፍራቸውን፡ ሸምግላችኋል፡ በዘመናችሁ፡ አባቲን፡ ተከትላችሁ፡ አገር፡ አቅንታችኋል፡፡ ሸሽታችሁ፡ አታመልጡም፡ አባራችሁ፡ አትጫብጡምና፡ በየሥራችሁ፡ ጠንካራ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ መኳንንቱ፡ ሁሉ፡ እየተሰናበቱ፡ ወደ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ተመልሱ፡፡ አረ፡ ገጥሥ፡ ጥንሁን፡ ግን፡ የሕዝቡን፡ ነገር፡ በየሥራችሁ፡ እየሰሙ፡ አብረዋቸው፡ እንዲገዙ፡ ፈቃዱላቸው፡፡ አቤቱ፡ ኢዳሱም፡ ያረቅ፡ ጦር፡ ሆነው፡ በመንገዱ፡ በኩል፡ ተጉዘው፡ አፋቀራ፡ የሚባለውን፡ አምባ፡ ጉብኝተው፡ ደሴ፡ ከተማ፡ ገቡ፡፡ ደሴም፡ ከአባታቸው፡ ከነበሩ፡ ራስ፡ ሚካኤል፡ ጋራ፡ ስንብተው፡ አዲሱን፡ ጅሴዎችን፡ እየወጉ፡ ከብታቸውን፡ እየወረሱ፡ ገንዘባቸውን፡ እየዘረፉ፡ አስቸገሩቸው፡፡ ጅሴዎች፡ ወደ፡ አቤቱ፡ ኢዳሱ፡ መሳከትኞች፡ ለከው፡ ያል፡ ፍርድ፡ መዘረፋቸውን፡ አመልክተው፡ ነበርና፡ አቤቱ፡ ኢዳሱም፡ በነገሩ፡ ተናጸው፡ ጥቂት፡ ፊሊስኞች፡ ዲሞትረር፡ እንጋቻችን፡ አስከትሎው፡ አዲሱን፡ ልመውጋት፡ ተነሡ፡፡ እንዲሁም፡ እንዲ፡ ታጠቁ፡ ሌትና ቀን፡ ገሥግሠው፡ አዲሱን፡ ሳይሰሙ፡ በመራድንገት፡ ከሥራቸው፡ ላይ፡ እዲን፡ ጥሰው፡ እራሳቸው፡ አምስት፡ አዲሶች፡ እነቸች፡ የሚባሉትን፡ ገደለው፡ አዲሱን፡ ድል፡

አድርገው፡ አስገብረው፡ የአዲሱን፡ አገር፡ አስከ፡ ጠረፋ፡ ጉብኝተው፡ ባለባቶችን፡ ሾመው፡ ሸለመው፡ ወይነ፡ ሐራ፡ የሚባል፡ ከተማ፡ ቀርቶ ረው፡ ወደ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ተመልሱ፡፡

በዚሁ፡ በ፲፱፻፬ ዓ.ም. ሐምሌ ፲፪ ቀን፡ አይታቸውን፡ አዲ፡ ምኒልክን፡ ለመገባቸው፡ ወደ፡ አልፋ፡ ጉብተው፡ አዲ፡ ምኒልክ፡ በሐመማቸው፡ ምክንያት፡ መድከማቸውን፡ አይተው፡ የአልፋን፡ ዘበኞችን፡ አለቆችን፡ ራታውራሪ፡ ገብረ፡ ማርያምንና፡ ዲታሰን፡ አዲራቸውን፡ ቤተ፡ መንግሥቱን፡ በጥንታዊ፡ እናቸው፡ ራታቸው፡ ሳትላዩ፡ ዘበኞችን፡ እዲነቃቃቸው፡ ጠብቆ፡፡ ጃንሆይ፡ ወደ፡ አሉባት፡ አልፋችንም፡ ከሚያስታምሟቸው፡ ከአቲ፡ ጣይቱና፡ ከወደዘሮ፡ ዘውዲቱ፡ በቀር፡ ማንም፡ ከመኳንንቱ፡ ያል፡ እኔ፡ ፈቃድ፡ እንዲያገባ፡ ከሰከሱ፡ ብለው፡ ትእዛዝ፡ ሰጡአቸው፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አቤቱ፡ ኢዳሱ፡ ዓርብ፡ በየካምፖች፡ በፍርድ፡ እዲ፡ በባይቸሎት፡ እዲ፡ ሊጉ፡ ወንጀልኛውን፡ እንዲሚገባው፡ ይቀጡ፡ ጀመር፡፡ አዲ፡ ምኒልክም፡ ይቀመጥቸውንም፡ ሐጎች፡ እያሻሻሉ፡ አዲስ፡ አምስት፡ ሐጎች፡ አቀው፡፡

ከፍል፡ዐሥራ፡ሦስት

ሕጌቸው ስታረክ፡የተመቼ፡ሐሕዝብ፡የማይሰሉቹ በመሆኖ ቸው፡ከ፲፱፻፬ ዓ.ም ከሐምሌ ፴ ቀን ጀምሮ እየጸኑ ሒደዋል፡፡ እምስቱ ሕጌቸው ከዚህ ቀንኩ የተጻፉት ናቸው፡፡

፩. ወንድሙን፡ ጠላት፡ እጥቂ፡ ሆኖ ለገድልበትና የወንድሙን፡ ዲም፡ ሐመመሰ፡ ዲወኛውን፡ ተቀራኝቶ ፍርዳን፡ ተቀብሎ፡ እስኪገድሐው ድረስ፡ እምልጦ እንዲያጠፉ ስንሰሰቱን፡ በግራ፡ ክንድ፡ አግባቡ፡ በወህኔ፡ ሴት ብዙ ቀን፡ እየተገሰሰ፡ ዲወኛውንም ሳይፋረድ፡ በተሳሳሌ፡ በ፳ታብላው፡ ዲም፡ እንዲገናኙ ሌላ፡ ወንድም እንዲሰው ይቀራኝና የወንድሞቹን፡ ዲም ያመጣ፡ ነበር፡፡ ስለዚህ፡ እቢቶ፡ እያሰ፡ እንዲህ፡ እሱ፡ ወንድሙ፡ በሞተበት፡ ፋንታ፡ ከወንድሙ ገዲያ ጋራ በሰን ሰላት ታከሮ መጉሰሳቱ ድርብ፡ ግፍ፡ ነውና፡ ነፍሱ፡ ገዲያ፡ ሲያዝ፡ በእግረ፡ ሙቅ፡ ታላላቅ የወህኔ፡ ሴት፡ ዘበኛች እንሴ፡ ሆነው ይጠብቁ እንጂ፡ ከዘመዱ ጋራ ማቀራጥት ይቅር፡፡

፪. ሌባሻይ፡ ሲጠጣ፡ በአንድ ሴት ገብቶ ሲተኛ ባለቤቱ የጠፋውን፡ ዕቃ ከፍሎ እንዲገናኝ ስሱው ዋና፡ ሆኖ ሌባሻይ ያጠጠና ከሁለተኛው ሰው ሴት ሲተኛ የከፈለውን ይህል ተቀብሎ ሲሒድ፡ ዲም፡ ያሽ፡ ሁለተኛው ይጠጠና፡ ከሦስተኛው ይቀበል ነበር፡፡ በዚሁ፡ አኳኋን እየተከታተለ ሌባሻይ፡ እየጠጣ ሕዝቡ ያልበሰውን ዕዳ እየከፈለ፡ ተቸግሮ እንግዲህ እንዲቀበል ሌባሻይ እፈራሁ እያል ከጽዳቅ ተሳሰቶ ይኖር ነበር፡፡ ስለዚህም ዕቃ ጠፋኝ የሚል ሰው ሌባውን፡ እስኪያዝላት ድረስ በሰው ሴትም ሲተኛ በወንዝም ሲታጠብ፡ በራሱ ከሦስቱ ሌባሻዩን እያመጣ እንዲሁ ዲርሶ ገንዘቡን ይፈልጋል እንጂ የባለጸጋ ሴት እያየ ሌባሻይ እየሰሰተኛ ገንዘብ መክፈሉ የማይገባ ነውና ከዚህ ጀምሮ እንዲቀር ወስኛለሁ፡ ብለው አስታውቁ፡፡

፫. የመንግሥት ሹም ወይም ሠራተኛ በገንዘብ፡ ምክንያትና በሌላም ኃጢአት ሕግ ተሳልፎ በገኝ ዲጃፍ በመሰለ፡

ማጅቱ በጉረክ ከልጅነት እስከ ዕውቀት ያጠራቀመውን፡ ገንዘብና ያረባውን ከብት መንግሥት ይወርሰውና ከሥራውም ይነቀል ነበር፡፡ ሹም ለሆኑ ከሹመቱ ይሸርና እንዲገና ወዲ ድሳነት ቦታው ገብቶ እርስቱን እየፋረሰ ከማዕረጉ ተዋርዶ ይኖር ነበር፡፡ እንዲያደርሰው ላን የመንግሥት ሹመት እያታመንም እያል ድኃ መስሎ ርከቱን እየደራጁ ብተን ወርቁን እየቀበረ ከብቱን በዘመዱ አገር እየሸሸ በጥንቃቄ ይቀደል፡፡ በቫርም ሳይደነግጥ የተሾመ መስሎ ይኖራል፡፡

ስለዚህ የሕዝቡን ጉዳት እስከሙ የመንግሥት ገንዘብ የጉደለበት ዋስጠርቶ ጉድለቱን ይከፈልዋልም፡፡ በደጣ እከፈል ድረስ ይታሠርና ይቀደ ሹም የሆነው ድኃ በድሎ ፍርድ አገድሎ በሌላም በልዩ ልዩ ኃጢአት ስረታ እንዲጥፋቱ ታይቶ መቀጫ ይከፈል እንጂ ውርክ ይቅር፡፡ ብለው ይነገጉ፡፡

፬. እራሽ ገበሬ አዝመራውን አምርቶ ለመንግሥት እሥራትን ሲያፈልግ በየውድሜው እየዞሩ ድግስ እየበሉ ምን ያህል ዲውል እምርቶ እሥራት ስንቱ ዲውል እንዲከፈል የሚቀጣጠሩ ፬ ሹምቶ ይገኛሉ ተሰጥቶት ያል እነርሱ ሊቃድ አዝመራውን የሚያመርቱ ገበሬ ይቀጣ፡ ነበር፡፡ እነዚህም ሁለቱ ሹማምንቶች እንዲኖሩ ጭቃቸው ሁለተኛው መልካኛ ሁለቱ ያገር ሹማዓሊዎች ምርጥ ናቸው፡፡ በዚህም ጊዜ ከምርቱ ግርዳ ከፍረው ገለባው ይበዛ ነበር፡፡ ማለት ገና ሹምቶ ሳይመጡ ምርቱንም ወዲ ግርዳ ፍሬውን ወዲ ገለባ እየደባለቀ እሥራቱ ያንሳል፡፡ ሹምቶም በየውድሜው መዞሩ እንዲያርስ ሲሳቸው ገበሬው እየተጉሳሳ በጣም ይቸገር ነበር፡፡ ስለዚህ ገበሬ በዲከመበት ስብልና አዝመራ ሌላ አዝኹ ተሾመበት ድግስ በመደገስ ወዲ እየሹ ማምንቶ ሊቃድ ለመቀበል በመገሥገስ ብዙ ድካም ሆኖ በታልና ይህን ያህል ዲውል ከደህን ያህል ቁና አመረቀሁ፡፡ እንጂ ሌላ ትርፍ አሳገባሁም ከብት ከባረቱ እህል ከመፈቱ ይጥፋብኝ፡ ብሎ እየማል ይስጥ እንጂ እሥራት፡

አሰላሳ ሹማምንታቸው ምቅረት፡ ብለው ይነገሩ፡፡

በዚህም ድንጋጌ፡ ሕዝቡ፡ ደህንነት፡ ተሰኝተው፡ ቀድሞ፡ በሹም፡

ደስገው፡ ከነበረው፡ ምልቅ፡ ዛሬ፡ እርሱ፡ አይሆንም፡

ደንብ፡ ከደነቡ፡ ወዲህ፡ ከመሐላው፡ ፍሬታ፡ የበሰጠ፡ የእ

ህል፡ ገቢ፡ ተገኘ፡፡

፩. ልጅ፡ ምልወሰዱ፡ መካኒ፡ ሰው፡ ሲሞት፡ ቤቱን፡ ንብረቱን፡

እርሱን፡ ሁሉ፡ መንግሥት፡ ምወርሰውና፡ ቀርባን፡ ስደቱ

ረብሶት፡ በከንቱ፡ ምቅር፡ ነበር፡፡ ስለዚህ፡ እርሱ፡ አይሆንም፡

ልጅም፡ ባደኖረው፡ ልማደምነው፡ ዘመዱ፡ ምወርሰውና፡

ቀርባን፡ ምቅረብሶት፡ እንዲፈ፡ ወዲህ፡ መንግሥት፡ እንዲ

ምወርሰው፡ እዲህ፡ ሕግ፡ አቀሙ፡፡

የወሬደው፡ ጊደን፡ የርሱ፡ በርሱ፡ ጦርነት፡ ምደረገ፡ የነበረውንም፡ በሕግ፡

ከሰከሱ፡፡

ክፍል፡ ዐሥራ፡ አራት፡

በ፲፱፻፭ ዓ.ም. እርሱ፡ አይሆንም፡ ጥቂት፡ ሊረሰኙባቸው፡ አስከት

ለው፡ የአዲስ፡ አገር፡ ለመገባቸውና፡ እንዲፈ፡ ገፍታ፡ እየሆኑ፡ የሚገኝ

ራሳቸውን፡ እዲህ፡ ለመገንባት፡ በደንብ፡ ገሠገሡ፡ በዲኖው፡ አገር፡

ላይ፡ ለመከር፡ ጉባዔ፡ ባደረጉበት፡ ቦታ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ እጅግ፡ ይገጠ፡፡

ለመሸሸም፡ ለመዋጋትም፡ ተገባሮታቸው፡ በቋንቋቸው፡ ምን፡ አልፏ፡

ምን፡ አጠፋ፡ እዲህ፡ ምልወሰዱ፡ ጽወር፡ እርሱ፡ አይሆንም፡ የአዲሱን

መጠነት፡ እዲህ፡ ራሳቸውና፡ ስደወጥታቸው፡ በፍቅር፡ አስገብኗ

ቸው፡፡ እዲሁ፡ የደረሱት፡ ስዎች፡ ለገደዱ፡ እዲሁ፡ እርሱ፡ በእርሳቸው፡

ደም፡ ሲፋሰሱና፡ ሲጋደሉ፡ ይኖሩ፡ ነበር፡፡ እነዚህ፡ ሁለቱ፡ ጉረቤቶች፡

እርቀ፡ እድርገው፡ ጠባቸው፡ እንዲታገዱ፡ ወደ፡ ሐራ፡ በመግለ፡ ከተማ፡

አስገብተው፡ ሲሰብኩ፡ ስብከቱን፡ እያደነቁ፡ ከእርሱ፡ አይሆንም፡ ጋራ፡ በፍ

ቅራዊ፡ ሞገስ፡ ተሰኝተው፡ ከእዲሁ፡ ባሳባቸው፡ ልጅ፡ ለመውሰድና፡ ለመ

ዘመድ፡ አስበው፡ የዋናውን፡ ባሳባቸው፡ የነጋደራሱ፡ አሰባሰቡን፡ ልጅ፡ ስቀባት

አድርገው፡ በጋብቻ፡ ተዛመዱ፡ ከእርሳቸው፡ ወንድ፡ ልጅ፡ ወሰዱ፡፡ ከመንም፡

ብለው፡ ጠሩት፡፡ ከሌሎችም፡ እዲሁ፡ ሁለት፡ ሲቀድሙ፡ አግ

ብተዋል፡ ይሳሉ፡፡

በዚህም፡ ጊዜ፡ አመስጋኝ፡ እንዲህ፡ አለ፡ ምስክር፡፡

ነጋሪት፡ አልጫነ፡ አልታዘዘ፡ ጭፍራ፡፡

አሥር፡ አሸከር፡ ይዞ፡ ገባ፡ ወደ፡ ሐራ፡፡

ሳይወጋቸው፡ ቀረ፡ እንደሆነ፡ ቢረፈ፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ወደ፡ ደሴ፡ ሕዳው፡ ከአባታቸው፡ ከነበር፡ ራስ፡ ሚካ

ኢል፡ ጋራ፡ የመንግሥት፡ ሥራ፡ የሚቋቋምበትን፡ ውሳኔ፡ ለመመሥረት፡

ሐሳባቸውን፡ ሲአዘጋጁ፡ ስንብተው፡ የወራሽ፡ ሕዝብ፡ በቸገሩት፡ ደሴ፡ አሸኛ፡፡

ከደሴም፡ ከ፲፪ ቀን፡ በኋላ፡ ተነሥተው፡ ወደ፡ ደሴ፡ ሕባዩን፡ ተገዘው፡

ባንቦት፡ ፩፬ ቀን፡ የአባቱን፡ ተክል፡ ሳይሞላቸው፡ በዓል፡ አስበሩ፡፡ ገደው፡

የሚረዱበት፡ ሰማይን፡ ቀላድ፡ ሰጡ፡፡ አካህናቱም፡ ቸገሩት፡ እዲሁ፡ እን

ጀራ፡ የሚገርበትንና፡ ገፍሮ፡ የሚቀረጥበትን፡ ቤት፡ ገብተው፡ ጉባኤ፡ ካህ

ናቱም፡ በጣም፡ ስለተደሰቱ፡ ቀጥሎ፡ ምልወሰን፡ ወረብ፡ ወረብ፡፡

ዝኑ፡ ውሳኔ፡ ጸጋሁ፡ ለእዲሁ፡፡

በአማኝ አዲሱ፡
ቃሉ ዘነበበ ወይቤሎ ለተከሰ ሃይማኖት፡
ዓቀቡ ከደንደር ዘምስሉክ፡
ዘርዓ ወመፅፈረ ከመገደብረ ለባኖኮ
ለዘቡም በመደከደንቅ አኳኋን ከተረደመ በኋላ መምህር ገብረ እያ
ሱስ ቀጥሎ ያሰደውን መድከት ቀኝ፡፡

ፍታሐ ሉኃ አግዚኡ ወተባብሶ በቀልዮ
ኢሐወፀ ልዮን ይኖረው ተዋህዶ፡
ወኢደረው ዮትደምርተው ሪዳ ብሎ ረጅሞ
ዐይነ ሐማሚ ልዮን አምጣ፡ ከነ ሐማሚ፡
በእንተ ዘወረዱ ምድረ ግብፅ፡ ዮሴፍ መርዓዊ፡
ወመርዓት ስሎሚ፡
ወበእንተ ማርቀክ ሐዋርያ ዘአምገዳ ሙ ግብፅ ይዚኑ፡
ዜና ተዋህዶ አበሚ፡
ወተረሂ ይረውዱዋ ለደብረ ኢባኖስ ሱፋሚ፡
ኢደሱ ወሠራዊቱ እቲዛነ መንግሥት ለፍጻሜ
ዘተመነደ ኩሕነ ለደብረ ሊባኖስ ፅዳሚ፡
አኮኑ ኢትደግብ በንባብ ወበተርጓሚ፡
ዓካህናቱም አቀጣበሉ ከተረደመ በኋላ ከዩክፍሉ ሀገሩ እየተከታተሉ፡
መከተንግደ ለመከጠትና ጉዳዮን ለማመልከት የተሰበሰበውን መኳ
ንንተና ሠራዊት ከካህናቱ ጋራ ሙሉ ግብር ጋብዘው ሠራዊቱን፡
አከደሉቱ፡፡ በግብዣውም ሳይ ባሻገረት የአዝማራዎች አሉቃ እየሸለሉና፡
አየረክረ አቢቶን ቢኤሚውት ከደረሰቸውም ግንኖቶች እንደኛው ምፅጋኝ
ቀጥሎ ያሰደው ነው፡፡

ኤት ይምጣ ቀን ይምጣ አታውቀት ይምና፡
ተጠንቀቁ በጣም እንደተሆኑ መና፡
ከዝናብ ይረግጥናል አደሱ አባ፡ ጤና፡፡
በዚህ፡ ጊዜ የሞረፍራ አሉቆች ጉራዴ እየመዘዙ ብረድክኑ የተቆጣ፡
አንበሳ ይመስሉ ነበር፡፡

ግንቦት ፳፭ ቀን የተከተሏቸውን መኳንንት ወደ አዲስ አበባ፡
እንዲመለሱ አስናብተው ለግሥጋሪ የተመረጡትን ፬ዓ ይህል ጥሩ
ረረሰኞች አከከተለው በአዚብ በኩል ያለውን ክፍል ሀገር ለመጉብኘት

ገሠገሡ፡፡ ምን ጊዜም በሆን አቢቶ አደሱ ለወታደራቸው ስንቀህን፡
አሰናደ ወደዘመቻ ትሳሣሉህ ብሎው አደክታውቀው ነበር ለጥቂት
ባላሚሉቻቸው በምሥጢር ነግረው አቢቶ በጤና ረረሰቸው ሳይ
ሰው ምርጥ ወታደሮቻቸው ጠመኝ ዣቸውን አንግተው በየረረሰቻቸው
ቸው እየዘሰሉ ወጥተው መንገዳቸውን ይቀጥሉ ነበር ነገር ግን በየ
ደረሰባት አገር አገረ ገዥዎችና ባሳገሮች ለረረሰቹ ገረሩ ለወታ
ደር እንደረሩ ለሥጋ ፍሪዳ አዘጋጅቶ ይሰጥ ነበር አቢቶ አደሱም
የመጣናቸውን ግብር ለወታደራና ለባሳገሩ አብሰተው ይገሠግሡ
ነበር፡፡ አሁንም በዚሁ አኳኋን ገሥግሠው ጅማ ከተማ በደረሱ
ጊዜ የጅማ ባሳባት አባ፡ ጅፋር በሰልፍ ተቀብለው አከኩ ለምንት
ቀን ለወታደሩ ግብዣ አድርገው በታላቅ ደከታ ስነበቱ አቢቶ
አደሱም የጅማን አውራጃ ቢገባቸው ሰንበው የአባ፡ ጅፋርን ልጅ
ሚስት ለማደረግ ተዋውሰው አዲስ አበባ በገቡ ጊዜ በጥምቀት
አድሰው ለማግባት ነገር ጤርሶው ወደ ጊዳራ ገሠገሡ ከዚያም
የጊዳራ ሻንቅሳ ወራሳ መተው የሚረኩትን ማርከው ይከገዳሉትን
አላገደሰው የጊዳራን አውራጃ ገብኖ ለተከተሏቸውም አሸክሮች
ለወታደሮቻቸው ግዳዬ ስጥተው ሁሉም መራውን ወጣና ጉረፊውን
እያሳደገ ሹብወን መሠራት የዓዲዱ ዘረን መዝረን ሆነ፡፡ ሻንቅሳው
ግን እንዲህ አሉ ደፍ ልከው ገብሩ ብሎው አንገብርም እንዋጋሪ፡
ሳንሉ በድንገት እደጋ ጥሎ አጠፋን እያሉ በጣም አዘነ፡፡ ከዚህ በኋላ
አቢቶ አደሱ የተማረከውን ሻንቅሳ ሕዝብ ሲቱን ሕፃናቱን ሁሉ
ሰብሰበው ወደ አዲስ አበባ እየረዘዙ የሚደርሱ ወታደር እድርገው
አራሳቸው ወደ ደጃዝማቹ ጅቱ አገር ወደ ደምቢዳሉ ገሠገሡ በዚ
ህም ደጃዝማቹ ጅቱ በሰልፍ ተቀብለው አቢቶ አደሱን ለተከተሉው
ወታደር ግብዣ ቢደርጉ ሰነበቱ አቢቶ አደሱም ወደ አቢጋር ወር
ደው እስከ ጋምቤሌ ለመገባቸውና የአቢጋርን ሻንቅሎች ለመጥብብ፡
አከበው ሳሉ ደጃዝማቹ ጅቱ በረከው ክፉ ነው መንገዳቸውን አሳባቸውን ወከው
ብዙ ሰው ያልቆሉ ብሎው ምክር ከሰላማቸው አሳባቸውን ወከው
ምዕራብ ወሰንን ቢገቡኖ ሰነበቱ አቢቶ አደሱ ግን ሐሳባቸው
ከታላላቅ ባሰባቸው ሁሉ ተዋልደው በእንደነትና በመተባበር የኢ
ትዮድዳን የባሕር ጠረፍ ለመደዣ ዋና ምኞታቸው ከአነበረ በዚ
ህም ከደጃዝማቹ ጅቱ ጋራ ልጃቸውን ለማግባት ረቀደው ተዋዋሉ፡፡

ደጃዝማቹ ጅቲም ልጅቸውን አቤቶ አዲሱ ስለ አጠራዋት በጣም፡
 ደክ ብሏቸው ፤ ፆጋጃ ያህል የቡና መሬት ልዕቢቶ አዲሱ ስጡ፡፡
 አቤቶ አዲሱም የደጃዝማቹ ጅቲን ልጆቹ እነመርዳሳ ጅቲን ስለሞን፡
 ጅቲን ሾመው ሾሰመው ወደ ደጃዝማቹ ኩምሳ ቀበረዳ አገር ነቀ
 ምቲ ወደ ተባሰው ከተማ ጉዞ ጀመሩ፡፡ በዚያውም ወርቀ የሚወጣ
 በቶን አገር ያብደን ጉብኝተው ነቀምቲ ከተማ በደረሱ ጊዜ ደጃ
 ዝማቹ ኩምሳ ብዙ ድግስ አሰናድተው በሰፊው ዳኮ አሠርተው፡፡
 ሲጠባበቁ ነበርና፡፡ በሰላፍ ተቀብሰው ለዘማቹ ወታደር ታላቅ ግብዣ፡
 አዲረጉ፡፡ እንዲሁም አሰከ፡ ዓሰት ቀን መሰረ ግብር ሲያበሉ ስንብ
 ተው ሸህ ወገሱና ደጃዝማቹ መከፋፋ አቤቶ አዲሱን ለመገናኘት
 ስለመጡ ስመተሃይ ያቀረቡትን ሸህ ወቂት ወርቅ ተቀብሰው በደህ
 ቸሁበት ጠንክራቸው የሀገራቸውን ወሰን ጠብቁ፡፡ ባዕድ እንዲያታሉ
 ቸሁ፡፡ ተጠንቀቁ ብለው መከፋፋቸው፡፡ ከዚህ በኋላ ደጃቹ ኩምሳ ጠ
 ቀምቲ ከተማ ሠራሆነው የተቀመጡ ግንደሬ የተባሉ ደምበኛ ወታደ
 ሮቹ ባሰገሩ ላይ ያዲረጉትን ግብር ስለ አመሰከቱ ወታደሮቹን ከነቀ
 ምቲ አስነሥተው በአርጅ ወረዳ ገተማ በሚባል ቦታ እንዲከተሙ
 ተወሰኑላቸው፡፡ ከዚህም የደጃዝማቹ ኩምሳን ልጅ ወይዘሮ ደሮን፡
 ለማግባት ተዋውሰው ሳለ፡ ደጃዝማቹ ኩምሳ የአዲሱን ግብር
 ስትና ልጅ ስለመሆናቸው ሕግ የማይፈቅድላቸው በመሆኑ ግብቻው
 ቀረ፡፡ እንዲሁም ባሳባቶቹና ባባሳባት ልጆቹ ደክ አዲሱ እነበካሬ፡
 ኩምሳን እነመርዳሳ ጅቲን ባሰማሉ አድርገው የራሱ ደምበኝ ከተማ፡
 አርጅን ለመጉብኘት በረረሰኞቻቸው እንዲታዩሉ አርጅ ከተማ ገቡ፡፡
 ራሱ ደምበኝም መኳንንቱንና ግንደሬዎቹን በጦር መሣሪያና በብርና፡
 በወርቅ መሣሪያ አስገጠው በሚደስደሩት ሰላፍ ከተቀበሉ በኋላ
 አቤቶ አዲሱ በሠርዓተ መንግሥት ተቀምጠው መሰረ ግብር ሸበሱ፡፡
 በግብት ላይም ግንደሬ ግራዲውን እየመዘዘ ሲሮክር ደክ ስለ ጅከ
 ኞቸው ሹመት ሾሰማት ስንተው በቤቱ በኩል አገር እየገቡበቹ፡
 ገነት ከተማ ገቡ፡፡ በገነትም ታላቅ ሰላፍ አድርገው የአዲሱ ዓለም፡
 ዓህናትና በአውራጃዎ ያሉ አድባራት ሁሉ መጥተው ገረቡበት ብለው
 በደረሱት ተቀበሏቸው፡፡ ሊቀ ጳጳሱ አቡነ ማቲዎስም መናገሻ ማርቆስ
 ላይ ስንብተው የአቤቶን መግባት ይጠባበቁ ነበርና፡፡ እንኳን ደህና፡
 ገቡ ለማሰት ወደ ገነት ሄደው በክብር ተገናኝተው ቡራኪ ስንተው

ተመሰሉ፡፡ አቤቶ አዲሱም ለመቀበል የመጣውን ሁሉ እየተቀበሉ በስ
 ላም ወደ አዲስ አበባ ገቡ፡፡ በአዲስ አበባም ያሉ መሳፍንታቶችና መኳ
 ኋንቶች የረዳራ አሰቆቻቸው በሚደክደኑት አቀባበል ተሰሰረው ተቀባ
 ላቸው፡፡ ከጊሚራ የሚረካቸውን ሻንቅሎች አዲስ አበባ ከደረሱ
 በኋላ በተለይ ወደ እንጦሮ በሚወስደው መንገድ ደር ሰፊ ጾታ፡
 ተሰጥቷቸው ቤት ሠርተው አታክሏት ተካሰው እየተዋደዱ በዝ
 ተው ከተማቸው የጊሚራ ሰራተኛ ተብሎ ተጠራ፡፡ ከነዚህም ወጣ
 ቶችን እየመሰመሩ ጥንታዊ መሰከት አምቤሳታ ነፍ ነጋሪት መቼ፡
 አዲረጋቸው ሸማባሌዎችም እንዲሉት ቆራሮና አታክሏት ተካዷ
 ሆነው የደካማቸውን ዋጋ ያገኙ ነበር፡፡

ከፍል፡ዐሥራ፡አምስት፡

በ፲፱፻፩ ዓ.ም. አቢቶ፡ኢሂሱ፡በግሥጋሪ፡ወደ፡ጉጃም፡ሐዳር፡
ጣና፡ጉብኝተው፡ወደ፡ጸሐ፡መጡ፡በጸሐም፡ክርስቲያኖችና፡እስከ
ሞቹ፡በሃይማኖት፡ክርክር፡አንሥተው፡ነበርና፡በዚሁ፡ምክንያት፡የእከ
ላም፡ሊቃውንተና፡የክርስቲያን፡ሊቃውንት፡ጉንጾሮችና፡የገጽጽም፡ሊቃው
ንት፡አቢቶ፡ኢሂሱ፡ምኒልክና፡ራክ፡ሚካኤል፡በአከቻሉበት፡ጉባዔ፡አዳ
ርገው፡ክርክር፡ተጀመረ፡በክርክሩም፡አላቃ፡በዛብህ፡አራ፡ጉባዔ፡
ሆነው፡ከሐዚህ፡አላቃ፡በዛብህ፡አንዲህ፡አሉ፡ከመከራክራችን፡በፊት፡
እከላሞች፡የተረቱ፡እንደሆነ፡ክርስቲና፡ሊኒሁ፡እኛም፡ብንገረታ፡ወደ፡እከ
ላምና፡ሐንገብ፡እንገረገጥ፡ከዚህ፡በኋላ፡እከላሞች፡መረታታቸውን፡ተረ
ዱና፡እንገረገጥም፡አሉ፡ከሐዚህ፡ራክ፡ሚካኤል፡እንገረገጥም፡ካላቸሁ፡
ተረታቸውን፡መረታታቸሁን፡እውቅ፡አኳቸው፡አቢቶ፡ኢሂሱ፡ጻፈ፡
ሁለተኛ፡ክርክር፡አታንሁ፡ብለው፡እከላሞችን፡ገሥጸው፡አጉንጾሮ፡
ሊቃውንት፡ሸሐማት፡ከጡ፡በዚህ፡ጊዜ፡አላቃ፡ሌላቀ፡የጣና፡ቂርቀክ፡
አላቃ፡ቀጥሎ፡ፆለውን፡የአማርኛ፡መወደክ፡ተቀኙ።

በኋላ፡መልክት፡አውታር፡በምኒልክ፡አልጋ፡
ዳዊት፡ሐብዮ፡ደደረድራል፡በገና፡
ኢሂሱ፡ሐዳን፡ደንተን፡ምስጋና፡
አዲቸው፡ሰምቸው፡አላጠግበውምና፡
ኢሂሱ፡ፃረ፡ብርጋና፡
ከሐበኛ፡ብርሃን፡ከተወለደ፡ደምፅህ፡ደሰማል፡በባሕረጣና፡
ደብልሂ፡ደንተ፡ጠንቅ፡ሚካኤል፡አውጣኝ፡በደህና፡
ደከረራልና፡ተተክሎ፡ሊቃው፡ጉራዲህ፡ቅከት፡ጸመና፡
አንተም፡ከሐራከህ፡እውቅ፡አበኛ፡እንዲያድር፡በጤና፡
ዝምድናው፡ደቀር፡አግባት፡ኢሂሱ፡ዘውዷቸው፡ከፍልህ፡ኖትና፡

ከፍል፡ዐሥራ፡ስድስት፡

በ፲፱፻፩ ዓ.ም. አቢቶ፡ኢሂሱ፡ከጊሚራ፡ዘመቻ፡ከተመለሱ፡
በኋላ፡የአቢቶ፡ኢሂሱ፡ሠራዊት፡ወጣት፡ወታደርና፡የአዲ፡ምኒልክ፡
የአሳፋኝ፡ዘበኛ፡አባት፡ነፋጠኛ፡ወገን፡ሳይተው፡እርሱ፡በርሳቸው፡ጦር
ነት፡ሊገኙላቸው፡ተነሣሣ፡ጠቡ፡የተነሣበት፡ምክንያት፡
አቢቶ፡ኢሂሱ፡የአዲ፡ምኒልክ፡ሕመማቸው፡እየበረታ፡ከሐዲ፡እንከበር
ከተማ፡በቃረዛ፡ሐዲው፡ደቀመጡ፡እኔ፡ንጉሠ፡ነገሥት፡ዩፒ፡በአ
ዲክ፡አበባ፡ቤተ፡መንግሥት፡አቀመጣለሁ፡ብለው፡አዲ፡ምኒልክን፡
ከቤተ፡መንግሥት፡ሊያከወጡአቸው፡ምክኑ፡ተቆርጧል፡የሚል፡
ወሬ፡በከተማው፡ተነሣ፡ከሐዚህ፡የሳፋኝ፡ዘበኛች፡ሻሰቃ፡ሠታውራሪ
ገብረ፡ማርያምና፡ቀኛዝማች፡ደታኅ፡የአዲ፡ምኒልክ፡ባላሚሉች፡ሁሉ፡
በየነገዱ፡ሞቹ፡ሮቻቸውን፡ሰብስበው፡ተማማሉ፡እንዲህም፡አሉ፡
ዳኛው፡ምኒልክን፡ነፋሱ፡ከሥጋው፡ሳትሰድ፡ካልጋው፡የሚደመርደው፡
ማነው፡ከዚህ፡በኋላ፡ሠታውራሪ፡ገብረ፡ማርያምና፡ቀኛዝማች፡ደታኅ፡
እየሮከኑ፡በየቦታ፡መድፍና፡መተረየክ፡ጠምደው፡ተቀመጡ፡አቢቶ፡
ኢሂሱም፡ደህንነት፡አነብ፡ተከታትለው፡ወታደሮቻቸው፡ቤተ፡መንግ
ሥቱን፡ከአድሞው፡ሞ፡ከበው፡እንዲሰሰዱ፡ቅድሃዝ፡አከተሳለፉ፡
የአቢቶ፡ኢሂሱን፡አሸከሮች፡ጻፉ፡ከግብ፡ው፡ሞ፡ሆነው፡ከው፡ሞ፡ደሉትን፡
የአቢቶ፡ኢሂሱን፡አሸከሮች፡አከቸገሩአቸው፡ሌሊቱንም፡ሲታኑሱ፡
አዲሱ፡የከተማውም፡ሕዝብ፡ተጨንቆ፡አዲረ፡አገርም፡ተሸበረ፡
ከሐዚህ፡አቲሬ፡ጣዶቹና፡ወይዘሮ፡ዘውዷቸው፡አዲ፡ምኒልክን፡አማከታውም፡
ከቤተ፡መንግሥቱ፡ውስጥ፡ነበሩና፡እነሠታውራሪ፡ገብረ፡ማርያምና፡
ቀኛዝማች፡ደታኅ፡ወደ፡ሊቀ፡ጳጳሱ፡ቤተ፡ሐዲው፡ዕርቅ፡ጠየቁ፡አቡቶ፡
ሚካኤልም፡ጠቡ፡በርዳ፡ዕርቅ፡ከሐወረዳ፡ዲክ፡ብሰታቸው፡ወደ፡አቢቶ፡
ኢሂሱ፡ሐዲው፡መክረው፡ሰምነው፡አማላዲቸው፡አቢቶ፡ኢሂሱም፡
የአባታቸውን፡አማላዲነት፡አፋሮ፡አደመሰሰክምና፡ቅጣቱን፡ምሬአቸዋ
ለሁ፡ጻፉ፡በግዛቱ፡ሥፋራ፡ደቀመጡ፡ብለው፡ገንዘባቸውን፡ወርሰው፡
ከርስታቸው፡ነቅሎ፡ወደ፡ግዛቱ፡ሥፋራ፡አዳዲሳቸው፡ሠታውራሪ፡
ገብረ፡ማርያም፡ከሐዲነታቸው፡ጃምሮ፡በቤተ፡መንግሥት፡አድገው፡
ነበርና፡አዲ፡ምኒልክም፡ብርታታቸውን፡አዲተው፡የግብ፡ዘበኞች፡ጠቅላይ፡

ሹም አድርገዋቸው ብዙ ዘመን ሮሊዋል ባልጓጀረቸው ቀኛገጣቸው ያቸካም ለአፄ ምኒልክ ተወደዱ አሸከር ነበሩ።

ከዚህ በኋላ አቢቶ ኢጳሱ ሹም ሸር አድርገው ሥራቸውን ቀጠሉ።

ጸሐፊ፡ ተዘዝገገብረ ሥላሴን ገቡረ ዕድ ዘደብረ ድቦን ብሰው ሹመውት ወገኑ ጸሐፊ ተዘዝገገብረ ሥላሴ አመንግሥት ሥራ ሁሉ የታመኑ ነበሩ። ዐርባ ዘመን መሆኑ የአፄ ምኒልክ ጸሐፊ ተዘዝገገ፣ ሆነው ሲኖሩ ምንም ነውር ነቀሩ አልተገናባቸውምና። በመንግሥታቸው ሥራ ሁሉ መሆኑ ሥልጣን ሰጥተዋቸው ይኖሩ ነበር። ስለዚህ አቢቶ ኢጳሱም በክብር ሳይከብር ሰጧቸው። በጸሐፊ ተዘዝገገ ሥራም የአፄ ምኒልክ ቁም ጸሐፊ የነበሩትን አለቃ መርዓዊ ሥዕልን ሹመ። ሳን አለቃ መርዓዊ ከመኳንንቶቹም አልተስማሙም ነበር። አለቃ አድማሱ አፄ ምኒልክ ብልህነታቸውን አይተው የካህናት ባልደረባ አድርገዋቸው ሳን አሳፊ ታውረው ጉልላት ጃንዞይን ሲነጻ አብረህ መከላከል ተብለው ብዙ ዘመን ከታሠሩ በኋላ ተፈታው በባላገርነት ይኖሩ ነበር። አሁን አቢቶ ኢጳሱ የቤተ ክህነቱን ሥራ ያረዳኛል ብለው አንደኛ ሊቀ ካህናት አድርገው መልእክን ገነት አስጓተው የገነተ፡ ጽጌ ጊዮርጊስ አለቃነት ጪምረው ሹመው ባለሟል አደረገቸው። አለቃ አድማሱም በቤተ መንግሥቱ አጣገራ ሌቢተ ክህነቱም መሪ ሆነው ከመኳንንቱም ከሊቀውንቱም ተስማምተው ይሠሩ ነበር።

ክፍል ዐሥራ ስባት

ከዚህ በኋላ አቢቶ ኢጳሱ በየጊዜው እየገሠገሡ በድንገት ወደ ጠረፍ ዘልቀው አደጋ መጣላቸውን ያሉቁን ወደ ሚሲዮን ተመሠርተው ቤት የአቶዮዳዊ ልጆች እንዲያገቡ ማገዳቸውን የአቶዮዳዳን ጠረፍ በየጊዜው ጥቂት በጥቂት እያሉ የያዙ መንግሥታት ስም ተው የቀኝ አገራችንን አመሩሉም የጦር ዕቅድ አመገመት ብዙ ምኞት እንዲሳቸው ጠርጥረው አቢቶ ኢጳሱንና የሸዋን መኳንንት በውስጣዊ ፖለቲካ ጠብቆ እንዲደፍቁ ፍቅር እንዲደርቁ ሕዝቡ አድማን እንዲያውቁ አደረጉት። ይኸው ያታወቀ ዘንድ ወደ ኢትዮጵያ ገገሠ ነገሥት መንግሥት ሚኒስቴሮች ቀጥሎ ያለውን ደብዳቤ ሳኩ።

የአቶዮዳዳን ገገሠ ነገሥት መንግሥት ሚኒስቴሮች ልጅ አደሱ የአቶዮዳዳ መንግሥት አሳጋ ወራሽ ምንም ደግሞ ሥራ የስምምነት እርምጃ ሲሰጡ አሳየናቸውም ያሉቁን ወደ ጠረፍ በግሥ ጋሴ አየዘለቁ ለቅኝ አገራችን ተጠባባቂ ሳይረገፍቸው ሹሞች ሳይታወቁ ሰላማዊውን ሕዝብ በጣፍ ማጥፋታቸው ሳይሰማሹ ሁሉንም አደርገው።

ይህም አድራጎታቸው በባሕር ጠረፎች ሁሉ ሰላምን የሚገጥሙ ስለሆነ ወደፊት ይህ ክፉ ሥራ እንዲደግጋገም አድርጉ ለማገድ አልተቻላቸሁ እንደሆነ ግን በጥሎ አስታውቅን። እነሆ አቢቶ ኢጳሱ የረረገገገውን የፖለቲካ አቅድ ሳይመረምሩ የጃግንነትንና የፖንት ሽማግሎችን ልማድ ይከታተሉ ነበር። በዘመናቸው ስራ ስራ ቀረቡ ጉራዲ ለጅም ስራ ጦር ጥለቱ ስራ ከታ ሠላሳ ሚቱር መቅነት ከደረቱ አስከፊ ግን ደርድሮ በዚያ ሰዓት ጉራዲ በቀኝ ሸጉኝ በግራ እጥፍ ዝናር በደረቱ ጠም ጥም መታጠቅ ነበር።

ከዚህም ጋራ ሸሽ ገርዳክ ማሰር ጐረፌ ማሰር ሸረብ መሠራት ተጀመረ። ቀጭን ኩታ ወይም ነጠላ ዝናር የሚገኝ ተሰባኝ ስሜት ግርጌጣ ነት ብቻ መልበስ በጣም አልተሰመደም ነበር። የአቢቶ ኢጳሱ ወታደር በከተማው ሰጥ ሲሰድ ምንም የሥልጣኔ ሰልፍ ሳይሆን አረማ መዳ ነዳር የወጣ አውራ ይመስል ነበር።

ክፍል ዐሥራ ስምንት፡

ከዚህ በኋላ አቢቶ አዲሱ የገንዘብ ምርመራ ጉዳይ ፋካ ጉታቸው ሆኖ የቤተ መንግሥቱ መሣሪያና ብር ወርቅ ማጓጃቸውንም የቤት ዕቃ በየዓይነቱ ከጥንቱ ጀምሮ የተጠራቀመውን የተቀጠረ ወጪና ገቢው ቀረውና በትውከትና በብድር ከምክረ ህንጻቱ ዘንድ የቀየውም እንዲታሰብ ተቀጣጣሪ አሰቃ መርዓዊ ለሰዕሱንና ሌሎችም በጉባዔ የሚመለከቱ ብዙ ጸሐፊዎች አዘዙ።

ስለዚህ የገንዘብ መረከት ሠራተኛ ሁሉ ተጠላቅ ሆነው የገንዘብ ምርመራ ብዙ ጊዜ ወሰዱ። ገንዘቡም ከገቢው ወጪው ከተቀመሮ በብድር በውስት የወጣው እጅግ በዛ። አቢቶ አዲሱም ነገሩ መህንጻቱና መረከት ሮቶን የሚሳካ በመሆኑ ሠራተኛቸውን አሥራ አሳፊነት ያላቸውን ዋክ አስጠርተው ነገሩ በደደር ቀየ። በዚህ ጊዜ ቀኛዝማች አረ ወርቅን ጸሐፊ ትእዛዝ ብለው የጽሕፈት መረከት ሮቶን ሾሙ አቸው ለሠራውንም በሰጡት ታቸው ጸሐፊ ሆነው ከጸሐፊ ትእዛዝ ግብረ ለህሳሴ ሳይሰሩ ስጦታ አሳቸውና በታላቅ ነቀና በስምምነት ሠሩ። ጸሐፊ ትእዛዝ አረ ወርቅ በጽሕፈት ለህሳሴ ሰባታ፡ ሳይሆን በጽግንነትም ለሠራ የአጽዋ ጦርነት ጊዜ እንዲጓዝ አጣሰው። ከባታ ሰባታ ሳይሆን ዘርግጠው ሲያስወርዱ በጽግን አንዲት ዐይኖቻቸውን አጠፋው ስለዚህም አዝማሪ እንዲህ ብሎ አመለካቸው።

ጸሐፊው አረ ወርቅ መንግሥቱን አክብሮ፡
 ስለ አቶ ዋድድ አንድ ዐይቱን ገብሮ፡
 በአንድ ዐይቱ ይጽፋል እጅግ አሳምሮ።

ክፍል ዐሥራ ዘጠኝ፡

በ፲፱፻፯ ዓመተ ምሕረት ታኅሣሥ ፲፭ ቀን ጃንሆይ አፄ ምኒልክ ከሕመማቸው ብርታት የተነሡ ሐኪም ቤተመሥሪታቸው ጠበሰ ልም ቢሰጡም ታቸው ለመደን ያለ ፈቃድ እግዚአብሔር አደቻሰውና ዐረፉ ያለፉት ነገሥታት የተመሉትን ጽዋ ሞት ቀመሱ። እኔ፡ግደ ተና ወይዘሮ ዘውዲቱ ብቻ እርሳቸውን ሲያስታምሙ ከዚያው ነበሩና የሚያጽናናቸው ሳይኖር መሪር ለቅሶ አሰታሱ። አቢቶ አዲሱ ወደ ፋዳውሃ ገብተው ከዚያው ሲጠመቱ አድረው ማለዱ የአፄ ምኒልክን ሞት በሰው ጊዜ የደግሞ ይመስላል። ሞት አሁን ብንለጽ ዕለቱን አገር ይሸበራል ስጦታቸው ያለ ብሎት ይነሣብኛል ብለው የጸድቀን ሞታቸው ሐይወታቸው ነውና የደገኛው ንጉሥ የአፄ ምኒልክ ሞት እንዲደረግ በሰው ሆነ። ታላቅ መህንጻታቸው በምሥጢር እንዲነገሥ ታቸው ማዕረግ አምሮ ከማደኝነት ዕንጢት ታንፃ በብርና በወርቅ ተሰብሮ በተሰናደው ሳንን እራሳቸውን አግብተው።

በቤተ መንግሥቱ ግቢ በሥዕል ቤት ኪዳነ ምሕረት ሶዕቃ ቤት በተሠራው ሮቶ አይ ተቀመጠ። ጸሎተ ዕጣን እየተደረገ ዘወትር እንዲታጠን ሆነ። ወደ ግቢውም ማንም እንዲደገባ ከአቢቶ አዲሱ ትእዛዝ ወጣ። ይህም ትእዛዝ በእኔ፡ግደ ተና በወይዘሮ ዘውዲቱ ዘንድ ግልፅ የሆነ የኃዘን ስሜት ልቦናቸውን በቀሰት ነገረው ማለት ቤተ ዘመዶቻቸው እንዲያጽናናቸው ታግደው ሁሉ ብቻ አምስት ዓመት ሙሉ ያድቅልናል በማለት ሲከስታምሙ ኖረው ዛሬም እንኖራለን። አንበሳ ያኛው ምኒልክ በተኛበትና በንቀፋፋ በት ጊዜ እንድትቀን ስንሄድ ውሎ ሳይቀልሉ ቀረ ብሎ ሕዝቡ ሁሉ አገረመረመሩ። እያሉ አባ፡ጤና ግን በጤና ፈረሳቸው ተቀምጠው መህንጻቱን ሁሉ አስከትለው ፈረሱ እንቅጽድረውና ጉግሥ ጤዋታ ለማየት ወደ ጃንሆይ ተጓዙ። የጃንሆይን ሞት የሰማ ሁሉ እንዲልስ ማመስሎ እንገባ እንደቀው አፋ አፋ ገንጥቦ በቀሰታ ሲቀጣበል ሕዝቡ ሁሉ ስምቀት በጳጳሪ ዋለ። ብዙዎችም የኃዘኑ እንዲሰሩ አየረላቸው። ዘመዶቹን ተረዲን አዲሱ በግልጽ ተሳቀሱ። የኃዘን ልብስም ለባሉ ያህም ያታወቁ ዘንድ የጃንሆይ ታላቅ አሸክር ቀኛዝማች

ገብረ ጊዮርጊስ፡ ሣህሉ ማርያም የሚገልታላቸውን ድምፅ፡ ነበረኝ፡
 አሁን ሞቷልና፡ እርምህን፡ አውጣ፡ የሚል፡ ጸብጸቢ፡ መጣብኝ ብለው፡
 በኃዘን፡ ስንብተው፡ በአዲስ ዓለም፡ ጸብረ ጸዮን ስዓተ ሌሊት አስ
 ፈትተው፡ ተዝካሮ ደግሰው፡ ካህናቱን አበሉ፡ ሣህሉ ማርያም፡
 ማለት፡ የአዲስ መደልን፡ የክርስቲና ስማቸው ነው፡ ይህንንም የቀኝ
 ዝማቸ ገብረ ጊዮርጊስን ግሉቲን፡ አቢቶ አዲሱ ስምቸው በጣም፡
 ተቀጡ፡ ቀኝዝማቸ ገብረ ጊዮርጊስንም፡ እከጠርተው በቀይታ፡
 የደግሞዊ መደልነን ተዝካሮ አንተን ማን አውጧል፡ አዲረገህ፡
 ብለው፡ ወቅሰው አጋዘኑቸው፡ ከሥራም አስጣቸው፡ የሸዋም፡
 መኳንንት፡ የጃንሆይ ተዝካሮ መቅረቱን፡ አልወደዱምና፡ በጣም፡
 አዘኑ፡

ከፍል ሐይ

በ፲፱፻፳ ዓ.ም. መስከረም ፲፯ ቀን፡ በተራራ ሳይ ተጠምደው፡
 አሀገር መጠበቂያ የሚሆኑ ታላላቅ መድሮች ነገነዎሳ፡ መንግሥት
 ተሳልከው፡ እስመጡ፡ የመድሮቹም ቀጥር አንድ መቶ ያህል፡
 ይሆናል፡ የጥይቱም ቁመት አንድ ሚሊዮን፡ ይሆናል፡ ይኸንን፡ አሳባ
 ቸውን ለማስረጃም የረዳዋቸው አዲስ አበባ ያሉት የነገሱ
 መንግሥት ቀንሲል ሙኪ ቩሚር፡ ናቸው፡ በኢትዮጵያ አዋሽ፡
 ያሉት መንግሥታት ግን፡ አልፈቀዱባቸውም፡ አቢቶ አዲሱ ከሌብ
 ወዳጅ የሚደርጋቸው ጅርመንና ነገሱን ነበር፡ ግን ከኢትዮጵያ
 ጠረፍቶኝ አገር የሴላቸውን ሁሉ አይጠሉም፡ እንዲሁም አጣሪ
 የጥንት ቂሚን አልዘነጋቸው ስለማለት ዐይነ ልቦናቸው አልተካደ
 ነምና ወደ አላመራ በቀንስልነት የሚሰኘውን ብላህና ታማኝ፡
 ሰው አመምረኛ አሰቡ፡ ለዚህም የግሉቲን አሳባቸው ሊደረግ
 ሆኖ ወስኔ ዝማኔ ልን መረጡና ወደ አላመራ ልቀንስልነት ሳኩ፡
 ወስኔ አባ ማርያም በደግሞዊ መደልነ ጊዜ የሚረገግደው ቀንቀ፡ ጋራ
 ዘወትር በመነጋገር የግሉቲን ዕውቀት ስለመረመረ የአጣሪደንን
 አሳብ፡ እየገመተ በየጊዜው አሰቡ አዲሱ ያመልክት ነበር፡ በዚህ
 ሁም በ፲፱፻፳ ዓ.ም. መሳፍንቱና መኳንንቱ ከሚከሰቱ ጋራ መክ
 ረው ምክር አቀረቡ፡ እንዲህም አሉ አዲሱ መደልነ ገና በሐይወታ
 ቸው ካሉ ሰውና አንጪት ተሰባሪ ነው፡ በማለት አልጋ ወራሹ፡
 አዲሱ ነው ብለው በጉባዔ አስታወቁ፡ እሳቸውም ከአረፋ ወዲህ
 ነገሩን በቸካላ አንገልጸውም በማለት ቀዳጅ፡ እንግዲህ ምን አስኪ
 ሆኖ እንጠብቃለን፡ የዘውድ በዓል የሚደረግበትን ቀን ቀርጠን በአ
 ባታዎ መንበረ ደዊት ሳይ ይቀመጡልን፡ አቢቶ አዲሱም እንዲህ፡
 ብለው መልሱ አሁን ያስታወቅሁኝ ምክር መልካም ነው፡ እኔም
 ሳስብበትና ነገሩን ሳስመዝኘው አልቀረሁም ነገር ግን አባቲን፡
 ራካ ሚካኤልን በፊት ንጉሥ አሰኝኜ በኋላ እኔ ንጉሡ ነገሥት፡
 መሆን ይገባኛል፡ አቢቶ አዲሱም አባቲን ሳሳነግላህ እኔ አልነግላም
 ያሉበት ምክንያት ምንም በናታቸው የአዲሱ መደልነ ሳልጅ ልጅ ቢሆኑ፡

ደግሞ በአባታቸው የጓጉሥ ልጅ ሆነው የሁለት ጓጉሥ ልጅ መባል ለታሪካቸው ማደግ ስወገናቸው መሞገስ ይሆናልና ሲሉ ነው። ከዚህ በኋላ የቤተ መንግሥቱን የጦር መሣሪያና አሥርዓተ ጓጉሥ እስኪላገጉ የሆኑትን የብርና የወርቅ ዕቃዎች ልብስ መንግሥቱና ዘውዱ ሳይቀር ልዩ ልዩ መሆናት ጌጃ እየተሟኑ ወደ ወሎ ተጓዙ።

ከቦር ራስ ሚካኤልም የዘውዱ በዓል የሚደረግበትን ሥር ራና አሠራዊት ግብር የሚሰጡበትን እደራሽ ሲያስናዱ ስንብተው ለዘውዱ በዓል አካባቢ ራስ ራስ ሲሆነው ለሠራ ከተዘጋጅ ነቀው በኋላ ወደ ልጆቻቸው ወደ አቤቱ እደራሽ ሳኑ የዘውዱ በዓልም በዚህ በ፲፱፻፶ ዓ.ም ግንቦት ፳፫ ቀን እንደነበር ተወስኖ ነበርና። በዚህ በተወሰነው ሰዓት ታላላቅ መኳንንቶች ደስተው ራስ ራስ ሲሆኑ ከሸዋ ከተላራ ከጉጃም ወደ ወሎ ተጓዙ። አቤቱ እደራሽም ስለ ዘውዱ በዓል የሰዓታቸው የክብር መሳካት ሻች ስም ቀጥሎ ያለው ነው።

፩. ደጃዝማቸ ወልደ ገብርኤል፡

፪. መልአክ ገነት አድማሱ፡

፫. ብሉት ዳውሉስ፡

፬. በጃሮንድ ደገዙ ናቸው።

ራስ ሚካኤልም በአቡነ ጲጥሮስ እጅ ተቀብተው ዘውዱ ጫኑ። በወሎ በተላራ በጉንደር በጉጃም አንግሠው ለሠራጣ፤ ጽሑፍ ዲቤ መተካቶ ሚካኤል ጓጉሠ፤ ጽዮን የሚል ማኅተም እው ጡላቸው። ከየአገሩ አባዓሉ ለተሰበሰበው መኳንንቶች ሠራዊት እስከ ፫ ቀን ግብፃው አደረጉ ለመኳንንቱና ለራቃውንቱ ሽልማት ስጦት ነገር ግን የአዲሱ ምኒልክ ዘውዱ ልብስ መንግሥት ወደ ወሎ በማለቅ የሸዋ መኳንንቱ እጅግ አዘኑ። ጓጉሠ ሚካኤልም በተሰማቸው ክፍል ሀገር የባሉ መንግሥቱና የባሉ ከህጻናት ሥራ በደግነትና በተሰማሥት እየሠሩ በአግዚአብሔርና በሰው ዘንድ የተወደዱ ምግባርና ሃይማኖት የተሰማቸው ሆኑ። ከዚህም በኋላ ሹም ሽር እደራረጉ አገሩን ማደራጀል ጀመሩ።

በ፲፱፻፶ ዓ.ም ለደጃዝማቸ ሥዩም መንገድ ልጆቻቸው ወደ ዘሮ ተዋሰኑ፤ ደረው ራስ አሸንፈው ከተላራ የሚበልጠውን ክፍል ሸው አቸው። ደጃዝማቸ ግብረ ሐይወትን ራስ አሸንፈው በታላቅ

ክብር ሸው አቸው። ከተላራም አንዳን ክፍል አገር ሰጧቸው። ደጃዝማቸ ደመርንና ደጃዝማቸ ያዘውን ራስ አሸንፈው ከወሎ ወስጥ ታላቅ ክፍል ሀገር ሸው አቸው። መኳንንቶቻቸውን ሁሉ በየ ማዕረጋቸው ስማቸውን እየለወጡ ሹመት ሸልማት እየሰጡ ለገተም ፍርድ እንደደጉዱል ድኃ እንደደበደሉ በቸሎት እየተገኙ ሐዝቦች ሁሉ በጣም ደስ አሰኙ።

አቤቱ እደራሽም በአዲስ አበባ ሳይ ስል ጓጉሠ ሚካኤል ዘውዱ በዓል ግንቦት ፳፫ ቀን ወሎ ግብር እድርገው ደስተውን ገልጹ ሹመት ሸልማት እየሰጡ መሐል ሠሩ ሆኑ። ሁሉ ደስ አሰኙ።

ክፍል ሐይ አንድ፡

በዚሁ ዘመን እቲጊ ጣዖቱንና ወይዘሮ ዘውዲቱን ከቤተ መንግሥቱ ውስጥ አካውጥተው ወይዘሮ ዘውዲቱ ፋሌ በሚባል አገር ከባሳቸው ከራሱ ጉግሣ ወሌ ወር በባዘተ እንዲቀመጡ እዲረጉ እቲጊ ጣዖቱንም በእንጦጦ ማርያም ባዘተኛ ሆነው እንዲቀመጡ ረቀዱናቸውና በአሠሩት ቤተ ክርስቲያን ተቀመጡ።

የአዲሱ ምኒልክንም ገንዘብ ባሉ እኩል ነኝና ድርሻዩን ከጡኝ ብለው ጠየቁ። እቢቶ ኢየሱስም እቲጊ በጠየቁት ጥያቄ እንዲህ ብለው መልሱ። በቤተ መንግሥቱ ውስጥ ያለው ወርቅና ብር የሕዝብ ማስተዳደሪያ ነው እንጂ የአዲሱ ምኒልክና የርስዎ ገንዘብ አለመሆኑን አረጋግጥላቸውና በእነሆነት ወርቅና ብር መሣሪያውን ሁሉ እንዲወስዱ ረቀዱናቸው። እቲጊ ጣዖቱም ከአዲሱ ምኒልክ አንድ ልጅ አመውለዱ የኖረውን ተቀብለው ከአዲሱ ምኒልክ መድኃኒቱም ቢረቅቱ ሳይሆን አቸው በመቅረቱ ተናጸው ገንዘብ ቸውን ሁሉ አእንጦጦ ማርያም አወረሱ። ቤተ ክርስቲያኑንም ጥሩ አድርገው አሳንፀው ጉልሳቱን ከብርና ከወርቅ አሠርተው የመካን፡ ወራሹ እመቤቱ ማርያምና ተብለው ርእሱ እድባራት እድርገው በጣም ከብራ ነበረ። አካህናቱም ርስተ ጉልሳት ስጥተው በወርቅ ካባና በጥንግ ድርብ እንቅጥቱጠው በጣም ደካሚ ቸው ነበረ።

ምዕራፍ ሐይ ሁለት፡

እቢቶ ኢየሱስ የመንግሥቱን ሥራ አሟረከትሮኛ አቀው ወደ አዲስ አገር ወርዶው ወይነ ሐሌ የሚባለውን ከተማ ቆርቋ ለው ጤናዬ ብለው ሰማዩት። በዚያውም አካላቸውን ያሉ አማካኝ ተቆርቋኝ አገልግሎት ወደ መካከሪያ ገቡ። በጤና ከተማም ጥቂት ቀን ቆይተው ራሳቸው የሚባለውን ተራራ ዙሪያውን አይተው ያህን ተራራ ራሳቸውን አንዲህ ብለው መልሱ። በቀድሞ ጊዜ ራሱ እሱ የሚባል ከጉንደር መንቀጥ በዚህ ተራራ ላይ ከታዩ ነበርና በእርሱ ስም ራሳቸውን አሳንደው ከጉንደር በኋላ በጥራው በኩል ወደ ደሴ ገሠገሡ። በደሴም ከአባታቸው ከጓጉሥ ሚካኤል ወር የቤተ መንግሥቱን ሥራና የሕዝቡን አስተዳደር የሸዋ መኳንንትም ሐሳብም እንዲሆኑ አማውቅ ሲመክሩ ለጓጉሥ ወደ አዲስ አበባ ጉዞ ጀመሩ። ከደሴም ተነሥተው በሁለተኛው ቀን ባሺ ከአቶ ናዳው ቤተ አድራጊው አቶ ናዳውን ፊታውራሪ አስቸተው ከዚያው የፊታውራሪ ናዳውን ድግሶ አተካተዱት ሠራዊቱ ባብር ከአበሉ በኋላ እንደ አሸከር ብቻ አስከተለው ባላገተን ሲጉባኝ እንደ ባላገር ያማውን ያዙ ሲቆፍር አገኙና እርሳቸው ያማውን ተቀብለው ቁፋሮውን ጥቂት እንደረዱት ያህን በደማ መቅረር ብዙ ድካም ያለበት ሥራ ነው። በሌላ ገዝ ተህላይም አታርሶም አሉት። ጌታው በሌላ የምገዛበት ተየቶ አገኛለሁ። አዚሁም አደንበኛ አድራጊ መልካኛም ጭቆኹም አጥር እጠር እሥራቱ አውጣ መጥን አምጣ እያሉ ከአገር ሊደሰወጡት አሳቸው። እርሳቸውም አልፏ፡ ኢየሱስ አቶ ነግረውን አሉት። እርሱም ቀ፡ አሁን አቅርቦኝ አሉ። አሳቸውም ነገ፡ ማለዱ ወደ ልጅ ኢየሱስ ብትረሙ እኔ አቀርብሃለሁ ብለውት ሐዱ። ገበሬውም አሁን የተነጋገሩት አቢቶ ኢየሱስ እንዲሆኑ አሳውቀውና በነጋታው ማለዱ ተነሥቶ ወደ ሠራር ሐዱ በተቀረፁ አቢቶ አቤቱ እያሉ ጭክ አቢቶ ኢየሱስም ከሌካዮቹ ሲገፉት አይተው ያዘኝ ሰው ወደኔ አምጡልኝ ብለው እንዲሳውቁ መልኩ፡

मधुकरः

ተናገተ፡ በቁፋሮው ላይ የሃገራቸውን ከተናገረ በኋላ አባራ መግዛት አምኑ፡ ብሮ አላገተው፡ ጭቃ ሹም እንዲጸክቸባቸው ብዙ ረገ፡ መልምላው ዕልላታውን እያረገላጠ ወደ ቤቱ ገባ ሕዝቡም ቦታ ያውቁትና ለዚህ ድታ ያሸንፉ ያህል ቸሮታ እደረጉለት እያሉ ተደብቁ፡ ደብቀው ነፅላለት በአንዱ ቀን ከሠራዊቱ ተለይተው እንደ ሊረላሹ ብቻ አላነሱለው ሲገሠግሡ እንዲታ ሲት የሚሾን ደብ፡ ይዛ፡ በመንገዱ ዳር ተቀምጦ አገኛትና አንቺ ሴት ዳቦው ይሸጣል፡ ብላው ከሊረላ፡ ወርዶው ዳቦውን እንዲላተው ዋጋውን ጓገረኝ አሏት፡ እርሷም ያህንም አባቶች እያሉ፡ መሆናቸውን ባታውቁ የአባቶች እያሉ አሸነፈቸ፡ ይሆናሉ በመላት ጠርገራ ዋጋው ያህን ያደርጋል፡ ግድ የላም ብሉት አላቸቸው፡ እኩቸውም ከዳቦው ጥቂት ቀምሰው አተካተላቸው አገርሰው ርስት የላሸም አሏት፡ ርስትስ፡ አላጃ ባብራ ሊነቅላኝ ነው ብላ መለሰች ባልስ የላሸምን አሏት፡ ባሌላ ብዙ ልጆች ወልደን ሞተ ብኝ አሁን ቢቸግረኝ ዳቦ እየሸገኩ ልጆቼን አካድጋለሁ አላቸቸው፡ ነፃ ወደ ሠራር ነድ አገራ እቢቶ እያሉ እነግረላልሁ ብላዋት ሔዱ፡ እርሷም ማለደ፡ ተነሥታ ወደ ሠራር ሔደች በተቀቀ ቀጣ ሳለች አስጠርተው ትናን ትና ዳቦሸን ባልቶ ዋጋውን ሳይከፋልሽ የራዲውን ሰው ታውቁ ዋለሽ አሏት ሲተቱም በአጠገባቸው ያሉትን መኳንንቶች በዐይኖቻቸው ወደ አባቶች ዘወር ብላ በቃላ ተራፋሪቻ እንገታ፡ ያፋታ እርከም ነዋ አላቸ፡ አቢቶ እያሉም በንግግርዋ ሥቀው አንድ መቶ ብርና አምስት ዲወል እህል ያረገታ፡ መራቷንም መለመሱ ላትና ዕልል እያሉት እያመሰገነች ወደ ቤታ ገባች፡ አባቶች እያሉም በየመንገዱ ለሕዝቡ ቸሮታ ለአብያተ ክርስቲያናት እርዳታ እያደረጉ እያሉ፡ አባባ ገቡ፡ በየጊዜው ወደ አዳል ስላ፡ መመላለሳቸው አቶ ራራ የገጠመውን እንጠቅሳለን፡፡

የሳንታፋን፡ የአካልዳህን፡ ምክር፡ የሰማይ፡ እንዲሆን፡
እንኳን፡ ንጉሥና፡ ፒያታ፡ ሆኖም፡ አትሆን።

አቤቱ አያሌ፡ ግን ፊሊሃ እግዚአብሔርን፡ ትተው ልቦናቸው በመገገ፡ መብዛትና፡ ክባባትና፡ በመውለድ፡ በሰው ሂደት መንግሥታቸው፡ የሚሰፉ አገራቸው የሚፋፉ መከሎ፡ ከሱ ታያቸው የሽዋን፡

መኳንንት፡ ወፍራቸዲል፡ ጳርጅታቸዲል፡ እፃሉ፡ ምክራቸው፡ ከኤ
 ሊጥሱና፡ ከእኮነም፡ ጋራ፡ ሆነ፡ ለሐዘዛም፡ እንፃታ፡ ሲት፡ አቅረረ፡
 እንፃሄ፡ ብሉ፡ ገጠመች፡፡

[illegible]

ከፍል ሐይ አፈት፡

የአግዚአብሔር ምክር ለዘሰላሳ ሰው እንደደና፡ ይኖራል፡፡
 አግዚአብሔርም፡ ንጉሥን በተጣሳ ጊዜ የመኳንንቱን ምክር፡
 እንዲያሰማ፡ ያደርገዋል፡፡ ከባለሚሉቶችም ልብ ምክርን ያጠፋል፡፡
 እንዲተባሰው አቢቶ አይሱ፡ የአማካሪዎቻቸውን ምክር ሁሉ፡
 ናቁ፡፡ ከዚህ በኋላ ከግንቦት ፲፪ ቀን ጀምሮ እስከ ነሐሴ መጨ
 ረፍ በልጅ አይሱ ሳይ የተጀመረው፡ አድማ አየደና እዓረጋ ሄደ፡፡
 አጪ፡ ወልደ ጊዮርጊስም፡ ከአድማው ውስጥ ገብተው አድማው
 እንዲያፈርስ በግዝት አጸቱት፡፡ መኳንንቱና የጭፍራ አለቆችም
 በአጪ፡ ወልደ ጊዮርጊስ ስም እንዲ፡ አንዱ ልብ መካሪ እንዲ፡
 አንዱ ቀልተኛ ጋራ ሆነን፡ ምሥጢራችን ሳይገለጽ፡ ከመንግሥት
 ተወላጅ መርጠን በልጅ አይሱ ፈንታ እናነጻጻለን፡፡ ብለው በወ
 ንጌልና በመስቀል ተማማሉ፡፡ ለዚሁም አድማ ዋና ሆነው እን
 ደገና መንግሥት ለማቋቋም የተነሡ የጉባዔው አለቆች ቀንሱ፡፡
 የተደፉት ናቸው፡፡

፩ - አጪ፡ ወልደ ጊዮርጊስ አባ ክብረት፡

፪ - ሠታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስ አባ መቻል፡

፫ - ሊጋባ በየነ አባ ሰብስብ፡

፬ - ደጃዝማች ኃይለ ማርያም ለማ አባ ደባክ፡

አጪ፡ ወልደ ጊዮርጊስም በዚህ ነገር የጠነከሩበት ምክንያት፡
 ከደብረ ሉባኖስ ካህናት ጋር ተጣልተው ከአቢቶ አይሱቶች
 ተቃርበው በአጪ፡ ወልደ ስላ፡ ፈረዱባቸው አካሄድ አድረገው፡
 ፈረዱባቸው በማለት አቋሙ ነበርና፡ ሊጋባ በየነም አቢቶ አይ
 ሱን፡ በሚሰታቸው በወይዘሮ ይገምቱ ዐባይ ስለሚጠረጥሯቸው፡
 ነው፡፡ ለሌሊት ልቅሱ ሲገኝ ጢስ ወጋኝ እንዲ፡ ማለት ነው፡፡ ከዚህ
 በኋላ ወደ ሊቀ ጳጳሱ ወደ አቡነ ማቲዎስ መኳንንቶች ተሰብ
 ሰበው ሄደዋል፡፡ ከዚህ በፊት ልጅ አይሱን የከደ፡ ርጉም ይሁን ውጉዝ፡
 ከመ፡ አርባት ብላቸው ገዝታቸውን፡፡ እኛም ግዛቱን ፈርተን ታገሥን፡፡
 አሁን ግን የልጅ አይሱ ሥራ የአሰላም ሃይማኖት እንዲሰራ የክርስ
 ቲያን ሃይማኖት እንዲረሳ ከአሰላምቶች ጋር መስገድና መስጊድ፡

ማሠራት ሆነ፡፡ እንግዲህ ምን እስኪሆን እናያለን፡፡ ማተባቸውን፡
 በጥሱ እስኪሆን አንጠብቅም፡፡ አባታችን ግዛቱን ይፍቱን አሉ፡፡
 ጳጳሱም እኔ ወደ ልጅ አይሱ ደብዳቤ ልኩ እንዲመጣና ከእና
 ንተ ቀል እንዲያመጣ እደርገዋለሁ፡፡ ቀን ስጡኝ አሉ፡፡ መኳንንቱም
 እኛ ብለው አይመውም እንጂ ከመጡ እስከ ፲፪ ቀን እንጠብ
 ቃለን ብለው ተመለሱ፡፡

አቡነ ማቲዎስም ስላ መንግሥት ሥራ በጣም የሚያ
 ላከበን ጉዳይ ስላ ተገኘ በቀሉ መጥላት እንድንመካከር እላ
 ምንሳለሁ ብለው ላኩ፡፡ አቢቶ አይሱ ላን በአዲስ አበባ ያሉ፡
 ወዳጆቻቸው ወደ ሾዋ እንዲያመጡ ሾዋ እጅግን ለመሃዝ፡
 ምክር እድርጌል አይሱ አመልክተዋቸው ነበርና፡ ለሌሊት ገረ
 ጣሬ ወደ አዲስ አበባ ለመምጣት እደገታቸው፡፡

አቢቶ አይሱም የሸዋን መኳንንት በየተራ ወደ ሐረር
 እንዲመጡ ቢጠቅሙ ታምሚያለሁ አይሱ የሚሄዱ ላቸው
 ሆነ፡፡ የሸዋ መኳንንት ግን ምክሩን ቀርጠው በድምፅ ብልሚ
 ወደዘሮ ዘውዲቱ ምኒልክን ንግሥት እድርገው ደጃዝማች ተፈሪ
 መኳንንት አልጋ ወራሽ ብለው መንግሥቱን አማጽናት የተዘጋጁ
 ሆኑ፡፡ ከዚህም ጋር ወደ ንጉሥ ሚካኤል አቢቶ አይሱን ወቅ
 ሰው ያምጡና ያምክሩልን የሚል ደብዳቤ ሁሉም በእንድነት
 ፈርመው ላኩ፡፡

ከፍል፡ሐያ አምስት፡

በ፲፱፻፱ ዓመተ፡ምሐረት፡መስከረም፡፩ ቀን፡በደር፡አገር፡
 ነዋሪ፡አሁኑ፡መኳንንቶች፡የሐሳብና፡የጦር፡ጊደኛ፡እንደሆናቸው፡
 ሐሳባቸውን፡ገልጸው፡አልጋ፡የሚዘወርበትን፡ቀን፡መስከረም፡፲፯ ቀን፡
 መሆኑን፡አስታውቋቸው፡ነገር፡ግን፡መኳንንቶች፡ብቻ፡በምሥጢር፡
 ከጭፍራ፡አሳቆችና፡ከነህናት፡አሳቆች፡ጋር፡ተከማመብት፡አንጹ፡
 ሐዝቡ፡አስወቀው፡ነበር፡መስከረም፡፲ ቀን፡የዐፄ፡መስቀል፡በዓል፡
 አልተከበረም፡በዚሁ፡ቀን፡ይህንኑ፡የታሰበውን፡የመንግሥት፡ሥራ፡
 ለማድናት፡ምክኒን፡ሰጸጽዝማቹ፡ተረረ፡መኮንን፡አካራላቸው፡፡
 ክቡር፡ደጃዝማቹ፡ተረረ፡መኮንንም፡ምክኒን፡ሰምተው፡እንዲህ፡አሉ፡፡
 የወንድምህን፡ቤት፡አትመኝ፡ያለውን፡አስበው፡እኔ፡አልቸልም፡ምንም፡
 በቤተ፡መንግሥት፡ተወሰኛነት፡የሚገባኝ፡ቢሆን፡የወንድሜን፡መንግሥት፡
 ሥነት፡አልመኝም፡ብሰው፡መልክ፡ከሰጡ፡በኋላ፡ታሳሳቅ፡መኳንንቶች፡
 ቀርበው፡እኛ፡ሐሳባችን፡እርከዎ፡ያስተደድቱናል፡መንግሥቱም፡የእያ
 ተዎ፡የሣህል፡ሥራዬ፡ካው፡በማለት፡ምንም፡ወይዘሮ፡ዘውዲቱ፡በአ
 ባታቸው፡በአፄ፡ምኒልክ፡ፈንታ፡ቤተኩ፡እርሶዎ፡አልጋ፡ወራሽ፡ሆነው፡
 የመንግሥቱን፡ሥራ፡ይከናውኑልናል፡ከወይዘሮ፡ዘውዲቱ፡በኋላ፡የመ
 ንግሥቱን፡ሥራ፡ሁሉ፡እጅ፡አድርገው፡በመሉ፡ሥልጣን፡አቶዮድሃን፡
 ወደ፡ከፍተኛ፡ደረጃ፡ያደርሷታል፡ብለን፡በረቃቃ፡እግዚአብሔር፡ከጓመ
 ሮንዎ፡እንዲት፡አልመረገንም፡ይሉናል፡ብለው፡አስገደዱቸው፡ብዙ፡
 መኮከላቸው፡ከየገደማቱ፡እየመጡ፡በእግዚአብሔር፡ዘንድ፡እንደ፡
 ተመረጡ፡አስረዱተው፡መንፈሳዊ፡ምክር፡መክረው፡ሰላ፡አስቸገሯ
 ቸው፡እሽ፡የእግዚአብሔር፡ፈቃዱ፡ይሁን፡ብለው፡በኋለኛና፡በጸሎት፡
 ለነበቱ፡፡

ካውኤል፡፲፯ ቀን፡፩ እህሮ፡ከብንደም፡ነገድ፡ካኤልን፡መርጦ፡በአሳራ
 አል፡ሳዲ፡ቢያገሣሠው፡የእግዚአብሔርን፡ሐግ፡ተሳልፎ፡ተእዘዙን፡ከሐ
 ተደፋፈረ፡ደዊትን፡መርጦ፡በስውር፡ቀብተ፡እንደቆየው፡ሌጅ፡አዲሱ
 ንም፡መርጦ፡መንግሥት፡ቢሰጣቸው፡ተእዘዙን፡እያፈረሱ፡የልጅነት፡
 ሥራ፡እየሠሩ፡የሚታገሡ፡በመሆናቸው፡ቸርነት፡የመግለጽቅበት፡
 አምላክ፡ተረረ፡አባ፡ጠቅልን፡በካውር፡ቀብተ፡ሰዓቱ፡እስኪደርስ፡

ሰላ፡አቀያቸው፡ኢትዮጵያ፡ምስጋናዋን፡ወደ፡ቅዱስ፡እግዚአብሔር፡
 አቀረቡት፡፡

መስከረም፡፲፯ ቀን፡መኳንንቱ፡ሁሉ፡ለወታደሩ፡ፕይት፡መከጠት፡
 መሣሪያ፡ማለፍናት፡ሆነ፡ነገር፡ግን፡የመስቀል፡ደመራ፡በየደብሩ፡ሆነና፡
 ፀሐፍ፡ሳይታይ፡ቀረ፡መስከረም፡፲፯ ቀን፡የሸዋ፡መኳንንቶች፡በየአለታው፡
 እየተሰለፈ፡ወደ፡ታላቅ፡ቤት፡መንግሥት፡ገብተ፡አቡነ፡ማቴዎስን፡
 አጠጋ፡ወልደ፡ጊዮርጊስ፡ባሉበት፡ጉባዒ፡ሆኖ፡ዋለ፡፡

በ፯ ሰዓት፡በቤተ፡መንግሥት፡ደረጃ፡ሳይ፡መኳንንቱ፡ሁሉ፡ተሰ
 ሰራ፡አቡነ፡አጠጋም፡በመካከል፡ቆመው፡በጉባዒ፡የታወሰነው፡
 ቃል፡ተነበበ፡ቃሉም፡ቀጥሎ፡ያለውነው፡፡

ክቡራን፡መኳንንቶች፡ሆይ፡፡

፩ - ልጅ፡ኢዲሱ፡አልጋ፡ወራሽ፡ከሆኑ፡ጀምሮ፡በእኛና፡በመንግሥት፡
 ሳይ፡የሠሩት፡ግፍ፡ተነግሮ፡አያልቅም፡አባታቸው፡አፄ፡ምኒልክ፡
 መንግሥታቸውን፡አውርስው፡እኛንም፡አደራ፡ብለው፡በቃል፡
 ኪዳን፡የተቀበልናቸው፡እያደርግን፡በዕውቀት፡ይጉሉምሰሉ፡በም
 ክር፡ይመሰሰሉ፡ፕቂት፡ቀን፡እንታገሣቸው፡ብለን፡እስከ፡አሁን፡
 ቀየን፡እርሳቸው፡ግን፡እየሰሰባቸው፡ከመሔዱ፡በቀር፡ምንም፡
 አልመሰሰ፡አሉ፡ጃንሆይ፡አፄ፡ምኒልክ፡አክብረው፡በማዕረግ፡
 ሾመው፡ያኖሯቸውን፡መኳንንቶች፡እያዋረዱ፡ያለፕሩት፡በእክር
 ቤት፡ይስገቧቸውን፡ሁላቸው፡ታውቃላቸው፡፡

፪ - የገባር፡መሬት፡አካላት፡አንኳ፡ሌጅ፡ይስቀርብላታል፡፡
 መንግሥቱን፡የሚደወርስ፡አፄ፡ምኒልክን፡የሚደህል፡አባት፡
 ሲሞት፡ባቸው፡ጉባሥ፡ሲጫወቱ፡ዋሉ፡መኳንንቱም፡ዐዲት፡እንግ
 አርግዞ፡እንደደለቅሰ፡አሳቸውን፡ፈርዋል፡ሌቡ፡በኃዘን፡እንደ፡ተቃ
 ጠል፡ቀረ፡ከዚህ፡ሁሉ፡ደልቅ፡የሚያሳዝነን፡የዕለት፡ቀርባን፡ሰን
 ኳን፡ሳይቀረብላቸው፡በመቅረቱነው፡፡

፫ - ልጅ፡ኢዲሱ፡በሐረርጋ፡ወርደው፡አስሳም፡መስጊድ፡ገብተው፡
 የአሰላም፡ግልድም፡አገልድመው፡ምስብሐት፡ይዘው፡ከአስሳ
 ሞቹ፡ጋር፡ሲሰግዱ፡ውሰው፡ግመል፡አስርደው፡ክርስቲያንን፡
 ከአሰላም፡ጋር፡በግድ፡ግብር፡አባሉት፡ይሁንና፡ኢትዮጵያ፡
 ቀድሞ፡በአረት፡ኋላም፡በወንጌል፡አምና፡ብዙ፡ሺህ፡ዘመን፡
 በተዋሐደ፡ሃይማኖት፡ጸንታ፡የሚቸውን፡አሁን፡ልጅ፡ኢዲሱ፡

ወደ እስልምና ሊመለስዋት ሆነ።

ዕ. እንኳን ለንጉሥና ለክርስቲያን ሁሉ የታዘዘው ለእንደ ወንድ አንድ ሴት ነበር። ልጁ አይሁዳን አስነምና ክርስቲያን ሳይ ለዩ ብዙ ሴቶች አገቡ። ከአገባቸውም ሴቶች የምናውቃቸው ከዚህ ቀጥሎ የተጻፉት ናቸው።

1. ወደዘሮ አስቲር መጓገገሽ፣
2. ወደዘሮ ስብሐ ወንጌል ኃይሉ፣
3. ወደዘሮ ተሰማ አንዳርጌ፣
4. የእስልምና የአባ ጁፋር ልጅ፣
5. የደጃዝማች ጆቲ ልጅ፣
6. የነጋዴ ራስ አቡበካር ጤኖ ልጅ፣
7. ከአጼ ልዩ መንቶችን ዘር፣
8. ከፕሙጋ የነሲሊህን ዘር፣
9. ከወሐን የደጃዝማች ኩምሳን ልጅ ወደዘሮ ጸሐን፣
10. ከየጁ ጋሳና የወረሸህ ተወሳጅ ወደዘሮ ፕሩ ወርቅ፣

አሊጋዝን።

ደግሞ ከነዚህም ጋር ብዙ ዕቅዳቶች አሉ። እኛም ይህን የመስላ የሐው ተናካፊነት ሥራ ሲሠሩ የልጅነት ጠባይ ነው። ከዛሬ ነፃ ይሻ ሳቸዋል በማለት ታሳሌን ቀየን። አጻጻፉም ብናስታውቃቸው መክሮ ለመመለስ አልቻሉም። ወደ አባታቸው ወደ ንጉሥ ሚካኤልም ይመክሩልን ብለን። ጸብዳቤ ጽረን ነበር። የባታ መልስ አልመልሱልንም። እንዲህ፡ ማተባቸውን በፕሎ አስኪሉን። አንገረብቅም።

ስለዚህ አሁን የምናስታውቃቸው የአዲስ መኒልክን ልጅ ወደዘሮ ዘውዴቱን ንግሥት። ዘኔቶዋድሃ ብለን በአባታቸው ዙፋን እንዲቀመጡ ወስነናል። የሣህሉ ሥላሴ ዘር የመካከን ልጅ ደጃዝማች ተረፈን ራስ ተረፈ ብለን አልጋ ወራሽ አድርገናል ብለው ንባቡን ከተ ጠረሱ በኋላ አቡነ ማቴዎስ ልጆች ሆይ ፕቂት ቀን ስጡኝና እኔ ወደ ሐረርጌ ሔጼ ልምከረው የተበደሩት ሆኑትን ነገር ሁሉ እዲቼ አስክሼ ሳስታርቃቸው ብለው ማለዱ። እጠጋ ግን የጻጻሁን ንግግር ተቃውመው እንዲህ አሉ። አሁን ነገር ካለቀ በኋላ ልምከረው የሚሉት ከዚህ ቀደም ሁለቲቹ ሦስቲ ይመክሩልን ብለን አስታውቋቸዋል። ነበር። መቼ መከራክቸው። ደግሞ የእስልምና የአባ ጁፋርን ልጅ።

ሚግባቱን ስምተው የሌለውን። ደሩ ግን በአገርም በግብፅ ንጉሡ እነ ሳም ነውና በነገሩ እያቸገሩበትም አሉ።

በዚህ ጊዜ ተሰማ ከተማ የልጅ አይሁዳ ሰለሚል ነበርና የጻጻሱን ቅል ለምን እያሆነም አላቸው ብሎ ነፃ ንግግሩን ሳይጨርስ ለጋባብ የነ አባ ስብከት ጉራዲውን መዘዘና የእስልምና ወንጌ የሆኑትን እንዲህ ለዲብሎ ሲገኝ ተሰማ ከተማ አሉን ከመስሉ ሳዎች ጋር ሸለቀ አመልጠ።

የተሰለፈውም ዘበኛ ተኩስ ጀመረ። በምድረ ግቢውም ሽብር ሆነ። በሽብሩም ውስጥ እነባሻ፣ ደመና፣ እነባሻ፣ ወልደ ጊዮርጊስ ሌሎችም ከሌሎች በተባራራ ጥይት ሞቱ። የቀረሱም አሉ። ሽብሩም አኩል ሰዓት ያህል እንዲቀየሩ ሲጋባ በየ ወደ አሳማጣ በርብቅ ብለው አሁን የተተካሰው ስላ ደስታችንን የምሥራቅ ነውና ባለህ እርጋ ብለው ደምፋቸውን አሳው ሽብሩም ጸጉ ካሉ በኋላ ክቡር ደጃዝማች ተረፈ አባ ጤቅል ራስ ወርቅ አሳረው ሌሎች ማዕረግ የተገባ ሸልማት ለብለው መጀመሪያውን ከካብ ኒሻን በደረታቸው አድርገው በወርቅ ወንበር ተቀምጠው ለሕዝቡ ተገልጾና በታላቅ ቦታ መንግሥት ለመኳንንቱ ግብዣ ተደረገ። ከግብዣውም በኋላ ስታካ ታታዩ ሥራ እስረሰጋ የሆነውን የጦር ዕቅድ የሚከናወንበትን ሲመክሩ አመሹ። አዛዥ ሽብሩም ከብዙ መኳንንቶች ጋር ወደ ፋሌ ሐዲው ከግዛቱ ቦታ ከብርቱ ወደዘሮ ዘውዴቱ ምኒልክን በአጽብ አመጡ። ወደዘሮ ዘውዴቱም በአባታቸው ቢቱ መንግሥት ገቡና ከመኳንንቱ ጋር የደስታ ተካፋይ ሆነው በአባታቸው ዙፋን ተቀመጡ። ከዚህ በኋላ መስከረም ፳፬ ቀን ንግሥት ዘውዴቱ ልብላ መንግሥት ለብለው በቢቱ መንግሥቱ ውስጥ ለመኳንንቱና ለመሳፍንቱ አቡኑና አጠጋው በአሉበት ሊቃውንቱም ሁሉ በተሰበሰቡ በቱ ቀጥሎ ያለውን ዲሰኩር ተናገሩ።

፲፬. አዛዥ ግዛው፡

፲፭. ሌታውራሪ ወንድ ጊራድ፡

፲፮. ሌታውራሪ አረጋጋይ በቸሌ፡

፲፯. መልክ፡ ፀሐይ፡ አረፈ ወርቅ፡

፲፰. ካንቲባ፡ ወልደ ጸጽቅ፡

፲፱. አሳሳፊ ድልነሣሁ፡

፳. በጅሮንድ ሣህል ድንግል፡

፳፩. ጸረጃ የነበሩ መኳንንቶች ስም ቁጥሩ ያለው ነው፡፡

፳፪. ሌታውራሪ ዘውዴ ጉበኛ፡

፳፫. ሌታውራሪ ወልደ ሚካኤል፡

፳፬. ቀኛዝማች አሰገድ፡

፳፭. አዛዥ ሸብኑ፡

፳፮. ቀኛዝማች ገብረ፡

፳፯. አቶ ወልደ ሚካኤል፡

፳፰. ደጃዝማች ነበደ ተሰማ፡

፳፱. ግራዝማች አውራሪስ፡

፳፻. ያዩሩ ባንቲ ያደጃ፡

፴. ኃይለ ሚካኤል ቢልጦ፡

፴፩. ቀኛዝማች አበበ ቱፋ፡

፴፪. አሰቃ ወልደ ሐና፡

፴፫. አሰቃ አልዖስ ኃይሉ፡

፴፬. አቶ ሞሉ፡

፴፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፴፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፴፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፴፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፴፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፵. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፵፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፶. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፶፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፷. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፷፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፸. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፸፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፹. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፰. አዛዥ ሚካኤል፡

፹፱. አዛዥ ሚካኤል፡

፻. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፩. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፪. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፫. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፬. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፭. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፮. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፯. አዛዥ ሚካኤል፡

፻፰. አዛዥ ሚካኤል፡

ክፍል ሐያ ስባት

፩ - አዲስ አበባ በአቢቶ ኢየሱስ ግቢ ያጃዝማች አብርሃኖ አዛዥ ወንድም ተገኝ መትረዩክ ጠምደው ጭፍሮቻቸውን በየቦታ አስልፈው እያስፎኩኑ ከተማውን አማሸበረ ተነሣሡ በዚህም ጊዜ ካልፉ ኢየሱስ አሸከሮ አንዱ አንዲህ ብሎ አቅራቢ

ቀን ይመጣ ሌት ይመጣ አታውቁትምና፤
የሸዋ መኳንንት አንዳትሆኑ መና፤
አልጋውን አይሰቅም ኢየሱስ አባጠና፤

አንዲህ አያሉ ፫ቀን ከቀዳ በጳጳሩ የሚረዳቸው ስለአጡና በሸዋ ወታደር ስላ ተከበቡ እጃቸውን ለአቡነ ማቲዎስ ሰጡ።
፪ - የሐረርጌ አስላሞቹና ሱማሌዎች ብዙ ጦር ይዘው ወደ አዲስ አበባ ለጦርነት መነሣታቸው ስላ ተሰማ እነሱን ለመወጋት የታዘዙ መኳንንቶች

- 1- ሊጋባ በየነ፤
- 2- ደጃዝማች ኃይለ ማርያም አማ፤
- 3- ደጃዝማች አዲሱው ብኁናቸው።

እነዚህ ሦስቱ የተማመኑ ጥሩ አርበኞች ምርጥ የሆኑ ወታደሮቻቸውን አስልፈው በምድር ባቡር ወረዳ ከዚያም ሚኒስ ሰላኤ ከአስላሞቻቸው ጦርነት ገንጠው በጦርነቱም ውስጥ ብዙ አስላሞች ፈጅተው የሸሸወንም አየተከታተሉ በጉራጴና በፎቢ ብዙ ሱማሌዎች እርዳው መከላከል ፩፯ ቀን አልዐሉ አልጋ ወራሽ ራስ ተረፈና ለጦር

ሚኒስትሩ ለአባ መቻል ሠብቲ ዓዲድ ጣሉ።
፫ ከዚህ በጳጳሩ አቢቶ የሸዋ መኳንንት መክሮ በአደማ ከመንግሥት ማስወግታቸውን ስላ ተረዱት ታማኝ አሸከሮቻቸውን አከክቶልው የጦር መሣሪያቸውንና የዘመቻ ዕቃቸውን የከበደውን ተተው የቀሰሰውን በግመል አስዋነው በድሬደዋ በቡል ተጉዘው ወደ አዲስ በረሃ ገቡና ጤናዊ ብለው በሰየሙት ከተማ እንደ ሸፍታ ሆነው አዲሶች እየረዱቸው ተቀመጡ። አቢቶ ኢየሱስን ተከትሎም በአዲስ በረሃ የገቡ ወታደሮች ስም ቀጥሎ ያልውነው።

1. ልጁ መርዳሱ ጆቲ።

- 2- ባሽ ከበደ፤
- 3- አቶ ደክታ ወርቂ፤
- 4- አቶ ኃይሌ ሮባ፤
- 5- ቀኝዝማች ወልደ ማርያም ዐባይነህ፤
- 6- ሌታውራሪ ወልደ አማኑኤል ቀቀሮ፤
- 7- ቀኝዝማች መኩራ፤
- 8- የሸልቃ ገሳኖ፤
- 9- ልጁ በቀሉ አበሻ፤
- 10- አቶ ማንጋዝሃል ጋሹ፤
- 11- ነጋዴራስ ፋሳስ፤
- 12- አቶ ጃን፤
- 13- በየነ አማዩ፤
- 14- በቀሉ አዋሉ፤
- 15- አቶ ወርቂ፤
- 16- ግዛው ሹምዬ፤
- 17- ሌታውራሪ ወሰኖ ጆቲ፤

በአዲስ በረሃም ጥቂት ጊዜ አንደኛው ታማኝ አሸከሮቻቸው አንዲህ ብለው መከኑ በረሃ ለበረሃ እየተጓከሩ ተትን ከምናልቅ ወደ ፈረንሣ ያደገው መንግሥት ተሳልከን በውጭ ሀገር መቀመጥ ይሻለናል ብለው አልዋቸው።

አቢቶ ኢየሱስም ነገሩን አመዛዝነው አንዲህ ሲሉ መከሉ አናንተ ያደጁሁት የዕለቱን ነው እኔ ወደ አውሮፓ ሄጄ ለአንዱ መንግሥት ብረርም ሀገሪን ሸጠቱ ታሪኩን ማጥፋቱ ነው ብዙ ሺህ ዘመን ተረርታኖ ተከብራ የዋረቸውን የኢትዮጵያን መንግሥት ማዋረዱ ነው። አሁን ግን መንግሥቱን የያዙት እኛ ነን ወንድሜ ናቸው እንጂ ባዕድ አልቀማንም ንጉሥ ሚካኤልም ከተት ሠራዊት ምታ ነጋሪት ብዬ ወደ ሸዋ ዘመቻ መነሣቱ ነውና አንተም ጠንካር ብለው ድረው ልሻለና ተስፋ አትቀረጡ።

ክፍል ሐያ ከወገን፡

ከዚህ በኋላ የጉሥ ሚካኤል የልጆቹው መንግሥት ወደ ንግሥት ዘውዲቱ እንዲተዛወረ ስምተው ልብኖቸው በንግሥት ተቃጥሎ አንጸታቸው በሐዘን ተካራምቶ ከሸዋጦር ጋር እስኪጠመው ተከላው ቀጥሎ ያለውን ግዳጅ ያወጁ፡፡

ስላሳ፡ ስላሳ፡ መስላሳ፡ አደንሳህ፡

ወሎ ተግራ ጉንጸር ጉጸም ተንሹም ትልቁም ወንድ ልጅ የሆንኩ ተከተለኝ ልጄ ኢየሱስ ጠፋታብኛልና አፋልገኝ ስንቅ ልሳ ንቅ ድርቅሽ ልደርቅ አትበል ስንቅህ እኔ ነኝ እየበላህ እየጠመኑ እየዘረፍህ ሂድ ብረት ያለህ ብረትህን ብረት የሌለህ ጋሼጦርህን ይዘህ እርዳኝ ክተት ሠራዊት ምታነጋሪት ብለው ወደ ሸዋ ጉዞ ጆመት ለሠራዊታቸውም ብዙ ብር እነረሉ መሣሪያ ለሌላውም ከግምጃ ቤት እያመጡ የጦር ከፊታችን ይቆያል ሌት ለሌት ገግሞ ያዋጋናል ብለው አልጠረጠሩም ሁሉም ልብሙሉ ጽግኖች ናቸውና አትት ለብሰው አትት ግርሰው አሳረኩትና እያቅራት እንዲሁ እንደ አዋጁ ቃል በመንገዳቸው አቅራቢያ ያለውን አገር እየዘረፉ የባሳገሩ በፊና ሙክት እያረዱ መንተው ሚሚ ከሚገባው አገር ላይ ሠረር አዲሱ ሕይወታችንን ለሞት አሳልረን እንስጣለን እንጂ የሚመጥን ግሥት ሚሳሳው ብለው ስለረታቸው ሕይወታቸውን በሞት ካረ አሞት አሳልፈው የሰጡ ብዙ ናቸው ላን ከብዙው በጥቂት ታላላቃችን በየስላሳችን ከዚህ ቀጥሎ ያረፈናል፡፡

- ፩. ራስ፡ ያዘው
- ፪. ራስ፡ ያመር
- ፫. ራስ፡ ገብረ ሐይወት
- ፬. ራስ፡ ምሥራቅ ለሕይወት
- ፭. ደጃዝማች ገብረ እግዚአብሔር
- ፮. ደጃዝማች ሊባኑ

ከሸዋ ወንጌም ራስ ሉል ስንድ ስመ ጥፋ ጽግና በመሆናቸው ጦር ቀማሽ ለመሆን ተመርጠው ለርሳቸውም ለጸላጊነታቸው ተከ ታታዪ የሆኑ ሊቀ መንሐ አበበ እግዳፍ ስንድና ደጃዝማች ተስማ ገዢ ራታውራሪ ዘውዲ ጉበኛ አሳሪ እግዚአብሔር ለሰማዊት ንግሥትና ለሌላ ውል አልጋ ወራሽ ሊከረው በግሥታዊ ክህነሠራዊታቸው ወደ ስንድ ሒዱ ጥቅምት ፲፪ ቀን ቀራ መስክ ላይ ከንጉሥ ሚካኤል ጋራ ጦርነት ገጥመው ሲዋጉ የንጉሥ ሚካኤል ጦር እየለና ራስ ሉል ስንድ ድል ሆኑ ስለዚህ ባጠገባቸው ያሉ መንገዶች እንዲሁ እሱ ብዙ ሰው አስቀጥሎ የሸሸውም ሸሸ የሸዋ ጦር እስኪደርስና ወደ ቆሳ ዘወር ብለን እንቅድራ ራስ ሉል ስንድም ነገሩን ስምተው የፍርሃት ምክር መሰላቸውና እኔ አባ በላይ የደኛው ባራ ስላዊን አሳጠፋውም የወሎ መሳቂያ አልሆንም እናንተ ሊርታችሁ እንደ ሆነ ሸሹ እኔ እስከ ተቻልኝ ተዋግቼ ከዚሁ አሞታለሁ አሉ፡፡

እነዚህም በሰዓዊት መስመር ስላሳቸው የተጠራው እነ አሳ ካሌ እቢ ልብ መሉ ጽግኖች በአዲስ መረከብ እልፍኝ ያደገ ናቸውና እኛስ ከርስዎ ተለይተን ያተረፍነው ዕድሜ ምን ያህል ያለብናል ብለው በአንድ ጉራ ሆነው የወራን ጦር እንደ ወራ ቅጠል እራ ላረው በጦርነቱ ውስጥ ከራስ ሉል ስንድ ጋር ሞቱ፡፡

ካፍል ሐይ ዘጠኝ፡

ንጉሥ፡ ሚካኤል ራስ፡ ሱል፡ ሰገድን፡ ድል፡ በማድረጋቸው፡ ተሳታፊ ስታ፡ አድርገው፡ ከሸዋ፡ መኳንንቱ፡ ውሰጥ፡ አሉ፡ የሚባሉው ሱል፡ ሰገድ፡ ነበር፡ እርሱ፡ ከዋተ፡ በራታቸን፡ ማን፡ ይቆማል፡ እንደ፡ ላይ፡ መቀበል፡ ማስረከር፡ ሆነ፡

አባ፡ በላይ፡ ሞተ፡ ሲዋጋ፡ ከንጉሥ፡

ሞተ፡ እንደራሽ፡ ሲታ፡ የሰነድ፡ ራስ፡ ተባለ፡

በዚህ፡ ጊዜ፡ ሱል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ በተሰጣቸው፡ ሥልጣን፡ የጦር፡ ሚኒስትሩን፡ ራታውራራ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስን፡ ከነህሌዊታቸው፡ አስቀድመው፡ ደጃዝማቹ፡ ባሳቸን፡ ከተማ፡ ጠባቂና፡ ለንግሥት፡ አማካሪ፡ አድርገው፡ የሸዋን፡ መኳንንት፡ ከጭፍራ፡ አሳቸው፡ ጋር፡ በየደንቡ፡ የሚሰማሩበትን፡ የጦር፡ ላንባር፡ አደራጅተው፡ የሚከተሉትን፡ አዋጁ፡ አወጁ፡

የዛሬው፡ ጦርነት፡ ስለ፡ ሃይማኖት፡ ነው፡ አንጂ፡ እኛን፡ ለመርዳት፡ አይመከሩም፡ ከመንገድ፡ ወጥተህ፡ ወደ፡ ዘረፋ፡ አትሂዱ፡ ከየአለቃህ፡ አትሉ፡ ብሎው፡ ወደ፡ ሰገድ፡ ገሠገሡና፡ ቅምብጦት ላይ፡ ሠረሩ፡ አረጋ፡ ወላጁ፡ ጊዮርጊስን፡ ሕዝቡን፡ በሰብካታ፡ እንደሚረዱ፡ ጦርነት ሊርቹ፡ ከዘመቻ፡ አሳቀርም፡ ብሎው፡ ታቦተ፡ ጊዮርጊስን፡ አስደዘው፡ ከሱል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ጋር፡ ዘመቹ፡

የጦር፡ ሚኒስትሩ፡ ራታውራራ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስን፡ ሳን፡ ብልህ፡ የጦር፡ መሳ፡ ዐዋቂ፡ በመሆናቸው፡ በሴት፡ ሳምባር፡ ቀደም፡ ስለሆኑ፡ ሱል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ሳይደርሱላቸው፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ እንደሚገኙ ሚቸውና፡ ብቻቸውን፡ የጦር፡ ኃይል፡ እንደሚያሳቸው፡ በግልጽ፡ አኳኋን፡ እንደህ፡ ሲሱ፡ ወደ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ደሳለኝ፡ ነበር፡

እኔ፡ የጋታዋን፡ ልጅ፡ ጋታዋን፡ አልከደሁም፡ አሁን፡ ከእኔ፡ ጋር፡ የሚመጡ፡ መኳንንታቸው፡ ወደኋላ፡ ስለቀሩብኝ፡ እነሱ፡ እንደ፡ ደረሱ፡ አመጣለሁና፡ ተጠባባቂ፡ ያድርጉልኝ፡ ብለው፡ አመተማመኛ፡ እንድ፡ ሠጥን፡ ጥይት፡ ሳከላቸው፡ ንጉሥ፡ ሚካኤልም፡ በዚህ፡ ነገር፡ ተታለው፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ ወደ፡ እኛ፡ ከሆነ፡ ተረረም፡ ቀትሳንት፡ ልጅ፡ ነው፡ ከሚገኝ፡ ጋር፡ ነው፡ የምንዋጋው፡ እንደሱ፡ ከመኳንንታቸው፡ ጋር፡ ሲተቹ፡

መኳንንታቸውም፡ እንደሱ፡ አበባ፡ ገብተው፡ ሱቀን፡ ለመገዛ፡ የሸዋን፡ መኳንንቱ፡ ሀብተ፡ አመውረሱ፡ አሳባቸው፡ ነበር፡ እንጂ፡ ድል፡ እንሆና ለን፡ አሳሱምና፡ ድልን፡ ለማግኘት፡ ሙሉ፡ ተስፋ፡ ነበራቸው፡

ጥቀምተ፡ ፲፯ ቀን፡ ኤልቱን፡ ሁሉ፡ የጦር፡ አቅድ፡ ሲሸረጁ፡ እንደ፡ ኑና፡ ገና፡ ሳይሰጋ፡ ከሱል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ መድፍ፡ ዘበኞቹና፡ ከከተማ፡ ዘበኞቹ፡ ጋር፡ ከሰረር፡ ርቀው፡ ቅሬር፡ የሆኑትን፡ የወሎ፡ ጦር፡ አደጋ፡ ጥሎ፡ ድል፡ እንደሚገና፡ ፋካራ፡ ሆነ፡

የመድፍ፡ ዘበኛ፡ አሳቃ፡ ቀኝዝማቹ፡ ተሰማና፡ የከተማ፡ ዘበኞቹ፡ አሳቃ፡ ሻለቃ፡ ገብሩ፡ የመድፍቶን፡ ቃታ፡ እንደወሰዱ፡ አሸክመው፡ ወደ፡ ኋላቸው፡ ሲመሰሱ፡ ሱል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ራስ፡ ተረረ፡ በግምባር፡ አባ፡ መቸሉ፡ ሀብተን፡ በስተቀኝ፡ ሳምባር፡ ራስ፡ ካሠን፡ በስተግራ፡ በኩል፡ ራስ፡ ደምስንና፡ እንደደገማቸው፡ እንደሰውን፡ በጆርባ፡ መሐል፡ ሰፋሪንና፡ አረጋውን፡ ከነህሌዊታቸው፡ ታቦተን፡ እንደ፡ ተሸክመው፡ ሊጋባ፡ በየ፡ በየሰላሳ፡ ሳምባር፡ እየዘሩ፡ ከደጃዝማቹ፡ ኃይል፡ ማርያም፡ አማ፡ ጋር፡ ተባብረው፡ ጦር፡ በሰላሳበት፡ እንደሚረዱ፡ ትእዛዝ፡ ሰጡ፡

ሱል፡ በሰላሳ፡ ዘበኞቹና፡ በሰላሳ፡ ጃግራዎች፡ በጋሻ፡ ጃግራዎች፡ እንደ፡ ታጅቡ፡ በመሐል፡ ተሰላፈው፡ ሰገድ፡ ሳይ፡ ከንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ጋር፡ ጦርነት፡ ገጠሙ፡

በዚህ፡ ጊዜ፡ የወሎ፡ መኳንንት፡ የአባ፡ ሻንቁ፡ አሸከር፡ እንደ፡ ሠሐት፡ ጥይት፡ ተኩሱ፡ ጌራጂ፡ እየመዘዘ፡ ሊረሰሰቸውም፡ እግረኛውም፡ በድፍረት፡ እንበል፡ ፍርሃት፡ ወደ፡ ሸዋ፡ ጦር፡ ቀረበ፡ የሸዋ፡ ወታደር፡ ግን፡ ተኝቶ፡ መተኮስን፡ ልማድ፡ አድርጎ፡ ነበርና፡ በየረድፋ፡ ኩሽ፡ ብሎ፡ ሲተኝ፡ የወሎ፡ ወታደር፡ መቶቶት፡ የወደቀ፡ መስሎት፡ እየሮከረ፡ ለመፋፈሉ፡ ሰርዎታ፡ ተኩሱ፡ እንደ፡ ቅጠል፡ አረገረው፡ እንደሆነ፡ የሸዋ፡ ጦር፡ ከደግማዊ፡ ምኒልክ፡ መንግሥት፡ ጃምሮ፡ የጦርነትን፡ ብልሃት፡ አመማርተዋል፡ ነበርና፡ በየረድፋውና፡ በየሸሐቅው፡ ሆኖ፡ በየግንባኑ፡ ድንጋይ፡ እየካበ፡ ተኝቶ፡ ሲተኩሱ፡ ራሱን፡ አድኖ፡ የወሎን፡ ሰው፡ እንደ፡ ቆመ፡ ሲተኩሱ፡ ራሱ፡ ብቻ፡ አደረገው፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ የሸዋ፡ ወታደር፡ የደኛው፡ ባርያ፡ የጠቅል፡ አሸከር፡ እንደ፡ የወሎን፡ ጦር፡ እየባረረ፡ መላረክ፡ ሆነ፡ ይልቅንም፡ የሸዋ፡ ሊረሰኛ፡ ሸሐቅ፡ ለሸሐቅ፡ ሐይ፡ ከንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ሠረር፡ ግብታ፡ ድንኳኑን፡ አየነቀል፡ ዕቃውን፡ ስንቀን፡ ብርና፡ ወርቁን፡ እየዘረዘረ፡ በጊዙና፡ በሱቱ፡

አፄ አጳጋጣ አ፡

የወሎም፡ ወታደር፡ በሠረፉ፡ አፄ አጳጋ፡ መውደቁንና፡ ፅቃው፡ መበዝበዝ፡ ስለአየ፡ ሐዋቱ፡ ሊሰሰና፡ ፍርሃት፡ ወደቀበት፡፡ ምርኅኖም፡ ሆነ፡ መሣሪያውን፡ ማሰረኩብ፡ ግድ፡ ሆነበት፡፡ አንዱም፡ የሸዋ፡ ወታደር፡ ብዙውን፡ ወሎዋ፡ እየመረከ፡ ግደ፡ መጣል፡ ሆነ፡፡ በዚህ፡ ጦርነት፡ ውስጥ፡ ያራከሩ፡ ሎሎ፡ ሐገድ፡ ልጆች፡ ደጃዝማች፡ አሰፋና፡ ደጃዝማች፡ ሥላሴም፡ ሉል፡ ሰገድ፡ ስለ፡ አባታቸው፡ ሞት፡ ተናፃፈው፡ ከመረከቡት፡ የገደሉት፡ በሰላም፡ ከንደታ፡ ብዛትም፡ ከጦር፡ መሐል፡ እንደደገቡ፡ በዘበኛ፡ ተጠበቁ፡፡

ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ግን፡ አሸከሮቻቸው፡ ካለቁ፡ በኋላ፡ በሊሊኮ፡ ላምብ፡ ውስጥ፡ ገብተው፡ እየተታኮሱ፡ ለመገዝ፡ የደረረውን፡ ጃግና፡ ሊጅተው፡ በፍጹም፡ ድል፡ መሆናቸውን፡ ሲረዱት፡ እጃቸውን፡ ሰጡ፡፡

ካዚህ፡ በኋላ፡ ልዑል፡ ራኮተሊሊ፡ መኮንን፡ ድል፡ አድራጊነታቸውን፡ በስልክ፡ ወደ፡ ግርማዊት፡ ባሳታወቁ፡ ጊዜ፡ የክብርና፡ የደስታ፡ መድፍ፡ ተተኮሰ፡፡ በዚህ፡ ጦርነት፡ ጊዜ፡ የሸዋና፡ የወሎ፡ ሰው፡ በመልክ፡ በቋንቋ፡ በሉብ ስም፡ አንድ፡ ስለመሆኑ፡ መሐዋ፡ በደረቱ፡ ወይም፡ በራሱ፡ ባለመታየቱ፡ የሸዋን፡ ሰው፡ ሸዋ፡ የወሎን፡ ሰው፡ ወሎ፡ ገደሉው፡ የተሻረረውን፡ ርቶት፡ በሽብር፡ ላይ፡ እየዘነጋው፡ ብዙ፡ ጉዳት፡ ሆነ፡ ማለት፡ የሸዋ፡ ርቶት፡ ጠቅል፡ ምን፡ አል፡ ሲለው፡ እየገባመደህ፡ ሰጠው፡ ለአዋራ፡ ብሎ፡ ይመልከ፡ ነበር፡፡ ደግሞ፡ የወሎ፡ ርቶት፡ ሸንቆ፡ ምን፡ አል፡ ሲለው፡ እየቀረፈረጥህ፡ ስቀሰው፡ አል፡ ይባል፡ ተብሎ፡ እንደ፡ መሐዋ፡ ምልክት፡ እንዲሆን፡ ዐርብ፡ ሊዋጉ፡ ሐሙስ፡ ማታ፡ ርቶት፡ ሰጡ፡፡ በቀላት፡ ይህን፡ ርቶት፡ ያስተማሩት፡ ዘነጋውና፡ ገደሉት፡ የተባለው፡ አንድ፡ የሸዋ፡ ወታደር፡ ሴሳውን፡ ሸዋ፡ አየና፡ ጉራዲ፡ መዘ፡ ጠቅል፡ ምን፡ አል፡ ሲለው፡ ርቶት፡ በደንጋጤ፡ ተካሳታውና፡ ምላው፡ ምን፡ አል፡ ሲለው፡ ወሎዋ፡ መሐዋት፡ በመዘዘው፡ ጉራዲ፡ ካቀመጠለው፡ በኋላ፡ ባልጓጀሮቹ፡ መጥተው፡ ይህማ፡ የእኛ፡ ወገን፡ ነው፡ ብለው፡ በጣም፡ አዘኩ፡፡

በዚህ፡ ጦርነት፡ አፄ ራኮተሊሊው፡ የንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ታማኝ፡ አሸከር፡ በመሆናቸው፡ በአንዱ፡ ነፍል፡ የጦር፡ አበጋዝ፡ ሆነው፡ በጥንካሬ፡ ሲዋጉ፡ ውስጥ፡ ወደ፡ ማታ፡ በራሱ፡ ካሳ፡ ሰልፍ፡ በኩል፡ ሲዋጉ፡ ራሱ፡ ካሳ፡ ድል፡ አድርገው፡ ማረኳቸው፡ ግን፡ በጃግንነታቸው፡ ተመስግነዋል፡፡

ራሱ፡ ይመር ልቦ፡ ሙሉ፡ ጃግና፡ ደፋር፡ ስለሆኑ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡

በጣም፡ ይፈቅድቸውና፡ ያምናቸው፡ ነበር፡፡ በጥንካሬ፡ ሲዋጉ፡ ውስጥ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ከተገዙ፡ በኋላ፡ ከጦር፡ የተረረውን፡ ወታደር፡ ቱልቱስ፡ እያስነሩ፡ ራኮኮበው፡ ለመመረክ፡ የተከታተሉትን፡ እያዘሩ፡ እየተታኮሱ፡ ሳይመረከቡ፡ ደሴ፡ ከተማ፡ ገቡ፡፡

ደጃዝማች፡ ገብረ፡ እግዚአብሔር፡ የንጉሥ፡ ሚካኤል፡ አማች፡ ነበሩ፡፡ በኋላ፡ ሚካኤል፡ ታቸውን፡ አፋተው፡ ወገን፡ ለማብዛት፡ ሲሉ፡ ለራሱ፡ ደምብ፡ ድረዋት፡ ከንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ጋር፡ ተቀይረው፡ ለሱ፡ ነበረ፡ ወደ፡ ጦርነት፡ ሳይገቡ፡ ውሳውኑ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ሲያዙ፡ ወደ፡ ወሎ፡ ለመመልከት፡ በአንኮበር፡ በኩል፡ አቋርጠው፡ ሲሸሹ፡ የአልዋ፡ አምባ፡ ባሳገር፡ ከቦተዋቸውና፡ በጦርነት፡ ውስጥ፡ ሞት፡ ስለዚህ፡ ሕዝቡ፡ ሁሉ፡ በጣም፡ ነቀፋቸው፡፡ ሞት፡ ሳይቀር፡ ከፈታቸው፡ ፊት፡ ሲዋጉ፡ ውስጥ፡ ሲዋቱ፡ ስታረካቸው፡ ታሳቅኩብር፡ ነበር፡ እያል፡ ወታደሩ፡ አማቸው፡ የአልዋ፡ አምባ፡ ባሳገር፡ ግን፡ የጦር፡ መሣሪያቸውንና፡ ፅቃቸውን፡ ሁሉ፡ ዘርፎ፡ ገንዘቡ፡ እንደረገ፡፡

ፊትውራሪ፡ ሥራህ፡ ብዙ፡ በሥራው፡ ሁሉ፡ ሥልጣንና፡ ታማኝ፡ አለሆኑ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ የጦር፡ አለቃ፡ አድርገው፡ በባለሚልነት፡ አክብረው፡ ስለ፡ ሾሙት፡ በጥንካሬ፡ ሲዋጉ፡ ውሎ፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ከተገዙ፡ በኋላ፡ እየተታኮሰ፡ እንደደረሰ፡ ጦር፡ ስለ፡ አለቀበት፡ የጦር፡ መሣሪያውንና፡ የጦር፡ ልብስን፡ ጥሎ፡ ጋቢ፡ መሳይ፡ አጣፍቶ፡ በሸተኛ፡ መሐዋ፡ አሮጌ፡ ፅቃ፡ በተጫነ፡ በቅሎ፡ እንደ፡ ተቀመጠ፡ ካራሱ፡ አፄ አሮጌ፡ ሸሹ፡ ጣምጥሞ፡ እጅና፡ እግሩን፡ በጫርቅ፡ ተተብትቦ፡ አንድ፡ አሸከር፡ ብቻ፡ በበተሩ፡ የውሃ፡ ቅልና፡ የበሰሱ፡ ከልቻ፡ እንደገጠለሙ፡ አለከከትሎ፡ ማንም፡ ሰው፡ ሳይጠይቀው፡ ደሴ፡ ከተማ፡ ገባ፡ ካዚህ፡ በኋላ፡ ከጋደኛው፡ ካራኮ፡ ይመርጋር፡ መካረው፡ እንደገና፡ ጦር፡ ስብስቦው፡ መሣሪያ፡ አዘጋጅተው፡ አቡታ፡ እያሉም፡ ከአዲስ፡ በረሃ፡ መጥተው፡ ጥቅምት፡ ፲፯ ቀን፡ የእንኮበርን፡ ከተማ፡ በዝብዘው፡ ንጉሥ፡ ሚካኤል፡ ድል፡ መሆናቸውን፡ ስለሰጡ፡ በኢፍራት፡ በኩል፡ ገሥግሠው፡ ደሴ፡ ገቡና፡ ካራኮ፡ ይመርና፡ ካራታውራሪ፡ ሥራህ፡ ብዙ፡ ጋር፡ ተገናኝተው፡ መቅደስ፡ ከሚባለው፡ አምባ፡ ገብተው፡ በየቦታ፡ መድፍና፡ መቅረባለ፡ ጠምደው፡ ተቀመጡ፡፡

ክፍል ሠሐሳ

ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ ራስ፡ ተረፈም፡ ጥቅምት፡ ፲፫ ቀን፡ በጦርነቱ፡ ውስጥ፡ የሞቱትን፡ እያስገነዙ፡ ሲያስቀጥሉ፡ የቀሰሱትን፡ ሲያስረካሉ፡ ዋሉ፡ ነገር፡ ግን ሰሎሞን፡ ለሁሉም፡ ጊዜ፡ አካው፡ እንዲሉ፡ ጥቅምት፡ ፲፱ ቀን፡ ግዲሄ፡ ለመቀበል፡ ጊዜ፡ ሊቀዳላቸውና፡ በዚሁ፡ ጦርነት፡ ውስጥ፡ የጀግንነት፡ ለሠራ፡ የሠሩትን፡ በየመፃቸው፡ ለመካታት፡ ምርኮውን፡ እያስቀጠረ፡ ግዲሄን፡ እያስመከከረ፡ በልዑልነታቸው፡ ራሱን፡ በየተራ፡ እየቀረበ፡ ሲረከብር፡ ሳም፡ የሰበረ፡ አንበሳ፡ ፍጥረት፡ ነብር፡ ይመስል፡ ነበር፡

ልዑልም፡ የጀግኖቹ፡ ሞገ፡ ጸሐ፡ ስላ፡ አሰኛቸው፡ የማረከውን፡ መሣሪያና ፅቃ፡ መረቁልት፡ ሹመት፡ ሽልማት፡ እየሰጠ፡ ለቀስሰኛው፡ መታመሚያ፡ ለሙታት፡ ማስቀረቢያ፡ እንዲሰጥ፡ ጸንብ፡ ጸኅቡ፡

እንዲሁ፡ በደል፡ ስድራጊነት፡ ከእርሷ፡ ወልደ፡ ጊዮርጊስና ከጦር፡ ሚኒስትሩ፡ ክአባ፡ መቻል፡ ጋር፡ የዲስታ፡ ተካሂዶ፡ ሆነው፡ በመኳንንት ቻቸው፡ ሰልፍ፡ እንዲታዩቡ፡ ንጉሠ፡ ሚካኤልን፡ በቀራሪ፡ አሰዘው፡ ምርኮኛውን፡ ሁሉ፡ አስነድተው፡ ወደ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ጉዞ፡ ጀመሩ፡ ጥቅምት፡ ፳፬ ቀን፡ ለባላገሩ፡ ጸሐ፡ የሚጸሰኝ፡ ሳዋጅ፡ ዓወጁ፡ ቃሉም፡ ቀጥሎ፡ ያለው፡ ነው፡

ዓዋጅ፡

በዚህ፡ በዛሬው፡ ጦርነት፡ ምክንያት፡ ዘመቻ፡ ወታደር፡ በሲቱህ፡ ገብቶ፡ ገንዘብህን፡ የበዘበዘብህ፡ አዝመራህን፡ ያጠፋብህ፡ ሁሉ፡ ለሌጋባ፡ በየኑ፡ እያስታወቅህ፡ ግምቱን፡ እንድትቀበል፡ አድርገናልና፡ ገንዘቤ፡ ተበዘበዘ፡ አዝመራዎ፡ ጠፋ፡ በፊዬ፡ ታረደ፡ ብለህ፡ እትዘን፡ እዲዘህ፡ ለሠራህን፡ ትቱህ፡ ወዲያና፡ ወዲህ፡ እትበል፡ ነጋዴም፡ ነጋዴ፡ ገበሬም፡ እረሳ፡

ጥቅምት፡ ፳፯ ቀን፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ ራስ፡ ተረፈ፡ አብረዋቸው፡ ከዘመቱት፡ መኳንንቶችና፡ ሠራዊቱት፡ ጋር፡ አዲስ፡ አበባ፡ ከተማ፡ በዲረሱ፡ ጊዜ፡ ጸጂዝማቸውን፡ ስለታዩ፡ ነፍሱ፡ ግሩድ፡ ቤት፡ የተግለጸውን፡ ሠራዊቱችና፡ የከተማውን፡ ሕዝብ፡ ክፍል፡ በር፡ ጀምሮ፡ እስከ፡ ቤተ፡ መንግሥቱ፡ ድረስ፡ የማዕረፍ፡ ልብስን፡ እየሰበሰቡ፡ በጉዳናው፡ ግራና፡

ቀኝ፡ አሰልፈው፡ ከተማውን፡ በግንደራ፡ አስጊጠው፡ አርሳቸውም፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ ይዘው፡ የሰልፍ፡ ልብስቸውን፡ እንዲገቡ፡ በጋሻ፡ ጀግራዎቻቸውና፡ በዘበኞቻቸው፡ ታጅቦው፡ ልዑልን፡ ለመቀበል፡ ወደ፡ ሾላ፡ በር፡ ሒዱ፡ ልዑልንም፡ እጅ፡ ነሐሥተው፡ ከዘመቱት፡ መኳንንቶች፡ ጋር፡ በዲስታ፡ ተገናኝተው፡ ልዑልን፡ እያጅቡ፡ ወደ፡ ታላቅ፡ ቤት፡ መንግሥቱ፡ በዲረሱ፡ ጊዜ፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ተረፈ፡ ለግርማዊት፡ ንግሥት፡ ዘውዲቱ፡ ሰላምታ፡ ሰጥተው፡ አምሮ፡ በተዘጋጅላቸው፡ ወምበር፡ ሳይረቀቅ፡ ለሁሉ፡ ድል፡ እድራጊነታቸው፡ ክብር፡ ሣ፬ ጊዜ፡ መድፍተት፡ ነበረ፡ ዘመቻ፡ መኳንንታቸው፡ ከነሠራዊቱ፡ በየደንቡ፡ በግርማዊት፡ ራሱ፡ እየረከብረ፡ ሰልፍ፡ ንግሩ፡ በኋላ፡ በታላቁ፡ አዲራሽ፡ ግብር፡ ተደረገ፡

ግርማዊት፡ ንግሥት፡ ዘውዲቱ፡ ምኒልክም፡ የሸዋና፡ የወሎ፡ ሰው፡ የአንዲት፡ እናት፡ የኢትዮጵያ፡ ልጅች፡ ሳሉ፡ ይልቁንም፡ የቀድሞው፡ ዲሞቸው፡ እንዲደርቅ፡ በጋብቻ፡ ተዘምደው፡ በፍቅር፡ ሲኖሩ፡ በዚሁ፡ ጋብቻ፡ ከተግለው፡ አዝመራ፡ የተገኘው፡ ሰንደቅ፡ ጠብ፡ የተግለውን፡ እንዲያደር፡ ስላ፡ አበቀልና፡ ምዳብነቱም፡ ራስን፡ የማደዘር፡ ስላሆነ፡ በጣም፡ እያዘነ፡ ልዑል፡ ወደ፡ ሰገሉ፡ ዘመቻ፡ ከሐዱበት፡ ቀን፡ ጀምሮ፡ ሐግዲ፡ ገብተው፡ ከመነኮሳት፡ ጋር፡ በአባታቸው፡ መታብር፡ ቤት፡ ሲጸልፉ፡ ሰንብተው፡ በዚች፡ ዲስታና፡ ክብርን፡ በተጉናደረች፡ ልዑል፡ ከዘመቻ፡ በገቡበት፡ ዕለት፡ ብርሃን፡ ከሐግዲ፡ ወጥተው፡ ልብስ፡ መንግሥት፡ ለበሱ፡ ከመኳንንቱና፡ ከወይዘሩም፡ ግንኙነት፡ አደረጉ፡

በየአድባራቱም፡ ምሕላ፡ ያዙ፡ ብለው፡ ትእዛዝ፡ አስተላልፈው፡ ነበረና፡ ለካህናቱ፡ አሐራት፡ በካራት፡ ለነደገች፡ ምድቀት፡ ብዙ፡ ሺህ፡ ብር፡ ሰጡ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ በልጅ፡ አዲስ፡ ቤት፡ የተቀበረው፡ ብር፡ በጊዜ፡ እየተጋገዙ፡ ወደ፡ ቤተ፡ መንግሥቱ፡ ጊዳ፡ ገብቶ፡ በሰገሉ፡ ዘመቻ፡ ለቀሳሎ፡ ወታደር፡ መታመሚያ፡ ለሞተው፡ ማስቀረቢያ፡ እንዲሆን፡ በየደንቡ፡ ተሰጠ፡

በዚህም፡ ጦርነት፡ የሞቱ፡ መኳንንቶች፡ ስም፡ ቀጥሎ፡ የተጻፈው፡ ነው፡

- ፩ - ራስ፡ ሉል፡ ሰገድ፡
- ፪ - ራስ፡ ሉል፡ ዘውዲ፡ ጉበኛ፡
- ፫ - ዲጂዝማቸው፡ ተሰማ፡ ገዝመ፡
- ፬ - ሌቀ፡ መኳሉ፡ አበበ፡ አጥናፍ፡ ሰገድ፡
- ፭ - እግሳፊ፡ አቤ፡

ክፍል: ሠካላ: አገጽ:

ክዚህ በኋላ ንግሥ ሚካኤል፡ በፊታውራሪ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ ጽጌ፡ ልጁ፡ ጽጌተሠኅተ፡ ያፈገ፡።

እነዚህ መከራና ጸሐት በዓፈር ውስጥ ለሀገራችን መሆናቸውን ሳንዘነው የአባቶችን አዳራሽ ማጥፋት ውሳኔ ተወካዮች ለመጥፋት ማቆም አይቻልም፡፡

1. ሰነዱ ላይ፡ ኢ.ጊ.ሱ.ግ.ሲ.፡ ያጃ ዝመጥ፡ ኣብ ርዓሱ፡ ኣዘኹ ወገን ያዎ፡ ተገኝ።

2. (መኒኤሉ: ሳያ) ደጅዝማቸ፡ ጉጉዛ፡ አልፋ፡ ሐሐፒ፡ እከሳ
ሞቸና፡ ሱማራዎቹ፡ አበጋዝ፡ ሆነው፡ ከነሊጋባ፡ በየነ፡ ይር።
3. (ቀሌ፡ መስከ) ሠታውራ፡ ሥራህ፡ ብዙ፡ ከራሱ፡ ሱል፡

3. (ቀረፈ፡ፈልጎክ) ኃይል፡ሥራዬ፡ገዛ፡ከራሳ፡ራሴ፡
ከገጽ፡ገረ፡፤

4. (ሰገኔ) ገገሎ፡ ሚካኤል፡ ኮሪዑል፡ ራስ፡ ተፈረ፡ ማከሙ
ገገ፡ ጋር።

5. (ጉድጎ) ደጃዝማቸ፡መከታ፡ደምሰው፡።

6. (ሰፋ፡ጭፍ) ራሳ፡ገብረ-ሓይወት፡ካፊታው-ራራ፡መከ-
ገገ፡ተወገድ፡ሰነፍ፡ጋር።

7. (ወሎ) ራስ፡ፆመር፡ካራክ፡ወላጃ፡ጊዮርጊስ፡ጋር።

8. (ደብረ-ታቦር) የአቢቶ-ኢሄሱ-ወታደር፡ ከወይዘሮ-ባሺ፡ አመቤት-ከራሱ፡ ወላጅ-ጊዮርጊስ፡ ሙሉት ጋር።

9. (ኤፍፊታ) የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር የፍትሕና የሥነ ምግባር ዘርፍ

10. (ጸሐ) አቤቶኢያሁከፊትወረረ፡ሀብተ፡ጊዩርጊከ፡ጋር፡
11. (ሸጓኮራ) ከጸረቀኩከሐውልወታጸፎቹ፡ጋር፡

ገብታ። ከዚህ ምክንያት ጋር ምንም ስሜት የሌለው ምንም ምርት አይሰጥም።

ሆኖ፡ በዚህ ጊዜ፡ በተደረገው ጦርነት፡ ሁሉ የእቢን ትግል፡ ጦር ያል፤ አጥፋ-አዳማቱም፡ ሁሉ ጊዜም፡ ድል ክፍራጊው የልዑል ሌላ ተለፊ፡ ጦር፡ ስለሆነ፡ ኃይሉ እግዚአብሔር፡ ካልዕል ሌላ ተለፊ ጋር መሆኑ፡ አገሱ፡ ተረዷልና፡ እንዲሁ፡ አሉ የዐሎ መኪንቶች፡ እንደ ጽግጓጓቸውና

አንጻ፡ጽፋረታቸው ሲሆን የሸዋን፡ጦር ሰዋጦች፡ነበር። ግን ለድህተ፡አግዚአብሔር፡ተሰፀደታቸዋልና፡ ሰዐጊዘው ጽል፡ፀሆናሉ፡ አንጻ፡ጽልን፡አግኝተው ከፀውቀዎ።

ክፍል ሠላሳ ሦስት፡

አቢቶ አዲሱ፡ ከመቅደሱ፡ እየወጡ፡ ከሸዋ ሥርጋር፡
አየተዋጉ፡ የተመረከቱትን፡ እየሸለሙ፡ ይሏቸው ነበር፡ እንጂ፡
አሳሠቱባቸውም ማሳት፡ ወታደሩን፡ በፍቅር፡ አመሳጥ፡ የታሰበ፡
ምክር፡ መሆኑን፡ በመገንዘብ፡ የሸዋ ሥር፡ አልተጠጋቸውም፡፡
በዚህ ጊዜም፡ የአጁ አዲሱ፡ ወታደር እንዲህ ብሎ፡ አቅራቢ፡

፩- መቅደሱ፡ አፋፋ፡ ካዲ ያስካካል፡ ፈረሱ፡፡

የዘጠኝ ጓጉሥ፡ ልጁ፡ ዐሥረኛው፡ እሱ፡
እንኳን፡ ሲታቸፍ፡ ወንዶቹም፡ ቢነግሡ፡

አልጋውን፡ አዲሱ ቀም፡ እባ፡ ጤና፡ አዲሱ፡፡

፪- አምቀ፡ ፕጃ፡ ወሐዴ፡ በቀንድዋ፡ አስቸገረች፡
ጤና፡ መቼ፡ ይገኛል፡ ያቸ፡ ሳም፡ ካልሞተች፡

የሸዋ ወታደር፡ ቀረርቱ፡ እንዲህ ነው፡፡

እንጤኑ፡ ነጹ፡ ነጹ፡ ይሆናል፡ ዐመድ፡

አባ፡ ጤና፡ አዲሱ፡ ሆነ፡ መሐመድ፡፡

ክፍል ሠላሳ አራት፡

፲፱፻፱ ዓ.ም. የካቲት ፬ ቀን፡ ግርማዊት ጓጉሥት ዘወድ፡
ጥነው ሥርዓተ ጓጉሥ የሚደረግበት ቀን፡ ስለሆነ፡ ለዘውድ፡
በዓል የሚዘጋጅውን ሥራ ከማከናወን ጋር ለዘውድ በዓል፡
የሚጠፋት መኳንንቶችና መሳፍንቶች ከየአገር ግዛታቸው ተነሥተው ወደ አዲሱ አበባ፡ እንዲመጡ የገረ፡ ደብዳቤ ስለተሰጠ
አቸው በዚሁ በተወሰነው ቀን ለመድረስ ሠራዊቶቻቸውን፡
አስከትተው በሰላም እየተጓዙ አዲሱ አበባ ገቡ፡፡ በአዲሱ አበባ
ይሉ መኳንንቶቻቸውም በዐዋጅ አተሰብስበው ሠራዊት የሚደረገውን
ወንጀል ሲያዘጋጁ ሰነድ ልዑል አልጋ ወራሽም ሥነ ሥርዓተ
ዓቶን በተጋት ከአዘጋጁ በኋላ በ፲፱፻፱ ዓ.ም. የካቲት ፬ ቀን፡
ግርማዊት ጓጉሥት ዘውድ የሚነግሡበት የዘውድ በዓል፡
እንዲከበር የጥፎታቸውን ውሳኔ አሊቀ፡ ጳጳሱና ለአጠጋው
ሌሊቱ ካህናት ሁሉ አስታወቁ፡፡ ካህናቱም በመናገሻው በገዢነት
ድረ ጊዮርጊስ እየተሰባሰቡ ከግር፡ ፩ ቀን ጅምረው በቅብዓ መንግሥት
ሲጸልዩ ሰነድ የካቲት ፬ ቀን ስለ ዘውድ በዓል ከብር
ዊት ጓጉሥትም አቀዋል፡፡ ጓጉሥት ወደ ዘዝሮች የሚሸልሙትን
የወርቅ፡ አክሊልና ለመሳፍንቱ የሚሸልሙትን የወርቅ ራስ፡ ወርቅና
ኒሻን በየማዕረጉ እንዲዘጋጁ አድርገው በልዑል አልጋ ወራሽ
ሸና በመኳንንቶቻቸው እንዲታጁ፡፡ ካላቸው ሦስት አዓት ወደ
መናገሻው ቤት ከርስተዋል፡፡ ሐዲና ለመናገሻ አምሮ በተሰናዱ
በመንበረ ዳዊት ሳይ በግርማ መንግሥት ተቀመጡ፡፡ በመንበረ
ዳዊት በስተቀኝ በኩል አቡነ ማቲዎስ፡ በስተቃሪ በኩል አጠጋ
ወሐዴ ጊዮርጊስ በወርቅ ወምበር ተቀመጡ፡፡ ከአቡነ ማቲዎስ
ቀንሱ የተቀመጡ መሳፍንቶች ደረጃ መጀመሪያ ልዑል አልጋ፡
ወራሽ ራስ ተረፈ የአቶዮ ጳጳሩ መንግሥት ጣል፡፡ ሐውሉ ሥልጣን እንደ
ራሱ አማሳጋቸው የተገባ ልዩ ሳይነት ራስ፡ ወርቅ እሥረው፡
መጀመሪያውን የሰሉሞን ኒሻን ስብሰው በወርቅ ወምበር ሳይ
ተቀመጡ፡፡

፪ኛ-ራስ፡ ሥዩም፡ መጓገግ፡

፫ኛ-ራስ፡ ኃይሉ፡ ተከስ፡ ሃይማኖት፡

ሚኒስትር፡

፬ኛ-ቢትወጃድ፡ ኃይሉ፡ ጊዮርጊስ፡ ጠቅላይ፡ ሚኒስትር፡

፭ኛ-ሌታውራሪ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ የጦር፡ ሚኒስትር፡

፮ኛ-ኅንጉሳ፡ ወልደ፡ ጳድቅ፡ የአርሻና፡ የመሣሪያ፡ ሚኒስትር፡

፯ኛ-ባጽፎንድ፡ ያገዙ፡ የገንዘብ፡ ሚኒስትር፡

፰ኛ-አዛዥ፡ መታረይ፡ የገቢ፡ ሚኒስትር፡

፱ኛ-ቀኛዝማቹ፡ በየነ፡ ያመር፡ የውጭ፡ ጉዳይ፡ ሚኒስትር፡

፲ኛ-ዳሐሌ፡ ትእዛዝ፡ አረ፡ ወርቅ፡ የጽሕፈት፡ ሚኒስትር፡

፲፩ኛ-አዛዥ፡ ባዛው፡ የሥራ፡ ሚኒስትር፡

፲፪ኛ-ኢጋባ፡ በየነ፡

፲፫ኛ-ዲጃዝማቹ፡ መሉጊታ፡ የአገር፡ ባዛት፡ ሚኒስትር፡

፲፬ኛ-ዓፓስታና፡ የቴሌግራም፡ ሚኒስትር፡ (ባቶ፡ ጸስታ፡ ጠባቂነት)

፲፭ኛ-አረ፡ ንጉሥ፡ ጥሳሁን፡ የትምህርት፡ ሚኒስትር፡

፲፮ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ባሪቻ፡

፲፯ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ብሩ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡

፲፰ኛ-ራስ፡ ኖጂው፡

፲፱ኛ-ራስ፡ ከበዱ፡ መጓገጃ፡

ከነዚህም፡ ጋር፡ የውጭ፡ አገር፡ ቅንሲሎች፡ በየክብራቸው፡

ተቀምጠዋል።

ከዚህ፡ ቀጥለን፡ በስተግራ፡ በኩል፡ የተቀመጡትን፡ እንጽፋ

ለን። ከዕርጌ፡ ቀጥሎ፡ መጀመሪያ፡ የተቀመጡ፡ -

፩ኛ-ራስ፡ ወልደ፡ ጊዮርጊስ፡

፪ኛ-ራስ፡ ወኪ፡ ብጡል፡

፫ኛ-ራስ፡ ጉግሣ፡ ወሌ፡

፬ኛ-አረ፡ ንጉሥ፡ አስጠፋኖስ፡ የፍርድ፡ ሚኒስትር፡

፭ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ካሣ፡ ያርጊ፡

፮ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ወልደ፡ ገብርኤል፡

፯ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ወንድ፡ ይራድ፡

፰ኛ-ዲጃዝማቹ፡ በሳይህ፡

፱ኛ-ዲጃዝማቹ፡ ኃይሉ፡ ማርያም፡ ለማ፡

፲ኛ-ዲጃዝማቹ፡ አድማሱ፡ ብሩ፡

፲፩ኛ-ዲጃዝማቹ፡ አያሌው፡ ብሩ፡

በስተግራ፡ በኩል፡ የተቀመጡ፡ መኳንንቶች፡ እነዚህ፡ ናቸው።

ከዚህ፡ ቀጥለን፡ በመጓገሉ፡ የዊቱ፡ በስተራስጊ፡ የተቀመጡ፡

ተን፡ አዋልዳ፡ መንግሥት፡ የቦቶች፡ ወይዘሮች፡ እንደ፡ ማዕረጋቸው፡

እንጽፋለን።

፩ኛ-ልዕሊት፡ ወይዘሮ፡ መነን፡ ሚካኤል፡

፪ኛ-ልዕሊት፡ ወይዘሮ፡ ትሰማ፡ ያርጊ፡

፫ኛ-ወይዘሮ፡ ዘርረሸዋል፡ ሰይፋ፡

፬ኛ-ወይዘሮ፡ ወስተ፡ የሐንገሥ፡

እነዚህ፡ አራቱ፡ ወይዘሮች፡ እንደ፡ አውጭ፡ ሥርዓት፡ የወ

ርቅ፡ አክሲል፡ እየጸፉ፡ በወርቅና፡ በረርጉ፡ ያገገጡ፡ ካባ፡ አብሰው፡ በታ

ላቅ፡ ከብር፡ ይታዩ፡ ነበር። ሌሎችም፡ ወይዘሮች፡ በየማዕረጋቸው፡

ተሸልመው፡ በንግሥት፡ ራስጊ፡ የቀሙ፡ ብዙ፡ ናቸው።

ከፋፊ ሠራተኛ አምስት፡፡

[illegible]

अथ

ከሙያ፡ ከሙያ፡ መካከላቸው፡

ካዚራ፡ጳምሮ፡ኣሳካ፡የካቲት፡ሠቅቓ፡፳፡የቆረባሽህ፡ኮው
የገጸሉህ፡ቤት፡ያቋጠልኩ፡በዳር፡በገጸሉ፡በቀሻ፡ይሉህ፡ገላፈው፡
ፖፋትህ፡ምሕረት፡ተደርገልኳልኛ፡ግባ፡ነገር፡ላን፡በዚህ፡በተወሰ
ነው፡ቀን፡ሳትገባ፡ቀርተህ፡ደር፡ቤት፡ብሉህ፡ኮትጠፋ፡የተገኘህ፡በባ
ዴታ፡ተደዘህ፡ኣይቋጠ፡ቅጣት፡መቀጣትህን፡ዕወቀው፡፡

በዚህ ጊዜ ስለ ሕግ ተነፋፊነቱ ለሀገሩ ቆጣታ እንደሚረዱበት ሽልቀኝነቱ ከቤቱ ከሚከተል ከልጁ ተከፋቸው የጋራ አቶ ምዕብ እየተመገበ በስደት የኖረው ሁሉ እንደ ዓዋጁ ቃል በደስታ ገባ።

(續)

እነሆ፡ ይጃ ዝጫ፣ ገብረ ሥላሴ፡ በእጣሪጃ ትምህርት፡ ቤት ስሉ እያገ፡ ዓፄ ምኒልክ፡ ብልህነታቸውን፡ ተመልክተው፡ በይጃ ዝጫ ቶነት፡ ላይ ንብረ፡ ዕጽ፡ ዘእካሉም፡ ብሰዓቸው፡ ነበረ፡ በእኣ፡ ግን በልጅ እያሉ፡ ጊዜ፡ ክራሱ ስብሐት፡ ጋር፡ በሀገር፡ ወሰን፡ ተጣልተው ሮርነት፡ ገንጦው ራሱ ስብሐትን፡ ካነልጁቻቸው፡ ገደአው ነበር፡ በዚህም ክንያት፡ ወደ፡ በጊሃ፡ ገብተው፡ ሲኖሩ፡ በዚሁ፡ በዓዓጅ ቃሉ ትምረው፡ ወደ እጂሉ እንበ፡ መጡ፡፡ ምሕረት፡ ስላ፡ ተጸረገነቸው፡ ስላርጫዊትና ልልዑል ምክንያት እቅርበው፡ ሸህ፡ ዓመት ያንኅላዎ፡ መንግሥት፡ ከዘርዎ እጂውጣ ብላው መርቀው፡ በደጅ፡ ጥናት፡ ቆሩ፡፡

ክፍል ሠላሳ ስምዖን

ከዚህ በኋላ ልጅ ኢየሱስ መቅደሱ ስለነገሩ ራሱ አባተ የወሎን አገር ባዛቱ ስለተሾመ መቅደሱን አስከብበው በወር ተራዘብ እያዘጠቡ ስለአስተገዢቸው ልጁ ኢየሱስ ራሱ ይመርጥ ሌታውራሪ ሥራህ ብዙን እየሰሩ ከሸሩ ጦር ጋር እየተዋገዱ እንዲሁም ተደራሽ ሌታውራሪ በብተ፡፡ ጊዮርጊስ፣ ዲደሃጫቸው ልጁ እየራቅ ሌታውራሪ አዳል በዛብህ ዲደሃጫቸው ዓመዲ ወሊ ልጁ ኢየሱስን ለመያዝ ብዙ ሆፑ ፍራፍራ አሉ ቶቹ አስረዘው ወዲያው ስለመቱ፡፡ ወሎም ከደረሱ በኋላ ደቡ ካይ ምሽግ ህርተው ተቀመጡ፡፡ ስዚህም ጦርነት ከጦር ማረኮትና ከሌታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስ ጋር በታጫኝነት የዘመቱ መኳንንቶች ስም በታቸው መሥመር እንዲተመልከት ሰጡ፡፡

ḫ-h: ḫḫḫ:

፩- ጸጃዝማቸ፡ብሩ ወላጆ፡ገብርኤል፡

၂. ဂန္ထဝင်သားတို့၏အကျိုးအမြတ်

ዕ- ጸጵጠፑቶ፡ ባመጹ፡ ወሒ፡

፤ - ደጃዝማች ከበደ ፋሳማ

2. ኢትዮጵያ፡ አዲስ፡ ነፃነት፡

አገ፡መቻሉ፡ሀብተም፡የመር፡አቅዱ፡ዐዋቂ፡ብሉህ፡ኖተውና፡
መቅደሳን፡ከብሮ፡ልጅ፡ኢግዱን፡አመጸዱ፡በፋ፡ጠንካራ፡በመሆኑ፡
ብዙ፡ውተደር፡ሃልቀብኛል፡ብሰው፡ወደ፡ልጅ፡ኢግዱ፡የግሉትና፡ደብ
ዲሴ፡ዳፋናቸው፡ቃሉም፡ኢንዲህ፡ነው፡፡

ዐደረኩ ለጌታዬ ለአዑል አቢታ፡ አገራ፡ ምኒልክ፡ በዙፋን
ጌዎ፡ ሥር፡ ወድቄ፡ ዐላህር፡ ጐሥር፡ ጊዜ፡ መሬት፡ አከማለሁ። ከዚህ፡
ቀዳም ለገሊ የሌለከው ደማቸን ሳይደርቱ ደብሞ ሁለተኛ ደማቸን
በከንቱ፡ እንዲያፈሉኩ ብዬ አዕርቅ መጣሁ እንጂ፡ ጌታዬን አመውጋት፡
እኛ መጣሁም፡ የዕርቀም፡ ድርድር፡ እንዲህ ነው።

አዑሉ ጊታዬ የአባቱን የፍጥነት ሚካክል ባዛቱ ወራት ግንደርን ተባፊ ጉጭዎን አውሳን አዳልን እንዲያዙ፡፡ የቀረውን የጋላውን አገር ንግሥት ዘውዲቱ ይዘው አትቦሉን ሁለቱም

൩൫൧

አባት፡ አረዳክም ስነጥንተ፡ ኢመክናንት፡ ሐያስተው፡ ዕርቁም፡

ገጽ ፩ ላይ ያለው፡ ጦርነት፡ እና ደርጋ አን፡ ብሰው፡ መቅደሳን፡ አቀው፡ ሲወርዱ፡ በአካላዊና፡ በካሉ፡ ያጽኑ ግጥቶች፡ ወላጅ፡ ጳጳቶች፡ መቅደሳን፡ ላብረው፡ ካልፉ፡ ኢየሱስ፡ ዘበኞች፡ ጋር፡ ተዋግተው፡ አምባገነን፡ እጅ፡ አደረጉ።

አቢቶ፡ኢየሱስ፡የዕርቀኝ፡ነገር፡ ወጸ፡ፋዳጫ፡ ለማድረስ፡ፊታ
 ውራራ፡ሀብት፡ጊድረጊኝ፡ ሲጠይቃቸው፡አንዲህ፡ሒሱ፡ መላሱ፡ኣኔ፡
 ለልዑል፡ጌታዩም፡አንግሎት፡ዘውዲቱም፡ባሯ፡ኛ፡ የዕርቀኝ፡ድር
 ድር፡ባከታውቃቸው፡በዚህ፡ውል፡ለመረፈረም፡አንቸልም፡አኩኝ፡
 ካዚህ፡በኋል፡አቢቶ፡ኢየሱስ፡ተናጀው፡የጦር፡አቅድ፡ሳያዘጋጁ፡ራስ፡
 ፈመርኛና፡ፊታውራሪ፡ሎሌህ፡ብዙን፡የጦር፡አበጋዝ፡አድርገው፡
 የሻዋ፡ጦር፡ ወደ፡መሸገበት፡ሒደው፡ከአባ፡መቻል፡ሀብቱ፡ጋር፡
 ጦርነት፡ገጠሙ፡።

አዲስ አበባ፣ ጥቅምት ፳፯፣ ፳፻፲፭ ዓ.ም.፡

የጦሩት፡ ሥር፡ ሸሸልኛ፡ አማርካላሁ፡ የሥር፡ መሣሪያውን፡ አገሩ
አሁ፡ ብላህ፡ ከምሽባ፡ ወጥተህ፡ የተገኘህ፡ ተቀጣላህ፡ እኔ፡ ተኩስ፡ የሚል፡
ምልክት፡ አካካላሁ፡ ድረኮ፡ ጠመንጃህን፡ አልለህ፡ ተኛ፡ አንጂ፡ አትቀም።
በየባንበርህ፡ ጠንክሮ፡ ካዚህ፡ በኋላ፡ ነሐሴ ፳፩ ቀን፡ የአቢቶ፡ ኢያሱ፡
ሥር፡ እንደ፡ ጥንታዊ፡ ልማድ፡ እየፈከረ፡ የአባ፡ ሸንቅቶ፡ አሸከሮ፡ ይባ፡ ጠኘ፡
ኢያሱ፡ ባረደ፡ እያል፡ ሊፈለሸኛው፡ በአንድ፡ ክፍረት፡ አግረኛው፡ በአንድ፡ ክፍል፡
አየተኩስ፡ አንበጣ፡ መስኮ፡ ወደ ፳፫ ምሽባ፡ ካተጠጋ፡ በኋላ፡ አባ፡ ወቻል፡
ሀብቱ፡ ተኩስ፡ የሚል፡ ምልክት፡ ባላነሩ፡ ጊዜ፡ የታለበው፡ የሥር፡ መሣሪያ
እንደ፡ ባረደ፡ በወሎ፡ ሥር፡ ካደ፡ ዘነበ፡ ፊታውራሪ ሥራህ፡ ብዙኛ፡ ራስ፡ ይመ
ርም፡ ሲቀን፡ ውሳው፡ በመጨረሻው፡ ድል፡ ስልሆኑ፡ ራስ፡ ይመር፡ ተማረ
ኩኛ፡ ተይዘ፡ ሥራህ፡ ብዙ፡ ግን፡ እንደሚሆንም፡ ብላው፡ በሥርዓት፡ ውሳኔ፡
ቆላላው፡ ታደዱና፡ ቶላሉ፡ ስል፡ ጉዳቸው፡ በቆላሉ፡ ምክንያት፡ በሳምንትና፡

ቀን፡ ሞቱ፡፡ ገዚህ፡ ጊዜ፡ ፊተውራሪ፡ አዲስ፡ በዛብህ፡ ጳጳሱ፡ ለሀሊ፡ ሠርቹ፡ ስሜን፡ አካጣራህ፡ ብለው፡ ከምሽገ፡ ወጥተው፡ ጐራጺ፡ ጦከው፡ የወሎን፡ ወተደር፡ ፈጽተው፡ አዘጋው፡ ሞቱ፡፡ አቤቱ፡ ኢግራኑ፡ ጎን፡ ድል፡ መሆናቸውን፡ ካተረዱ፡ በኋላ፡ ባረፈሰ፡ ሆነው፡ ጥቂት፡ ፈረሰኞች፡ አንስተው፡ ወደ፡ አዲስ፡ ባረፈ፡ ገቡ፡፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አባ፡ መቻል፡ ሀብቱ፡ ካመኑንን፡ ጋራ፡ መቆደኝን፡ ስብረው፡ በዚያ፡ የተገኘውን፡ የጦር፡ መሣራ፡ አስፈነድው፡ አምባውን፡ የሚጠብቁ፡ ዘብኞች፡ አንደዲራጁ፡ ላራኮ፡ አባተ፡ አስታውቀው፡ ራሱን፡ ይወርዳን፡ ከአባሪዎቻቸው፡ ጋር፡ በሰንሰለት፡ አቀራቢንተው፡ ወደ፡ አዲስ፡ አባባ፡ በድል፡ አድራጊነት፡ ተመልሱ፡፡

አጼ ስ፡አበበም በጸጊሁ ጊዜ ልዑል አልጋ፡ ወራሽ ሌካላ ተፈሪ ጃፆያ፡ ሚያ ኣፆ በሰላፍ፡ ተቀበሏቸው ኣላዘመተው፡ ወታጸር፡ ሙዱ፡ ግብር ኣጸጊጉኦት፡፡

ገዢ፡ ጊዜም፡ እንዲህ፡ የሚል፡ ዘረፈ፡ ተካሂዷል፡፡

[illegible]

የተፈረዘች ስነ-ምግባርና የሥነ-ልቦና

በዚህ ጊዜ ልጅ ወሰኔ ዝኣማኑሲ ወጹ ራኩ ለላዩም ተገራ ሓዱ የገናኝኦት ዘውዲቱን መንገሥ የራሱ ራኩ ተላሊን ኣሓጋ ወራኩ መሆን ኣተገራ ሕዝብ ኣላታውቁ በኩብር ተመክሩ።

ክፍል ሠከሳ ስባት

በገፃገፃ ዓመተ ምሕረት መከከለም ገፂ ቀን የመከቀል በዓል ኦክባበር ታላቅ የጸሐታ በዓል ተጸረገ፡ መከከለም ገፂ ቀን ግርግረ ዊት ጓግሥተ ወጸ ታላቅ እጸራሽ፡ ገብተው በመጓበረ፡ ጸዊት ተቀምጦው አሠራዊት ሙሉ ግብር እጸረጉ፡፡ ከሠራዊቱም ብዛት ቀተነሠ፡ የበላው ሲወጣ ያለበላው ሲገባ ከፂ ሰዓት ጅምሮ እስከ፡ ገፂ ሰዓት ቆየ፡፡

በዚህ ባለቀት ዘመናት በልጅ አጸሱ መጓግሥት የዳግጭ ምኒልክ መሞት እንደደወራ ተከላክሎ ልቅሶ ካይለቅስ ተቀው ወሎ ካደዋል ተቀው ፍታትም ስደደለደለቸው ቆይቶ ነበርና፡ እሁን እንደገና በገፃገፃ ዓመት በደብረ ታቦር ከተማ ስላል ምኒልክ መሞት ወሎ ተዋሶ፡ ጉዞ ፍታትም ተጸረገ፡፡ ወሎ በሚጸረግበት ቀንም ጃንሚዳ፡ በሚባለው ሰሌ፡ ቦታ ካይ የጉንጸር መኳንንትና ሲቃውንት ሕዝቡም ከልሒቅ እስከ፡ ጸቂቅ ተሰብስበው የጉዞ ፍታት ሥላ፡ ለሠርዓት፡ በሚያከፍቅ አካሄድ ሲጸርስ የጸብሩ ሹም አለቃ መካንን ቀጥሎ ያለውን ወረብ ወረቡ፡፡

ሰምክ ሕይወት ዘአይመውት፡
ተጉህ፡ ዘአይደቅስ፡

እግዚእ ሥሉጥ ላዕል ነጥሎ፡

ዘአይታዕባዕ ምኒልክ፡ ጓጉሠ፡ ነገሥት፡፡

በእንደ ወገንም መኳንንቱ ወደዛዚህ ሲያለቅስ እንደቱ እልቃሽ ተነሥታ ቀጥሎ ያለውን ግጥም በልቅሶ፡ ዚማ፡ ለጉባዔው እሰምታ በሚያሰዝነው ድምፅ ቆይቶ እንጉራጉረች፡፡

አባባ ምኒልክ፡ እማማ፡ ምኒልክ፡ ጓጉሠ፡ ነገሥት፡

እንኳን የሰውን ልጅ፡ እውራ የገዙቱ፡

ልጄን፡ ያሳንቀልጣ ያሳደኩበት፡

ቢቲን፡ ያለመዝጊድ የተኛሁበት፡

እንኳን፡ በቀመናው ዛሬ እንኳ፡ በሙቱ፡

በምኒልክ፡ ሲባል ይረጋል መራቱ፡፡

ይህንንም ግጥም ገዢዎች ጊዜ ዓፄ ምኒልክን፡ የሚደወዱ እቅዶች ይደረጋሉ፡፡

እደገኛምና ሕዝቡ ሁሉ በዕንባ ታጠቡ፡ የሸዋ እልቃሽም እንደህ፡ ብላ፡ እንጉራጉረች፡፡

ዐርባ ስባት ዓመት የገዛኛውን ጉሥ እንደሰሠም ለጠኝ እንደሌለህ ሳልቅስ፡፡

ከፍሉ፡ ሠላሳሳ፡ ስምንት፡

ቀኛዝማቹ፡ ኪዳኒ፡ ቀስተ፡ አልጁ፡ ኢደሱ፡ ባለሚል፡ ሆኖ፡ ነበርና፡ የሐሰት፡ ወራ፡ ሰምቶ፡ ከአዲስ፡ አበባ፡ ጠፋ፡ አሱንም፡ ለመጽዋ፡ ጦር፡ ታዝ፡ ቢሔድ፡ ልብ፡ መሉ፡ ጉበዝ፡ ነውና፡ ሁሉንም፡ በጥፂት፡ በታትኖ፡ የገደሉውን፡ ገድሎ፡ ጥቂት፡ አሸክሮቹ፡ እንዲሳክተሉ፡ በሰንጋው፡ ጋራ፡ ውጋዲን፡ በረሃ፡ ገባ፡ ልሁል፡ አሳጋ፡ ወራሽ፡ ራሱ፡ ተረረም፡ እሽመዋሉሁ፡ አሸልመዋሉሁ፡ ብዬ፡ ሳስብላት፡ ከቶ፡ ምን፡ እነሣው፡ ብላው፡ አዘኑ፡ በዚሁም፡ ወራት፡ የውጋዲን፡ ስዋቹ፡ እርሱ፡ በርሳቸው፡ ይዋጉ፡ ነበርና፡ ኪዳኒ፡ ቀስቶም፡ ነገዱ፡ ጉሣ፡ ወገን፡ ሆኖ፡ ሲዋጋ፡ በጦርነት፡ ውስጥ፡ ሞተ፡

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. መጋቢት ፬ ቀን፡ ጀምረው፡ መሐል፡ ሠላረዎቹ፡ በጃንሚያ፡ እየተሰበሰቡ፡ በሚኒስትሮች፡ ሳይ፡ አድማ፡ አድርገው፡ ነገር፡ መቋጠር፡ ጀመሩ፡ እኒህም፡ መሐል፡ ሠላረ፡ የተባሉ፡ ሠራዊቶች፡ ጥቅማቸውንና፡ ጉዳታቸውን፡ ያወቁ፡ የፓላቲክን፡ ነገር፡ ጆሮዋቸው፡ የጠገቡ፡ ሲረኝቱ፡ ወታደሮች፡ ናቸው፡ ድር፡ ቢያብር፡ አንበሳ፡ ያለር፡ ሐዝብ፡ ቢያብር፡ ገጥሞ፡ ይሸር፡ እንዲሉ፡ ብቶብረት፡ ሆነው፡ አቢቶ፡ አይሉት፡ እንዲከወሉ፡ አሁንም፡ ደግሞ፡ ሚኒስትሮችን፡ ከሥራ፡ ለማስወጣት፡ ሥልጣናቸውን፡ የሚቃወም፡ ኃጢአት፡ ጽፈው፡ አንጻሥት፡ ዘውዲቱና፡ አልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ራሱ፡ ተረረ፡ አቀረቡ፡ ቅሱም፡ ቅጥሎ፡ ያለው፡ ነው፡

፩ - ጃንሆይ፡ ደግሞዊ፡ ምኒልክ፡ የአውሮፓን፡ ሥርዓት፡ ወደ፡ ኢትዮጵያ፡ አግብቼ፡ ሐዝቢን፡ አሠልጥኜ፡ መንግሥቱን፡ አስፋሉሁ፡ አገራን፡ አሰማሉሁ፡ ብለው፡ ስላትመኙ፡ ከመኳንንቱ፡ ውስጥ፡ መርጠው፡ ጥቂት፡ ዕውቀት፡ ያላቸውን፡ በሚኒስትሮች፡ ሥራ፡ ሾሙዋቸው፡

፪ - እነዚህ፡ ሚኒስትሮች፡ ከተሾሙበት፡ ከ፲፱፻፺፱ ጀምሮ፡

አሰከ፡ ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ለሐዝብ፡ አስተዳደርና፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ ለሚጠንከር፡ መንግሥታቸውን፡ እንዲሰፋ፡ ሐዝባችን፡ እንዲፋፋ፡ ይሸገሩት፡ ደምብ፡ ምንድነው፡

፫ - ሹም፡ ሸር፡ ሆኖ፡ አገረ፡ ገዥ፡ ተብሎ፡ ከባለምባራሱ፡ አስከ፡ ራሱ፡ ማዕረግ፡ የሚሾመውና፡ የሚሸልመው፡ ከሚኒስትሮች፡ በገንዘብ፡

መገዛት፡ ሆነ፡ ወይም፡ በአዎቻ፡ በጋብቻ፡ በአበልጁ፡ በጡት፡ ልጁ፡ ካልሆነ፡ የመንግሥት፡ አሸክር፡ የአገልግሎቱን፡ ዋጋ፡ ለማግኘት፡ የተቻለው፡ ማነው፡

፬ - እኛ፡ የምኒልክ፡ ባሮች፡ ከልጁነት፡ አስከ፡ ዕውቀት፡ ደም፡ ተፍተን፡ ሌት፡ ከሐዝብ፡ ቀን፡ ከጅብ፡ ሳንሰደ፡ ደማችን፡ ረሶ፡ ለመንግሥት፡ ለናገሰግሉ፡ እንኳን፡ ሹመት፡ ልናገኝ፡ የበቃ፡ ማደሪያ፡ አልተሰጠንም፡

፭ - ሚኒስትሮች፡ የተባሉ፡ ሁሉ፡ ከጦር፡ ሚኒስትሩ፡ በቀር፡ የግል፡ ጥቅማቸውን፡ ለማከናወን፡ በርሶት፡ ሳይ፡ እርሶት፡ በጉልት፡ ሳይ፡ ጉልት፡ እየተተካሉ፡ በቤትም፡ ሳይ፡ ቤት፡ እየሠሩ፡ እንደ፡ ሱብኦ፡ ስናግር፡ ወደ፡ ሰማይ፡ መውጣት፡ ጀምረዋል፡ ብር፡ ማከማቸው፡ ሣገኙ፡ አልበቃቸው፡ ብሎ፡ እንደ፡ እህል፡ በጉዳገዱ፡ መከተት፡ ሆነ፡ ከእንግዲህ፡ ቢሻሩም፡ ያከማቹት፡ ገንዘብ፡ ለልጁ፡ ልጁ፡ ይበቃል፡ እነሱ፡ ተሸረው፡ በነሱ፡ ምትክ፡ ሌሎች፡ የግል፡ ጥቅማቸውን፡ የማይረሱት፡ ተመርጠው፡ ይሾሙልን፡ ብላው፡ እንደ፡ ሺህ፡ ያህል፡ መኳንንቶቹና፡ የሚኖሩ፡ አሰላቶች፡ አባት፡ ነፍጠኞችም፡ ሳይቀሩ፡ ሊርመው፡ በመሐሳ፡ ነገራቸውን፡ አዋሙ፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ግርማዊት፡ ንግሥትና፡ ልሁል፡ አሳጋ፡ ወራሽ፡ ገዢ፡ ሲመክሩበት፡ ሰንብተው፡ ምርጫው፡ ዓፄ፡ ምኒልክ፡ የሾመዋቸው፡ ሚኒስትሮችና፡ በልጁ፡ ኢደሱ፡ የተዛወሩም፡ ተሻሩ፡ የጦር፡ ሚኒስትሩ፡ አባ፡ መቻል፡ ብቻ፡ በመቻል፡ ቀይተዋል፡

የተሻሩት፡ ሚኒስትሮች፡ ስም፡ ቀጥሎ፡ ያለው፡ ነው፡

፩ - ደጃዝማቹ፡ ወልደ፡ ዳድቅ፡	የአገር፡ ግዛት፡ ሚኒስትር፡
፪ - ዳሐሌ፡ ትእዛዝ፡ አረ፡ ወርቅ፡	የድህረት፡ ሚኒስትር፡
፫ - ደጃዝማቹ፡ ወልደ፡ ዳድቅ፡	የርሻና፡ የመሥሪያ፡ ሚኒስትር፡
፬ - አዛዥ፡ መታረሪያ፡	የጋቢ፡ ሚኒስትር፡
፭ - በጅሮንድ፡ ሙሉጊታ፡	የገንዘብ፡ ሚኒስትር፡
፮ - ደጃዝማቹ፡ ደገዝ፡	የንግድ፡ ሚኒስትርና፡ የማዘጋጃ፡ ቤት፡ ከንቲባ፡
፯ - አረ፡ ንጉሥ፡ ጥሰሁን፡	የፍርድ፡ ሚኒስትር፡ (በልጁ፡ አይሱ)
፲ - ቀኛዝማቹ፡ በየ፡ ይመር፡	የሐልክና፡ የጋህት፡ ሚኒስትር፡
፱ - አዛዥ፡ ግዛው፡	የሥራ፡ ሚኒስትር፡
፲ - መልክክ፡ ፀሐይ፡ አረ፡ ወርቅ፡	የትምህርት፡ ሚኒስትር፡

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. መጋቢት ፲፱ ቀን፡ የቀድሞ፡ ሚኒስትሮች፡ ካሌ ራቸው፡ በፍጹም፡ ከሰው፡ አክዲስቲ፡ ሚኒስትሮች፡ በሥራ፡ የሚረዱ ሞቸው፡ ዕውቀትና፡ የሥራ፡ አቅድ፡ ያላቸውን፡ ዲራክተሮች፡ ሾሙ፡ ካዚህ፡ በፊት፡ ግን፡ የዲራክተር፡ ሹመት፡ አልተሰጠም፡ ነበር፡፡

አዲሱ፡ የተሾሙት፡ ሚኒስትሮች፡ ሰው፡ ቀንሎ፡ ያለው፡ ነው፡፡

፩. ነጋዴራሱ፡ ዘላቀ፡ አገደው፡ የገገዱ፡ ሚኒስትር፡

፪. ዲጃዝማች፡ ወልደ ገብርኤል፡ የገቢ፡ ሚኒስትር፡

፫. ዲጃዝማች፡ ሀብተ፡ ማርያም፡ የገንዘብ፡ ሚኒስትር፡

በአዲሱ፡ መሠመር፡ ከተጠሩት፡ ሚኒስትሮች፡ ጋር፡ ፲፬ የመን ግሥት፡ አማካሪዎች፡ ተመረጡ፡፡ አክማካሪዎች፡ አላቅ፡ ፕራዚዲንት፡ የታዩ ሆሮች፡ ሚኒስትር፡ የነበሩትን፡ መልክ፡ ፀሐፊ፡ አረፈ፡ ወርቅን፡ ሾሙ፡ የምክር፡ ቤትም፡ በቤተ፡ መንግሥቱ፡ ግቢ፡ አቆሙ፡ አማካሪዎችም፡ በተወሰነው፡ ዕለት፡ ለሥራቸውን፡ ቀጠሉ፡፡

በዚህ፡ ጊዜ፡ ልጅ፡ ወሰኔ፡ ዘአማኑኤል፡ የአዲሱ፡ አበባ፡ ከታማ ከንቲባ፡ ተብሎ፡ በታላቅ፡ ማዕረግ፡ ተሾመ፡፡ ግርማዊትና፡ ልዑክም፡ መርጠው፡ የከተማ፡ ከንቲባ፡ ማድረጋቸው፡ በዲሳማዊ፡ ምኒልክ፡ ትዎ ህርት፡ ቤት፡ የረዘባላል፡ ቋንቋ፡ ተምሮ፡ በፓቦብ፡ ማደገን፡ አደተው፡ የከተማውን፡ ሕዝብ፡ በታክክል፡ እንዲያስተዳድር፡ ነው፡፡ በከተማ፡ ያሉ የውድ፡ አገር፡ ሕዝቦችም፡ ቋንቋ፡ ያወቁት፡ ብልህ፡ ሰው፡ ስለሾሙ፡ አመስግነዋል፡፡

ክፍል ሠነሳ፡ ዘጠኝ

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ቀን፡ ንጉሥ ወልደ ጊዮርጊስ ስላ ሞቱ፡ ግርማዊት፡ ንግሥትና፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ መሞታቸውን፡ የሚያስረዱ፡ ደብዳቤ ሲአነቡናቸው፡ ብርቱ፡ ኃዘን ሆነ፡ በቤት፡ መንግሥቱም፡ መሳፍንቱና፡ መህንገሩን፡ ሊቃውንቱና፡ ወያዛዝኑ፡ ተሳብሰው፡ ግርማዊትና፡ ልዑል፡ አዘንተኛ፡ ሆነው፡ ውሎተዋል፡፡

ንጉሥ ወልደ ጊዮርጊስ አዲ፡ ምኒልክን፡ እንደ፡ አባት፡ አፍቅረው፡ እንደ፡ ንጉሥ አክብረው፡ የኢትዮጵያን፡ ደብብ፡ አቅንተው፡ የመንግሥቱን፡ ሥራ ሁሉ፡ በታክክል ሚዲያዎቻቸው፡ ነበረ፡፡ አዲ፡ ምኒልክም፡ በጣም ምድገኛዋልና፡ ሙሉ፡ ለሰላምን፡ ሰጥተዋቸው፡ በሀገር፡ ግዛታቸው፡ ውስጥ፡ እንደ ንጉሥ ፍትሐኝነታቸው፡ እያስወጡ፡ ወንጌል ሾሙ፡ ይሰቅሉ፡ ይገድሉ፡ ነበር እንጂ፡ ወደ፡ መንግሥት፡ አያስተላልፏልም፡ ነበር፡፡ በግዛታቸውም፡ ውስጥ፡ ወምበዲ፡ እንደደበዛ፡ ቅጣታቸው፡ ብርቱ ነው፡፡ አሁንም በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. አዲ፡ ምኒልክ፡ ከታመሙ፡ በኋላ፡ ከፋን ተተው፡ በጊምድርን፡ ሰማን፡ አገው፡ ምድርን፡ እንደ፡ አድርገው፡ በተሾሙ ጊዜ የበጊምድርን ቀማኛ፡ አሲዘው፡ እንደ፡ እንጤት፡ በምስር፡ አስረደው፡ ታላ፡ ስላ፡ ጭነኒያቸውም፡ በበጊ ምድር፡ ቀማኛ፡ ዓመፀኛ፡ ጠፍቶ፡ ሕዝቡን፡ ያሉ፡ አስገደዋል፡፡

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ግርማዊት፡ ዘውዲቱ፡ ሲነግሡ፡ በጉንደር፡ ንጉሥ፡ ብሰው፡ ዘውዲ፡ ሲሰጧቸው፡ የጉንደርን፡ ሕዝብ፡ ሁሉ፡ መኳንንቱም፡ ባሰባቸው፡ ታላቅ፡ ደስታ፡ ተሰማው፡፡ ካመፀፀና፡ ከሸፍታ፡ በቀር፡ የከፋው፡ ሰው፡ የሰው፡ ቤተ፡ ከህነትንም፡ በጣም፡ ይወዳሉና፡ ብዙ፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ አድሰዋል፡፡ እንዲሁ፡ በዘመናቸው፡ ሁሉ፡ መልካም ለሥራቸውን፡ ሳያቋርጡ፡ ንጉሥ፡ በተባሉ፡ በሁለተኛው፡ ዓመት፡ ወደማታሰረው፡ ዓላም፡ በክብር፡ ተጓዙ፡፡

በዚሁ፡ ዘመን፡ ራስ፡ አባተ፡ አባተ፡ ደብረ፡ ሰላሞቹ፡ ታላቅ፡ ኃዘን ሆነ፡፡

ራስ፡ አባተ፡ አባተ፡ ደብረ፡ የዲጃዝማች፡ በሰው፡ ልጅ፡ የቢዛዝር፡ ናቸው፡፡ ከልጁነታቸው፡ ጃምሮ፡ በአዲ፡ ምኒልክ፡ አልፋኝ፡ አድገው፡ የመሐንዲስነት፡ ሥራ፡ ከጦታ፡ ነበራቸው፡፡ ምክርም፡ ዐዋቂ ናቸው፡፡ ከልጁነታቸው፡ ጃምሮ፡ በአዲ ምኒልክ፡ አልፋኝ፡ አድገው፡፡

እንዲሁ ዘመናቸውን ሁሉ በጃግነት ተመክሳው ግሼ ላይ በካብር ፬፯፻ ወደ ደብረ ኢባኖስ መጸውሉ ሁሉን ወራሽ ራሱ ተፈረ ሕይወቱ ላሉ በረቀቀው ላይ የራሱ አባቶችን ጉራዲ አያታው ያመለክታል። እንዲያው ከፊትው ጋራ በሣፕቲ አባብተው በካብር አስቀበረዋቸው።

ሐዕፊ፣ ራኮ፣ ተረፈም፣ መቼብኅ፣ ስፕሮብ፣ ጸጋጊ፣ አጓጸሠ፡፡
 ትእዛዝ፣ ኢስተኣላረው፣ አገጸው፣ ዕርጻታ፣ አካህናቱ፣ ቸሮታ፣ አደርገው፣
 ተመሰኩ፡፡

[illegible]

ኅዳር ፩ ቀን፡ ጳጳሮ፡ በኢትዮጵያ፡ የነፋሱን፡ ስንታ፡ ተነሣ፡ ስኬታውን፡ የተነሳ፡ ምክንያት፡ ግን፡ በዚሁ፡ ዘመን፡ የሰው ሮፓ፡ ገንጠታ፡ እርሱ፡ በረዳቸው፡ ጠብ፡ እንዲሁ፡ ታች፡ ሥርዓተ፡ አጽርገው፡ ይዋገ፡ ነበረ፡ ስሞርቱ፡ ውስጥ፡ የተነዘው፡ የመርዝ፡ ጤካ፡ በአየር፡ ሁሉ፡ ተሳ፡ ሲጭቁ፡ በነፋሱ፡ አውታር፡ ወደ፡ ኢትዮጵያ፡ ተሰ፡ ስላ፡ ተሻ፡ ነው፡ ይሰነገራል፡፡

ይህም የነፋሱ በሽታ ሕላፊ ሳይሆን በሙሉ ኢትዮጵያ፡ ኢዲዒት፡ በየቀኑ የሚሞተው ሕዝብ ስለ፡ በዛና የሚበልጠው፡ ሕዝብ ሕመምተኛ ስለሆነ፡ እሬሳ ቀግረ ታፕተ፡ በአንጽ፡ መቃብር፡ ሙሉ፡ ሁለት ሰው ተቀበረ። እሬሳ ተሸካሚም ስለ ተገዢ እናት፡ የልጅዋን፡ እሬሳ፡ አዝሳ ወደ ቤተ ክርስቲያን ወስዶ ቀበረ አመነች። በዚህ ጊዜ፡ ግርማዊት፡ ዘውዲቱ፡ በኢትዮጵያ ሳይ ይህን ያህል መፍት፡ የወረደባት የእጅ ኃጢአት ስለ፡ በዛ፡ ነው እያሉ በደም፡ በደሉት ተወሰነው ሱባዔ ገቡ። የእጅ ግራቱም ካህናት ነበሯት፡ የተረካች፡ ምሳሳ፡ ያዙ። ይህም በሽታ የሚጸናው በኢርጉዝና በሙሽራ በጉልሚሳ ነው፡ እንጂ ከሽሚሳ ሌያ ከሕሳን ብዙ፡ እሳጠፋም ነበርና፡ ስለዚህ፡ እሬሳን፡ እንዲህ፡ አልች።

የጎደር፡ሀሽቱ፡ገጽ፡ሃው፡አባሮ፡
አቅዳ፡ፈርቶ፡ሸማግሌ፡አክብሮ፡
ካጉልማሐቶ፡ጋራተዋጋ፡ጠንክሮ

[illegible]

ጳጳሆ፡ በዚህ፡ ጊዜ፡ የዓለም፡ ነገሥታት፡ ጦርነት፡ እንዳለተው፡

አራት፡ ዓመት፡ ያህል፡ ተዋጉ፡፡ ጆሮ መንም የመሳሪያውን ብርታት የሠራዊቱን ብዛት የግብርን ስፋት አከቦ በኃይሉ ተመካና የእግዚአብሔር ባለሙሉ ሥልጣን እንዳራራ ሆኖ ያህን ዓለም በሙሉ እንዲገል፡ ቀጥቶ ሮሮ እንዲሰጥ እቅል ሮሮ እግዚአብሔር ለመንግሥታት አከታወቀ፡፡ ግን ሕይወት እግዚአብሔር የተመካበትን ኃይሉን ስብከሮ ለናቀቸው መንግሥታት የድል እድራጊነት፡ ሀብት፡ ስጥቶ እንዲያሸንፉት አደረገ፡፡ ይህም የሆነ፡፡ ላይተናገረው ትንቢት ይፈጸም ዘንድ ይመስላል፡፡ መጥምብም ጅቅ ቅጂ ሕዝብ በሕዝብ፡ ኣይ መንግሥቱም በመንግሥቱ፡ ኣይ ይካሄዱ፡፡ ራብም ተነፈርም ይሆናል፤ ዓምድ፡፡ መናወንም በየአገሩ ሁሉ ይሆናል ይላል፡፡

በዚህም ገደብ፡ምክንያት፡ኣጢጋ፡ወልዳ፡ጊዮርጊስ፡ዐረፋና፡
በመካፍንቱም፡በመኳንንቱና፡በሊቃውንቱ፡ዘንጽ፡ታላቅ፡ኃዘን፡ሆነ፡
ግርጭቂት፡ንግሥትና፡ሉዑል፡ኣልጋ፡ወራሽም፡ሉቡናቸው፡በኃዘን፡
ቀስቱ፡ተነጻ።

እጪጪ ወልጹ ጊዮርጊስ ክቢት መጋግሥቱና አቢት ክህነቱ ልዎል ነበሩ። ከጋግሥቱ የተጣፉ እጽኦታረቱ የታህረውን እጽኦረቱ በሕዝብና በመጋግሥት መካከል የተጸረገውን የበቀል መጋረጃ አመቅደዱ ኃይሉ ቃል አጽፏቸው የተሳካ ነበር። እጪጪ ወልጹ ጊዮርጊስ ብዙ ዘመን በጣኅበረ ሥነሰራረው ሲኖሩ መነኩሱ መሆናቸውን አምተው ጓጉሠ፣ ተክል ሃይማኖት አስመጥተው በታላቅ ክብር ስለ እኖርዋቸው እጅግ የተፈሩ ሆኑ።

አፄ ምኒልክና ንጉሥ ተክሉ ሃይማኖት፣ እምባባ፣ ካይ፣ ባተዋጉ፣ ጊዜ፣ እጩጌ፣ ወልደ፣ ጊዮርጊስ፣ ስዊዳቸውን፣ ታጥቀው፣ በስልፉ፣ መካከል፣ ገብተው፣ ወታደር፣ ሆነህ፣ የሰሸህ፣ ገዝቻለሁ፣ እደሉ፣ ሲደዋጉ፣ ዋሱ=ንጉሥ ተክሉ ሃይማኖት፣ ነጥቀ፣ ስፈሳ፣ አፄ ምኒልክ፣ ወደሸዋ፣ እምጥተው፣ የክብር፣ ክብር፣ ስጥተው፣ ንቡረ፣ ዕድ፣ ዘአክሱም፣ ጽዮን፣ ብሉው፣ ሾመው፣ ቀቸው። በአክሱም እጅግ ተወደውና፣ ተረርተው፣ ሲኖሩ፣ እንደገና ወደ ሸዋ ተመልሰው፣ ዕጩ፣ ዘደብረ፣ ሊባኖሱ ተብለው ተሾሙ። ነዚ ደም ወደህ ስልጅ እደሉ መንግሥት የሸዋ መኳንንት ሐጎብና የልጅ እደሉ ሐጎብ በጣም የተፈራቀ፣ ሆኖ ሳሉ እቢዮ እደሉና

መኳንንቱ፡ የሚከማውብትን ውኅነቴ፡ አመወክን፡ እከበው፡ ምክራቸውን፡ ኢሊቶ፡ እያከ፡ ስኦ፡ አሳተቀበኩዋቸው፡ የአያቶት፡ የጽጌ፡ መንግሥት፡ እየበረታ፡ እንዲሔድ፡ ሲሉ፡ የሸዋን፡ መኳንንት፡ በመሐሳ፡ አስታኅዘው፡ በምክር፡ አዋህደው፡ ልጅ፡ እያሉ፡ ወደ፡ አስሳም፡ ሃይማኖት፡ ገብተልና፡ መንግሥት፡ እደገባውም፡ ብአው፡ በርሳቸው፡ ሊንታ፡ ንግሥት፡ ዘውዲቱን፡ እንግሣው፡ አዑል፡ ራሱ፡ ተሊሪን፡ አሳን፡ መሪኹ፡ እደረጉ። ይህም፡ ታሪካቸው፡ የአቡነ፡ ተክል፡ ሃይማኖትንና፡ የአዲ፡ ጊዮን፡ አምሳክን፡ ታሪክ፡ መሠረት፡ አጽርን፡ የተነሣ፡ ጀመሰክል፡ እነሆ፡ ብፁዕ አጤ፡ ወልደ፡ ጊዮርጊስ፡ በዚህ፡ በታሪካዊና፡ በብፁሃዊ፡ ክብር፡ ስለኖሩ፡ ያዊ፡ ነሞት፡ መቅረት፡ የልምና፡ እዲስ፡ እበባ፡ ዐርረው፡ በደብረ፡ ሊገኛሉ፡ ተቀበሩ።

ክፍል ዐርባ አንድ፡

በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. የአውሮፓ ታላቁ ጦርነት ከተፈጸመ በኋላ ግርማዊት ንግሥትና ልዑል ሌክ ተረራ ወደ አውሮፓውያን መንግሥታት የክብር መስክ ተረክው ሲሄዱ የተሳኩት መኳንንቶች ከምና የተሳኩበት አገር ቀጥሎ የተጻፈው ነው፡፡

ዲጃዝማቸ፡ ጌታቸው ወደ ኢጣልያ መንግሥት ተላከው ሲሉ ትንሽ የኢጣልያ ከተሞች ጉብኝተዋል፡፡

ዲጃዝማቸ፡ ወልደ ገብርኤል፡ ወደ ሊረኝ ሣይ መንግሥት፡ ዲጃዝማቸ፡ የደውና ከጓደኛው ገብሩ ብሉት ተሳይ ወደ አንጻራት ወደ አሜሪካ መንግሥት፡፡

አቶ፡ ዘውድ ወደ ጆርመን መንግሥት ተላከው በክብር ተመሰሱ፡፡

ክፍል ዐርባ ሁለት፡

በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. መሐል ሠፋሪ የተባለው ሠራዊት በጦር መሪነት ሲታወቅ ሀብተ ጊዮርጊስ አዲስ አበባ፡ አድማ፡ አስነሣ፡ ከዚህ ቀደም በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. በመሪነት ሮቹ ሁሉ አይመከረው ባሻገር ጊዜ ሌታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስን ተቀባቸው በጦርና በሁሉን አንጻራት ጸጥተው የጦር መሪነትን አመሸር በጃንዌሪ ጉባዔ አድርገው የመደክባትን ምክንያት ዳረው በፋብሪካ ፈርመው አግርማዊትና ልዑል ሌክ ተረራ አቀረቡ፡፡ የሆነ ሆኖ በጦር መሪነት መሸር ስለተወጣነው ነገር ብርቱ አምባ ጊድ አማድረግ ጉሣ አዲሱ በምሥጢር ጦር መሳብሰብ መሠረድ ማሰናጃት ሆነ፡፡ አባ መቻል ሀብተም አንጻሩ አሉ፡፡

አኔ ሀብተ ጊዮርጊስ የምሪልክ ባረደ ከምሪልክ ጀምሮ አስከንግሥት ዘውዲቱ መንግሥት በሥራው ተመስላል፡፡ በተዘዘ ነብት ሁሉ መንግሥቱን ደስ አሸኘ፡፡ የጦር ሠራዊቱን አደራጁቹ አገራን ከማስከበር መንግሥቱን ከማከራት በቀር ምንም የሚከሰቱ ሥራና የበግ ልክት ሰው የሌለው ብትሸረኝም የምሪልክ ልጅ ዘውዲቱ ትሸረኝ አንጸ፡፡ መሐል ሠፋሪ መገገጥን አምዶ ተሸርቦ ስለሸ አልሸርም፡፡ የሚመጣውን አደስሁ፡፡

በዚህ ጊዜ የጦር ሠራዊታቸውን ለብስበው በየሥፍራው ድብቅ ጦር አዘጋጁ፡፡ ነገር ግን ግርማዊትና ልዑል በነገሩ መከራ በት መኳንንቱም ሹማምንቱም ሠራተኛውም ሁሉ ይምከርበትና ይከታውቀን፡፡ በድምፅ ብልጫ አንፈድማለን ብለው አከታውቁ፡፡ ስለዚህ የሚበዛው ሰው ይከታውቀው ቃል ይህ ነው፡፡

ግርማዊት ሆይ፡

ስለ ጦር መሪነት መሸር ምክሩ ብሎ ግርማዊትነትም አጠየቀን መሐል ቀኖሎ ያሰውን ቃል በትሕትና እናመልክታለን፡፡ አባ መቻል ሀብተን ምሪልክ ምክር ዐዋቂና ትዕግሥተኛ መሆናቸውን አይተው ሠራዊቱን ያስተዳድር ሊልፍ የጦር መሪነት ስር ብለው ሾመዋቸው ከተሸመበት ጊዜ ጀምሮ እስከ አሁን ድረስ ከመኳንንቱና ከመሳፍንቱ ከሠራዊቱም ተስማምተው፡፡

ሁሉንም በየዓመቱ ቸሰው ደስ፡ እሸቻው፡ ሮሊ፡፡ እባ፡ መቻሉ፡ ተሽጠው፡ በርሳቸው፡ ፈንታ፡ ጫን፡ ሊተካ፡ነው፡፡ እንደ፡ እርሳቸው፡ ሠራዊቱን፡ እንደ፡ ዓመቱ፡ ቸሎ፡ የሚያስተዳድር፡ ጫነው፡፡

በምክርና፡ በዕውቀትስ፡ እንሁን፡ ከእርሳቸው፡ የሚሸልፍ፡ አኦርሳቸው፡ ምሳሌ፡ የሚሆን፡ ጫነው፡፡

በጦርነት፡ ጊዜስ፡ እንደ፡ እርሳቸው፡ የጦር፡ አቅድ፡ ዐዋቂና፡ የደል፡ እድራጊነት፡ ስጦታ፡ ያለው፡ ጫነው፡፡ ሌላውስ፡ ይቅርና፡ ግብኙ፡ ብቻ፡ ሰው፡ ያስደራል፡፡ የሚቻልስ፡ ቢሆን፡ በማየ፡ ሕይወት፡ አንገምቀን፡ ታደሰው፡ እንዲኖሩልን፡ መሉ፡ ምኞታቸን፡ መሆኑን፡ እንገልጻለን፡ ብለው፡ ሁሉም፡ በጎብረት፡ ፈረሙ፡፡

ከዚህ፡ ቀጥሎ፡ ታሪክ፡ ጸሐፊ፡ ግብረ፡ እግዚአብሔር፡ እድገት፡ የደፈው፡ ጭመልካቸ፡ እንዲህ፡ ሲል፡ ሐሳቡን፡ በሥዕል፡ ገለጸ፡፡

በጃን፡ ተራራ፡ ላይ፡ አንድ፡ ሾላ፡ አፍርቶ፡

ዓፍሬው፡ ዘለላ፡ አሁሉ፡ አስጉምጅቶ፡

ሁለት፡ ራስ፡ ያለው፡ አሞራ፡ ተነሥቶ፡

በሾሳው፡ ቅርንጫፍ፡ ካንሮቹን፡ ዘርግቶ፡

ቀኝ፡ እጁን፡ ኑውግቶ፡ መዘዘና፡ ሰደፋን፡

ፍሬውን፡ አመብላት፡ የተከማቹትን፡

አዕፁቅዋን፡ ቅጠሏን፡ ያጠወልጉትን፡

እንዲታነኩ፡ ብሎ፡ ቢቆጣቸው፡ አሁን፡

አዕዋፍን፡ ጠርተው፡ ሚልፊትና፡ ቅሌ፡

በዱር፡ በገደሉ፡ አልቀረም፡ አሞራ፡

በሁለቱ፡ ራስ፡ ላይ፡ አስነሥተው፡ ሢራ፡

ሊደጠፋት፡ መካፋ፡ ከዚህ፡ ሾላ፡ ስፍራ፡

እርሱ፡ ከጠፋ፡ ዘንድ፡ ከዚህ፡ ሾላ፡ ሥር፡

ነገደ፡ አዕዋፍ፡ መገተው፡ በአንድ፡ አፈቅር፡

አዓቀጣጠፋ፡ ያደርቁታል፡ ከምድር፡

ሰሜን፡ የለም፡ እንጂ፡ የሚሰማስ፡ ቢኖር፡

አሾላ፡ ግንብቅ፡ የታዘዘውን፡ ንኮር፡

በፍቅር፡ እድሉን፡ በሰላም፡ እንዲኖር፡

አስከዚህ፡ ያረሰ፡ ነው፡ ያለብኩት፡ ምክር፡፡

እነሆ፡ ይህ፡ ሁለት፡ ራስ፡ አሞራ፡ የሾሳው፡ ባለቤት፡ ጠብቅ፡ ብሎ፡ እደራ፡ ሰጥቶቻልና፡ አትንኩ፡ እደል፡ በሰዓፋ፡ እንደ፡ ገሳመጣቸውና፡ አዕዋፍ፡ ሁሉ፡ በሾሳው፡ ሥር፡ እንደ፡ ተሰባስቦ፡ የሚደሳይ፡ ሥዕል፡ ያለበት፡ ነው፡፡ ሥዕልሱንም፡ ካነትርጋለሁ፡ መልእክ፡ ገነት፡ ተድላ፡ ለግርማዊት፡ አስረድተው፡ የጦር፡ ሚኒስትሩ፡ እገደርኛለሁ፡ የሚለው፡ ድምፅ፡ ከደር፡ እስከ፡ ያር፡ ስል፡ ተሰማ፡ ነገሩ፡ በዕርቅ፡ ተወሰነ፡፡

በዚህ፡ ጊዜ፡ አቶ፡ ሣህሊ፡ ጸዲሎ፡ ወደ፡ ፈረንሳይ፡ እገር፡ ተሰኝው፡ በግራሱ፡ ብዙ፡ ወራት፡ ተቆመጡ፡፡

ክፍል፡ዐርባ፡ሦስት፡

በ፲፱፻፲፪ ዓ.ም. ገጉሥ፡ ጫካኤል፡ ጪቦ፡ በፊታውራሪ፡
 ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ እጅ፡ ፪ ዓመት፡ ነጌ ወር፡ ታላላቀው፡ ስል፡ ቦታው፡
 ስለ፡ እልተስማማቸው፡ ለግርማዊትና፡ ስልቡል፡ እመልካቸው፡
 ካጪቦ፡ እስመፕተው፡ በገነት፡ እሥረዋቸው፡ ነበር። በገነት፡ ካተ
 ማም፡ ፪ ወር፡ ያህል፡ እንጾታህኑ፡ ዐረፉ። ዕረፍታቸውንም፡ ልቡል፡
 እልጋ፡ ወራሽና፡ ልዕልት፡ መነፃ፡ ስምተው፡ ከእጼከ፡ እበባ፡ ተነሥተው፡
 በእውቀቱም ቢል፡ ገብተው፡ ገጉሥ፡ ጫካኤልን፡ ለማስቀበር፡ ወደ፡
 ገነት፡ ካተማ፡ ገሠገሡ። ገነት፡ ካተማ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ ብዙ፡ ካህና
 ተና፡ ሊቃውንት፡ ጉዞ፡ ፍትሐቱን፡ ሲያደርሱ፡ ልቡል፡ የመቃብሩን፡
 ሐንፃ፡ ጉብኝተ፡ በክብር፡ እስቀብረው፡ ወደ፡ እጼከ፡ እበባ፡ ተመ
 ልሱ። እንዲሁ፡ እንዲህ፡ ብላ፡ ገጠመች።

ራሴን፡ ወገቢን፡ ብሎ፡ ሰፈርናገር፡

መደቃኒት፡ ሰፈርናገር፡ ሐኪም፡ ሰፈመረምር፡

ሞቶ፡ ተቀብረ፡ ወሎን፡ ያህል፡ እገር።

ገጉሥ፡ ጫካኤል፡ እባ፡ ሽንቅ፡ የወሎ፡ ባላባት፡ የእዲ፡ የሐንሐ
 የክርስቲና፡ ልጅ፡ የዓዲ፡ ምኒልክ፡ እማቸ፡ ናቸው። ስቸርነታቸውና፡ ስየ
 ዋህነታቸው፡ ወሰን፡ የሐውም፡ በዓዲ፡ የሐንሐና፡ በዓዲ፡ ምኒልክ፡ ዘመን
 ራስ፡ ጫካኤል፡ እየተባሉ፡ በታላቅ፡ ማዕረግ፡ ያኖሩ፡ ነበር። የሀገራቸ
 ውም፡ ሐዝብ፡ የሚበልጠው፡ ምንም፡ እስካሁን፡ ሲሆን፡ እየመከሩና፡
 እያስተማሩ፡ ብዙ፡ እስካሁን፡ ወደ፡ ክርስቲና፡ መልሰዋል። ብዙ፡
 እብያተ፡ ክርስቲያናትም፡ በእገራቸው፡ ውስጥ፡ ሠርተዋል።

በ፲፱፻፲፪ ዓ.ም. የሐውሮፓ፡ መንግሥታት፡ ካኢትዮጵያ፡ መንግ
 ሥታት፡ ጋር፡ ወደጅነት፡ ለማስፋፋትና፡ ከልቡል፡ እልጋ፡ ወራሽ፡ ራስ፡
 ተረፈም፡ የፍቅርና፡ የደስታ፡ ግንኙነት፡ ለማድረግ፡ ስለ፡ እሰብ፡ እጼከ፡
 እበባ፡ በሚኖሩት፡ በሚኒስትሮቻቸው፡ በኩል፡ ልክው፡ ልቡል፡ እልጋ፡
 ወራሽ፡ ተረፈ፡ መኩንን፡ ወደ፡ ሐውሮፓ፡ መጥተው፡ እገራቸንን፡ ያዩልን፡
 ብለው፡ በወደጅነት፡ ለግርማዊት፡ ጓግሥት፡ ዘወዱት፡ እስታውቀው፡
 ነበሩ። ያስታወቁትም፡ መንግሥታት፡ ስም፡ ቀጥሎ፡ ያለው፡ ነው።

፩ - የእንግሊዝ፡ መንግሥት፡ 5 ፎ፡ ጆርጅ፡
 ፪ - የሊቢያስያ፡ መንግሥት፡ ሙሴ፡ ሚካኤል፡
 ፫ - የኢጣልያን፡ መንግሥት፡ ቪክቶር፡ ኢማኑኤል፡
 ፬ - የቤልጅግ፡ መንግሥት፡ ገጉሥ፡ እልቢርት፡
 እነዚህም፡ ግርማዊያን፡ ነገሥታት፡ የጠየቁት፡ ሐሳብ፡ ሊፈጸም፡
 አልቻለም። ልጅ፡ ኢዲዮን፡ ለማምጣት፡ ወደ፡ ወሎ፡ ዘመቻ፡ ተነሥተው፡
 ነበርና፡ ይህ፡ የሐውሮፓ፡ መንገድ፡ በሴል፡ ጊዜ፡ እንዲሆን፡ ተመክሮ፡ ቀየ።

ክፍል ፡ ዐርባ ፡ አራት ፡

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. ታኅሣሥ ፲፱ ቀን ፡ የአዲ.ምኒልክ ፡ የአባተኛው ፡
ዓመት ፡ መታሰቢያ ፡ በሚያስደገቅ ፡ እንኳን ፡ ተሰናዶ ፡ ይህን ፡ የመስላ፡
መታሰቢያ ፡ በማንም ፡ መንግሥት ፡ ጊዜ ፡ እንደሰላሠሉ ፡ ታሪክ ፡ መር
ማረፃች ፡ ይመስካሉ ፡፡

የመታሰቢያውን ፡ ለሆነ ፡ ለሀርዓትና ፡ የበዓሉን ፡ አካባቢ ፡ ከብ
ዘው ፡ በፓቂቱ ፡ ካረጅሙ ፡ በአጥሩ ፡ ቀንሎ ፡ እንደ ፡ ተደረው ፡ ነው ፡፡
ግርማዊት ፡ ንግሥት ፡ ዘውዲቱ ፡ የአባታቸውን ፡ የአዲ.ምኒልክን ፡
ተዝካሮ ፡ በልጅ ፡ አዲሱ ፡ ምክንያት ፡ እስከ ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ ሳይለቅር
ቡሳቸው ፡ ስለቆዩ ፡ በጣም ፡ ይጸጸቱ ፡ ነበር ፡፡ በዚህ ፡ ዘመን ፡ መንግሥ
ታቸው ፡ ተደሳዳሪ ፡ ዘመኑም ፡ ዘመነ ፡ ሐሳም ፡ ስለሆነ ፡ የአባታቸውን ፡
ተዝካሮ ፡ ለማውጣት ፡ ዝግጁ ፡ ሆኑ ፡፡

ታኅሣሥ ፡ ፲፱ ቀን ፡ ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. የአዲ.ምኒልክን ፡ ተዝካሮ ፡ አወ
ጣሁና ፡ የፓቂቱ ፡ ቀርባን ፡ እስቀርባለሁ ፡ የሚል ፡ እንደ ፡ ችሎቱ ፡ ያስ
ቀርብ ፡ ካህናትም ፡ ካልሒቅ ፡ እስከ ፡ ያደቅ ፡ ከመዘምራት ፡ እስከ ፡
መምህራን ፡ ከእናንዳንዳቸው ፡ እስከ ፡ አዲሱ ፡ ቀዳሳ ፡ በኢትዮጵያ ፡ ያሉ ፡
አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ከገጠር ፡ እስከ ፡ ደብር ፡ በአዲሱ ፡ አባባ ፡ እን
ዲስበስቡ ፡ ማስታወቂያ ፡ አወጡ ፡፡

መኳንንቱና ፡ መሳፍንቱም ፡ ደስ ፡ ብልቸው ፡ በየቦታቸው ፡ ድግ
ሱን ፡ አዘጋጁ ፡፡ አግርማዊትም ፡ ማፋን ፡ ቅቢውን ፡ ስንጋውን ፡ መሲናውን ፡
መክቱን ፡ እየሰበሰቡ ፡ አገረ ፡ ገዥውና ፡ ምስክራው ፡ ሁሉ ፡ ከየወረዳው ፡
መጣ ፡፡ የአዲሱ ፡ አባባም ፡ ሕዝብ ፡ ከደህን ፡ እስከ ፡ ታጅር ፡ ነጋዴው ፡ ሁሉ ፡
ሳይታዘዝ ፡ በረቀቁ ፡ ለእያንዳንዳቸው ፡ ያልሆነ ፡ ገንዘብ ፡ ለማን ፡ ይሆናል ፡
እያሉ ፡ ብትን ፡ በክሊጢቱ ፡ እያሸከመ ፡ ወደ ፡ ቢተ ፡ መንግሥቱ ፡ መጣ ፡፡

ግርማዊት ፡ ዘውዲቱም ፡ ሕዝቡን ፡ ለማስደሳት ፡ ሲሉ ፡ በግልጽ ፡
ወጥተው ፡ ከፍ ፡ ካሉ ፡ ቦታ ፡ ተቀምጠው ፡ ዕርዳታ ፡ ያመጣውን ፡ ሕዝብ ፡
በየተራ ፡ እየቀረበ ፡ የሰጡታውን ፡ መጠን ፡ እያመሰከቱ ፡ ግርማዊትነታ
ቸው ፡ እግዚአብሔር ፡ ይርዳቸው ፡ እያሉ ፡ ይመርቁ ፡ ነበር ፡፡ በዚህ ፡ ጊዜ ፡ እንደ
ሴት ፡ ሲካካ፡ ያረፉ ፡ ከነፅንቀሳል ፡ ዕርዳታ ፡ ለተሰጡ ፡ በግርማዊት ፡ ሠት ፡
ዓቀመው ፡ ዘበኛና ፡ ጸሐፊ ፡ ሁሉ ፡ ሳቂባት ፡፡ ግርማዊት ፡ ግን ፡ አዲሱ ፡

ደረቀ ፡ መበሰትን ፡ ከቸግሮ ፡ የተነሣ ፡ ያሳትን ፡ ሰጠች ፡ እንደሉ ፡ አስበው ፡ እን
ዲህ ፡ አሉ ፡ ይህቺ ፡ ሴት ፡ ሌላ ፡ ገንዘብ ፡ ስላጣች ፡ እያረባቸው ፡ ለቅጭ ፡ የምት
ረዳትን ፡ ለኔ ፡ ስትበረክትኝ ፡ እኔም ፡ እርሷን ፡ መርዳት ፡ አሉብኝ ፡ ብለው ፡
ወዲያውም ፡ መቶ ፡ ብርና ፡ መቶ ፡ ልብላ ፡ እንደሰጣት ፡ ማዘዝቱ ፡ ሰጧት ፡፡

በዚህ ፡ ጊዜ ፡ ልዑል ፡ ራስ ፡ ተረረ ፡ ለካህናቱ ፡ ግብዣ ፡ የሚደረግ
በተን ፡ ደስ ፡ የረረሰ ፡ መጋሰቢያ ፡ ይህሉ ፡ ሆኖ ፡ ያጋማዊ ፡ ምኒልክ ፡ ባህ
ሩት ፡ በታላቁ ፡ አዲራሽ ፡ አጠገብ ፡ እንዲሠራ ፡ ትእዛዝ ፡ አስተላልፈው ፡
ነበርና ፡ ለጋባውና ፡ የግቢ ፡ ሚኒስትር ፡ ደጃዝማች ፡ ወልደ ፡ ገብርኤል ፡
ብዙ ፡ ሠራዊት ፡ ስብስበው ፡ እያስደሰዱ ፡ ስሌ ፡ ሚዳ ፡ ሆኖ ፡ አምሮ ፡ ከተ
ሠራ ፡ በኋላ ፡ የደረሱ ፡ ለሁሉ ፡ በብዙ ፡ አናጠቃቸው ፡ መሳንደሶች ፡ ተመትሮ ፡
የግዳግዳውና ፡ የጣራው ፡ ከጓች ፡ ተሠራና ፡ ግዳግዳውና ፡ ጣራው ፡ በአቡጁ
ዲዱ ፡ ተሸፍኖ ፡ ሌቃውንቱ ፡ የሚቀመጡበት ፡ ከፍተኛው ፡ ደረጃ ፡ በሐር ፡
ተሸረነ ፡ ጣራውን ፡ የሚሸከው ፡ በየረድፉ ፡ የቀው ፡ አዕማዶች ፡ በኢትዮጵያ ፡
ባንዲራ ፡ በ፱ቅልማት ፡ አገጣጠው ፡ መራቱም ፡ ያ ፡ የረረሰ ፡ መሸቀዳዳሚያ ፡
የመሰሰው ፡ ሚዳ ፡ በሐር ፡ ምንጣፍና ፡ በግብረ ፡ መርሌ ፡ በመሳንሰና ፡ በሌላ
ጋጅ ፡ አገጦ ፡ አሠርገዋ ፡ ስምድር ፡ በሌላ ፡ ድጋፍ ፡ ያሉውን ፡ መሰሰ ፡ ጣራ
ውም ፡ በባሕርገፍና ፡ በባሉ ፡ አሚዋች ፡ በበሰረርጥ ፡ ታሳሳቅ ፡ ፋኖሳ ፡
አገጦ ፡ ኤልክትሪክ ፡ ገብቶበት ፡ ቀና ፡ ብሎ ፡ ለሚያየው ፡ ወሰላማዶች ፡
አሠርገዋ ፡ በከዋክብት ፡ ያሉውን ፡ መሰሰ ፡ እጅግ ፡ ያስደገቅ ፡ ነበር ፡፡

የጠጁ ፡ አቀራረብም ፡ ከጠጅ ፡ ቢቱ ፡ እስከ ፡ ዲሱ ፡ በብረት ፡ ጧንቧ ፡
እንደ ፡ መስኖ ፡ ውሃ ፡ ገብቶ ፡ ከሰባት ፡ ላይ ፡ ገድጋድ ፡ ተምሶ ፡ በስሜንቀ ፡
ተገምብቶ ፡ በየገንዳው ፡ ጠጁ ፡ እንደ ፡ ውሃ ፡ ሲገርፍ ፡ ገና ፡ በተቀ ፡ መፃ
ዘው ፡ ብቻ ፡ ያለከር ፡ ነበር ፡ ታኅሣሥ ፪ ቀን ፡ ጀምረው ፡ ግርማዊት ፡
በጠጅ ፡ ቢቱ ፡ በወጥቶ ፡ ቢቱ ፡ በነጭ ፡ ቢቱ ፡ እየዘረ ፡ ለሠራውን ፡ ሁሉ ፡ እየጉ
በቼ ፡ ለሠራ ፡ ቢቶችን ፡ ሁሉ ፡ ያነቃቁ ፡ ነበር ፡፡ ታኅሣሥ ፪ ቀን ፡ የአቅዮ
ድያ ፡ ካህናት ፡ በመሉሉ ፡ አዲሱ ፡ አባባ ፡ ገብኖ ፡ ለሀርዓት ፡ ፍትሐቱን ፡ የሚ
ደልቀበት ፡ ደብር ፡ እዲሱ ፡ አባባ ፡ ውሉን ፡ ባሉት ፡ አድባራት ፡ በየክፍሉ ፡
ተድሮ ፡ በሌቀ ፡ ካህናቱ ፡ በአሰቃ ፡ ግሩ ፡ ወሰን ፡ እማካይነት ፡ ለእንግዲነት ፡
በተወሰነቸው ፡ ደብር ፡ ተመሩ ፡፡ የምሪቱ ፡ አካላረፊም ፡ ቀጥሎ ፡ ያለው ፡
ነው ፡፡

የደብሩ ፡ ስም ፡ የምሪቱ ፡ ካህናት ፡ አገር ፡
እንጦጦ ፡ ማርያም ፡ የጉጁምና ፡ የሰላላ ፡ አውራጃ ፡

አንጦጦ ራጉአል

የዲሞቲክስ ምድር

አዲስ አበባ ሥላሴ

የጉንጃርና የወሎ አውራጃ

አራዲ ጊዮርጊስ

የተግራ አውራጃ

ባቢ ገብርኤል

ደብረ ሲባኖስና ዝቅላ

ቀበሌ ወራሽ

የሐረርና የአቶሲ የባቢ

ሥዕል ቤት ኪዳነ ምክረት የቡሳጋና የምንጃር አውራጃ

የዛ፣ ሚካኤል

የመንዝና የጸፋት የተጉለት

ጉላሌ ጉፋኤል

የጉራጊና የማረቀ

ዲፕሮስ ወዳውሎስ

የምዕራብ ወላጋ አውራጃ

አገሳር ቲርቆስ

የወዳሮና የወራሽ የሕዝብ

አቋቋ መጀመሪያ ምድር

የብሔራዊና የሚገኝ አውራጃ

ቀበሌ መጀመሪያ ምድር

የብሔራዊና የሚገኝ አውራጃ

ቀበሌ ገብረ ሐይወት

የአብቹና ገሳን አውራጃ

አዲስ አበባ ተክላሃይማኖት የካፋና ኢሉባቦር አውራጃ

በታችኛው ይገኛል፡ የተሰበሰቡት ካህናት በተወሰነችው

አንዲጋበዙ ብዙ ደብዳቤ ካላቸው በኋላ በየካብሩ ስላሉት አካላት

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

፣ በአዲስ አበባ በግንባር ስላሉት የደራሲ ደራሲዎች

አንድ አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

አዲስ አበባ ምድር፡፡

ታላሁሥ ፱ቀን ግርማዊት ንግሥት ግብግገውን አማላች ከፍ ብሎ በተሠራሰቸው ፎቅ ላይ ተቀመጡ። አዕል ራሱ ተረረዎ አምሮ በተደላደለው ከፍተኛ ደረጃ በወርቅ ወምበር ተቀመጡ። መሳፍንቱና መሄንንቱም በየአንድ አንዱ ደብር ካህናት ተመልካች ሆነው አንዲጋበዙ በተሰጣቸው ክፍል በየሰዓታቸው ራሳን በወምበር ተቀምጠው አሊቃውንቱና አመምህራት ሌሊት ካህናት ለርእሳ፣ አድባራት በተሰጡ መሰብሰብ አየለበሰባቸው አመዘምራትና ሳውሳቱ በጣሊጂቱ ተሰናድቶ ግምጃ አብሶ ተዘጋጅ አዲዎቹና አዲሱ መዘመር ብረጃም አቅላቋል ካፈኛ ደረጃ በታች ነሞ መላውዲ ተሸፍኖ ተሠራ። አናገንሰጢሱና አወደሽ ሰዓታትና የመጣላት ሰዓታት ቋሚ የሆኑ ካህናት ቱገራቸው አካሉ ወላሮ ሺህ የሚሆኑ በአቀላቋይ ተሠርቶ አንድ አቀላቋይ አንድ ጣቃ አቡጃዲድ አብሶ አምሮ ይታይ ነበረ። እንዲሁ ማዕደ አምሮ ካተዘጋጅ በኋላ ልክ ፀሐፍት ሲሆን መጀመሪያ አኩሳዎች ገቡና የቀረው አንዱ ቀዳም ትኑቱ በደብሩ ስም አየተጠራ ገባ በጣሊጂዛውም ላይ የደብሩ ስም ተጽፎበት ነበር።

የጥፋፋራ አሰላጭች የካህናት አጋራዊዎች በየአሰላጭች እየተ
ዘዋወሩ ምን ዓይነት ወጥ ምን ዓይነት ጠጠጥ ደራሳጋጉት ጌላ፡ እያሉ
ጆሻቸውን ሁሉ ከየዐይነቱ ሃፋር በላቸው ነበር፡ አሰላጭዎቹም፡
አዩ፡ መሉ፡ ዐይነት ልብስ ተሰጣቸው ማለት የጠጁ አሳሳጭዎች
ቢሚ፡ መሉ፡ ያለበት እንጂራ አሳሳጭዎች አረንጓዴ መሉ፡ ለሀጋ፡ አሳ
ሳጭዎች ቀይ መሉ፡ አረቂ አሳሳጭዎች ካረፉ ዐይነት መሉ፡ አድርገ
ዋል፡ ቢያሳሉት ቅሌን ፋናቸውና ለህሊጣ እንደቸው በጣም ያስደንቅ
ነበር፡ በዚህ ግብዣ ውስጥ ብር ጭቆና ብርሌ፡ አሳቀረበም፡ አካፋ
ተኛው ደረጃ በሚባለው አታችኛው ደረጃ በአንካቦ፡ አንካቦ ማለት፡
ዕብርሌ፡ ያህል የሚፈጥ ቁመት ፩ ነን ድ፡ የሆነ ከአንሰሳ፡ ቀንድ፡ የታ
ነጠነው፡ ሌላም በአንካቦ ዐይነት የተሠራ ከባይ አለ፡

ካህናቱም ሲጋበዙ ውሳው በዐሥር ስዓት ወገን ተሰጣቸው ሞረደሁ ሲገዙ በመጣ፣ ኃይሉ የሰነቶችን እየደገፈና ቶስባቶስ እየገገዘተ፣ እስካ፡ መፃፃሪያቸው የመፃፃር ስራ ስለነበረ፣ ቀንጥረው ሂሳብ የመጥቱ አላሌ ሆነው ይጠባበቁ፣ ነበር። እንዲሁም እንደ መከተወቲያው ቶላ መጓኘውም ስለነበረ የደካመውትን ካህናት፡

ከቤታቸው እንዲያደርሱ ትእዛዝ ተፋልፎ ለሐሳብ ስታደርጉት ወይም ለትዕዛዛቸው ይታደርጉት ይቻላል።

ግብዣውም ከታተሣሌ ፲፩ ቀን ጀምሮ እስከ ታተሣሌ ፲፭ ቀን አያቋርጥ፡ ባርመዊትና ልዑሉ ተቀምጠው በመወላከታቸው፡ ካህናቱ በመሉ እመከላከላቸዋል።

ደግሞም ከዚህም ሌላ ሰልፀፈ አልጋ ወራሽ ሌላ ተፈረቦት ሁለት ቀን በጦር ሚኒስትሩ፡ በሌታውራሪ፡ ሀብተ ጊዮርጊስ ሲት ሁለት ቀን በጸጃዝጫቸው ሲት አንድ ቀን ካህናቱ ተጋብዘዋል። ዩግብዣምም ቀን ከተፈጸመ በኋላ በሊቀ ካህናቱ በአስቃግሩ ወሰን ተመልካቸዋል። በአስቃቸው አቅራቢነት እርቀት ጠፈ። ከሩቅ አገር፡ አመጡ ካህናት ብዙ ብርሃን ሰጡ። እነዚያም፡ ሁለት ቀን ሙሉ ግብዣ አድርገው ብዙ ብርሃን መጸደቁ።

አካህናቱ ሹማምንቶችና ሲቃውንቶች በሶማሪናጋቸው ሽላ
ማቶ ስሙ አብዙ አላሆኑባቸውም አረባት አደረጉባቸው ስዚ
ህም አታራካዊ መታሰቢያ ያገኑ በመደገኑ አደከሙ ሠራተኞች
ቸደታ አደረጉ።

ካዚህ፡ በኋላ፡ የደግመዊ ምኒልክ፡ ስባት፡ ዓመት፡ በዓፈ፡ አማካከር፡ የተሰበሰቡ፡ ካህናት፡ ሁሉ፡ ከግርማዊት፡ ዘውዲት፡ አመክናበት፡ ፈቃድ፡ ስላ፡ ጠየቁ፡ የመከናወኑ፡ ባብዮ አድርገውኝቸው፡ አመክናበት፡ ግርማዊትነቸው፡ በብሉህ፡ ገጽ፡ ሲጉበኝቸው፡ ግርማዊት፡ ቀንኡ፡ ያደውን ቃል፡ ተናገሩ።

አገታቱ አሁን የምናከባቸው በዐይነታቸው በየክፍቱ በጸኡታቸው እንዲታረሱን ነው። ጸግሞው፡ ዘመነ መንግሥታቸውን፡ ዘመነ ሐሳም፡ ሆኖ፡ ሐዝቡን፡ በሐሳም፡ እንዲናከታደድር፡ ሐዝባቸውንም ሐሳምዊ፡ ሆኖ፡ እግዚአብሔር፡ በሀገራቸው ልዩ ሐሳምን እንዲሰነፍ፡ በየአፋቸው፡ እንዲከተሉቸውና፡ እየመከራቸው ሕዝቡን ከነሳ ወደ ስነ እንዲታመሩ ነው። እንግዲህ በሴታ ክህነት በክል የገደለውን ሁሉ እንዲከተሉቸውና እንዲመለሱን፡ አሁን የነገርናቸውን ሁሉ እንዲከተሉ እንዲፈልጉ ስለው፡ የግጥራቸውን ሲጫርሱ፡ -

ሐፋ፡ ጠጠብተ፡ ረጹ፡ እንጹህ፡ እሐ፡ =

ክፍል ዐርባ አምስት፡

ግርማዊት፣ ንግሥት፣ ሆይ፡፡

ውሽ፣ በጌታው ደጃፍ ሆኖ ሲሮህ ማደሩ ጌታውን ሐመ
ጠበቅቶብኝ፡ አይደለም፡ አራሱም ነብር፡ አደጋ፡ ይጥልና ይበላጃል፡፡
ሲል፡ ሊርቶ ሲሮህ፡ ጌታውንም ያነቃና ያስጠነቅቀዋል፡፡

አሁንም እኛ የምንጸልየው አራሳችን ስንል ነው፡ እንጂ ሐመ
ንግሥት ብቻ አይደለም፡፡ ቤተ ክህነትና ቤተ መንግሥት የደከታና
የክብር ተካፋይ ስለሆኑ የመከራና የኃዘንም ተካፋይ በመሆናቸው
ሁላችንንም መከራው ይጠቅስናልና አከመ በጸም ወበጸሉት
ይሠረዱ ኃጢአት እንዲል አካህናት በጸምና በጸሎት መንግሥ
ትን መርዳት የተቀደሰ ሥራችን ነው፡፡ ዕድሜ አግርማዊት ዘው
ዲቱና አልሁል ራስ ተፈረ፤ ኢትዮጵያ አዘላለመ፡ በሰላም ትቱር፡፡

ከዚህ በኋላ የአዲ ምኒልክ መታሰቢያ በየወታ እንዲ ክብረ
ቀዳሳን ወር በገባ በ፪ ቀን የበዓታ ዕለት እየተከበረ በየአዲራት
ማሳሉት ተቀው ሥርዓተ ፍትሐት ተደርሶ ቀርቦናቸው እንዲያታ
ጉል በሐግ ተወሰነ፡፡

ካህናቱም የድካማቸውን ቀጋ አግኝተው በጸሐታ ቤተ
መቅደስን እንዲያገለግሉ ክፍረደዋና ክአዲስ፡ አበባ፡ ጉምታኝ ብቻ
ከሠላሰው እንዲጓዙ ክፍል ቀረገ፡ እንዲሰማቸው ግርማዊት ዘውዲቱ
አዲስ ሥርዓት ሠርተው ሐቢት መቅደስ ትሩፋት እዲረጉና በየወኑ
ከመንግሥት ቤት እንዲ ገቢው ብዛት እየወጣ እንዲ ካህናቱ ብዛት
እየተከረከ ይሰጥ ነበር፡ ደግሞ በየዓመቱ የአዲ ምኒልክ የዕለፍታ
ቸው ክብር ታኅሣሥ፡ ፫ ቀን ክብረ በዓሉ በየአድባራቱ ከተከ
በረ በኋላ አካህናቱ ታላቅ ግብዣ ይደረግናቸው ነበር፡ እንዲሁም
የአዲ ምኒልክ መታሰቢያ በዓል አካባቢ ሳይሆን ሁሉ ት፡ አዲስ
ነገር ተሰማ፡፡ እንዲሆነው የራስ ሥዩም መጓጓዣ ልጅ ደጃዝማቹ፡
ካህነ በተግራ በረሃ እየሸረረ አገታቸውን አስቸግረው ሕግ ተሳ
ካሌ፡ በመሆናቸው አገታቸው ራስ ሥዩም አሥረው ወደ መን
ግሥት ልክዋቸው ነበር፡፡ ግርማዊት ንግሥትና አልጋ፡ ወራ
ሽም ደጃዝማቹ ካህን ተቀብሎው በራስ ጌታቸው አባተ ቤት ታሥ
ረው ሳሉ ክራስ ጌታቸው ቤት ጠፍተው ስሉ ስነበቱ ራስ ጌታቸው
ደንግጠው ወደ አቡነ፡ ማቲዎስ ገብተው ስሉ ያወሱ፡፡ ደጃዝማቹ
ካህም ጥቂት አሸከሮቹ አከከቱ ሐው ወደ ትግራ ሐመግበትና
ከልጅ አዲስ ጋራ ሆነው በበረሃ ሐመቀመጥ አስበው ሲገሠግሡ
ፋሌ እዲበርጋ ሳዲ ከበላገር ጋራ ተታኩሰው ሞቱ፡፡ ታኅሣሥ፡
፲፪ ቀን የዕለፍታቸው መርዳ ተሰማ፡፡

ራስ ጌታቸውም በአቡነ ማቲዎስ አማላጅነት ከግርማዊትና
ከሐዕል ዲቅርታ ተደርጎናቸው በሰላም ወደ ቤታቸው ገቡ፡፡ ሁሉ
ተኛ ነገር አቢቶ አዲስ አምስት ዓመት ያህል በአዲስ በረሃ
ቀይተው ቸግርና የበረሃ በሽታ በኅብረት ስሉ ተነባበሩናቸው
ወደ ትግራ በረሃ ገብተው ወደ ራስ ሥዩም ተሳልከው ክራስ፡

ሥላም ጋር ጥቂት ቀን እንደቆዩ የሸዋጅሮ ከፍተኛው ወሬ እያመሰጠውም ልጅ እያሉ ከራስ ሥላም ጋር መገናኘት ቸው ተስማሕሳዚህ ወሬው እርግጠኛ መሆኑን የሚሰሉላቸው ሰዎች ወደ ትግራይ ተሳኩ ራስ ሥላም ግን ልጅ እያሉን አስነ ሥተው ወደ ራስ ጉግሣ እርዳታ አገር ሸኝተው ተጠንቅቀው ቀዩ የተሳኩትንም ሰዎች በክብር ተቀብሰው ልጅ እያሉ ወደ እኔ አገር አልመጡም ግን በትግራይ በረሃ ውስጥ እሱ ይገኛል እሊሳልጌ ሳልያዛቸው አልቀርም ብሎ መልክተኞችን በፕሮኮ ሸቶቸው እቢቶ እያሉም በትግራይ በረሃ ሳሉ የእጣልያ መሰክ ነተኛ ከአሥመራ መጥቶ ወደ እኛ ያምጡና እኛን ጥግ አድር ገው መንግሥትም ያመሰክላል ብሎ ሳከባቸው እቢቶ እያሉ ግን መልክተኛውን አዋርደው ሁሉ ተኛ እንደሆነ ያሉ ነገር ይዘህ ካራት እንደቀደሰ እሱ ታይታል ነገሩም ያመሰክላል እቢቶ እያሉ ወደ አጣልያዎች ቢሔዱ በደስታ ተቀብለው ሉፓላቲካ በተመቸቸው ነበር እንደሆነ ያጃዝማች ኃይለ ሥላሴ ጉግሣን አጣልያዎች አታላው ታሪካቸው እንደጠፋ የእቢቶ እያሉም ታሪክ ይጠፋ ነበር እሁን ግን በትንሽ ስሐተት ተነቅሎ ከመንግሥት በመውጣታቸው ታሪ ካቸውን ስንደፍ ከጠላት ጋር ተገብረው አቶዋጅደን አስጠፋዋት ካላላት በጣም የሀገርና የሕዝብ ፍቅር የሠረጸበት ታሪክ መሆኑን ያስከብናል።

እቢቶ እያሉም አሳባቸው ራስ ሥላምና ራስ ጉግሣ ተገብረው ከጉጃም ራስ ኃይሉን ጨምረው ወሎም የራሱ ነው ተግራ ተስፋ መንግሥቱ ነው። እንደሆነ ከሆነ እግሮቹን በሸዋ ሳይገመዝ ርጋት አቸሳሳሁ የሚሰጥ ያላቸው ነበር ነገር ግን ያሉ ሊቀዳ እግዚአብሔር የሚሆን ነገር የሰምና ራስ ጉግሣ እርዳታ እቢቶ እያሉ ያዘው ወደ ሸዋ ታላላቅ አስከራቸውን በምሥጢር ላኩ መልክተኛውም ሌተና ቀን ገሥግሡ ታላላሁ ሲቀን እያሉ አስበ ገብቶ ለግርማዊትና ለልቡል የምሥራቸውን ብሎ የልጅ እያሉን መያዝ እሊጋግጡ የሚነግር ደብዳቤ የራስ ጉግሣን ማመልከቻ አሰረክሮ ከተነበበ በኋላ ሲገባ መድፍ ተተካሳ የደብዳቤውም ቅል ቀንሎ ያለው ነው።

ክፍል ዐርባ ስድስት

ግርማዊት ንግሥት ሆይ በእግዚአብሔር አጋኝነት በግርማዊትነትዎ ጸሎት እቢቶ እያሉን ስልዎ ቀብደዎ ከሚገኙ ገዳም ውስጥ አግኝቼ ይዣቸዋለሁና በግሥጋሪ ተቀባይ እንዲደርስልኝ አመልክታለሁ። ገሥጋሪ ጦር በፍጥነት ካልደረሰልኝ ድንገት እንዲሁ አደጋ ጥሎ እንዲያገኝቀኝ እኔ ብቻዬን መሆኔን ለግርማዊትዎ አስከባለሁ።

በዚህ ጊዜ የልጅ እያሉ መያዝ ለከተማው ሕዝብ ሆሉ ተሰማና መንገዱ ለኃሣር ወመንገዱ ለክብር እንዲል የሕዝቡና የመኳንንት ልቡና ኃዘንና ደስታን ተጉናጸፈ ማለት ከመኳንንቱም ከወያዛዝሩም የእቢቶ እያሉ ግሰሚሉ የነበሩት በምሥጢር እየተሳሳኩ የጦር መሣሪያና ገንዘብ እያቀሰሱ በተስፋ ይጠባበቁ ነበር። ብዙዎቹም እቢቶ እያሉን ጠላትው ጊዜ አግኝተው ወደ መንግሥት የገቡ እንደሆነ ያጠፋናል እያሉ በሥጋት የቀዩ ነበሩ ለሰላም እነዚህ ሊርማቸውን ይገኝና እንቀጣሳን በማለትና ተስፋቸው ስሉ ተቀረጠ በጣም አዘኩ። እነዚህ ግን ተስፋቸው ተረድሞ ሥጋት ስሉ ቀረሳቸው በጣም ደስ ተሰኙ ከዚህ በፊትም ለሰላም ወረቀታቸው ተደዞ የተቀጡ ብዙ ናቸው።

እኔ ይዘን ወደ ዜና ሠናዩ ሠናዩ እገራሁም እንዲል የራስ ጉግሣ መልክተኛ ቀኝዝማች ክንፌ የፊታው ራሪ ማዕርግ ተሸልሞ ወደ ጋታው በክብር ተመለሰ ከዚህ በኋላ እቢቶ እያሉን ተቀብሎ የሚያመጡ መኳንንቶች ታላላቅ ያሳቸውና ጠንካሮች ከሆኑት እንዲመረጡ ግርማዊት ዘውዲቱና ልዑል ራስ ተፈሪ መክረው ቀጥሎ የተደፋት መኳንንቶች ታዘዙ።

- ፩ - ፊታው ራሪ ደስታ ያምጠው፡
 - ፪ - ፊታው ራሪ ዋቂ፡
 - ፫ - ደጃዝማች ወልደ ሥላሴ፡
 - ፬ - ደጃዝማች ወልደ ተረፌ፡
- እነዚህም አራት መኳንንቶች ከፍፍራ አሰቆቻና ከሺህ አምስት ስሎች ጋር ሐያሺህ ያህል የሚሆኑ ጥሩ ወታደሮች አስከትለው፡

በግለህጋዊ ወደ ተግራ ተጊዘ።

በዚህ ጊዜ እንደገና ምክር ተደረገና እነዚህ የተሳኩ መኳንንቶች ልጅ እያሱን ይዘው ሲመጡ በመንገድ ወሎ እደጋ ንሎ ቢነጥቃቸው ስንፍና ይሆናል ብለው።

ልዑል አልጋ ወራሽ ራስ ተረረ ከተት ሠራዊት ምታ ነጋሪት ብለው፤ ወደ ደሴ ተጓዙ። በጉዞው አይም አገራቸውን እየጉበኙ አተበደሉ፤ ባሳገር ፍርድ እየሰጡ በሰላም ሲጓዙ ቅን ነቱና ጽድቅ አተዋል። ጉበኙ እግዚአብሔር ምሕረቱን ሰጠ። ምደረ አተዋል። ፍሬዋን አበረከተች። ልዑልም በቸሮታቸው ሠራዊቱን ደከ እያሰኙ ደሴ ከተማ በደረሱ ጊዜ የወሎ አገረ። ገዥ ራስ ከበደ መንገሽ በታላቅ ሰላም ተቀብሎ ልዑልን፤ አተከተለው መኳንንቶች አሠራዊቱ ሁሉ ግብዣ እደረጉ። በደሴም ጥቂት ቀን እንደ ቆዩ ራስ ጉግሣ እርሷን አበረቀ አያሱን በወርቅ ስንሰሰት አሠረው ከፊታው ራሪ ደስታ ያምጠው ጋር አቆራቻቸውን ልዑል የሰሰታቸው ታማኝ መኳንንቶች ከፊት ከኋላ ደጃን ሆነው በጥንቃቄ እየተጓዙ ቦሩ መደ ደረሱ።

በዚህ ጊዜ ራስ ኃይሉ ከጉጃም ራስ ለሆኖም ከተግራ ወጥተው ደሴ አይ ከሰዑል ራስ ተረረ በሰላም ተጓዟ። የቀ ድም ሐሳባቸውን አውጠው በፍቅር እንኳን ሠራዊቶቻቸውን አሠራረው በልዑል ራስ ተረረ ፊት በየተራ እያሰሩ ካቸሰዱት አስከ ጌሰዳት ሠላፍ አሳዩ።

የተጓታ መካከል ካህናትም ከወረደሉ መድኃኒት ዓላም ካህናት ጋር ንሰብሱ ብለው ልዑል ራስ ተረረ። ከአመስገኑ በኋላ የተጓታ መካከል ካህን ተገሎ ያለውን መወደሱ ተቀኙ።

ኃይሉ ለሰላሴ ወንጌል የሁሉ መደኛ።

የተመነቀ ፍጥረት ደማርከሃል በቃል ኪዳን።

ደኛ ጉራዲህም ይበሳል በየዘመቱ ሁሉን እያወራረደ።

ታናሽ ታላቁን።

ኃይሉ ለሰላሴ የወደጓ ዘላኝ ስንኳን አቀረበህ አየህ ደሴ።

ታሰኛለህ ያል መጠን።

ካዕበረ አሰዕሰቱ እግዚአብሔር እንተን ልጠን።

ደረደሱ ተከፍዎ እም ተከፍዎ በመከራንን።

ደምፀሂ ነጥድ ስምህ በምልዓ ዓለማት ኩሎን ታዘንላለህና ለሰላም የምሕረት ዝናም ቸርነትህን።

ከዚህ በኋላ አወታደሩ ስንቅ ብዙ ሺህ ብር ወጭ እድር ገው ሲናኙ ሰነባት ለራስ ጉግሣ እርሷም በታማኝነት አሠሩት ወሰታቸው ደስ የመደሰኝ ለመከራ አስረሰ። ስለሆነ ብዙ የጦር መሣሪያና ኒሻን ሸሐማቸው በቀዳሚው አገር ግዛታቸው አይም የመቀሌ እውራጃ ተጠመረሰባቸውና በታላቅ ክብር ወደ ሀገራቸው ተመለሱ። ራስ ኃይሉ ተካላ ሃይማኖትም በሰላም ወደ ጉጃም ሔደ። ራስ ለሆኖም ግን አስቢቶ አይሉ መርዳታቸውን ራስ ጉግሣ ስላ አረጋገጠና ማስረጃ ስላ አገኘ ግዛቱን ሆነው ከልዑል ራስ ተረረ ጋር አደጅ ጥናት ወደ ሸዋ መጡ።

በዚህ ጊዜ ፊታው ራሪ ደስታ ያምጠው አቢቶ አይሱን እንደደዘ አብረዋቸው ከሐይሉ መኳንንቶች ጋር የታማኝነታቸውን ለራሱ ለመረዳም ዝግጁ ሆነው ወደ ሸዋ ጉዞዋቸውን ቀጠሉ። ከዚያም አቢቶ አይሱን ከረማሽ እግብተው ቀዩ።

ልዑል አልጋ ወራሽ ተረረ ግን ወደ ኋላ ቀይተው የመን ሳሌት ለራሱ እየሠተ የመንዝን አውራጃ ጉብኝተው ሰላድን ይገኝ ከአቡነ ማቴዎስ ከተማ ገቡ።

በዚህም የደብረ ጥቅዳን ማርቀሰ ካህናት በአለቃቸው በመምህር አካሉ መሪነት ልዑልን በደስታ አመቀበል ንሰብሱ ብለው ቀጥሎ ያለውን ወረብ ወረቡ።

ነፃ አተዋልደ ነፃ አተዋልደ።

ኢትዋልደ ቅድስት ሀገሩ ለኃይሉ ለሰላሴ ወራሴ።

መንግሥት።

አይመደንንዋ ኪዳነረ ወአደደሚሃረ አይመደንንዋ።

ክፍል ዐርባ ስባት

ከዚህ በኋላ እቢቶ እገሱ የሚታሰብበትን ቦታ ምርጫ አማድረግ የሸዋ መኳንንት ጉባዔ አድርገው ስነቡ የጉባዔውም ቃል በራሱ ካሳ፡ እጅ፡ ፍቺ ከተማ አገረ ተልቅ ፎቅ ተሠርቶ ዙሪያውን አራት አጥፍ ጠንካራ አንበሳ የማይሰብ ረው አሰሳ አጥር ተሠርቶ በዚያ አንደታሠቱ ተወሰነ፡፡ እንዲሁም ጉባዔው አንደኛው የአሥር ቤቱ ተሠርቶ ከተሰራሰበ በኋላ እቢቶ እገሱን ከካረማሽ አውጥተው በራሱ ካሳ፡ እጅ፡ ወደ ሰላሳ ሐዲሙ በተዘጋጀላቸው ፎቅ አገረውን ተውረድቶ የአሥር ሆኑ ፎቅም የተሠራበት ቦታ በስተሰማን ገጽ አወጀን፡፡ የሚያስረዳው ጽውደ አገዳሪ ነው፡፡ በስተምዕራብ ገጽ በር አለው፡፡ የቤቱ ጌጥና የዘበኞቹ ፕሮግራም አምሮ ከተሰናዳ በኋላ እቢቶ፡ እገሱን አውራ ራሱ ካሳ ተረክበው በታላቅ ክብር እገሱና አገሱን አገሱን አገሱን የተቀበሏቸውን አሥር በጥንቃቄ አመጠበቅታል፡፡ ገንታቸውን ገሰጸ፡፡ የሆነ ሆኖ የዘመዱ ግል የሥጋ ትል፡ እንዲሁ፡ እቢቶ እገሱ ምንም አሥረኛ ሆነው ቢቀመጡ ግርማዊትና አውራ ራራት የመንግሥቱ ማዕረግ እንዲያገኙ በማሰብ የወርቅ አሳጋና የወርቅ ወምበር ባለወርቅ መርገፍ ሐር፡ እጉበር፡ ልዩ ልዩ ወይነት ከረዳ ምንጣፍ ወሰን ስለመንግሥቱ የተገባ፡ ልብክና የቤቱ መሣሪያ ሁሉ በየወገኑ ሳኩላቸው፡፡ ገበታው በወርቅ የተሰጠ ወንጌልና ደዊት ተሰጣቸው መጻሕፍትን፡ የሚተረጉሙ መነኩሴ አብረዋቸው እንዲቀመጡ ተደረገ፡፡ ረዳት የምትሆን ሴት እርሷቸው የወረዳቸውን የደጃዝማቹ እባክርን ልጅ ወደዘሮ ረቀቅላቸው ሦስት የልፍኛ አገሮቻቸው በአሥር ቤቱ ውስጥ የሚሳሳኩ ሰጡአቸው ምግባቸውም እንደ ነገሥታቱ ልማድ በጥንቃቄ እየተሰናዱ ካሉ ካሳ፡ ቤት በወርቅ መሰብ፡ ተሠርቶ ሐር ቀረጸ ስብሰታ ወጠው በደረሰቱ ሆኖ ግብር ደገ ባላቸዋል ከግንደ በረቱ አውራጃ የሚገባውንም የመንግሥት ግብር ወደ እቢቶ እገሱ እንዲገባ ደምብ እገረጉላቸው እቢቶ እገሱ ግን ምንም ይህ ሁሉ ፍርታ ቢደረግላቸው መንግሥታቸውን

በመልቀቃቸው ጥልቅ የሆነ ኃዘን ይሰማቸው ስለ ነበረ በእንደት ያል ግሰቱን መንግሥታቸውን አመገዝ ከአሥር ቤት የሚመልጡበትንና የሐዘቡን ልብ የሚሰጡበትን ሁኔታ በማመዛዘን ተሰላዊ ሐሰናቸውን የታመገነት ለራሳቸውን አሳቂረጡም ነበር፡፡ የምሥጢር ተሰላኪዎቹም በሥዊራ እየተሰላኩ ጥቂቶች መኳንንቶቹና ወደዘረዊቱ ተሰላ፡ እልቅ ረጡም ነበረ፡፡ ብዙ ነቢያት ሐሰትም እቢቶ እገሱ ወደ መንግሥት ያመለከቱ እገሱ ሐዘቡን ያታልሉ ነበረ፡፡ ነገር ግን የሰው ምኞትና የአግዚአብሔር ደኝነት በጣም ልዩ ነው፡፡ ዘክሪያ ልቡ ህወክት ወደ አቶ እንዲሁ የሐዘቡ ልቡና ከፍተኛ ሆኑት ነፋስ ነፋስ ማሰት እንዲሁ ክፍል ወደ ግርማዊት ዘውዲቱ ሆስተኛው ክፍል ወደ ልቡ ራስ ተረፈ ሦስተኛው ክፍል ወደ እቢቶ እገሱ ሆነ፡፡ የሆነ ሆኖ ለደጉ እት እግዚአብሔር የተሰጠ ሌላት ሆስተኛው ክፍል ነው፡፡ ከነዚህም የእንደኛው ክፍል ጉሣ ከሚደመት በሳይ ዕድሜ ያላቸው ሽማግሌዎችና ካህናት ዕቢራትና እገሱ ማውታትናቸው፡፡ የሁለተኛው ክፍል ጉሣ ጸሐፊዎችና ወጣቶች የውጭ አገር ቋንቋ የተማሩ ብላሆኑ ናቸው፡፡

የሦስተኛው ክፍል ጉሣ ለራሱ የሚደመድ የምርኮንና የዘረዳን ገንዘብ የሰማደና በባላባትነታቸው ከርተው የሚገደዱ ናቸው፡፡ ነገደዎችና ገበሬዎች ግን በራሳቸው እግራዎች ስላሆኑ መንገድ ነገሡ መንገድ ደረሰ ሆነ ሰላማዊ የሆነ ጠባቂ ይመኛሉ፡፡ እንጂ ጉሣ መሰረት እጅግ እገሱን ይደቃቸውም፡፡

ክፍል ዐርባ ስምንት፡

በ፱፻፲፬ ዓ.ም ወይም ወርቅ ወርቅ ደርጊ አክሲዮን እያሉ ባለሚሉ ስለነበሩ አቢቶ እያሉን ወደ መንግሥት አመመሱ፡፡ በጣም ይጣጣሩ ነበርና መሐመድ አባ ሻንቅ የሚባለውን ሚኒስቴር ስሙ በብዙ ገንዘብ ተዋውሰው አሕዝብ መስበክያ የሚሆን ነሱ ቋንቋ ፲፪ ሺህ ብር ተበድረው ከብዙ መኪንቶች ጋር ምክር እንደ ርገው ልዑል አልጋ ወራሽ ራስ ተፈረ በአቀሞቢሉ ወይም በባቶሎ ነፋስ አመቀበል ወደ ውጭ ሲሔዱ በዳር ውስጥ ተሠውሮ በጥይት ነፋሱን አባቶች አባቶች ከሥር ቤት አማውጣት ምክት ተቆረጠ ሊገደላቸውና አባቶች እያሉን ከሥር ቤት አማውጣት ምክት ተቆረጠ መሐመድ አባ ሻንቅም በየቀኑ ጠመንጃውን እየደገነ ለመተካከል ሲል የሚጠብቃቸው መልክን እግዚአብሔር እየከሰከሰው ከዛሬ ነገ እገ ድሳሳሁ ሲል እነ ወይም ወርቅ ደርጊም መሐመድ አባ ሻንቅ ከተካሉ አይደሉትም እያሉ አክሲዮን እያሉም ይህን ተሳሳ አስታውቆ ዋቸው ከዚህ ምሥጢራዊ ከሆነ ምክር የተካረሰ ሆኑ ከአባቶች እያሉ ተሳሳ ተቀብሎ ሲጠገበት ይህ የወይም ወርቅ ፓላቲክ ከልዑል ራስ ተፈረ ጅሮ ተሰማና ለዚህ ምክር ተካፋይ የሆኑ ሆኑ እጃቸውን ተያዙ፡፡

ከዚህ በኋላ ግርማዊት ንግሥትና ልዑል ራስ ተፈረ ለነዚህ ለተያዙ ስዎች ፍርድ አመሰጠት በታላቅ አደራሽ ውስጥ ቸሎት እየረጉ የልፍኝ ዘበኞችና የመታረባህ ዘበኞች በየአደገባዩ ዙሪያ የጦር መሣሪያቸውን እንደያዙ ተሠላኑ መኪንቶችና መሳሪያቸውን ሞትላ ነገሥት አውጭዎችና ሌታውንቱ ፍርድ ጸሐፊዎችና መናብርቱ በየዓመታቸው ተቀመጡ፡፡ የሞቱ ራስ አላቶችና አባቶች ነፍጠኞች በየደረጃቸው ቆሙ እየገባዩም የሚያስረራ የሚያንቀጠቅጥ ሆነ፡፡ በዚህ ጊዜ ስለ ልዑል ራስ ተፈረ ሆኖ የሚረዳው ሊጋገው በስተቀኝ ወይም ወርቅ ወርቅ ከአባቶቻቸው ጋር በስተግራ ቆመው ፍርድ ተጀመረ ፍርዱም በወንጀል ስራ የሚገባቸው የሞት ፍርድ ሆነ፡፡ ልዑል ራስ ተፈረ ግን መሐረ ደቅር ባይ በመሆናቸው የሞቱን ቅጣት በእሥራት እንደረደደም እየረጉ፡፡ በዚህ ነገር ከወይም ወርቅ ወርቅ ደርጊ አባቶች ተነገባረ ሆነው የታሠሩና የታሠሩ በትንጋር

ቀጥሎ ያለው ነው፡

ወይም ወርቅ ወርቅ ሥላሴ ሸንኩርት ታሠሩ፡፡ አቶ መሐመድ አባ ሻንቅ አቶ ስታላቸው ታሠሩ፡፡

አቶ ደብረ ሰላም አቶ ስታላቸው ታሠሩ፡፡ አቶ ተሰማ አባቶች ጅማ ታሠሩ፡፡ በጅሮን ውብሸት ጅማ ታሠሩ፡፡

እነዚህም እሥረኞች የካሩ ሥራቸውን ቀጋ ከሙሉ በከፍተኛ ተቀባሪ ሥራ ሥራ ሆነው እያሉ አጣረውን የተባለው ይህ ነው፡፡ ልዑል ራስ ተፈረ ግን የቅዱስ ደዊት ልጅ እንደ መሆናቸው ደዊት የተናገረውን ተመልከቱ ም፲፪ ቀ ፲፱ ሳሙኤል ካልሰ፡፡

ደዊትም እነሆ ልጁ ከአብራኪ የወጣ ነፍሱን ደሸሉ ደሸቀንሱ ይህ የብንደም ልጅ እንደ ታላቅ ተወት ደርገመኝ እግዚአብሔር አዘታልና ምናልባት በዚህ ቀን መከራየን አይቶ ስለ መርገሙ መልካም ቡራኪ ይመስለኛል፡፡ በዚህ ጊዜ አቶ ክፍለ መድኃኒት ደዱሉ ቀጥሎ ያለውን መድኃኒት ቅኒ ተቀኙ፡፡

መንግሥት ሰማይ ከብርክ ኅጠት ስኖሮ ከመ ቀዳሚ ተገብረ በርዕይ ወበአምሳል፡፡

አካቶ ተዓቢ እምአዝርዕት መንግሥት እህማል፡፡ ወዘመድ አካቶ አድልዎ ዘትክል፡፡

ኃይለ ሥላሴ ተክል አሚን፡፡

ዘይሠቅዩክ ዘልሊ ጠላ ምሕረቱ ሸቃል፡፡

ይቱኃረቱሂ ቅድመ ገደክ ስማዕት ሐሰት ወሐብል፡፡

ወደቀት እመንበራ ምክረ ጸላዲክ እልዝብል፡፡

እንከሱ መንግሥት መንግሥት ምሕረቱ ወሃህል፡፡

እስመ እንተ እኅሠርኩ ልዕቡይ ከመ ቅቱል፡፡

ከዚህ በኋላ ወንጀልኞች ጥቂት ዘመናት በእሥራት ከተቀጡ በኋላ አቶ ተሰማ አባቶች ጅማ በእሥር ቤት እንደሆኑ እንደሆኑ ብለው ገጠሙ፡፡

ጠጅም አላገኘን ከተለየናቸው፡፡ አውራው ከተያዘ ማረን እባካቸው፡፡

ይህ ግጥም እልዑልና አባርማዊት ጅሮ ደረሰና ይቅር ማለት ልምድ ያቸው በመሆኑ ከወሃኒ ቤት በዋስ እየተለቀቀ በየርከታቸው አይ በግዛት እንደቀመጡ ተወሰነ፡፡

ክፍል ፡ ዐርባ ፡ ዘጠኝ

በዚሁ በ፲፱፻፲፬ ዓ.ም. ልዑል አልጋ ወራሽ ራስ ተረፈ የደግ ግጭት ምኒልክን ሐሳብ መሠረት አድርገው የኢትዮጵያን ሕዝብ ካልማወቅ ወደማወቅ ከድንቁርና ወደ ሕልውናና ልወምራት መራራታቸው ስለሆነ አስክ ፣ ፲፱፻፲፱ ፡ ብር ካገደቸው አውጥተው በአዲስ አበባ ተሰቅተው ሲሆኑ በአጭንቀና በጥርብ ፡ ደንጋደር አሠርተው በስማቸው መታሰቢያ ተረፈ መኩንን ተማረ ሲት ብለው ሠየሙት። በዚህም ተማረ ሲት ውስጥ ፡ ፩ ሺህ ያህል ሕፃናት ይሞቱ ባታል። ደግሞ የተምህርት ስጦታ ያገኛቸውን ወጣቶች ካትምህርታቸው በረተና የወጡትን አዳመረጡ ወደ ሊረገሳዊ ወደ አሜሪካ፡ ወደ ምሥራ ወደ ሲያታት አየሳኩ ኪሣራውን ሁሉ ቸለው አርሳቸው አየከረሱ አንዲሞሩ አደረጉ። ወደ አውሮፓ አትምህርት የተሳኩት ወጣቶች ስምና የተምህርታቸው ዓይነት የተካኩበት አገር ቀጥሎ ያለው ነው።

፩ - አንደኛው መካዲ	በሊረገሳዊ
፪ - መሳኩ በደን	በአሜሪካ
፫ - አያና ብት	በአንግሊካ
፬ - ሊቃዲ ሥላሴ ኅድዲ	በአንግሊካ
፭ - ካበዲ	በሊኤጅግ
፮ - ወርቅ ጎበና	በሊረገሳዊ

በዚሁ ዘመን አሊገሥት አስጠፋኖስ አረፋና በክብር ተቀበረ። አሊገሥት አስጠፋኖስ ጥንት በልጅነታቸው የአዲስ ምኒልክ የመጀመሪያ ሚስት የክብርት ወይዘሮ ባረና ጸሐፊ ተአዛዝ ነበሩ። በኋላ አዲስ ምኒልክ ታማኝነታቸውንና ሃይማኖታዊነታቸውን አደተው ሲተኩ ከህዝቡ አንዲሳፋሩ ሲሉ ሌቀ ካህናት ገዝው ሾሙዋቸው በተለይም የቅዱስ ዮሐንስን አስቅነት ይዘው ሲተኩ ከህዝቡ አሠልጥነዋል። በሌቀ ካህናትነት ሥራ በተጋታና በተፅዕኖ ለሥቀት በመሠረታቸው ስለተመሰገኑ ከአሊገሥት ሃሲቡ በታች ቀኝ ወምበርነት ሾሙዋቸው የፍርድ ሚኒስትሩ ምክትል ሆነው ሳሉም የፍርድ ሚኒስትሩን ታልገልብጠው ፍርደን

አንዲት ገሰባጥነው ብዙው አሊገሥት ሃሲቡ ቢቀጡ የርስዎ ፍርድ የወንጌል ቃል መሆኑ ነው። ብዙው መሰሉ አዲስ ምኒልክም የሁሉ ተጓዦ ፍርድ አመዛዝነው አስጠፋኖስ የሊረገደው መልካም ነው። ብዙው ብደረውን ወሰኑ ነገር ግን የሊረገዱት ይደርሳል የጠሉት ይወርሳል አንዱ ተባለው አሊገሥት ሃሲቡ ከሞቱ በኋላ የፍርድ ሚኒስትር ሆኑ የፍርድን ሥራ በትክክል ስለሠሩ አዝማራ አንዲሁ ብሎ አመስግኖአቸዋል።

አዲስ የሊሰቀው የአስጠፋኖስ ጠበላ ሊርድ ይረውሳል ድረ፡ አንደኛው በደን።

በዚሁ በኋላ በአቢቶ አዲስ መንግሥት ከሹመታቸው ተሸረው ነበረና ንግሥት ዘውዲቱ ሲነጻሡ አንደኛው ወደ አሊገሥት ተመልሰው መካከል ዘመናቸውን በክብር አደኩ በብር አየጤመኑ ሲኖሩ ወደ አጭረረው ዓለም ሒዱ።

በዚሁ ዘመን የግርማዊት አባ ነፍሱ መልክን ገነት ተደሳ አጤጋብረ መንገዱ ቅዱስ ተብለው በመንበረ ተከላ ሃይማኖት ተቀመጡ ሥርዓተ ሣመታቸውም በሚያስደንቅ አካላት ተረደመ።

በዚሁ በ፲፱፻፲፬ ዓ.ም. ግርማዊት ንግሥትና ልዑል አልጋ ወራሽ ተረፈ አገሩን አትዋጅን የሚወድ አትዋጅዎ ሁሉ በፍቅርና በአንድነት የሚሠሩትን የሕዝብ አስተዳደር አያየ አጅግ ይመሰግናቸዋል። ወደሴታው የሚመሠረቱትን የሥልጣኔ ዕቅድ ታሪክ ጸሐፊ በተሰፋ ይጠባበቃቸው ስለነበረ፤

፩ - የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ሲት አቶሙ።

፪ - በልዩ ልውጭ አገርና አኢትዮጵያ ሰዎች የፍርድ

ሲት አደረጉ።

ክፍል ሣምስት

በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. ታኅሣሥ ፲ ቀን አዑል አልጋ ወራሽ ራስ፡ ተፈራ የደግማዊ ምኒልክን ተማራ ቤት አመጡና ታላቅ ተማህርታቸውን ደረጃ ካዩ በኋላ የሚካተተውን ልባዊ ምክር ቤት ማረፊያቸውን መካከል ቁመው ተናገሩ፡፡

እዚህ ትምህርት ቤት ያላቸው ልጆች፤

ከባላባት፡ አልተወለዱም በገንዘብ አልነበርንም ወይም አልበዛንም ብላቸው አትዘኑ፡፡ ትምህርቱን ሳይመረር እስከ መጨረሻው የደረሱት ሁለቱን ማዕረግ ያገኛል፡፡ ስለሞገስ ስራ ተግባር ግንብ ተብሎ ገልግልቶ ያለውን ተመልከቱ ካለማወቅ፡ ነጻነትና አገር አለመውደድን ባለማወቅ ማረርን የሚፈቅድ ዕውቀትና ፍቅር የታወቀ ዕውቀትን ፍቅርን አማግኘት እስከ ሚቻላቸው ጣሩ ብለው አተማሪዎች እንዲደረጁባቸው ሽልማት ያሰጡ ይህም መልካሙ ምክር ቤታቸው የአቶ ዮሴፍ ወጣቶች ሁሉ አትምህርት የሚያተጋና የአገር ፍቅር ቢሰጥባቸው የሚቀርቅ ሆነ፡፡ ለባን ለህራም መሪነቱን ገልጾ፡፡

ከዚህ በኋላ አዑል አልጋ ወራሽ ራስ ተፈራ አመገንጥሎት ከታሪኩ ጀምሮ የሠሩትን ታሪካዊ ሥራ ተመልከተው የአውሮፓ መንግሥታት በዕውቀታቸውና በትዕግሥታቸው ስለ አመሰገኑባቸው አልዕልናቸው የሚገባ ረዕን ካፍቅራዊ ስለመታቸው ጋር፡፡ እያንዳንዳቸውን እየሳኩ ሽልመዋቸው፡፡

- ፩. የእንግሊዝ መንግሥት ጆሲ ኤምጅኒው
 - ፪. የፊንላንድ መንግሥት ግራንድ አሌክሳንደር አዋዳር
 - ፫. የአሜሪካ መንግሥት ግራንድ ክሮዋ ዲክሮኖ ኢጣሊያን
 - ፬. የቤልጅግ መንግሥት ግራንድ ክሮዋ ዲክሮፓልድ
 - ፭. የግሪክ መንግሥት ግራንድ ክሮዋ ጆርጅ
 - ፮. የኢትዮጵያ መንግሥት ፩ኛ የሰሎሞን ኮከብ
- እነዚህን ስድስቱን ረዕዮች በደረታቸው አብሰው እንዲከፈሉ ከቀካብት ጸደቀው አዕጋን ያንጸባርቅ ነበር፡፡
- ባርማዊት ንግሥት ነገሥታት ዘውዲቱም ስለ አዑል አልጋ ወራሽ መሸላምና ከሠላጦቱ መንግሥታት አፍ ምስጋና፡፡

በመቀበላቸው የአዕልናቸው ረቂቅ ፖለቲካ ባርማዊነታቸውን ገናና የሚያደርግና ኢትዮጵያን ወደ ካፍተኛው ደረጃ የሚያወጣ መሆኑን ስለ ተረዱትና ወደ ሌላ የሚደረጁት ተንቢት ጉልላ ስለ ታዩባቸው ለመኳንንቱ ደስታቸውን ገልጾው ሙሉ ባብር እንዲሉ፡፡ ስለዚህ የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሽ በመሆናቸው ሳይ ባለሙሉ ሥልጣን እንዲራራ ተባሉ ዕውቀታቸውና ዜና መንግሥታቸውም በዓለም ሁሉ ስለ ተሰማ አትዮጵያ ወደ ዓለም ማኅበር አመጣባት አብባ መልዕክተኞችን በላካች ጊዜ ምክት እስኪሰሩት ድረስ በማኅበሩ መካከል ብዙ ክርክር ተነሥቶ ነበርና በመጨረሻው ወደ ማኅበሩ ተባባ በማሳት ነገሩ ተቃረሙ፡፡

ከዚህ በኋላ በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. ጳውሎስ ኢትዮጵያ ከዓለም መንግሥታት እንዲገቡ ሁሉ ተቀጠረ፡፡ በዚህም ምክንያት አውሮፓና ኢትዮጵያ ፍቅራቸውን አማካሪነት የሰጠው መንግሥት ማረፊያ የአውሮፓ መንግሥታት ቤት በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. ያስቡትን ሐካብ አመራጽም እንደገና አዑል አልጋ ወራሽ ተፈራ መከላከልን አገራችንን ያደልን እንደ የከበረ የወደጃኑት ቃል እንዲሉ አባባ በሚኖሩት ሚኒስትሮቻቸው በኩል አካላቸው የተሳካውም ቃል የጠላቱ ፍቅራቸውን እንደገና እያደሉ አመራጹ መሠረታዊ መሆኑን ገልጾ፡፡ የደብዳቤውን ቃል ደስታና ክብር ገጽ ፪ ተመልከት፡፡

በ፲፱፻፲፭ ዓ.ም. ይህን ደብዳቤ በየሰማቸው ሊርመው የአኩባሪ ሥልጣኖች ስም ቀንሎ የተደረገው ነው፡፡

- ፩. ሙሴ ጎሳን የፊንላንድ ሪፑብሊክ መንግሥት ሚኒስትር ያቀረበው ደብዳቤ የፊንላንድ ጠቅላይ ሚኒስትር ዋናው ሙሴ ፑዋንካራ የደረሰው ነው፡፡
- ፪. ሙሴ ማክሲም ጆራር የቤልጅግ መንግሥት ባለ ሙሉ ሥልጣን ሚኒስትር፡፡
- ፫. ሙሴ ሙሶሊኒ ያስተላለፉት በኢጣልያ መንግሥት ባለ ሙሉ ሥልጣን ሚኒስትር ኮማንዶ ቆራ ማኪዮሮ በሚባለው ኢጣሊያዊ በኩል መጣ፡፡
- ፬. የእንግሊዝ መንግሥት ባለ ሙሉ ሥልጣን ሚኒስትር በምስተር ክሎድ ሊስል፡፡
- ፭. የምሥር መንግሥት በንጉሥ ሩዳል ቃል የወደጃኑት፡፡

፪- ፕረውዝ፡ በሚኒስትሩ በኩል፡ አስታወቀ፡፡
የዓገህ፡ ሊፑ በሊክ፡ መንግሥት፡ በደክተር ዘርቦስ በኩል፡
አስታወቀ፡፡

ከፋል ሃምሳ፡ አንድ፡፡

ከዚህ በኋላ ልዑል አልጋ ወራሽ ዓዲተዮጵያን መንግሥት፡
ባለሙሉ ሥልጣን አንደራሴ የወደጅነት ፕረውዝ መቀበላቸውን፡
አየአንድ አንደቸው መንግሥታት በጣም ደህ የሚያስገኛ ታሪካዊ
ፍቅር ያለበት መልስ በቲሌግራም አሳለፈ፡፡

የልዑል አልጋ ወራሽ ተረራ መኩንን ወደ አውሮፓ መሔዱ፡
ከዚህ በፊት ያልተለመደ አንጻሩ ነገር ስለሆነ ሚኒስትሮችና አማ
ካሪዎች ያምኑት በተባሉ በጉባዔ ሲመክርበት ስነበተኖ ሐሳባ
ቸውን እያንድ አንደቸው በጽሕፈት አስታወቁ ከአማካሪዎች
ውስጥ ጥቂት ሽማግሌዎች ጥንታዊን ልማዱ ተከታትለው ከዚህ
ቀደም ዓዲተዮጵያ ነገሥታት ወደ አውሮፓ ተሸገረው ዓዲተዮጵያን
መንግሥት አሳደቱዋትም የአውሮጳ ነገሥታትም ወደ ኢትዮጵያ
ለወደጅነት መጥተውብን እያውቁም ከዚያም መሳከተ
ኞች አየተመሳሰሉ አስረፋጊ ዓዋታውን ገደደ ይረዱማሉ አንጂ ንጉሥ
አልጋውን ተጥ ወደ ውጭ አገር ሲሔዱ አይተን እናውቅምና ለንኳን
አስከ አውሮፓና ልዑልነትዎ አንድ ቀንም ከመካከላችን ቢለዩ፡
ፈቃደችን እያደራሰም አሉ ከነዚህም ሽማግሌዎች ውስጥ አንደኛው
ቀንሎ ያለውን ምሳሌ ተናገረ፡፡

አንድ ንጉሥ ጠላት ተነሣበተኖ ሌላ ሰላይ በመሳከር ሊንታ
ራሱ ሰላይ ሆኖ ወደ ጠላቱ ከተማ ሔደ፡፡

ከዚያም ስለሰላ ሲዘር በደንገት ተይዞ ከጠላቱ ፊት ታስሮ
በቁራኛ ቀረበ ይህም ጠላቱ የሆነ ንጉሥ አንተ የሚን ሰላይ ነህ
ሚንኮ ተባለህ ብሎ በብዙ ፕደቱ መረመረው ንጉሡም አንደህ
አሉ እኔ ልወጋህ የተዘጋጀሁ ንጉሡ ነኝ ነገር ግን ሰው አሳምን
ብዬ ራሴ ልሰልፍ መጥቼ ነበር ይህ ጊዜ የረደው ንጉሥ አንደህ
አሉ ንጉሡ ሰላይ ከሆንክ ክብሩ ልሚን ሲሆን ነው የምትሰልፍ
ውስ ልሚን መንግሥት ነው አንተ ንጉሥነት አትገባም ብሎ የተ
ጣሉበትን አገር አስለቅቀ ወደ አገሩ ስደደው ይባላል፡፡

ልዑል ሆይ ከመሳፍንቱ ውስጥ መርጦው ታሚኝነት ያለውን
ቢልኩ ያታየኛል አንጂ እርሱም አንደራሴ አይታየኝም ብሎ ንግግረን
ጫለክ፡፡

የሚለዛው አማካሪ ግን የአውሮፓ ነገሥታት ፍቅራችንን
አማካፋት አገራችንን መንተው ጀምብዮልን ብለው ሲሰሩና ዋቸው
ፕረዌቸሁን አልቀበልም ማለት ፍቅርን ማጥበብ ይመስላልና ሲሰሩ
መልካም ነው ስሉ ፈረዱ።

ከፍል ሃምሳ ሁለት፡

የሰው ልጅ አሳጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን ወደ አውሮፓ መሰዱ
ተመክሮ ነገሩ ከተቀጠ በኋላ በመጋቢት ፩፻፱ ዓ.ም.
ዓርማዊት ንግሥት ነገሥታት ዘውዴቱ ሊቀ፡ ጳጳሱን አቡነ፡ ማቲዎስንና
አጠፈ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቀዱስን ራስ፡ ኃይሉን ራስ፡ ለሀይወት ሌሎች
ንም፡ በአዲስ አበባ፡ የተገኙትን መኳንንቶችና የዊፋራ አለቆችን ሊቀ
ውንቱንና መምህራኑን፡ ጠርተው የምክኑን ውሳኔ ጸሐፊ፡ ትእዛዝ
ወሰዱ፡ መከተል፡ እንብበው አስረዱዋቸው፡ ቀሉም ቀጥሎ ያሰውነው፡
ዛሬ የሰበሰቡናቸው ቀጥሎ የተጻፈውን ቀል እንደናስታውቅ
ቸሁ፡ ብልን ነው።

በአውሮፓ አገር፡ እንደ፡ መንግሥት፡ ክሊሳው፡ መንግሥት፡
ጋራ ወደጅ፡ መሆኑ የሚታወቀው ነገሥታቱና የነገሥታቱ ልጆች፡
ከእንዱ፡ መንግሥት ወደ ሌላው መንግሥት አየሁዱ አገሩን ከተማ
ውን ቢተ መንግሥቱን ሲያዩ ነው እንደዚህ የማይደርጉ ግን ወደጅ
ነት አላቸው አይባልም ይላሉ። የኢትዮጵያው መንግሥት ከአውሮፓ
መንግሥታቸው ጋራ በአዲስ ይሰሩ ሁሉም መንግሥት ከአውሮፓ
አደገና ስለሰደደ የአውሮፓው ነገሥታት ከዚህ ቀደም የኢትዮጵያ መን
ግሥት አሳጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን ሀገራችንን መንተው ይቀራል፡፡
ብለው ያሉ ሳይሆን ሳይሆን ሳይሆን ነበረ ግን በዚያን ጊዜ የደሴ
ዘመቻ ስለ፡ ታሰበ ቀየ።

ደግሞ አሁን ባለፈው ዘመን ሀገራቸውን ስለ መጠበቅ
ሃምሳ፡ ሦስት መንግሥታት ማኅበር ሆነው የዓለምን፡ አደኗር፡
ሲያደራሱ አጅተው ሲያረጉ እንደዚህ የመንግሥታችን ነጻነት
እንዲያጠፋብን ብልን የአውሮፓ ነገሥታት የኢትዮጵያን መንግሥት
ወደጅነት አጠንክረው መጠበቃቸውን አይተን ከማንበሩ ብን።

ኢትዮጵያው ከፖንቲኖ፡ ጅምራ ራሷን ቸሳ የኖረች ነጻ መንግ
ሥት መሆንዋ በዓለም ሁሉ ተመልክረ። እንዲሁ የወደጅነት፡
ምልክቱ እርሱ በርሱ መገናኘትና መተዋወቅ ነውና የአውሮፓ
ነገሥታት ከዚህ ቀደም የጀመሩትን የወደጅነት አሳብ አመረጸው
የኢትዮጵያ መንግሥት አሳጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን አገራችንን

ደደረገ፡ ብሉው ሁለተኛ፡ ሲለምኑ፡ እነርሱ ይህን ያህል የወደጃነት፡ ሐሳብ ሲሠሩ፡ እያሆነም ማለት ብዙ ጊዜ የቆየውን ወደጃነት፡ ማጥበብ እንደሚሆንብን ብለን ወደጃነታችንን አማጽናትና አማጠን ነር። አመናቸውን፡ እኛ ብለን ተቀብልናቸው። አሁንም እኛን ወራሽ ራቸውን እያደቡ በየጊዜው የምንቸገርበትን የመንግሥታችንን ጉዳይ የሚቻሉትን ያህል ነጥቦችን ጋራ ተነጋግሮ ንግዶችን እንዲሰሩ ወደጃነታችን እንዲጸና እያርገን እንዲመሰሰ ነገሩ መቀረጡን እንደ ታውቁት ብለን ነው።

ደግሞ የሚሄዱበት ጉዳይ እንዲቀናውና በደህና ተመልሱ ከሁላችንም ጋር አመገናኘት እንዲያበቃው እግዚአብሔርን አምኑ አት፡ የሚል ነው።

ከዚህም በኋላ ዳዲሱ እቡን፡ ማቲዎስ ተነሥተው የአውራጃ እኛን ወራሽ መከላከል ወደ አውሮፓ መሄድ እኛን የጽጋ ታላቅ ጥቅም መሆኑን ሐተሰበሰቡት ሰዎች ሁሉ አማሳረዱት ተናገሩ። የተሰበሰቡትም መኳንንቶች ነገሩን ስለ ተረዱት እጅግ አድርጎ ደስ እላቸው።

ክፍል ሃምሳ ሦስት፡

አውራጃ እኛን ወራሽንም ተከትሎ ወደ አውሮፓ የሐዱ መሳፍንቶችና መኳንንቶች ስማቸው ቀጥሎ የተጻፈው ነው።

መሳፍንት፡

- ፩. ክቡር ራስ ኃይሉ፡ የጉጃም መስፍን
- ፪. ክቡር ራስ ሥዩም፡ የትግራይ መስፍን

መኳንንት፡

- ፫. ክቡር ራስ ኖደው፡ የኢሉባቦር ገዥ
- ፬. ክቡር ደጃዝማች ገሠሠ፡ የዋጁ ባለባት
- ፭. ክቡር ደጃዝማች ገብረ ሥላሴ፡ የተምቤን ባለባት
- ፮. ክቡር ደጃዝማች መሐረታ፡ የሸዋ ባለባት
- ፯. ክቡር ደጃዝማች ኃይሉ ሥላሴ፡ የሸዋ ባለባት የባሌ ገዥ
- ፩. ሊጋባ ወደጃ፡ የጃታ ባለባት
- ፪. ብሉት ተገደ፡ የአውራጃ ማኅረ
- ፫. አጅ መከላከል እንደሌላቸው፡ የሸዋ ባለባት
- ፬. አቶ ሣህሌ ጸደሉ፡ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር

አጽሕረት ሥራ፡

- ፩. አቶ ተነሱ ማርቀስና አቶ ወንድም አገኛሁ፡ አገንዘብና ሐዕጃ ሥራ
- ፪. አቶ አሸሪና ሙሴ አብርሃም፡ ሐሳብተርጋሚነት አውራጃ የተከተሉ

- ፫. አቶ ተስፋዊ ተገኝ፡ አረፈንሳይ ቋንቋ የእሴሉል
- ፬. አቶ በሳቸው፡
- ፭. አቶ ሐይሩ፡
- ፮. አቶ በቀለ ኪሮስ፡
- ፯. አቶ ክብረት ናቸው።

ከዚህ በኋላ አባነገሥታቱና አባንግሥታቱ አነገሥታቸው ልጆች አየሚኒስትሮችና አየመኳንንታቸው ስለ ፍቅር መታሰቢያና ስለ ክብር መግለጫ የሚሰጥ በየዓይነቱ እየሆነ መሰናጸፍ ተጀመረ። የተሰናጸውም ጌጉና መሣሪያ ቀጥሎ የተጻፈው ነው።

ደኸውም ከኢትዮጵያ፡ ጠቢባን፡ የእጅ፡ ለሠራብቻ፡ ነው፡ እንጂ፡ የውጭ፡ አገር፡ ለሠራት አስተቀላቀልበትም፡፡

፩. ባለወርቅ፡ ፕላፍ፡ ነገ፡ በየዓይነቱ፡

፪. ፕንግ፡ ድርብ፡ በየዓይነቱ፡

፫. የእንበሳ፡ ጎራር፡

፬. ባለወርቅ፡ አጫዋች፡ የእንበሳ፡ አንፋሮ፡

፭. ባለወርቅ፡ ፕላፍ፡ ሳንቅ፡

፮. ባለወርቅ፡ ቢተዋና፡ ነጥፍታ፡

፯. ባለወርቅ፡ ጣፋ፡ ጋሻና፡ ጫማ፡ ጎራጺ፡

፰. ባለወርቅ፡ ሽቦ፡ ጦርና፡ ባለብር፡ ሸቦ፡ ጦር፡

፱. ባለወርቅና፡ ባለብር፡ ጣፋ፡ ጋሻ፡

፲. ባለወርቅ፡ ፕላፍ፡ ክፋይ፡ ልብ፡ እልባና፡ ግምጃ፡ ሱራ፡

፲፩. ባለወርቅ፡ ፕላፍ፡ የሐር፡ የሴት፡ ቀመክና፡ ባለሐር፡ ፕላፍ፡ ሐሽሐሽ፡

፲፪. ባለወርቅ፡ ወሐባና፡ ጉትቻ፡

፲፫. ባለወርቅ፡ አምባርና፡ የአግር፡ ድኑት፡

፲፬. ባለወርቅ፡ ድረና፡ አሸን፡ ክታብ፡ (ጠልሰም)

፲፭. የዝሆን፡ ፕርስ፡ በብር፡ ያጊጠ፡

፲፮. የዝሆን፡ ፕርስ፡ ትልቅና፡ ትንሽ፡

፲፯. የአውራጊና፡ የጎሽ፡ ዋንጫ፡ ባለወርቅና፡ በብር፡ የተካፈረ፡

፲፰. የሻጋጃና፡ የአረቂ፡ መልካሚ፡ ክወርቅና፡ ክብር፡ የተሠራ፡

፲፱. የሐር፡ ምንጣፍ፡ በየዓይነቱ፡ ከአጼሐ፡ አበባ፡ የተሠራ፡

፪ህን፡ የመሰላ፡ መሣሪያ፡ በየዓይነቱ፡ እስከ፡ ብዙ፡ ሺህ፡ ተሰናጽ፡

ደግሞ፡ አየንደማቱና፡ ልዩቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ አትምህርት፡ ቤትና፡ አሐኪ

ሞች፡ ቤት፡ አሌሎችም፡ አተቸገሩ፡ ድኆቹ፡ የመሆን፡ ብዙ፡ ገንዘብና፡

ብዙ፡ ቡና፡ ተሰናጽ፡፡

ኢሻንም፡ ከትልቁ፡ ማዕርግ፡ እስከ፡ ትንሹ፡ ማዕርግ፡ በየዓይ

ነቱ፡ ትሰናጽ፡ ይህም፡ ሁሉ፡ ተሰናጽቶ፡ ካልቀ፡ በኋላ፡ በጫወቅ፡ ጀቅን፡

ከአጼሐ፡ አበባ፡ አንደኛሠው፡ ነገሩ፡ ተቋረጠ፡፡

በዚህ፡ በተወሰነው፡ ቀን፡ ከጧት፡ ጃምሮ፡ እስከ፡ ሞስት፡

ሰዓት፡ መኳንንቱና፡ ወደዝዛርቱ፡ ሲሰናበቱ፡ እረፈዱ፡ የልዑል፡

አልጋ፡ ወራሽ፡ ወደ፡ አውሮፓ፡ መሔዱ፡ እንግዳ፡ ነገር፡ ስለሆነ፡ ቤተ

ዘመዶቻቸው፡ ሁሉ፡ በሐዘንና፡ በአንገ፡ ተሰነባበቱ፡ በ፫ ሰዓት፡

ከግርማዊት፡ ንግሥት፡ ዘወዷቱ፡ ተሰናብተው፡ ወደ፡ ባቡር፡ መቀ

መደ፡ ወረዱ፡ በዚህ፡ ጊዜም፡ የኖሩራ፡ አልቆች፡ ሠራዊቱን፡ በመን

ገዱ፡ ግራና፡ ቀኝ፡ አስሏው፡ ሲጠባበቁ፡ ነበሩ፡፡

አቡነ፡ ማታዎስና፡ አጢጋ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቀዱስ፡ ንብረ፡ ዕድ፡

አድማሱ፡ መልአክ፡ ገነት፡ ወልደ፡ ሐና፡ ሌሎችም፡ መኳንንቶች፡ የውጭ፡

አገር፡ መንግሥቶች፡ መንፈስተሮቹና፡ ቆንሲሎች፡ እስከ፡ ባቡር፡ መቀ

መደ፡ ወርደው፡ ከልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ጋር፡ ተሰነባብተው፡ ተመሰሱ፡

አራት፡ ሰዓት፡ ሲሆን፡ ልዑል፡ የገቡበት፡ ባቡር፡ ጉዞ፡ ጀመረ፡

መደዝገብ፡ ህቅን፡ ጧት፡ በ፩ ሰዓት፡ ድራጃ፡ ደረሱ፡ በድራጃ፡ ያዋም፡

ደጃዝማች፡ እምራ፡ እጅግ፡ ደስ፡ በመደሰን፡ አቀባበል፡ ተቀብሏቸው፡

በመደዝገብ፡ ፲፩ ቀን፡ ጅቡ፡ ገቡ፡ የጅቡ፡ ትንገረ፡ ገዢ፡ መራ፡

ዝራጃ፡ እስከ፡ ባቡር፡ መቀመድ፡ ወርደው፡ በብዙ፡ ሰዓት፡ ተቀበሏ

ቸው፡ በመደዝገብ፡ ፲፪ ቀን፡ ፓርቶስ፡ የመግለጥ፡ መርከብ፡ ቀረበና፡

ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ መኳንንቱን፡ እስከትሰው፡ ወደ፡ መርከቡ፡ ገቡ፡

በህፃናት፡ መርከቡ፡ ጉዞ፡ ጀመረ፡ በመደዝገብ፡ ፲፫ ቀን፡ ስዊስ፡ ካናል

ደረሱና፡ መርከባቸው፡ ሲቀም፡ የምሥር፡ ንጉሥ፡ ሹማምንቶች፡

ተቀበሏቸው፡ እቡነ፡ ቂርሎስም፡ ጳጳሳቱንና፡ ቀሞሳቱን፡ ልከው፡ በከ

ብር፡ ተቀብሏቸው፡ ከዚያም፡ ተነሥተው፡ መደዝገብ፡ ፲፬ ቀን፡ በ፪

ሰዓት፡ እራዳ፡ ሳሊም፡ ደረሱ፡ በባቡር፡ መቀመድ፡ የዓመንግሥታቱ፡

ጳጳሳትና፡ ቆንሲሎች፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽን፡ ለመቀበል፡ መጥተው፡

ነበረ፡ የኢትዮጵያ፡ ገደም፡ ራዕስ፡ መምህር፡ ያርዳውም፡ መነሳሳቱን፡

ሐብስበው፡ አውቀውበል፡ ሠረገሰው፡ አቅርበው፡ በባቡር፡ መቀመድ፡

ደጠብቁ፡ ነበረ፡ የከብር፡ ዘበኞችም፡ በጥንቃቄ፡ ድምፅ፡ ተቀበሏቸው፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ጌታቸውን፡ ተአምራት፡ ያደረገበትን፡ ሥፍራ፡ ሁሉ፡ አይተው፡

በወንጌል፡ የሰውቱን፡ በዐይናቸው፡ አማየት፡ ስለ፡ ፈቀደላቸው፡ እግዚ

አብሔርን፡ አመሰግኑ፡፡

ከፍል ሃምሳ አራት

በመደዝደ፡ ፲፫ ቀን ቀዳሚ ለዑር ነበርና፡ በ፫ ሰዓት ልዑል ወደ ኢትዮጵያ ገደም ሔደው ተቀመጡ፡፡ ካህናቱም እንደ ኢትዮጵያ አማጽ ልብስ ተከህሮ ልብስ ሰው መጥተው ገብረ ስላመ ካሉ፡ በኋላ፡

ወተቢሳ አስካላ፡ መርዳም ለእየሩሳሌም ስባ ተአምራ ጽዮን ዮም ስላምኪ በጽሐብ ርሃንኪ ኃይላ ለሰላሳ አደሉ ወረቡ፡፡

የገደሙ አላቃ መምህር ይርዳውና መግባት ከግብፃዊ ጋር የመጣሉበትን የደር ሠራጣንን ቦታ ነገር እንሠተው ከወደ ምኒልክ ጃምሮ እስከ አሁን ሳይጠራሉ ቆዩ አሁን እርስዎ ከመ ጡልን እንደ ዕውቀትዎ አድርገው ይጠራሉልን ብለው አመለከቱ፡፡ ልዑልም ገና በፊት በነገሩ አስበው በታላቅ ከግብፃውያን ጋር ሳን መገንባት በፍቅር እንዲጠራሉ ከአባታችን ከአቡነ ቂርሎስ ጋር ቃል በቃል ተነጋግረው አስተውቃቸዋል፡፡

ከመታወቃቸው በ፫ ሰዓት በዓላ ትንሣኤን ለመክበር ልዑል አሳጋ ወራሽ ወደ ደር ሠራጣን ሔዱና ሠርዓተ ቅዳሴውን አስረ ጽመው ወደ ተሰጣቸው የክብር መገረድ ሔዱ፡፡ መደዝደ ፲፱ ቀን ስላ ትንሣኤ በዓላ ለመነሳቱና ለካህናቱ ግብር አደረጉ፡፡ በመደ ዝዩ ፩ ቀን ወደ ናዝሬት ሔደው ገረሰን ቅፍርና ሆምን ጥብር ይደሰን ጉብኝተው ወደ ሠረር ተመለሱ፡፡ በዚሁ ቀን በ፲ ሰዓት ከመኳንን ታታቸው ጋር ቃል ዘገለጸን አደተው ወደ ሠረር ተመለሱ፡፡

በመደዝደ ፳፩ ቀን የየመንግሥታቱ ጳጳሳት እየመጡ ከልዑል ኪንፍቸዋል፡፡

ልዑል አሳጋ ወራሹ ተረረ መከላከልን አየሩ ሳሉም ከገቡ ጃምሮ በጎልጎታ ቤተ ክርስቲያን ውስጥ የየነገሥታቱ ጳጳሳት የመቀድሱበትን ሥፍራ ሁሉ እየዞሩ ሲያዩ ይህ የኢትዮጵያኖች ሥፍራ ነው ብሎ የሚነግራቸው ስላ አሳገቱ ምንም ቀዳም ቦታ ቢኖራቸውና ቢቀድሱ ዛሬ የኢትዮጵያኖች ቦታ ይህ ነው ብለመ ጣሉ ልዑል እጅግ አዝናው ለጻረኩ ፓተር ይርዳክ ለአባ ዲምደኖስ

ኃዘናቸውን አካረዱቸው አባ ዲምደኖስም ለመግባት አከታውተው ነገሩ በተቀረጠ ጊዜ አኢትዮጵያ ገደም ለደር ሠራጣን አቅራቢያ የሆነውን የአብርሃም ገደም የመግባት ልዑል አሳጋ ወራሹ እየ ሩሳሊም ለመድረሳቸው መታሰቢያ እንዲሆን አኢትዮጵያ ሕዝብ አጥተናል ብለው በመግባት መካከል ተናገሩ፡፡

ካዚህ በኋላ ውሐን ተጸድረው በአባ ዲምደኖስ ፊርማና በመግባት መጥተው ታታም ለልዑል አሳጋ ወራሹ ተሰጠ ልዑል አሳጋ ወራሹም ውሐ ለዘላለም ጸንቶ እንዲኖር ብለው ለዚህ ለአብርሃም ገደም ለውጥ ከኢትዮጵያ ውስጥ ፯፻፲፱ መቶ አንስ ጣለን አሉና ተዋደው ተረፈረሙ የውሐን ቃል ገጽ ፲፱ ይከታና ክብር ተመልከት፡፡

ልዑል አሳጋ ወራሹ ተረረ መከላከልን አየሩ ሳሉም አስረ ካጊ የሆኑትን ጉዳዮች ካረጸሙ በኋላ ወደ ምድረ ግብፅ ለመ ሔዱ ስላሰቡ በኢየሱስ ሳሉም ሳሉ ገደማት ሁሉ ዕርዳታ ለመነሳ ሳቱ ቸሮታ አጋተርደርኩቸው ኒሽን ሸልመዋቸው በኢየሱስ ሳሉምና በአውራጃዎ በሠሩት በጎ ሥራ ልዑል በጣም ተመለከቱ፡፡

ክፍል ሃምሳ አምስት፡

ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ ተረረ፡ መኰንን ከአየኑሳሊም ወደ ምሥር እንደ ሔዱ ሚያዝያ ፩፻፳፭ ቀን ልዑል በአየኑሳሊም ከሱ ጳጳሳቱና ካገረ ገዥዎች ሁሉ በክብር ተሰነባብተው ወደ ጋር ተሰደዱ ደርሰው የጋር ተሰደዱ መኳንንቶች በክብር ተቀበሏቸው።

ሚያዝያ ፩፻፳፭ ቀን ካጋር ተሰደዱ ተነሡትና ካጋር እስከ ገቡ ድረስ በየጣቢያው ወታደሩ በሰልፍ ካህናቱ በዚህ ይቀበሏቸው ነበረ። ካጋር በደረሱም ጊዜ በምድር ባብር ማቀጫ መኳንንቶች ጳጳሳቱ አገረ ገዥዎችም ሁሉ በክብር ተቀበሏቸው። ካዚህ በኋላ ከግብፅ ጓጉሎ አካላትና ድረስ ሚያዝያ ፩፻፳፭ ቀን የምሥርን እንደተካቡትና የነገሥታቱን የጳጳሳቱን መቀብር ጉባዔና ከጓጉሎ ሓድሱ ጋር በተሳቀ፡ ክብር ጉታምባ፡ አየተነሳሳ ሪት አየተመታ ተገናኙ።

በዚህ ጊዜ ልዑል አልጋ ወራሽ በኢትዮጵያና በምሥር መካከል ከጥንት ጀምሮ አካሉ አሁን የቀየውን ታሪክ ተናግረው ነጠረሱ በኋላ ንጉሥ ሓድሱ በምሥርና በኢትዮጵያ መካከል ተመሥርቶ የቀየው የወደጃነት መሠረት ወደ ራሱም እየሰሩና አየደና እንዲሔድ ምኞታቸውን ገልጾው ተናገሩ።

ሚያዝያ ፩፻፳፭ ቀን አቡነ ቂርሎስን አመገናኘትና በቅዱስ ማርቀስ ቤተ ክርስቲያን አማካቀደሉ ነገሩ ተቀርጦ ነበርና። በሚያዝያ አቡነ ቂርሎስን አማካቀደሉ ነገሩ ተቀርጦ ነበርና። በሚያዝያ አቡነ ቂርሎስን አማካቀደሉ ነገሩ ተቀርጦ ነበርና። በሚያዝያ አቡነ ቂርሎስን አማካቀደሉ ነገሩ ተቀርጦ ነበርና።

ካዚህ በኋላ ከሚያዝያ ፩፻፳፭ እስከ ግንቦት ፩ ቀን በግብፅና በአውራጃዎ ያሉትን የመሠረድ ቢቶችና ታሪክ ያላቸውን ቦታዎች ጉብኝተው በሃሳብ ሰላት የኢትዮጵያ ልጆች የሚሞሩበትን ቢክቶርያ ነጥል እንደ አይተው አተማረ ቤቱ ዕርዳታ አተማረዎች ችሮታ አድርገው በግብፅ አሉ ገደማትና መነኮሳት ችሮታቸውን ሳይቋርጡ በምክንያት ስነባበቱ ነምሥር ወደ ራረጓሳይ አገር ሔዱ።

ልዑል አልጋ ወራሽም በመርከብ ገብተው ሳሉ በግሉጉ ጠረፍ ፩፻፳፮ መድፍ ተተኩሉ የመሰነባበት ሰላም ታ ተሰጠ። ግንቦት ፬ ቀን ናጋሊ ከተማ ደረሱ። ካዚያም ማርሲያን ጉብኝ ተው በግንቦት ፩ ቀን በፀሐፃት ፓሪስ ከተማ ደረሱ። በግብር መቋሚያም የረረጓሃዊ የሪፑብሊክ ፕሬዚዳንት ሙሴ ሚካኤልና ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሙሴ ቸዋንካሎ ሌሎችም ሚኒስትሮችና ቀን ሲሉት ጄኔራሎችም በክብር ተቀበሏቸው። በዚሁ ቀን በዘጠኝ ሰዓት አፕረዚዳንቱ ሰላምታ አመስጦት መኳንንቶች እስከተሰው ወደ ራረጓሃዊ ቤት መጓገላት ሔደው የመጀመሪያውን የሰሎሞን ሂግን ግልነርዳኑን አመራ ሚካኤል ሸለሚቸው።

ሙሴ ሚካኤልንም ሊጃዎን ደሰነር የሚባለውን መጀመሪያውን ኒሻን ባለነርዳኑን አልዑል አልጋ ወራሽ ሸለሚቸው። ካዚህ በኋላ የፓሪስን ማዘጋጃ ቤትና ሆተሉን ጉብኙ በግንቦት ፱ ቀን የአውሮፕላኑን ሥፍራ አይተው የኢትዮጵያ መንግሥት ወደ መንግሥታችን ማኅበር እንድትገባ የረዱትን ታሳሳቂን የረረጓሃዊ ሰዎች ምስጋናዎች።

በግንቦት ፲ ቀን በ፱ሰዓት የወታደር ሰልፍና የጦር መሣሪያ በደረሰቱ አማየት ወደ ቢርሳይ ሔደው ከሥፍራውም በደረሱ ጊዜ ጄኔራሎች በሰልፍና በጉኑምባ በነጋሪት እኩብረው ተቀባ ሲሆኑ ሰልፉንም በሚያስደገቱ አካላት ካዩ በኋላ ወደ ፓሪስ ተመለሱ። ካንባቦት ፲ ቀን እስከ ግንቦት ፲፬ ቀን በፓሪስና በአውራጃዎ ያሉትን የሩብሪካ ቤቶችና የሰላም ቤቶች ሲያዩ ሰንብተው ካፓሪስ ወደ ብሩክሴል ሔዱ።

ክፍል ሃምሳ፡ ስድስት፡

አዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ተረረ፡ መኰንን፡ ነገረንሳዊ፡

ከተማ፡ ወደ፡ ቢልጽግ፡ ከተማ፡ ወደ፡ ብሩክሲል፡ እንደ፡ ሔዱ፡ በፃ
ንቦት፡ ፲፬ ቀን፡ በ፤ ሰዓት፡ ከፓሪስ፡ ተነሥተው፡ በ፲፪ ሰዓት፡ ብሩክ
ሴል፡ ያረሱ፡ ከምድር፡ በቡር፡ መቆሚያ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ የቢልጽግ፡
ንጉሥ፡ ግርማዊ፡ አልቤርት፡ ከአልጋ፡ ወራሹቸው፡ ጋር፡ እስከ፡ በቡር፡
መቆሚያ፡ ወርደው፡ በታላቅ፡ ሰላፍ፡ ተቀሰሰቸው፡ በዚያም፡
ከተማዋንና፡ አውራጃዋን፡ ጉብኝተው፡ በግንቦት፡ ፲፯ ቀን፡ ከብሩክ
ሴል፡ ወደ፡ ሉካስምቡርግ፡ ሔዱ፡ በባቡር፡ መቆሚያ፡ የሉካስም
ቡርግ፡ መስፍን፡ በሰላፍ፡ ተቀሰሰቸውና፡ መጀመሪያውን፡ ባሉባዊ፡
ኑርዲን፡ ሪቫን፡ ይዘው፡ ቀርበው፡ አገሪቱንና፡ ሐዝቡን፡ ስለአዩ፡ ይህን፡
ፈቃድ፡ ካደረጉ፡ በኋላ፡ ፈሻኑን፡ አጠለፉናቸው፡ ወዲያውም፡ አዑል፡
አልጋ፡ ወራሹ፡ መጀመሪያውን፡ የሰሎሞን፡ ሪቫን፡ ባለአረንጓዴ፡ ነገር
ደን፡ አቅርበው፡ ሸለጫቸው፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ በከተማዋ፡ ውስጥ፡
ያለውን፡ ፋብሪካና፡ ማዘጋጃ፡ ቤት፡ ጉብኝተው፡ ግንቦት፡ ፩፻ ቀን፡
ወደ፡ ሲረንሰዲ፡ አገር፡ ተመለሱ፡ በግንቦት፡ ፩፻ ቀን፡ ፓሪስ፡ ያለውን፡
ቱርክ፡ ሊጽመው፡ ከፓሪስ፡ ወደ፡ ሰዊስ፡ ሄዱ፡ በሰዊስ፡ ምስጢር
ታሉንና፡ ቤተ፡ ክርስቲያንን፡ ተማረ፡ ቤቱን፡ ጉብኝተው፡ ቸሮታቸውን፡
ሳያቋርጡ፡ ከሰዊስ፡ ወደ፡ ፓሪስ፡ ተመለሱ፡ በሰኔ፡ ፯ ቀን፡
ፓሪስ፡ ገቡ፡ ከፓሪስም፡ ወደ፡ አጣልፃ፡ ለመሔዱ፡ ተዘጋጁ፡

ክፍል ሃምሳ፡ ስባት፡

አዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ተረረ፡ መኰንን፡ ነገረሱ፡ ወደ፡ አጣ

ልፃ፡ እንደሔዱ፡ በሰኔ፡ ፱ ቀን፡ ወደ፡ አጣልፃ፡ ለመሔዱ፡ በምድር፡
ባቡር፡ ተሳረኑ፡

በሰኔ፡ ፲፩ ቀን፡ በ፬ ሰዓት፡ ወደ፡ አጣልፃ፡ መንግሥት፡ ዋና፡
ከተማ፡ ወደ፡ ሮማ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ ግርማዊ፡ ቢካቶር፡ ኢማኑኤል፡
በጂኒራል፡ ልብስ፡ አጋጠው፡ የኢትዮጵያን፡ መንግሥት፡ የሰሎሞን
ንጉሥ፡ ሪቫን፡ አድርገው፡ ተቀሰሰቸው፡ የአቀባበሉም፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡
ከተረጎመው፡ በኋላ፡ በሰኔ፡ ፲፪ ቀን፡ የአጣልፃን፡ ጠቅላይ፡ ሚኒስትር፡
ሐትር፡ መሱ፡ መሐሊኔን፡ ለማየት፡ ሔዱ፡ ከሰላምታም፡ በኋላ፡ አዑል፡
አልጋ፡ ወራሹ፡ ተረረ፡ መኰንን፡ በአውቲ፡ በኩል፡ አጣልፃዎቹ፡ ከኢ
ትዮጵያ፡ መንግሥት፡ የወሰዱት፡ ጠረፍ፡ አገር፡ ለኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡
እንደሚመልስ፡ ጠየቁ፡ ደግሞም፡ የአሰባሰቡን፡ ባሕር፡ በር፡ ለኢት
ዮጵያ፡ እንዲሰጥ፡ አመልከቱ፡ መሱ፡ መሐሊኔም፡ ጥያቄውን፡ ተቀብለው፡
ሐጊዜው፡ በከፋቸው፡ እየደሰሱ፡ በሰባቸው፡ ያራዘሙ፡ ነበር፡
ከተው፡ ጥቅም፡ የማይገኝበት፡ መሆኑን፡ አስባው፡ ይህ፡ እጅግ፡ ትልቅ፡
ነገር፡ ነውና፡ የውሉን፡ ረቂቅ፡ ይዘን፡ ሔዱ፡ አዲስ፡ አበባ፡ ስንገባ፡
በዋናው፡ በኢጣልያ፡ ሚኒስትር፡ በኮንቶ፡ ኑሌ፡ ምልክቱን፡ እናስተው
ቃለን፡ እስከዚያ፡ ይቆይ፡ ብለው፡ ተናገሩ፡ የተከተሉቸውም፡ መኪ
ንንታቸው፡ በዚህ፡ ውል፡ ይህን፡ ጠረፍ፡ መቀበል፡ እደታየንም፡ ብለው፡
አመዛዝነው፡ ተናገረዋል፡

አዑል፡ አልጋ፡ ወራሹም፡ ተረረ፡ መኰንን፡ ከሰኔ፡ ፲፭ እስከ፡
ሰኔ፡ ፩፱ ቀን፡ በሮማና፡ በአውራጃዋ፡ ያሉትን፡ ፋብሪካዎችና፡ ሆስፒ
ታሎች፡ ተማረ፡ ቤቶችንና፡ አብያተ፡ ክርስቲያናትን፡ እየዘኑ፡ እንደ፡
ፕሮግራሙ፡ ውሳኔ፡ ሲገቡባቸው፡ ፅርዲታ፡ ሲሰጡ፡ ለንብተው፡ በሰኔ፡
፱ ቀን፡ ከፓሪስ፡ ተነሥተው፡ ወደ፡ ሎንዶን፡ ተጓዙ፡

ክፍል ሃምሳ ስምንት

አዑል አልጋ ወራሽ ተረረ፡ መኩንን ከፓሪካ ወደ፡
ሎንደን እንዲሄዱ፡፡

በስኔ ህቀን ከፓሪካ ተነሥተው በዚሁ ቀን በ፲ ሰዓት
ተኩል፡ ከአንግሊክ የወደብ ከተማ ደበር ደርሰው ከመርከብ
ሳምርዶ ጆሬዚህ መድፍ ተተኩሶ የደበር ከተማ ከንቲግውና
የጦር አሰላቶ ወታደሩን አስሏልው በፓሩምባና በሙዚቃ ተቀ
በሏቸው ከዚህ በኋላ በግብር ገብተው ወደ ሎንደን ተጓዙ፡፡
በ፲፭ ሰዓት ሎንደን ሲከታርዱ አስቲሽን፡ ከሞባል የባቡር መቋሚያ
በደረሱ ጊዜ የግርማዊ ንጉሥ ጆርጅ ልጁ ዲክ አፍ ዋርክ የሚገ
ባቸውን የሚፅድቅ ልብስ አብሰው ተሰልቶቸን መኳንንቶች አስ
ከተሰው የንጉሡን ዘበኞች እኩሉን በግር እኩሉን በረረሱ አስ
ሏልው ይጠብቁ፡፡

አዑል አልጋ ወራሽ በሲክቶሪያ አስቲሽን ከባቡር በወ
ረዳ ጊዜ የንጉሡ ልጁ ዲክ አፍ ዋርክ ቀርበው በታላቅ ክብር
ተቀበሏቸው፡፡ በሐምሌ ፩ ቀን ከግርማዊ ንጉሥ ጆርጅ ጋር በታ
ላቅ ስልፍና በሚያስደንቅ አቀባበል ተገኙ፡፡

በሐምሌ ፬ ቀን በ፬ ሰዓት ተኩል የቅዱስ ቶማስን ሆስፒ
ታል ጉብኝተው ለሆስፒታሉና ለበሽተኞች ዕርዳታ ብዙ ገንዘብ
ሰጡ፡፡ በሐምሌ ፫ ቀን በ፬ ሰዓት የፍርድ ቤቱን የቅዱስ ጳውሎ
ስን ቤተ ክርስቲያን አዋ፡፡

በሐምሌ ፬ ቀን የአንግሊክ መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር፡
ምስተር ማክደናልድ በኢትዮጵያና በአንግሊክ መንግሥት መካ
ከል ስላለው ጉዳይ አመነጋገር ካልፀሉ አልጋ ወራሽ ጋር ቀጠሮ
አድርገው ነበርና በተወሰነው ቦታ ተገናኝተው ምስተር ማክደ
ናልድ ጉዳያቸውን አመነጋገር ጀመሩ፡፡ ጉዳዩም ስለሠሰት ነገር
ነበረ መጀመሪያ ስላመነገር ነው፡፡ የኢትዮጵያ ሰዎች በየጊ
ዜው ወሰን እያለፉ ወደ እኛ ግዛት ይገባሉና ወደ ፊት ይህ ሥራ
እንዲደግፍ ካልከሉ አሉ፡፡ ብረት ምጣድ አዲው መታደስ
ተረጋግጥቶ እንደ ተባለው ነው እንጂ ወሰን አልፈው ባሕርን

ተሻግረው የደዙ እንግሊዞች ናቸው እንጂ የኢትዮጵያ ሰዎች
ወሰን አሳለፉም፡፡

ሁለተኛ በወሰን ላይ ስለሚሰው አምባጊሮ ነው፡፡ የኢ
ትዮጵያ ሰዎች ወሰን እያለፉ እየመጡ በየጊዜው ከእኛ ሰዎች
ጋር እምባጊሮ እንዲያሳዩ አድርጉልን አሉ፡፡ ሙሴ ማክደናልድ
እንዲህ ማለታቸው አውነት የኢትዮጵያ ሰዎች ወሰን አልፈው በመ
ሣሪያቸው ተመክተው አምባጊሮ እንዲሳዩ አደገው ሲቀሙ
ቢሻው ይደኛል ሲሻገር ቢሻው ይደኛል እንደ ተባለው ይመስላል፡፡

ሠስተኛው ስላጣና ባሕር ነው፡፡ የሱዳን አገር በሂሃ
ስላሆነ ብዙ ውሃ ይሰጣልና በጣና ባሕር ላይ ግምብ ገም
ብተን ውሃውን እንዲያሳዩ ይፈቀድልን ብለው ተናገሩ ይህም
የውሃውን ጥቅም ብቻ አመረሰና አይመስልም፡፡ ጣናን በግምብ
አሚገድ ስላልጓው የሚወጣው ገንዘባቸው ከጣና ባሕር የበ
ሰጠ ሲሆን ከሣራውን ጣን ችሎ ይከፍላል በሚለው በዚያውም
ሐንዳውን ለሚሠሩ መሐንዲሶችና ለዘበኞች በጣና ዙሪያ ቦታ
አመጽክ ነው፡፡

የአንግሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር ምስተር ማክደናልድ ጉዳ
ያቸውን ተናግረው ከጤረሱ በኋላ አዑል አልጋ ወራሽም እኔም
በበኩሉ የኢትዮጵያ መንግሥት የተናገረበትን ነገር እንዲያስታው
ቅዎ ይፈቀዱልኝ ብለው አመናገር ጀመሩ፡፡

፩ኛ ስላጣ መጓጃ ነው፡፡ ቀድሞ በአዲስ ምዕራብ ዘመን
የኢትዮጵያ መንግሥት ልራሱ የሚያስፈልገውን ጠመንጃ ገዝቶ
ወደ ሀገሩ ቢወስድ እንዲያከሰክልን ይባላል፡፡ ነበር፡፡ አሁን ግን በቅ
ርቡ የአውሮፓ ጦርነት ከተጀመረ ወዲህ ወደ ኢትዮጵያ ጠመ
ንጃ እንዲያገባ ተከሰክሎ ብናል፡፡ ወደ ፊት እንዲያከሰክል ይረ
ቀድልን ብለው ተናገሩ፡፡

ምስተር ማክደናልድም የዚህን የጠመንጃውን ነገር የአን
ግሊክ መንግሥት ብቻውን እንዲጠራከውም ነገር ግን ሊረገፍ
ኢጣልያም በነገሩ አሉ በታና ሠስተኛም በአንዳነት ተማከረን
ምሳሌን አናስታውቃለን ብለው መሰሉ፡፡

፪ኛ ስላጣ ጠረፍ ነገር ነው፡፡ የኢትዮጵያ መንግሥት ከአው
ሮፓ መንግሥቶች ጋር የሚያገናኝ የባሕር ጠረፍ ስለሌላት ብዙ

ክፍል ሃምስ ዘጠኝ

ቶግር ሆኖግታል ሀብተኛ ዕውቀት የሚገኘው አንዱ መንግሥት ነሲ
ሐው መንግሥት ጋር በበሕር ለየብስ እየተገናኘ ገዳሪ ሲሰሩ አገሩ
ሲሰማ ነውና የአንግሊክ መንግሥት አንድ የበሕር ጠረፍ ለኢት
ዮጵያ መንግሥት ገንዘቡ እድርጎ ሲሰጥ ለዘላለም የሚደረሰው
ወደጅነት ይሆናል ብዬ ምኞቲን አስታውቆ ምታሰሁ የዚህኛው
ቀርጥ ምስክር ክሎንደን ሳልነሣ ሲጸሐታውቀኝ እጅግ ጸስ ይሸልኩ
ብለው ተናገሩ።

ምስተር ማክደናልድም ይህን ነገር ከዛሬ በቀር አልሰማሁ
ትም ነገር ግን በፓርላሜንት ካልመከርንበትና ካልተቀረጠ በታሎ
ምስኩን ለመከጠት አልቸልም ብለው መሰሉኝናው።

በሐምሌ ፪ ቀን ግርማዊ ንጉሥ ጆርጅ ጅሲቢ የሚባለውን
ተልቂን ማዕርግ ገለክረደን ኒሻን ለልዑል አልጋ መራሽ ተረረ መኩ
ንን ሸለመዋቸው ለቀሩትም ለኢትዮጵያ መኳንንቶች እንዲሞላ
ርጋቸው ልዩ ልዩ የሆነ ኒሻን ሸለመዋቸው በዚሁ ቀን በ፪ ሰዓት
ከግርማዊ ንጉሥ ጆርጅ ሲከናበቱ ለዘላለም መታሰቢያ እን
ዲሆን ብለው በመቀደሳ ጦርነት ጊዜ የአንግሊክ የጦር አልቆች
የወሰዱትን የአዲ ተያድሮሽን ዘውድ መልሰናል ብለው ተናገሩ።

ልዑል አልጋ መራሽም በዚህ ነገር እጅግ ጸስ ስለ አላቸው
ለግርማዊ ንጉሥ ጆርጅ የምክንያት ቃል ተናገሩ።

ልዑል አልጋ መራሽ ተረረ መኩንን ከሐምሌ ፯ ቀን አስከ
ሐምሌ ፲፬ ቀን የአንግሊክን ዋና ከተማ ሎንደንን በአውራጃዋም
ያሉትን ዋና ዋና ሥራዎች ጐብኝተው እንዲነገሩት ልማድ
ለተማረ ቤቶችና ለሆስፒታሎች ዕርዳታ በየማዕርጋቸው ሽል
ማት ለሚገባቸው ሁሉ ኒሻን ሸልመው ከጧቱ በ፫ ሰዓት ክሎን
ደን ተነሥተው በ፲፩ ሰዓት ተኩል ፓሪስ ገቡ። ከሎንደን ተመል
ሰው ወደ ፓሪስ ከገቡ በኋላ ከ፲፭ ሐምሌ አስከ ሐምሌ
ለመጠየቅ የመጡትን እንግዲቸቸውን እየተቀበሉ ዕረፍት እጅ
ርገው ሰነበቱ።

ልዑል ክልጋ መራሽ ተረረ መኩንን ከፓሪስ ወደ ጄኔቫ ካደረጉ በሐምሌ ፳፭ ቀን ወደ
ጄኔቫ ተጓዙ በሚገኘው በ፬ ሰዓት ጄኔቫ ደረሱ በ፪ ሰዓት ዋናውን
የመንግሥታት ማኅበር ቤት ለማየት ሔዱ ከጄኔቫ በ፱ ሰዓት
ተነሥተው ወደ ስዊስ ዋና ከተማ ወደ በርን ሔዱና የስዊስን
ዋና ከተማ በርንን በአቶሞቢል ሆነው እየዞሩ አደታው በሐምሌ
፩ ፪ ቀን ሳል ዲጂድዎን ደከነር የሚባለውን እዲራሽ ጐብኙ በሐ
ምሌ ፩ ፯ ቀን ጄኔቫን አደታው ወደ ፓሪስ ከተመለሱ በኋላ ስለ
አትዮጵያ መንግሥት መታሰቢያ ሆኖ በማኅበሩ ከዋናው ጽሕ
ፊት ቤት የሚቀመጥ በኢትዮጵያ ጠቢባን የተሠራ እጅግ ይሞራ
ከዝሆን ፕሮስ የተረሰለል የቀሰም መደዣና ልዩ ልዩ ዓይነት
የዝሆን ፕሮስ ብርዕ ያለበት ዕቃ ደግሞ በብር ያገጠ ያውራሪስ
ቀንድ ለፎቶግራፍ መስቀያ ሆኖ የተሠራ ፎቶግራፋቸውን ጢም
ረው ሳኩ ከፓሪስም የሚነሡበት ቀን በዲረስ ጊዜ ለሊገንሳዊ
የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር የጅቡቲን ጠረፍ ነገር ምሳሌን እጠብ
ቃለሁ ብለው አስታውቋል።

ልዑል አልጋ መራሽ ተረረ መኩንን ፓሪስ ከገቡ ጅምሮ
የጅቡቲ የባሕር ጠረፍ ለኢትዮጵያ እንዲመልስ ነገሩን ማመ
ልክታቸው አልቀረም ነበር ለሊገንሳዮች ግን ነገሩ እንዲቀረጥ
ልዩ ልዩ ምክንያት እየሰጡ ቀይተዋል።

በነሐሴ ፯ ቀን ማታ በ፫ ሰዓት ከፓሪስ ተነሥተው በነ
ሐሴ ፯ ቀን ማርሲያ ገቡ በ፱ ሰዓት ወደ መርከብ ገብተው
ጉዞ በጅመሩ ጊዜ እንዲህ ብለው ተረዲገረው አሳለፉ።

ለክቡር መሐላ ደሚርግ
የራፑብሊክ ፕሬዚዳንት ፓሪስ

ወደ ሀገሪ አመመልስ ከሊገንሳዊ አገር በምሔድበት
ጊዜ ለክቡር ሰውነትዎ የንግሥት ነገሥታት የግርማዊት ዘው
ዲቱንና የእኔን በመሉ የኢትዮጵያንም ሕዝብ ስላምታ አቀር
ብልዎታለሁ።

ተረረ መኩንን

በነሐሴ ፲፪ ቀን በ፪ ሰዓት ፒ.ሬ. ከመግለጹ ከግሪክ፡ጠረፍ በደረሱ ጊዜ የሥር መርከብ አሳዋቾች ፩፻፺ ዜ. መድፍተኩ ከውሳኔያታ ሰጡ ከዚህ በኋላ በአገጣጠም ግብር ተቀምጦው ወደ ግሪክ ዋና ከተማ ወደ አቲና ሔዱ ከዚያም አቲናንና አውራጃዋን ጉብኝተው በነሐሴ ፲፪ ቀን ስላ ኢተዮፋያ መንግሥት መታሰቢያ ብላው አግረኩ የተቃራኒ ቦታ ለበጀት ፋይዳ ተገኝተዋል።

ሐዑሐ:ክኢጋ:ወራሽ:ተረረ:መከፈፈ:

ከአቲኛ፡ ወደ፡ ምክር፡ እንደሒደ፡፡

በነሐሴ ፲፪ ቀን ከአትሮ ወጪው ስር ለመገዝ ተነሡ። ወጪው ስር ስለሆነ በደረሱ ጊዜ ግንባታው ሙሉ ታገባል። የመጨረሻው ስራ ለጥቅም መጀመሩ ፩፻፲፱ ተከናውኗል።

በነሐሴ ፲፯ ቀን፡ እስከንጹር፡ ደረሱና፡ የአዲሱ ኪነ-ግጥም፡ ገጸማ ተጓ፡ ነገር፡ ተጽመረ፡ ነገር፡ ባን፡ የግብፅ፡ ማኅበር፡ የመሰሉት፡ ምልኩ፡ ደከ፡ የማይሰኝ ሆነ፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽም፡ አንህኝ፡ እኔ፡ እራሴ፡ መጥቼና፡ መላካተኛኩ፡ ብንልኩ፡ በማኅበር፡ ተቀብሎው፡ ደከ፡ እሰኝተው፡ የሚመልኩት፡ ይመሰሰኝ፡ ነበር፡ እንጂ፡ በአግቶቸና፡ በልጆቹ፡ መካከል፡ ይህን፡ የመሰሉ ነገር፡ የሚሆን፡ አልመሰሰንም፡ ነበር፡ ብለው፡ አደከኩ፡ አመኳንን ቶቻቸው፡ ነገሩዋቸው፡

ክፍሉ: ለጽሑፍ

ሐዕሉ፡ እሐጋ፡ ወረሹ፡ ተፈረ፡ መኩጓጓ፡ ካምኮር፡ ወደሕት
 ዮጶጶ እንዲ፡ ተመላሱ፡ በነሐሴ ፩ ቀን፡ ወደ፡ ስዊዝ፡ ተጓዙ፡ በ፳፭
 ስዊዝ፡ በደረሱ፡ ጊዜ፡ መኳንንቱም፡ ሕዝቡም፡ በኃላቅ፡ ደሐታ፡ ተቀባ
 ሊቸውና፡ ወደ፡ መርከቡ፡ ገቡ፡ በነሐሴ ፩፻፭ ቀን፡ በ፯ ሰዓት፡ ጽቡቲ፡
 ገቡና፡ እንኳን፡ ደኅና ገቡ፡ ለማላት፡ መድፍ፡ ተተካሳ፡ ወዲያውም፡
 ራዕሪን፡ ለመቀበሉ፡ ከግርማዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ ተሰ
 ካው፡ ያመጡ፡ መኳንንታቸው፡ በኖቅርና፡ በኖቅርና፡ ተገናኙ፡ ለመቀ
 በሉ፡ የተፈቀደላቸው፡ መኳንንታቸው፡ ስም፡ ቀንሎ፡ ያሰው፡ ነው፡፡

፩- ጸጸዝጠየች፡ ጌታቸው፡ አባቱ

[illegible]

Ἰ. φῦλσιν: ἀνδρῶν.

እነዚህም ህክት መልክተኛቱ ስለዕራሬት ቀደመው-
ደጃዝማቹ ጌታቸው አባት ከገርጭቸው ገንሥት ዘውዱ ጾመ
ጡትን ደብደቡ አሉሉ አጃጋ ወራሽ ስጡ" ባደብደቡውም
ቃሉ ቀንሷል ብለው ነው፡፡

[illegible]

254h:

ከልጁ ከራሱ ተፈሪ የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሽ፡፡
አንዴት ሰንተሃል፡ እኔ አግዚአብሔር ይመልከት ያኅሩ፡፡

ከላሀገራችን ነጻነትና መታረር ስላ ክብሯና ስላ ሕዝቡ ቸም ፕቶም ስትል በዚህ በመፃሃራው በመርከብ አደጋና በማታውቀው አገር በመጽከምህ ሳዝን ነበርና አሁን ደገና በመመለስ ህብዙ ደስ አልኝ ይልቁንም ካስብነው ቦታ ሁሉ ደርሶህ ርስ ትህ ወደምትሆን ወደ ኢትዮጵያ በሕይወት ስላ መልሰህ ለኣዚአብሔር በማም ምስጋና ይገባዋል ደፃሞ ይህ ያንተ ወደ አውሮፓ ጉዞ መጀመሪያ ነገር ስለሆነ እጅግ ተጠንቀኝ ነበርና ተመርሶህ ደህና በመምጣትህ መሳው አትዮጵያ ደስ ሊሰው የተገባው፡፡

አሁንም እንደዚሁ በሰነድም አምላካዊ በዐይኑ ለመገናኘት፡ ደብቃ፡ ነሐሴ ፩፻ ቀን፡ ፲፱፻፲፯ ዓ.ም. ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽም፡ ይህን፡ ደብዳቤ አንብበው ሲጠረሱ፡ ደጃ ዝማቹ፡ ጌታቸው የዳፋትን ዲስኩር በልዑል ፊት ቀመው አነበቡ ልዑልም የዲስኩሩ ቃል አጅቦ ደሰ፡ አናቸው ከዚህ በኋላ ከመርከብ ወርደው ከጅቡቲ፡ አገረገዥ ጋር በአውቀመቤላ ሆነው ወደ ቤተ መንግሥት ልዩ ባህሐሴ ፩፻ ቀን ወደ ድረዳዋ በባቡር ተጓዙ በ፱፻ ስዓት ድረዳዋ ገቡ ልዑል አልጋ፡ ወራሽም በደረሱበት አገር ሁሉ ለክርስቲያኖችም ለአስካዎችም ለአዲሁዲቸም ለአረመኔዎችም ቢሆን የቸርነት ሥራቸውንና ፍቅራቸውን አሳገደሉም ስለዚህም በየደረሱበት ሥፍራ ሁሉ ብዙ ፍቅርንና ክብርን አተረፉ፡ አት ዓፋጃንም፡ አስመሰገኑ፡ ፲፩ ስዓት ከኢብ በሆነ ጊዜ ከባቡር ወርደው በወርቅ፡ ዕቃ፡ ባጌወች፡ በቅሎተ ቀምጠው ወደ ቤተ መንግሥት ሲደርሱ የሐረርና የአውራጃዋ ሁሉ ካህናትና አለቆች፡ ንረብሎ ብለው በወረብና በቅኔ አመስገኑ፡፡

በነገሱ ፩፡፭ ቀን በ፱ሰዓት ወደ ጳጳሱ አበባ ተጓዙ። በነሐሴ ፩፡፱ ቀን በ፯ሰዓት ጳጳሱ አበባ በገቡ ጊዜ ከራሱ ከበጻ መንገዥ ሲት ጅምሮ አስከባብሮ መቀመጫ ከዚያም አንሥቶ አስከባብራ መንገሥቱ በመንገዱ ቀኛኛ ግራሠራዊቱ በየአለቃው ተሰልፎ ያጠባበቅ ነበር። ራሱ ልምድ ለተሰራፊት ወታደሮቹ ስነምታ፣ አየስጡ አፈረው ባቡሩ በቀመጧ ዜግ በባቡር መታመጫ፣ የተጠመደው መጽፍ ተተኮሰ። ራሱ ልታጋ ወራሽም አጫፊ ሠራዊት ወደ ተዘጋጅው ግምጃ ጽንኳን ገብተው ብመጀመሪያ ከአቡነ፣ ማቴዎስና ከአጢጊግብፊ መንፈሱ ቅዱሱ ጋር ተገናኙ።

ካዚህ ሰዓት፡ ከፊት-ፊት ሀብተ-ጊዮርጊስ፡ ጅምረው ወደጎን
ጌቱን-ሁሉ ስዋወቅረዋቸው ተገናኙ።

ከዚህ ቀን ስላለው ደውረው አገር መገኘት ሮፍና ቀን ሲሰሉት ሊሎቹም ትልልቆች ሊረገጹት በየተራ እየቀረጡ ተገኝቶ ልዑል አልጋ ወራሽም አምሮ በተሰየደው ሥላራ በወርቅ ወምበር በተቀመጡ ጊዜ አቡነ ማቴዎስ በስተቀኝ አጠጋግቦ መጓዴላቱን በስተጋራ ተቀመጡ የወደቀ አገር መኳንንቶች ከአቡነ ቀንዳው የኢተዮጵያ መኳንንቶች በአጠጋጋው በኩል ተቀመጡ፡፡

በዚህ ጊዜ የጽሕፈት መፈረስ ቅድሚያ ወልደ መስቀል ጥልቅ የሆነ የልዑክ ምስጋና ቀመው ካነበቡ በኋላ ከጌቲባካሎ ቀርበው ከብርሃና ጸከት የመሳሰሉ ቃላተናገሩ ካዚህ ቀን ሎ የደግመዋል ምረሳኝ ትምህርት ቤት ልጆች ስላን ምታ ስጡ።

ከዚህ በኋላ በጌሳላት በሆነ ጊዜ ልዑል አልጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን በ፲፭ሺሶች በሚሳብ በመርቅና በብር በጊጦ ሠረገሳ ተቀምጦው ወደ ቅዱስ ጊዮርጊስ ሲታዩ ክርስቲያን ወጡ። ክቡር ራስ፡ኃድሱና ክቡር ራስ፡ሥዋምም በሁለተኛው ሀረገሳ ተቀምጦው መጡ። የቀሩትም መኳንንቶች በየጭዕርጋቸው በአውቶምበል እየተቀመጡ ተከተሉ። ከቅዱስ ጊዮርጊስ ሲተክር አቲያን በደረሱ ጊዜ ተሳራመው እንደ ፊተኛው በሠረገሳ ሆነው ወደ ሊተ፡መንግሥቱ በተሰለፈው ሕዝብ መካከል ሑዱ። ከተማውና መንገዱም ሁሉ በበጀደራ አገሮቹ ነበር። በየመንገዱ ማቋረጥና በባቡ ሁሉ የግርማዊት ንግሥት ዘውዲቱና ዓለዑል አልጋ ወራሹ ፎቶግራፍ ተሰቅሎ ይታይ ነበር። እንዲሁ በአገገጠው ጉዳና ትጉዘው ካሲተ፡መንግሥቱ ደረሱ።

ባርጫዊት፡ ንዓላላት፡ ዘውጹቱም፡ ልጃቶምን፡ ልዑል፡ እኛን፡ ወራሽን፡ በጸሐት፡ ልመቀበል፡ በጌት፡ ብር፡ በኩል፡ ባለው፡ ስገነት፡ በዙፋን፡ ተቀምጦው፡ ዓለሰነቱም፡ ላዩም፡ ታቺም፡ ሐር፡ ምንጣፍ፡ ተነጋጊ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ ዓሁዮ፡ ጌጦኛ፡ ወምባር፡ በየሥፍራው፡ ተዘርግቶ፡ ይጠብቁ፡ ነበርና፡ ልዑል፡ እኛን፡ ወራሽ፡ በጸረሱ፡ ጊዜ፡ ካጌት፡ ብር፡ ጀምሮ፡ እኛኩኩ፡ ስገነቱ፡ እግረው፡ የተሰለፈው፡ ሠራዊት፡ በጸሐት፡ እጩ በጩ፡ መጽፋም፡ ጀጊጊዜ፡ ተተኮሱ፡ ልዑልም፡ ላባርጫዊት፡ ንዓላላት፡ እጅ፡ ነሥተው፡ ስኮምታ፡ ካሰጡ፡ በኋላ፡ በባርጫዊት፡ ዙፋን፡ ቀኝ፡ በወርቅ፡ ወምባር፡ ተቀመጡ፡፡

ጳጳሱና አርቢውም፡ በየሥፍራቸው፡ ተቀመጡ፡ ኦጵዮቶም፡ መሳፍንቶችና፡ መኳንንቶች፡ በየማዕርጋቸው፡ ተቀጠጡ፡፡ ኢቅወንቱና፡ መምህራኑ፡ የአድግራቱም፡ ካህናት፡ ሁሉ፡ የዋሳ፡ ልዩነት ባላቸውን፡ እፃፂጡ፡ መንተው፡ ነበር። ንጹህ፡ ካሉ፡ ፅዱጅ፡ ጳጳሳት፡ ባሉት፡ ገግሥት፡ ልዑክ አሳጋ፡ ሠጡ፡፡

በደህና ስላ፡ መግባታቸው የጻፉትን ቃል ቀኛ ዝግታ፡ ደብረ፡ እነ
 በቡ፡ ቃሉን፡ ፩፻፩፯፻፳፯፡ ክብርና፡ ደስታ፡ ተመልከት፡፡ የልዑል፡ እኛ
 ወራሽም፡ የእውሮፓ፡ መንገዳቸው፡ ስላምና ቅንነትን፡ የሚያበዛ፡
 ፋቅርንና፡ እውነትን፡ የሚያስፋ፡ ይኑ፡፡ የተከተሉቸውም፡ መኳንን
 ቶቶ፡ የሠላጦትን፡ መንግሥታት፡ በማየታቸው፡ ሥራቸውን፡
 ሁሉ፡ እንደሻሻሉ፡ መሥራት፡ ጀምረዋል፡፡

ክፍል ስድስ፡ አንድ፡

ልዑል፡ እኛ፡ ወራሽ፡ ራስተረ፡ የሩፋኤልን፡ በዓል፡ እከ
 ባበር፡ ስማክረደም፡ እንደሒዱ፡፡

አጉሜን፡ ፫ ቀን፡ ፲፱፻፲፯ ዓ.ም፡ ከእውሮፓ ከተመለሱ፡ በኋላ፡
 የቅዱስ፡ ሩፋኤልን፡ በዓል፡ ለማክበር፡ በመኳንንታቸው፡ እንደ
 ታጅቡ፡ ወደ ቅዱስ፡ ሩፋኤል፡ ቤተ ክርስቲያን፡ ሔደው፡ ሥርዓተ ብዓ
 ሉን፡ እስረድመው ከተመለሱ፡ በኋላ፡ ከዚህ ቀደም፡ በየዓመቱ የቅ
 ዱስ፡ ሩፋኤልን፡ መታሰቢያ ብዙ፡ ድግሥ፡ እዘጋጅተው፡ በእዲስ፡
 እበባ፡ ያሉትን፡ እድባራት፡ ካህናት፡ በሙሉ፡ ጠርተው፡ ምሳ፡ ደጋብዙ፡
 ነበርና፡ እሁንም፡ እንደ ተሰመደው፡ ሊቃውንቱንና፡ ካህናቱን፡ መሳ
 ዊንቱንና፡ መኳንንቱን፡ ግብር፡ ሲጋብዙ፡ ዋሉ፡፡ ግብዣውም፡ በሚያስ
 ደንቅ፡ እቅራቢና፡ በልግሥና፡ ከተረደመ፡ በኋላ፡ የቅዱስ፡ ሩፋኤል፡
 ካህናት፡ ሹም፡ እስቅ፡ ሠርፀው፡ እስቅ፡ ገረመውን፡ ተመረ፡ እድርገው፡
 የተቀኙት፡ መወደስ፡ ቀንሎ፡ ያከውነው፡፡

ኑሱ፡ ያረቀቀ፡ እግረ፡ ተስፋም፡
 በረዊ፡ ቃልከ፡ ደብዳቤ፡ ሳልላና፡ እስርዮን፡
 እምጣነ፡ ቃልከ፡ እያር፡ እያታዊስን፡
 በቢርካቤህ፡ ቃል፡ ተሰብሎ፡ ወደልሁት፡ ዲን፡፡
 ኃይል፡ ለሳኪ፡ ጽርኃ፡ ጽዮን፡፡
 ዘፀሐዮ፡ ፖብብ፡ ቀመ፡ በልብክ፡ ገባዓን፡፡
 ዲስያትሂ፡ ሐሊናትዮ፡ በዘባሐ፡ ዘመን፡፡
 ኪያክ፡ ዲሲሊዋ፡ ሳነሂኦ፡ ተሳፋ፡ በቅረ፡ እሮን፡፡
 እስመ፡ በሮፕቦ፡ ልብ፡ እዚክሮን፡፡
 ለረዓብ፡ ዚና፡ ዚእክ፡ ወላጪ፡ ጠቅክ፡ ባቢሎን፡፡

ብፁዕ፡ እጪ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡
 በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም፡ በግርማዊት፡ ንግሥተና፡ ለልዑል፡ እኛ፡ ወራሽ፡
 ሊቃድ፡ ቤተ ክርስቲያን፡ ለመሥራት፡ በቢታቸው፡ እቅራቢያ መሠ
 ረቱ፡፡ ሐንዳውም፡ ከተረደመ፡ በኋላ፡ ታቦተ፡ ማርያምን፡ እንግሠው፡
 ለልደቱ፡ መታሰቢያ፡ እንዲሆን፡ ወር፡ በገባ፡ ፩ ቀን፡ በየወቱ፡ ክብረ፡

በዓል፡ በግንቦት ፩ ተገኝታለች የዓመቱ፡ በዓል አድርገው ብዙ ነህ ናት ከነመደረጃቸው ተከሉ።

አጤ፡ ገብረ መንገድስ ቅዱስ ብዙ ዘመን ከግርማዊት ዘውዲቱ ጋር በመከራውም በደስታውም ስለ አልተለዩ የቢተ ክህነቱን ለሥራ እያከናወኑ የቢተ መንግሥቱንም ለሥራ አመርዷት ከግርማዊት አልተለዩም አተገባረሩ ሁሉ እያሞላዱ ሹመት ሸል መት ርስት ጉልት ያሰጡ ነበር። ቢተ ክርስቲያን በተራራተበት አዲስ ቢተ መቅደስ እንዲተካል የረፈሰው እንዲታደስ የቃልቻ ቢተ እንዲረርስ አድርገዋል። በዘመናቸው ፲፬፻፬ ዓ.አ.ራ. እው ቢተ የምትባለውን ብዙ ሕዝብ ሲያምን ባት ከኖረች በኋላ አግርማዊትና አልወሰዱ አመልክተው ገንዘቧን ተወርሳታ ሠረች። በቦታዋም ሳይቢተ ክርስቲያን አሠሩበት። እንዲሁም ቢተ ክህነት እየተሻሻለ እንዲፈጽ መንገድሳዊት ጉባኤ አቅመው ከየአድ ባራት ዕውቀት ያላቸው ክህናት ተመርጠው እመካሪ ሆነዋል። የተመረጡትም ፪፪ ሊቃውንት ናቸው። በጉባኤ መንገድሳዊት መካከለኛ አመስ ቅዳሜ በየሳምንቱ እየተሰበሰቡ ሕገ ቢተ ክህነት እንዲደፋሰስ ሕገ ተካላሪውን በጸም በስግደት በምድቀት እየተጡ ነኝ። ጤኦት ወደ ጽድቅ መልሰዋል።

በቢተ መንግሥትም በክል ጉባኤ መንገድሳዊት ምክር ትስ ጣለች። በዚህ ዘመን ግርማዊት ንግሥት ዘውዲቱ አባታቸው አዲ ምኒልክ ለጊዜው በጭቃና በሣር ክፃን ያሠሩትን እያሰረዘረሱ በስመንቀና በፕሮብ ድንጋይ አሠሩ። ለአዲ ምኒልክ መታሰቢያ ቢተም በኢየሱስ ስም ቢተ መቅደስ አምሳል በፕሮብ ድንጋይ ብቻ ሳንቃው የብረት የሆነ በቢተ መንግሥቱ ግቢ አሠርተው ብዙ ክህናት ተከሰው የክህናቱን አልቃ ሊቃውንት ብሎ ሠየመች። አዲ ምኒልክ ያረፈበት ዕለት ታኅሣሥ ፪ ቀን የበላታ በዓል በመከበርበት ቀን ስለሆነ ቢተ መቅደስ በበላታ ስም ይጠራል። ይህን የመሰል ሕንፃ በኢትዮጵያው ስንት አልተመሠረተም በዚህ ጊዜ የተዋህደ ሃይማኖት እየፀና ቢተ ክህነት እየፋፋ ሔደ። ነገር ግን ከውጭ አገር መንገድሳዊት እንሰ ብካሰን እያሉ የጋሳውን አገር መሰረድና ይህን የውሃ የመደሰተውን በዝተዋል። እነዚህም በውሃማዊ ለህጋዊ ሳሉ በአፋዊ መንገድሳዊ መስክው

የጋሳን ልጆች ሃይማኖትና ጠባይ አውጠዋል። ቢሆንም በምዕራብ ወሰንና በሐረር ነው እንጂ የቀረው ሕዝብ አልተቀበላቸውም። ይሉቱንም የጉጂምና የፕንታዊት ሸዋ ሕዝብ ጸም መንገድሳዊ ውን ታቦት አሉ መከበራቸውን እያየ ከክርስቲያን ወገን አሳደረጋቸውም።

የሆነ ሆኖ በሚሰጥ ትምህርት ቢተ ያደጉ ልጆች ትዕግ ለተኞች ራሳቸውን ጠባቂዎች ይሆናሉ እንጂ የጂግንነት ባሕር ያቸው ክልቡ ናቸው ይረቃል። መሰረቱን መሰረቱን ስላዩች የሀገሩን ተወላጅ ሕግ ብዙ መርማሪዎች ናቸው። ተዓቀቡ እም ሐሳው ያን ነገደት እሱ ይመድኩ በአሰባሉ አባጋዕ እንተ ውስጥ መስ ተኩሳ ወመስጥ እንዲል ከሚሰጥ ተጠበቁ እያሉ ብዙ መኪካት በየቢተ ክርስቲያን ይሰብካሉ።

ደግሞ ከዚህም ሌላ በልማድ ተረገገን በልማድ እንደ ታሰን አልቦ ሠራዊ ወአሰ መጋቢ የሚሉ በውጭ አገር በዝ ተዋል። የሃይማኖት ስሜቸው ፍራማሰን ይባላል። ኢትዮጵያ ግን ይህን የሰማ ጆሮ ይደረገን ብላ ተጸልጸለች።

የሆነ ሆኖ የግርማዊት ንግሥት ዘመነ መንግሥት ዘመነ ክህናት ተከላ ቢተ ክህነት ስለሆነ በክህናት ዘንድ ተደላ ይሰታ በዝ ተ ነበር። ይሉቱንም ከቢተ ክህነት ለሠራቸው ጋር በቢተ መንግሥት የጽሕፈት ለሥራ እየሠሩ በሁለት ወገን ደግሞ በመገኘታቸው ትደራቸውን አሻሽለው ነበር።

ክፍል ስድስ ሁለት

በገዳማጌ ዓ.ም. ካህናቱ ካልቀቸው ጋር ጠብ ክርክር ጀመሩ። ፍቅር፡ እዓተቀነሱ ቂም እየነገሠ፡ ሔደ። እንዲህም፡ የዞኒ ቦት ምክንያት፡ እዲምንና ሔዋንን ያሳት ስያጣን መልእክን መስሎ፡ በቤተ ክህነት ክንፎቹን ዘረጋና በካህናት ልቡና ጠብን፡ ዘራ። የጠ ቡም እኳኋን እንዲህ፡ ነው።

፩ኛ. የሥዕል፡ ቤት ካህናት የአቋቋም አስተማሪውን በም ቀኝነት ተነሥተው ቦት በመስተሐምም ገደሱት። ግርማዊትም ስለ፡ ማሳኦታዊነቱ ይወዱት ነበርና። በተንኮል፡ መመታት ስምተው የዲሞኒካትን ካህናት ሁሉ እንደመረመሩ ያታሠሩ ብለው በተለየ ስታታሠሩ ሊቀ፡ ካህናቱም መልእክ ገነት ወልደሁ ላይ ነገሩን መርምረው ከተጠረጠሩት ካህናት ውስጥ እንዲኛውን በምርመራ ይመስላል ብለው ርስቱን ነቀሱት።

፪ኛ. የቀመኔ፡ መድኃኔ ዓለም ካህናት አልቀቸውን በዝሙት ምክንያት ጠርጥረዋል ብለው ከስለ አቀረቡ ከልቅናው ተሸረክዋል።

፫ኛ. የመካኒ ሐይወት አቡነ ገብረ መንፈስ፡ ቅዱስ ካህናት፡ አልቀቸውን አልቀ፡ ወልደ ማርያምን መናፍቅ፡ ነው ብለው በቅድስ በሥዕል ስለ፡ ገልጹ አልቃው ሥዕልንና ቅኔውን አረዘው ልግር ማዊትና ልሳውል፡ አመለከቱና ነገሩ በሰው አልጋ ወራሽ ችሎት እንዲፈጸም ተወስነ። በዚህም በተወሰነው ሰዓት ከሌሎች ችሎት ተቋርጦው ከርክር ኪጃምሩ ልዑልም በምንም ክንያት በዚህ ሥዕል መለሳቸው ብለው ካህናቱን ጠየቁ። ካህናቱም እንዲህ፡ ብለው መልሱ። ከርስተክ ሠገረዳውት ካቸወር በዚህ ዓለም ሳኦ ምን ተአምራት ሠራ ብለን ብንጠይቃቸው ሲልክክክህና ሮጊ ብለው ከርስተክ ስድስዋል። ደግሞ ትንሣኤው በግዙፍ የለበሰውን ሥጋ እንዲ ተዋሐዱ ነውን ብንሳቸው ትንሣኤው በርቀት ነው፤ የሰበሰበው ሥጋ ከሌላ በሰበሰ ሆኖ ቀርቷል ብለው መልሱ ሐፊን። ይህም ይህ ነው። ደግሞ ከዚህም ጋር በዚህ ዓለም ሳኦ መት፡ ማንሣቱ በባሕር ሳይ፡ በሞላ መሸገሩ የርቀት ሥራ

እዲዲላምን ብንለው ይህንስ፡ ዳድቃን ሐማዕታትም ሠርተውታል ብሎ ከርስተክ ስለነቀረ በሰበሰቡት መልእክዋል ብለው ጓግግሎቸውን ኪጃምሩ ልዑል የማይመረመረውን የሥላሴን ባልርጌ የሰደበ ተልቅ ቅጣት ይገባዋል። እሁን ግን የሰደበው አልታወቀምና እንዲህ፡ ማለቱን እስኪረቱ ድረስ ይታሠሩ ብለው ለነገሩ እስካሌዋዩትን የፍታሔን ጉህንና ገብረ እግዚአብሔር፡ እድያስን ዘኢ የሱሐ ዓይኔን አሠሩ ዋቸው። ቅኔውም ገብረ እግዚአብሔር እድያስ የተቀኘው ነበር።

አምዘመዱ ሐብኦ ይጌዱሐ ዘመዱ እንስሳ፡ ወአምከብረ ሐብኦ የዓቢ እንስሳ በበጊዚሁ። እንዘ፡ ገፋኢሁ ለዲስሐቅ እደ፡ አብርሃም፡ አቡሁ። በግዕዝ፡ እኮኑ ለዲስሐቅ ቢዛሁ።

ወኢደትርፍ ምስሌሁ። አዋሱካሃ ስቀልዎ እይሁድ እዝማዲሁ። ንሐኅሱ፡ አመ፡ ስማዕነ፡ በመጽሐፈ ዕዲ ዜናሁ። ምንት እም እንስሳ ሐብኦ፡ ፍድፋዲሁ።

እንዘ፡ እድግኔ የአምር፡ ፍጥ፡ አሐቲ ምቅማሁ። አምጣነ፡ እስራኤል፡ ኢጠየቁ፡ ወኢያአመኑ ሥላሴሁ።

ከዚህ በኋላ ነገሩ የሃይማኖት ክርክር ስለሆነ በሊቀ ጳጳሳቱ ጉባዔ ይነጋገሩ ተብሎ ብዙ ሲቃወሙ ተሳብስበው ለፍርድም በኮሚሽኖች የቀጠሩት ስም ቀጥሎ የተጻፈው ነው።

፩- ገብረ ዕድ፡ እድ ማሰ፡ ዘደብረ፡ ጽዮን፡

፪. መልእክ ገነት ወልደሁ ሐና ሊቀ፡ ካህናት፡

፫. መምህር፡ ደከት፡ ዘመንበረ መንግሥት፡

፬. መልእክ ብርሃን፡ ጽጌ፡ ባል፡ ፍትሐ፡ ነገሥት፡

፭- አልቃ ወልደ ተንሣኤ፡ ዛተክል፡ ሃይማኖት።

በዚሁ ሊቀ ጳጳሱ አቡነ ማቲዎስ በወሰኑት ጉባኤ አልቃ ወልደ ማርያምና ካህናቱ ተቋርጦው ክርክር በጀመሩ ጊዜ

አልቃ ወልደ ማርያም ይመለከቱት ቃል ይህ ነው።

የተሸምኩ የተሸላምኩትን ተምረው የማስተምረውን የሥላሴን ሴን እርሷ ያገሩ መልኩን ለውጣቸው በኦሊዊት እርሷን ነጻ ረቱ በሳይሱ ሰው ወገቡና እግሩ የአንበሳ ጽራቱ መንታ፡ እባብ፡

አመናደፍ መስሉን ያወጣ በእጃቸው ቀለት የደገነ በእንባሳነቱ
ኃይለፍ በሰውነቱ ቀለት፣ በእባብነቱ መርዘኛ አድርጋቸው
በሌላው ከሰዓባቸው ሆኖ ከቤቱ መቅደስ አሳቃቸው ሆኖ በቅኔ
ከዘላቂቸው ተቀጣላቸው ብሎ ንግግሩን ሲጨርስ ካህናቱ
እንዲህ ብለው መልሱ።

እዚህ ዓመት ከርስተኩ የሚገኝ ተግባር ወንጌል እየሰጠው
የሚደርገውን ተአምራት እገላጽ ሲከፈቱ ግንቱን ካሳባት ብዙ
ኃን ወክሏት እስከ ባርሳብላት ብሎ በውሻና በባሌ እየመሰሰ
ደቂቱ ተናግሮአታል።

2ተኛው በወንጌል አትህቡ ቀድሳት አክሳባት ወደቅደዱ
ባሕርያክሙ ቅድመ እሳርወ ብሎ በውሻና በእገደ መስሎ
ተናግሯል። ደግሞም አትውልደ አራዊት ምድር በእገደ ትክሉ
ሠላም ተናግሮ እንደ እኩዳን አንተው። አትውልደ ስበደአት
መት እመረክሙ እገላጽ እዚህ ዓመት እንተም የባሕርያ
አምሳክ ከርስተኩ የተዋሐደውን ሠላም ሊራሽ በሰባሽ ነው ከር
ስተኩ የተነሣው በርቀት ነው ካልህና በዚህ ዓለም ላለ የሠ
ራውን ተአምራት እቅልህ ይህን ማድቃንም ሠርተውታል
ማለትህን ካተረታህ መናፍቃን የሚቀበሉትን ፍርድ ተቀብለህ
አንተ ተቀጣላህ እንጂ እንኳን ተጣት ተግሣፅም እግንን
ብለው ንግግራቸውን ሲጨርሱ አቡነ ማቴዎስ ቃል ለህግ ነህ
ማለት አምሳክ ሰው ሆነ ሰው አምሳክ ሆነ ተብሎ ይተረጎም
የአምላክ ብለው አሳቃውን ጠየቁት እርሱም በደፍረት የሚሉም
አሉ ብሎ መልሱ።

ከዚህ በኋላ ሊቃውንት ሁሉ ሊርጸውበት ሊቅ ጳጳሱ
አቡነ ማቴዎስ ከክርስቲያን ደሳይ ብለው አውግዘው ረገጠው
ወደ ግዛቱ ቤት በአሳቃ ወልደ ትንሣኤ እጁ ሔደ። ካህናቱን
ጻፈ ባርከው መርቀው እስከ አሁን ስላ ሳይሞታቸው በተጉ
አሳቃቸው ዋጋቸውን አምሳክ ማርቀስ ይከፈላቸው ብለው እስ
ናበቲቸው ስላ ሊቀ ጳጳሱ ፍርድም እርሱ ታላላቅ ተረጎሞ
ሊሄድ እነዚህ ታላላቅ የነበሩት ሠለቶች ደቂቅ ካህናት ተግር
ካው ስላሁዱ ካሠራቱ እንደፍቸው ገብረ እግዚአብሔር እል
ያስ የተቀናው መወደስ ቅኔ ቀንሎ የተጻፈው ነው።

የዘወድቀ በእግር እንባሳ
ወብዘወድ አምላክ እንባሳ ዘይጥህር።
እከመ አይሁዱ ተውህቡህ ቢገታዊ ነከር።
ወሀብተ ደሁዱ ለሊገታዊ።
ምዕረ እንደ ያህሌ አሳደደ እምድር።
ዘመዕዕልተ ኪትቤል ይነብር።
ይኃከር ዘንተ ወዘንተ ያከብር።
በምድርሂ አመ አሳደቀ ማዕረረ ዘንቱ ምሥጢር።
ካልዕ ዘይዘርዕ ወካልዕ ዘየላር።
ወእንደ እዚከር ዘንተ እሴአሎው አፀር።
ብህል አይቲ ቀበርክም ለሃይማኖት አልላዘር።

ከዚህ በኋላ ግርማዊትና ሌላው በካህናት መካከል የተ
ዘራውን ጠብሶ ማጥፋት ሲሉ ለየአድባሎቹ አሳቃነት የሚሾመ
ውን በተምህርት ብቻ ሳይሆን ግብረ ገብነት ካትምህርት ጋር
አጥታደሰውን እየመረጣቸው ይሾም ብለው ሌላቱ ካህናቱ
አካታወቁ።

ክፍል ስድስት ሦስት፡፡

በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም. ልዑል አልጋ፡ ወራሽ፡ ተረረ፡ መኩንን፡
ስመኳንንቱ፡ ምክር እንዲሰጡ፡፡

ልዑል አልጋ ወራሽ፡ መኳንንቱን፡ ሁሉ፡ ስብስበው፡ ከመጽሐፍ እየጠቀሱ፡ የትሕትና መምህር ሆነው፡ አስተማሩ፡ ታሉም፡ ቀጥሎ፡ ያለው፡ ነው፡፡

፩ኛ፡ መኳንንቱና የመኳንንቱ ልጆች በአብሮ እደግኑ፡ በመናናቅ አንተ፡ አንተ፡ እያሉ፡ ሲነጋገርም ሲጸዳፍም ልማድ ሆኖ የቅዮ ተዕቢታዊ ሕግ፡ ነበር፡ ልዑል፡ ገን፡ ይህን፡ መጥፎ ልማድ ልማረም አስበው፡ እንግዲህ ከዛሬ ጀምሮ እርስ፡ በርሳቸው ተከባበተ፡ ወንድሙ ወንድሙ ተባባሱ፡ እናንተ በአንድ ሃይማኖት በአንድ መንግሥት፡ በአንድ ስንደቅ፡ ዓሳማ ተሣሥራቸው የምትኖሩት ካልተከባበራቸው ባዕደ እንዲታይ ከብራቸዷል፡ ወንጌልም እርስ፡ በርሳቸው ተዋደዱ ብሏል፡፡ በዕድሜ ብቻ ሳይሆን ዕውቀቱን ግምተን ቸመቱ ከሰጠነው እርስዎ እያሳቸው በክብር ተዳዱ እንጂ ባልገገራቸው የትሕትና ልጅ ነው ብላቸው አንተ አንተ አትባባሉ ብለው ተናገሩ፡፡

፪ኛ፡ በሥራ በኩል አሳውሁሉ ልዩ ልዩ ሥጦታ አለው፡፡ እርሱ በርሳቸው ሳትነቃቃዱ የአንድ ሥራ ሊበላሽ የሁሉ ተኛው ክፍል የተበላሸውን በምክር ማቅናት ይገባል፡ እንጂ ሥራዋ እያደሰም ምን አገባኝ ብሎ መተማመን አንድነትን ያሳጣል ብለው አስተማሩ፡፡

፫ኛ፡ ሥራ ሁሉ የሚከናወነው በፍቅርና በስምምነት፡ ሲሠራ ነው፡፡ ፍቅርና ስምምነት ከሌሉ ዘንድ ምንም ጥሩ ሥራ ሊሆን መጥፎ መስሎ ይታያልና ከሁሉ የበለጠ፡ ፍቅር ነው፡፡ ፍቅርን በልብናቸው ያሩት ብለው መከታ፡ ከዚህ በኋላ በየጊዜው መኳንንቱን ሕዝቡን የሚመክር ጋዜጣ በአገራቸው ብርሃንና ሰነድ እንዲሳፋሩ የሚረዱት ስለሆነ ብርሃንና ሰነድ ብለው በየሳምንቱ የሚወጣ ጋዜጣ አሳተመ፡ መኳንንቱንም ብርሃንና

ሰነድ እያነበቡ ሥራቸውን እያሻሻሉ ሲጸዋል፡፡

፬ኛ፡ ልጆቻቸውን ሲታቸንም ወንዶቻችንም አስተምሩ ልጁን ያሳስተማረ ሰው ከነፍሱ ገደዱ ይቆጠራል አሉ፡፡

ክፍሉ ስድስት አራት

በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም. ጥቂት መኳንንቶች እንደ መሰላቸው በምሥጢር መካከረው ግርማዊት ንግሥት በፍርድ እደባባይ ተቀምጠው ፍርድ እንዲደገደሉ ድሃ እንዲደበደቡ ካልተመለከቱ በኮምብቻ ነገሡ እንጂ በግብር እልነገሡም አማካኝ ይቻላል ብለው ነገር አነሣሡ።

ልዑልም የመኳንንቱን ፊቃድ እሳናቅፍም ብለው ግርማዊት ንግሥት ዓርብና ረብዕ በየካምፒቱ በፍርድ እደባባይ ተቀምጠው ፍትሐ ብሔሩን እንዲመለከቱ ምክሩ ተቀርጦ እንድቀን በቸሎት እንዲተቀመጡ ሐካቡ የማይሰማማቸው ስለሆነ በሁሉ ቸው ጊዜ ሳይወጡ ቀኑ።

ግርማዊት ንግሥት ገድላ ቅዱሳት እንስትን እየተመለከቱ መንፈሳዊ ቅንዓት በልብናቸው ተቀርፆ ጌታ በመንገድ ይዘዘወጉ ሁሉ ክፍለው በኋላ ብዙ ትረፋት ሲሠሩ እናያለን። የሆነ ሆኖ ንግሥት ነገሥታት በእደባባይ ልፍርድ እንዲቀመጡ የመካት መኳንንቶች በፕሩ ስንዲ ሳይ እንክርዳዳን ሐመዝራት በተኮሰ የተነሡ ነበሩ። ነገር ግን ግርማዊትና ልዑል መሠረቱ በተንኮሰ የተመሠረተ መሆኑን ተረድተው የሐዝብ መረፋትን ሐሳዑ እልጋ ወራሽ ሐቀው መንፈሳዊ ንብብን ለማስፋት በጸም በጸሎት በሰጊድ በምጽዋት ተወሰኑ ልጸሙም እስከ ዘመኝ ሰዓት በጸሎት ቀይተው ሲኖወሱ ሰዓት ግብር ይገባ ነበር። ዘወትር በልፍኝ እደራሽ ምሳ የሚበሉና በየቢሮዋቸውና በየመቅብርቤት ድርጎ የሚሰነሱባቸው መነኮሳት እጅግ ብዙ ናቸው። ስለዚህ አንድ መነኮሴ ሰዓቱን አይቅ ዘንድሮ የንግሥት ዳም ሰው ሳይገድል አይቀርም ብሎ ተናገረ።

በግርማዊት ንግሥት ዘመነ መንግሥት በሐግ ጸንቶ ሥርዓቱ ተከሊል አድርሶ ሚስት ለሚያገባ ሁሉ ወይም ለመነኮሳትና ለመነኮሳውያት ሥጋ ወይም የሚቀበሉበት ሙሉ ልብኮ ሽልማት ነበሩ መንግሥት እንዲቀበሉ ደንብ አድርገው ለሙሽራውና ለሙሽራዊት የሚገባ ልብኮ እየተሰናደደ ይላክ

ነበር። እንዲሁ ለመነኮሳትም እንደሚገባቸው ተሰናድቶ በግምጃ ቤት ይገኛል። ለየገደማቸው አድፍ ቀብ ቡሉኑ መቋሚያ መስቀል እየዘጋጁ በየጊዜው ይሰነሱ መዘምራትንም የብርሃ የወርቅ ጸናድል መቋሚያ ይሸልማሉ።

ቀም ጸሐፊዎችም ይህን የሚሆኑ በደመዝ ተቀጥረው መጻሕፍትን ሁሉ ክፈለገዋል። እገር የተሠራ እየከመጡ በብሉና ያድኑ ነበር። ብዙ ብሉና ሠራተኞችም ተቀጥረው በቤት መንግሥት ልብብር የታረደውን የፍቅርና የብግ ቀዳ ሁሉ ብሉና እየወጡ ለቀም ጸሐፊዎች ያከረከቡ ነበር።

ለቀም ጸሐፊዎችና ሠራተኞች በየዓመት በዓሉ ለየራሳቸው እንዲጓድ መከት ይቀበሉ ነበር። ለዘወትርም በግቢ ቤት መንግሥት ሲሠሩ ውሉ ምሳቸውን ድርጎ እንዲሒድሳቸው ፊቅደውሳቸው ነበር። ለቀም ጸሐፊዎችና ለሠራተኞች መሪ አቶ ሣህል ማርያም ሲሊታ ተሾሞ ሥራውን በትክክል ያሠራ ነበር። በቤት መጻሕፍትም ብዙ የብሉና መጻሕፍቶች በሥህልና በሐረግ አገጠው በጽንሰና በሐር ቀጭኑ ተሸልመው በየመሳርጋቸው ተሰቅለው ይታዩ ነበር።

ክፍል ስድስ አምስት

ገገርማዊት ንግሥት በዘመነ መንግሥታቸው በአጲስ ኣበባ ውስጥ የተካሄደው አብያተ ክርስቲያናት ቀጥሎ የተጻፉት ናቸው።

- ፩ ቅዱስ እስጢፋኖስ፡፡ በፍል ውሀ በታች
 - ፪ ቅዱስ አማኑኤል፡፡ በተንሹ አቃቂ
 - ፫ ቅዱስ ዮሐንስ፡፡ በጉሐኤ መንገድ፡፡
 - ፬ ቅዱስ ማርቆስ፡፡ በልዑል ግቢ
 - ፭ ንነተ እዓሱስ፡፡ በራስ ነሣ ግቢ
 - ፮ ማርያም ቅዱስት፡፡ በመናገሻ
 - ፯ ቅዱስ ዮሴፍ፡፡ በፋረ
 - ፲ ቀስቋም፡፡ በእንጦጦ
 - ፱ በዓት የደግማዊ ምረክነ መታሰቢያ በቤተ መንግሥቱ ግቢ
 - ፲ አጲታ፡፡ በዕርጌገብረ መንገድ ትዱስ ግቢ
- ደግሞ ከዚህም ጋር በእስላም ትክክል በጽሁፍ መጻሕፍት ዓላምን፤ ጥንተ የአፄ ዘርዳ ያዕቆብ ክተማ በነበረው በጽሁፍ ቅዱስት ማርያምን፤ ጆርሳ አፎ የንግሥት ስቅ ከተባለው ሥፍራ ቅዱስ ገብርኤልን፤ ግርማዊት ንግሥትና አውል አልጋ ወራሽ በዘመነ መንግሥታቸው የደግማዊ ምረክነ ሐሳብ መሠረት በማድረግ ምኞታቸው ሁሉ እንደ አውሮፓ ሕግ የሥልጣን መስተዋት አመዘርጋትና እቶ ቆያ በዐያዮቹ ውስጥ ያለውን የደንቀርና ጉድፍ እንድታስወግድ የሚረኩ ስለሆነ ያቅመውቸው የሥልጣን ሥራዎች ቅጥሎ የተጻፉት ናቸው።
- ፩ የወንጀል ምቅላፍ ፍርድ ቤት አቅሙ።
 - ፪ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ቤት አቅሙ።
 - ፫ በልዩ አውጭ አገርና አኢትዮጵያ ሕዝብ የፍርድ ቤት አቅሙ።
 - ፬ የሕገ መምሪያና የሕግ መወሰኛ ቤት መሠረቱ።
 - ፭ ሕግ ተሰራው የሚቀጣበት (የሚጸበጸበበት) ቤት አቅሙ።
 - ፮ የባህር ንግድና የግፍ ሥራ ሁሉ እንዲቀር ፎቃዊት አሥራትና ፎቃብር እንዲቀጣጠሉት።

፯ ኢትዮጵያንም ከ፲፪ ክፍሉ ውጪ ወንበሮች ሾሙ።
፰ ደኞች ሁሉ የሚረርዱበት አጭር ፍተሐ ነገሥት አሳቸው።
፱ የሕገ መንግሥት መጽሐፍ አውጡ።
፲ ወደ ወምበሮች ቤት ነገር ያለበት እንደጊዜው ጉብ እንደቀበሉ አስማሉ።

፲፩ ወምበሮች እስከ ሂሳባት አስቸሉው በዘጠኝ ሰዓት ተመልከው ቀሪጤ ብቻ ይሰሙና ነገረ ያስጡ እንጂ ፍርድ እያደረጁ ብሎው ወሰኑ።
፲፪ ፍርድ አመቀበል የተሰበሰበው ሕዝብ ከብዛቱ ባተ ነሣ ያሉ ተራው እንደገባ የመጣበት ቀንና ምክንያቱ የሚጻፍበት ነገር አሳተሙ።

፲፫ አሕዝብ ጤና ጥበቃ ቤት ሳይደረግ የሚገልፍ ሆከጋታል ነገረቱ።
፲፬ የቅዱስ ጊዮርጊስ ተማሪ ቤት ተብሎ ትልቅ ትምህርት ቤት አሠሩ።
፲፭ የተረፈ መኰንን ተማሪ ቤት እየሰፋ እንዲሕድ ብዙ ወጭ እጸረጉ።

ደግሞ ከዚህም ጋር በተናገሩ ክተማዎች በጸሐ፤ በሐረር፤ በደብረ ታቦር፤ በነቀምት፤ በትግራ፤ በጉጌ፤ በእነዚህ በስድስቱ ክተሞች ተማሪ ቤትና ሆከጋታሎች አቁመዋል። ቋንቋ አመማርና ዕውቀትን አማግኝት በየትምህርት ቤቶች ብዙ ሺህ ሕፃናት ገብተዋል። አትምህርት በመትጋት ግን ከአማራ ልጆች ያልቅ የጋሳ ልጆች በልጣዋል ያልቋንም በምዕራብ ወሰን ያሉ ሕፃናት አትምህርትና ስዕውቀት ቀደምት ሆነዋል። የትምህርታቸውም ዓይነት ይህ ነው።

፩ ምዕራብ ወሰንና ዓዚብ እስከ ደቡብ በእንግሊዝኛ ቋንቋ ነው።
፪ በምሥራቅ ኢትዮጵያ በሐረር በሊረንሳዊ ቋንቋ ነው።
፫ በትግራ፤ እውራጃ፤ በኢጣልያ፤ ቋንቋ ነው።
፬ ጥንታዊት ሸዋና በጉንደር፤ በጉጌም፤ በወሎ፤ የውጭ አገር ቋንቋ፤ ግና አልገባም። ሕፃናቱም ቢማሩም የሀገራቸውን ትምህርት ዚማ ቅኔ የቅዱሳት መጻሕፍትን ትርጓሜ ይማራሉ።

እነዚህንም፡ ተግባራ፡ እድ፡ የተመረጠ፡ ሕዝቡን፡ በጥፃቸው፡ የመጠቀሙትን፡ ሐዋቶ፡ ረከፍ ፣ ደግናን ፣ ጠይብ፡ እግድ፡ የነቀፋ፡ ሐም፡ ሐፕተው፡ በጋብቻ፡ እየቀነቀሉም፡ ስለዚህ፡ በኢትዮጵያ፡ የእድ፡ ሥራ፡ እየተካፋ፣ እና ሲደም፡

ክፍል ከድካ፡ አጽላት፡

በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም ታኅሣሥ ፩ ህቀን ስለ ክርስቶስ ልጁ፡ በቤተ መንግሥቱ ፲፩ ጊዜ መድፍ ተተካላ፡ በ፯ ሰዓት ግርማዊት ንግሥተኛ ልዑል አሳጋ ወራሽ ለመኳንንቱና ለወ ታደሩ ትላቅ ግብር አድርገው ዋሉ፡፡

ታኅሣሥ ፴ ቀን የአውሮፓ መንግሥታት ሊጋሪያዎችና ክቡራን መኳንንታት ስለ በዓሉ ልጆች ክብር ለምሳ ተጠርተው በግርማዊት ንግሥተኛ ዘውዲቱና በልዑል አሳጋ ወራሽ ተረረ መኩንን ጌታ ተጋበዙ፡፡

በፐር ፩ ቀን በልዑል አሳጋ ወራሽ ቤት ስለ ልጁ ትክርክቶ በዓል ክብር በአዲስ አበባ የሚኖሩትን የውጭ አገር መኳንንታቶችና ወይዘሮችን ተጓዥተው ልጆች ጠርተው ነበርና ታላቅ ግብዣ ተደረገ፡ ከግብዣውም በኋላ ልዑል አሳጋ ወራሽ ከአየሩ ስላም ያመጡ ዋቸው አባት እና ታቸው የሞቱ ግቸው ህፃን የሚሆኑ የአርመን ልጆች ፖራምባና፡ መዝቃ፡ እየመቱ ተጫወቱ፡፡ ከልዑልና ከልዑል ወይዘሮ መነንጋር፡ በዓሉን ለመክበር የተጠሩ የውጭ አገር መኳንንታቶችና ወይዘሮች በደስታ በዓሉን አክብረው ተሸኙ፡፡

በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም የካቲት ፲፱ ቀን ሊባሽዪ እንደቀርተው ሰነ፡ ሊባሽዪ እንደቀር የተወሰነበትም ምክንያት እንዲህ ነው፡፡ ፩ኛ የመጽሐፍ ዓለም ህቃ ከቢተ መቅደሱ ውስጥ ጠፋ፡ ሊባሽዪ ሁሉ ተሰብኮ ያጠጣና በቶሎ ሊባው እንደደዘ፡ ትእዛዝ ተላለፈ፡ ሊባሽዮቹም ሲያጠጡ ስንብተው ሳይገኝ ሳቸው ቀረ፡፡

፪ኛ ግርማዊት ንግሥት አራስ፡ ጉዓሣ፡ አርአያ፡ ለመሳክ፡ ያዘጋጁት የመፅረግ ልብስ በወርቅና በረድጥ የተሠራ ልብስ ከቤተ መንግሥቱ ግቢ ስለ ጠፋ ሊባሽዮችን ሁሉ ግርማዊት አከጠርተው አስከ፡ ፫ ቀን ድረስ ይህን ሊባ ካልደዘ ሁሉ ከሥራቸው መውጣታቸውን ሰውቀቱ ብለው አስገኝተዋል፡፡ ሊባሽዮቹም ብዙ ሐዳናት ስብከባው ሲያጠጡ፡

እንኳን ሊባውን ሊያገኙ ከፅቃው ምንም ምልክት ሳያመጡ ቀሩ፡፡ ሊባው ግን ህቃውን እንደደዘ በአራዲ ውስጥ ተገኘ፡ የወጣበትንና የተቀበለበትን ሲመረምሩት ሊባሽው ያመለከተበትና የሊባው አሠራረቅ በጣም የተረራቀ በመሆኑ ከዛሬ ጀምሮ ወደፊት ሊባሽዪ ይቆር ብለው ወሰኑ፡፡

ደህም ሊባሽዪ በነፍሱ በሥጋ የሚጮዱ ክፉ ነገር ነበር፡፡ ማለት ስው ከአንዱ አገር ወደ አንዱ አገር ሲሔዱ ውሎ በመሸበት ቦታ ከመንፀር ሔዱ የአግዚአብሔር እንግዳ ነጂ አሳድሩኝ ብሎ በሰላላ ጊዜ ባለቤቶች በደስታ ተቀብለው እግሩን አጥበው አብልተው አጠጉተው ይሸኙት የነበረውን በዚህ በሊባሽዪ ምክንያት እንግዳ መቀበል ቀረና ሕዝቡ ከአድራሻ ቃላት ወንጌል ተሳክቶ በነፍሱ ተገደ፡፡ በሥጋም በኩል ያልበሳውን ህጻን እየተደዘ፡ ሊከፍል ሊባው በጉን ተቀምጦ እየተዘጋጠተ የሠራቀውን ገንዘብ በጤና ሲበል ታላቅ ጉዳት ነበርና ሊባሽዪ በመቅረቱ ሕዝቡ ሁሉ ግርማዊትንና ልዑልን በጣም አመለካኝ፡፡

ክፍል ስድስ ስባት

አሳ፡ ኢጣልያ፡ ድል፡ መሆን፡ መታሰቢያ፡

ዓካቲት፡ ፩፡ ቀን፡ በአራዳ፡ ጊዮርጊስ፡ ታሳቅ፡ በዓል፡ ተደረገ፡
 ይኸውም፡ በዓል፡ ዓዛ፡ ፩፡ ህዳር፡ በአድዋ፡ ልዩ፡ ስላ፡ ተደረገው፡
 ጦርነት፡ መታሰቢያ፡ ነው፡ ይህም፡ በዓል፡ ነፃነታችንን፡ ለዓለም፡
 በዓለመቱ፡ እንዲከበር፡ አዲስ፡ ምኒልክ፡ የወሰነቱ፡ ልማድ፡ በመሆኑ፡
 ኢትዮጵያውያን፡ ሁሉ፡ ያካብኑታል፡ በዚህ፡ ጊዜም፡ ከጧቱ፡ በ፩
 ሐዓቶች፡ አቡነ፡ ማቴዎስና፡ አጤጌ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ ወደ፡ ቤት
 ክርስቲያኑ፡ ሐዲ፡ ግርማዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱና፡
 ልዑልም፡ በብዙ፡ መኳንንትና፡ በብዙ፡ ሠራዊት፡ ታጅበው፡ ወደ፡
 ቤተ፡ ክርስቲያኑ፡ ሐዲ፡ ሠራዊት፡ ግን፡ ተሠልፎ፡ ሲደቅሉና፡
 ሲፈክር፡ ነገረቶች፡ ሲጉሽም፡ እውነት፡ የጦርነት፡ መታሰቢያ፡ መሆኑ
 ነን፡ ያገለጽ፡ ነበር፡ በዑደት፡ ጊዜም፡ ከታቦቱ፡ ፊት፡ የቅዱስ፡ ጊዮርጊስ፡ ሠዕል፡
 በወርቅ፡ የተካፈረ፡ መስተዋት፡ የተሠራውን፡ ዲያ
 ቀኑ፡ ይዞ፡ ነበር፡ ቀጥሎም፡ የአዲስ፡ ምኒልክና፡ የልዑል፡ ራስ፡ መኩ
 ጓን፡ ድቀታቸውን፡ ተይዞ፡ ነበር፡ ይህም፡ በዓድዋ፡ ጦርነት፡ ጊዜ፡ የሠ
 ራዊት፡ ዋና፡ አባታት፡ ሆነው፡ የጸገንነት፡ ሥራቸውን፡ የፈጸሙ፡
 ልዑል፡ ራስ፡ መኩንን፡ መሆናቸውን፡ ያስረዷል፡ ለሀገራት፡ በዓለም፡
 ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ ፩፡ ሺ፪፡ መደብ፡ ተተክሎ፡ ግርማዊትና፡ ልዑል፡
 በሠልፉ፡ መካከል፡ በመኳንንቱ፡ ታጅበው፡ ወደ፡ ቤተ፡ መንግሥቱ፡
 ገቡ፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ በታላቅ፡ አዲራሽ፡ ለሠራዊት፡ ሁሉ፡ መሰረተ፡

ግብር፡ አዲረጉ፡ ሠራዊት፡ ግን፡ ከብዙቱ፡ የተነሣ፡ በፊት፡ በር፡
 መዲያ፡ ሞልቶ፡ እርሱ፡ በርሱ፡ ይጋፋ፡ ነበር፡ ግብትም፡ ከ፩፡ ስዓት፡
 ጀምሮ፡ እስከ፡ ፲፩፡ ሰዓት፡ ተራውን፡ ጠብቆ፡ በኢንግዲና፡ በአጋፋ
 ራው፡ አስገቢነት፡ በየማዕርጉ፡ እየገባ፡ ለጋብዝ፡ ዋል፡

ክፍል ስድስ ስምንት

በ፲፱፻፲፯፡ ዓ.ም፡ መደዝዘኑ፡ ፯፡ ቀን፡ ቢተወደድ፡ ኃይለ፡ ጊዮርጊስ፡
 ሞተው፡ በገነት፡ ጽጌ፡ ጊዮርጊስ፡ ተቀበሉ፡ ቢተወደድ፡ ኃይለ፡ ጊዮር
 ጊስ፡ አባ፡ መሳት፡ በልጅነታቸው፡ ዋና፡ የጉምታክ፡ ጸሐፊ፡ ነበሩ፡ ነጋ
 ድራክ፡ አዳደው፡ ከሞቱ፡ በኋላ፡ ዐዲ፡ ምኒልክ፡ ብልህነታቸውንና፡ ትጋ
 ታቸውን፡ አይተው፡ ነጋድራሳነቱን፡ ሾሙዋቸው፡ በነጋድራሳነታቸው
 ውም፡ ለሠራቸውን፡ እያስነሱ፡ ለመንግሥት፡ ብዙ፡ ገቢ፡ በማስገባት
 ቸው፡ ዐዲ፡ ምኒልክ፡ ግልሚሳ፡ አደረጋቸው፡

ወደ፡ ኢትዮጵያው፡ ፈረንሾች፡ መምጣት፡ በጀመሩ፡ ጊዜ፡ ዐዲ፡ ምኒ
 ልክ፡ ዋና፡ አማካኪ፡ አደረጋቸው፡ በኢትዮጵያው፡ የሚኒስትርነት፡
 ሹመት፡ በተጀመረ፡ ጊዜ፡ በንግድ፡ ሚኒስትርነት፡ ሳይ፡ የውጭ፡ ጉዳይ፡
 ሚኒስትርነትና፡ ደርባው፡ ሹመታቸው፡ ማናቸውንም፡ የአውሮፓን፡
 ዲምብና፡ ለሀገራት፡ እያስተረጉሙ፡ ከተማውን፡ አሸናፊ፡ እያ
 ሱም፡ ጊዜ፡ ጠቅላይ፡ ሚኒስትር፡ ብላው፡ ሹመታቸው፡ ነገር፡ ግን፡ የዚ
 ህን፡ ዓለም፡ ተደላ፡ ደህነት፡ የሚጠራሰው፡ የሰውና፡ ልጅ፡ እያሉ፡ ከመ
 ንግሥት፡ ሲመጡ፡ በግዛት፡ ቀዳ፡ በግዛትም፡ ሳሉ፡ ጸሎት፡ ከማድ
 ረክ፡ ለነዳጁን፡ ከመሰገክ፡ ሳይቋርጡ፡ በተጋዙ፡ በሰድስት፡ ወር፡
 በክብር፡ ዐረፉ፡

በዚሁ፡ ጊዜ፡ ቢተወደድ፡ ኃይለ፡ ጊዮርጊስ፡ በዐረፋበት፡ ዕለት፡
 ዲጃዝሚና፡ በየነ፡ አባ፡ ስብከት፡ ተገረፉ፡ ዲጃዝሚና፡ በየነ፡ በፊት፡
 ሊጋባ፡ የነበሩትና፡ ከጃግንነት፡ በቀር፡ ምንም፡ ያልተማኑ፡ ፖት፡ ወታ
 ዲር፡ ነበሩ፡ የተገረፉበትም፡ ምክንያት፡ በ፲፱፻፲፯፡ ዓ.ም፡ ንግሥት፡ ዘው
 ዲቱ፡ በነገሡ፡ ጊዜ፡ የልጅ፡ እያሉን፡ ወገን፡ በምኒልክና፡ በሰገራ፡ የጸግን
 ነትና፡ የታማኝነት፡ ለሠራቸውን፡ ሊጽመው፡ ግርማዊትና፡ ልዑል፡ እኛ፡
 ወራሽን፡ ያልሰጡ፡ ስለ፡ ዲጃዝሚና፡ ብላው፡ ወሳኝ፡ ሰዓት፡ ሆነ፡
 በወሳኝም፡ ስሉ፡ ቅጣታቸው፡ እጅግ፡ ብርቱ፡ ስለሆነ፡ ግልገሩም፡ ወታ
 ዲቱም፡ እየመጣ፡ በጸሎት፡ ሲያመልክት፡ በየጊዜው፡ የምክር፡ ቅል፡
 በጽኑነት፡ የሚገኝ፡ ሲሆን፡ በወሳኝም፡ የሊጽሟቸው፡ ለሠራዊት፡
 እኒህ፡ ናቸው፡

፩፡ አሸከራቸውን፡ አሉ፡ ልክ፡ ሲያስገርፉ፡ ስለሞተ፡

፱. ሚስታቸውን ገርፈው የቀሰሱት ቅርፊት በመጻፉ አድርገው ወደ ገርጫዊት ስላ ሳኩ።

፲. የወሳኛው አሥር ቤት በእሳት አደጋ ተቃጥሎ ብዙ አሥረኞች ነዚህም በተቃጠሉበት ቀን ሳይከቀብሩ ግብር ስላ አደረጉ።

፬. እኩታ ሐዋዝ የሚገቡትን ጣሕታዊ ያሉ ፍርድ ስላ ገረፉ።

በእነዚህ በአራት የግፍ ለሠራዊቶች ተከሰው ስላ ተረቱ በእነባባር ታላላቅ አንደኛውን በሰውነት አደጋ ወረሱ ሳይሄሉ ሐዋሳሣት ወረቀት ሲሳሳኩ ምሥጢራቸው ተገልጾ የደፋትን ደብዳቤ ረቂቅ ከሰውነት አደጋ ወረሱ ችሎት ቀርቦ ይህ ቃልህ አደግክ ምን ብለው ሲጠይቁት ርዳ ርዳ ለፍታ ስላ ተናገሩ ኃይሉ ቃል ስላ ደጋገመ አስረዳው ፩ ፩ ጽራፍ አንደኛውን ገረፉ የምረዳክ ያለህ ቢሉ ይበቃሉ ብለው በደጃዝማች አባ ሻውል አጅ በሐረርጌ ቤት ሠት ሐደዋል።

ነፍሱ ስድስ ዘጠኝ

የአዲሱ ተወዳጅ ሐወዳጅ በመቅደስ አንገሉ ዘቸ የሚረኩት በሐምሌ ፬ ቀን በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም. አኢትዮጵያ መንግሥት ተመሰሰ የአመሳሰሉም ሥርዓት ቀጥሎ አንደኛውን ሰውነት።

በተካታ ቤት መንግሥት ገርጫዊት ንግሥት ነገሥታችን ልዑል አደጋ ወረሽ ከሚረከት ሮቶና ከመኳንንታችን ጋር የጦር አላቶችና ወታደሮችም የጀግንነት ሽልማታቸውን አገጠው በሐዋዲ ሲጠበቁ የአንግሊዝ ሚኒስትር ከደጃዝማች ወልደ ገብርኤል የግቢ ሚኒስትር ጋር ዘውዱን በ፬ ሊረሰች በሚሳብ ሠረገሳ አስ ጭነው በሐንድ ዘባቶች አሳጅበው መጡና ዘውዱን በተሠናዳኝ ቸው በወርቅ በተከረረ ጠረጴዛ ሳይ በግርግርግ ራት እስቀም ጠውደሱ የሚያስኝ ዲክሮ ተናገሩ ይህም ዘውዱ መቅደስ ከተ ሆነ በኋላ ሮሳፍሱ በሚገባ ሰው አጅ ገብቶ ነበረ ይህ ሰው ሆነ ከሐርድ ኖፒዋር በታች ይታዘዝ ከነበረው ዘማች ጋር አመሐድ የተረቀደላት ነበር ከዚህ በኋላ ይህንን ዘውዱ ስራዝ ሳይ ይቀ መጥ የነበረው የፕረሽያ ዋይሉ ቀን ሲል ቢርሰን ወከጥ ገሰው የነገ ለታት ዕቃ መስብስቢያ ቤት አንደኛውን ብሎ ፕረሽያ ሲከፈልን ለተባሉት አካላቸው የአንግሊዝ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ይህንን ነገር በሰው ጊዜ አንደኛውን ሰው ስላ ተደግፈው የጀርመን መንግሥት ይህን የአዲሱ ተወዳጅ ሐወዳጅ ወደ አንግሊዝ መንግ ሥት ሳኩ የአንግሊዝ መንግሥትም ፶፭ ዓመት ድረስ እስቀም ጦት ሲኖር ልዑል አደጋ ወረሽ ተረረ መኩንን ሎንዶንን አመገኛ ብናት በ፲፱፻፲፯ ዓ.ም. በመሐደቸው የአንግሊዝ ንጉሥ የአዲሱ ተወዳጅ ሐወዳጅ አኢትዮጵያ መንግሥት አመላካሪው ብለው ለል ዑል አደጋ ወረሽ ተስፋ ሰጥተው ነበርና አሁን አዲስ አበባ። በሚቀመጡት በአንግሊዝ መንግሥት ገሰ መሐድ ሥልጣን ሚኒ ስትር በክቡር ሸርል አጅ ተመሰሰ ገርጫዊት ንግሥትና ልዑል አደጋ ወረሽ በመቀበላቸው በኢትዮጵያ ከነገሡ ነገሥታት የበ ሐጦ ዕድል አንደኛውን ያስረዳናል።

ደግሞ በዚህ ዘመን ወደ ጆኒ ቫ ከኢትዮጵያ መንግሥት

ክፍል ስፍ

ሠላት የክብር መስክተኞች ተሳኩ፡፡ የተሳኩበትም ምክንያት፡፡
 በመሉኝው ደግሞ የተደረገው ትልቁ ጦርነት በዓለም አጭ ትልቅ
 ጉዳት እንደመጣ መንግሥታቱ ሁሉ ተረድተው በነገሩ ስለ፡፡
 በብት በዓለም አጭ የሚገባ የጦርነት መሣሪያ መሥራት፡፡
 ቀርቶ ስለም እንደመሠረት አመወሰንና ደንብ አጭቀም በጃኒብ
 ጉባዔ እንዲሆን አየመንግሥታቱ ሁሉ ባልተወቀቱ ጊዜ እትዋጹ
 ይም በሰው አልጋ ወራት ትጋትና ብልህነት ከዓለም መንግሥ
 ታትጋር ማኅበር ገብታለችና አዚሁ ጉባዔ ስለ ተጠራች መስክ
 ተኛች ስለነች፡፡ ጉባዔውም የተጀመረው በሚያዝያ ፪፯ ቀን በ፲፱፻፯-
 ዓ.ም ነበረ፡፡ በዚህም ጉባዔ መስክተኞች የሳኩት መንግሥታት፡፡
 ሣቢናቸው፡፡ ከእትዋጹም የተሳኩት መስክተኞች ቅጥሎ ያለው ነው፡፡
 ብላት ተፈጻሚ ወልደ ሥላሴ፡፡

በ፲፱፻፲፫ ዓ.ም መስከረም ፪፩ ቀን የብዙኃን ማርያ
 ምን በዓል አማክበር ግርማዊት ንግሥትና ልዑል አልጋ፡፡
 ወራሽ በክቡራን መኳንንትና በብዙ ህራዊት እንደ ታጀቡ
 ክሊሊቱ በ፲፩ ሰዓት ወደ እንጦጦ ማርያም ወንተው ሥርዓተ
 ቀዳሴውን ካስፈጸሙ በኋላ ወደ ተፈጥሮ ጊዜ ካህናቱ፡፡
 ወ እንደ ታየች እምነት መጸዕኪ ወኃበኒ ተኃውረ
 መድኃኒት ኩኒ አምላክን ገጥሞ ነገሥት እያሉ ወረቡ፡፡ ከዚህ
 በኋላ እርሷ ገብረ መንግሥት ቅዱስ በተሰማቸው አባቶች
 የሚያስፈልገውን መንግሥት የሰጠው የሰጠው ውሳኔ የሆነ
 ቃል እግዚአብሔር ሕዝቡ እንደሚረዱ አድርገው መገባ-
 ቱና አመስግነው ባርከው አሳለጉ፡፡
 ከዚህ በኋላ ግርማዊትና ልዑል ከቤተ ክርስቲያን፡፡
 ተመልሰው ወደ ልዑል አልጋ ወራሽ ግቢ በብዙ አጅብ ገቡ፡፡
 የልዑል ግቢም በእስጋና በባንዲራ አገጦ መንግሥት ከሁሉ
 ተኛው በር እስከ ትልቁ እዳራሽ ግብረ መርፌ ምንጣፍ ተነ
 ጥረ ነበር፡፡ ትልቁ እዳራሽም ከደረጃው ጀምሮ እስከ ውስጡ
 በእስጋ ምንጣፍ በሐር ምንጣፍ አገጦ ነበርና ግርማዊትና
 ልዑል ተቀምጠው መኳንንቱንና ህራዊቱን በየመዕርጉ ግብር
 አበሉ፡፡

ዲህም የማርያም በዓል አካባቢ አልጋ ወራሽ ከሆኑ
 በትዝመን ጀምሮ በየዓመቱ በልዑል ግቢ እየተደገሰ ታላቅ
 መታሰቢያ ሆነ፡፡

ክፍል ስዊ፡ አንድ፡

በ፲፱፻፲፫ ዓ.ም. መስከረም ፱ ቀን ልዑል አልጋ ወራሽ ሎንደን፡ በመጉብኝታቸው የአንግሊካ፡ ንጉሥ የመንግሥታቸውን፡ ማሳሰቢያ፡ አኢትዮጵያ መንግሥት፡ አንድ፡ መንበረ መንግሥት፡ አንሰጣለን፡ ብለው፡ ነበረና፡ በክቡር ሚኒስትራቸው በሙሉ ሸርሔ ሲንቲግ እጅ፡ ላኩ፡ ላኩ፡ በዙፋኑ ጐን፡ ከአንግሊካ፡ መንግሥት፡ የተሰጠ ሰጥታ፡ ነው፡ የሚል ጽሑፍ አሰጥቶ፡ የንጉሡ ነገሥት፡ ዘውድ፡ በሳዩ ተቀርፆ በታላ፡ ሚኒስትራቸው ይህንን ሰጥታ፡ ሲያስረክቡ፡ የተናገሩት ቃል፡ ቀንሎ ያለው ነው፡፡

ገፍጫዊት ሆይ፡

ከአንግሊካ፡ መንግሥት፡ የመጣልንን፡ ትእዛዝ፡ ተቀብሎ፡ ልዑል ተረፈ መኩንን፡ የኢትዮጵያ መንግሥት፡ አልጋ ወራሽ፡ አምና የአንግሊካን አገር፡ ሒዳው ማየታቸው፡ ለግርማዊ ንጉሤ ለአንግሊካ፡ መንግሥትና ለአንግሊካው ሕዝብ ለሰጣቸው ጸሐታ መታሰቢያ እንዲሆን መንግሥቱ ወደ ኢትዮጵያ እሳዳሉሁ ያለውን፡ ዙፋን ለግርማዊት መንግሥት፡ በማክበር አቅርባለሁ፡፡ በዙፋኑ ጐን ከአንግሊካ መንግሥት ለኢትዮጵያ መንግሥት፡ የተሰጠ ሰጥታ ነው የሚል ጽሑፍ አያደርገንም፡፡ የንጉሡ ነገሥት፡ ዘውድ፡ በሳዩ ስያይ ምስክር ተቀባይ ሆኖ በሰጣቸው ሰቅር፡ ሆኖ የምናየው ጽጌ ሊደግግም ስታላቂቱ ኢትዮጵያ መንግሥት፡ ምስሉ ከሆነው አንበሳ ጋር የተያያዘው የአንግሊካ አገር ውበትና ክብር የሚያሳይ፡ ሕዝብ ሁሉ የሚወደው አበባ ነው፡፡ እነዚህ ምስሉ ሒዳቸው የታላቂቱ ብረታን ያደርግ የኢትዮጵያ መንግሥት በጸሐታ ለከተሣሠራቸው ወደጽኑት ለዘላለማዊ መታሰቢያ እንዲሆኑና በሁለቱ ዋና ገጽዎች በመንግሥታቸውና በሕዝባቸው መካከል ለዘላለማዊ የቀረበ ወደጽኑት መመራረቂያ እንዲሆኑ አመኛለሁ፡፡ አሁንም ልዑል እግዚአብሔር በዚህ ዙፋን ላይ በመንግሥቱ ተቀምጦ የሚሆነውን ለዘላለማዊ እንዲባርክና ለግርማዊት ንግሥትና ሳልጋ ወራሹም ሊጅም ዕድሜና ጸኅኒት እንዲሰጣቸው የእግዚአብሔር ሞገስ በኢትዮጵያ መንግሥቱና ሕዝብ ላይ፡

እንዲያርፍ ምድረቱም ፍሬዋን እንድትሰጥና ሕዝቡም መንፈሳዊ ሥራቸውን በዚህ ዓለም እንዲፈጽሙ እስከመጥፋት፡፡

ልዑል አልጋ ወራሽ የኢትዮጵያ መንግሥት አልጋ ወራሽ የተናገሩት ቃል ይህ ነው፡፡

ክቡር ሚኒስትር ሆይ፡

በዚህ በዛሬው ቀን ከአንግሊካ መንግሥት ለኢትዮጵያ መንግሥት የተሰጠውን መንበር በጸሐታ እንቀበልዎታለን፡፡

ግርማዊት ንግሥትም በባታቸው ዙፋን ተቀምጠው የአንግሊካ መንግሥትና የኢትዮጵያ መንግሥት ፍቅር እንዲፀና መውጻጻቸውን ክቡር ሚኒስትር የሚያውቁት ነውና፡፡ ጸሐታቸውን ከምስጋናቸው ጋር እንዲያቀርቡላቸው ይሰጥዎታል፡፡

ይኸውም ከግርማዊ ንጉሥ ፪ኛ ጽርጅና ከአንግሊካ መንግሥትና ሕዝብ የአንግሊካን አገር በማየቱ መታሰቢያ የሁለቱን መንግሥት ፍቅር መተሳሰር የሚያረክሰው ምስክር እንዲገልጽ ይህ የወደጽኑት ሐውልት በኑ ምስክርነት የተተካላ በመሆኑ ጸሐታዬ ከልኩ ያለኒ ነው፡፡

ሁለቱም መንግሥቶች የንጉሡ ነገሥት ዘውድ በእጅቸው መኖሩን የሚያስረዳና ይህ የምንቀበለው የጽጌ ሊደግ፡ አበባ የተቀረፀበት መንበር የሚደርቅ የጽጌ ሊደግ፡ አበባ የሁሉ ቱም መንግሥት አገርና ሕዝብ እንደ ለመሰጠው የሚኖር የሚረጋገጥ ፍቅራቸውን ያሳየናልና ይህ መታሰቢያ በመንግሥታችንና በሕዝባችን ፊት የሚያቀርብ ጸሐታ እንዲሰጠው ልንገልጽ ልዎፊታ ያችን ነው፡፡

አርከዎም በመጡበት በዚህ በቅርብ ጊዜዎች ሁለት ጊዜ የጸሐታ ምልክት አቅራቢ በመሆንዎ የታደሉና የምናመስግንዎ መሆኑን ልንናገረው የግድ ሆነ ብን፡፡

አሁንም ይህን ምስክርነት ይዘን ለግርማዊ ንጉሥ ፪ኛ ጽርጅና ለቤተ ዘመዶቻቸውም ሁሉ ሊጅም ዕድሜና መልካም ጤና እንዲሰጣቸው እግዚአብሔርን እንልምናለን፡፡

ክፍል ሰባ ሁለት

የጦር ሠራዊት ስለ መነቃቃት።

ሐዑል አልጋ፡ ወራሽ ተረረ መኮንን፡ የጦር ሠራዊታቸውን አመነ ቃቃትና አመጸራጁት አሠልጣኒ የሚተጋውንና አገሩን አመርጸት ሐሰናው ያነሣሣውን አመርጸት ሲሉ መስከረም ግብርን ቅዳሚት ትልቅ ስልፍ ተጸረገ፡ ስልፋንም አመየት ከሐዑል አልጋ ወራሽ ጋር የነበሩ መኳንንቶች ስም ቀጥሎ ያስውሳው።

፩- ክቡር ፊታውራሪ ሀብተ ጊዮርጊስ፡ የጦር ሚኒስትር፡

፪- ክቡር ደጃዝማች ወልደ ገብርኤል፡ የባቢ ሚኒስትር፡

፫- ክቡር ደጃዝማች ጌታቸው አባተ፡ ያገር፡ ግዛት ሚኒስትር፡

፬- ክቡር ደጃዝማች ሙሉ ጌታ፡ የገንዘብ ሚኒስትር፡

፭- ክቡር ደሐሊ ተአዛዝ ወልደ መስቀል፡ የጽሕፈት ሚኒስትር፡

፮- ክቡር ደጃዝማች ወልደ ሥላሴ፡

፯- ክቡር ቀኝዝማች ዓምዲ ናቸው።

ሁለት ሰዓት ተኩል ሲሆን ፋሪውሀ ሚዲ በተሰናዳው ዓምጽ ደን ኳን ሐዑል በተቀመጡ ጊዜ ስልፋ እንዲገባ ታዘዘና በአራዳ በት ልቁ መንገዱ የመጣ የመዘጋጃ ቤት ሠራዊት የነተመ፡ ዘበኛ ደባው በቤተ መንግሥት በታሰቀ፡ በር መንገዱ የመጣ የሐዑል አልጋ፡ ወራሹ ሠራዊት፡ ውዜቃ አየተነሳ ወደ ስልፍ ጦታ ሲጉርፍ የዓባ ያን ውሀ ይመስል ነበር። በዚህ ጊዜ የከንቲባ ሠራዊት አስቀድሞ ስልፋን እንዲያስደግፍ ተረቀደላትና ዓራዝማች ሣህሌ የሠራዊቱ ጠቅ ላይ አስቃፍ አስቃ እየብ የረረሰኞቹ ወታደር አስቃ በፊት ቀድመው አየመቶና ውዜቃ እያስነሩ መጥተው ስላቸው ሰጥተው አሰሩ። ከነዚህ ልባቸው ወታደር በኋላ ስልፍ የሚመጡ ትንንሽ ልጆች እዲስ፡ አበባ፡ ያብባል፡ ገና እያሉ ስልፋቸውን አሳይተው አሰሩ።

ቀድሞ የመዘጋጃ ቤት ጸሐፊዎች፡ ነጂ፡ ኮት፡ ልብስው መል ካም፡ አርአያ አሳይተው አሰሩ። ከጸሐፊዎቹ፡ ቀጥሎ ከንቲባ ነሲቡ፡ ዘአሚቱሪና ነጋድራኮ አስታገቁ በረሊስ ተቀምጠው ስላቸው ሰጡ።

ከዚህ በኋላ የሐዑል ሠራዊት በስልፋ ፊት መዜቃ፡

አየተነሳ አካሒዱን በውዜቃ አየተመራ የሠላጣኒ፡ እርምጃ ውን እያሰየ አሰረ። ስልፍ አስተማሪውና ዓራዝማች ገብረ ዮሐንስ የሠራዊቱ አስቃ በረሊስ ተቀምጠው በሐዑል ፊት ስላቸው ሰጥተው ባሰሩ ጊዜ ወታደሩም በየአስቃው ስላቸው አየሰጠ አሰረ።

ቀጥሎ የአርመን ልጆች ያመረ ዜማ በውዜቃ እያዘው በመቶረባስ አንጋቸው ሊረስ ዘበኛ ተቀዳሚ ሆነው መጡ መቶ ረባህ አንጋቸው ሊረሰኛው ስልፋን አሳምሮ ስማይደግፍ ስሉ፡ ከርክም እያስረገጠ አሰረ።

ከዚህ በኋላ በየመፅርጉ ሽልማት ተሰጠ። የተሸለሙትም ሰዎች ሻንባሎች ባሻንባሎች ወርቅ የተሸለሙት፡ ጅናቸው። ሊረገጁት የመዘጋጃ ቤት ሠራተኞች ባሻንባሎች ወርቅ የተሸ አሙ አራት ናቸው።

የመቶ አላቶች ባሻንባሎች ብር የተሸለሙ ፩፯ ናቸው። ከሐዑል አልጋ ወራሽ ዘበኞች የተሸለሙ ሹማምንቶች፡

፩፫ ፎቶ ናቸው።
ኒሻን የተሸለሙ መኳንንቶች ስም ቀጥሎ ያሰውሳው።

የመዘጋጃ ቤት ከንቲባና ሹማምንቶች ሽልማት።
፩- ከንቲባ ነሲቡ፡

፪- ነጋድራኮ አስታገቁ፡

፫- ዓራዝማች ሣህሌ፡

፬- ዓራዝማች ገብረ ዮሐንስ፡

፭- ኒሻን እያንዳንዳቸው የሐሰው፡

አኳኋን የሠላጣኒ እርምጃ መራመዳቸውን አተመለከተ ሁሉ በጣም ደስ አሰኝተዋል።

ክፍል፡ሰገ፡ሠላ፡

አሁኑ አሉን ወራሽ ተሰረ መኮንን አውሮፓ የሒዱ፡፡
 ጊዜ ልዩ የሆነ አውቶዎቢል ላገርማዊት ንግሥት አሠርተ
 ወላቸው ነበርና ከቤታቸው ወደ ቤተ መንግሥት ይዘውላቸው
 ወረዱ፡፡ ፖቅምት ፲፯ ቀን ካጧት በፅኑ ሰላት ገርማዊት ንግሥት
 ይህንን መታሰቢያ በታላቅ ደስታ ተቀበላቸው፡፡ የዚህም የአውቶ
 ዎቢል ሥራው ላገርማዊት ንግሥት የተሰናዳ ልዩ ሳሉን ይዘው
 እጅግ ያመረና የተጋጠነው፡፡ ለግምባሩም አቸከቡራት ወይም ዘርፍ
 መቀመጫ እጅግ ያጋጠመ አሳቢ፡፡ በስተኋላውም እንዲሁ
 አፀወ ይዘዘርፍ መቀመጫ አሳቢ፡፡ ከነፂው ጋር ባንድነት
 ፤ ስው የሚደዝኑ ነው፡፡ ለአዚህ እንዳንደፍ ባቡር ቫጉን ይመስል ነበር፡፡

በዚሁ ቀን የቅዱስ እስጢፋኖስን በዓል አማክበር በዚሁ
 ሐሙስ በአጧቸው አውቶዎቢል ሆነው ሐሙስ በአማረ አውቶዎ
 ቤል ተቀምጠው ወደ ቅዱስ እስጢፋኖስ ቤተ ክርስቲያን ሔደው
 በመኳንንታቸው እንደ ታጅቡ በደረሱ ጊዜ ካህናቱ፡-

ዘፈሐሐ ልብ ኦርኦ ያደኩ።

ገጽ ፩ ላይ ሲገኝ፡፡

ወጸገወነ፡ ሠናጸጸ፡፡

ሥርዓተ ጥበቃ

8. 7H. 5U. 7C. 4388

മധ്യ:രൂപ:നീ:പാ?

88 JG-Y:WY:Z%K:Y+U

[illegible]

ክፍል ስነ-ልቦናዊ፡

ሐሳ: ሠራተኞች: ማነፃፅት ..

አውራጃ አደጋ ወርሷ ተረፈ መኮንን ጥቅምት ፲፪ ቀን የአዲስ ክበባን ጉምሩክ ሠራተኞች የሥራቸውን አካሄድ ለመጐብኘት ለሐዱ ጊዜ የጉምሩኩ ዲሴክተር አቶ ገብረ እግዚአብሔር ሠራተኛውን መዝገቡን እንደያዙ በየተራ እየቀረቡ አመልክተው አውራጃ ዲሴክተሩንና ሠራተኞቹን አመልካነው የደሞዝ ፎጣሪ እደረጉና ቸውን ቀጥሎ ያለውን ቃል ተናገሩ።

ይህም ደኖዛቸውን መረጠውን ገብረው የዘረው አሁኑ በቅሉ ቡቃይትን እንደ ማየት ይህልገው ነገር ግን ገብረ የዘረው ዘር ከበቅሉ ስህል ቡቃይትን አይቀሩ አርሞ የፈለገው ወራት በደረሰሉት ጊዜ እጅግ ያሳደገው እናንተም ለሀላቸውን ሁሉ በጣም አጣርታችሁ መረጠውን ባይታዩ ጊዜ የጽኑ ማቸውን ፈጠራ ትልቁን ምስጋናና ክብር አግኝታችሁ ያሳደግኩትን

[illegible]

ክፍል ፡ ስግ ፡ አምስት ፡

አቡል አረጋ፡ ወራሽ ተራራ መከላከል፡ ህወቀት፡ አብዝተው፡ ፖቦብ፡ አስፋተው፡ በመገኘታቸው፡ በዓለም፡ ሁሉ፡ ስለተመለከቱ፡ ከየመንግሥታቱ፡ የተቀበሉት፡ ሸልማት፡ አጅግ ብዙ ነው፡ ዛሬም ከፓርቲዝ፡ ለሰላማቸው፡ በተረጎሙ የመጣ የጸሐታቸው፡

ልዑል፡ ራስ፡ ተፈረ፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ ጵልጋ፡ መሪዎች፡
ባለሙሉ፡ ሥልጣን፡ እንዲራሩ፡ የፓርቱዝካሪያ-ብሉስ፡ መንግሥት፡
አመልካቶች፡ የልዑልነትም፡ ደላቱርና፡ የኢፒ-ሳራንድ፡ ከሮዋ፡ ደሴ፡
አርዳር፡ ያቶሮና፡ ኢፒ-ሪንግን፡ የተሳቱ፡ መከታል፡ ማዕርባ፡ እሹልም
ዎታለሁ። ከላዚሁም፡ በፓርቱዝካሪያ፡ ሕዝብ፡ ከም፡ ለልዑልነትዎና፡
ላኢትዮጵያም፡ መልካም፡ ሕዝቦች፡ ተደሳ፡ ላማቱ፡ እንዲሆን፡ እየተ
መኖሩ፡ እንኳን፡ ደሴ፡ ያለዎ፡ ብዬ፡ ምክንያቱን፡ አቀርብልዎታለሁ።
የፓርቱዝካሪያ-ብሉስ፡ ፕሬዚዳንት፡ ቲካኔራ፡ ግሚክ።

ከላ፡ ቲሉግራሙ፡ ልሁጌ፡ አጎጋ፡ ወራሽ፡ የመከፋት፡ ቃል፡
 ያጽረኮ፡ አካቡር፡ ሙሴ፡ ቲከሌራ፡ ጎሜሰ፤ የፓርቱዝ፡
 ሬፑብሊክ፡ ፕሬዚዳንት፡ ሌዕባ፡።

ከቡር፡ ፕሊዚዲኝት፡ ሆይ፡ በፊፕ-ቡሉክ፡ መንግሥት፡ ከም፡
ሆነው፡ ስሉ፡ ጎራንድ፡ ክርዋ፡ ጸላ፡ ኦርጸር፡ ጸላቱር፡ ኦፒ፡ ኒቫን፡ ሸል
ሞት፡ የሳኩልን፡ ቴሌጎራም፡ ጸረከልን፡ ይህንኑም፡ በጸከት፡ መቀብ
ኤን፡ ደግሞ፡ የኢትዮጵያና የፓርቲጋዝ፡ መንግሥት፡ ወደጽነት፡ ከብዙ፡
ዘመናት፡ በፊት፡ ተመሥርተ፡ የቀየ፡ መሆኑ፡ በኢትዮጵያ፡ ታሪክ፡ የታ
ወቀ፡ ነው። ይህ፡ የሁኑ፡ ያንኑ፡ ተመሥርተ፡ የቀየውን፡ ወደጽነት፡ የጫ
ደድሰና፡ የጫይወና፡ መሆኑን፡ ስሉ፡ ተረዳሁት፡ ለዚሁ፡ ምክንያቶች፡
ኦቀርባሉሁ፡ ወደፊትም፡ ኢትዮጵያና፡ ፓርቲጋዝም፡ በፍቅር፡
ተሳክረው፡ ወደጽነታቸው፡ ለየወና፡ ይኖራሉ፡ ብሎ፡ ተሳፋ፡ ለጸርጋሉሁ፡፡
የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ ሕልጋ፡ ወራሽና፡ ለጸራራ፡ ተፈሪ፡
መኩንን፡፡

ክፍሉ፡ ስግ፡ ስጽከቶ

ከሁሉም ጾታዊ ስብዕናዎች በኋላ የሚገኝ ሲሆን፡

፩ሁ፡ በዓሊ የሚከበርበት፡ ምክንያት ፡ የአመባታቸን፡ የቆዳሳት፡ ማርያም ምስሉ፡ የምትሆን፡ ታቦተ፡ ኪዳን፡ በኢሉፋፊውያን፡ እጅ፡ ተማርካ ከተኖር ፡ ጎሳ፡ እንዚሉከሐር፡ በአውነተኛው፡ ተአምራቱ ስለ፡ መሳሳተ፡ ነው፡ ፩ኛ፡ ሳውሒሉ፡ ምስ፡ ዕርአክ፡ ፩ተመላከተ፡

ዛሬም በኢትዮጵያ፡ጆሎ በእመቤቶቹን ስም የታየው አብ
ይተ፡ክርስቲያናት፡ሁሉ ይህንን የታቦተ፡ጽዮንን፡ መታሰቢያ በዓላ
ይከብራታል፡፡ ይልቅንም አካሉም፡ጽዮንን ለመከላከልም፡ በየዓመቱ
ብዙ፡ሰው፡ ወደ አካሉም ይሄዳል፡፡ ዛሬም ጥጃር፡፩፩ ቀን፡ እንደ
ተሰወደው፡ ግርማዊት ንግሥተና ልዑል፡ በአቶ ሞሪኤ፡ ሆነው፡
ወደ እንጦጦ መርያም ተጓዙው፡ በ፪ሰዓት ነቢተ፡ ነገርስቲያን፡
በንቡ፡ ጊዜ ካህናቱ፡ በአማረ ዜማ ተቀብሏቸው፡፡

ታቦተ፡ ሐጉ፡ መገንቢ፡ ፀሐይ፡ ለምደሰክ፡ ባጉሠ፡ ነገሥተ፡
 ንግሥተኪ፡ ወሐተ፡ ሚካኤል፡ ኢትተመዋዕ፡ ለፀር፡
 ወኢየሁድ፡ ስህገር፡ መገንቢ፡ ፀሐይ፡

...۷۷۷۷:۷۸۸۸

ከዚህ በኋላ ሥነ ጥፋት አስፈጽመው በብዙ አጽኦ፡
 አንዱ ታጽቦ ወደ ታላቁ ቤተ መንግሥት ገብተው ለመኳንንቱና
 ለሠራዊቱ ሁሉ መዕከላዊ ግብር አጸፈ።

የኢትዮጵያ ታሪክ ሊቃውንት እንደሚገልጹት የኢትዮጵያ ዋና ከተማ፡ ጳጊ፡ አክሱም፡ እንደ፤ ስቢ፡ ይተርካሉ። አክሱም መሠረት፡ መንግሥት የሆነው አባቶቻችን ስለ መፈጠት ነው ይላሉ። አክሱምን የመሠረቱና የአክሱምን መንግሥት ወይ፡ ከብር፡ የመሰሉበት ምክንያት አባቶቻችን እንደ ቀድሞ ሌሎች ሕዝቦች ሁሉ ብዙ አመለካከት ያመሰኩ ነበር። ሩሳ፡ ግን የአስራሕል፡ ሃይማኖት አባቶችም ፖቂት ቀድሞ ከክርስቶስ ልደት በጳጳስ በአቶቶ፡ አዲስ ሃይማኖት ተሰማ። የአክሱም ንጉሥም፡ አዲስን ሃይማኖት በደሰት ተቀበለ። ነገር ግን በግዛቱ ውስጥ አዲሱን ሃይማኖት አንቀሳብንም የሚሉ ሰዎች ነበሩና ተነሡበት። እነሱም፡

[illegible]

ዚረም ብርማዊት ጓግሳት ነገሥት ተዘውዷቸና ልዑሉ ምክትባዳድ መንግሥት አልጋ፡ መሬሽ ተፈረ መኰንን አኣገር ብርሃናት አሕዝብ ዕውቀት አወጓጌል፡ መንግሥት ስፋት እንዲሆን ብላው በባዕዝና በአማርኛ ቋንቋ መጻሕፍት ቅጽሳትን በአቃውንት ጉባዔ እያስተረጉሙ አሳተሙልን፡ ሊቃውንቱ ግን እኛ ብቻ መጽሐፍ ዐዋቂ ተብለን ለንሞገስበት ስንሸለምበት እንኖር ነበር። ከእነዚህ ወዲህ መጽሐፍት ሁሉ በአማርኛ ከተተሙ አኛን ማን ይመረቃናል የማለት ሐሳብ ገባቸው። እውነታም፡ ሊቃውንቱ እንዲሉት መኳንንቱና ወዲዛዝና ሁሉ መጽሐፍትን እየገዙ ዘወትር ከመመልከታቸው የተነሣ ቀካውስቱን በንግድ ያስቸገሩ ነበር።

ልዑክ አልጋ፡ ወራሽ ምክትል መጽሐፍቱ ቀንኮ
 ምጽፋትናቸው፡፡

፩-የቅጽኩ ያላጓጓክ ኣፈ፡ ወርቅ፡ ተገሣፅ ንገቡ ከነተርጓሚው፡
፪-ዕቱ፡ ወንጌል ንገቡ ከነተርጓሚው፡

፫. ፲፬ቱ ቅጽሌ፡ ንገቡ፡ ከነተርጓሚው፡
፬. ማር. ፩. ፲፩ቱ፡ ንገቡ፡ ከነተርጓሚው፡

፡-መጻሕፍተ ሐሎዎዊ፡ ሲራክ፡ ዓገሱ፡

፲. ቅዱሳን መርህዎችን በሰላምና በቅርብ ማግኘት፡፡

[illegible]

፡ ሕዝቀኢል፡ ንዘለ፡ ከተራራ-ሪው፡

እጲኩ ድርሐት፡ እንስጸሊና፡ የውጭ፡ አገር፡ ቋንቋ፡ እንስተረ

[illegible]

፩. ጸሐፊ፡ ክብር፣
፪. የቁጥር፣ ተምህርት፡፡

100

10

٥٨٨

፬ - የአመገናኛ ተዋላጅ፡
 ፭ - መንግሥተኛ የሐዝብ፡ አስተዳደር፡
 ፮ - የብሔር፡ ደኅንነት፡
 ፯ - የእድሜ፡ ደኅንነት፡

ዚህ ስድስት ዓመት ሲያልፍ ለጥያቄው ተስማሚ መሆኑን ያሳያል።

፩. ወገኑ ለሌላው ጋለታዊነት ተቀባይነት አላገኘም፡፡

[illegible]

1- 4444
0- 3333
1- 4444

2. የአገተ፣ ምክር. የሐጽ፡ መታሰቢያ፡

2. በካርናውት የሌጅ፡ ማሰጸጊያ፡
 1. አተፃፃፏል፡ ማሰጸጊያ፡

[illegible]

ഭി-യജ്ഞം, സപ-
ഭി-ദഹകർ, ഹൃസ്വ-

ἰῶ· ρλγδ· ὁ ἰ
 ἰῶ· ρϕε· σσ η γ· ἰ

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
84

[REDACTED]

ክፍል ስግ ስባት

ዓሰዕልት ወይዘሮ መነን ወጸ ደብረ ሊባኖስ ጉዞ፡

በታኅሣሥ ፩፬ ቀን ዓክብኝ ተክል ሃይማኖት የልደታቸው መታስቢያ ስለሆነ ልዕልት ወይዘሮ መነን የብፁዕ ኦቡኝ ወይዘሮ ተናኘ ወርቅንና ወይዘሮ ዘነበ ወርቅን አስከትለው ታኅሣሥ ፩ ቀን በአውቶሞቢል ሆነው ከአጼሱ አበባ ተነሡ፡፡ ልታክሲዎቻቸውም ፪ አውቶሞቢሎች ቀርበው ነበር፡፡ ፯ ሰዓት ተኩል ሲሆን ደብረ ሊባኖስ አፋፋ በደረሱ ጊዜ አስቀድመው የሐጼቶች የልዕልት ወታደሮችና የሰው አሰሪ ወራሽ መኳንንቶች በአውቶሞቢል መቆሚያ ተሰፈረው ይጠብቁ ነበርና በከብር ተቀበሏቸው ከዚያም ወጸ ሲተክርስ ተይዞ ገብተው ተሳልመው ወጸ ተሰናዳላቸው ማረፊያ ተመለሱ፡፡

በታኅሣሥ ፩፭ ቀን ልዑል አሰሪ ወራሽ አሠሳሳ ድሆች መሥረዳ ብአው ይሠሩትን ሲተ ስለሆነው የሚባሉትን አማቦት ሔዱ፡፡ በዚህም ለሠፍራ በአንድ በኩል ልዕልት ወይዘሮ መነን ፪ ክፍልና ፫ አሰሪ ያልበት ሲት አሠርተው ዐሥር ድሆች ባልቲ ቶች ይጠሩበታል፡፡

ይህንንም ሲተ ስለሆነው የተባለውን አንዲጠብቁና ድሆችን በቶባራቸው አንዲረዱ ይዘዙዋቸው አባ ወልደ አባሉ ስና አባ ሐኖ የቢቱን ለሠርዓትና የነዲያኑን መቼታ ሁሉ በየክፍሉ አያስገቡ፡፡ ከአካዮዋቸው በኋላ ሐሙሳን ሁሉ እየተጠመቁ የሚረወስቡ ትንጠበል ገብቼ፡፡ በታኅሣሥ ፩፬ ቀን ጠበል ሲጠመቁ ሐመነክ ስቱ አርደታ ስለሆነው በ፯ ሰዓት ቅዳሴ አስቀድሰው ለሀገር አባሉን ተቀበሉ፡፡ ታኅሣሥ ፩፫ ቀን የመስቀል ቢቱን ገብቻቸው መስቀሉን ተሳልመው ተመለሱ፡፡

በታኅሣሥ ፩፬ ቀን በዓሉን አክብረው ለሠርዓት ንግሡን ካዩ በኋላ ራስ ካሣ ይሠሩትን የመጽኃይ ዓለም ሲተ ክርስቲያን ተሳልመው ተመለሱ፡፡

በታኅሣሥ ፩፯ ቀን ወጸ አጼሱ አበባ በታላቅ ክብር

ተመለሰው ሐሐድታ በደረሱ ጊዜ ልታክሲዎቻቸው መኳንንቶችና ወይዘሮች ልታክሲዎቻቸውም ሁሉ ንብር አብልተው በ፱ ሰዓት ከሐሐድታ ተነሡተው በ፲፪ ሰዓት ወጸ ቢታቸው ገቡ፡፡

ኮፍል ስባ ስምንት፡

ስላ፡ ጥንታዊው ሐውልት መገኘት፡፡

በባር መዋወቅ፡ ጓግሎት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ ምኒልክ፡ ዘመነ፡ መንግሥትና፡ በሰውል፡ እሳጋ፡ ወራሽ፡ ተረፈ፡ መኩንን፡ ባላ፡ ሙሉ፡ ሥልጣን፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ እንዲረሰነት፡ የኢትዮጵያን፡ ጥንታዊነትና፡ ክብር፡ የሚገልጹ፡ ተመርምሮ፡ የተገኘው ሐውልት፡ ዋና ምስክር ነው፡፡

በአውሮፓ፡ ቁጥር፡ በጥር፡ ፲፱ ቀን፡ ፲፱፻፳፯ ዓ.ም. ሙሉ እዝ ይስ፡ የረፈነ ሳዊ፡ ሐውልት፡ መርመራ፡ ፓሪስ፡ በዐዋቂዎች፡ ማኅበር፡ ተመርጠው፡ ከረፈነ ሳዊ፡ መንግሥት፡ የኢትዮጵያን፡ የጥንት፡ ሐውልት፡ እንዲመረምሩ፡ ተሰነው፡ መጡ፡፡

በኢትዮጵያም፡ ብዙ፡ ዘመን፡ ከዚህ፡ በፊት፡ ተቀምጠው፡ ነበርና፡ የጥንት፡ ሥራ፡ ያለበትን፡ ሁሉ፡ ስለሚያውቁትና፡ ልዑል፡ እሳጋ፡ ወራሽ፡ የኢትዮጵያን፡ ክብር፡ አመግልጥ፡ በታላቅ፡ ውዴታ፡ ስለ፡ አመለካከቱና፡ ሙሉ፡ አዛዪነት፡ የኢትዮጵያን፡ አውራጃ፡ እየዞሩ፡ ሲመረምሩ፡ አገራችንን፡ ሁሉ፡ ተጠንቅቆ፡ እንዲጠብቁትና፡ ክባር መዋወቅ፡ ጓግሎትና፡ ክልሉን፡ የጠበቁ፡ ተሰላጊ፡ ነበር፡፡ መጀመሪያ፡ በሐረር፡ አውራጃ፡ በግራኝ፡ ጊዜ፡ የተሠራ፡ ብዙ፡ የእስኣም፡ መስጊድ፡ ያለበትን፡ ሸለቆ፡ ሔደው፡ አዋ፡ የኢትዮጵያም፡ ስደተኞች፡ በዚሁ፡ ጥንት፡ የኢትዮጵያ ጤተ፡ ክርስቲያን፡ በነበረበት፡ ቦታ፡ ሳይሆን፡ እሳርተው በታል፡ ይህንኑ ሲደዱ፡ እንደ፡ የተቀረፁ ረጅም፡ ድንጋይ፡ ተንጸ፡ ወደቀ፡፡

ከዚሁም፡ ድንጋይ ሳይሆን፡ በባረብኛ፡ ቋንቋ፡ ከፊክ፡ ተብሎ፡ ተጽፎ በታል፡ በእንደ፡ ወገን፡ ደግሞ፡ በእስኣምቶ፡ ቁጥር፡ ፻፭ ዓ.ም. ተብሎ፡ ተጽፎ በታል፡ ይህም፡ የረፈነው፡ መስጊድና፡ የተጸፈበት፡ ድንጋይ፡ የኢትዮጵያ፡ የክርስቲያን፡ ሃይማኖት፡ የእስኣምን፡ ሃይማኖት፡ ማሸነፍን፡ ያመለክራል፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ በኒዎሊት፡ ዘመን፡ የተጻፈውን፡ ያልሟን፡ የሚባል፡ የጥንት፡ መቃብር፡ አዋ፡ መገኘት፡ ከጊዎቻችን፡ ከአዲሱ፡ ክርስቶስ ልደት፡ በፊት፡ ከ፪ እና፡ ከ፫ ሺህ፡ ዘመን፡ የተጻፈ ሆኑት፡፡

ሙሉ አዛዪነት ይህ መቃብር፡ የጥንት መሆኑን፡ አሳይረጋ ገጥ፡ የዚህን ሥራ፡ በተለየ፡ ከተሞች፡ በዓለም፡ ካሉ፡ ዐዋቂዎችና፡ ከሙሉ፡ በርካታ፡ በፓሪስ፡ የሙዚየምን፡ ቤት፡ ዲጌክትር፡ አስመር ምረው ይህ ሐውልት፡ በኒኦሊት ጊዜ፡ የተጻፈገ፡ በብሪታንያም፡ በረፈነ ሳዊ፡ አገር፡ የተገኘው፡ ሳይነት ነው፡ አሉ፡፡

ይህም፡ መቃብር፡ በኢትዮጵያ፡ መገኘት፡ የዐዋቂዎችን፡ ሐሳብ፡ እናወጣ፡ ማለት፡ እስከ፡ ዛሬ፡ የጸልማውያን፡ ጥበብ፡ ከአፋሪካ፡ ሰሜን፡ ያለፈ፡ አልመለሰባቸውም ነበር፡፡ እንዲህም፡ ማለት፡ ከምሥር፡ በቀር፡ በአፋሪካ፡ ጥበብ፡ የሰላም፡ ይሉ ነበር፡፡

፪ኛ፡ በጉራጊና፡ በሰዳ፡ ወረዳ፡፡ ሙሉ አዛዪነት፡ በሰዳ፡ አገር፡ ቁመቱ፡ ፭ ሜትር፡ የሚሆን፡ የተቀረፀ፡ ድንጋይ፡ አገኘ፡፡ በቅርፅ፡ ሳይሆን፡ ጎራዴ፡ ጋሽ፡ ካባ፡ ይህን፡ የመለከት፡ ነገር፡ ሁሉ፡ እስከ፡ ይህም፡ የጦር፡ መሣሪያ፡ ቅርፅ፡ በጦርነት፡ የሞቱትን፡ ሐዎች፡ እያስቡ፡ የጦር፡ መሣሪያቸውን፡ ያመለክታል፡፡ እንደ፡ ነበሩ፡ ይሳስባል፡፡

ዐዋቂዎችም፡ እንደሚሉት፡ ከጊዎቻችን፡ ከአዲሱ፡ ክርስቶስ፡ ልደት፡ በፊት፡ ከ፫ ሺህ፡ ዘመን፡ እስከ፡ ያሁን፡ የእሳብ፡ ዘመን፡ በሚባልው ጊዜ፡ የነበረው ጥበብ ነው ይሉ፡፡

በጉራጊ የተገኘ ሐውልት (በሲኦጢና፡ በመከታ) ብዙ፡ ማንኛውንም፡ የሚባል ሐውልት ተገኘ፡ ይህም ሐውልት ትልቅ፡ ሲሆን፡ ሐውልቱ የሚባልንን ድንጋይ፡ በሐው፡ መለከት፡ ተቀርጾ ልብ ስም ያር፡ ያረ፡ የተጠለፈ ነው፡፡ በእንደደንብም፡ ለሐፍራ፡ ሁለት፡ ጠቶ፡ እዲረ፡ ሳይሆን፡ ተገኝላች፡ የተጻፈበት፡ ማተብና፡ ያንንት፡ ጊጥ፡ ሁሉ፡ እነት፡፡ ከነዚህም፡ እንደደንብ፡ የሂዮሮግሊፍን፡ ጥበብ፡ ይሳስባሉ፡፡ በየዓይነቱም፡ የመሣሪያ ሥልፍ፡ ተሰላሎባቸዋል፡፡ ሙሉ፡ በኒዲክት፡ የግብፅን፡ የጥንት፡ ሥራ፡ ማስቀመጫ፡ ቤት፡ ዲረ ክተር፡ እነዚህ ሐውልቶች፡ የግብፅ፡ ሂዮሮግሊፍ፡ ሲጽፉም፡ የተጻፈጉ ርቶው ይሳል፡፡

፫ኛ፡ በሲዲዲና፡ በወሳዊ፡ በካምባታ፡ የተገኘ ሐውልት፡፡ ሙሉ፡ አዛዪነት፡ በእነዚህ፡ አገሮች፡ ውስጥ፡ ልክ፡ የሴሳቸው፡ ሐውልቶች፡ አገኙ፡፡ በእንደ፡ ወር፡ ውስጥ፡ የተገኙት ሐውልቶች፡ ፭ ሺህ፡ ፪፻፱ ያህል፡፡ እነዚሁም፡ ሐውልቶች፡ በጣም፡ በጠራ፡፡

በተደባለበት ደንጋይ ላይ የተሠሩ ናቸው፡፡ ርዝመታቸውም፡ ከ ፬ እስከ ፯ ሜትር ይሆናሉ፡፡ ውፍረታቸውም ፪ ሜትር ይሆናል፡፡ ይህም ሁሉ የወንድ መልክ አላቸው፡፡ በነዚሁም ሐውልቶች ላይ የፀሐይ ምስል ተስኮብታል፡፡

ይህም የሚያሳየው በዚያን ዘመን የነበሩ ሰዎች ልፀ ሐይ ያመልኩ እንደነበረ ያስረዳል፡፡

ደግሞ መሰረት አዛዪ ስራ ይህንኑ ሐውልት በሲዳሞና በጋር ዱክ በካንቶ እስከ ባሕር ሮያልፍ ድረስ በዚህ በኢትዮጵያ ባሕር ወንጌት ሥልጣን መኖሩን የሚመሰክር ሐውልት በማሳኘታቸው ታሪክ፡ ጸሐፊዎች፡ በጣም ያመሰግናቸዋል፡፡ እሁንም ብዙ የኢትዮጵያ መኳንንቶችና የውጭ አገር ታላላቅ ሰዎች በተሰበሰቡ በትመሰረት አዛዪ ስራ በጉባዔ የተናገሩትና ያስታወቁት ቃል ቀንሎ ያሰው ነው፡፡

የተገኘው ሐውልት ተመርምሮ የተገኘው ፍሬ እንደዚህም እንደ ተገኝቶ ሐውልቶችና የፖለቲካ ሥራ ሁሉ እንደታሰቡ ሲመረመሩትና በኢትዮጵያ ደቡብ እሁን ያሉትን ባሕሮች አቅማመጥ ሲያስተውሉት በዚሁ አገር ካብዙ ሺህ ዘመን ጀምሮ የሠለጠነ ሕዝብ ያኖርበት እንደነበረ ያስረዳል፡፡ ይህንንም ተመርምሮ የተገኘውን የሥራ ፍሬ እርግጠኛ መሆኑን ብዙ ዐዋቂዎች አምነው ተቀብለው ታላ ይህ የተገኘው ፍሬ ቢጸፍ የሚያጠራ ሞሮ ነገር የሰጠው፡፡

ነገር ግን በረጅም ታሪክ ሆኖ ከመጸፋት አስቀድሞ ይኸው ካብዙ ሺህ ዘመን አስቀድሞ የነበረው ሥልጣኔና ፖለቲካ ምናልባት ከባረብ አገር ከደቡብ የመጣ መሆኑን ጠንቅቆ ማስረዳት ያስከፍራል፡፡

ይኸውም እንዲህ ነው፡፡ ከፖሊት ውሀ፡ በኋላ በቶሎ፡ ከባረብ አገር ወደዚህ ተሻግሮ የባሪክ የመሬት ክርታ ዐዋቂች እንደሚሉት የሱማራ አገር ልም አገር ነበር፡፡ ስለ አዋሩ መልካምነትና ስለ ውሀውም ብዛት ይኸው በፖለቲካ የሠለጠነ ሕዝብ በዚሁ አገር ብዙ ሺህ ዘመን ከኖረ በኋላ በዘመን ብዛት መሬቱ ወደታች እየጠለለ፡ እየገደገደ፡ በረሀ፡ እየሆነ መሐዱ በከረዳ መሬት ጐድጓዳነት ልም የነበረው አገር፡፡

በረሀ መሆኑ ይታያል፡፡ የአገሩ ዝቅታና ከፍታ እየተሰወጠ ዝቅታው እየበዛ ሂደት አየሩ ስለ ተሰወጠ ይኸው የፖለቲካ ሥልጣኔን ከከረዳ እንደሠሩ በሮያልፍ ባሕር አድርጎ የኢትዮጵያን ረጅም ተራሮች ወደቀኝ እየተወጠ በአፍሪካ መካከል አልፎ ኩንጎ፡ በሚባለው አገር ገብቶ ብዙ ዘመናት ቀደም በዚያም እንደዚሁ በአገሩ ዝቅታነት አየሩ እየተሰወጠ ሲሄድ እንደ ገና በግሮብራ ልታርና በሲሲል አድርጎ በምዕራብ ገባ፡ በዚያን ዘመን አፍሪካና አውሮፓ ተጋጥሞ የተያያዘ ነበር፡፡ ይህም ማለት እንደ ዛሬ በባሕር አል ተለያየም ነበር፡፡ ይህንንም የተረገውት የመሬትን ተራጥሮና እንደ አዲስ የሚመረመሩ ዐዋቂች ናቸው፡፡ በዚህም አገር የተገኘው ሐውልት የግንባታና የግንባታ ሥራ በተከናወነው ተገኝቶአል፡፡

ደረ ግን ምንም ብዙ ዐዋቂዎች ተባብረው የሐውልቱ ሥራ በሁለቱም አገር የተገኘው እንደ ዓይነት መሆኑን ቢያስረዱ የቀድሞዎቹ ሰዎች ገታታቸውንና በዚሁ በገታታቸው የሠሩትን ልዩ ልዩ ሥራቸውን እየቀረጠና እየወጣን የታላቂ ቱን ኢትዮጵያን በዐዋቂዎቹ የተሠራውንና በዘመን ብዛት የረረሰውን የሥልጣኔዋን ታሪክ መግለጥና ሥራቸንን አረጋግጦ ማወቅ ያስከፍራል፡፡

እዚህ ላይ ይህንን የኢትዮጵያን አዲስና ታላቅ የሆነ የፖለቲካ ፖለቲካ ሥራ በትሕትና ለገረገጠና ለገሰሰ በቀዳሚነት ጊዜ የኢትዮጵያ መንግሥት ይላቅንም ልዑል አልጋ ወራሽ አራቱን ዓመት ሁሉ ያለሚቀረጥ ስለ አዲረጉልን ዕርዳታ ብዙ ምስጋና ቸንን ማቅረብ የግድ አልብን፡፡

ኢትዮጵያ የበቀለችበት የመጀመሪያው ዘርዋ ከወዴት እንደ መጣ ለማወቅ በዘመን ብዛት ፖለቲካ ዕውቀት እንደ ከመሐዱ የተነሣ እነሆ በጽሕፈት ታሪክ ሊታወቅ ነው፡፡ እንግዲህ ከተገለጠና ከታወቀ በኋላ የሚገኘው የኢትዮጵያ የፖለቲካ ታሪክ ምን ሆኖ ይገኛል ይሆን፡፡ ነገር ግን ዐዋቂቶችን በብዙ ጥረት በአገራችን በምዕራብ ተሠውረው የነበሩትን አየራ ስፑ በየቀኑም የሚገኙት እዲስ አዲስ የፖለቲካ ሥራ ሁሉ በዚህም የኢትዮጵያ መሬት ማሳፀን የተሠወረውን የፖለቲካ ሥራ ሁሉ ወደፊት ይገልጽ ይሆናል፡፡ ብዙዎቹም ዐዋቂዎች እንደሚመስላቸውና እንደሚሉት፡፡

በዓለም ግራና ቀኝ አንጻር ነበሩትና አሁንም እንደሉት ታላላቅ አገሮች በኋለኛው በዕውቀት የተመላላ ሕዝብ በዓለም ሳይ እንደሉ ነገሩን ለመመርመርና መላካት ፋራ ለማግኘት ይሆናል።

ይህም የኢትዮጵያ የጥንት ፕሰብ ሥራ ሁሉ አመፅ
አፕ የተጀመረው ሥራ እየሰፋ ሲሄድ የኢትዮጵያ ሕዝብ የዛ
ኢንታላክት ስማሳየቱ ልብ እየተሳሳተ ሳይሆን ዘመን በፃ
ደም ሁሉ ዘንድ ያኖርበት የነበረውን የማዕረግ ሥፍራውን
እንደገና ይጀዝና ከብሩ በባላም ሁሉ ሕዝቡ ገብተው የከበረና
የተዋበ ፍሬ ያረፈ ልታል፡፡ ያላምም ይህ በዘሩ የከበረ ሕዝብ
በዚሁ በዘሩ የነበረውን የጥንት ማዕረግ እንደገና አማካኝተና
አመጽኦ ከአሁን ሰፊ ተግጥሞ መጀመሩን እናስተውላለን፡፡
እነዚህ ከብዙ ዘመን አንሥተው አውሮፓን ከሚኖርበት ፕሰብ ተለ
ይደረግ ተራርቆ ሲኖር ተራርቆ የኖረበትን መሳሪያና አጥር
ሁሉ ለብሮ በታላላቅ ማኅበር ጀረብ ከተሞ ሕይወትን
ከጥንት የከበረ ሕዝብ መሆኑን ያሳያል፡፡

ጊዳቲ፡ሆይ፡እነሆ፡የዛሬ፡መቶ፡ዓመት፡ሕዋኑ፡የጦር፡አለቃ፡
የመጀመሪያው፡ናግሉዋን፡የኢትዮጵያ፡ሕዝብ፡በአፍሪካ፡መካከል፡
ባሉ፡ሞህረኒ፡የክብሩ፡ሕዝብ፡መሆኑን፡እንጾ፡ዓላም፡ሕዝብ፡የሚ
ይውቁ፡ሐላዊ፤ በምስር፡አገር፡ጦርነት፡ባደረገ፡ጊዜ፡በጦርነቱ፡
ቀን፡በማሳሰቱ፡በፕራሚድ፡ተራሮች፡ግራ፡አርፎ፡የምስርን፡ሐው-
ልዳቸ፡እያሳ፡ያስረውን፡ታሪክ፡ሲያጸንቅ፡የታላቁን፡ግብፅን፡የእናቷን፡
የኢትዮጵያን፡አሮጌ፡ታሪካቸውን፡እያሰበ፡በግብፅን፡የሠውቀት፡ዐይኑ፡
ኢትዮጵያ፡ምን፡እንደገና፡መስሏል፡እስካ፡ራሳቸው፡እስካ፡ዓባይ፡ምን፡
ሚላምና፡ሚሰብ፡ዝመረ፡= የዚህንንም፡የኢትዮጵያን፡አሮጌ፡የሆነ፡
የፕንቱ፡ሕዝብ፡በኃይሉና፡በብርታቱ፡በብዙ፡ትግል፡ሕይው፡ሆኖ
መቀየቱን፡እስሎ፡ታላቅ፡ሕዝብ፡መሆኑን፡ነገመተው፡በኋላ፡የዚህ፡
ሕዝብ፡ኃይሉና፡ብርታቱ፡ሁሉ፡ካርሱ፡ሕዝብ፡ኃይል፡ጋር፡የተካካሉ፡
መሆኑን፡ተረጎሟል፡ካዚሁ፡ካኢትዮጵያ፡ሕዝብ፡ተስማምቶ፡አፋ-
ሪታን፡በመሰሉ፡ውግቶ፡አቀንቶ፡የግብፅን፡የቀድሞ፡ብርሞውንና፡ክብ-
ራን፡አግቡብ፡የሠለጠነ፡መሆኑንም፡እንደገና፡ሐሚድ፡ቀርጥ፡እሳብ፡
አደረገ፡።

ከሐዚህም ለንጉሥ ልክ ገርግጥ ስለሚገኝ ጊዜ የአት
ዋዳጅ ገዢው የጋራ ግድ ገንዘብ ስለሚገኝ ለአሳትጋት
ምሳሌ ሳይሰጥ ቀረ። ናጥላዊናም የምሥር አስተዳደርን ወደ
አውሮፓ መሰራት ወደዚያ አቀና።

፪ህ፡ነገር፡ በታሪክ፡ እ፪ነገርም፡ ነገር፡ ባን፡ ፀረት፡ ፀጸ፡ መን፡ ግሥት፡ ጸሐፊ፡ የነበሩት፡ እሳቃ፡ እጽሚ፡ ዋተባሕ፡ ያታመኑ፡ ዐዋቂ፡ ሰው፡ እንደሚሉት፡ ፆኸው፡ ናፓሊዮን፡ ሊርሞ፡ ያሳከው፡ መልእክት፡ በመንግሥት፡ መዝገብ፡ ፪፯ኛል፡ ብለው፡ እኮታውቆውኛል፡፡

ይህም፡ አሳቡ፡ ተፈጽሞ፡ ሲሆን፡ የዓፄአምን፡ ሁሉ፡ ተሪካ፡ ፊጽሞ፡ ይሰውን፡ ነበር። በአሁኑ፡ በእጁ፡ ጊዜ፡ ጓን፡ ናፓሊዮን፡ መሆኑ፡ ቀርቶ፡ መሳው፡ አውሮፓ ነው። አውሮፓም፡ ብቻ፡ አይደለም። በመሳሳው፡ የዓፄአም፡ ሕዝብ፡ ሁሉ፡ ተሳማምዱ፡ ዓጼቶች፡ ግርማዊት፡ ጦርዖብአንድነት፡ መግፀን፡ አግብቶ፡ አስቀመጣት። በዚህም፡ ንባብኛው፡ ናፓሊዮን፡ የፀነሰው፡ አሳብ፡ ተፈጽመ።

አፄ ምኒልክም ከአውሮፓ ጋር ያደረጉት መገጣጠምና መከማባት ዛሬ ታተመ። ይህም የክብረ የኢትዮጵያ ሕዝብ በጦንካራ መገባደጃ መታደስንና የፖለቲካ ዓይነት ሁሉ በመጣደፍ ጽምረ ዋል። ከአፍሪቃም ሁሉ ተለይቶ የኢትዮጵያ ብቻ ካገኘች ዘመን ዣምሮ በነጻነት የሚኒችና በየዓመቱ በክርስትያን ሃይማኖት ያረጁ ደምቡን ይዞ መቀዋታንና የአገራም ሕዝብ በተሳካነት መንግሥት ተገዝቶ በአንድ ሕግ ተባብሮ በመኖሪያነት ተስማምቶ የሚመሰክርም አሕጋግ ተዘዘ። አገር መሆኑንም የአገራችንም ፓላቲክ ውብቁ መኖራችንም አገራም በካርታው እንደ መታየው ነፋሱም የተከማባ እንደ መሆኑ ይታየናል።

ዚራ ግን ከምዕራቡ የጥበብ ሥልጣንና ጋር በመገጣጠሙና በመስማማቱ ላይም የሚሆነውንና የሚያስፈልገውን ነገር ሁሉ ጥበብን እንዲቀዳና ራሱን እንዲያበረታታ በክፍረቃው ውስጥ የሚያበራ የጥበብ ምጽጃ ሆኖ እንዲታዩ ካምዕራብ የጥበብ ሥልጣንና ጋር በመገጣጠሙ በንቃት እንዲረሳና ጥበብን እንዲጠብቅ ስንቱ ደውሎልኩ።

አሁንም ስቅርብ ተገኘው የእናተዩኛል፡፡ የጓጉት የገበየታ
ነፊስ ከዚህ በፊት ያለው የብልሃትና የዕውቀት ሁሉ የጓጎለች፡፡

ሆኖ እትዋቅዷል፡ ወደ ፕብሊክ መንገድ እንዲተገባ ይገፋፋታል።
አሁን የእትዋቅድ ሕዝብ ወደ ዚህ ወደ ፕብሊክ መንገድ፡
አመጣጥ ያለ ህረፍት መሮጠኝና መጣጥኝ እና ያዋዋል።
እኛም አውሮፓውያን አዚህ ለተወደዱ አገሮች ሕዝብ በተ
ቻለን ሁሉ ህርዳታችንን መስጠት የግድ እለብን።

መራ፡ አዛዲስ።

ስለ፡ መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ቤት ምርቃት።

፲፱፻፲፱ ዓ.ም ግንቦት ፭ ቀን የመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር፡
ገሠዙትን ቤት አሟክመረቅ ልዑል የእትዋቅድ መንግሥት፡
አልጋ ወራሽና ብዙ መኳንንቶች የእንግሊዝ ጫኒስትርና የም
ሥርና የሱዳን አቡን ተጠርተው መጥተው በታላቅ ጸስታተመረቅ።

የእንግሊዝና የውጭ አገር መጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር ከተካ
ፊት መቶ ሐያ ሁለት ዓመት ነው። መጽሐፍ ቅዱስ በዚህ ማኅ
በር ወደ ፪፻፸፪ ቋንቋዎች ተተርጉመዋል። ማኅበሩ ከተመሠረተ
ረተ ጃምሮ ፲፱፻፲፱ ጫኒዮን ጊዮግራፊክ መጽሐፍ ቅዱስ ተዘ
ረጋ። በእትዋቅድም ባሕረው ዘመን ፪፻፺፯ መጽሐፍ ቅዱስ፡
፲፱፻፶፫ ሐዲስ ኪዳን ፩ ሺህ ፲፱፻፶፫ አዋብቻ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍ
ሎች ተዘራ። መጀመሪያ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍል ቤት በ፲፱፻፲፭
ዓ.ም በአዲስ አበባ ተካፈለ።

መጀመሪያ በአማርኛ በ፲፱፻፶፱ ወጣ። መዝሙረ ዳዊት በ፳፬ዓ
በ፲፱፻፲ ወጣ። እዲስ ኪዳን በጋልኛ በተግርኛ በሊካክኛ በኩና
ምኛ ተተርጉሞ በ፲፱፻፴ ዓ.ም ወጣ።

አዲሁም ሌሎችም ግርማዊ የእንግሊዝ ንጉሥን ጠይቀው፡
ዕቱ ወንጌልና ግብረ ሐዋርያት በግዕዝ በ፲፱፻፸፬ ዓ.ም ታተሙ።
በ፲፱፻፺፩ ዓ.ም እዲሁም ሌሎች ሐሳብና አማርኛ ቅዱሳት መጻ
ሐፍት ከጦታ አመጽሐፍ ቅዱስ ማኅበር እንዲህ ብለው ጻፉ።
ስለ መንፈሳዊ ስጦታችሁ ስለ እኔና ስለ ሀገራ ብላችሁ ስለምት
ጸልዩት ጸሎትም እንዲሁ ብሎ ለሀገርና ለሀገራችን አቅርባለሁ።
ከዚያ ቀን ግብረ ሐዋርያት ተሰልፈው የዝሆን ፕሮስ ላኩ። እት
ዋቅድ የብሉይ መጽሐፍ የተቀበለችው ከአውሮፓውያን አስቀድሞ
መሆኑን የታሪክ መጽሐፍ ሁሉ ይመስክራል። የሐዲስ ትንሹ መጻ
ሐፍት በመቀበል ከግሪክና ከሮም ከእስያን በቀር የሚቀድሙት

የላም። ነገር ግን የእትዋቅድ መጻሕፍት ሁሉ ከፕንት ጃምሮ
በግዕዝ ቋንቋ የተጻፉ ስለሆኑና የመጻሕፍት ማተሚያ በአመኖሩ
የሐዲስና የብሉይ መጽሐፍ በሙሉ አማካኝነት ሊቀውንቱ ይቻ
ገሩ ነበር። እሁን ግን ከ፩ ሺህ ፲፱፻፶፫ መተ ምሕረት ወዲህ መጽ
ሐፍት ቅዱስ በአማርኛና በተግሪኛ በጋልኛም ቋንቋ ተተርጉሞ
በመታተሙ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ በ፫ብር እየተገዛ እትዋ
ቅድምያን ሁሉ እየነበሩ ብዙ ህውቀት እንገኝተዋል።

ክፍል ስባ ዘጠኝ፡

ከኢጣልያ መንግሥት፡ የመጣ የመታሰል ቃል፡፡
ደድረህ ነሐውል፡ እምስውሳን፡ የኢትዮጵያ መንግሥት፡
አልጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን፡፡

የተሳካ ነኮንቲ ነሒ

ዓኢጣልያ መንግሥት፡ ባሕ፡ ሙሉ ሥልጣን፡ ሚኒስትር፡
ዓኢጣልያ መንግሥት፡ የጠብያ፡ የመጀዝ፡ አሳብ፡ አሰው፡ እየተባሰ፡
በሐበሽ አገር፡ ውስጥ የሚነዘውን፡ ቃልና ወራጅ፡ እኔ አኢጣልያ፡
ጠቅላይ ሚኒስትር ከቡር ሲኛር፡ ሙሉ ስሜን፡ እስተወቅቷቸው፡፡
እሳቸውም፡ ቅጥሎ በተጻፈው፡ ቲራግራም ምሳሽ፡ ስጡኝ፡፡ ይህን
ኑም ልስዕልናዎ እንዲከታውቅ ለመቻላችኋል፡፡

ካረጅም፡ ዘመን፡ ጃምሮ፡ የዚያን አገር ባለዎ፡ ዕውቀት፡
ደግሞ፡ ራስዎ ከዚያ ባገኙት ሥልጣንና መወደድ፡ በቁጥር፡
ጎሮቱ ሌግራም ያስታውቁኝ፡ ያልሆነውን ጥርጣሬና ሥነጥ፡
በጣም አሳዝኖኛለሁ፡ ይህንኑ እንደሚጠፋ ለማደራገ፡ ያውቁበ
ታል፡ ብዬ ተማምኛለሁ፡፡ አሁንም ነሐውል አልጋ ወራሽ ተረፈ
መኩንን፡ ዐር በግልጽ፡ እንዲነጋገሩ እላቸውን ያቀሩላቸው፡፡ በነገሩም፡
የሚጠቀሙበት የውጭ አገር ጁርናሎቶችና ስዎች በተንኮልና፡
በሐሳት፡ የነዙት ወሬ ያልሆነ መሆኑን በእኔ ስም እንደሚገባ፡
አድርገው እንዲያረጋግጡላቸው፡ እንዲሁም የኢጣልያ መንግሥት
ለኢትዮጵያ የበለጠ የወደገ፡ ሊቃድ እንዳለው በርስዎም፡
እንኳን የጠብሐሁት ደኖረንና ያላቀንክ እኔ የኢትዮጵያን ነፃነት
ተና ለመንግሥታት የተገባትን ሥልጣን ሊጽሙ ማክበርን፡ መሠ
ረት አድርጌ ወደገ፡ ለመቀጠል አብሮም ለመሥራት እን
ደሆነ ፍጹም ፍላጎት መሆኑን ደግመው እንዲያረጋግጡላቸው
እላቸውን ያቀሩላቸው፡፡

ፊርማ፡ ሙሉ ስሜን፡፡

ሐውል ሆይ፡ የበለጠ የማክበር ስላቸው ታዩን ልግርማ
ዊት እንዲያቀርቡልኝ እላቸውን ያቀሩላቸው፡፡ ስኔ ፑቀን ፤፱፻፲፱ ዓ.ም፡፡
ማሳተምና ፊርማ ነንቲ ነሒ፡፡

ሐውል፡ አልጋ ወራሽ ተረፈ መኩንን ይህን የክቡር፡
ሙሉ ኒን የቲራግራም ቃል፡ እዲስ፡ አበበ፡ በሚኖሩት በኢጣ
ልያ ሚኒስትር በኮንቲ ነሒ ደብዳቤ ሆኖ የመጣላቸውን ካነ
በቡ በኋላ ጥንቱንም፡ ኢጣልያ በኢትዮጵያ ሳይካፈሉ አሳብ፡ አሰው
የሚሰውን የጋዜጣውን ወራጅ አውነት፡ ነው ብሎ የኢትዮጵያ መን
ግሥት አልተቀበለውም ነበርና፡ የሙሉ ሙሉ ስሜን፡ ቲራግራም፡
የኢትዮጵያን ነፃነት የሚያጠነክር ቃል በመሆኑ እመስገኛለሁ፡፡ ነገር
ግን፡ የማታሰል ቃል መሆኑን ስለ መረመሩት የማታሰል መልኩ
ቀጥሎ ያለውን ቃል ጻፏል፡፡

ደድረህ ለክቡር ነንቲ ነሒ የኢጣልያ መንግሥት ባለሙሉ
ሥልጣን ሚኒስትር፡፡ የኢጣልያ መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር፡
ከክቡር ሙሉ ሙሉ እኔ የመጣውን አንድ ቲራግራም ሲያስታው
ቁኝ በስኔ ፑቀን ፤፱፻፲፱ ዓ.ም በመልካም ሊቃድዎ የካኩልኝን
ደብዳቤ በዲስት አነበብሁት፡፡ ክቡር ሙሉ ሙሉ ስሜን፡ በኢጣልያ
መንግሥት ስም ሆነው በኢትዮጵያ ሳይካፈሉ አሳብ፡ ሳይ
ኖር የወደገ፡ እሳቸውን በፍጹም የሚከተሉት የሊቃደቸው
ፓስቲካ የፍቅርና የመረዳዳት መሆኑን ያሻውም በሀገራችን
ነፃነትና የሚገባትን ነገር ሁሉ በማክበር ነው ብሰው መና
ገራቸውን ስለ አስታውቁኝ እጅግ አመሰግናለሁ፡፡

በነዚህም አካባቢ ታውሳሽ መቼም ሊሆን አልተጠራጠ
ርኩም፡፡ በፍቅራቸውም ሳይፈጽም እምነት እንዲሰጥኝ ወደፊ
ትም ሳይሰጥኝ ይልቅ እየጸና እንዲሁም ሁሉንም ተስፋ ማድ
ረገጥ አኢጣልያ መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር ለክቡር ሙሉ
ሙሉ ስሜን፡ በመልካም ሊቃድዎ እንዲከታውቁልኝ እላቸውን
ያቀሩላቸው፡፡ ስኔ ፑቀን ፤፱፻፲፱ ዓ.ም፡፡

ክፍል ስማ 3ይ

የገፍ ሥራ

በአንድ ሰው ላይ ፣ ስዎቹ ያደረጉት ስራ በ፱፻፱ ዓ.ም. ኢጣልያና አንግሊካ ሊረገስዋል ላለች ተስማምተው ኢትዮጵያን አመካሊል ቁርጽ ሐሳብ አድርገው በሥውር ምክራቸውን አፀኑ ልዑል አልጋ ወራሽ ተረረ መኩንን የብሉዌ ብልህ በመሆናቸው በሥውር የመከራባቸውን የሠክቱን መንግሥታት ሐሳብ አመቃወምና አመክሳክል ወደነገ ሥታት ማኅበር የጸፉት መሠረታዊ ቃል ቀጥሎ ያከውነው መንግሥታቸው ከአንግሊካና ከኢጣልያ መንግሥታት ከሁሉ ተለየና በአንድነት አንድ ዐይነት የሆኑ ወረቀቶች ደረሱት ፡፡ እነዚህም ወረቀቶች ሁሉ መንግሥቶች ተስማምተው አንድ ሆነው መዋዋላቸውን ያከረዱ ፡፡ ማለት በዚህ ውሳኔው አርክ በርካቸው ሲረዱ ቁርጽ ሐሳብ አድርገዋል ፡፡ የመጀመሪያው ስለጣና ባልር ሥራ አመሥራት ፡፡ የሁለተኛው ሀገራችንን አቋርጦ የሚሄድ የባቡር መንገድ አመዘርጋት ነው ፡፡ እኛ ሳናውቀውና በሥውር የተዋዋሉትን ውል ያገባው ሁለቱም መንግሥቶች በአንድነት ሁነው ተሳሳተው አንኛ አስማከታወቃቸው አስመጣጥኑ ፡፡

አከገር ሞናል

አስቀድሞ ከመንግሥታት ማኅበር ውስጥ ስንገባ ሐዝብ ሁሉ ትክክል ይሆናል ነጻነትም በከበራታ ይጠበቃል ፡፡ ነበር የተባለው ፡፡ የዚህ ማኅበር ሐሳብ እግዚአብሔር እንደዘዘን ሁሉ በሐዝብ መሐከል ዕርቅን አማግብቆና አማካኝ ወን፡ነበር ፡፡ በዚህ ማኅበር ከገቡት ነገሥታት ግማሾች ወን፡ አዋልዋ እየተሰማው በአንደኛው ሳይ ተሳሳተው ለነሱ ጥቅም የሚታዩቸውን ሐሳብ እንዲቀበሉቸው ሲያስገድዱት ይቸላሉ አልተባሉም ነበር ፡፡

ደራቅንም ይህንን የመሰል ሐሳብ አሁንኑሽ አሐዝቡ የሚጠቅምና የሚያስማማ ሆኖ ሲገኝ የኢትዮጵያ መንግሥት በሚገባ ፍርድ በሚሰጠው መንገድ ይህን የገፍና የበጋ ስራ

አካሄድ ሐሳብና ሥራ አመክሳክል እንደምንም በታላቅ ብርታት መነሣቱን ያገባው በመልካምና በተስማማ ንግግር ነፃነቱን አመቃወም በተሳሳተው ቀኞች ሳይ መናገሩን ያስገኝ ይታደራል ፡፡ የዓባይን ውሀ በሚገባ አድርጎ መሥራቱና የቀረጸን ውሀ መስኖ አማካኝነት የሥልጣኔ ሥራ መሆኑ ሐሳቱ እይ ያለው ፡፡ ቡላጥ አንድና ኢርትራን በማያስቀጥልና በሚፋጥን አማካኝነት የሚያስቀጥር ሥራ ከሆነ ሐሳቡ የሚጠነቅቅ ያልሆነ ፡፡ ጠቅላላውን ነገር ሲመለከቱት ዛሬ ግን እነዚህ ሁለት አገሮች በቸግር መንገድ ነው የሚገኙት ስለሆነ ግን ይህ ሊቀበሉት ያለው የሚል ሐሳብ በማንኛውም መንገድ ቢሆን በሌላ መንግሥት አገር ሳይረቀቅና ውደታው ሳይሆን ዝም ብሎ ባልቤት ይመስል እንዲሁ እሠራለሁ ብሎ አማካኝነት ለመግባቱም አም ፡፡ ግን በግልጽም ሆነ በሥውር ወደ ኢትዮጵያ አመግባቱም ሆነ አገሩን አመድክህ ስለሚመከረውና አሚሠራው ሥራ ሁሉ የኢትዮጵያ መንግሥት በታላቅ ብርታት ይከሰታል የኢትዮጵያ መንግሥት ሥልጣን ያለው ወደፊት በፓላቲካም ፍቅር በንግድና በሁለቱም ሥራ ማሻሻል እንረዳሃለን የሚሉትን ውሾታም ወደፊት በርታታ እምቢ ይላል ፡፡

የሥልጣኔን መንገድ እናስፋላለን አሚሉ የጋሉ ሐሳብ ሳካቸው ስዎች ሁሉ ወደ ሀገሩ እንዲያገቡ የኢትዮጵያ መንግሥት በመከላከል እያወቀሰበትም ፡፡ ስለምን ማለት እነዚህ ስዎች ውስጥ ሐሳባቸው ነፃነቱን የሚቃወሙ መሆናቸው በግልጽ የታወቀ ስለሆነ ነው ፡፡

ከዚህ በኋላ በኮሎኔል ጅፀቀን የሠለቱ መንግሥታት የገፍ ሥራ እየተገለጸ ሔደ ፡፡ የኢትዮጵያ መንግሥት ማኅበረተኛ ስለሆነ ወደ መንግሥታት ማኅበር ጦሮኾቱን አቀረበ ፡፡ እንግሊዝና ኢጣልያ አንድ ዓይነት የሆነ ማከታወሻ ስራነት ፡፡ የተመቸተንም የካንቲራ ታቸውን ጠቀሟት በግድ አንድ ታዲያ ርገሳቸው ነው ፡፡ እንግሊዝ የጣናን ባሕር አመገደብ ካለበት ፡፡ ፩፬ ዓመቷ ነው ይልቅንም ከጀርመን ጋዜጣ የምናየው አባት የሌላትን በግልጽ ሲጣል ያና እንግሊዝ ጦራቤ መዘው እንደ ተካታተሉት የሚያስረዱ ሥልጣን ነው ፡፡ ስለምን የበጋን ግልገል መደሰስ ትረፈላታል ሆኖ የሚል ድረው

አከባቢ፡ በግርግጭ፡ እንባህ፡ የተመሰሰው፡ ኢትዮጵያ፡ ጤና፡ በባህ፡
 ስላመሰሰች፡ የእንባህነቷን፡ ኃይል፡ አመግላለች፡ የተዘጋጅች፡ ናት፡፡

ኢትዮጵያን ለመካሄድ የተጀመረበት ምክንያት በፊት ሐጺድ አንዘረዘረን ብላው በተዋዋሉ ጊዜ ለወጪዬት ኢትዮጵያን ለመካ ሊል ተሳማምተው ነበር። ሊረገፋዊ ክፍሉ ትእከራ ሲሆን የሠራቸውን የብረት መንገድ ከርሳዋ ትእዛዝ በታች እንዲሆን ነበር። አጠራጭ ካባሕረ ኢርትራ አንሥታ ለሕክ ኢትዮጵያው ለገንዘብ የምትሠራውን የብረት መንገድ ከርሷ ትእዛዝ በታች እንዲሆን ነበር። እንደዚህም ከአጼሱ ለባህር ምዕራብ ያለውን አገር ሁሉ ለሊሳ ለማድረግ ነበር።

ዲህንኔም ከፍል ዘንጃሮ በተዋዋሉት ውሳቸው በንግድ ጥቅም ሊከመስሉ አረጋግጥ ተስጥቶ ነበር። ባን ሊረገሰው አንጻሩ ነበር። እንደታዘገ፣ በጣወካው ላይ ቀየሩ።

የዳዊ፡ ሆኖ፡ በክሉ፡ ፬፡ ቀን፡ ፱፡ ፲፫፡ ዓ.ም.፡ እንዳሌዝና፡ አጣልፆ
ሕሉ፡ ተስማሙበት፡ ነገር፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ አንብቶ፡ ሕሉ እስ
በበት፡ ልቡል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ለሁለት፡ ባለሥልጣኖቹ፡ መንግሥታት፡
እንዳሌዝና፡ አጣልፆ፡ የመቻለውም፡ ምሳሌ ካስታወቀ፡ በኋላ፡ ሁለቱ
መንግሥታት፡ አስባቸው፡ የወደጽኑት፡ መስማማት፡ ነው፡ እንጂ፡ የሌለ
ነው፡ የኢትዮጵያን፡ መንግሥት፡ ለመካፈል፡ አስባቸው፡ አይደሉም፡ በው
ላቸንም፡ መሠረት፡ ኢትዮጵያ፡ በግድ፡ አንድ፡ ነገር፡ እንድታደርግ፡ የመፈል፡
የለበትም፡ ብለው፡ አስታወቁ፡፡

ልዑል አልጋ ወራሽም በኋለኛ ዲባዲሲያቸው ሁለቱ መንግሥታት ተከላምተው ስል አካታወቁት ነገር የኢትዮጵያ መንግሥት በመፍቸውም ሲሆን አትጠየቅም። የኢትዮጵያ መንግሥት በአገሬ ውስጥ ስለ አለው ጠቀሜታ የኢንግሊዝና የኢጣልያ መንግሥቱ እንዲሉት እርሷ እራስዋ የረቀቀችውን እንድታደርግ መሉ። ለልጣንና ነፃነት እንዲሉት በመንግሥታት ማኅበረተኞች ሁሉ እንዲታወቅልኝ ጩኸታቸው ነገርን ግልጽ ነጥብ አደረገ። ስለሁሉም የሚገባሉት ማኅበር መዝገብ ይግባል። ይህም የሚገባሉት ማኅበር መዝገብ እንዲገባ በ፲፩ው ነጥብ ያለውን የመንግሥታት ማኅበር ውል ግድ አይልምና በመዝገቡ መግባቱ ቀርቶ የዲባዲሲውን ቅጽ ሁሉ አየሚገባበት ምልክት ስለሌለ።

ክፍል ስማንጾ እንደፈለግ

አባ: ኢትዮጵያ ሊቀ ጳጳሳት ክርክር ፡
 በአገታቸን በአቡነ ሙሉዎስ ሳይ ብዙ የኢትዮጵያ ተወሳጅ
 ሥራ አካሉ ፡ በጋዜጣም ወቅት ፡ እነዚህም ወጣቶች የተነ
 ሠቡትም ከጓደኛቶች ፡ እንዲህ ነው ፡-

፩. ቢተ፡መንግሥተቸን. መሉሉ፡ ለሀገር፡ ያላቱ፡ የነፃ መንግሥት፡ አትዋን. መንግሥታቸው፡ ሁሉ፡ ጳጳሳትን፡ ከሀገራቸው፡ ተወጽዮ፡ ሲሾሙ. የኢትዮጵያ. መንግሥት፡ ቢተ፡ ከህጎች፡ የሥልጣን፡ መብት፡ አግኝተው፡ ከገጠረን፡ ይቀንሳል. በመሳተ፡ ነው፡፡

[illegible]

፫. አቡነ ማቴዎስ፡ በኢትዮጵያ ሂጅዳመት ተሾመው፡
 አገር አየዝቴ፡ ዓቢተ፡ ክህነቱን፡ መብት፡ በአጃቸው ጮገጠው፡
 ነህነት ሲሰጡ የተቀበሉትን ገንዘብ ሁሉ ስብስበው ወደ ምዳራ
 ባብሱ፡ እየሰኑ ለህገራቸው ጥቅም ሠረዙት አንጂ ለኢትዮጵያ
 ምንም መታሰቢያ አልሠሩትም፡ በማለት ነው፡፡

በዚሁ ክርክር ወጣቶች ሁሉ በጣም ጠነካ፣ ሸማታ ሎች ገንዘብ ለማጥፋት እንደሚችሉ በማሳተፍ ቅሬታ ገባቸው ከነ ህፃናቸው ውስጥ አንዱ እኔ በጥቅር እጅ አልባረክም በነዊ፡ እጅ አባረካለሁ ብሎ ያለዕውቀት በሰላም ቢጽፍ እንተ ያምታየው በእርሱ ዐደንብ ውስጥ አንዱ በጥቅር ዐደንብ አታይም ብሰው ብዙ ጊዜያዊ በጋዜጣ ዘልቷት አቡነ ማታዎክም ሐዝቡ ሁሉ ስለተ ነሣሣባቸውና ካፈተዋል፡ ተወላጅ እጽላት እንደመረጡ የተመ ሠረተው ሐሳብ እየፀና ስለፈጸመ በጣም ተናጸፈ፡፡ ከንጹሃቸውም ብዛት የተነሣ በሸታ እደረባቸው፡፡

ሐላ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ዐረፍተ፡።
 አገተቸን፡ አቡነ፡ ማቴዎስ፡ በ፩ሺ፫፻፵፭ ዓ.ም. ከምጽሊሳቡ፡

በምንዋይ፡ ወረዳ ተወልደው በትምህርት ቤት እደጉ፡፡ ከዚህ በኋላ በገደመ፡ ዳኑሚክ፡ ገብተው፡ በምንኩስና፡ ሥርዓት ይኖሩ፡፡ ነበር፡፡ ወደ ኢትዮጵያም እንዲመጡ ፈቃዱ እግዚአብሔር በሆነ፡ ጊዜ በዚያ ዘመን የኢትዮጵያ ሊቀ፡ ዳዳስ፡ ዩኒቦኑ፡ አቡነ፡ አቶናቴዎስ ዐረፋ፡፡ ይኔ፡ ጊዜም፡ የኢትዮጵያ ንጉሠ፡ ነገሥት፡ አፄ፡ ዮሐንስ፡ ነበሩና፡ አገራ፡ ኢትዮጵያ ብዙ፡ አብያተ ክርስቲያናት፡ ሰላ፡ ሠራቸና፡ የገንዘብ ነገሥት፡ አገር፡ ስለሆነች፡ አራት ዳዳሳት ይምጡልኝ ብለው ወደ እስክንድርያው ፓትርያርክ ወደ አቡነ ቂርሎስ መልክተዋቸው፡፡ አኩ፡ አቡነ ቂርሎስም ፈቃደቸው ሆኖ አቡኖቸን ላኩናቸው፡፡ የዳዳሳቱም ስም ቀጥሎ ይሰውነው፡፡

- ፩ - አቡነ፡ ዲፕሮስ፡
- ፪ - አቡነ፡ ማቴዎስ፡
- ፫ - አቡነ፡ ሉቃስ፡
- ፬ - አቡነ፡ ማርቆስ፡

ከነዚህ፡ ከአራቱ አቡነ፡ ዲፕሮስን፡ ሊቀ፡ ዳዳሳት፡ ሠራቱን ዳዳሳት አድርገው ሹመው ወደ ኢትዮጵያ ሲመጡ፡ ህድሚያቸው፡

አቡነ፡ ማቴዎስም ወደ ኢትዮጵያ ሲመጡ፡ ህድሚያቸው ሆኔ ዓመተ ያሆን ነበር፡፡ አፄ ዮሐንስም ሊቀ፡ ዳዳሳቱንም አቡነ፡ ዲፕሮስን፡ ለራሳቸው በተገፈ፡ አስቀርተው አቡነ፡ ማቴዎስን፡ ለሸዋ ንጉሥ አደግሞዊ ምኒልክ አቡነ፡ ሉቃስን ለጎጃም ባላ ገት አንጉሥ ተክሏ ሃይማኖት ስደዱናቸው አቡነ፡ ማርቆስ ላን ወደ ኢትዮጵያ አብረው ሲመጡ በመንገዱ ዐረፋ፡፡ አቡነ፡ ማቴዎስም የሸዋ ዳዳሳ ተብሎ ሲኖሩ አፄ ዮሐንስ በመጋ ቤት ፊቀን ፩፻፲፱፱ ስላሞቱ በጥቅምት ፩፻ ቀን ፩፻፲፱፱፡ ዓ.ም. ደግሞዊ ምኒልክ በአቡነ ማቴዎስ እጅ ተቀብተው የኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት ሆኑ፡፡ አቡነ፡ ማቴዎስ በዚሁ ምክንያት የኢትዮጵያ ሊቀ፡ ዳዳሳት እንዲባሉ ከእስክንድርያ ፓትርያርክ ከአቡነ ቂርሎስ ዘንድ መጣናቸውና በክብር ኖሩ፡፡ ነገር፡ ግን፡ ንጉሥም ቢሆን ዳዳሳ አዲም ሆይ አንተ መሬት ነህና ወደ መሬትነህም ትመልሳለህ፡ የተባለው ፍርድ አዲስ ርምና በተወለዱ በስማንያ ዓመት በ፲፱፱፱ ዓ.ም. በኅዳር ፩፻ ቀን፡ በ፲፱፱፱ ዓ.ም.፡፡

ወደ ፲፱፱፱ ዓ.ም. ሲቃረብ በከተማው ውስጥ ባሉት አዲስ ራት ሁሉ ህፈታቸው ተሰማ፡፡ ካህናቱም ሁሉ በ፲፱፱፱ ዓ.ም. ወደ ሊቀ፡ ዳዳሱ ቤት ተጋብደው አድርገው ሲረቱ አዲሱ በፍታቸው መካከል አሉታ ወልደ ማርያም የተቀኙት መወደስ ቀንሱ ይሰውነው፡፡

ሃይማኖት ወንጌል አሉሳ እመ አሳገረ፡፡ ፍጥተ ሀገሩ ማርቆስ ወእስክንድርያ ንብረቱ፡፡ እንደ አብል እነግር ለማኅበራሊሁ እመንቱ፡፡ ለኢሉሳ እሃይማኖት ዝባ ሀገሩ ውዝባ ፍጥቱ፡፡ በከመ ዳውሎስ ሰብእ ዐደን፡፡

አምጣ፡ ማቴዎስ፡ መጽሐፍ ስነቢብ ነሱ ሥርዓቱ፡፡ እሉሳ ይታረዝቡኒ በንባብ እኔዮ ዝክቱ፡፡ ይወድቁ፡ በጊዜህ ውስተ መሥገርተ፡ ሞት ዘታሕቱ፡፡ ወኢደብሉ ሐሳተ ነገረ ዚአክ ዝንቱ፡፡ ይምጹ እትርጓሚ ቂርሎስ ስማዕቱ፡፡

በቀንቲም ግቢ ትልቅ ድንኳን ተተክሎ ነበርና በዚያ ውስጥ ቀዳሴ ተቀዳሳ፡ ልዑሉ እሉጋ ወራሽም ከሌሊቱ በ፲፱፱፱ መጥተው ከተሳቀሱ በኋላ ሥርዓተ ቀዳሴውን አስረዱ መው እንደ ኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሥርዓት የጉዞ ፍትሐት ተጽመረ፡፡ አራት ሰዓት በሆነ ጊዜ ሌላቸው ይሰጡ የሐር አጉባባ በሊቀ፡ ዳዳሳነታቸው የወርቅ ልብስ ተሸፍኖ ኒሻናቸውና የወርቅ አክሲኖቸው በሳዩ ተደርጎ በቀመሳትና በቀሳውስት እጅ፡ ሣጥኑ ተደዞ በመኳንንቱና በውጭ አገር መንግሥታት ሚኒስትሮችና ቀንሲሎች ታጅቦ ወደ ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ደረሱ፡፡ ግርማዊት ንግሥታም ሊቀ፡ ዳዳሱን በክብር አማካኝነት እሉሳ ቤተ ክርስቲያን ሐደው በፅኑ ኃዘን አሉቀሱ፡፡ ካህናቱም፡-

- ወተቀበልም መሳእክት በስብሐት ወበማኅሉት፡፡
- ወአብክም ኢየሩሳሌም ስማይዊት፡፡
- አማቴዎስ ሊቀ፡ ዳዳሳት፡፡

አዲሱ የእስክረቱን ሣጥን ቀመሳቱ እንደደዘቱ በቤተ ክርስቲያን፡ ካዘቱ በኋላ በክብር ተቀበሩ፡፡ ፍትሐታቸው በሙሉ ኢትዮጵያ በየአድባራቱ ከዕለተ ሞታቸው እስከ ዐርገ፡ ቀን ደረሰ፡ እየተረታ፡

መታሰቢያቸው፡ እንዲቆረብ፡ ብፁዕ፡ እጢጊ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቀዳሱ፡ ትእዛዝ፡ እስተላላኝ፡፡ ቢተ፡ ሰርቻቸውም፡ ወዲ፡ ግርጭዊት፡ ንግሥት፡ ቢተ፡ ተዛወሩ፡፡

ክፍል፡ ሐ ማንጋ፡ ሁለት፡

ስለ፡ ክቡር፡ ፊታውራሪ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ ዕረፍቶ፡፡

ክቡር፡ ፊታውራሪ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ አባ፡ መቻል፡ የጦር፡ ገበሬ፡ ስሙ፡ ጥፋ፡ ወታደር፡ ነበሩ፡፡ እጄ፡ ምኒልክን፡ በምክርና፡ በፍርድ፡ በጣም፡ ይረዷቸው፡ ነበር፡፡ ከእጄ፡ ምኒልክም፡ ጳምሮ፡ እስከ፡ ጊዜ፡ ሞታቸው፡ የጦር፡ ሚኒስትር፡ ሆነው፡ በታላቅ፡ ጭዕርግ፡ ኖሩ፡፡ ነገር፡ ግን፡ ቅዱስ፡ ዳዊት፡ ሐብእስ፡ ከንቶ፡ ይመስል፡ ወመዋዕለሁኒ፡ ነሙ፡ ጸላሎት፡ የኃላፍ፡ እንዲሉ፡ ምንም፡ ጳጳና፡ ቢሆን፡ ከሞት፡ የሚቀር፡ የሰላምና፡ በተወሰዱ፡ በ፪፻፬ ዓመታቸው፡ በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም፡ ታኅሣሥ፡ ፫ ቀን፡ ዐረፉ፡፡ ይህንኑም፡ የጦር፡ ሚኒስትሩን፡ ሞት፡ ግርጭዊት፡ ንግሥትና፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ መድፍ፡ እየተተካሰ፡ ነጋሪቱ፡ እየተገኘሙ፡ ተረዱ፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ወደ፡ ፊታውራሪ፡ ሀብተ፡ ጊዮርጊስ፡ ቤት፡ ተሸፃፈው፡ እጫናቸውን፡ በታላቅ፡ ክብር፡ አሸክመው፡ ከህናቱ፡ ጉዞ፡ ፍተሐት፡ እየረቱ፡ የፊታውራሪ፡ አሸክሮቹ፡ የጦር፡ መሣሪያቸውን፡ ይዘው፡ በሰላፍ፡ እየተላቀሱ፡ እምቢልታና፡ ፖሩምባ፡ የኃዘን፡ ዚጫ፡ እያዘሙ፡ ወደ፡ ቅዱስ፡ ጊዮርጊስ፡ ቤት፡ ክርስቲያን፡ ያረሱ፡፡ በሌሊታቸውም፡ ወደዘሮ፡ አሳታየውርቅ፡ የአባ፡ መቻልን፡ ራስ፡ ወርቅ፡ ይዘው፡ በጽቱ፡ ኃዘን፡ እያሰቀሱ፡ ወደ፡ ልዑል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ቀርበው፡ እነሆ፡ ይቀበሉ፡፡ ባሉ፡ ጊዜ፡ መኳንንቱ፡ ከሃሳራዊቱ፡ በእንባ፡ ተራጢ፡ ልዑልም፡ ጥልቅ፡ ኃዘን፡ አዘኑ፡፡ እንዲሁ፡ መሳው፡ የኢትዮጵያ፡ ልዝብ፡ ተባብሮ፡ እያሰቀሱ፡ ቀበራቸው፡፡

ስለ፡ አባ፡ መቻል፡ ሀብተ፡ ሞት፡ ከኃዘንተኛቹ፡ አንዱ፡ ቀጥሎ፡ ያለውን፡ የልቅሶ፡ ግጥም፡ አንገራግራ፡፡

አባ፡ መቻል፡ ሀብተ፡ መርጫዎችን፡ ነበረ፡፡

መጥቀሙ፡ ስልቶቶች፡ ቶሎ፡ ተሰበረ፡፡

ከጉልበታቸውን፡ ልዲ፡ ተቀዳሽል፡ ተረዷቸው፡፡

እንዲህ፡ ጠቃቅም፡ ተሰብሮ፡ አል፡ መርጫዎችን፡፡

ክፍል ስማንዳ ሦስት

በገዢው ዓ.ም. ቀን ዓ.በ.ተ. መንግሥት፡ ዋና
 ባዘበኞች ሽላቃ ደጃዝማች አባ. ወቃው ዓልፋኝ፡ ዘበኞችን አሳድ
 መው በሰው አሳጋ፡ ወራሽ አዲ. ሄራ. አስሁ፡ አወታደሩም፡
 ጥፂት፡ አዲካሊሱ በምሥጢር ዘበኞችን አስጠነቀቁ፡ ከኢትዮጵያ
 ለሰልጣኔን አጣራቅ፡ የመጣጣት ተምህርት የሌላቸው መኳንን ተቶ
 የምሥጢር አድመኞች፡ ሆነው አምባጊሮ አካላት ወ፡ ሐዝቡ ወን፡
 አዲት፡ እርሱ በርሱ ደም፡ አጣራሳሽና ግርማዊት፡ ንግሥትንና ልዑል፡
 አሳጋ፡ ወራሽንም አጣጣላት፡ የሐሳት ወረን፡ በሐዝቡ ልቡና፡ ዘፋ፡
 በዚህ፡ ጊዜ ደጃዝማች አባ. ወቃው፡ በደግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ
 ቤት፡ ገብተው መታረባሽ ጠመዱ፡ ዘበኞችንም በዙረያው አስኬ፡
 ዓቢተ፡ መንግሥቱም ታላላቅ በሮች፡ ተዘጉ፡ ልዑል አሳጋ ወራሽም
 ነገሩን በመናቅ አምባጊሮው እንዲበርድ ስለ፡ ፈቀዱ ታግሠው ነበር፡
 የሰው ልሳታቸው ዘበኞች ግን ታንክ ነፃተው መታረባሽ አንጋቸው ታ
 ደሮቹን፡ አስፈረው ወደ ታላቅ ቤተ መንግሥት ተጓዙ፡ የቤተ መን
 ግሥቱ የውጭ ዕድሞ በር በጥብቅ ስለ፡ ተዘጋ ዕድሞውን፡ ንግሥት
 በሠረገሳ በር በኩል ገብተው ደጃዝማች አባ. ወቃው ወደ ገቡበት
 ሐንዳ አዙረው አጠመዱ፡ ነገር ግን ልዑል አሳጋ ወራሽ ይህ፡ ሁሉ፡
 ሲሆን ወታደሮቻቸውን አምባጊሮ እንዲያገድግድ በጥንካሬ ከመከላ
 ከል አልጠዘኑም ነበር፡ የሆነ፡ ሆኖ ግርማዊት ንግሥት በዚህ፡ በአ
 ምባጊሮ የሚፈሰው ደም በራሱ ላይ መሆኑን፡ ዕውቅ፡ ያልገደቀ፡
 ቅሬታ አጅህን ስጥ፡ ብለው አጠራገብረው መንፈስ ቅዱሳን ወደ ደጃ
 ዝማች አባ. ወቃው ላኩ፡ ከዚህ በኋላ ደጃዝማች አባ. ወቃው እጃ
 ቸውን ሰጡ፡ አምባጊሮውንም በሰው አሳጋ ወራሽ ላይ ያደረገውን
 ፈክ፡ ቅዱስ አባረደው፡ ደጃዝማች አባ. ወቃውም ከአባረደቻቸው
 ጋር፡ ፍርደታቸውን ተቀብለው ወደ ግዛት ቤት ሔዱ፡ የቀሩትን የደጃ
 ዝማች አባ. ወቃውን ወታደሮች በቸሎት አቅርበው ምን፡ ተበደላ
 ቸሁና፡ ነው ከደጃዝማች አባ. ወቃው ጋር ተግባረ ሆናቸው የተነሣ
 ቸሁብኝ ብለው ልዑል አሳጋ ወራሽ ቢጠይቁቸው እንዲህ አሉ፡
 ልዑል፡ ሆይ ተከተል አሳቃህን ተመልከት ዓላማህን እንዲ ተባለው

ተከተሉኝ ተአዛዝ ተላልፎልኛል ስለ አሉን አሳቃቸን ሲያዙን፡
 እምቢ ብንል ቅጣት ይመጣብናል ብለን ተከተልናቸው እንጂ የተ
 ነሡበትን ምክንያት አላወቅነውም እኛም የተበደልነው ነገር የሌለም፡
 ንጉሥና ፈጣሪ መሐሪ ነውና ይጣሩን ብለው ይቅርታ አመኑ፡
 ልዑልም ርኅቅ መላት ወብዙኃ ምሕረት ናቸውና ይላቅንም እት
 ጫፍ ለእኩይ በእኩይ አሳ ምፍ በገቢረ ሠናይ ያላውን አስበው፡
 ምሬያቸውን ሲሰሙ በየሥራቸው ግቡ ብለው ሐዝቡን ያሉ አላቸው፡
 በየጊዜው በሰው አሳጋ ወራሽ ላይ በምቀኝነት የሚነሡ
 ባቸው ሰዎች ብዙ ናቸው ነገር ግን ቅዱስ ደዊት እግዚአብሔር በዝቅ
 አሳ ይሣቅዳሉ ብሎ እንዲ ደሰየ በጽሑታቸውና በትዕግሥታቸው
 በቸርነታቸውም ብዛት ከኮፋ ነገር ሁሉ እግዚአብሔር ጠብቅ፡
 ጠላታቸውን ይጥላላቸው ነበር፡

ደግሞ ከዚህ በኋላ ነጋድራሱ ኑሳሺና ነጋድራሱ ሠርፀ ወልድ
 ከአባረደቻቸው ጋር መከረው ከኢትዮጵያ ጠረፉ አውጭ እገር፡
 ስጥተዋል ብለው አግርማዊት ንግሥት አመልከቱ፡ ግርማዊትም
 መኳንን ተቶ ሁሉ ትብስበው ማስረጃቸውን አምጡ ቢላቸው ወራ
 ሳቸውን ነው እንጂ ማስረጃ የለንም ስለአሉ ተረርዶባቸው ወደ
 ግዛት ቤት ሔደዋል፡

ክፍል፡ ስማጓጌ፡አራት፡

በ፲፱፻፲፱ ዓ.ም. መጋቢት፡ ፲ ቀን፡ አንድ፡ ዓፄ ጣልያ፡ መንግሥት፡ መሳከተኙ፡ አጼ ስ፡ አበባ፡ ገብቶ፡ ፖቂት፡ ቀን፡ ከቀዩ፡ በኋላ፡ የኢትዮጵያ፡ ጸጉ፡ ስ፡ ስማዩት፡ አረቅዳሰሁና፡ የደሰፍ፡ ወረቀት፡ ይሰጠኝ፡ ሲል፡ ሌወነ፡ ልዑል፡ አሉ፡ ወራሽም፡ አሳሌውንና፡ መጪውን፡ ነገር፡ ሁሉ፡ ተመልካቹ፡ ስለሆኑ፡ አንዲሁ፡ አሉት፡ መፍቀዱን ስ፡ አንረቅድለሁ፡ ነበር፡፡ ነገር፡ ግን፡ የአገሬ፡ የኢትዮጵያ ሰው፡ ኃይለኛ፡ አውራው፡ ነፉ፡ ነውና፡ ለሐይወትህ፡ የሚያሠጋ፡ ድንገተኛ፡ አደጋ፡ ቢፃገኝህ፡ የኢትዮጵያ፡ መንግሥት፡ ለደምህ፡ አሳሌ፡ አይሆንም፡ አሉት፡፡ ኢጣልያኑም፡ አገር፡ ለመሰላላት፡ ተነሣሥተልና፡ አውራሬ፡ ቢበሳኝ፡ ሰውም፡ ቢገድልኝ፡ ደሜ፡ ደመ፡ ከልብ፡ ይሁን፡ ብሎ፡ ሊረመና፡ ለልዑል፡ ሰፊ፡ ጉዞውን፡ ቀጠል፡፡ በጉዞውም፡ ሐይ፡ ከአሽከሮቹ፡ አየተለየ፡ አውራሬ፡ አደጃና፡ ሲገዝ፡ ወሳሞ፡ ሐይ፡ ያረሰ፡፡ በዚህ፡ ጊዜም፡ አንድ፡ ልማዱ፡ ለአደጃ፡ ብቻውን፡ ዳር፡ ለዳር፡ ሲሐድ፡ ወሳሞቹ፡ አይተውት፡ ምንድነህ፡ ብለው፡ ቢቀር፡ ቡት፡ ሽጉጡን፡ ያገነባቸው፡፡ አነሱም፡ ሐይቀድመን፡ አንቅደመው፡ ብለው፡ ፮ ሐዎቹ፡ ሆነው፡ በጦር፡ ወላተው፡ ገደሉት፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ አጼ ስ፡ አበባ፡ ያሉት፡ የኢጣልያ፡ መንግሥት፡ ስለ፡ ሙሉ ሥልጣን፡ ሚኒስትር፡ ስምተው፡ ደማቸን፡ የሊሰሰበትን፡ ወሳሞን፡ ስጡን፡ ብለው፡ ከርክር፡ አነሡ፡፡ ልዑል፡ አሉ፡ ወራሽም፡ ደሜ፡ ደመ፡ ከልብ፡ ይሁን፡ ብሎ፡ መረረመን፡ ለመኳንንት፡ ሳይሰታውቁ፡፡ ለዚህ፡ መልስ፡ የሚገባውን፡ ቃል፡ አዘጋጁ፡፡ ብለው፡ አስታወቁ፡፡ መኳንንቱም፡ በጣም፡ ተቸግረው፡ አኩሉ፡ አንቀጋልን፡ አንጂ፡ ወሳሞን፡ ይህል፡ አገር፡ አንልቅም፡ አሉ፡፡ አኩሉ፡ ብንሰጥ፡ ይሻሻል፡ አንጂ፡ ሳንዘጋጁ፡ ጦርነት፡ የተነሳ፡ አንደሆነ፡ ኃይል፡ አናገኝም፡ አሉ፡፡ ለዚሁ፡ ነገር፡ ጉባዔ፡ አድርገው፡ ፖቂት፡ ቀን፡ ከቀዩ፡ በኋላ፡ ሠርማውን፡ በገለጹት፡ ጊዜ፡ የኢትዮጵያ፡ መኳንንቶች፡ በጣም፡ ደስ፡ አሳቸው፡፡ ኢጣልያኖቹ፡ አፋረው፡ ተመሰሉ፡፡ ነገር፡ ግን፡ የሰው፡ ደም፡ በካንቱ፡ አይቀርምና፡ ሊረገጁን፡ የገደሉት፡ ወሳሞቹ፡ ተሰቀሉ፡፡

ደግሞ፡ ከዚህም ሌላ፡ ባረፈ፡ ፍራጼት፡ የሚባል፡ የሚሰብክ፡ ጣሐዳን፡ ፫፻፡ ግመል፡ አስፂኖ፡ ነጋዴ፡ መስሎ፡ ምድረ፡ ኢትዮጵያን፡

አየዘረወንዝን፡ ተራራዊን፡ ካርታ፡ አያነሣ፡ የጋሳን፡ ሕዝብ፡ አየሰሰኩ ሰንብቶ፡ ወደ፡ ሀገሩ፡ ተመሰሰ፡፡ ሌሎቹም፡ ኢጣልያኖቹ፡ መንገዳዊ፡ ሰብከት፡ አንሰብክለን፡ ወንጌልን፡ አንዘረወን፡ አያሉ፡ በኢትዮጵያ፡ አውራጃ፡ በብዙ፡ ሥፍራ፡ ሚሰዎን፡ ቤት፡ አቀመው፡ ሕዝቡን፡ አይታሰሩ፡ ስህጊሩ፡ አንደደቀረቀር፡ አድርገውታል፡፡

ክፍል ስማንደ አምስት

አውሳ፡ ባሕትዮድያ፡ መንግሥት፡ አሳ፡ ወራሽ፡ ተረራ፡ መከፋ፡ ዕለታትና፡ ጊዜያት፡ ሁሉ፡ ሳይሠራባቸው፡ በከንቱ፡ እንደሚሰሩ፡ ጊዜ፡ እያሠራብን፡ እኛ፡ እንሠራበት፡ እንጂ፡ ብላው፡ አ፯ቱ፡ ዕለታት፡ ጌታላ ላቅ፡ ለሠራዎቹ፡ ወስነው፡ የዕለታትንና የሰዓታትን፡ ውሳኔዎች፡ በማስ ታወቂያ፡ ገልጸው፡ የመንግሥት፡ ለሠራቸውን፡ በዕውቀትና፡ በትዕግ ለሠት፡ ከርግራቱ፡ ጋር፡ ሲሠሩ፡ ሕዝቡ፡ በልዕልናቸው፡ ፍቅር፡ ተነድረ፡ እንደ፡ አባት፡ ያያቸው፡ ነበር፡ የዕለታቱም፡ ውሳኔ፡ ቀንሎ፡ ያለው፡ ነው።

ሀ- ዕሑድ፡ ከቀዳሴ፡ በኋላ፡ የቤት፡ ከህነት፡ ጉዳይ፡ ይረድማሉ። ለ- ስኞ፡ የወታደሩን፡ ማደራጀት፡ አስረዳጊውን፡ ሁሉ፡ ማደራጀት፡ ሐ- ማክስኖ፡ ስለቸው፡ ሸር፡ ማረከትሮች፡ የመከትትን፡ ይመረምራሉ። ወ- ሊቡዕ፡ ቸሎት፡ አድርገው፡ በፃግባ፡ የመጣውን፡ ፍርድ፡ ያደሉ። ሠ- ሐሙስ፡ ከቤታቸው፡ ውሎ፡ አድርገው፡ በመተያያ፡ በር፡ ሠራ

ዊቱ፡ በየተራ፡ መተያየውን፡ ይዞ፡ እየገባ፡ ጉዳዩን፡ እን መለከት፡ ራቃዩን፡ እንደ፡ ቸርነታቸው፡ እየረጸሙ፡ ሁሉን፡ ያስኛሉ።

ረ- ባርብ፡ ነፍሱ፡ የገደለውን፡ ወንጀለኛ፡ በፍትሐ፡ ነገሎች፡ ይረርዳሉ።

ሐ- ቀዳሚ፡ የውጭ፡ ጉዳይ፡ ፍርድ፡ ቤት፡ የሠራውን፡ ይረትሻሉ። እንዲሁ፡ ዕለት፡ ለዕለት፡ ፍርድን፡ ታስተምራለች፡ ሌሊትም፡ ለሌ ሊት፡ ፕብብን፡ ተገልጻለች፡ ለባታም፡ ባቃቤ፡ ሰዓትን፡ ትጠቅሳለች። ያቂቃም፡ የሠራዊት፡ ፍሬ፡ ታሳይለች።

አውሳ፡ አሳ፡ ወራሽ፡ ሌሊቱን፡ በአሳብና፡ በጸሎት፡ መጻለቱን፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ በመወሰንና፡ አሮጌውን፡ ሐማድ፡ በማሻሻል፡ ዕረፍት፡ የሚያደርጉበት፡ ጊዜ፡ የላቸውም፡ ነበር። ከብረ፡ ቅዱሳን፡ እንደሚሸር፡ በዓላትን፡ ሁሉ፡ በየአድባራቱ፡ እየሰሩ፡ ያከብራሉ። በዚህ፡ ዘመን፡ ግር ማዊቱና፡ አውሳ፡ ሕገ፡ መንግሥት፡ የሚያከብሩ፡ አሠረ፡ ቅዱሳንን፡ የሚ ከታተሉ፡ ስለሆነ፡ ሕዝቡ፡ ሁሉ፡ በዓላትን፡ እንከባሪ፡ ስድቃ፡ ተዘካሪ፡ ሆኖ፡ ነበር።

አውሳ፡ አሳ፡ ወራሽም፡ በተለይ፡ በከተማ፡ ለሚገኝላት፡ መጠጊያ፡

አሌላው፡ ድኃ፡ ሁሉ፡ በየዕለቱ፡ ከቤታቸው፡ ምሳውን፡ በ፯ ሰዓት፡ እንዲበሳ፡ ይምብ፡ አድርገውላት፡ ሁሉን፡ ሳይረዱ፡ ነጻዎች፡ ወደ፡ አውሳ፡ ግቢ፡ እየሰሩ፡ በተወሰነላቸው፡ ለሠፍራ፡ እየተመገቡ፡ ዕድሜ፡ አተረራ፡ ይሉ፡ ነበር። ለነጻዎችም፡ መጋቢና፡ አሳናጅ፡ ሾመውላቸው፡ በውዲታ፡ ያለ፡ ቀረታ፡ ይመገባሉ። በየገደማቱ፡ በብሕትውና፡ ለሚ ኖሩም፡ ይረዳሉ። ለባላትቶችና፡ ለሙታን፡ ልጆች፡ ይሰጣሉ። ሊቃው ንቶንም፡ በሽልማት፡ ያስኛሉ።

ክፍል አማካይ ስድስት፡

ሰላ፡ ልዑል ዲክ ዲዝ አብቲዝ አቶባበል፡፡

ግንቦት ፲ ቀን፡ ፲፱፻፲፱ ዓ.ም ልዑል ዲክ ዲዝ አብቲዝ ዲሴክ አበባ የሚገቡበት ቀን ስህዌኝ በዘጠኝ ሰዓት ከቤተ መንግሥት እስከ ባቡር ማረፊያ፡ ድረስ ሠራዊቱ ሠሉ በየአካታው በታላቅ መንገድ ግራና ቀኝ እየሆነ የሽልማት ልብስን፡ ልብስ፡ ስንዳቅ፡ ዓሳማውን፡ አያያዘ፡ እያዘዘ ተሰለፈ፡፡

በዚሁ ሰዓት ልዑል አልጋ፡ ወራሽ ተረፈ መኩንን ስልፋን እያዩ ከቤተ መንግሥቱ ወደ ባቡር ማረፊያ ሒደው ለአንገ ዳው መቀበያ በተሰናዳው ግምጃ ድንኳን ተቀመጡ፡፡

ከዚህ በኋላ ባቡሩ ሲገባ ሙዚቀኞች የሰላምታ ሙዚቃ እያዘመ ልዑል አልጋ፡ ወራሽ ልዑል ዲዝ አብቲዝን በሰላምታ ተቀባላቸውና ለተሠላፊው መኳንንት ሰላምታ ሰጥተው ወደ ድንኳኑ ገቡ፡፡

ልዑል አልጋ ወራሽም የኢትዮጵያን ታላላቅ መኳንንቶችን እያቀረቡ ከልዑል ዲዝ አብቲዝ ጋር አስተዋወቁቸው፡፡

ልዑል ዲዝም በበኩላቸው አብረዋቸው የመጡትን የኢ ጣልያን መኳንንቶች ከልዑል አልጋ ወራሽ ጋር አስተዋወቁ፡፡ በዚህ ጊዜ ፵፩ ጊዜ መድፍ ተተኩሶ ልዑል ዲዝ ከልዑል አልጋ ወራሽ ጋር በስተቀኝ በተለየ አውቶመቢል ተቀመጡ፡፡ አብረዋቸው የመጡ የኢጣልያ መኳንንቶችም ከኢትዮጵያ መኳንንቶች ጋር በየ ማዕርጋቸው በተሰናዳላቸው አውቶመቢል ሁላቸው ጉዞ ጀመሩ፡፡ መጀመሪያ ነጭ ልብስ ቀንሎ ሰማያዊ የሰበሱ ቀንሎ መተረዝ፡ አንጋቾችና ዘበኞች ከአውቶመቢሉ ፊት ሆነው በስልፍ ይሏል፡፡ ነበር፡፡ ከአውቶመቢሉ በኋላም የአንበሳ አንፋሮ ይሠረ የአንበሳ ጉረር የደረሰ ባለመርቅ ጋሻና ባለብር፡ ሸቦጦችን የያዙ ሌሊስ ኞች፡ በስልፍ ሆነው ይሏል፡፡ ነበር፡፡ እንዲህ በአማራው ሰላፊ፡ ሠራዊት መካከል ሆነው ሰላምታ እየሰጡ ከቤተ መንግሥቱ፡ ደርሰው ለግርማዊት ንግሥት ነገሥታት ዘውዲቱ የተገባ ሰላምታ ሰጥተው የሚከተለውን ቃል ተናገሩ፡፡

ግርማዊት ንግሥት ሆይ፡፡

ግርማዊ ንጉሣችን ሺክቶር እማኦኢል የርሳቸውን የልብ የወደጁነት ሰላምታ ለግርማዊ ሰውነትዎ እንዳቀርብ ስለ እዝ ዙኝ በጣም ደስ ብሎኛል፡፡ ከቀድሞ ዘመን ጀምሮ የተመሠረተው የኢጣልያና የኢትዮጵያ የሁለት ወደጁነትና የመንግሥቶች ፍቅር ልዑል አልጋ ወራሽና እንደራሴ ተረፈ መካንን በአኛ በኢ ጣልያ አገር በመጡ ጊዜ በአርግጥ ለዓለም ሁሉ ተገለጠ፡፡

በዚያውም ጊዜ የኢጣልያ ቤተ መንግሥት መኳንንቶችም ሕዝቡም ሁሉ ለኢትዮጵያ መንግሥት ፕላቅ የራሳቸው ወደጁነት እንዲላቸው አስዩ ብለው የግሳቲካ ንግሥታቸውን በሰፊው ተናገሩ፡፡ ንግሥታቸውም በአሳሆሙ ይደግፋሉ ወበአቦሙ ይረጋሙ እንዲ ተባለው ነው እንጂ የሰላማቸው ሐሳብና የአንዳበታቸው ንግሣር በጣም የተራራቀ ነበር፡፡ ልዑል ዲዝም ንግሥታቸውን በጠረኩ ጊዜ ያግኖ ልዑል አልጋ ወራሽ ዲዝ ለተናገሩት ግሳቲካ መልስ የሚሆን ዲስኩር ተናገሩ፡፡

ከዚህ በኋላ ለማረፊያ ወደ ተዘጋጅላቸው ወደ ልዑል አልጋ ወራሽ ግቢ ሔዱ፡፡ ማታም ሲመሽ ልዑል አልጋ ወራሽ አንግዲቹን አራት ጋበዙ፡፡ ከግንቦት ፲፩ ቀን እስከ ፲፬ ቀን የተማረቡ ቤቶችንና ከተማውን ሲጉቡ፤ ለነበቱ፡፡

ግንቦት ፲፬ ቀን፡ ከ፱ ሰዓት እስከ ፯ ሰዓት በፍልፍል ውሃ ሚዲያዊ ታላቅ የጦር ኃይል ያለው ሰላፍ አዩ፡፡

ግንቦት ፲፬ ቀን ልዑል አልጋ ወራሽና ልዑል ዲዝ ዲዝ አብቲዝ ወደ እዲስ ዓለም ሔደው ደብረ ደቦንን ጉብኝተው ወደ ገነት ከተማ ተመልሱ፡፡ ግንቦት ፲፭ ቀን ከገነት ከተማ በ፩ ሰዓት ተነሥተው በ፬ ሰዓት እዲስ አበባ ገቡ፡፡ ግንቦት ፲፭ ቀን በጃን ሚዲ ፈረክ እሸቅድም ሲያዩ ዋሉ፡፡

ከእጣልያ መንግሥት የተሰኙ የኢትዮጵያ መንግሥት እን ግዲቱ ቀንረቸው ፲፪ ናቸው፡፡ ልዑል ዲዝ ዲዝ አብቲዝም ታላላቅ የመሥሪያ ቤቶችንና ትምህርት ቤቶችን ሆስፒታሎችንም ከጌቦኛና የአንግዲነት ሥራቸውን ከረጸሙ በኋላ ከእዲስ አበባ፡፡

ክፍል: ከጫንጊያ ስግታ፡

[illegible]

የአጡን፡ ቂርሐክ፡ ዕፈቂት፡ ስካህ፡ ሮና፡ ስምድ፡ ራ፡ ግብ፡ ከተሰማ፡
በኋላ፡ በእስካንድር፡ ለመጓ፡ ማርቂክ፡ የአጡን፡ ቂርሐክ፡ ወኪል፡
ሆነው፡ የተቀመጡት፡ የኮብ፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ አሉን፡ የሐጓሲ፡ ሥርዓቶች፡
ንግሥተ፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱና፡ ለሐዕል፡ አልጋ፡ ወራሽ፡ ተረራ፡ መከንን፡
ነዚህ፡ ቀንሱ፡ ገልጸን፡ ቴሌግራም፡ አሰጥኗል፡፡

ገርማዊት፡ንግሥትና፡ልዑል፡ኦልጋ፡ወራሽ፡የአቡነ/ቂርሎስን፡

አድቡኝ፡ ዮሐንስም፡ ቲሒግራም፡ ምሳኛ፡ ቀጥሎ፡ ጊላውን፡ ቋላ

ፊርማ: 39ጥተ፡17ጥተ፡ዘውጸቱ፡ ተፈረ፡መከ-33፡

ካዚህ፡ በኋላ፡ ከቡር፡ እርረ፡ ገብረ፡ መንፈስ፡ ቅዱስ፡ በእዲስ፡ አበባ፡ በየአድባራቱ፡ ያሉትን፡ ካህናት፡ ወዲ፡ ቅዱስ፡ ጊዮርጊስ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ድረስ፡ ተጋብእ፡ እድርገው፡ በነሐሴ፡ ፭ቀን፡ ዕቅድ፡ ፍተሐት፡ እዲሊቱ፡ ሐየአድባራቱ፡ አሉላቸው፡ አስታውቋል፡። በዚህ፡ በተወሰነው፡ ቀን፡ ሊቀሳው፡ ወራሽ፡ ከብዙ፡ መኳንንቶች፡ ጋር፡ ወዲ፡ ቅዱስ፡ ጊዮርጊስ፡

ቢተ፡ክርስቲያን፡ሂደው፡ቅዱሴ፡ከእስቀደሱ፡በኋላ፡ፍትሐቱ፡ተጀመረ። ስለ፡ካህናቱ፡ብዛት፡በእራት፡ተካፍሏል፡በቢተ፡ክርስቲያኑ፡በ፬፻፳፮፡ሆነው፡ጸሊቱ፡ጀመር።

እራት፡ሐፃት፡ከሆነ፡በኋላ፡ፍትሐቱ፡ተጨረሰና፡ስለ፡ሐቶ፡ዳዳሱ፡ዕረፍት፡ከብር፡፲፱፡፯፡ዚ፡መድፍ፡ተተኮሰ።

ገብርማዊትና፡ልዑልም፡ስለ፡እቡነ፡ቂርሎስ፡ዕረፍት፡እስከ፡፫፡ፋን፡መሠሪያ፡ቢታቹ፡ሁሉ፡ተዘፃተው፡በኋለኛ፡መንበር፡እንዲቀመጡ፡ተወስኖ፡ነበር። እቡነ፡ቂርሎስ፡ትሑትና፡ርኅሩኅ፡ከሁሉ፡ጋር፡ተፋቃረ፡ነበት።

ከፍላ፡ስማንያ፡ሰምንት፡

ስለ፡ክብርት፡ወይዘሮ፡ሐሂን፡ዕረፍት።

ወይዘሮ፡መነን፡እናት፡ናቸው። በተወለደ፡በ፶፬፡ዓመት፡ከ፱፡ወር፡በ፲፱፻፩፡ዓ.ም.፡፳፻፱፡ዕለቱ፡ዕለታት፡ወይዘሮ፡መነን፡የልዑል፡እልጋ፡ወራሽ፡ተፈረ፡መኩንን፡ገሳቤት፡ክልዑል፡እልጋ፡ወራሽ፡ጋር፡ሆነው፡እምቢልታና፡ፖትምባ፡በኋለኛ፡ዚማ፡እያዚሙ፡ብዙ፡መኳንንትና፡ወይዘሮ፡እየተፋቀሱ፡ካህናቱም፡ጉዞ፡ፍትሐቱን፡እየረቱ፡በተፋቅ፡ክብር፡በእዲሁ፡እባባ፡መድኃኒት፡ላላም፡እስቀበሩ፡ዋቸው። ክብርት፡ወይዘሮ፡ሐሂን፡ሐሳ፡ጌታቸን፡እየሰሉ፡ክርስቶስ፡ፍቅር፡የእየሰሉን፡መቃብር፡አመሳክረው፡ወደ፡ኢየሩሳሌም፡ተሻፃ፡ረው፡ልዑል፡እልጋ፡ወራሽ፡ከኢውሮፓ፡ጉዞቸው፡ሲመሰሉ፡እብረው፡ወደ፡ኢትዮጵያ፡ተመሰሉ።

የተወደዱ፡ጓግሥታቸን፡ጓግሥተ፡ነገሥታት፡ዘውዲቱ፡ልዕሳት፡ወይዘሮ፡መነንን፡ሐማጽናቸው፡በሥርዓተ፡መንግሥት፡እንዲታጅቡ፡ሒደው፡ኃዘንን፡ተካፍሏል፡ተመሰሉ።

የምድር፡ባቡር፡ማረፊያ፡ቤት፡መሠረት።

የኢትዮጵያ፡ንጉሠ፡ነገሥት፡ጃንሆይ፡ዲግማዊ፡ምኒልክ፡ከወሰን፡ጀምሮ፡እስከ፡አዲስ፡አበባ፡የምድር፡ባቡር፡እንዲሠራ፡ስለረቀዱ፡ከ፲፱፻፱፡ዓ.ም.፡ጀምሮ፡እስከ፡፲፱፻፱፡ዓ.ም.፡ሲሠራ፡ቆይቶ፡በ፲፱፻፱፡ዓ.ም.፡እዲሁ፡እባባ፡ከተማ፡ደረሰ፡ከዚያም፡ጀምሮ፡እስከ፡ዛሬ፡የመንገደኞች፡ማረፊያ፡ቤት፡በባቡር፡ማረፊያ፡አልተሠራም፡ነበርና፡አሁን፡በ፲፱፻፩፡ዓ.ም.፡የፍራንኮ፡ኢትዮጵያ፡የምድር፡ባቡር፡ከባንያ፡ዲህን፡የመንገደኞች፡ማረፊያ፡የሚሆን፡ቤት፡አመሥራት፡ስለ፡አስባ፡ፕላንና፡መሐንዲስ፡ከፓሪስ፡አስመጥቶ፡ነበርና፡ልዑል፡እልጋ፡ወራሽ፡ተፈረ፡መኩንን፡የመሠረቱን፡መጀመሪያ፡ድንጋይ፡በማዕዘቱ፡ላያ፡እንዲያኖሩ፡የበበተ፡ዲረክተር፡ሙሴ፡ካሚ፡በማክበር፡አስታውቀው፡ነበርና፡አየካተት፡፫፡ፋን፡፲፱፻፩፡ዓ.ም.፡ልዑል፡መኳንንቶችን፡አስከትሎ፡ወደ፡ባቡር፡ማረፊያ፡ወርደው፡የሚገባውን፡የመሠረት፡ክብር፡ፈጸሙ።

ስሐ: ሹም: ሸር:

ግርማዊት: ገግሥተ: ነገሥተት: ዘውዲቱና: ልዑል: አልጋ: ወራሽ: ተረራ: መኰንን: መኳንንቱን: ደስ: አማሰነት: መሐ: ፊታደ ቸው: ስለሆነ: ዋኑት: ፩፻፳፭ ቀን: ፲፱፻፱ ዓ.ም: በታላቅ: አደራሽ: ልመ ኳንንቱና: ለሠራዊቱ: መሐ: ግብር: አድርገው: ነበር:: ግብር: ምሳሽ ከሆነ: በኋላም: በምክር: ቤት: የተወሰነው: የሹመት: ድልደል: በግ ዋጅ: ተነገረ:: አዲስ: የተሾመት: ም: መኳንንቱት: ስም: ቀንሶ: ያለው: ነው::

፩- ደጃዝማቹ: መኰንን: ወሰኔ: ወሰንን: የጅቴን: አገር::

፪- ሠታውራሪ: ደስታ: ደምጠው: ደጃዝማቹ: ተብሎው: ከፋን: ጌራን::

፫- ሠታውራሪ: ዓምዲ: የረረስ: ዘበኛን: ሹመት: ደረኒን: ተሾመ::

፬- ሠታውራሪ: ሣህል: ፳፻፸፭: ግትድ: ቤቱን::

፭- ሠታውራሪ: ዋዦቁ: ሠታውራሪ: ተባሉ::

፮- ቀኛዝማቹ: ደስሚ: ሠታውራሪ: ተባሉ::

፯- ግራዝማቹ: ከልክሉ: ቀኛዝማቹ: ተባሉ::

፱- ግራዝማቹ: ወልደ: የልገስ: ቀኛዝማቹ: ተባሉ::

ዘ- ግራዝማቹ: ወልደ: የልገስ: ቀኛዝማቹ: ተባሉ::

ዘ- ግራዝማቹ: ወልደ: የልገስ: ቀኛዝማቹ: ተባሉ::

፲- ግራዝማቹ: ወልደ: የልገስ: ቀኛዝማቹ: ተባሉ::

፲፩- ልጅ: በዛብህ: ስላሺ: ግራዝማቹ: ተባሉ::

፲፪- ግራዝማቹ: በቀል: ግራዝማቹ: ተባሉ::

፲፫- ልጅ: ክብረቱ: በንቅድርጉ: ግራዝማቹ: ተባሉ::

፲፬- ኃይለ: ማርያም: ማንከላከሉ: ግራዝማቹ: ተባሉ::

፲፭- ሠታውራሪ: አበበ: ሽልማት: ተቀበሉ::

በዚህም: ቀን: አለህ: ሹማምንቶች: ሁሉ: በታላቅ: ደስታ:

ተሾመው: ሲወጡ: ቤተ: ዘመደቸው: ሁሉ: ደስታውን: አመካረል:

የሚገባ: የተረቀደ: ሥራ: ሆነ::

ደግሞ: ግንቦት: ፲፱ ቀን: የተሾመው: መኳንንቶች: አለህ: ናቸው::

፩- ደጃዝማቹ: ሀብተ: ማርያም: የገግሥተ: አጎት: ወሰንን: የአርጃን:

አውራጃ: ተሾመ::

፪- አዛዥ: መታረጊያ: ደጃዝማቹ: ተብሎው: ጎሳን: ተሾመ::

፫- ሹም: ተምቤን: ገብረ: መደ: ጎን: ደጃዝማቹ: ተብሎው: አክሉምን:

ተሾመ::

፬- ሠታውራሪ: ገብረ: ሚካኤል: ጉድፋን: ተሾመ::

፭- ልጅ: ጣሰው: ሠታውራሪ: ተባሉ::

፮- ልጅ: ሥዳም: ግራዝማቹ: ተብሎው: ቀወትን: ተሾመ::

ግንቦት: ፲፭ ቀን: በጃንሚያ: የረረስ: አሽቅድድም: የሚደረግ በት: ቀን: ስለሆነ: በ፱ ሰዓት: ግርማዊት: ገግሥተቱንና: ልዑል: አልጋ: ወራሽ: በክቡራን: መኳንንቶችና: ሠራዊቶች: ታጅበው: እሽ ቅድድሙን: አማየት: ሒደው: አምጮ: በተሰናዳው: ቦታ: ተቀመጡ:: የረረሶችም: እሽቅድድም: እንደ: ቅድሚያው: አየታዩ: እንደ: ጸረጃው: ሽልማት: ተቀበሉ:: እሽቅድድሙ: ከተረጸመ: በኋላ: ግርማዊት: ገግሥተና: ልዑል: በአማረ: አጅብ: ሆነው: ወደ: ቤት: መንግሥቱ: ሒዱ:: ከሰው: ብዛት: የተነሣ: መንገድ: ጠቦት: ሲጋፋ: ባሉ: አውቶ ሞቢሉን: ደበደቡት:: ነገር: ግን: ከንቲባ: ነሲቡ: አይተው: ጠቡን: አብርደው: ጠባቾችን: በዘበኛ: አሲደዙ:: ከዚህ: በኋላ: ሰው: በአ ውቶሞቢል: እንደደደገ: ዘበኛች: አቀመ::

ክፍል ስማን ዘጠኝ፡

ዓገርማዊ ተረፈ መኰንን ለሰርዓተ ንግሥ፡፡

መስከረም ፩፯ ቀን፡ (፱፻፳፭ ዓ.ም. ዓርማዊ ንጉሥ ተረፈ መኰንን
ዘውዱ ሎኒው ታላቅ በዓል ሆኖ ዋል፡፡

ሠርዓተ ንግሡም ቀጥሎ ያልውነው፡፡

የከተማው መንግዳር፡ ቢቶቹ ሁሉ በባንዲራና በአበባ አገጠ፡፡

ከቤተ መንግሥቱም በስተምሥራቅ ለሠርዓተ ንግሥ የሚደረግ
በት እጅግ ያገጠና ሰፊ የሆነ ድንኳን ተተክሎ ነበር፡፡ በየመንገ

ዱም ሁሉ የኢሉካቲኒን መብራት፡ ስለ ተተክሎ ኢሉቱ ቀን መስሎ
ደታይ ነበር፡፡ ከዘውዱም በዓል በጌታ ክብር በጅሮን ዘላቀ ዘው

ዱን አካባቢ እጩ፡ ገብረ መንፈስ ቅዱስ እስኪነበው እጩ፡፡

ወደ መካነ ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ወስደው እስከ ፯ ቀን እየተ

ቀደሰ በትና እየተጸለሰ በት ቆይቶ ነበር፡፡ በዚሁ በሰባተኛው ቀን

ዕለቱ ከኢሉቱ በ፲፭ ሰዓት እጩ፡፡ ወምህራን፡ ጋር ወደ

ቤተ ክርስቲያን ሔደው ዘውዱን በቀሳውስት እጅ እስኪዘው በጅ

ሮንዱ አጅበው እምግተው አዘውዱ በዓል በተዘጋጀው ሥፍራ

በመንበረ ዳዊቱ ጌታ ባገጠ፡ ጠረጴዛ ሳይ እስቀመጡት፡ በዘው

ዱም አጠገብ በወርቅና በአልማዝ ያገጠ ሰዓቱ ተቀምጦ ነበር፡፡

ከኢሉቱም ፲፭ ሰዓት ጽምሮ እስከ ፲፭ ሰዓት የእትዋዳ

መኳንንቱ ሁሉ የሰላፍ ሉብስ እየሰበሱ መጡ፡፡ ወታደራም የሰ

ላፍ ሉብስ ሉብስ በታዘዘበት ሥፍራ ተሰልፎ ቀመ፡፡

ከጢቱ ፲፭ ሰዓት ከተባብረው ዓርማዊት ንግሥቱም፡

መግተው በመንበረ ዳዊቱ ሳይ ተቀመጡ፡፡

ንጉሡም ሉብስ መንግሥታቸውን አብሰው በመንበረ

ዳዊቱ በስተቀኝ በተዘረጋው ዙፋን ሳይ ተቀመጡ፡፡ በዚሁ ሰዓት

የውጭ አገር ሚኒስትሮች የማዕርግ ሉብሳቸውን እየሰበሱ መጡ

ወንጌል ተነበበና ሲፈጸም ብፁዕ እጩ፡ ገብረ መንፈስ ቅዱስ

ዘውዱን እንዲተው ባርከው አገርማዊት ሰጡ፡፡ ዓርማዊት ንግ

ሥቱም ተቀብሰው አገርማዊ ንጉሥ ጫካላቸው ዘውዱንና ስደ

ሁንም ከሰጧቸው በኋላ ቀጥሎ ያልውን ቃል ተናገሩ፡፡

ልጁ ሆይ፡፡

እግዚአብሔር እኔን መርጦ በአባቴ በደግማዊ ምኒልክ

አልጋ ሲያስቀምጠኝ እንተም አእኔ አጋዥና ሊደቱ እንደታሆነኝ

አድርጎ መርጦኸላን ስለዚህ እነሆ አክብርህ ዘውዱ ሰጠሁ፡፡

ወደፊትም አንጉሡ ነገሥቱ ዘውዱ ወራሽ አመሆን ያብቃህ፡፡ በም

ተሠራውም ሥራ ሁሉ እግዚአብሔር ያደርግህ ብሎ መረዳቸው፡፡

ንጉሡም እሚን እንደ ቃልዎ ይሁንልኝ ብሎ ምስጋና እቅ

ርበው በዙፋናቸው ሳይ ተቀመጡ፡፡

ከዚህ በኋላ መጋረጃው ተገሰጠና በዚያ ስፍራ የተቀመጡ

የኢትዮጵያ መኳንንቶችና የውጭ አገር ሚኒስትሮች ሁሉ ንጉሡ

ዘውዱ መጫናቸውን እዩ፡፡

ከዚህ ቀን ሁሉ መኳንንቱ ሁሉ በእንዳነት ቅርበው በየማ

ዕርጋቸው ቅመው ከብር ዳጃ ዝማቸ ወልደ ጳጳቅ ያገር ባዛት

ሚኒስትር ቀጥሎ ያልውን ቃል ተናገሩ፡፡

ዓርማዊት ንግሥታችን ሆይ፡፡

አሁን ዓለትዮጵያ ከብር ሲሉ አልጅዎ አንጉሥ ተረፈ

መኰንን ይህን ዘውዱ ስለ ጫካላቸው እግዚአብሔር ሲጅም ዕድሜ

ያስገኘ የንግሥተ ነገሥታትንና የንጉሥን ፍቅር እንዳነት እንደ

ከፒፕቱ ከአባቶቻችን የቀየውን እውነተኛውን ኦርቶዶክስዊ ሃይማኖት ለመጠበቅና ለመደገፍ ኃይልን ይሰጥዎ የኢትዮጵያን ቤተ ክርስቲያን ሥርዓተናጽዕኑን ሁሉ ለማፅናት ያብቃው ብሰው ሲጠራሱ መምህራት በአንድ ደምፅ ሆነው እግዚአብሔር ይህን ቃል ያረጁ ምልዎ እያሉ እጅ ነሡ።

ከዚህ በኋላ ብፅዕ እጠጋ ቀንሱ ያለውን ጸሎት ጸሐ፩ ሁሉን የምትችል እምሳክ ሆይ የነገሥታት ንጉሥ የጊዮቶም ጌታ የዓለም ሁሉ ግዥ በመንበርህም ሳይሆን በምድር ወደ እጫኖ ሩት የምትመለከት ክላባችን እንዳምንሃለን በጸጋ ወደ ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱና ወደ ንጉሥ ተረፈ መንገድ ቅዱስን እንድትመልከቱ ለባቸው ልረቃዳህ እንዲታዘዙ በመንገዳህም እንዲመሳሰሉትሁል ጊዜ ለማደድ ስጦታህን መልተህ አሳብላቸው በደህንነትም እትራቸው ፤ ልብዙ ዘመንም ኃይልን ሰጣቸው ጠሳታቸውንም ያቸገሩ ዘንድ ከዚህ ቀደምትም በኋላ ወደ ዘላለም ያለታና ያላገነቱ እድሮላቸው ብጊታችን በእየሱስ ክርስቶስ ስም እጫን።

ከዚህ በኋላ ጸጋ ዘላለም የሚሰጥ እስከ መጨረሻው እድር ሰውና ዘውባር ከሰው ሲጠራ ብዙ መድፍተት ነሱ። በዚህ ጊዜ ሊጋባ ወደጄና ጸሐፊ ትእዛዝ ወልደ መስቀል ከመኳንንት ጋር ወደ እዳባዊ ወጥተው ስለ ንጉሥነት የተደረገውን የዓቀጽ ቃል እየገኙ ይህም ሁሉ ከተረጸመ በኋላ ግርማዊ ንጉሥ ስለ ዘውዱ በዓል ክብር ቅዱሴ ልማክቀደስና ለእግዚአብሔር ምልጋና ልማ ቅረብ ዘውዳቸውን እንደሚታገዙ በተገጠ ሠጊነት ሆነው ወደ ሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ሔዱ። የኢትዮጵያ መኳንንትና የውጭ አገር ጫካ ተሮቶም በየማዕርጋቸው ሆነው በአቀሞቧ ተከተሉ። ወደ ቤተ ክርስቲያንም እንደ ደረሱ ጸሎት ቅዱሴው ተጀመረ። ቅዱሴውም እስኪረዳም ድረስ ግርማዊ ንጉሥ ዘውዳቸውን አውርደው ልማክ ሊገደብ በተሰናዳው ጠረጴዛ ሳይታዩ ተቀመጡ።

በቫላባት ለዚሁ ስዘውዱ በዓል የየልጋሲዮት መኳንንቶችና ወደ ዘዛዊቱ እየመጡ በሥላሴ ቤተ ክርስቲያን ለማረፊያ በተሰናዳው ሥፍራ ዐርፈው ቀይተው ነበር።

በቫላባት ተክል ንጉሡ ከቤተ ክርስቲያኑ ወጥተው በቤተ ክርስቲያኑ ደረጁ ሳይገቡ በተዘጋው በወርቅ ወንበር ተቀመጡ።

በዚያ ጊዜ የአዲስ ቅዱስ ሰው መምህራን በካህናት ባለደረጃ በመልእክት ገነት ወልደ ሐና አቅራቢነት በተራ እየቀረቡ እጅ ነሡ። ቀጥሎም ከየልጋሲዮት የተጠሩ መኳንንቶችና ወደ ዘዛዊቱ በየተራ እየቀረቡ ሰውነት ሰጡ።

ከዚህ በኋላ ወደ ግርማዊ ቤተ ጉዞ ተጀመረ። የሰላምና የአውቶሞቢሎች አካላዊ ሥርዓት ከዚህ ቀን ጉዞ እንደሰሰው ነው።

፩- መሰከተኞች እየነሱ አሉ።

፪- ከየደንቡ የተመረጡ የሻምቦኮች ጉረር ለብሰው በረረ

ረሶ ሆነው አሉ።

፫- ነጋሪት መቼዎች በበትሎ ሆነው እየገቡ ሠሙ አሉ።

፬- እምቢልተኞችና ፕሩምባ ነገረዎች በየሰላቱ እየነሱ አሉ።

፭- መታረቦች እንጋቶች ሊረሰኙ በመደባደብ ሰላቱ አሉ።

፮- የንጉሡ ፋንታር ሙዚቃ እየመቱ አሉ።

፯- የክብር ዘባቶችና ሰማያዊ ነት የሰሰው ሊረሰኙ አሉ።

፰- የተረፈ መክንን ትምህርት ቤት ተማሪዎች የተረፈ መክንን ማርሻ እየመቱ አሉ።

፱- ለደፍጃግራዎች ሰዲፋቸውን እየመዘዙ ከነፋስ ሠጊነት አጠገብ ግራና ቀኝ ሆነው በግርማ እየታዩ አሉ።

፲- ክብር ሊጋባ ወደጄና አጋፋሪ ወልደ ጫርያም ቀኝ ዝማች አሥራተ ወልደ ገብርኤል ጉረር ለብሰው ጠመንጃቸውን እንዳታዩ ያጋፋሩ ነበር።

፲፩- በስድስት ሊረሰኙ የሚሰሩ ከንጉሡ ሠጊነት በስተኋላ ኛው ክፍል ሊቀ መኳሪ መንገሻ ወቢና ሊቀ መኳሪ መክንን ዋሳቱ የማዕርጋ ልብሳቸውን ለብሰው ቀኝና ግራ ተቀምጠው ይከተሉ ነበር።

፲፪- ከዚህ በኋላ የኢትዮጵያ መኳንንትና የውጭ አገር የዲፕሎማቲክ ሰዎች በአቀሞቧ እየሆኑ አሉ።

፲፫- በአንድ አቀሞቧ ክብር ሙሴ ጃራር የቢልጅግ መንግሥት ባለሙሉ ሥልጣን ጫካትና የሚኒስትሮች ተቀዳሚ ልዑል ራስ ካህ።

፲፬- በአንድ አቀሞቧ ክብር ሙሴ ደረፌ የረገዝደውን ግሥት ባለሙሉ ሥልጣን ጫካትና ክብር ደገዝደውን

መሐጊታ፡ የሥር፡ ሚኒስትር፡

፲፩ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ምስተር፡ ስውታርድ፡ የአሚ ሊካ፡ ዩናይትድ፡ ኦቲትስ፡ ሚኒስትርና፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ ወልደ፡ ዳድቅ፡ ያገር፡ ግዛት፡ ሚኒስትር፡

፲፪ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ፖሪራር፡ የጃርመን፡ መንግሥት፡ ጉዳይ፡ ራዳሚና፡ ከቡር፡ ብላቴን፡ ጌታ፡ ሳሩደ፡ የውጭ ጉዳይ፡ ሚኒስትር፡ ዋና፡ ዲረክተር፡

፲፫ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ነጋሪ፡ የኢርቱራ፡ ጉዳይ፡ ከቡር፡ ከንቲባ፡ ነጋሪ፡

፲፬ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ሻፓን፡ ቢሳካ፡ የጅቡቲ፡ አገረ፡ ገዢና፡ ከቡር፡ ደሐሌ፡ ተጽዛዝ፡ ወልደ፡ መስቀል፡ የጽሕፈትና፡ የአርቫ፡ ሚኒስትር፡

፲፭ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ምስተር፡ ኪተርማስተር፡ የአመንግሥት፡ ጉዳይ፡ ራዳሚና፡ ከቡር፡ በጅር፡ ገንደ፡ ዘላቀ፡ የገንዘብ፡ ሚኒስትር፡

፲፮ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ፓርታ፡ የኢማሪያ፡ መንግሥት፡ ጉዳይ፡ ራዳሚና፡ ከቡር፡ ደሐሌ፡ ተጽዛዝ፡ መንግሥት፡ ጉዳይ፡ ራዳሚና፡ ከቡር፡

፲፯ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ዘርቦስ፡ የግሪክ፡ መንግሥት፡ ቀንሲል፡ ዢኔራልና፡ ከቡር፡ አሊ፡ ንጉሥ፡ አረጋይ፡ የፍርድ፡ ሚኒስትር፡

፳፬ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ አሊ፡ ንጉሥ፡ ከተማና፡ ከቡር፡ ዲጃዝማቹ፡ ደገዙ፡

፳፭ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ሙሴ፡ ሎባ፡ የቱርክ፡ መንግሥት፡ የክብር፡ ቀንሲልና፡ ከቡር፡ አቶ፡ ፋሲካ፡

፳፮ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ ወንድሚራድና፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ መታረሪያ፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ ኃይል፡ ለሰላሳ፡

፳፯ - በአንድ፡ አውቶሞቢል፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ አባ፡ ሻውል፡

ከቡር፡ ሹም፡ ተምቢን፡ ገብረ፡ መድኅን፡ ከቡር፡ ደጃዝማቹ፡ ኃይሉ፡ ከበደ፡ ነበሩ፡

፳፯ - ከአውቶሞቢሎቹም፡ በኋላ፡ የቀሩ፡ የኢትዮጵያ፡ መኳንንታቶች፡ አንድ፡ ተሸላሙ፡ በበቅሎ፡ ተቀምጠው፡ ይካተሱ፡ ነበር፡

፳፰ - ከመኳንንታቹም፡ በኋላ፡ ብዙ፡ ዘበኛ፡ በዘበኞቹም፡ አጠገብ፡ የውጭ፡ አገር፡ የዲፕሎማቲክ፡ ሰዎች፡ አስተርጓሚዎች፡ ተካተዱ፡

አምስት፡ ሰዓት፡ ሲሆን፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ወደ፡ ቤታቸው፡ ደርሰው፡ በዙፋን፡ ሲቀመጡ፡ ሁሉም፡ በአንድነት፡ ሃፊጊዚ፡ መድፍተተካሉ፡

ነዚህ፡ በኋላ፡ የዲፕሎማቲክ፡ ሰዎች፡ ወደ፡ ዙፋኑ፡ እየቀረቡ፡ ተሰናበቱ፡ የኢትዮጵያ፡ መኳንንታቶች፡ ግን፡ አማረጫ፡ በተዘጋጁላቸው፡ ስፍራ፡ እርረው፡ ቀይተው፡ በ፯፡ ሰዓት፡ በተለየ፡ አመኳንንትና፡ አመሳሳው፡ ካህናት፡ ሁሉ፡ ሙሉ፡ ግብር፡ ተደረገ፡ አግብቶም፡ የሚሆን፡ ሰሌዳ፡ ስለሆነ፡ ብዙ፡ ታላቅ፡ ድንኳኖች፡ ተካላቸው፡ በውስጥም፡ በውጭም፡ አገጣጠሙ፡ እንዲሁም፡ በየማዕርጉ፡ እየሰገቡ፡ ጋብዘው፡ መኳንንታቹ፡ ሁሉ፡ አግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረረ፡ መኰንንና፡ ለልዕልት፡ መነሻ፡ ረጅም፡ ዕድሜ፡ ይከፍሉን፡ እያሉ፡ ተሰናበቱ፡ የግብሩም፡ ፕሮግራም፡ ቀጥሎ፡ ያልው፡ ነው፡

አሁን፡ አመኳንንታቹ፡ አካህናቱ፡ ስኞ፡ አመኳንንታቹ፡ አወታደር፡ ሁሉ፡ ሙሉ፡ ግብር፡ ሆኖ፡ ዋሰና፡ ማታ፡ በ፱፡ ሰዓት፡ አውጭ፡ አገር፡ ሚኒስትሮችና፡ አኢትዮጵያ፡ ሚኒስትሮች፡ በሚያስደገቁ፡ አቀራረብ፡ ራት፡ ግብዣ፡ ሆነ፡

ማክሰኞ፡ አውጭ፡ አገር፡ ሚኒስትሮችና፡ በአዲስ፡ አበባ፡ አሚኖሩ፡ አውጭ፡ አገር፡ ታሰላቅ፡ ሰዎችና፡ ነጋዴዎች፡ ሙሉ፡ ግብር፡ ሆነ፡ በዚህ፡ ቀንም፡ ምሳ፡ የታጋበዙ፡ የውጭ፡ አገር፡ ሰዎች፡ ፊሊህ፡ ይሆናሉ፡ ፕቅምት፡ ፩፡ ቀን፡ ሐሙስ፡ ፲፱፡ የሚሆኑ፡ ሳሊቦችና፡ ልንደ፡ ተጠርቶው፡ ምሳ፡ ተጋበዙ፡

በዚህቹም፡ በግርማዊ፡ ንጉሥ፡ የዘውድ፡ አካባቢር፡ የአውጭ፡ ነገሥታት፡ ሁሉ፡ ደስታቸውን፡ የሚገልጹ፡ ቲሳጎራም፡ ወደ፡ ንጉሡ፡ አካላዊዋል፡ ከመስካረም፡ ፳፯፡ ቀን፡ ጀምሮ፡ እስከ፡ ፕቅምት፡ ፩፡ ቀን፡

ገዢ የሚሆኑ ተሰጋጊዎች ከአውሮፓና ከምድረ ግብፅ ያርሰው አቸዋል።

ከሌዊው በዓለም አለቃ በሽህ የተቀኙት ቅኒ ቀንሱ ያለው ነው።

ተረፈ ጽዮስ ዓምጸ ሃይማኖት።

አመ አቀሙ ከ የም በአንቀጽ መንግሥት አክሊል።

ቶኦትና ወፍቅር፡ ጠባብተ፡ ብዙ ፋ አምሳል።

ኃይለክ መካከ አንበሳ ተከብቶ አታካል።

አምጣ፡ ተላላቅ በሰፊ ከ።

ገዳ አንበሳ መፍርህ ወገጽ ግላማን ከሩቢል።

ቶኒውምሂ አንዙ ትጉሕ በጊዜ ማዕረር በቀል።

ወዘባብሱ ተፋቅሮ በበዘመቱ ታላመሰምል።

በሐቱ አታርሣ፡ በቀል ርኅራኄ ወሳህል።

አአመ፡ ተሐውር፡ በጉባዔ አምኃይል ውስተ ኃይል።

ከፍል ዘጠና

አትቀጽግ ከአውሮፓ ጋር መቃረብ።

ባርማዊ የጉሥ ተረፈ የዘውድ ማዕርግ ተቀብሎ ስለሙኩ ሥልጣን አንደራሴ በመሆኖቸው የሚገባቸውን የመንግሥት ሥራ አሸሽሎ ለመሥራት የጀመሩት መሠረታዊ ሥራ ቀንሱ የተደረገው ነው።

፩- በአንግሊዝ ዋና ከተማ በሎንዶን በኢጣልያ ዋና ከተማ በሮማ፣ በሌሊንግዊ ዋና ከተማ በፓሪስ የአትቀጽግ አጋሪዎች ለማቀናና ሚኒስትሮች አባሾች ለመሳከ ቀርፓ ሐሳብ ማድረጋቸውን አስታውቀዋል።

፪- የአትቀጽግ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ሆነር ግዛት ሚኒስትር የገንደ ሚኒስትርም ሥራ አባሪ አንደራሴ ስለሆኑ ለህክቱ ሚኒስትሮች ትልቅ ዕውቀት ያላቸው አማካሪዎች ከውጭ አገር በደሞዝ ለማስመጣት ልከዋል።

፫- የርከትና የተምህርት አዋጅ አንደኛው አድርገዋል። ስለርከትና ስለ ትምህርት የተሰረዘው ያዋጅ ቃል ቀጥሎ ያለው ነው።

ዓዋጅ

ከሌዊው ማዕናት።

ማንኛቸውም የሀገር ሰው ቢሆን አካላቱን ድረክ በእጁ የደዘው ርከቱ አንደሚደረግበት የርከት አገር ሆኖ የረጋጋና የፀና ይሁንለት።

ከዛሬም ጀምሮ በደለኛ ሆኖ ጥፋት የሚገኝበት ሰው ሁሉ እጁን ከሰጠ አንድ ጥፋት መጠን በሚገባው ቅጣት በአካሉና በገንዘቡ ይቀጣል። እንጂ በማንኛቸውም ወንጀል ቢሆን ርከቱን አይደረግም። ነገር ግን የጉሡንና መንግሥቱን የሚጉዳ ብርቱ ጥፋት ይጠፋ ሰው የሆነ እንደሆነ እጁንም ቢሰጥ ርከቱ ልጅ ቢኖረው ስልጅ ልጅ ባይኖረው መውረስ ለሚገባው አካሉ ፫ትው ልዩ ስለው ዘመዱ ይሳፋል። እንጂ አይደረግም።

እጁንም ስላሰጠው ወንጀል ልቀሰው ይህል መንግሥት በሚወስነው ልክ ርከቱን የወሰደው ልጁ ወይም ዘመዱ ይሰጠዋል።

ጥፋተኛውም በጥፋቱ ከተረፈደበት በኋላ ልጅ የወለደ እንደ ሆነ አስቀድሞ ርስቱ የተመረቀላቸው ዘመዶች ውርሶች ይዘው በገበተበት ግጭቹን አስቀርተው ግጭቹን አልጁ ይልቀቱ።

ጥፋተኛውም በቀጭቱና በአልክ ያልወለደውን ዲቃሳ እየ ተቀበለ ወራሾች ዘመዶችን እንዲያስቸግር ከሚሰቱ የተወለዱ አውነተኛ ልጁ ካልሆነ በቀር ከሌላ ተወልጃልሁ አሚል ርስቱ አይለቀቅም።

ሌላ ትምህርት፡

ልጅ ያለው ሰው ሁሉ ልጁ ከፋንና በጎን የሚሰጥበትን ንጉሡንና ፈጣሪውን የሚረዳበት ዕውቀትን አሚግኖት የንግብና የጽሑፊት ትምህርት ያልሰተሟ ለመቀጫውን ህፃንወሳ ብር እየ ከራሱ የመቀጫው ንገዝብ ወደ ቤት ክርስቲያን እየገባ ለነዲያን ምግብና ልብስ ይሆናል።

የንስሐ አባትም የሆንክ ቲስ ሁሉ የንስሐ ልጆችህ ልጆቻቸውን እንዲያስተምሩ ምክር ሁሉትና ሦስት ጊዜ ልጆቻችሁን አስተምሩ ብለህ ከመከራከር በኋላ ምክርህን የሚያቀርቡ ቢሆኑ ግን የዓቀደኝ አፍራሾች መሆናቸውን አሳገሩ ሹም አስታውቁ።

የገጠር መረጋታም የሆንክ በየቤት ክርስቲያን ከሌላው ግብርህ ጋር ቀሳቅሶህ የሰነውን ሰዎች ልጆች የንግብና የጽሑፊት ትምህርት አስተምሮ የጸብርም አሳቅ የሆንክ ሁሉ ፈጣሪውን በወቅቱ የሚጠቀምበትን ብጹብ ገርህ መጓደሳዊ ዕውቀት አም ዕውቅና በሚገባው ልክ የሰነው ትምህርት በየጸብርህ አስተምሮ።

አታስተምር የቀረህ እንደሆነ ግን ለሹመትህ ትቀጣለህ። ደግሞ ልጅ ያለህ ከውሁሉ ልጅህ የንግብና የጽሑፊት ትምህርት ከተሟረ በኋላ አሳይዎታል። አታይም የሚገኝ ገንዘብ ሰማ ግኖት እንዲያቸገር ባገራችን ካለው የእጅ ሥራ ልብህ የሚወደውን አንድ አንድ የእጅ ሥራ እንዲሟር አድርግ አትደሩ የሚሆን የእጅ ሥራ ሳታስተምረው የቀረህ እንደሆነ ግን በአካል ጉዳይ ካህ ግጭሽ ወደ ድሆች ተሟራ ቤት የሚገባ መቀጫ ህፃንም ነብ ተከፋለህ።

ዲህንንም የተቀጠረውን ትምህርት ይሟር የተባለው ልጅ ዕድሜው ከ፲፱ ዓመት አስከ ፳፭ ዓመት ድረስ ይሰውን።

ኒውና ከዚህ በላይ አለው የትምህርት ዕድሜ በተሳለፈው ልጅ አባቱ አሳስተሟርህም ተብሎ አይቀጣ።

በጥቅምት ፲፭ ቀን ፲፱፻፳፭ ዓ.ም ግርማዊት ንግሥታችንና ግርማዊ ንጉሣችን ስለ ርስትና ስለ ትምህርት ያሳነገሩት አቀድ አመልካው አቶዋድያ ሁሉ ዲስ የሚያሰኝ ተሳራ ሆነ።

ሌላ ሕዝብ ጥቅም የተሠራ ያምብ።

ዓዋጅ፡

መሪ ት እያረሉ የሚኖሩ አራሾች የሕዝብ መጋቢዎች ለሰሆኑ ከእንዳይህ ወዲህ የመንግሥቱ የዓቀድ ሥራ ይቅርሳ ቸው የአሳቃም የሆንክ ስለ ሁዳድ እርሻህ ገቢው ቢወድ በዓመት ፫ ቀን ይረስልህ። ባደወድ ግን በተወሰነው ቀን ልክ ፫ ቀን ሚኒ እርሻ እረስ እንጂ በእጁ የሚያርሰውን ገቢ ጭነት ሚኒ እርሻ እረስ እንጂ በእጁ ሸክም ተሸክም መጥን አፃባ የቤተ ክርስቲያን ሥራም አመሥራት ቢሆን እርሻ በማይታረክ በት መከር በማይሰሰብበት ወር ከየካቲት አስከ መደዝደብ በ፪ ወር ውስጥ በተሰመደው ልክ ይሥራ እንጂ የእርሻና የመከር ሥራ በሚሠሩበት ባሌላው በዐሥሩ ወር እየታዘዝ።

የአረ መልከኛና ባሉምድርም የሆንክ ከተሰመደው በዓመት ከ፭ ቀን እርሻህ በቀር ከዚህ አልረህ ገቢውን ሌላ እርሻህ ሥራ አትዘዘው። ባሰርሰትም ምድርህን ገቢውም እርሻህን ጥቅሙ አንተም አመንግሎትም ኒውና በትጋት መሪትህን እረስ አሳርክ። መከር ስቀብህ ቸግር አግኝተህ ካላሆነ በቀር በሰንፍሃ መሪት ከእኛ ሰታሳርክ ቀርተህ አሥራትህ ቢጉድሩብህ መሪቱን በትጋት ካረሰውና ካሳረሰው በመልካምነትም ከሚመሰሰው ከሌላው መሪት ካይ ከወጣው አሥራት የጉድሩብህ እንዲሆኑ በዚያው ልክ መልተህ መከረልህ እያቀርምና መንከረህ እረስ።

ባለመሪትም መሪትህን ሲያርስልህ ይዘጋጃኸውን ጭሰኛህን በደንቡ ከሚሠራሉ እርሻ በቀር ውሳኔ እንዲሰሩ እንዲወሰኑህ የቤተ ሥራህንና የአፕር ሥራህን አዝመራውን በማይሠራበት ጊዜ ይሠራሉ እንጂ በሚያርስበትና መከር በሚሰሰብበት ጊዜ እያዘዘህ አዝመራውን ይጠፋህ እንዲሆኑ አላራሹ የባረ።

ጥጓታውን፡ አመንግሥተው፡ አሥራቱን፡ አንተ፡ ተከፋክህ።

ባሉ፡ ገንዘብም፡ ሆኖ፡ ራሱ፡ ሳይርስ፡ በገበሬ፡ የሚጻፍበት፡ ጭስኛ፡ ገባ፡ አመንግሥተው፡ አሸናፊውም፡ እንዲ፡ ጥንቱ፡ ይገባሉ፡ አሰራሹ፡ ገበሬም፡ ቁጥሩ፡ የሚታወቅበትን፡ ከተአዛዝ፡ የሚደገበትን፡ አርሶ፡ እዳራ፡ ነው፡ አዲነካ፡ እያሉ፡ አገረ፡ ገዥው፡ የማፋተምህን፡ ጉርድ፡ እየሰጠኸው፡ ይዳን።

ከዚህ፡ ቀደም፡ ያሳተረሰና፡ ያልቀና፡ የውድማ፡ መሬት፡ ርስት፡ ያሰው፡ ሰው፡ ሁሉ፡ ወደፊት፡ እያረሰ፡ እንዲያቀና፡ መሬት፡ ቀላ፡ ሆኖ፡ የዛር፡ ዋጋ፡ ለባሰቢቱ፡ ገቢ፡ የሌለው፡ ተባባሪ፡ ያለበት፡ ውድማ፡ ያቀና፡ እንዲሆነ፡ በመጀመሪያው፡ ዓመት፡ ግብርም፡ አሥራቱ፡ አፃክረል። በሁለተኛው፡ ዓመት፡ የግብሩን፡ አራተኛ፡ እጅ፡ ከፋሎ፡ አሥራቱን፡ ከሷ አንድ፡ ያውጣ። በ፬ኛው፡ ዓመት፡ የግብሩን፡ ግማሹ፡ ከፋሎ፡ አሥራቱን፡ ከ፩ አንድ፡ ያውጣ። በ፭ኛው፡ ዓመት፡ ግን፡ ግብሩን፡ ሙሉ፡ ከፋሎ፡ አሥራቱን፡ ከ፲ አንድ፡ ያውጣ።

መሬት፡ ዲጋ፡ ወይም፡ ወይድ፡ ዲጋ፡ ሆኖ፡ ሞራሽ፡ ያሳተረሰ፡ ጠፍ፡ ተባባሪ፡ የሌለበትን፡ የሚያቀና፡ በመጀመሪያው፡ ዓመት፡ ግብሩ፡ ግማሹ፡ አሥራቱ፡ ከ፩ አንድ፡ ያውጣ።

በ፪ኛው፡ ዓመት፡ ግብሩም፡ አንድ፡ እጅ፡ ጉፍሱሉት፡ ሦስት፡ እጅ፡ አሥራቱንም፡ ከ፲፭ አንድ፡ ይሰጥ።

በ፫ኛው፡ ዓመት፡ ግን፡ ግብሩን፡ ሰውሉ፡ ከፋሎ፡ አሥራቱንም፡ ከ፲ አንድ፡ ያውጣ።

ከዚህ፡ ቀደም፡ ያሳተረሰና፡ ያልቀና፡ የውድማ፡ መሬት፡ ርስት፡ ያሰው፡ ሰውም፡ ግብሩን፡ አሥራቱ፡ ቀረልኝ፡ ብሎ፡ የርሻ፡ በሬው፡ ሳይሞትበት፡ እሱ፡ ሳይታመም፡ በአንድናው፡ እርሻውን፡ ትሩ፡ አሳቀና፡ ያሉ፡ እንዲሆኑ፡ በሬተኛው፡ ዓመት፡ አልመጀመሩት፡ ታይቶ፡ ሲሱ፡ ግብሩን፡ በ፪ኛው፡ ዓመት፡ ግማሹ፡ ግብሩን፡ በ፬ኛው፡ ዓመት፡ ሙሉ፡ ግብሩን፡ አየባሉ፡ ማደራጀው፡ ከፋሎ፡ አሥራቱንም፡ እንዲ፡ ግምቱ፡ ያውጣል። እንጂ፡ ውድማ፡ ሆኖበታል፡ ተብሎ፡ ምሕረት፡ አይደረግለትም።

ከዚህ፡ ቀደም፡ የታረሰና፡ የቀና፡ መሬት፡ ያሰው፡ ግን፡ ግብሩንም፡ አሥራቱንም፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ እንዲ፡ ነበረው፡ እንዲ፡ ይንበ፡ ይከፈል።

፪ኛ፡ ከብተ፡ ማርባት፡
አስገራቸን፡ የሚበቃ፡ የእርሻ፡ መኪና፡ አስኪሰናዲ፡ ያረሰ፡

የምትወልድ፡ ልም፡ የሚያርስ፡ በሬ ያሰው፡ ሰው፡ ሁሉ፡ በዝክር፡ በተዝካረ፡ አመካኝቱ፡ ላሙን፡ በሬውን፡ አይረድ። ነገር፡ ግን፡ ላሙ፡ መሲና፡ በሬው፡ አባዳ፡ ወይም፡ አዊ፡ ወይም፡ ፊጋ፡ የሆነበት፡ እንዲሆኑ፡ አገሩ፡ ሹም፡ እያስታወቁ፡ ጌሊቤት፡ እያስመሰከረ፡ በደርድ፡ እያከሰሰላም። የከብተን፡ መርባትና፡ ሙብዛት፡ ሲታወቁ፡ ካገር፡ የሚተርፈውን፡ መንግሥት፡ ካልፈቀዱ፡ በቀር፡ ማንም፡ ሰው፡ ሊሆን፡ ስሊቃዱ፡ ከብተን፡ ወዲ፡ ውጭ፡ አገር፡ እንዲያወጣ፡ ተከላክሏል።

፬ኛ፡ ስላ፡ ሥራ፡ ፊት፡ ማሠሪያ።

ከህንፍ፡ ወይም፡ በየአድባራቱ፡ በመንፈሳዊ፡ እነዋወር፡ አእግዚአብሔር፡ እያገለገለ፡ ከሚኖርና፡ ገበሬ፡ ሆኖ፡ ከሚያርስ፡ ነጋዴ፡ ሆኖ፡ ከሚገባው፡ በቀር፡ ወታደር፡ ሆኖ፡ ብረት፡ ይዞ፡ አገር፡ ከሚጠብቅ፡ ባላንባብ፡ ሆኖ፡ በእጅ፡ ሥራው፡ ከሚገባው፡ በቀር፡ መሥራቱ፡ ዕርጉ፡ ከሚታረፍ፡ በደዊ፡ በእርጅና፡ ከሚታገር፡ በቀር፡ መሥራቱ፡ እየተቻለው፡ ጤና፡ እያለው፡ ሥራ፡ ፊት፡ ሆኖ፡ በባላንባብ፡ የሚኖር፡ ሰው፡ ሁሉ፡ ስላ፡ ሥራ፡ ፊትነት፡ ወሳካታ፡ እንዲያይዝ፡ በግድ፡ እንዲታዘዝ፡ የዕለት፡ ምግቡን፡ ብቻ፡ እየተቀበለ፡ ከአራሹ፡ ገበሬ፡ ላይ፡ ሲያሠራው፡ እነበሬው፡ ጉሳበት፡ በአሁኑ፡ ደንብ፡ ስላ፡ ቀረበት፡ ምትክ፡ ሆኖ፡ አስገረ፡ ገዥው፡ ሸክም፡ ተሸካሚ፡ ቤት፡ ሠራ፡ አንግራ፡ አራሚ፡ አጫ፡ ይሁነው።

በከተማም፡ ነዋሪ፡ ቢሆን፡ በዚሁ፡ ዓይነት፡ በግድ፡ እየታዘዘ፡ የዕለት፡ ምግቡን፡ ብቻ፡ እየተቀበለ፡ የከተማ፡ መንገድ፡ ሲሠራ፡ ይዋል፡ እንጂ፡ ሥራ፡ ፊት፡ ሆኖ፡ በውሳኔነት፡ አይቀመጥ።

፬ኛ፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ ልግ።

እስከሁን፡ ያረሰ፡ ጸንቶ፡ የቀየው፡ የክርስቲያን፡ ምልክቱ፡ ደም፡ መደም፡ በዓል፡ ማክበር፡ ጸሎት፡ መጸልዎ፡ ስለሆነ፡ ክርስቲያን፡ የሆነ፡ ሰው፡ ሁሉ፡ በቤተ፡ ክርስቲያን፡ የታዘዘው፡ የደምን፡ ልግ፡ ፖሎ፡ አመብት፡ እያደረገ፡ በሐሳብ፡ የታዘዘውን፡ የደምን፡ ልግ፡ በውብላት፡ እያደረገ፡ ጸሎቱንም፡ እያስታገለ፡ በሐሳብ፡ የታዘዘውንም፡ ለንበትና፡ በዓላትን፡ እያደረገ፡ ይህን፡ ልግ፡ ከሚያረርሰው፡ ሰው፡ እንደ፡ ኃጢአት፡ ግምት፡ በተወሰነው፡ ደንብ፡ እየተቀጣ፡ የመቀጫው፡ ገንዘብ፡ ሲታወቅ፡ አሚዲ፡ ዘው፡ ባልጋራና፡ አሚቶጣው፡ ዲኛ፡ ይሁን፡ ሁለት፡ እጁ፡ አመን፡ ሊሳዊ፡ ተማራ፡ ቤት፡ ገቢ፡ ይሁን።

ጸሐ። እያሁው የዓዋጁን ቃል ተቀብኗል።

አጼቱ የእንግሊዝ ሚኒስትር ምክትር ወትርሎ የሹመ ታቸውን ደብዳቤ አገርማዊት ንግሥትና አገርማዊ ንጉሥ ፡

አንዳቀረቡ የእንግሊዝ መንግሥት ሚኒስትር የነበሩት ምስተር ቦንቲክ ከአዲስ አበባ ወደሌላ አገር ስላት ዛወሩ የታካቶ ብረታን ግንባር ማድረግ ፪፻፲፭ ሌላ ግለሰብ ለሰላም ሚኒስትር ምስተር ወተርሱን ወደ ኢትዮጵያ ስላካከሉ የሹመ ታወቅ፡ ደብዳቤ ምስተር ወተርሱ ለግርማዊት ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱና ለግርማዊ ንጉሥ ተረፈ በ፳፻፭ ዓ.ም. ይዘው ለመቅረብ ተረቅዶታቸው ነበርና። በዚሁ ቀን ከጣቱ በ፬ ሰዓት ምሽት ግንባር ሚኒስትር ከቡር ጸጃዝማቸው ወልደ ጸደቅና የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ወደ ሚኒስትር ከቡር ተቀብሎቸው ወደ እንግሊዝ ለጋሲዮን ሔደው በታካቶ ከቡር ተቀብሎቸው ወደ ግርማዊ ወደብተ መንግሥቱ መጡ። ምስተር ወተርሱም ወደ ግርማዊ ትና ወደ ግርማዊ ንጉሥ ቀርበው ደስ የሚያሰኝ የኢትዮጵያ መንግሥቱና የእንግሊዝ መንግሥቱ ወደጅነት የሚያረጋግጥ ዲሳኒር ተናግረው ሲጠራሱ ግርማዊ ንጉሥ ተረፈ መኩንን ሁለቱን መንግሥቶች በጣም የሚቀራርብና የሚያዛምዱ ልምድ ወርቅ የሆነ ዲሳኒር ተናገረ።

ዲሳኒርም ካልቀሩ በኋላ ወደ ግርማዊትና ወደ ግርማዊ ቀርበው የሹመ ታወቅ ደብዳቤ በአስረከቡ ጊዜ መድፎች ተተኮሱ።

ክፍል ዘመናዊ ሁለት

የአቡነ ሰላማ ከሣቲ ብርሃን፡ ከብረ በዓል፡

በግሪኮች ቤተ ክርስቲያን፡ ታኅሣሥ ፯ ቀን፡ እሑድ ፲፱፻፳፭ ዓ.ም. ከጣቱ በ፫ ሰዓት ተኩል የግሪኮች ኦርቶዶክስ መኅበር የአቡነ ሰላማ ከሣቲ ብርሃንን በዓል የሚያከብሩበት ቀን ስላሆነ ይልቁንም አቡነ ሰላማ በኢትዮጵያ የመንግሥት ብርሃን መጀመሪያ የዘረጉ በመሆናቸው መሠረታዊ አባታቸውንም ለማዘከር ግርማዊት ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱና ግርማዊ ንጉሥ በከቡራን መኳንንቶቻቸው እንደ ታጅቡ ወደ ቤተ ክርስቲያን ገቡና ለመርዳት ቅዳሴው ተጀመረ። ሚትሮፖሊት ዘአክሱም ዋን ሲኛር፡ ደካሳም ሲቀድሱ የሥርዓት ቅዳሴው አደራረሱ እጅግ ያምር ነበር።

ከቅዳሴውም በኋላ ሚትሮፖሊት ዘአክሱም ዋን ሲኛር፡ ደካላ የአቡነ ሰላማን ታሪክ ከመጀመሪያው አካል መጠረጃው ተረኩና ብፁዕ አቡነ ሚኒቲዎስ የአክሱን ርሃው ሲቀጥል፡ ለግርማዊት ንግሥተ ነገሥታትና ለግርማዊ ንጉሥ የሳኩልቸውን ፕላንና ለርከው ይዘው ቀርበው ደስ የሚያሰኝ ንግሣ ተናገሩና ሸልማቱን አስረከቡ።

የግርማዊ ንጉሥ ተረፈ የንጉሥነት የዘውድ በዓል አከባ በር አገረ ገዢዎች ሁሉ በየአገር ግዛታቸው ስለፍ እያደረጉ በሚያሰደኝቅ አኳኋን ከሉብ አክብረዋል።

ግርማዊ ንጉሥ ተረፈ በእግዚአብሔርና በሰውም ዘንድ የተወደዱና የተመረጡ በመሆናቸው ገብአልጋ ወራሽነታቸው ስሉ ኢትዮጵያን ከጤሰላማ ወደ ብርሃን መምራታቸውን እየተመለከተ ግለሰቡ ለሰላምን ሆነው የንጉሡ ነገሥቱን ማዕርግ በይዙ ጊዜ ምን ያህል የሥልጣኔ እርምጃ እንደ ተራመዱ ለኢትዮጵያ የተመደባትን የሥራ ዕቅድ ለመረዳት ሕዝቡ ሁሉ ስላቸኩል በ፲፱፻፳፭ ዓ.ም. የሸዋ መኳንንቱና መሐል ሰፋሪ የከተማውም ሕዝብ በፋብረት ሆኖ ጉባዔ እያደረጉ ልዑል አልጋ ወራሽ የመንግሥቱን ሥራ ሁሉ በእጃቸው አድርገው ጡሉ

መብት እንዲሰጣቸውና፣ ንጉሥ ተብሎው ዘውድ እንዲሞት ምክኑ ተቀረጠ።

ይህም ጉባዔ የተደረገበት ምክንያት ግርማዊ ንጉሥ የሥልጣኔን እርምጃ ለሕዝቡ ለመምራት ሲጣጥሩና በታላቅ ውዴታ ሲዘጋጁ የግርማዊት ንግሥት ነገሥታት የምሥጢር እማ ካረዎች እንቅፋት እየሆኑ በሁለት መካከል ያለውን ርቅርብ ለማ ጥፋት ስላ ተነሡ ነው።

ነዚህ በኋላ መሐል ስፋረ ከመኳንንቱ ጋር በአንድነት ሊርሞ ልዑል አልጋ ወራሽ የንጉሥነት ዘውድ እንዲሞት ግርማዊት ነትዎን እንላምናለን ብሎው የጉባዔውን ቁርጥ ሐሳብና የድም ፀን ብልሚ ገናናነት አስታውቀው በጸሐፊነት እዛዝ ወልደ መስ ቀል እጅ ላኩ።

ግርማዊት ንግሥትም ቀጥሎ ያለውን ቃል መላሐ።

ልጆቼ፣ ሆይ አሳባቸውን፣ በደህንነት ተቀብረሁ። ይህንን ሐሳብ ከናንተ ያልቅ እኔ አስቀድሜ እስኪበት ነበር። አሁንም የናንተ ፈቃድ ከሆነ ለልጄ ያልሰጠሁ ለማን አስጠላሁ። እስከ ሆነው ድረስ ስለ ዘውድ በዓል የሚገባውን ሁሉ ላዘጋጃና ይሆ ናል። ብሎ መላሐ። ሐዝቡም እስከ ሆነው ድረስ መዘግየት ይሉ። አሳሎውም እጅግ ሲበዛ እስከ ፊወር ይዘጋጃልን እንጂ እስከ ሆነው ለመቀየት እያታለም ብሎ ነገሩን ወስኖ ወዲ ያው ለግርማዊት አስታውቀ።

ግርማዊትም ነገሩን አመዘዝነው እጅ ሊቃዳቸውን እረ ድማላሁ። እኔ እስከ ሆነው ድረስ ያልነበት እንደ ድኃ እንደ ልጄን ሲደር ብዙ ቀን ያግሶ ወደጅ ዘመደን፣ ጠርቶ ነውና፣ ስለዚህ በብዙው ደግሰን ይሆናል። በማለት ነበር። አሁን ግን እናንተው በመሰናቸሁት ቀን እንዲደረግ ፈቃዴላቸዎትሁ ብሎ አስታውቀ። ይህም ቃል በተነበበ ጊዜ ከደር እስከ ደር በፊት በር የተሰበሰበው ሐዝብ ሁሉ እረገጠ።

ይህ ጉባዔ በጠብና በሰላም መካከል በሞትና በሕይ ወት እጅ የተረጠጠ ጉባዔ ነበር። የሆነ ሆኖ የሰላማዊ መሠረት ተመሠረተ። መሠረቱም በብዙ ማዕዘን የታነፀ ስልሆነ ለታሪክ የተከበረና የተቀደሰ ነው።

ከፍል ዘጠና ሣስት

ብላቴን ጌታ ሳኑዲ ስላ ተምህርታቸው ከጆርመን አገር የመመለሳቸውን የምስክር ወረቀት እንደ ተቀበሉ የውጭ ጉዳይ ሚኒስትር ዋና ዲሬክተር ብላቴን ጌታ ሳኑዲ የመንግሥታቸውን ሥራ በተጋትና በታማኝነት ከመሥራት ጋር በዕረፍት ስዓታ ቸው ጊዜ የደረሱ ዋቸው መጻሕፍት ፩፩ ናቸው። ስለዚህም በኢትዮጵያና በውጭ አገሮች ሁሉ ስማቸው የታወቀ ሆነ።

በአውሮፓም ሊቃውንቶች የማኅበር ቤት እየቀሙ ጉባኤ እየደረጉ ልዩ ልዩ የዕውቀት መጻሕፍትን እየተማከሩ ይጻፋሉ። እነዚህም ሊቃውንቶች ብላቴን ጌታ ሳኑዲ የጻፏቸውን መጻሕፍ ቶች በየቋንቋቸው እያስተላለፉ ስላ አነበቡ ዋቸው አመላካቱ ዋቸው። በጆርመን ያሉት የሊቃውንቶች ማኅበር ብላቴን ጌታ ሳኑዲን የክብር ማኅበረተኛ እየደረጉ ዋቸው ደግሞ ማኅበረተኛ ለመሆን እንዲገባቸው ለማሰረዳት የምስክር ወረቀት በጆርመን ሚኒስትር በኩል ላኩ ላቸው።

የጆርመን ሚኒስትር ክቡር ያክተር ፕሩሊርም እንዲዚህ ያሉ እዲሶ ደርሰት የሚጽፉ ሊቅ በኢትዮጵያ መገኘት ከብሩ ለአገሩም ጭምር ነው እንጂ ብላቴን ጌታ ሳኑዲ ብቻ እየደረሱም ብሎው ይህንኑ የምስክር ወረቀት በግርማዊ ንጉሥ ተረፈ ሌት በግንቦት ፳፩ ቀን በ፲ሰዓት በአስረከበባቸው ጊዜ ሚኒስትሩ ያክተር ፕሩሊር ስላ ብላቴን ጌታ ሳኑዲ ትምህርትና ዕውቀት ብዙ ያሉ የሚያስገኝ ቃል ተናገሩ። ከዚህ በኋላ ግርማዊ ንጉሥ ተረፈ ከዚህ ቀጥሎ ያለውን ቃል ለሚኒስትሩ ተናገሩ።

አሁን በተናገሩት ቃል ስላ ሁለት ነገር በጣም ያሉ ብሎ ናል። እንደገና ነገር ብላቴን ጌታ ሳኑዲ ይህን ማዕርግና ስም ለመ ቀበል የሚገባው ስላ መሆኑ ነው።

ሁለተኛው ነገር ወደሌት የሚነሡት የኢትዮጵያ ልጆች ለዚህ ማዕርግ ለመደረስ ሲሉ ለትምህርትና ለዕውቀት እንዲ ተጉ የሚያገኝታቸው ስላ መሆኑ ነው።

እነዚህም፡ የሊቀውንቶች፡ ማኅበር፡ እስከሰው፡ ብላቲን፡
ጌታ፡ ተኩረ፡ ይህን፡ ሐላ፡ ማድረጋቸው፡ ምስጋናችንን፡ እንዲያቀር
ቡልን፡ ከቡርካቱዎን፡ እንሰምናለን፡ አሉ።

ክፍል ፡ ዘጠና ፡ አራት ፡

በኢትዮጵያ፡ እንድ፡ ግብፃዊ፡ ሊቀ ጳጳሳቱና፡ አምስቱ፡ ኢትዮ
ጵያውያን፡ ጳጳሳት፡ ሐላ፡ መሾማቸው።

ኢትዮጵያ፡ በከሣቲ፡ ብርሃን፡ እቡነ፡ ሐላማ፡ ተሰብካ፡ ከርስተ
ናን፡ ከተቀበለች፡ ፊርጌባዊት፡ ይህል፡ ይሆናል፡ በዚሁም ሁሉ፡
ዘመን፡ ከእስክንድርያ፡ ጳጳስ፡ እየተሾመ ሲመጣ፡ ይኖራል፡ እንጂ ምኒ
ተዮጵያ፡ ተወሳጅ ጳጳሳነት፡ እንዲሾም ይከሰካል፡ ነበር። ምክንያቱም፡
እንደ፡ ግብፃዊ የራሱን፡ አካብ፡ በ፫ቦስም ለም፡ አድርጎ ወሰብአች
ዮጵያ፡ ኢያሤሙ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ እማዕምራቲያሙ፡ ብሎ፡ በፍትሐ፡
ነገሥት፡ አስገብቶ፡ ስለጻፈው፡ ብቻ፡ ሥርዓት፡ ሆኖ ይኖር ነበር።

ነገር፡ ግን፡ ሰሎሞን፡ ሮጊዜ፡ ለነገሱ፡ እንዲሁ፡ የኢትዮጵያ፡ ልጆች
በቱምህርቱና፡ በዕውቀት፡ እያደጉ፡ ከብራቸው፡ ወቀነሱንና፡ የሀገራ
ቸው፡ ቤተክርስቲያን፡ መብት፡ ማጣቱን ሐላ፡ መረመሩ፡ የኢትዮጵያ
ሰው፡ ብቻ፡ ጳጳስ፡ እንዲያሆን መከሰኩሉ ሐላ ምን ነው፡ እያሉ ከመ
ጸሐፍት፡ እየጠቀሱ፡ በጋዚጣ ስለ አስተዋወቁ፡ ጳጳሳት፡ ከሀገራችን፡
መምህራን፡ መንፈሳዊ ምግባሩ የቀና ሃይማኖቱ፡ የፀና ንጹሕ፡ ድን
ግል፡ የሆነው፡ ከየገደማቱ እየተመረጠ ይሾምልን ብለው ሐላ አካ
ሱን፡ የሐገቡም ድምፅ በየጊዜው እየበዛ ስሐሒዱ ነገሩ ወደ ግር
ማዊ ንጉሥ ተረፈ፡ ደረሰ። ግርማዊ ንጉሥ ተረፈም የሐገቡ፡
ሐሳብ፡ ደስ፡ ሐላ፡ አሰኛቸው፡ ኢትዮጵያ ከመምህራንዋ ጳጳሳትን፡
ብትሾም ትልቅ ክብር መሆኑን ያውቃሉና ይህነት ነገር አስቀ
ድሞ ለግርማዊት ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ ቀንሎም ለመ
ሳፍንቱና ለመኳንንቱ ለኢቃውንቱም አስረዱት ይላሉ።

በዚህም ምክር የግርማዊት፡ ንግሥትና የግርማዊ ንጉሥ
ሐሳብ፡ እንደ ስላሆነ የምክኑ ቃል ወደ እስክንድርያ ፓትርያ
ርክ ወደ እቡነ ቂርሎስ ተልኮ ነበር፡ እቡነ ቂርሎስ ግን ይህ
ነገር ትልቅ ስላሆነ የግብፅ ማኅበር ሁሉ በጉግዲ የሚጠር
ሱት ነው፡ እንጂ እኒ ብቻ የምጠርሰው ነገር እያደሰም የማል፡
መልስ ስንተው ሳሉ ነገሩ ሳይጠራስ እቡነ ቂርሎስ አረፈ።

ከዚያም፡ በኋላ፡ በእስክንድርያ፡ በመጓበረ፡ ማርቆስ፡ የመፈቀድ፡ ሥራ፡ ጽሑፍ፡ እስከመገኘት፡ ፩ ዓመት፡ ከኋላ፡ ስለቆየባሁ፡ ተዋዳጅ፡ ጳጳስ፡ ነገር፡ እንዲቀይ፡ ግድ፡ ሆነ።

ከዚህ፡ በኋላ፡ በእስክንድርያ፡ የፓትርያርክ፡ ወኪል፡ ሆነው፡ የመፍረት፡ ሥራ፡ ጽሑፍ፡ አባ፡ ዮሐንስ፡ ሥጋት፡ ርሃርክነት፡ ስለተመረጡ፡ በታላላቅ፡ ጊዜ፡ ተገኝተዋል። ተገኝተው፡ በመጓበረ፡ ማርቆስ፡ መቀመጣቸው፡ በተሰማራው፡ ተሳልፎ፡ ነበርና። ግርማዊ፡ ገጥሥ፡ ተረራ፡ ስለ፡ ጳጳሳት፡ መሾም፡ በጉባዔ፡ የተሰማሙበትን፡ ከኢትዮጵያ፡ መምህራን፡ ተመርጦው፡ እንዲሾሙና፡ ነገሩን፡ ወደ፡ ፍጹሙ፡ ለማድረስ፡ መላክ፡ ጀመሩ።

ደህንና፡ የግርማዊ፡ ገጥሥ፡ ተረራ፡ ሐሳብ፡ ከግብፅ፡ እንደ፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ ተሾሞ፡ መጥቶ፡ እዲሁ፡ አባ፡ ሲደርስ፡ ከኢትዮጵያ፡ መምህራን፡ ጳጳሳት፡ እንዲሾሙ፡ ነበር። የእስክንድርያ፡ ፓትርያርክ፡ አቡነ፡ ዮሐንስ፡ ግን፡ ለጊዜው፡ ይህን፡ ሐሳብ፡ አልተቀበለም፡ ነበርና። ከዚህ፡ ቀንሎ፡ ያለውን፡ ተሰማራው፡ አሳልፏል።

ግርማዊነትዎ፡ የሳክውን፡ ተሰማራው፡ ሰማን፡ በግብፅ፡ ቤተ፡ ክርስቲያንና፡ በኢትዮጵያ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ መካከል፡ ያለውን፡ መልካም፡ ወደጽዮት፡ አጠንክሮ፡ ለማዋረ፡ ስለ፡ ገለጡልን፡ ልባችን፡ በደስታ፡ ተነካ። ለግርማዊነትዎና፡ ለኢትዮጵያ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ለሐዘብ፡ ዋም፡ ተደራ፡ እንዲሆን፡ ስለ፡ ራሳችን፡ ስለ፡ ግብፅም፡ ሐዘብ፡ ሁነን፡ የምንመኘውን፡ መልካም፡ መሾታችንን፡ በደስታ፡ እናቀርባለን።

ለግርማዊነትዎ፡ በማንኛውም፡ ነገር፡ የመስማማ፡ መልካም፡ ባልረ፡ ያለው፡ አንድ፡ ጳጳስ፡ ለመሾም፡ ከዚህ፡ ቀደም፡ መፋቀዳችንን፡ እንዲገና፡ እናረጋግጣለን።

የቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሐግ፡ የመፈቀድልን፡ ቢሆን፡ ሮሮ፡ ይህንኑ፡ ሊቀ፡ ጳጳስና፡ ጳጳሳነት፡ ለመሾም፡ እንዲችል፡ አድርገን፡ ብንሾመው፡ ይሉ፡ ይሰን፡ ነበር። ይህ፡ በተሰማራ፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሐግ፡ የመፈቀድኩ፡ ስለሆነ፡ ብፁዕ፡ ፓትርያርክ፡ ትረል፡ በባሕር፡ ፓሻ፡ ሶሊማን፡ በኩል፡ ያስታወቁንን፡ ሐሳብ፡ እናረጋግጣለን።

ጳጳስ፡ ብለን፡ እንድንሾማቸው፡ ብፁዕ፡ አመራን፡ ግርማዊነትዎ፡ ይሳክልን። ከሊቀ፡ ጳጳሱ፡ ጋር፡ በአንድነት፡ ሆነው፡ በኢትዮጵያ፡ በየክፍሉ፡ ባለው፡ ሥራ፡ የሚረዱ፡ ሁለት፡ የግብፅ፡ ጳጳሳት፡ እንሾማለን።

በኢትዮጵያ፡ ልጆቻችን፡ በእናታቸው፡ በግብፅ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ መካከል፡ እስካሁን፡ ሳይፈቅ፡ የቀየውን፡ ነገር፡ ሁሉ፡ ለሁለቱም፡ ወገን፡ ጥቅም፡ የሚሆንና፡ ለግርማዊነትዎ፡ ያለ፡ በሚገኝ፡ መንገድ፡ ለመረጠስ፡ ቀርጥ፡ ሐሳባችን፡ መሆኑን፡ እናረጋግጣለን።

ሁለቱን፡ አገሮች፡ የመገኘት ሣሥረው፡ የቀርቆር፡ ማሠራጫ፡ እየመጠቀ፡ እንዲሁ፡ እንደ፡ ግርማዊነትዎ፡ እየተመነን፡ ምልሹን፡ እንጠብቃለን።

ሐዋርያዊ፡ ቡራኪያቸንን፡ ለግርማዊነት፡ ግንኙነት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱና፡ ለግርማዊነትዎ፡ ለቤተ፡ ዘመዶቻችሁም፡ ለቤተ፡ ክርስቲያን፡ ልጆቻችን፡ ለኢትዮጵያ፡ ሐዘብ፡ እንሰጣለን።

ፊርማ፡ ዮሐንስ፡ ፓትርያርክ።

ግርማዊ፡ ገጥሥ፡ ተረራም፡ የአቡነ፡ ዮሐንስን፡ ተሰማራው፡ ከተመለከቱ፡ በኋላ፡ ከዚህ፡ ቀንሎ፡ ያለውን፡ መልስ፡ በተሰማራው፡ አሳልፏል።

ለብፁዕ፡ ወቅድሱ፡ ፓትርያርክ፡ ዮሐንስ፡ ተሰማራው፡ ያረለኝ። መልካም፡ ባሕሪ፡ ያለው፡ አንድ፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ ለመሾም፡ እርሱንም፡ ለመረዳት፡ ሁለት፡ የግብፅ፡ ጳጳሳትና፡ ከአኛ፡ ለአንዱ፡ ከእኔ፡ ጳጳሳነት፡ ለመስጠት፡ መፋቀድዎን፡ የመገኘትዎ፡ ቃል፡ በተሰማራውም፡ ሳይ፡ አየን፡ ይህ፡ አሳብ፡ ግን፡ እኛ፡ እንዲሉብን፡ የታመሙት፡ ተግራቾችን፡ የመገደባለሁን፡ አልሆነም። የሚጠራውን፡ ሁለቱ፡ ግብጾች፡ መቼም፡ ቋንቋችንን፡ እያውቁትምና፡ ሊቃድዎ፡ ሆኖልን፡ ዛሬ፡ ለጊዜው፡ በቋንቋችን፡ ከመገኘትዎ፡ ሊቃውንት፡ መርጠን፡ የመገኘት ሊልገንን፡ ያህል፡ ከመልክተኞቻችን፡ ጋር፡ ስንደገፍልዎ። ስለ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሥርዓት፡ የሚከለክል፡ ሐግ፡ ከተገኘ፡ እኛም፡ ያስረዳለንናል፡ ያልጓበትን፡ ምክንያት፡ አስታውቀው፡ እርሶዎም፡ የቤተ፡ ክርስቲያን፡ ሐግ፡ የሚከለክልበትን፡ ሥርዓት፡ አስታውቀውባቸው፡ የሚመጣው፡ ሊቀ፡ ጳጳስ፡ ከዚህ፡ ለመሾም፡ የሚያቸል፡ ነው። ከተባለ፡ እነዚህ፡ መርጠን፡ የምንሰጥልዎ፡ ሰዎች፡ ከዚያው፡ ተሰማሙ፡ ከሊቀ፡ ጳጳሱ፡ ጋር፡ አብረው፡ ይምጡልን።

ደህንንም፡ ሊቃድዎን፡ አለመጋራታችንን፡ እስካሁን፡ እሁን፡ ጸንቶ፡ የቀየው፡ የአባቱና፡ የልጁነት፡ መተማመን፡ እንዲደጋግድል፡ ብለን፡ ነው።

$$L_{\mathbb{C}}\sigma\eta, \eta\eta\cdot\omega :: +L_4L ::$$

እቶ፡ ሓህሊ፡ ፀጸሎም፡ ወጸ፡ ግብፅ፡ በጸረሎ፡ ጊዜ፡ ከግር
ማዊ፡ ንጉሥ፡ የተሳኩትን፡ ሁሉ፡ ለፓተርጃርኩ፡ ካስታወቀ፡ በኋላ፡
ፓተርጃርኩ፡ የግብፅን፡ ኦርቶዶክስ፡ ጦገብር፡ ሁሉ፡ ጉባዔ፡ አጽር
ገደ፡ ምክኒ፡ ተቀርጦ፡ የግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረረገ፡ አካብ፡ በጸሐታ፡
ተቀብሎ፡ ቀንሎ፡ ያሰውን፡ ቃል፡ በቴሌግራም፡ አካላ፡።

ሃገርን ለማዳደር፡፡

ፊርማ፡ ፓቶርያርክ፡ ዮሐንስ፡

ቀላ፡ ስተሒግራም፡ አካታወቁ፡፡

ሰህህራ፡ ፀደኡ፡ በኩል፡ ላስታወቅንዎ፡ ጉዳይ፡ ነቡራኪም፡
ጋር፡ በላኩልን፡ ምላሹ፡ ያሕ፡ ብሎናል፡ መነካቱንም፡ እንደሚከራከር፡
ፊልዎ፡ አድርገን፡ እንልካለን፡፡ እግዚአብሔር፡ ቅዱስነቱን፡ ጀጠ
ብቅ፡፡

WCCG: 37M: 426:

እነዚህ ግርማዊ ንጉሥ ተፈሪ አካባቸው ሁሉ ኢትዮጵያን ከፍ ወደ አለው የሥልጣኔ ደረጃ ለማድረስ ስለሆነ ከኢትዮ ጳጳረኤቅዳስ ረዳዳውን ተመርጠው ጳጳስነት እንዲሾሙ ነገሩ ከተቆረጠ በኋላ ግርማዊት ንግሥት ነገሥት ዘውዲቱን ግርማዊ ንጉሥ ተፈሪ ዓባነን መቀረጥ ለመከናወን ለመጀንን

ከዚህ በኋላ በጉባዔ መንገድ ተፀድቆ ለገቢ

6 - 00 904C: 8.44 -

ፌዴራል ሚኒስቴር ምኒልክ ለጋራ ጥያቄዎች ምላሽ ሰጥተዋል፡፡

፡ ማምህር፡ ወላጅ፡ ኪጸፓ፡

0 - መምህር፡ ሃይለ፡ ሚካኤል

E - አጠጋጋጊ፡ገብ፡መንፈስ፡ቆጸክ፡፡

**ከዚህ በኋላ እነዚህን አምስቱ የተመለጡትን ጽድ
መው ባክብር ያዘው ወደ ኢየሁያ አበባ የሚመልሱ የ73ዝቦ.
እና ነኮቶ-ክቡር ሸይጓዳ ዘአቀ አማው ታዛው የ9ርሞዊት
37ሎቲያ የ9ርሞዊት 37ሎተሪች ደብዳቤ ያዘው በ93ቦት
፩ ቆን ከኢየሁያ አበባ ባክቡር ተሳፍረው ወደ ጅቡቲ መሄዱ**

፲፭፡ ሆኖ ያተመረጡት፡ ሄጠዉ፡ ገን፡ ስሕመም ምክንያተ፡ ቀርተው፡ ዕቱ፡ ገብቶ ሒዱ፡፡

በግንቦተ፡፩ቀን፡ ክጅቡተ፡ በመርከብ፡ ተካፋሪው፡ ወገ፡ ካደሮ፡ ሔዱ፡። በካደሮም፡ ፲፩ቀን፡ ያህል፡ ሕገ፡ ጳጳሳናውን፡ ሲማኑ፡ ነጻማቱን፡ ሲጐብኙ፡ ሰነበቱ፡። በግንቦተ፡ ፩፻፺፭ቀን፡ እሁድ፡ ለኢትዮጵያ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ሐመሆን፡ የተመረጡት፡ አንዱ፡ ግብዳዊ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ተብሰው፡ ከኢትዮጵያም፡ የተመረጡት፡ አራቱ፡ መምህራን፡ ጳጳሳት፡ ተብሰው፡ በቀዳሳ፡ መርዋሳ፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ስላ፡ ተሾሙ፡ ፓትርያርኩ፡ አቡነ፡ ዮሐንስ ለግንባርማዳት፡ ንግሥተ፡ ዘውዲቱ፡ የግንባርማዳ ንጉሥ፡ ተፈሪ፡ ካዚህ፡ ቀጥሎ፡ ያሐውን፡ ቴሌግራም፡ አስተካከሏ፡።

ዛሬ፡ በግንቦተ፡ ፩፻፺፭ቀን፡ አባ፡ ፎርኡሶን ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ አድርገን፡ አራቱን፡ የኢትዮጵያ፡ መምህራን፡ ጳጳሳት፡ አድርገን፡

ዛሬ በግንቦት ፩፻ ቀን፡ አገ፡ ቲሪኩስን ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ አድ-
ኑሪቱን፡ ዓረቶች፡ መምህራን፡ ጳጳሳት፡ አድርጓል፡

ለማቸውንም ሲገኙት አብርሃም ይስሐቅ ሚካኤል ብላን ቀብተን ሹመናቸዋል።

ፓትርያርክ ዮሐንስ።

ግርማዊት ንግሥተ ነገሥታት፡ ዘውዲቱና፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረፈው፡ መሠረታዊ፡ እሳባቸው፡ ስለ ተረፈው፡ በጣም፡ ደስ አካቸውና፡ ቀጥሎ፡ ያለውን፡ ትሒት፡ ሲገራ፡ እሳሱ።

አብፁ፡ ወሐቅዱስ፡ ፓትርያርክ፡ ዮሐንስ።

ዋሊቱ፡ ሳዳሳቱን፡ መሾም፡ ስለ አስታወቁን፡ እናመሰግናለን። ይኸውም ነገር፡ በቅዱስነትም፡ ዘመን፡ በመረጸው፡ የኢትዮጵያና የግብፅ፡ ቤተክርስቲያን፡ አንድነት፡ እየጸና፡ የሚሒድ፡ መሆኑን፡ ያስረዳናል። እግዚአብሔር፡ ፓትርያርክነትዎን፡ ይባርክ።

እነሆ፡ አብርሃና፡ እጽብሐ፡ ሁለቱ፡ ወንድማማቾች፡ በነገሁበት፡ ዘመን፡ ከሣቲ፡ ብርሃን፡ አባ፡ ሰላማ፡ የወንጌልን፡ ብርሃን፡ በኢትዮጵያ፡ እንደ መሠረቱ፡ ዛሬም፡ በግርማዊት ንግሥታትና፡ በግርማዊ ንጉሥ፡ ዘመነ፡ መንግሥት፡ የኢትዮጵያ፡ ቤተ ክህነት፡ ከብር ተመሥርቶ፡ ሙሉ፡ መብት፡ አግኝታ፡ በነጻነት፡ በመኩራቱ፡ የሁለቱን፡ መልካም፡ ውለታ፡ ኢትዮጵያውያን፡ ለዘለዓለም፡ እዲዘነጉትም።

ታሪካዊ ማመጣው፡ ትውልዱ፡ ሁሉ፡ ዜናቸውን፡ ሲያስተምር፡ ይኖራል።

ክፍል፡ ዘመና፡ አምስት።

ዋሊቱ፡ ሳዳሳቱና፡ የጳጳሳቱ፡ አቀባበል።

አቀ፡ ሳዳሳቱና፡ ሳዳሳቱ፡ ከምድረ፡ ግብፅ፡ ወደ፡ እዲስ፡ አበባ፡ ሲመጡ፡ ሳዳሳቱን፡ ስመቀበል፡ ታዘው፡ ብዙ፡ መህንጻን ቀኙ፡ እስከ፡ ድረጃዋ፡ ድረስ፡ ወርደው ነበር። በድረጃዋም፡ ደጃዝማቸ፡ አምሩ፡ በታላቅ ክብር፡ ተቀበሏቸው።

ደግሞ፡ ደጃዝማቸ፡ ወላጁ፡ ጳጳሱ፡ ይገር፡ ዓዛቱ፡ መኒስትርና፡ የውጭ፡ ጉዳይ፡ ሚኒስትር፡ ዋና፡ ዲፌክተር፡ ብላት፡ ገደብ፡ እስከ፡ ሞጁ፡ ወርደው፡ እንደቀበሉ፡ ታዘው፡ ነበርና፡ ከሞጁ፡ ጀምሮ፡ በየባበቱ፡ መቋሚያ፡ የክብር፡ አቀባበል፡ እየተደረገላቸው፡ ወዲማታ፡ በ፱፡ ሰዓት፡ ትኩል፡ እዲስ፡ አበባ፡ ደረሱ።

በሰኔ፡ ፳፩ ቀን፡ በባቡር፡ መገረድ፡ ስለቀ፡ ሳዳሳቱና፡ ሳዳሳቱ፡ መቀበሉ፡ የሚሆን፡ ዓምጽ፡ ድንኳን ተተክሎ፡ በስጋጃና፡ በአበባ፡ አገረጦ፡ በባንዲራ፡ ተጋናጽፎ፡ ልዩ ልዩ፡ ዓይነት፡ ጌጦች፡ ወምበር፡ ተደርድሮ በትኩረት፡ በድንኳኑና፡ በብረት፡ መንገዱ፡ መካከል፡ ከባቡር፡ ወርደው፡ ወደ፡ ድንኳኑ፡ የሚገቡበት፡ መተካሪያ፡ ሣንቃ፡ ተገኝሞ፡ አበባ፡ ምንጣፍ፡ ተነግሯል።

ዘመኛ፡ ሰዓት፡ ሲሆን፡ ሠራዊቱ፡ ሁሉ፡ በባቡር፡ መገረድ፡ ተሳታፊ፡ በሰኔ፡ በሰዓት፡ ወደፊት፡ በመንገዱ፡ ዓራና፡ ቀኝ፡ ተሰላፊ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ግርማዊ ንጉሥ፡ ተረፈ፡ በክብር፡ ዘበኛ ታጅ በውጭ፡ በቡር፡ መገረድ፡ ደረሱና፡ በድንኳኑ፡ ውስጥ፡ አምሮ፡ በተሰናዳው፡ ዙፋናቸው፡ ሳይተቀመጡ፡ ሊቀ፡ ሳዳሳቱና፡ ሳዳሳቱም፡ ከባቡር፡ እየወረዱ፡ ከግርማዊ ንጉሥ፡ ጋር፡ ተገናኝተው፡ የቡራኪ፡ ስላምታ ሰጡ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ሊቀ፡ ሳዳሳቱና፡ ሳዳሳቱ፡ በየመድኃኒቱ፡ በግርማዊ ንጉሥ፡ በስተቀኝ፡ ተቀመጡ። በስተግራም፡ በኩል፡ ብፁፅ፡ እጩ፡ ግብረ፡ መንገዱ፡ ቅዱስና፡ ታላላቅ፡ መህንጻን ቀኙ፡ ተቀመጡ። ከዚህ፡ በኋላ፡ ብፁፅ፡ እጩ፡ ተነሥተው፡ የኢትዮጵያን፡ ዲሞክራሲ፡ ንግግር፡ ተናገሩ፡ ሊቀ፡ ሳዳሳቱ፡ እስከ፡ ቀርሎስም፡ በርከው፡ እሳረጉና፡ መህንጻን ቀኑ፡ ሲቃውንቱ፡ በየተራ፡ እየቀረቡ፡ ቡራኪ፡ ተቀበሉ። ከቡራኪውም፡ በኋላ፡ በአውቶሞቢል፡

አባላት፡ አማረፊ፡ ወደ፡ ተሰናዳታቸው፡ ቤት፡ ሔዱ፡፡

ሐይ፡ ፩፻፱፡ ቀን፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ጳጳሳቱ፡ ከግርማዊት፡ ንግሥተ፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ ጋር፡ የሚገናኙበት፡ ቀን፡ ስለሆነ፡ በ፱፡ ሰዓት፡ ተኩሉ፡ ከየአድባራቱና፡ ከየገደማቱ፡ የመጡ፡ አክሊል፡ የደፏ፡ ቀካውስትና፡ መስቀል፡ የፀዙ፡ ዲፍቆናት፡ በወርቅ፡ ያጊጠ፡ ልብስ፡ ተክህዮ፡ እንደ፡ ልብስ፡ ቀካውስት፡ በስተቀኝ፡ ዲፍቆናት፡ በስተግራ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ጳጳሳቱ፡ በሚመጡበት፡ በር፡ ተሰራፊው፡ ቀው፡ የመጓጓዣ፡ መሳከትና፡ እምቢልታ፡ ነጫዎች፡ ነጋሪቱ፡ መቺዎች፡ ከብዙ፡ ወታደር፡ ጋር፡ ተሰራፊው፡ ይጠባበቁ፡ ነበር፡፡ ለሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ለጳጳሳቱ፡ እንቡብ፡ ግልጽ፡ የሆነ፡ አውቶሞቢሎች፡ ቀረቡ፡፡

እራት፡ ሰዓት፡ ሲሆን፡ ግርማዊ፡ ንግሥተ፡ ነገሥታትና፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ አመቀበደ፡ በተሰናደው፡ ስፍራ፡ በዙፋናቸው፡ ተቀመጡ፡፡ የአቀባበሉን፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ አማሳተ፡ የተጠኑ፡ የውጭ፡ አገር፡ መኳንንቶችና፡ ታኅሳቅ፡ ሰዎች፡ ወደ፡ ቤት፡ መጓግሥቱ፡ መጥተው፡ በተዘጋጅላቸው፡ ወምበር፡ ተቀመጡ፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ጳጳሳቱ፡ በአቶሞቢል፡ ተቀምጠው፡ ጉዞ፡ በጀመሩ፡ ጊዜ፡ መሰከትና፡ እምቢልታ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ በሆነ፡ ዚማቸው፡ እግዚአብሔርን፡ አመሰገኑ፡፡ ነጋሪቱም፡ በታኅቅ፡ ደምፅ፡ የጳጳሳቱን፡ በላል፡ አዋጅ፡ ነገረ፡ ሰልፋም፡ የማዕርግ፡ ልብስን፡ እንደ፡ ልብስ፡ ክሊቀ፡ ጳጳሳቱ፡ በር፡ እስክ፡ ቤተ፡ መጓግሥቱ፡ ድረስ፡ ስፍር፡ ቁጥር፡ የሌለው፡ ሠራዊት፡ በመጓጓዱ፡ ግራና፡ ቀኝ፡ ነበር፡፡ በዚሁ፡ አምፎ፡ በተሠለፈው፡ ሠራዊት፡ መካከል፡ ሲገዙ፡ በጌት፡ በኋላ፡ በቀኝ፡ በግራ፡ እጅቡ፡ እንደ፡ አማረ፡ ግርማዊት፡ ንግሥታትና፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ወደ፡ አሉበት፡ ቦታ፡ ደርሰው፡ በየማዕርጋቸው፡ ተቀመጡ፡፡ ብዙ፡ የአታዋቂዎች፡ መኳንንቶችና፡ ሚኒስትሮችም፡ በየማዕርጋቸው፡ ተቀምጠው፡ ነበር፡፡

ከደረጃው፡ በታች፡ ከትልቁ፡ ድንኳን፡ ዝቅ፡ ብሎም፡ ከህናቱ፡ የሚቆሙበት፡ ድንኳን፡ ተተክሎ፡ ነበርና፡ ሊቃውንቱና፡ መምህራኑ፡ ከመዘምራት፡ ጋር፡ በዚያ፡ ድንኳን፡ ውስጥ፡ ተሰናድተው፡ ይጠባበቁ፡ ነበር፡፡

ሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ጳጳሳቱም፡ ወደ፡ ግርማዊት፡ ንግሥታትና፡ ወደ፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ እየቀረቡ፡ የቡራኬ፡ ስላምታቸውን፡ በሰጡ፡

ጊዜ፡ ስለ፡ ጳጳሳቱ፡ ከብር፡ ፩፻፲፯፡ መድፍ፡ ተተካሰ፡፡

ከህናቱም፡ ንቢብሉ፡ አእግዚአብሔር፡ ስቡሐ፡ ዘቶስ ብሐ፡ እግሉ፡ ቀርቦው፡ እራት፡ ደምፅ፡ መልካም፡ ደብተሮች፡ ተመርጠው፡ ወረቡን፡ ይቃዥ፡ ጀመር፡፡ ወረቡም፡ ቀንሎ፡ ያለው፡ ነው፡፡

አእምሩ፡ አእምሩ፡ ከመ፡ በጽሑ፡ ጊዜሁ፡ ስነቂህ፡ እምን ዋም፡ አልጸቀት፡ ሐይማኖት፡ ሢመተ፡ ጳጳሳቱ፡ እንተ፡ ይጽቱ፡ ተስፋነ፡ በአስካሉ፡ ማርያም፡ ኃሊሊት፡ ሊሊት፡ ወመጽአት፡ መፃላት፡ ኃይሉ፡ ሥላሴ፡ ንግድፍ፡ እምሳሰሊነ፡ ምግባረ፡ ጽልመት፡፡ ንቡናን ሶሎ፡ በብርሃኑ፡ አቂርሎስ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱ፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ያቀባበሉ፡ ሥነ፡ ሥርዓት፡ ተፈጸመና፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱና፡ ብፁዕ፡ እጢ፡ በ፩፡ አቶሞቢል፡ ሁነው፡ እጅቡም፡ እንደ፡ አማረ፡ ጳጳሳቱም፡ በየመጡበት፡ አቶሞቢል፡ ሁነው፡ ወደ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳቱ፡ ቤት፡ ተመሰሱ፡፡ ግርማዊት፡ ንግሥታትና፡ ግርማዊ፡ ንጉሥም፡ ወደ፡ ቤት፡ መጓግሥቱ፡ ገብተው፡ ለመሳፍንቱና፡ ለመኳንንቱ፡ ግብገቡ፡ እደረጉ፡፡

ክፍል ዘጠና ስድስት

ከዚህ በኋላ ግርማዊት ንግሥት ነገሥታት ዘውዲቱ ግርማዊ ንጉሥ ተረራ፡ እዲስ፡ የተሾሙት፡ የኢትዮጵያ፡ ጳጳሳት፡ በየክፍሉ፡ ሀገራቸው፡ ሔደው፡ እንዲጸናላቸው፡ ስለረቀዱ፡ ከዚህ ቀንሎ ምሳውን፡ ማዘዣ፡ ወደጉባዒ፡ መንገዳቸው፡ እስተላኩ፡፡

አገራቸን፡ ኢትዮጵያ ስሌ፡ መሆኗንና፡ ሕዝቧን፡ አብያተ ክርስቲያናቸው፡ ብዙ፡ መሆናቸውን፡ ፎስ፡ ዲያቶን፡ አመሆን፡ የሚረዱትም፡ ሰዎች፡ እነኮስ፡ እዲስ፡ አበባ፡ ሲመጡ፡ በመንገዱ ርቀት ብዙ፡ ቸግሮ፡ እንዲሞገገናቸው፡ ስለ፡ ተረዱን፡ የሕዝቡን፡ ቸግሮ፡ አማቀላልና፡ የመንገዱ ተምህርት፡ እንዲሰፋ፡ አማድረግ ብዙ፡ ጳጳሳት፡ እንዲሾሙልን፡ ወደ፡ እስከንድርድር፡ ፓትርያርክ፡ ወደ፡ አቡነ ዮሐንስ፡ ተላልከን፡ ስለ፡ ረቀዱልን፡ በእግዚአብሔር፡ ቸርነት፡ አሁን፡ አገዛው፡ እንድ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳትና፡ አምስት፡ ኢትዮጵያውያን፡ ጳጳሳት፡ ተሾመው፡ መጡልን፡፡

ከዚህ፡ ቀደም፡ አዲ፡ ዮሐንስ፡ ይህን፡ የመሰሉ፡ አሳብ፡ ስለ፡ ተነሣቸው፡ አራት፡ ግብፃውያን፡ ጳጳሳት፡ እስመጥተው፡ ነበር፡፡ ነገር፡ ግን፡ በዚያን ዘመን፡ እንደ፡ ዛሬ፡ የደር፡ አገሩ፡ ባለመቀናቸና፡ ባለመስፋቱ፡ ያመራው፡ አገር፡ ብቻ፡ ነበርና፡ እንደኛውን፡ ጳጳስ ለተላፎ፡ ሁለተኛውን፡ ጳጳስ፡ አሸዋ፡ ሦስተኛውን፡ ጳጳስ፡ አጉጃው፡ እራተኛው፡ ግን፡ ወደ፡ ኢትዮጵያ ሲገቡ፡ ወዲህም፡ ስለ፡ እረኩ፡ ሀገራትን፡ አስከታቸውን፡ አልተቀበሉም፡ ነበር፡፡

አሁን ግን፡ ኢትዮጵያ፡ እየቀናችና፡ እየሰላፋች፡ ስለ፡ ሄደች፡ ለነዚህ፡ አሁን፡ ለተሾሙት፡ ለእንደኛው፡ ሊቀ፡ ጳጳሳትና፡ ለአምስቱ፡ ጳጳሳት፡ ሀገራትን፡ አስከታቸውን፡ አካፍሏል፡ ለመስጠት፡ እስከበናልና፡ ስለዚህ፡ የአገሩን፡ አካላሊል፡ በአቅራቢያ፡ በአቅራቢያው፡ እያደረጋቸው፡ ከፍላጎታቸው፡ አሳባቸውን፡ እንድታስታውቁን፡ ይሁን፡፡

ስለሆነም፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ እዲስ፡ አበባንና ሸዋን፡ ሳይላቅ፡ የሚጠራውን አገር፡ ብቻ፡ ማሰብ፡ ነው፡፡ ይላቸው፡ በቀድሞ፡ ዘመን፡ ምንም፡ እንደ፡ ዛሬው፡ ጳጳሳት፡ ባይሾሙ፡ በኢትዮጵያ፡ አራት፡ ወንበር፡ መኖሩ፡ ሲነገር፡ ይኖራል፡፡

እንደኛው፡ ወንበር፡ አካሉም ሳይ፡ ማዕርጉ፡ ንቡረ፡ ዕድ፡ ተብሎ፡ መሾም፡፡

ሁለተኛው፡ መርጡል፡ ማርያም ሳይ፡ ማዕርጉ፡ ርእሱ፡ ርእሱን፡ ተብሎ፡ መሾም፡፡

ሦስተኛው፡ አትሮጊስ፡ ማርያም ሳይ፡ ማዕርጉ፡ በትረ፡ ያርክ፡ ተብሎ፡ መሾም፡፡

አራተኛው፡ ላለታ፡ ላሊበሳ ሳይ፡ ማዕርጉ፡ ሊቀ፡ ካህናት፡ ዘወርወር፡ ተብሎ፡ መሾም፡፡

ቀድሞም፡ በነዚህ፡ አድባራት፡ ይሾም፡ ነበርና፡ ይህን፡ መሠረት፡ አማድረግ፡ የሚመቸው፡ እንደሆነ፡ የሚመቸውም፡ እንደሆነ፡ አስባቸውና፡ መክራቸው፡ እንድታስታውቁን፡ ይሁን፡፡

ከዚህ በኋላ፡ ሊቀውንቱ፡ መከረው፡ ለአምስቱ፡ ጳጳሳት፡ ሀገራትን፡ አስከታቸውን፡ እንዲሰፋ፡ ሊቀ፡ ጳጳሳት፡ ግን፡ ሀገራትን፡ በጣም ትም፡ ቢሰጣቸው፡ አማርኛ፡ ቋንቋ፡ እየቀናቸውና፡ ለአብነት፡ በጣም ቸግሮ፡ ስለ፡ ሆነባቸው፡ ከአምስቱ፡ ጳጳሳት፡ በሳይ፡ ሆነው፡ በእዲስ፡ አበባና፡ በአውራጃዋ፡ ላለው፡ ቤተ፡ ክርስቲያን፡ ከህነት፡ ብቻ፡ እየሰጡ፡ በታላቅ፡ ክብር፡ ተቀመጡ፡ የሀገራትን፡ አስከታቸው፡ ድልድል፡ ቀንሎ፡ ያለው፡ ነው፡፡

፩ - እጩ፡ ንብረ፡ መንገዱ፡ ቅዱስ፡ ጳጳስና፡ እስኪሾሙ፡ ድረስ፡ በመንበረ፡ ተክል፡ ሃይማኖት፡ እንደ፡ ተቀመጡ፡ ከአራቱ፡ ጳጳሳት፡ ጋር፡ ተመርጠዋልና፡ ከሊቀ፡ ጳጳሱ፡ ጋር፡ ሆነው፡ ሀገራትን፡ አስከታቸውም፡ ሸዋ፡ ሐረርጌ፡ እውራጃ፡ ባል፡ ወላቃው፡ አፋሪ፡ ነው፡፡

፪ - መምህር፡ ደስታ፡ አቡነ፡ አብርሃም፡ ተብሎው፡ በጉጃምና፡ በበጌ፡ ምድር፡ እውራጃ፡፡

፫ - መምህር፡ ኃይል፡ ማርያም፡ አቡነ፡ ጳጌ፡ ቤት፡ ተብሎው፡ በወሎ፡ እውራጃ፡፡

፬ - መምህር፡ ወልደ፡ ኪዳን፡ አቡነ፡ ይስቃት፡ ተብሎው፡ በታግራ፡ እውራጃ፡፡

፭ - መምህር፡ ኃይል፡ ሚካኤል፡ አቡነ፡ ሚካኤል፡ ተብሎው፡ ምዕራብ፡ ወላጋና፡ ኢሉባባር፡ እውራጃ፡ ነው፡፡

ክፍል ዘጠኝ ስባት

እነዚህም አራት ጳጳሳት እንደ ተወሰነው አካፋፊ፣ በባህገረ ስብከታቸው እንደሚሰሩ ከግርማዊ ንጉሥ ተፈሪ ተአዛዝ ተሳለፈ። እንደሚባለውም የሚገባቸውን ሽል ማት ገልግል፡፡ ወርቅ ወርቅ፡፡ ቀይ ሐር፡፡ ግላ፡፡ ድግድግ፡፡ ወረሸት፡፡ ያገጠ፡፡ በቅሱዎች ስጦታቸው፡፡ አቅጥተውም አስፈላጊ ባሆነውን ሁሉ ከባተ መንግሥት ተሰጣቸውና በታላቅ ክብር ወደባህገረ ስብከታቸው ሒደው የጳጳሳና ሥራቸውን ቀጠሉ።

በኢትዮጵያ መጀመሪያ የአየር ባቡር ስላገባ።

ግርማዊት ንግሥት ነገሥታችና ግርማዊ ንጉሥ የኢትዮጵያ መንግሥት ለራሱ የአየር ባቡር እንዲያገኝ ምኞታቸው ከ፲፱፻፲፯ ዓ.ም ጀምሮ ቢሆንም ምኞታቸው እንዲፈጸም ፊታዊ እንደአብሔር ስላፈጸቸው ለታላላቅ መንግሥታቸው ለፈረንሳይና ለእንግሊዝ ለኢጣልያ መንግሥት አመልክተው ሦስቱም መንግሥታቸው ወደጽኑት ለማጽናት ሲሉ የአየር ባቡር ወደ ኢትዮጵያ እንዲገባ በምክት ተስማምተው ነገት ተጠረሰ።

ከዚህ በኋላ በኢትዮጵያ መንግሥት ስም መጥተው፡፡ ጅቡቲ፡፡ የገቡት የአየር ባቡሮች ወደ አዲስ አበባ እንዲመጡ ግርማዊ ንጉሥ ጅቡቲ ላለው ለኢትዮጵያ ቀንሲል ጽሕፈት ቤት ተአዛዝ አስተሳሰቀ።

ባቡትንም ለመንግሥት የመጣው ሙሴ ማዖ አዲስ አበባ ነበርና ወደ ጅቡቲ ወርዶ የአየር ባቡሩን መኪና አገጣጥሞ ከጠረሰ በኋላ በነሐሴ ፱ ቀን ፲፱፻፳፩ ዓ.ም ከጣቱ በ፱ ሰዓት አዲስ አበባ እገባለሁ የሚል ተፈጥራም አሳለፈ የአየር ባቡሩንም ማረፊያ ገና ወደ ጅቡቲ ሳይሄድ መርጦ አሳደግ ነበርና ሥፍራው እንዲዘጋጅ አዘዙ።

ከዚህ በኋላ በነሐሴ ፲፬ ቀን ከጣቱ በ፩ ሰዓት ሲሆን፡፡ ድረዳዋ መጽሐፍን በነሐሴ ስምተው ግርማዊ ንጉሥ መኳንን ቱን ሁሉ አስከትለው ለአየር ባቡር ማረፊያ ወደ ተሰናዳው ቦታ ወደ ገረርሽኝ ሜዳ ሒደው የውጭ አገር መኳንንትም አብረው ሒደው ነበር። ደግሞ ያህን ቀን ለኢትዮጵያ አንድ ተሰቅ የሥልጣኔ ደረጃ የወጣበት ቀን በመሆኑ ሊቀ ጳጳሳቱና ጳጳሳቱ ሁሉ ሒደው ነበር። ከጣቱ ፬ ሰዓት ተከላ ሲሆን ሞጁን ማሰፋ በስላክ ተሰማ። ሙሴ ማዖም ሞጁን አሰጦ ሲሸፍቱ እኳስ ሚዳ ሲደርስ፡፡ ጊዜው ያመና ሆኖ ነበርና መረቱን በተከከለ ለማየት፡፡ ካለመቻሉ የተነሣ ያመናው ካለፈ በኋላ ለመነሣት አስቦ ወደ

መሬት ወርዶ፡ እርጅ፡ ነበር፡ ነገር ግን፡ እደከ፡ እበግ፡ የሚገባበት ሰዓት፡ ስለተላለፈ፡ ሙሴ፡ ማቶን፡ የሞት፡ እደጋ፡ እግኝት፡ ይሆናል፡ ብሎው ግርማዊ፡ ንጉሥና ሌሎችም፡ መኳንንቶች፡ እጅግ፡ አዘኑ፡ ይልቁንም፡ ሚስቱ ማደም፡ ማቡ፡ ጌታ፡ በኃዘን፡ ጠቀረ፡

የሆነ፡ ሆኖ ካፅሰዋት ሰኋላ ሙሴ ማቡ ወደ መሬት፡ የወረደበት ምክንያት በሰላክ፡ ተሰማኛ በምሴት ይደምፅ፡ ብካዪ ወበጽባሕ፡ ፋሌሐ፡ እንደተባለው ሆነ፡፡

[illegible]

ግርማዊ፡ንጉሥም፡በሰፌ፡ፍኃኒን፡ውስጥ፡ካመኳንን፡
ጋር፡ዓጳዖር፡ባሉት፡መምጣት፡ሲጠግብ፡ከበር፡ወደ፡አረራ
ቦት፡ኮፍራ፡ሒዱ፡ሙሉ፡ሞሎም፡በጸሐት፡ከሳምታ፡አቀለበ፡
በዚህ፡ጊዜ፡በዚያ፡ዓክሱ፡ሰዎች፡ሙሉ፡ሞሉን፡ቦትከሻ፡ው፡
ተሸከመው፡ወደ፡ፍኃኒት፡ፍረሱ፡ወሰዱት፡።

ክዚህ፡ ባርመዊ ንጉሠ ቅኢት ዑጵያን ዩክብር ክክብሩ፡
 ስልሙት፡፡ ልመኪናገጣጣጪ፡ ልሙሲ፡ ፒካፒርም፡ ባሉእምበሉ፡፡
 ክክብሩ፡፡ ባጸረቱ፡ ልጸረጉሉት፡፡

በዚህ ጊዜ የሲሪኒካዊ ባለሙሉ ሥልጣንን ሚኒስትር፡
 ሙሴ ደረኤ ደሳየሚያሳኝ ዲህኩር ተናገሩ፡ ቀንሎ ሙሴ ማየ-
 ተናገረ፡ ዲህኩሩን ሲጠርሱ ሲታዩት ወደ አንድ የሥልጣኔ፡
 ደረጃ መድረሱን ያሟላሉት የአየር ባቡር በዘመናቸው ወደ
 አዲስ አበባ በመገባቸው ደሳለኝ አገልግተው ግርማዊ ንጉሠ ታሪካዊ
 ዲህኩር ተናገረው ሲጠርሱ ማርሻ ተረፈና ማርሺዮን ተነ-
 ገና ተጨበጠ፡፡

ከዚህ ቀን ሎጌህ የአየር ባቡር በባርማዊት ንግሥት ነገሥታትና በባርማዊ ንጉሥ ዘመነ መንግሥት ወደ አጼ ስኦክባ ስኦ መግባት መታሰቢያ ሆኖ የጫኖር ሰዓዩ ባኢትዮጵያ አንበሳና የአየት ባቡር የተሰጠች ንሐረ ተፈሪ የሚል ቃል ተጽፎ በት የወርቅ መዝገብ የተባለው በጸሐፊው ትእዛዝ መልደ መስቀል አጅ ቀርቦ ባርማዊ ንጉሥና ሚኒስትሮች የውጭ አገር አዋጅ ፈረመባት ይህም ሁሉ አገራዊ ሲጸም የአየር

ባቡሩ ስምን ገረረ ተብሎ ተሰየመ፤ ገረረ ተብሎ ሲሰየም እንደ አውሮፓ ሠርዓት ልዑል መኩንን ተረድቶ ርክቶ አባተ፤ ሆኖም በአዋሩ ባቡር ላይ ሻምፓኝ አረከሱና ተጠብጠቡ።

በነሐሴ ፲፬ ቀን ግርማዊ ንጉሥ ተፈሪ ልፈረንዖዊ ሪፑ-
ብሊክ መንግሥት፡ ጸሕታቸውን፡ ልመግለጽ፡ ቀንሱ ጸልፈው ቃል፡
በቲራጊዎ ጸሐፉ፡፡

የጸጌሉ ሐክብር ሙሉ ጸጌሮች የረረገሳዊ ሪፑብሊክ
መንግሥት ፕሬዝዳንት፡፡

የኢትዮጵያ መንግሥት ካረፈችላት አገር ካገኘችበት ደስመገው የአየር ባቡር የረረገላት ተመልሷል። በሆነ በሙሉ ማዋገጃች ከጅቡቲ ተነሳች። አዲሱ አበባ በቪሳዓት ስላመደረሱና ያገገሙ በከብርነትና በኛም ጊዜ የአየር ባቡር መጀመሪያው ደታዩኛ ስላመገባች ያስተቸኝኝ። እኛ ካፍላልዋችሁን።

37. $W = 4.6 \text{ L}$

ግርማዊ፡ንጉሠ፡አሳኩተ፡ቲኢግራም፡መሪስ፡

[illegible]

መካከል መጀመሪያ ጊዜ የተደረገው ይህ የአየር መገናኛ ልሳጣት ተግተው አሳስፎ የሆኑትን የሁለቱ አገሬቻችን አስተሳሰብ ወደፊት ከገንቱ የቆየ መሆኑንና የመተማመን ወደፊት መሆኑን ያመለክራል።

2017-2018

ሁለተኛ፡ ጊዜ የአየር ጣቡር ወደ አዲሱ አበባ መግባት፡ ነሐሴ ፩ኛ ቀን፡ የአየር ጣቡር፡ እንዲሰጥ ታውቆ፡ ነበርና፡ የአቶ ባበሉ ሁኔታ፡ በጽንጫ ሲሰናዳ፡ ዋሐ፡ ነሐሴ ፴ ቀን፡ ግርማዊ ንጉሠ፡ በመኳንንቶቻቸው ታጅበው ለመቀጣገድ ወደ ተሰናዳው፡ ቦታ ሔዱና፡ አምሮ፡ በተሰናዳው ወንበር፡ ሳይተቀመጡ፡ ያገሩትን መኳንንቶችና የውጭ አገር መኳንንቶችም፡ በየማፍርቻቸው

ከተቀመጡ በኋላ በ፯ ሰዓት በኢረብኩል እያንጸበበ መጣና ገርማዊ ንጉሥ ወደ አሰባት ቀርቦ ሰላምታ ሰጠ። ገርማዊ ንጉሥም ተነሥተው የአየሩ ባቡር ወደ አሰባት በቀረቡ ጊዜ ፬ ሰዎች ነጹ ወን። ውሲባ ሮኤንጊልን ተሸክመው አቀረቡትና እንኳን ደስ አሰህ። ብለው ሰላምታ ሰጡት።

ከዚህ በኋላ ዲሳክር ተነበበና ሐውሲ ባሮኤንጊል የእ ትዮዳዊ ዓክብር ኮከብ ኒሻን በአንገቱ አሠሩልት። ቀንሱም ሐውሲ ሲያስታክብ ባሳምበሱን ኮከብ ኒሻን በደረቱ አደረጉልት። የእ ትዮዳዊ ሐጽቶ የአየር ባቡሩን መንደሩ ተምረው እየሳ ደቀቸው ለሠራቸውን ሲፈጽሙ ለማየት ያብቃን እያሉ ሕዝቡ ደስታውን ገለጸ። ገርማዊ ንጉሥም ከጄርመን መንግሥት ከጃንኮርስ ጤት ወደ ኢትዮጵያ እንዲመጣቸው የመረጡት እያሮፕላን ደሰ ለህጋት ስለ ደረሰናቸው ታላቅ ደስታቸው መሆኑን ገልጸው ተናገሩ።

ክፍል ዘጠና ስምንት፡

የአስከንድርድር የኢትዮጵያ የሮብያም ሊቀ ጳጳሳት አቡነ ዮሐንስ፡ ወደ ኢትዮጵያ መጡ የመጡበትም ምክንያት ኢትዮጵያን ለማየትና ገርማዊት ንግሥተ ነገሥታት ዘውዲቱንና ገርማዊ ንጉሥ ተረፈን ሕዝቡን ሁሉ ለመገባወጥና ለመባረን። በሊቀደጃው እግዚአብሔር በታላላቅ ገዢ ቀን ፲፱፻፳፯ ዓ.ም ከምድረ ግብፅ ተነሥተው በታላላቅ ፳፬ ቀን ጁቡቲ ደረሱ።

እስከ ጁቡቲም ሊቀበላቸው የወረዱ ብፁዓን የኢትዮጵያ ጳጳሳትና አጤጊ ገብረ መንፈስ ቀዱስ ሌሎችም መኳንንቶች በአንድነት ሆነው በደስታ ተቀበላቸው። በታላላቅ ፳፱ ቀን ድሬዳዋ በገቡ ጊዜ ከህፍቱም መኳንንቱም አክብሮ ተቀበላቸው በታላላቅ ፳፬ ቀን ከድሬዳዋ ተነሥተው በ፳፭ ቀን አዲስ አበባ ገቡ። ገርማዊ ንጉሥም መኳንንቱን ሁሉ አስከትለው በባቡር መቶሚዳ ይጠብቁ ነበርና ሊቀ ጳጳሳት በደረሱ ጊዜ በክብር ተቀብለው ለማረፊያ ወደ ተዘጋጅላቸው ጤት በአቀሞባቸው ወሰዱባቸው።

በታላላቅ ፳፱ ቀን የሰዓት ክርስቶስ በዓል ነበርና በዚሁ ቀን በቤተ መንግሥት ተልቅ የክብር አቀባበል ተደረገ ገናቸው። ይህም የሊቀ ጳጳሳቱ ወደ ኢትዮጵያ አመጣኙ አዲስ ነገርና ለኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ሳሳት ክብርና መብት መልካም አርአያነት። ስለ መልካሙ አርአያ አቀባበልም ግርማዊት ንግሥትና ገርማዊ ንጉሥ ዘውዲታቸውን ጭነው በዙፋን ተቀምጠው ይጠባበቁ ነበርና ሊቀ ጳጳሳቱ ከአውቶሞቢል ወርደው ወደ ዙፋኑ ሲቀርቡ እየተነሡ ተመው ቡራኪ ተቀበሉ።

ከዚህ በኋላ የሊቀ ጳጳሳቱ ዲሳክር ተነበበና ሲጤረስ ሊቀ ጳጳሳት አቡነ ቴርሎስ፡ ስለ አቡነ ዮሐንስ መምጣት ደስታቸውን ለመግለጽ ሲሉ ዲሳክር ተናገሩ። በመጨረሻም አቡነ ዮሐንስ ተነሥተው አዊር ቃል ተናግረው ባርከው

አሳርገው ተቀመጡ፡፡

ከዚህ በኋላ ካህናቱ ጓሲብሑ እያሉ አሸበሹና ሲጪ ርሑ ወደ ማረፊያቸው ለመሄድ በከብር ተመለሱ፡፡

ግርማዊ ጓጉሥ ተፈሪም የሀገራ የኢትዮጵያ ቤተክርስቲያን ከመምህራንዋ መካከል ጳጳሳቱ ስለ ተሾመ ሳት ትልቅ ከብር አገኝታ ሳለች አሁን ደግሞ ራሳቸው ሊቀ ጳጳሳቱ አቡነ ዮሐንስ ሊገቡባቸዋት በመምጣታቸው ትልቅ ጸሐት ተስምቷታ ልና ደግሞ የበላጩ ከብርና ጸሐት እንዲሆንላት የደብረ ሲባኖስን አመገና ደግሞ ሌካ አንድ መምህር ጳጳሳት አድርገው ሂሹው ልን ብለው በፍቅርና በወደጅነት ለመቸዋቸው፡፡

ሊቀ ጳጳሳቱ አቡነ ዮሐንስም ግርማዊት ጓግሥትንና

ግርማዊ ጓጉሥን ጸሐ ለማስተናገድ የኢትዮጵያን መምህራን ከብር ለመግለጽ ሲሉ በጥር ቅን በደግማዊ ምኒልክ መታሰቢያ ቤት ቅዱሴ ቀድሰው እመገና ገብረ መንፈስ ቅዱስን የጳጳሳት ቅባት ቀጥተው ለማቸውን ሳይረከቡ ብለው ጳጳሳት ሾሙ ቀቸው፡፡ ሆኖ ተኛውን መምህር ግን መርጣቸው በስደዳቸው ሁኔታ 2ዜ እሾመዋልሁ ብለው ተከፋ ስጥተዋል፡፡

በጥር ፩ቀን አቡነ ዮሐንስ የእስክንድርያው ፓትርያርክ ካግርማዊ ጓጉሥ ጋር ለመካከል ለመነሱ ሕንጻ በተዘጋጀው ቦታ መሠረቱን ለመባረክ መጥተው ሳለ የመካከል ለሕይወት የከብር ልብሳቸውን አብሰው ቀመው ፀፀ እግዚአታ ካደረሱ በኋላ ፓትርያርኩ ጸሎተ ቡራኪ እድርሰው ከጪረሱ በኋላ መሠረቱን ባረኩ አቡነ ዮሐንስ ከግብፅ ያረሰ መጥተው አቡነ ድርሰው ሊቀ ጳጳሳትና ጳጳሳት ባሉበት የተመሠረተው ቤተ መቅደስ የታደሰው ታሪካዊ ቦታ (ሕንጻ) መሆኑን ያስረዳል፡፡

በጥር ፪ቀን የሊቀ ጳጳሳቱ ወደ ሀገራቸው መመልስ የተቀረጠ ሲገባ ስለሆነ ግርማዊት ጓግሥት ዘውዲቱ ግርማዊ ጓጉሥ ተፈሪ ልዕልት መነሻና ሌሎችም ብዙ መኳንንቶች ሊቀ ጳጳሳትን ለመሸፈን ወደ ግብር መቀመጫ ወርደው በከብር ሸኝተው ተመለሱ፡፡

ካፍል ስጦና ስጦና

ስለ ሌላ ጉባሣ ወሌ መካደት፡፡

ሌላ ጉባሣ ወሌ በደግማዊ ምኒልክ ዘመነ መንግሥት ወደዘሮ ዘውዲቱ ምኒልክን አግብተው በታላቅ ከብር ይኖሩ ነበር፡፡ በሐጽ እያሉ ጊዜ ግን በግዞት ተቀምጠው ሳለ ቸርነቱ የሚያልቅበት አምላክ መገራታቸውን አይተ የሐጽ እያሉን አልጋ ወደ ባለቤታቸው ወደ ወደዘሮ ዘውዲቱ አዛውሮ ባለቤታቸውም ቀብሮ ዘውዱ በአንደነት ጭነው ጓግሥት ነገሥታት ዘኢትዮጵያ ሊባሉ ሌላ ጉባሣ ወሌ በጊደድርን ተሾመው ሌላ ሚስት እንዲያገቡ ተፈቅዷቸው በታላቅ ከብር ወደ አገር ግዛታቸው ወደ በጊደድር ሕይወት በደብረ ታቦር ከተማ በከብርና በተደሳ ሲኖሩ በ፲፱፻፩ ዓ.ም የበጊደድር ግዛት ይቅርብኛል የሕብትን አገር የጁን ለጡኝ ብለው ለመኑ ግርማዊት ጓግሥትና ግርማዊ ጓጉሥም የሰመቱትን ለመስጠት ቁርጥ አሳብ አድርገው በዚያ ወራት ግርማዊ ጓጉሥ የኢትዮጵያን ስሜን ለመገብኘት ወደ ደሴ ሰመረ ነሣት አሰበው ነበርና ከዚያ የሌላ ጉባሣ ወሌ አሳብ ለመረዳም ወረኢሉ ያረሰ መጥተው እንገናኝ ብለው ሲልኩባቸው ነገ ሠለሰት እያሉ ሳይነሡ ቀሩ ሁሉ ተኛው ቢልኩባቸው ለመገናኘት ምክንያት እያበዙ ካለቸገሩ ባይሆን ወደ አቅራቢያቸው ይታዘዙና የመከደታቸው ቁርጥ ይታወቅ ተብሎ በዚሁ ግድቅ የአረም የአዘቦ ጋሳ አርሰ በርሱ እየተዋጋ ይጋደሳል ከብትም ይዘረፋል የሚለት ወሌ ተሰምቶ ነበርና የተዘረዘውን ከብትም ገንዘብ እንዲያመላልሱ ለሞተውም እንደ አገሩ ደንብ የነፍስ ዋጋ እየቀበሉ እንዲያስታርቁ እምቢ ቢልም እንዲወጉት ተብለው ቢታዘዙ ባልታዘዙበት አገር ቀድላ ሠፍረው አገሩን ሲያሳድሙና ጦር ሲያበረቱ ከረሙ፡፡

ደግሞ የሚቀጥ መስላው ጋሳም እምቢ እልኝ ብለው ከወረደሉም ከአዲስ አበባም ብዙ ጥያቄ ተሰክሳቸውና ጦራቸውን ካደራጁ በኋላ አመጣለሁ ብለው የሳኩትን ቋል ተቀውት በኩርቻ ለዘር ነው የከረምሁት ምክው እያዝቱ ልኝም ወደ ብሉው

ወቅቱው፣ ንጉሥ፡ ወረደሉ፡ ካልመጡ፡ አልመጣም፡ ማለታቸውን፣
የሚያስረዱ የካቲት፡ ፬ ቀን፡ ላኩ።

ካዚህ፡ በኋላ፡ ወታደር፡ እየሰበሰቡ፡ ማስማሳቸው፡ በባርሞዊ፡
ሳይ፡ ያሳሉት፡ ወራ፡ በማስወራታቸው፡ የመካፈላቸው፡ ነገር፡ ተገለጠ።
ባርሞዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ የበጋምድር፡ አገር፡ እንዲያደግግ፡
ሰላም፡ ስላ፡ አሰቡ፡ ነገሩን፡ ለማብረድ፡ እርሱ፡ በርሳቸውን፡ ደም፡ እንዲገፋ፡
ሰላም፡ የተበደሉት፡ ነገር፡ እንዲሉ፡ እስታውቅንና፡ አላብህን፡ እንዲገፋ፡
ሰላም፡ እሁንም፡ ንጉሥ፡ ተረፈ፡ ወደ፡ ደሴ፡ ሊሄድ፡ ነውና፡ በዚህ፡ ቀን፡
እንገናኝ፡ ብሎ፡ በላኩበህ፡ ቀን፡ እንድትመጣ፡ ይሁን፡ ብለው፡ ሲልኩ፡
ባቸው፡ ምሳሽ፡ ሳይሰጡ፡ ቀሩ፡ እንዲሁ፡ ምሳሽ፡ በመንሳታቸው፡
ላንፋት፡ መቀረጣቸውን፡ አውቀው፡ ባርሞዊት፡ ንግሥት፡ እንዲገናኝ፡
እየመላከት፡ ሞላት፡ ጊዜ፡ እጅግ፡ የሚያሳዝን፡ የምክር፡ ቃል፡ ላኩባቸው።
ቸው። ነገር፡ ግን፡ ለላኩባቸው፡ ምክርና፡ ተግሣፅ፡ የበቃ፡ መልስ፡ የማይሰጡ፡
ሰላም፡ ስላሉ፡ ባርሞዊ፡ ንጉሥ፡ ተረፈ፡ የክርስቲያን፡ ደም፡ በካንታ፡
እንዲያደራ፡ የወቅሳና፡ የምክር፡ ቃል፡ ሳኩባቸው።

የሆነ፡ ሆኖ፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ ወሎ፡ ልባቸው፡ ስጦርነት፡ ተሰሣጸ፡
ቷልና፡ ማንም፡ ሲመክራቸው፡ ከቀም፡ ነገር፡ አልቀጠሩትም። ደጃዝማቸ፡
መራታቸው፡ በመንግሥት፡ በኩል፡ ብዙ፡ የጦር፡ ሠራዊት፡ ይዘው፡ የዕርቅ፡
ፍጻሜ፡ ለመረዳት፡ ሲጠባበቁ፡ የራስ፡ ጉግሣ፡ ወሎ፡ ሠታውራሪዎች፡
ወደ፡ ራሳቸው፡ ቀድመው፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ በስተኋላ፡ ተሰልፈው፡ የምንቀጥጥው፡
ጫጫሆ፡ በረፍቶ፡ ነውና፡ ጫጫሆን፡ እንዲታልቅ፡ በቀኝም፡ በግራም፡
በስተኋላም፡ ይሉትን፡ ዘመዶቹን፡ ወደጃዝማቸውን፡ ሁሉ፡ አነቃቁ፡
እያሉ፡ እየተላላኩ፡ ደረሱናቸው። በመጋቢት፡ ፩ ቀን፡ ፲፱፻፩ ዓ.ም፡
ከደጃዝማቸው፡ መራታቸው፡ ሠረዘር፡ የቂስባት፡ መንገድ፡ ያህል፡ ቀርቦ
በው፡ ሠፍረው፡ ነበር።

ደጃዝማቸው፡ መራታቸው፡ በካንታ፡ እርሱ፡ በርሳቸውን፡ ደም፡ እንዲገፋ፡
ሰላም፡ ብለው፡ የዕርቅ፡ ቃል፡ ሲልኩባቸው፡ እምቢ፡ ብለው፡ እንዲገናኝ፡
በመጋቢት፡ ፩፻፶፯ ቀን፡ በማለዳ፡ ተሰልፈው፡ ጉዞ፡ ሲጀምሩ፡ ደጃዝማቸው፡
መራታቸው፡ ለሰላም፡ የላኩት፡ አውጭንና፡ ተሰልፈው፡ መምጣታቸውን፡
ከነገራቸው፡ በኋላ፡ በነጋሪትና፡ በመልከት፡ አሰልፈው፡ መካቸው፡ ተጋጥመው፡
እንደ፡ ሰላም፡ ያህል፡ እንዲ፡ ተዋጉ፡ ራስ፡ ጉግሣ፡ ወሎ፡ ድል፡

ሆነው፡ በጦርነቱ፡ ውስጥ፡ ሞቱ። በራስ፡ ጉግሣ፡ ወሎ፡ ምክንያት፡
የረሰሰው፡ ደም፡ ራስ፡ ጉግሣን፡ ተፋርዶ፡ በቅድመ፡ እግዚአብሔር፡
ፋደቸውን፡ ሳይከፍላቸው፡ አይቀርም።

ክፍል አንድ፡ መቶ፡

ሰላ፡ ባርማዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ ዕረፍት፡
 ባርማዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ እግዚአብሔርን፡
 ሰውን፡ ዲስ፡ አሰኝተው፡ የነገሡበትንም፡ ዘመን፡ ሁሉ፡ በሕገ፡ መነኮ
 ሐት፡ ንጹሕ፡ ሆነው፡ ጸምንና፡ ጸሎትን፡ አዘውትረው፡ መልካሙን፡ ብ
 ራቸውንና፡ ንጹሐዊ፡ ገድካቸውን፡ ለታሪክ፡ አቅርረው፡ በሥራቸው፡
 ሁሉ፡ ለነገሥታት፡ መልካም፡ እርአይ፡ አሳይተው፡ መንፈሳዊ፡ ሥራቸውን፡
 ካረጸሙ፡ በኋላ፡ ካመጋቢት፡ ፫ ቀን፡ ጳምሮ፡ ፕቂት፡ በፕቂት፡ ሲያ
 ማቸው፡ ስንብት፡ ሕመማቸው፡ ሰላ፡ ጸናባቸው፡ ዲስተር፡ ሐካር፡ በት
 ጋት፡ ሲያከሙባቸው፡ ነበር፡ ነገር፡ ግን፡ ያሉ፡ ሊቃዲ፡ እግዚአብሔር፡
 የሚሆን፡ ነገር፡ የሰምና፡ ካመጋቢት፡ ፩፻፳፯፡ በኋላ፡ ሕመማቸው፡ እየ
 ጠናባቸው፡ ስለሐዱ፡ በተወለዱ፡ በህይወታቸው፡ በነገሡ፡ በ፲፬ ዓመ
 ታቸው፡ በ፲፱፻፳፪ ዓ.ም፡ መጋቢት፡ ፩፬ ቀን፡ በ፲፱ ዓ.ቀት፡ እርረው፡ ለአባ
 ታቸው፡ ለዲግማዊ፡ ምኒልክ፡ መታሰቢያ፡ ባሳፀፉት፡ ቤት፡ መቅደስ፡ በሥ
 ርዓት፡ መንግሥት፡ ተቀበሩ፡፡

በኢትዮጵያ፡ ልማድ፡ ነገሥታት፡ ሲሞቱ፡ አልጋ፡ ወራሹ፡ በዙፋኑ፡
 ካተተካ፡ በኋላ፡ ሕዝቡ፡ ሲረጋጋ፡ ይለቁሉ፡ ነበር፡ እንጂ፡ ዕለቱን፡ እንዲያ፡
 ሊለቁሉ፡ ቀርቶ፡ ወሬም፡ አዲሱም፡ ነበር፡ ይኸውም፡ ሊታወቅ፡ የጎን
 ደር፡ ገዥ፡ ራስ፡ አሊ፡ በሞቱ፡ ጊዜ፡ አልቃሽ፡ እንዲህ፡ ብሎላቸው፡፡
 እኛ፡ እኛ፡ ነው፡ እንጂ፡ የእስራኤል፡ ሞት፡፡

አሉን፡ እንዲያልቅ፡ ሰው፡ ለምን፡ ቀበሩት፡፡
 ባርማዊት፡ ንግሥት፡ ነገሥታት፡ ዘውዲቱ፡ ባረፉበት፡ ቀን፡ ግን፡
 ሰላ፡ ዲግነታቸው፡ ብዛት፡ ባርማዊ፡ ንጉሥም፡ መኳንንቱና፡ ወዲዛዝቱም፡
 ኃዘናቸውን፡ ለመታገሥ፡ የማይቻላቸው፡ በመሆኑ፡ ካረፉበት፡ ሰዓት፡
 ጳምሮ፡ እስከ፡ ፱ ቀን፡ ድረስ፡ በግልጽ፡ ሲለቁሉ፡ ስነበት፡ ሞስተኛው፡
 ቀን፡ እንዲያ፡ ባርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረፈ፡ መኳንንቱንም፡ ወዲዛዝቱንም፡
 ሠራዊቱን፡ ሁሉ፡ ለብስበው፡ በጸገማዊ፡ ምኒልክ፡ መታሰቢያ፡ በወለሉ፡
 ሰላ፡ ዙፋን፡ ተዘርግቶ፡ ታሳቂ፡ ፎቶግራፋቸው፡ በዙፋን፡ ሳይ፡ ተጸርጎ፡
 መኳንንቱና፡ ወዲዛዝቱ፡ ልዩ፡ ልዩ፡ የሆነ፡ ፎቶግራፋቸውን፡ ዲዛው፡ በመ
 ታሰቢያ፡ ቤቱ፡ ዙሪያ፡ እየዘፋ፡ ጥልቅ፡ ኃዘን፡ የተቀሳቀሰው፡ ልቅሱ፡

ተለቀሰባቸው፡፡ እጳካቱና፡ ቆሞሳቱ፡ ከካህናቱ፡ ጋር፡ ሥነ፡ ፍትሐቱን፡
 እየረቱ፡ ሲያልቅሉ፡ ዋሉ፡ የዘመድ፡ ቅስ፡ ወዲህ፡ ሲረታ፡ ወዲህ፡ ሲያ
 ልቅሉ፡ እንዲ፡ ተባለው፡ ሆነ፡፡

በዚህ፡ ጊዜ፡ ከኃዘንተኞቹ፡ እንዲኖረው፡ ቀጥሎ፡ ያለውን፡ የፊ
 ዘን፡ እንጉርጉሮ፡ እንጉራጉረ፡፡

ለናንት፡ አልቅሉ፡ እንጂ፡ አታልቅሉ፡ ስርሷ፡፡

ዘውዲቱ፡ አልሞተችም፡ ግባች፡ ካመቅደሷ፡፡

ደቂት፡ ተራሷ፡ ነው፡ ወንጌል፡ ነው፡ ቀሚሷ፡፡

ከውዲቱ፡ ማርያም፡ እየረፍም፡ መሳሷ፡፡

በጸም፡ በጸሎት፡ ነው፡ ቀድሞም፡ መታደሷ፡፡

ዘውዲቱ፡ ምኒልክ፡ የካህናት፡ ተድሐ፡፡

ዘውዲቱ፡ ምኒልክ፡ የነዲያን፡ ሾላ፡፡

ወንጌልዊት፡ ንግሥት፡ የሌለበት፡ መሳ፡፡

ምናሌ፡ ቀረብኝ፡ እርሷ፡ እረር፡ ስትሰሳ፡፡

በዲሞት፡ ጉዳና፡ በሚያስረከው፡ ደን፡፡

እንዲምን፡ እሳቃት፡ ንግሥት፡ ብቻዎን፡፡

ብቻዎንም፡ እየደደል፡ ንግሥት፡ የሌደት፡፡

ተካትለዎታል፡ ከኋላ፡ ካሌት፡፡

ብዙ፡ ወዲዛዝቶች፡ ብዙ፡ መኳንንታት፡፡

ማንም፡ ሰው፡ አልቀረ፡ ካባታው፡ ሎሊ፡፡

ዘሬም፡ ባንቲም፡ ሚዲ፡ ቀድሞም፡ በሰገሊ፡፡

እነራስ፡ ሉልስገደ፡ እነጉሳህ፡ ወሊ፡፡

እነዲጃቸ፡ መርድ፡ እነዲጃቸ፡ ግድሊ፡፡

ባርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረፈም፡ እዘንተኞቹን፡ ሲያደናኝ፡ ስንብ

ተው፡ መጋቢት፡ ፩፻፳፯፡ ቀን፡ ቀጥሎ፡ ያለውን፡ ዓዎች፡ ዓወች፡፡

ዓዎች፡፡

ንጉሥ፡ ተረፈ፡ መኳንንት፡፡

ሰላ፡ ስበው፡ ሊጣረዱትን፡ በሕዝቡ፡ አድሮ፡ መርጦን፡ እንዲ

ናገረው፡ ዓዎች፡ የእናትና፡ የልጅ፡ ቃል፡ ኪዳናቸን፡ ሳይረከቡ፡ በእሱ፡

ሕግና፡ ተደዛዝ፡ ሰው፡ ሆኖ፡ ካመጠቀ፡ የሚቀር፡ የሰምና፡ በፕቂት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ቀን፡ ሕመም፡ ስላ፡ እረፈና፡ ሰላ፡ ተቀዳጸምን፡ ምንም፡ የባርማዊት፡

ንግሥተ፡ ነገሥታት፡ ማህረ፡ ስነም፡ ልመክ፡ ኢትዮጵያ፡ ኃዘናቸን፡
በሆን፡ ባሕዝቡ፡ እረኛ፡ ንጉሥ፡ መተካቱ፡ የቀየ፡ ልማድ፡ ስለሆነ፡
እኔም፡ በታላላቅነት፡ መንበረ፡ ደዊት፡ ሆኜ፡ በእግዚአብሔር፡ ቸር
ነት፡ እጠብቅሃለሁኝ፡ ነጋዴም፡ ነጋዴ፡ ገበሬም፡ እረከ፡ ነጸባቶቹ፡
ሲያደዝ፡ በመጣው፡ ሐገና፡ ደምብ፡ እስተደድርሃለሁ፡ መጋቢት፡
፳፫ ቀን፡ ፲፱፻፳፪ ዓ.ም፡፡

ክፍል፡ አንድ፡ መቶ፡ አንድ፡

ራስ፡ ጉግሣ፡ ወራ፡ ድል፡ ሆነው፡ የምሥራቹ፡ የመጣ፡ ዕለት፡
የ፳፯ሆይ፡ ቃል፡ ለመካንንቱ፡ የተነበበው፡ ይህ፡ ነው፡፡

ፊጣሪዎች፡ ኢትዮጵያን፡ ዘወትር፡ እንደ፡ ጠበቃት፡ ነው፡፡ እሁ
ንም፡ እንኳን፡ በዚህ፡ በአሁኑ፡ ጠብ፡ የክርስቲያን፡ ደም፡ እንደደረሰ
ብኝ፡ እንደ፡ ተቻለኝ፡ ጥሬ፡ ነበር፡ ምንም፡ ኃይሉን፡ ለፊጣሪዬ፡ ጣሪያው፡
ለመግል፡ ለማልበቃው፡ የቸርነቱን፡ ሥራ፡ በሥራ፡ ከዚያም፡ ወገን፡
ካኛም፡ ወገን፡ የሞቱት፡ ወንድሞቻችን፡ ናቸውና፡ ለፊጣሪዎችን፡ ምስ
ጋናና፡ ደስታቸንን፡ ለመግለጫ፡ ይኸው፡ ከነግህ፡ እስከ፡ አሁን፡ ድረስ፡
በደስታ፡ ዋልን፡ የእንግዲሁን፡ ደስታ፡ ለውጠን፡ ፊጣሪዎችን፡ ለማ
ስብ፡ እናድርገው፡፡ እግዚአብሔር፡ ኢትዮጵያን፡ ይጠብቃት፡፡

ከዚህ፡ በኋላ፡ ግርማዊ፡ ፳፯ሆይ፡ በጦርነቱ፡ ምክንያት፡ የበጋ
ምድር፡ እገርና፡ ሕዝብ፡ ስለ፡ ተጉዳ፡ ወደፊት፡ እየለማ፡ እንዲሔድ፡
መሉ፡ ፈቃደቸው፡ ሆኖ፡ በበጋምድር፡ ሹም፡ ሸር፡ እደረጉ፡፡ ራስ፡ ጉግሣ፡
ወራ፡ በካንቱ፡ ተነሥተው፡ ለሕዝብም፡ ለአገርም፡ ለመጥራት፡ ምክን
ያት፡ መሆናቸውንና፡ እርሳቸውም፡ መጥፋታቸው፡ በጋምድር፡ ያህል፡
ታካቅ፡ አገር፡ ገልገላቸው፡ ለመጉዳት፡ ችግሩን፡ የሚያመለክቱለት፡
ልዑል፡ ራስ፡ ካሣን፡ አገረ፡ ገዥና፡ ደኝነት፡ ጠባቂ፡ እድርገው፡ ሹመ-ሐት፡
ይኸውም፡ አገር፡ ለልዑል፡ ራስ፡ ካሣ፡ ሲሰጥ፡ የተነገረው፡ ዓዋጅ፡ ቀጥሎ፡
የተዳረው፡ ነው፡፡

ዓዋጅ፡፡

ምዓ፡ አንበሳ፡ ዘአምነንደ፡ ይሁዳ፡ ቀዳማዊ፡ ኃይለ፡ ሥላሴ፡
ሥዋው፡ እግዚአብሔር፡ ንጉሡ፡ ነገሥት፡ ዘኢትዮጵያ፡፡

ሐራስ፡ ካሣ፡ ከርብ፡ በሳይ፡ በጋምድር፡ ሳይንታት፡ በግዛት፡
ከርብ፡ በታቸ፡ በቀራጭነት፡ ለጥቸለሁና፡ የበጋምድር፡ ሰው፡ ራስ፡ ጉግሣ፡
ወራ፡ ቀድሞ፡ ወደ፡ የ፳፡ ያዛውሩኝ፡ ብለው፡ ቢለምት፡ የእዝመራ፡ ጊዜ፡
ነውና፡ የበጋምድርን፡ ዘማቸ፡ ሳይሰነሡ፡ ከርብ፡ በሳይ፡ ያለውን፡ ግልትደ
ርና፡ እጅከሮቹን፡ ይዘው፡ መጥተው፡ በፊት፡ የከገደውን፡ ጋሳ፡ ይውጉ፡
ብለን፡ ለደታን፡ ብናዛቸው፡ እናንተንም፡ እሳረቃዳችን፡ እስነሥተው፡
በክረምት፡ እጉላልተው፡ በመጨረሻም፡ ያልተሠራው፡ ሹት፡ ነገር፡

አካወርተው፡ ከዚህ፡ ሁሉ፡ ጥፋት፡ የደረሰከው፡ በናፋት፡ አላማወቀኛ፡
በራሱ፡ ጉግሣ፡ ተጓዦል፡ መሆኑን፡ መርምረ፡ እውነቱን፡ ስለ፡ አገሁት፡
ደም፡ መፍሰሱ፡ አልቀረምና፡ የሚቀጣውን፡ ገሳህን፡ ምሬሃላሁና፡ መን፡
ግሥትን፡ የወጋህ፡ ጥፋተኛውም፡ ያልወጋህ፡ ፈቃደኛውም፡ ከሰጠሁ፡

ደኛ፡ ድረስ፡ ደብረ፡ ተቦር፡ ገብተህ፡ ሳግኝህ፡
አኮክ፡ ደግሞ፡ ተጓዦል፡ ገብተህ፡ ፊቃደኛነትህን፡ ያሳስታው
ቀህ፡ እንደሆነ፡ ግን፡ ካፕሌ፡ ተቀጠራለህ፡ ሚያዝያ፡ ፬ ቀን፡ ፲፱፻፸፪ ዓ.ም፡

ክፍል፡ አንድ፡ መቶ፡ ሁለት፡

ስለ፡ ግርማዊት፡ ንግሥተ፡ ነገሥታት፡ ተዝካሮ፡

በግንቦት፡ ፫ ቀን፡ ግርማዊት፡ ካረፉ፡ ፱ ቀን፡ ስለሆነ፡ ካረፉበት፡
ቀን፡ ጸምፎ፡ እስከ፡ ዐርባ፡ ቀን፡ ድረስ፡ በአዲስ፡ አበባና፡ በአውራጃዎ፡
ይሉ፡ አደባባሪት፡ ሁሉ፡ ሰዓት፡ ሌሊት፡ ሲረቱ፡ ስንብተው፡ ነበርና፡ በዚሁ፡
ቀን፡ ካህናቱ፡ ሁሉ፡ ተጠርተው፡ መጥተው፡ ዋዚሞ፡ ቆመው፡ አመጡ፡
ካሊሊቱም፡ በ፬ ሰዓት፡ ማኅሊት፡ ተጀመረና፡ በየአድባባሪት፡ ሲዘመር፡
አዲረ፡ ሌሊት፡ ፍትሐቱም፡ ከተፈጸመ፡ በኋላ፡ በሌቀ፡ ካህናቱ፡ በመል
አከ፡ ገነት፡ ወልደ፡ ሐና፡ አቅራቢነት፡ ወደ፡ ጃንሆይ፡ ግቢ፡ መጡ፡

፫ ሰዓት፡ ተኩል፡ ሲሆን፡ ጃንሆይ፡ ከልፍኝ፡ አዲራሽ፡ ተነሥተው፡
ወደ፡ ዲሱ፡ ገቡ፡ ዲሱም፡ በራት፡ በር፡ በኩል፡ ባሰው፡ ሚዲ፡ በሰፊው፡
ሆኖ፡ አምፎ፡ ተሠርቶ፡ ሊረሰ፡ መጋለጫ፡ ይመስል፡ ነበር፡ መጋረጃ
ውና፡ ምንጣፉም፡ እጅግ፡ ያላገለገለ፡ ነበር፡

በዚህ፡ ያቀማመጡ፡ ተራ፡ ቀጥሎ፡ ያሰው፡ ነው፡ ግርማዊ፡ ጃንሆይ፡
ለመመልከት፡ ካፍ፡ ካል፡ ቦታ፡ በወምበር፡ ተቀመጡ፡ ከጃንሆይ፡ በስተ
ኋላ፡ ልዑል፡ አሰሩ፡ ወሰን፡ በወምበር፡ ተቀምጠው፡ ነበር፡ ከጃንሆይ፡
በስተቀኝ፡ ብፁዓን፡ የኢትዮጵያ፡ ጳጳሳት፡ በወምበር፡ ተቀመጡ፡
በስተግራም፡ በኩል፡ ልዑላን፡ መሳፍንትና፡ ከቡራን፡ መኳንንት፡ ነበሩ፡
የግቢ፡ ሹማምንትና፡ አጋፋሪዎችም፡ ቀመው፡ ያስተናብዱ፡ ነበር፡
አንዲሁ፡ በሚያስደንቅ፡ አኳኋን፡ ግብዣው፡ ተፈጸመና፡ ብዙ፡ ነጻደን፡
ተሰብስበው፡ በሰፊው፡ ዲሱ፡ ውስጥ፡ በሰተው፡ እስኪጠግቡ፡ ጠጥ
ተው፡ እስኪረኩ፡ ድረስ፡ ተጋብዘው፡ የተረፉትንም፡ ለራታቸው፡
ይዘው፡ እየመረቁ፡ ሲሰናበቱ፡ ብዙ፡ ብርና፡ ብዙ፡ ጣቃ፡ አቡጁዲድ፡
መጣና፡ በጃንሆይ፡ ሠቱ፡ ተከመረ፡ ከዚህ፡ በኋላ፡ አደጋደጋደጋቸው፡
፲፭ ነንድ፡ አቡጁዲድና፡ ፪ ማርቅ፡ ሠባ፡ በተራ፡ ያደሱት፡ ነበር፡
ከዚህም፡ ሌላ፡ ብዙ፡ ሊረሰና፡ በቅሎ፡ የተጠነከ፡ ያልተጠነከ፡ ቀረ
በና፡ አጅና፡ አግር፡ ለሌላቸው፡ ደዌ፡ ሥጋ፡ ለበረታባቸው፡ አካላቸው፡
አግደል፡ ድሆች፡ ተሰጡ፡ ብዙ፡ ልብስም፡ በየዓይነቱ፡ ቀርቦ፡ ሌመ
በሰቶቸና፡ ጠዋራ፡ ለሌላቸው፡ ሸማግሌዎች፡ ታዲያና፡ በ፫ ሰዓት፡

ጃጓዩ፡ ከጸሐ፡ ተነሥተው፡ ወደ፡ ቤተ፡ መንግሥቱ፡ ገቡ። ነጻጸ
ንም፡ በጸሐታ፡ ተመልሱ። በዚህ፡ ጊዜ፡ ስሉ፡ ግርማዊት፡ ዕረፍት፡
ሥዕል፡ ሠላራው፡ አለፉ፡ እሳያሱ፡ የተቀኙት፡ ሥላሴ፡ ቅኒ፡ ቀጥሎ፡
ያው፡ ነው።

ተመየጢ፡ ተመየጢ፡ ስላመ፡ ሰጣዊት፡ ንግሥትነ።
ወንርዳዲ፡ ብኪ፡ ነጥላሂ፡ ዘኃይሉ፡ ሥላሴ፡ ስላመ።
ተስፋኪ፡ በኃይሉ፡ ሥላሴ፡ አካሉ፡ ተኃትመ።
ወእመ፡ ንዋምኪ፡ ነኝ፡ ዘአቢ፡ ሚሊክ፡ ንዋም።
ፀሐየ፡ ንብረትነ፡ አምፀልመ።
ወንዋመ፡ አላዓዛር፡ ይኸን፡ ንዋምኪ፡ ቅድመ።
እስከ፡ መጽእ፡ እየሱስ፡ ያግመ።

ክፍል አንድ፡ መቶ ሦስት፡

ጸጃዝማቸ፡ ሙሉ-ጌታ፡ በሞረት፡ የጥጽ፡ ልጅ፡ ለሰሆት፡ የአፄ፡
ምኒልክ፡ ዘመድ፡ ናቸው። በአፄ፡ ምኒልክ፡ ዘመን፡ የገንዘብ፡ ሚኒ
ስትር፡ ነበሩ። በልጅ፡ እያሱ፡ ዘመን፡ ግን፡ ተሸረው፡ ስሉ፡ ወደገው፡
ራሱ፡ ቢተወደድ፡ ዘመደቸው፡ ስላሆኑ፡ ጸጃዝማቸ፡ አሰኝተው፡
ጌሚራን፡ ሾሙዋቸው።

በ፲፱፻፱ ዓ. ም. ንግሥት፡ ዘውዲቱ፡ ስነግሡ፡ ከጌሚራው፡
ተው፡ የገንዘብ፡ ሚኒስትር፡ ሆኑ። በ፲፱፻፲ ዓ. ም. ሚኒስትሮች፡ ሁሉ፡
ሲሻኑ፡ አብረው፡ ተሻኑ። ከዚህ፡ በኋላ፡ የጦር፡ ሚኒስትር፡ ተብሰው፡
በ፲፱፻፳፩ ዓ. ም. ሚኒስትርነታቸውን፡ ለማስመረቅ፡ ሲሉ፡ ብዙ፡
ድግሥ፡ ያግሠው፡ ግርማዊ፡ ንጉሥ፡ ተረራ፡ በዙፋን፡ ሳይ፡ በሥርዓተ፡
ነገሥት፡ ተቀምጠው፡ ሀራዊቱን፡ ሁሉ፡ ያስደነቀውን፡ ግብራቸውን፡
አበሉናቸው። ራሱ፡ ጉግሣ፡ ወሲም፡ መንግሥትን፡ ከድተው፡ ለጦር
ነት፡ ቢነሡ፡ በጥንካራ፡ ተዋግተው፡ ድል፡ አደርገው፡ ስሉ፡ ተመልሱ፡
የድካማቸውንና፡ የታማኝነታቸውን፡ ውሳኔ፡ ለመመልስ፡ ሙሉ፡
ራቃደቸው፡ ስላሆነ፡ ከዘመቻው፡ የገቡ፡ ዕለት፡ ግርማዊ፡ ጃንዋሪ፡
በስልፍ፡ ተቀብሰው፡ ታላቁን፡ የክብር፡ ሂሻንና፡ ባለወርቅ፡ ለገባ፡
ሰዊፍ፡ ሸለሚቸው።

ጸጃዝማቸ፡ ሙሉ-ጌታ፡ የጦር፡ ሚኒስትር፡ ከተባሉ፡ በኋላ፡
የተጨመሩትው፡ ማዕርግ፡ ቀጥሎ፡ እንደ፡ ተደረሙ፡ ነው።

አረንጓዴ፡ ሱራ፡ ባለወርቅ፡ ነፊፍ።

ቀይ፡ ከራዲ፡ ቀሚስ፡ ባለወርቅ፡ ሙካሽ፡ ጥልፍ።

የሐር፡ ድግ፡ ታጥቀው፡ ለብሰው፡ ድርብ፡ ባለመርገፍ።

ራሱ፡ ወርቅም፡ አሰረው፡ ይዘው፡ የወርቅ፡ ሰዊፍ።

አረንጓዴ፡ ጥላ፡ አሰዘው፡ በደልፍ።

መልአክ፡ ይመስላሉ፡ የረብብ፡ በክንፍ።

አገርም፡ ቀድሞ፡ በፀዙት፡ ሳይ፡ የተጨመሩትው፡ ቀጥሎ፡ ያለው፡
ነው። ጨጥንና፡ አመጸን፡ ወሊሶንና፡ ጋርዲካን፡ ገሞንና፡ ኮምሶን፡
የዚያሰን፡ ቀራጭነት።

ደግሞ፡ ከጦር፡ ሚኒስትሩ፡ ከራታው፡ ራራ፡ ሙሉ-ጌታ፡ ጋር፡

ተልከው፡ በኦርቨኝነትና በመታመን፡ የበሰጡት፡ ሹማምገት፡ የከብር፡
ኒሻንና፡ የወርቅ፡ ሚዳይ፡ ተሸለሙ፡፡

የሰማቸውም፡ ማዕርግ፡ ከባላምባራሳ፡ እስከ፡ ፊታውራሊነት፡
ባላው፡ ማዕርግ፡ ተሳፂመዋል፡፡ ቁፕራቸውም፡ ከሸልማታቸው፡ ጋር፡
ሻለቀቸ፡ እሥር፡ ናቸው፤ እሥሩም፡ የከብር፡ ከከብ፡ ኒሻን፡ ተሸለሙ፡፡
፲፫ እንደራሴዎቹ፡ ባላምበል፡ ወርቅ፡ ሚዳይ፡ ተሸለሙ፡፡ ሣ፲፡
የመቶ፡ አለቀቹ፡ እምበል፡ የሌለው፡ ወርቅ፡ ሚዳይ፡ ተሸለሙ፡፡

ከነዚህም፡ ጋር፡ የአምሳ፡ አለቀቹና፡ የሐይ፡ አምሳት፡ አለቀቹ፡
የተሰጠው፡ የምስክር፡ ወረቀት፡ ይህ፡ ነው፡፡

በባርማዊ፡ ጓጉሠ፡ ነገሥት፡ ፊቃድና፡ ትእዛዝ፡ እገራ፡ የሚባል፡
ወታደር፡ በመታመኑና፡ በኦርቨኝነት፡ ለሠራው፡ መንግሥቱን፡ ስለ፡
አገልገለ፡ በዲግማዊ፡ ምኒልክ፡ መልክ፡ የታተመ፡ የወርቅ፡ ሚዳይ፡
መሸለሙን፡ እንመስክራለን፡ ስኔ፡ ፲፪ ቀን፡ ፲፱፻፳፬ ዓ.ም፡

ፊርማ፡ የጦር፡ ሚኒስትር፡ የድሕረት፡ ሚኒስትር፡፡

ከፍል፡ እንድ፡ መቶ፡ አራት፡

፳ንሆይ ተዳማዊ ኃይለ ሥላሴ፡ በኢትዮጵያ፡ አውራጃ ከመ
ሰን እስከ፡ ወሰን፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ እንዲታዩ፡ ቃላተ፡ ወን
ጌል፡ እንደደናወ፡ ፕላቅ፡ ምሽታቸው፡ ስለሆነ፡ ቀፕሎ፡ ያለውን፡
ዓዋጅ፡ አናገራ፡፡

ዓዋጅ፡፡

መኳንንትም፡ የሽአለቃም፡ በዩስጠንህ፡ ዓዛተ፡ ለነፍሱ፡ ደኅ
ንነት፡ ለሰላም፡ ትግል፡ ዕረፍት፡ የሚሰጠውን፡ ቢተ፡ ክርስቲያን፡ ሳይ
ሠራ፡ ቢትህን፡ በማደራጀት፡ ባሳገሩም፡ ተጉዳን፡ ብሎ፡ ይረዳል፡
እንጂ፡ ቢተ፡ ክርስቲያን፡ በመፍረሱ፡ የተሠራውም፡ ከተባላሽ፡
በኋላ፡ ባለመታደሱ፡ ተቀርቋል፡ ለነፍሱም፡ ጉዳት፡ ሌላ
ጋም፡ መቅሠፍት፡ የሚያመጣ፡ ሆኖዋልና፡ በየአውራጃህ፡ የተተከ
ሉትን፡ አብያተ፡ ክርስቲያናት፡ የረረሱትን፡ አሠራ፡ ያረጁትን፡ አሳ
ድሉ፡ የክርስቲያን፡ ምልክት፡ የሃይማኖት፡ መሠረት፡ ቢተ፡ ክርስ
ቲያን፡ መሥራት፡ ነው፡፡ ነገር፡ ግን፡ በዚህ፡ ምክንያት፡ እስከወገን፡
አዝዞህ፡ ድኃ፡ አትበድልብኝ፡፡ አፕሪያውም፡ በገንዘቡና፡ በጉልበቱ፡
ረድቶ፡ ካወጣና፡ ካሠራ፡ በኋላ፡ ከጉልበቱና፡ ከገንዘቡ፡ የሚተርፈ
ውን፡ ለሠራ፡ እኔ፡ እረዳዋለሁና፡ ቸባርህን፡ በዲጃዝማቸ፡ ያለታ፡ ዲም
ጠው፡ በኩል፡ ስለታውቀኝ፡፡

ከዚህ፡ ከዓዋጅ፡ ወዲህ፡ ግን፡ እስከ፡ እንድ፡ ዓመት፡ ያረሰ፡
ቢተ፡ ክርስቲያኑ፡ ሳይሠራ፡ ተርቶ፡ መፍረሱን፡ አለመታደሱንም፡
የሰማን፡ እንደሆነ፡ የቢተ፡ ክርስቲያኑ፡ ለሠራ፡ የሚረጃው፡ ታስቦ፡
በአጠራታ፡ መቀረጡ፡ ይከፍላል፡፡ ይህም፡ ገንዘብ፡ ሌቢተ፡ ክርስቲ
ያኑ፡ ማሠረድና፡ ለእንደደድ፡ ጉዳይ፡ ይገባል፡፡ -

ተረጋጋለሙ፡፡

POSTSCRIPT

When Aleqa Gebre-Igziabher Elyas wrote his chronicle for the first time, Iyasu Mikael was still alive, and the possibility of his return to power could not be excluded. This may have coloured his original account to some extent. When he re-wrote the chronicle after the Italian occupation, Iyasu was dead, and rumours were strong that Tefen Mekonnen/Haile Sillase had murdered both him and Zewditu. In addition, public opinion was divided about the wisdom of Haile Sillase's flight into exile during the occupation. Although Aleqa Gebre-Igziabher praises Haile Sillase for his deeds and words, he does not hide his admiration for Iyasu and Zewditu either, and he clearly thought (and wrote in the chronicle) that there was not sufficient cause for deposing Iyasu. He had of course to be careful how he presented the history of Iyasu, whose throne Haile Sillase was occupying – in his view perhaps as a usurper. Although the facts of Iyasu's reign are well set down in this chronicle, I made some further investigations about Iyasu. I got information from people who had known Iyasu fairly well (especially Ato Mekassa Welde-Mesqel, a deacon who was secretary to Negadras Tesemma Ishete, who was close to and met Iyasu frequently), and several more who had known people close (and others not so close) to Iyasu – Tesemma Ishete's family, people who had guarded Iyasu in prison or who had seen him just before he died (in Addis Abeba), and others who had known people connected with Iyasu's reign.

Zewditu has remained a much more obscure monarch, and I have found out less about her – and felt that there was less reason to discover the "hidden" Zewditu.

The story I have collected (mostly about Iyasu) – in order to preserve some of the oral traditions still alive (in the same way as I have relied on oral traditions as the sources of my footnotes to the chronicle) – does not only deal with the two rulers, but I also include some "background material" that may be of interest for this period of Ethiopian history.

When Menelik II was growing old and was crippled by chronic venereal disease, he had no son, only daughters. He thought naturally about the succession, and his choice fell eventually on his daughter Shewa-Regga's son Iyasu. Menelik did not recover from his disease – perhaps because his wife, Empress Taitu, refused to let the German doctor (whom the German Chancellor had sent to cure him and who believed he could find a cure) try out his medicines on him. As Taitu was manoeuvring for

power, she did not like the unusual procedure of appointing an heir to the throne, but Menilek – perhaps to put obstacles in the way of her ambitions – did nominate Iyasu to be Emperor after him. When the appointment was made, ambitious courtiers flocked around the future ruler, and Menilek's power waned from then on.

But the choice of Iyasu had not been obvious a few years earlier. Shewa-Regga Menilek (Zawditu's half-sister) had an older son, Wessen-Segged (by Dejazmach Wedajū Gobena), who went to the Menilek II School together with Iyasu, Teferi Mekonnen, Imnu Haile-Sillase, etc.; but Wessen-Segged died in his late teens and was buried in the old Trinity church in Addis Abeba (close to the present Trinity church or cathedral). Then Iyasu was next in line among male heirs. (There had seemingly been only one more male heir – a younger son of Shewa-Regga and Mikael, but he had died in his early teens and is buried at Chacta, not very far from King Mikael's mausoleum at Tenta Mikael church in Wello, according to the head of that church.)

Iyasu was perhaps born in Wello (but his daughter, Alem-Tsahay Iyasu, has told me that he was born in Addis Abeba) and probably in 1896 G.C. (Ras Imnu Haile-Sillase's family tradition says that Iyasu was three years younger than Imnu, born in November 1892, and Teferi Mekonnen, born in July 1892 G.C.).¹ He was brought up at Menilek's court, together with the sons of other noble families, and he joined the first class at the Menilek II School, which opened in the house of the Swiss engineer Ilg (in the area known as Im Bekentu). Iyasu did not care much about books and school – he preferred sports, such as horse-riding, swimming, etc.

When Menilek was sick in bed, he told Iyasu's guardian and adviser, Ras Tesemma, that he had discovered through one of his spies, a Russian in Paris, that Italy, France and Britain had plans to partition and occupy Ethiopia. This information was passed on to Iyasu when Tesemma considered him "mature enough to understand it".

When Tesemma died – poisoned by his wife, whereby he died instantly, one source says – a council of advisers was appointed for Iyasu, and they wanted Habte-Giorgis to help and advise Iyasu. This was rejected by Iyasu, who instead appointed Tesemma's brother. Habte-Giorgis was sympathetic to the French, the Italians and the British, and these powers used him to influence Ethiopian politics – some say that he may have been "recruited" by them even before the death of Tesemma.

¹ There are, however, other traditions, e.g. that he was born 27 Tirr 1889 (4 February 1897) or even 1884 (1892), less than six months before his mother died on 13 Haimle, i.e. 20 July; and that he was made Heir to the Throne on 10 Ginbot 1901, i.e. 18 May 1909, at the age of twelve.

Probably to counter the threat from these three powers, Iyasu became friendly with the Germans and, especially, their allies, the Turks. (He had even had a German tutor for a short time when he was quite young.) He invited Turkish pashas to come and teach Ethiopian Muslims – and at the same time make the latter more friendly to his regime, a policy in which he was successful. Most of the Muslim leaders of Ethiopia are said to have been "pro-Iyasu".

Of the "accusations" levelled against Iyasu, one was that he was so fond of women, sports and "fun" that he neglected his governmental duties. All my sources agree that Iyasu was fond of women – but so, they add, were all the nobles of those days, and particularly the Shewans. What piqued the Shewan nobles was that he used to sleep with their daughters and wives. Tesemma Ishele is sometimes mentioned as one of his close associates who had "no good influence on him" in this respect. (One who was of this opinion was Tekle-Hawariat, but another source says that Tekle-Hawariat was so remote from the centre of power at that time that he would not have been in a position to judge about that.) One source mentioned that Iyasu had a British adviser who persuaded him to "associate" with the wives of the nobles in order to find out about their husbands' attitude towards him.

One source says that Iyasu was much more respectful towards women than most Shewan nobles. As an example, he mentioned one time Iyasu had seen a beautiful young girl in Harar, and he described her to his host, Abdullahi Ali-Sadiq ("son of the richest man in Harar after the amir" and himself a governor of Harar and part of Bale). Abdullahi realized that Iyasu was talking about his daughter and told Iyasu so, whereupon Iyasu said: "Oh, it was my sister." This was taken as a sign of respect, and very different from what a Shewan would have been expected to say (as a "typical" reaction of a Shewan noble), namely, "Please let her come and visit me in my quarters tonight" – so that they could sleep together. Iyasu spent a long time in Harar – where he loved the people and the culture (which was Muslim) – and he is not maligned as a "womanizer" there as he was by the more promiscuous Shewans who overthrew him, some Muslim sources say (and the Muslims of Harar "keep" their women much more strictly than Christian Ethiopians).

Iyasu was also "accused" of taking many wives. In fact, apart from Asier Mengesha – to whom he was married when he was very young – he never "married" anyone else. But, like almost all Ethiopian nobles, he had many concubines. But there was enough "ceremony" when he acquired concubines to make the offspring of such unions "legitimate", and for him (and others) this was less frivolous than common

practice at the time.² He did this as part of a deliberate policy to unite Ethiopia, and he used all means to achieve this aim – one means being to establish “blood relationships” between himself and all the leading families in Ethiopia. My Harari sources tell that he wanted to become related to the last “traditional” ruler of Harar, Amir Abdullahi, and for this purpose he “borrowed” one of his daughters, Amculla Abdullahi, who was already married to Kechir Muhammed Mudir. After she had given Iyasu a child (who soon died), she was returned to her husband (“together with much property, slaves and money”). Similarly Iyasu “married” many women (but without proper weddings) in order to have offspring by them. Thus he had a son, Menelik Iyasu, by the daughter of Negadras Abubakri Bassha of Awasa. (This son may still have been alive in 1987, as my informants had heard his voice on the radio some time previously. He was put in detention – and said to have been castrated – in Dire-Dawa after the overthrow of Iyasu. He remained a Muslim despite pressure upon him to convert to Christianity.)

One of the “charges” against Iyasu was that he became a Muslim after he got power. This argument was the main reason why the Ethiopian Orthodox church agreed to and supported his overthrow.

I have put the question about Iyasu’s religion to many people, and not a single one – Christian or Muslim – stated that he had converted to Islam. But much in Iyasu’s behaviour could arouse such “suspicions” at the time.

Iyasu’s family on his father’s side alleged that their “genealogy” led them back to Muhammed. Many of Iyasu’s relatives were Muslims, and his father had been a Muslim till he was persuaded to become a Christian – under political pressure from Emperor John IV (his god-father); it is said, Iyasu had many Muslim friends, he “liked Muslims” (as my Muslim sources maintain), he ate Muslim food (there is a crucial difference between Christian and Muslim food to most Ethiopians, with ritual and religious implications; when Iyasu’s Muslim friends in Harar brought Muslim food to him in secret, he told them to bring it openly and “not fear the Amhara”, i.e. the Christians); and he occasionally dressed like a Muslim. The family of Abdullahi Ali-Sadiq have pictures of him dressed up as a Muslim – in one case he is thus photographed together with one of Abdullahi’s daughters. At his overthrow, a picture of him dressed as a Muslim was circulated to prove that he was a Muslim and wanted to convert Ethiopia to Islam. This picture is almost certainly a fake or montage – put together (“by a photo trick”) by an Armenian photographer by the name of J.G. Modj, who lived and had a studio between the Ras Mekonnen bridge and the Armenian

2 Cf. my forthcoming book on socialization and social control in Ethiopia.

church in Addis Abeba. This “false” picture has contributed to discredit the honesty of the coup-makers; but in spite of the “trick” that was probably used to create the picture circulated, the “spirit” of it was true: Iyasu did sometimes dress like a Muslim, especially in Harar (or Hararghe).

In connection with this discussion of Iyasu’s religion, the information from Abdullahi Ali-Sadiq’s family may be the most relevant. Abdullahi was a trusted servant of Menelik II, and Iyasu was a family friend, visiting his house regularly – often several times a day – when he was in Harar. In his house, Iyasu ate Muslim food (meat of animals slaughtered by Muslims in the Muslim way), and he dressed up as a Muslim, and pictures were taken of him in such attire. (Abdullahi was once blamed for having “made Iyasu a Muslim”) Iyasu also attended “family occasions” there, such as the double wedding of two of Abdullahi’s daughters, Asha and Zebida. One guest then (now about 100 years old) remembers Iyasu: he was young, very friendly and “very much loved in the city of Harar”. He was very generous, giving clothes to the brides and their friends and sticking paper money to the forehead of the children who danced and entertained the guests (as the custom was and still is). There was a rumour among people that he was a Muslim, but “nothing was known for sure”; but he was “very friendly with the Muslims – as if he were a member of their society”. There were (kinds of) age groups called *mugad* in Harar, and although practically all members were Muslims, this was not a condition, and Iyasu was “an ordinary member” of one such group.

After his overthrow, he did “not associate with people in Harar”, but many were “loyal to him” even then.

Abdullahi’s family remember Abdullahi saying that Iyasu was rash, hasty or impetuous (*chikku*), and Abdullahi was “afraid of this condition”, and he “asked Iyasu to spend more time in Addis Abeba”. But “life in Harar deceived (seduced) Iyasu – he loved the society and the culture”. Iyasu also took an interest in the Ogaden and in “Somali areas”, and he and Abdullahi wanted to “free all of Somalia from colonialists”, and for this purpose they cooperated with “the enemies of the colonialists”, especially Turkey and Germany. They contacted (the) Somali chiefs and people and “armed and trained them”. Iyasu was also friendly with the Oromo around Harar.

Iyasu was “so friendly that people cooperated with him”, the same sources say. He behaved like “one of the common people” and did not insist on being treated “like a king”, and “people liked him very much”. Iyasu would even visit the shrines of the Muslim saints Abdul-Kadir Jelan and Abadir. Once he wanted to visit the former shrines, Abdullahi notified the “custodian” (*murid*) of the shrines (*awaj*) of their

coming. But when they arrived, no preparations had been made to receive them, and the custodian of the shrines did not even stand up to greet them. This angered Abdullahi, but the custodian said that "the spirits had not ordered" him to make any special preparations to receive them, so he could not behave otherwise. Iyasu accepted this explanation and was not offended – only Abdullahi was angry.

These visits to Muslim shrines are not indicative of special religious leanings towards Islam on Iyasu's part. Ethiopian Christians often attend Muslim ceremonies and rituals and go to Muslim shrines – perhaps to "collect" whatever "blessings" may be distributed. Syncretism is a part of Ethiopian religious life. In Iyasu's case, he may have felt a friendly inclination towards Muslims both because of his family background, because of his many Muslim relations and friends, and because he wanted to unite Christians and Muslims – and others – into one strong nation (refusing to be crowned emperor until such unification had been achieved, people say). But beyond this, his conduct does not prove that Iyasu was a Muslim. Tefeni Mekonnen/Haile Sillasié also visited the same Muslim shrines; and once (not long after Iyasu's visit mentioned above) he came to the same shrines, the custodian of the shrines received him with pomp and ceremony. After he became Emperor, he continued to send money to the shrines in support of special festivals. (And Haile Sillasié gave contributions to the building of mosques, which he also inaugurated.) But although the indication of the evidence from Muslim families is that Iyasu never converted to Islam, Abdullahi's granddaughters say that in the family they used to say that "his behaviour and character were those of a Muslim", and they think that "he may have been and acted so because of his Muslim background". All my Christian sources agree that Iyasu never became a Muslim, and "he went to church on all important church occasions". (More will be said about Iyasu's religious affiliation when we come to write about his death.)

From Iyasu's reign, one point not mentioned by the chronicler should be noted. Iyasu became the first Ethiopian ruler to go abroad officially (not counting his "raids" into colonized Somali areas) when he went to Djibouti on the invitation of the French governor there. This was in April 1915 G.C. Iyasu was accompanied on this trip by – among others – Tefeni Mekonnen and Imnu Haile-Sillasié (as mentioned in the latter's unpublished memoirs). (In August 1916 G.C. he went there again from Dire-Dawa, for two days. He had not been invited, but the Governor received him and gave a banquet for him.)

There were several danger signs for Iyasu before he was overthrown, but he never heeded them. Perhaps he trusted his grandfather's (Mecnik's) loyal followers to be loyal to him too. Imnu Haile-Sillasié "advised" him during a month's stay with

him in Dessie about nine months before his overthrow, and (the later Fitawran) Tekle-Hawariat wrote that he went to Jijjiga to "advise" Iyasu some time before the coup against him. Several people must thus have warned him clearly enough – and there are indications that he suspected Tefeni Mekonnen to be "up to something" when he was in such a hurry to get him off to his governorship of Kefla (after appointing him Ras). Perhaps he suspected Habte-Giorgis less, but he (Habte-Giorgis) seems to have known more than Tefeni and to have been the real force behind the coup, and if he had opposed it, it could not have succeeded, my sources agree. Some say that "Iyasu trusted Habte-Giorgis".

My sources also seem to be unanimous in thinking that Italy, France and Britain were abetting the coup makers, and that Habte-Giorgis was their "tool", and that they had "picked" Tefeni as heir to the throne to succeed Zewditu – perhaps expecting him to be "amenable" to their ends, due to his "French upbringing" and remote chances of gaining the imperial throne without their "assistance". And Iyasu did several things to provoke the three powers, such as (examples mentioned by my sources):

- Once when Iyasu was in Harerige, the French consul "asked him to settle the border dispute" between Ethiopia and Somaliland and Ethiopia and Djibouti. Iyasu replied (as Tesemma Ishete's secretary put it) that "no demarcation is needed, as the ocean separates our two countries". This was taken to mean that he laid claim to Djibouti and Somaliland, and that France should "retreat" behind her borders beyond the sea. This, Tesemma Ishete told his secretary, "provoked the French".

- Iyasu was known to meet Somali leaders both in Somalia and Djibouti, using Ethiopian Somalis to establish such contacts. In this way he tried to infiltrate colonial territories and interfere with the policies of colonial powers. He also often crossed the borders into these colonies, and this was known to the rulers of these areas. One source says that "Iyasu's intention was to unite Somalia and Djibouti with Ethiopia". All this served to make enemies of France, Italy and Britain.

- Iyasu could also offend the British, French and Italians in more "ceremonial" ways. Once he invited the Germans and the Turks (and the Russians, my source adds after some hesitation) to watch horse-races at Jan-Meda, but he did not invite his three "enemies". But they decided to come anyway. First the Italians came, but they were stopped and turned back by Iyasu's guards. (This took place near

the Menlik II Hospital.) On their way back, the Italians met the British and the French, who were also intending to go to Jan-Meda, and when they told them what had happened, they all turned back.

For these and other reasons, "the French, the British and the Italians ganged up against Iyasu", and "they used Habte-Giorgis, ... who had great influence among the Ethiopian power group at the time and who could have stopped the plot if he did not like it".

Iyasu left Addis Ababa for Harer on 21 Hamle 1908 E.C. (28 July 1916 G.C.), accompanied by Tesemma Ishele (and his secretary, Mekasha Weld-Mesqel); and when Tesemma and Mekasha returned to Addis Ababa without Iyasu one month later (in Nchase), Tefeni – who had come from Harer to go to Kefa as governor – was still in Addis Ababa. The "rumours in the Palace" were that Tefeni was preparing to go to Jimma (Kefa) and had sent his belongings ahead of him (which, however, he might not have done), but that he was delaying his departure because Habte-Giorgis asked him to remain in Addis Ababa "for some days more". Tefeni stayed on, and on 16 Mesqerem 1909 E.C. (26 September 1916 G.C.), "there was a Palace coup, with shootings in the Palace" (compound?), and "many followers of Iyasu were killed in the Palace", but it was not known how many. "Next morning (17 Mesqerem 1909 E.C., 27 September 1916 G.C.) Zewditu, who was at Felle [near Addis Alem on the way to Ambo/Hagere Hiywe] at the time, was brought to Addis Ababa and given the throne, and Tefeni Mekonnen was appointed Crown Prince." That Habte-Giorgis asked Tefeni to delay his departure to Kefa shows that he knew more about the coup than Tefeni, my sources add. Iyasu escaped from Harer, and his Harari followers surrendered to the troops of the new government and were spared. Somali leaders were hidden in Abdullahi Ali-Sadiq's house and escaped arrest or massacre. But many others of his followers were killed in Harer after the flight of Iyasu. (My Harari sources say many thousand were killed; other sources say a few hundred; Mikael Imru thinks that all these figures may be inflated. His father was leading the "cleaning up operations" in Harer. For more details, see my biography of Ras Imru Haile-Sillase in my forthcoming collection of biographies of Ethiopian authors.) Iyasu came with his loyal followers "towards Addis Ababa in an effort to regain his power, but he was defeated at Mieso". Iyasu escaped, and soon he went to Wello to join his father, but King Mikael had left for the battlefield (in spite of Iyasu's repeated requests to him to wait: this was a father's, not a son's job, he maintained) to fight for his son's throne when Iyasu reached Dessie. Mikael fought and lost at Seggele, in a battle in which Iyasu did not take part. Again Iyasu escaped and, after being driven from Meqdela, remained

the desert areas of Ethiopia till he was captured in Tigray. Iyasu was imprisoned at Seiale near Fiche.

Ato Tesfaye Weld-Mariam was a servant of Ras Kasa, and he was one of Iyasu's guards at Fiche. He tells that Iyasu used to give of his good and plentiful, specially prepared food to the guards, and they liked him for his kindness and generosity. He remembers his very deep and strong voice, his big eyes and straight nose. Iyasu's daughter by Seble-Wengel Hailu (daughter of Ras Hailu Tekle-Haimanot), Alem-Tsehay Iyasu (whom I met and who was still alive at the end of 1987 G.C.), "looks like Iyasu" – with her deep voice, her big eyes and her good looks. The guard adds that "Iyasu was very strong". Whether "strong" means "strongly built" or "heavy" at this time may be a matter for dispute. He grew stout during the years he was idle and well fed, and pictures I have seen from the time he was re-captured after he had escaped from Fiche and crossed the Blue Nile into Gojjam, and one taken after he was brought to Addis Ababa before he was taken to Gara Muldeta, show him as much bigger and heavier than in pictures taken before his arrest, while he was still ruler of Ethiopia.³

The last years in prison he spent at Gara Muldeta in Harerghe, and during these years he again increased considerably in weight. As Iyasu had escaped from captivity at Fiche, there was always the possibility that he could escape again and claim (and win) the throne. Tesemma Ishele's secretary also said that, "After Iyasu's overthrow, Tefeni, Zewditu and Habte-Giorgis lived in fear of each other" (Zewditu becoming rather "close" to Iyasu's friend and ally, Tesemma Ishele). Perhaps Iyasu could be used as a "pawn" if any of them felt threatened. It was only after the death of two of them that Tefeni could take complete control of the government. But he had tried already to reduce Zewditu to a figurehead, and in this he succeeded, probably with the agreement of Habte-Giorgis. One of Zewditu's court attendants (and a relative) remembers one noble lady coming to visit Empress Zewditu, and upon inquiring about her health, Zewditu replied, "My health is good enough: my only ache is because of my two Gurages", meaning Tefeni and Ras Kasa, who, she thought, both had "Gurage blood" in their veins,⁴ according to this courtier, and she particularly complained that "Tefeni refuses to obey me any more". In whatever way she ended her life, the suspicion persisted that Tefeni might have had a hand in the matter. Tesemma Ishele once wrote and read a poem before Haile-Sillase accusing him of her death, because "he knew

3 I have copies (photographs) of these pictures, but the quality proved to be too poor for reproduction in this book.

4 Ras Kasa had Amhara and Kembata (and not Gurage) "blood".

that Tefteri had poisoned her", his secretary said (and Tesemma's grandson supports this story).

The suspicion (with some it is a conviction) that Iyasu was killed is much stronger. There are several versions of how and where he died. One version got almost "official sanction" by being broadcast by the military regime that took power from Haile Sillase. In this radio broadcast, a man who claimed to have been a servant of Iyasu and to have been with him always, told that a car came to Gara Mullela some time before the battle of Maychew (in 1936 G.C.), and out of the car stepped Ras (than Major) Mesfin Sileshi (a later patriot and thereupon a very affluent Governor of Shewa), Abba Gebre-Hanna (but known as Hanna) Jimma (a monk and very faithful servant and spiritual adviser of Haile-Sillase), and others - about five people in all. When Iyasu heard of their coming, he said, "They are going to kill me today". The men greeted Iyasu, but in the evening they shot him through a hole or opening in the wall, and Iyasu fell from his bed with a big thud. This is the story of this alleged servant of Iyasu.

But there are other versions of the story. One says that Haile Sillase left the battlefield of Wello and took a plain to Harerge to have Iyasu killed - and he wanted to be sure of his death, so he needed to see him dead with his own eyes. Some say he was killed after the battle of Maychew. Others say that the Emperor went to Harerge to stir up people to resist the Italian aggression - and for this purpose he toured several regions of Ethiopia. This may be a truer version than that he went to Harerge to have Iyasu killed. Others also tell the story of Mesfin Sileshi, Abba Hanna Jimma and others going to Gara Mullela, not to kill Iyasu but to bring him to Addis Abeba, where Haile Sillase was and where he wanted to see Iyasu dead with his own eyes. Several reasons have been suggested why Haile Sillase might have wanted to be sure that Iyasu was dead, especially because he feared that Iyasu might rally the Ethiopians in case the Italians won and Haile Sillase went into exile, and Iyasu was already known to have made several strong and uncompromising anti-Italian statements.

The tradition in Abdullahi Ali-Sadiq's family also says that before he died, Iyasu was removed from Gara Mullela (the name is Qotlu Oromo and means: "a visible/close mountain", as the place is close to a big mountain). Abdulrahman Shah married a daughter of Abdullahi, and he had a trading centre at Gara Mullela. He told that there were then many Amhara settlers at Gara Mullela, but the majority of the people there were Oromo whom Iyasu had had no contact with - that is why the place could be considered relatively "safe" as a place of confinement for Iyasu. When Iyasu was brought there, the local (distinct) governor told people that Iyasu came there to be put in prison and that they were not to salute him - an order they obeyed. (Other areas

in Harerge, such as Harer, Jijjiga, or any Somali area, would not be safe places of imprisonment for Iyasu, as the people there were "too sympathetic" towards him.) Iyasu's guards at Gara Mullela were Abdulrahman's customers and they brought him news of Iyasu. He was behind locked doors, but his guards never saw him in chains. There were no windows in the (perhaps British-built) house where he was kept, but perhaps closed shutters. The only light came in through a circular opening or hole, so Iyasu never saw the sun there. His movements were restricted to the few rooms in the house. "In this condition he became very fat, so that he could only move with difficulty." At the time of the Italian invasion, Abdulrahman moved from Gara Mullela and prepared to join the campaign against the Italians, so he was not at Gara Mullela during Iyasu's last days there. But one of Iyasu's guards who was a friend of Abdulrahman told him later that Iyasu had been removed from Gara Mullela, but he did not know where. Another guard's life was saved because Abdulrahman told the Italians - who were "hunting down Christians" in the area - that he was a Muslim. This guard of Iyasu told Abdulrahman that Iyasu had been moved from Gara Mullela to Addis Abeba and killed there.

None of the above witnessed the death of Iyasu, but the evidence that he was moved from Gara Mullela - and not killed there - is strong. What I consider the most trustworthy witness comes from Ato Beide-Mariam Desa. He told me what Oeyezmach Tekle-Margos Tekle-Haimanot had told his father in his presence. Tekle-Margos's father, Ato Tekle-Haimanot, was from Menz, Tekle-Margos was a patriot who later became a collaborator, *banda*. He was imprisoned after the occupation and then pardoned and then made a clerk in Parliament, a job he held till he died of diabetes. Tekle-Margos's mother, Demboke, was a Gurage.) Tekle-Margos had once been a student of one of Beide-Mariam's uncles, and he was counted as a friend of the family, so Beide-Mariam believes that he told the truth. Tekle-Margos had been a secretary to Iyasu. Haile Sillase made him Minister of Posts and Telephones. He told Beide-Mariam and his father, Aleqa Desa Kidane-Mariam, that Mesfin Sileshi and Abba Hanna Jimma and others went to Gara Mullela to bring Iyasu to Addis Abeba, which they did. In Addis Abeba, Iyasu was first imprisoned in the compound of the "big", i.e. Menelik's, palace for about a month. After that he was brought to a house immediately behind the church of St. Mark in the compound of Haile Sillase's palace, the campus of the present Addis Abeba University. There Iyasu went on "hunger strike" for about a week. Then Haile Sillase, Ischge Gebre-Giorgis (later Archbishop and Patriarch of Ethiopia with the name Basilios), Abba Hanna Jimma and Tekle-Margos went to see Iyasu, and Iyasu said, "Tefteri, are you coming to kill me?" Haile Sillase said, "I have not come to kill you; but you have gone on hunger

strike, and this is what may kill you, and people may [wrongly] blame me for your [self-inflicted] death." Then Haile Sillastie asked Iyasu for a written and signed statement that Iyasu had refused to eat, and this Iyasu gave him. But then the Icchege and Abba Hanna Jimma told Iyasu to eat, saying that if he died after a hunger strike, he would be like Judas who killed himself. Then Iyasu started to take food again. But Iyasu also told Haile Sillastie: "History will tell the truth - that you and not the hunger killed me." Iyasu recovered from his hunger strike and was soon eating well. Tekle-Margos saw him physically fit and normal afterwards, walking about, talking to people, and eating and drinking. But then, about two weeks after he had broken his hunger strike, Iyasu died suddenly in the house where he had been kept prisoner in the palace compound. Tekle-Margos said that he does not know how Iyasu died, but he and many others were convinced that he had been killed. Rumours circulated that he had been "killed by a bullet", by being "slaughtered like a sheep", by being given a poisoned orange, etc. (Some even say he died of venereal disease.) Those who knew are dead (e.g. Dejazmach Yigezu Behale who was in charge of the soldiers of the bodyguards who watched Iyasu). The strongest rumour, from several sources, is that he was shot in the cellar of the house where he was kept prisoner - by Gessesse Jimma (the brother of Abba Hanna Jimma), who was himself killed by a bullet said to be meant for the Emperor in Welio when they were riding side by side after the battle of Maychew, or by Dejazmach (later Ras) Mesfin Sileshi, or by an unnamed Gurage. The mother-in-law (now a nun) of Indalkachew Mekonnen (son of Mekonnen Indalkachew and Prime Minister at the beginning of the revolutionary movement that led to Haile Sillastie's overthrow, and killed with many of Haile Sillastie's officials late in 1974) told one of my sources that Iyasu had been killed in Addis Abeba. It has also been said by some that Haile Sillastie wanted to spare Iyasu but that he was advised against it by the people mentioned above and others, on the grounds that the Italians might win the war, enthroned and "use" him. The family of Yared Gebre-Mikael (a confidant of the Emperor and biographer of members of his family) have also told me that Iyasu was shot in Addis Abeba and buried in the compound of the church of St. Mark in the palace (now University) grounds. Some clergymen say he is buried in the grounds of his "own" church of Medhane Alem at Qechehe.

Iyasu's death was officially announced, but not how or where he died, and people paid their condolences to Haile Sillastie on the death of his relative. Beide-Mariam Desta says that priests were ordered to say requiem mass for Iyasu (or Kiñe-Yaqob, his baptismal name). They objected that Iyasu had been overthrown for being a Muslim, but Haile Sillastie was angered and ordered them to obey and not to meddle in what was not their concern. But he added that Iyasu had been a Christian, so

masses should be said for the release of his soul. After that the clergy acquiesced, and masses were held "all over Ethiopia" for the salvation of Iyasu's soul. This is said to have happened in 1928 E.C. (1936 G.C.), just before Haile Sillastie went to Dessie and then to Maychew. (Nobody knows for sure where Iyasu's grave is, but some say he was buried in a deep (unnamed) grave in a corner to the right of the entrance of the compound of the church of St. Mark in the palace (now the Addis Abeba University) compound (and some say he was buried at Debre-Libanos).)

A final glimpse of the character of Iyasu comes from one who knew him. He says that Iyasu loved the people of Ethiopia, and the people loved him (except many of the nobility); and he loved children, especially "children of poor families", and "he paid more attention to the poor than to nobles and people of the church". "He did not believe in blue blood." Although he did not "demand" to be treated "like a king", people everywhere paid homage to him - it came naturally, for there was something "very majestic and royal" about him that people noticed immediately, and "people had very great respect for him". But "in private one could talk to him very closely". "He was very intelligent", he adds.

My own assessment of Iyasu, based on the chronicle and people's memories of him, is that he was rather mature for his age, on occasion almost wise, strongly nationalistic, given to bravado, but also rash and unpredictable at times. He may have wanted to go about town incognito, but he shot at guards who "hailed" him - as they would any other citizen - after dark. He wanted to "unite all Ethiopians", and still he let his troops "hunt" the people of Gimirra like wild animals (and then perhaps repented). He antagonized several people (especially powerful ones), and he was perhaps naive when he trusted his grandfather Menelik's followers to stand by him through thick and thin.

It is interesting to speculate what course Ethiopia would have taken if Iyasu had not been overthrown - certainly different from its subsequent course, but whether for better or for worse no one can say; but such speculation is perhaps unprofitable. I certainly feel, though, that Iyasu needs to be "rehabilitated". He is a complex and interesting personality, and his love of and ambitions for his country are unquestionable. He may compare well with his successors in many respects, however misguided his policies and actions were from time to time. He is a fascinating character, perhaps the last Ethiopian ruler with "hair". After him, the "technocrats" took over, then worse came.

APPENDIX

About Melake-Tschar Yyasu

After the abolition in 1974 G.C. of the "office" of Emperor in Ethiopia, "claims to the throne" by descendants of Iyasu are no longer of any relevance. But there was a time when this question was of some importance: during the Italian occupation of Ethiopia, 1936-1941 G.C. The real reason for deposing Iyasu had almost certainly been the fear that his flirtation with Turkey and Germany during the First World War could, in the event of the defeat of Germany and her allies (which more and more Ethiopians were expecting), be used as a pretext by the victors for occupying Ethiopia. There was otherwise no general opposition to the "family" of Iyasu -- quite the contrary.

When Tekle-Hawariat Tekle-Maniam was in exile in Djibouti during the Italian occupation, the French seem to have been considering the possibility of putting Menick Iyasu, a Muslim son of Iyasu living in Dire-Dawa, on the throne after Haile Sillassie had fled the country. When Tekle-Hawariat was consulted about this, he gave so many reasons against the plan (if it was a plan) that it was dropped (all this according to Tekle-Hawariat's unpublished memoirs).

All through the Italian occupation, patriotic resistance fighters kept up the fight against the invaders. The groups fighting in Begemdir/Gonder had Yohannis Iyasu, another son of Iyasu, as one of their leaders, and his supporters wanted to make this respected patriot Emperor; but nothing came of this plan either.

However, one son of Iyasu, Melake-Tschar Yyasu, was actually crowned Emperor of Ethiopia by patriots in Bulga in northern Shewa on 27 Nefise 1929 E.C. (2 September 1937 G.C.), and he "ruled" for just over one year, till he died on 24 Meskrem 1931 E.C. (4 October 1938 G.C.).

I just missed meeting Melake-Tschar's mother, who used to go to the St. Mary's church at "Ammist Kilo" in Addis Abeba almost till she died in January 1988, and her house was nearby. People I know well knew her and could have introduced me to her -- but I failed to ask about her till I was told she had died. After that, her eldest legitimate son came to Addis Abeba, and I was able to talk to him. I also met the father confessor of Ras Abbebe Aregay and other patriots, and this priest had been with the patriots during all the time Melake-Tschar was Emperor, and he had a vivid recollection of the events at the time. The name of this cleric is Memhir Demisse Abhye from Bulga. He was 90 years old when I met him in April 1988.

Melake-Tschar Yyasu's mother was Alsede-Mariam, Tekle-Mariam, the daughter of Meggabi Tekle-Manam. She was from Bulga, but her parents moved to near Mount Ziawala (clearly visible to the south of Addis Ababa) when she was still young, and there she was living when Yyasu one day caught sight of her. She was very beautiful, and Yyasu made her his mistress, as his inclination was on such occasions. She became pregnant and bore a son, Melake-Tschar. They met when Yyasu was in power, but when the child was born, Yyasu may already have been deposed. Alsede-Mariam went north to her home area to give birth, and Melake-Tschar was born at Tihai, in the lowlands called the "Yifal desert", in the border area between where Amhara and Oromo live. Alsede-Mariam was herself an Amhara. It may have been Tschar-Werg Darge, Yyasu's great-aunt (? his great-great-grandfather's, King Sahle-Sillastie's granddaughter), who arranged for her to give birth far away from the capital (if Yyasu was already deposed), and it was she (Tschar-Werg) who arranged for Melake-Tschar to be brought up, and who also ensured that his whereabouts were kept secret.

Alsede-Mariam Tekle-Manam, Melake-Tschar Yyasu's mother, seems to have had no contact with her firstborn son after this. She later married Neggadras Weide-Ammanuel Temqe (probably from Menz), and by him she had two sons and two daughters. Then she left her first husband and took a second, a Dejizmach from Tigray, and by her she had two sons (one of whom has died, and one is a doctor in the Menelik II Hospital in Addis Ababa). But then her first husband maintained that the second husband had married her before her first marriage was properly or legally dissolved, and he claimed her back, so she returned to him. Her first (and last) husband died many years ago. People who knew her say that she was very beautiful, had big eyes and a straight nose and very straight hair ("like European or Indian hair"). She was of average height and had a light brown ("red") complexion. She never told her children that she was the mother of Melake-Tschar by Yyasu, but she told many other people, and they told her children. I met her oldest son from her first husband in April 1988 in Addis Ababa. He had first been a clerk in the Ministry of Agriculture in Dessie but became a hermit 52 years ago on the repeated "call" by another hermit. He had been living in Wello and had not seen his mother for 14 years when she died. When he heard of her death, he came to Addis Ababa to visit her grave. He had heard from many people that she had told them that she was the mother of Melake-Tschar Yyasu, and he believed it.

Tschar-Werg Darge asked Memhir Yirdaw to bring Melake-Tschar up, and she gave him land from which he could get enough income to meet all expenses with his new charge. Memhir Yirdaw had been the head of the monastery Abiyye Gedam in Bulga, but at the time when this happened he was acting Icehege at Debre-Libanos, a

position he held for about three years (and thereafter he returned to his position as head of Abiyye Gedam). As Icehege, Yirdaw was very busy, and therefore he got the acting head of Abiyye Gedam to look after Melake-Tschar till he (Yirdaw) could return there. Melake-Tschar received his first education from these clerics—mostly religious instruction.

After Tschar-Werg died, Memhir Yirdaw became afraid to keep the secret about Melake-Tschar, and therefore he informed Empress Zewditu and Ras Tefeni (the Crown Prince and Regent, later Haile Sillastie) about his charge. Zewditu told him to go on looking after the child and bring him up, and she gave him some money for the purpose; and Tefeni consented to this arrangement. When Zewditu died and Tefeni became Emperor Haile Sillastie in 1930, Melake-Tschar continued to live in the care of Yirdaw.

When the Italians occupied Ethiopia and Haile Sillastie fled the country in 1936, the people of Ethiopia "lacked a leader who could unite them in the fight against the Italians", and "the people looked for a man in the direct line of the royal family". Among those who "knew" that Melake-Tschar was the son of Yyasu were Fitawrari Weide-Tsadiq Zewde, Fitawrari Kebbete, Fitawrari Debalqe, Dejizmach Hailu, and "all the people and soldiers of Bulga", and they knew that he was living in Abiyye Gedam.

The above-mentioned nobles and others from Bulga went to Memhir Yirdaw and told him that they wanted the royal child in his charge to be their leader. Both Yirdaw and Melake-Tschar (who by this time could not have been much more than twenty years old) refused to comply with their wishes, but they insisted and "took the child by force". They took Melake-Tschar to the church of Wegfelle Mikael (in Bulga) and told Memhir Yirdaw to anoint Melake-Tschar Emperor, which he did.

Melake-Tschar was crowned Emperor on Friday 27 Nohas 1929 E.C. (2 September 1937 G.C.). Thereupon the newly crowned emperor made a proclamation saying: "I have ascended to the throne of my father. People of Ethiopia: be united and fight your enemy." The crown they used in the ceremony was one of the old imperial crowns that had been given to a church in the area and which had been kept in a cave (for safe-keeping). The drum (*negarit*) of Dejizmach Weide-Gebriel Abba Seytan was beaten when the proclamation was read, and the Ethiopian flag was hoisted. The news of the coronation came to the ears of Dejizmach Awraja Dulla, Balambaras (later Ras) Abbebe Argey¹, Dejizmach Zewdu Abba Korrar, Lijj

¹ Abbebe Argey's mother, Askale Gobena, was the daughter of Ras Gobena (and the aunt of Ras Imru's wife—who was the daughter of Gebre-Rufael, son of Ras Gobena).

Haile-Mariam Mammo, Ato Ayyele Gebre and others, after the message about the events had been sent to them by Dejjazmach Mengesha Wessene, and they all rallied round the new emperor. Bata Immataf Hirny (1907-1971) made the imperial seal for Melake-Tsehay. "For this deed, he suffered much under Haile Sillastie", I was told by Mengistu Lemma, the well-known author.

The Italians also heard about what had taken place, and they gathered Eritrean and Somali soldiers to join them, and they surrounded the patriots that were with Melake-Tsehay in Bulga, and they fought for eight days. A great number of churches were burnt down by the Italians (485 in all, says Memhir Demisse Abiyye). The patriots retreated and escaped to the Ankober area. The Muslims in that area were for the Italians and fought Melake-Tsehay's forces. Balambaras Abbebe Aregay then "killed all the Muslims of Aliyyu Amba". For his bravery on this occasion, Melake-Tsehay made Abbebe Aregay *raz* (a title Haile Sillastie on his return from exile tacitly recognized or confirmed). Abbebe also defeated the troops of "six Italian generals", and "he cut the heads of four of them and brought them to the Emperor".

Melake-Tsehay Iyasu was suddenly taken ill on Mesqel day (the Feast of the Cross), on 17 Meskerm 1931 E.C. (27 September 1938 G.C.), and he died a week later, on 24 Meskerm 1931 E.C. (4 October 1938 G.C.), after having "ruled" for just a year and a month. He was buried at the Zoma Tekle-Haimanot church near Ankober.

Just before he died, Melake-Tsehay had been given a pair of "Adal sandals", and people suspected that Melake-Tsehay had been "poisoned" by means of them, as he before this had been strong and healthy. People even suspected that Tsehay Ingu-Sillastie was behind it, because he had been displeased when Melake-Tsehay was crowned emperor, they thought (although he was fighting with the patriots); they also suspected that he had been in secret correspondence with Emperor Haile Sillastie in England and that he acted on his orders.

Due to his youth and inexperience, Melake-Tsehay was given a "guardian" (*mogzi*) during his "reign". At first this was Fitawran Welde-Medhin, but later he was replaced by Ras Abbebe Aregay.

Most of the above comes from Memhir Demisse Abiyye, who was father confessor to Ras Abbebe Aregay and others during the whole of the Italian occupation; but he also "fought with a gun" (and once he was shot in the cheek - he showed me the scar, the bullet lodged in his jaw till it was removed by Dejjazmach Zewdu Abba Korum). Demisse Abiyye was born at Zembaba Medhane-Alem in Bulga on 21 Sene 1890 E.C. (28 June 1898 G.C.), but in spite of his high age, his mind and memory were very clear when I talked to him. He remembers Melake-Tsehay as "handsome and brown" (*geyyim*).

Although Demisse Abiyye did not know Iyasu, he saw him occasionally. He recalls that Iyasu was "handsome, had big eyes, and he had a fearsome appearance" (*yasferat*). He says that "people loved him" (*hizbu yiwedducc'hew nebbet*) Iyasu "encouraged the farmers", and therefore "bread was cheap then", he says; and he adds the saying he heard from old people: *Be-Iyasu dabbo new trasu*, "In Iyasu's time, bread was a man & everyone's pillow", i.e. bread was so cheap that everyone could afford it and everyone had enough to eat and could sleep with a full stomach. "We knew that he was a Christian and not a Muslim", he says.

There are many descendants of Iyasu still alive. One daughter (and Ras Hailu's granddaughter) I met in her home in the Gullele area of Addis Abeba (near the former Pasteur Institute). Haile Sillastie provided her with men and creature comforts but gave her no education. Her company in *la dolce vita* were royal courtisans (one of whom took me to Alem-Tsehay's house) and others of like mind and conduct. She now lives in a reasonably comfortable house (with pictures of Iyasu, Zewditu, Ras Hailu and others of her family on the walls), but she is reduced to a state of relative poverty. She has neither a husband² nor children. Other descendants of Iyasu keep the line going.

2

During the Italian occupation, she was married to Dejjazmach Teklu, a *banda* (collaborator with the Italians), and on that occasion, her grandfather, Ras Hailu (another *banda*), gave a lavish banquet. Teklu was killed fighting the patriotic freedom-fighters soon after, and the marriage was childless.

INDEX TO THE ENGLISH TEXT

(No diacritical marks are used in the transcription of Amharic names in the text. Here, a few such marks are added, together with some variations in the form of names as used by others. Words that occur very frequently are referred to only by the word *passim*.)

- Abadir (Muslim saint), 561
- Abate Bwa-Yalew (Lige-Mekwas, Dejiaz-mach, Wagshum, Ras, Abba Yiref), 315-318, 324f, 377, 382n, 385, 387, 393f, 411n
- Abate Getachew (Lijj), 358n, 411n
- Abba Belay, see Luisegeged (Dejiazmach, Ras Bitwedded)
- Abba Bezabiz, see John IV
- Abba Chemmir (Bassia), 363
- Abba Danyaw, see Menlek II
- Abba Demyanos (Greek Patriarch in Jeru-salem), 435
- Abba Gebre-Hanna Jimma ("Abba Hanna"), 566, 567f
- Abba Hanna, 480
- "Abba Hanna", see Abba Gebre-Hanna Jimma
- Abba Jifar, 334f, 359, 360
- Abba Kibrit, see Welde-Giorgis (Menhit, Icthege)
- Abba Mager, see Wessene Zamanel/Zemanuel
- Abba Mecha, see Habte-Giorgis
- Abba Mulat, see Haile-Giorgis (Neggadras, Bitwedded)
- Abba Netso, see Balcha (Dejiazmach)
- Abba Oemmanaw, see Tesemma Nadeu (Ras, Ras Bitwedded)
- Abba Sebseh, see Beyene (Ligaba)
- Abba Seggad, see Welde-Giorgis (Ras, King)
- Abba (also Abune) Selama (i.e. Frumentius), 523, 526, 532
- Abba Seyuan, see Welde-Gebriel (Dejj-azmach)
- Abba Shango, see Mikael (Ras, King)
- Abba Shawl (Dejiazmach), 466, 513
- Abba Tena/Tena, see Iyasu (Lijj, Abeto)
- Abba Tegil, see Teferi Mekonnen and Haile Sillase/Sillase I
- Abba Tettaw, see Welde-Mele Bitul (Ras)
- Abba Welde-Iyessus, 480
- Abba Wello, see Nadeu (Ato, Fitawrari, Ras)
- Abba Winqaw (Dejiazmach), 496f
- Abba Ybba, see Haile-Mariam Lemma (Dejiazmach)
- Abba Yiref, see Abate Bwa-Yalew (Ras)
- Abba Yohannes, see Yohannes (Archbishop, Patriarch of Alexandria)
- Abbayneh Iyete-Qal (Demyanos), 430n
- Abba Zinam/Zinab, see Abriha Arya (Dejiazmach)
- Abbe/Abbie (Asallafi), 368, 375
- Abbebe (Fitawrari), 506
- Abbebe Argeay (Balambaras, Ras), 512n, 571, 573, 573n, 574
- Abbebe Annaf-Segged (Lige-Mekwas), 368, 376
- Abbegar, 335
- Abbie, see Abbe (Asallafi)
- Abbo (Saint), 405n, 423n
- Abdu-Kadir Jelan (Muslim saint), 561
- Abdullahi (Amir of Harer), 560
- Abdullahi Ali-Sadiq, 559, 560, 561f, 564, 566
- Abdurrahman Shah, 566f
- Abbe/Abbe (Demyanos), 364
- Abichu, 363n, 405
- Abichu (Weyzeto), 353n
- Abiyé Gedam, 572f

- Abobaker/Abobker/Abu-Baker/Abubaki
 Cieno (Basha of Awsa, Neggadras),
 332, 359, 417, 560
 Abraham's monastery in Jerusalem, 435
 Abriha and Aishiba (Emperors), 509, 509n
 Abriha Arya (Dejjazmach, Abba Zinam/
 Zinab), 315, 318, 325, 365, 376, 394
 Abriham (Mf), 430, 430n
 Abruzzi (Duke of), 501, 503
 Abubakar Bassha (Neggadras), see Abobaker
 Abune Abriham/Abraham, 532, 536n, 537,
 see also Desta (Memhir)
 Abune Almatéwos, 493
 Abune Basilios, see Gebre-Giorgis (Icthegē)
 Abune Luksa/Lukas of Wellaga, see Akalu
 Kidane-Mariam (Memhir)
 Abune Luqas of Gojjam, 493, 536n
 Abune Marqos, 493
 Abune Mariéwos, 17, 306, 309, 311, 327, 337,
 339, 355, 357, 359, 360, 381, 411, 416,
 416n, 428, 429, 432, 444, 445, 452f, 463,
 492-495, 529n, 536n
 Abune Mikael, 19, 532, 536n, 538
 Abune Miliéwos (Archbishop), 524
 Abune Pétrós, 346, 493, 531, 531n, 535n,
 536n, 538, see also Haile-Mariam
 (Memhir)
 Abune Qéilos, Archbishop of Ethiopia, 533,
 535, 536n, 542, 543
 Abune Qéilos of Alexandria, see Qéilos
 (Abun, Patriarch)
 Abune (also Abba) Selama (Frummentius),
 523, 526, 532
 Abune Tekle-Haimanot, 332, 333, 397, 397n,
 414n, 423, 423n, 479f, 479n, 480n, 537
 Abune Yisbaq, 532, 536n, 538, see also
 Welde-Kidan (Memhir)
 Abune Yohannes, see Yohannes (Abba,
 Archbishop, Patriarch)
 Abuyé Tsadiqu (Saint), 405n
 Adaberga, 411
 Adal, 328, 332, 348, 349, 350n, 359, 366,
 367, 373, 386, 387, 411, 481n, 574

- Adal Bezabbih (Filaawari), 385, 387
 Addis Abeba, *passim*
 Addis Alem, 17, 307, 337, 337n, 340n, 344n,
 363n, 401n, 432n, 458, 502, 564
 Admasu (Aleqa, Melake-Gennet, Nibure-Id),
 319, 320, 340f, 346, 363, 363n, 432, 451
 Admasu Birru (Dejjazmach), 312, 377, 383
 Adwa, Battle of, 308, 316, 342n, 342, 364n,
 394, 463f, 512n
 acropoliaces, 471n, 538-541, 545
 Afewerq (Melake-Tsehay), 363, 363n, 392
 Afewerq (Qenyazmach, Tsehafe-Titaz),
 342f, 362, 382, 391, 512
 Afewerq Gebre-Xesus of Zegie/Zegē (Ale-
 qa), 309, 478n
 Afqera (M), 327
 Africa, 481, 483, 485, 486
 Agew-Midir, 319, 378, 393, 404
 Aggidew (Neggadras), 464
 Ahuyya Fej, 306n, 333n
 Ahmed Grany/Grai (also Grany/Grai Mu-
 hanned), 309, 337n, 481, 481n, 537n
 Aimo (newspaper), 18, 309
 Akalu Kidane-Mariam (Memhir, Bishop
 Lukas of Wellaga), 11, 16, 19, 366n, 416,
 416n, 452n
 Akilu Habé-Weid, 512n
 Aksum, 17, 337n, 340n, 344n, 385n, 396,
 408, 432, 475n, 476, 507, 523, 537, 537n
 Albert I (King of the Belgians 1909-1934),
 402, 437
 Alemaya (Lake), 446n, 512n
 Alemeyla-Sillase/Sillase Habé-Mikael (Ato),
 498n
 Alem-Tsehay Yyasu, 379n, 558, 565, 575
 Alexandria, 442, 493f, 494, 526, 527, 529n,
 531
 Ali (Ras), 349, 349n, 546, 546n
 Ali "Genchur", 353n
 Ali Mikael (Dejjazmach), 347n, 414n, 504n
 Ali-Mira, 359n
 Aliyyu Ambah, 372, 574
 Allamata, 360
 Aliyaye-Weng (Weyzero), 496
 (Amara) Sayyint, 414n, 515n, 537n, 550
 Ambassel, 383n, 479n
 Amba/Higere-Hiywet, 20, 457n, 458n, 564
 Andie/Andé (Qenyazmach, Dejjazmach),
 391, 442, 442n, 471, 471n
 Andie/Andé Habé-Sillase/Sillase (Fila-
 awari), 506
 Andie Welde/Andé Welé (Dejjazmach),
 385, 385n
 America (USA), 397, 422, 511
 Amie-Mikael (Weyzero), 16
 Ametulla Abdullahi (Weyzero), 560
 Amhara, 316, 331n, 448n, 459, 460, 485n,
 498n, 506n, 531n, 560, 565, 566, 572
 Amharic, 314, 322, 338, 359n, 369n, 417n,
 425n, 431n, 451n, 459, 462n, 465n, 476n,
 477, 478, 481n, 485n, 486n, 487, 512n,
 537, 546
 Annit of Heret, 332
 Annemaya, 553
 Anphorax, 477
 Anshum, 548, 548n
 Andargé Mesay, 422, 422n
 Ankoher, 306n, 319, 339, 363n, 372, 373,
 416n, 476n, 485n, 512n, 513n, 574
 antiquities, 480-486
 Araqi, 405
 Arabia/Arabs, 359n, 483, 514, 537n
 Arabic, 309, 310, 481
 Arada, 341n, 404n
 Arada Giorgis, i.e. Saint George's church in
 Addis Abeba (q.v.)
 Arat Kilo, 419n
 Arayé-Sillase/Sillase Yohannis (Rus),
 315n, 378n, 411, 543n
 Arbaitu Insisa church, 495n, i.e. Trinity
 church (q.v.)
 archaeology, 480-486
 Arcegay Bechoché (Ale-Nigus), 512, 512n
 Arcega (Filaawari), 363
 Artus, 355
 Arjo, 336, 336n, 379, 506, 536n
 Ark of the Covenant, 475-477, 475n
 Armenians, 419n, 430n, 461, 472, 537n, 560
 army, 312, 316, 349, 350, 351, 352, 356, 367,
 370, 377, 379, 387, 388, 399, 414, 468,
 470, 473, 476, 501, 505
 Arsi/Arus, 397n, 404, 447, 537
 art, 482f
 Asfella Luisegeed (Dejjazmach), 371
 Asfa-Wescen (Crown Prince), 353n, 551
 Asfaw Gebre-Igziabhiher (Janitir), 323n,
 383n, 479n
 Ashta Abdullahi (Weyzero), 561
 Askale Gebena (Weyzero), 573n
 Askale-Mariam, 434, 434n, 534 i.e. Empress
 Zewditu (q.v.)
 Asmera, 345, 412
 Asosa, 460
 Asraie Welde-Gebriel (Qenyazmach, Li-
 gabo), 511, 511n
 Asseb, 359n, 438
 Assengeed (Qenyazmach), 363
 Asshe Kidane-Mariam (Ato, Blaitu), 430,
 430n
 Asialké (Neggadras), 322, 471, 472
 Aster Mengesha (Weyzero), 332, 358, 358n,
 411n, 559
 Athens, 442
 Atmatéwos (Abun), see Abune Almatéwos
 Atroise-Mariam, 537, 537n
 Atsé/Ayé Mesqel (Festival), 356n
 Atsedé-Mariam Tekle-Mariam (Weyzero),
 572
 Aisme (Ato, Aleqa), 306, 485, 485n
 Austria, 310, 345
 Awratir (Grazmach, Dejjazmach), 364, 364n
 Awratir Dolla (Dejjazmach), 573
 Awratir (also Ilégé/Taiu) Hotel, 394n
 Awraja, 386, 437, 560
 Ayvaléw Birru (Dejjazmach), 312, 313, 365,
 370, 377, 383
 Aywana Birru, 422, 460
 Ayycie Gebhé (Ato), 574
 Azaiis, F., 480-486

- Azébo, 544
- Bafena (Weyzero), 423
- Bahir Dar, 483n
- Baissac, Chapon (Mr), 512
- Balcha (Dejjazmach, Abba Nefso), 352, 369, 374, 377, 382
- Balé, 377, 404, 430, 537, 559
- Bank of Ethiopia (also Bank of Abyssinia), 307, 307n
- Baroni(?), 499n
- Baruch (Book of), 552n
- Bassha Gété, 334
- Bath, 430n, 532n
- Beale-Weld church, 495n, i.e. Trinity church (q.v.)
- Beata, 448, 458, 458n
- Begémdir, 319, 346, 377, 378, 383, 393, 461n, 476n, 492, 515n, 536n, 537, 544, 545, 549f, 571
- Beide-Mariam Desta (Ato), 11, 12, 16, 21, 567, 568
- Beirut, 310, 422
- Bekeré Kumsa, 336
- Belachew (Ato), 431, 431n
- Belayneh (Dejjazmach), 383
- Belew (Dejjazmach), i.e. Bwa-Yalew (Dejjazmach) (q.v.)
- Belgium/Belgians, 402, 422, 425, 426, 437, 511
- Bénédite (Mr), 482
- Bentick, Charles, 466, 468, 523
- Beqqele (Balambaras, Grazmach), 506
- Beqqele Abessha (Lijj), 366, 366n
- Beqqele Ayeye, 366
- Beqqele Kiros (Ato), 431, 431n
- Beredded (Fitawrari), 319
- Berlin, 466
- Berne, 441
- Beshah (Aleqa), 514
- Bethsaida Hospital, 459
- Beyyene (Ato), 310
- Beyyene Habte-Mariam (Ligaba, Dejjazmach, Abba Sebsib), 324, 354, 354n, 360, 363, 364, 365, 370, 374, 376, 382, 465f, 465n
- Beyyene Semayu, 366
- Beyyene Yimer (Qenyazmach), 362, 382, 392
- Béza family, 394
- Bezzabbih (Aleqa), 337, 338n
- Bezzabbih Sileshi (Lijj, Grazmach, Dejjazmach), 506, 506n
- Bezzabbih Tekle-Haimanot (Ras), 385n
- Bibalba, Machioro(?), 426
- Bible, biblical references, *passim*
- Bible Society, 487
- Bichena (in Gojjam), 16, 537n
- Billo, 336
- Bird of Paradise, 338, 338n
- Birhaninna selam* (newspaper), 18, 455
- Birhanu Abbebe (Dr), 12
- Birhanu Bayyih, 531n
- Birru Welde-Gebriel (Dejjazmach, Ras), 377, 382, 385, 409, 409n
- Bishoftu/Debre-Zeit, 457n, 539
- bishops/prices, 535-538
- bishops/archbishop (ordination of Ethiopians), 18, 492-495, 526-538, 542f
- Bismarck (Prince, German Chancellor, b. 1815, d. 1898), 466
- Bisraté (Qenyazmach), 322
- book making and illumination, 16, 309
- books, 309, 456f, 457n, 477, 478, 483, 525f, 540, 540n
- borders, see frontiers
- Boru Méda, 376, 414
- bribes, 458
- Britain, see England
- brokers, 403, 403n
- Bronze Age, 482
- Brussels, 437
- Buddhism, 476n
- Bulga, 378n, 404, 515n, 536n, 571, 572, 573, 574

- bullet repair shops, 307, 307n
- Bwa-Yalew (Dejjazmach), 394, 394n
- Cairo, 322, 435, 503, 531
- calendar, 13
- Cambridge, 422n
- Camut (Mr), 505
- Canal of Galilee, 434
- canon law, 528
- Capernaum, 434
- carpet stitching, 307
- cars, 307, 472f, 479, 501, 507, 510-513, 533, 534
- Casa Incis (Casa Inches), 423n
- Catholics, 326, 333n, 448n, 554n
- cattle-breeding, 519
- Central Campers (*mehal sefari*), 347, 347n, 352, 370, 390f, 390n, 398, 414n, 524, 524n
- Chacha, 368, 558
- Chalcedon, Council of, 333n
- Chambard, R., 480n
- Chebo (Chebo and Guragé), 376, 376n, 400, 553
- Checheho Berr, 548n
- Chélliya, 405
- chess, 313, 314
- Chich, 328
- Christmas, 461, 542
- churches, *passim* (see also names of individual churches)
- church of Beata in Addis Abeba, 458, 458n, 521f (see Saint Mary's church Beata)
- church of Debre-Tsion at Addis Alem, see Debre-Tsion
- church of Lideta in Addis Abeba, 458, 458n (see Saint Mary's church Lideta)
- church of Qusqam in Addis Abeba, 457, 457n (see Saint Mary's church Qusqam)
- church schools, 16, 477n
- church song and music (*zéma*), 16, 449, 449n, 459, 476, 516, 521
- civilization/progress, see development
- Claudius (Saint), 451n
- clergy, *passim*
- clocks, 308
- coins (silver), 307, 307n, 367, 371, 375, 391, 403, 409, 415, 419, 473, 551
- Colli (Count), 438, 488f
- concubines, 332, 332n, 359, 559
- confiscation, 317, 330, 331
- Congo, 483
- conspiracies/plots, 313, 318, 319, 320, 324f, 340, 341, 352, 354-360, 366, 383n, 390, 398-400, 419f, 489-492, 496-498, 524f, 525n, 564
- Constantine the Great (Roman Emperor), 356n, 433n
- Constitution, 458
- Coptic church, 453n, 522n, 527, 529n
- courts, 316, 317, 318, 328, 420, 450, 451, 455f, 455n, 458, 459, 459n, 500
- Covenant (Book of the), 477, 477n
- Cromlech/Dolmen, 481
- Cyril (Patriarch), 528
- Damot, 404, 547n, 548n
- Damtew Zamané (Ato), 309
- Danyaw, i.e., Menilek II (q.v.)
- Dargé Sahle-Sillasie/Sillasé (Ras), 322, 353n, 379n, 383n, 417n, 419n, 480n, 531n
- Dasshé/Sihin Kumsa (Weyzero), 336, 359, 359n
- Dawint, 515n
- Dawit (Emperor), 356n
- death sentence, 317, 328
- Debalqé (Fitawrari), 573
- Debenansa, 461, 461n
- Deboch (Ato), 379, 419
- Debre-Birhan, 512n
- Debre-Gennet, 434n
- Debre-Hiruyan Marqos church at Sella-Dingay, 416, 416n
- Debre-Libanos, 332, 333, 334, 355, 362n, 394, 396, 397, 404, 417n, 423n, 450n, 479f, 537, 542, 569, 572
- Debre-Sina, 507

- Debre-Tabor, 376, 388, 419n, 459, 544, 550
 Debre-Tsion (churches at Aksum and Addis Alem), 17, 340, 344, 451, 502
 Debre-Werg, 16, 450, 537n
 Debre-Zei/Bishofu, 457n, 539
dehiera, 305, 419n, 421n, 450n, 451n
 Decbasa (Azazay, Qenyazmach, Filawtari), 328, 339f, 377
 Dehné (Qenyazmach), 445, 445n
 Dejazmach Chacha School, 20
 Dembi-Dollo, 335
 Demhobé (Weyzero), 567
demera, 345n, 351, 351n, 357, 357n, 388n, 394n
 Demis (Ras), 336, 370, 372
 Demisé Abiyé (Memhir), 571, 574, 575
 Demunna (Basha), 360
 Deridi (Lake), 376
 Der Sultan, 433n, 434, 434n, 435
 derishes, 306, 326
 Dessie/Dessé/Dese, 323, 325, 327, 332, 337, 349, 366n, 372, 373, 376, 385, 414, 428, 459, 541, 544, 545, 564, 569, 572
 Dessiné (Qenyazmach, Filawtari), 506
 Dosa (Ato), 382
 Dosta (Memhir, later Bishop/Abune Abrihan/Abraham), 452, 452n, 531, 531n, 537
 Dosa (sister of Empress Zewditu), 312n
 Dosa Damtew (Filawtari, Dejazmach, Ras), 413, 413n, 414, 416, 506, 506n, 554
 Dosa Kidane-Mariam (Aleqa), 11, 567
 Dosa Mikael (Ras), 347n, 414n, 504n
 Dosa Wergé (Ato), 366, 366n
 development/progress/civilization, 306f, 309-311, 322, 422, 457-461, 470, 471, 482-484, 486, 490, 496, 521, 524
 Dilalo Valley, 396n
 Dill-Nessahu (Asallif), 363
 Dima, 450n, 451n
 Dioscorus (Bishop, Patriarch), 333n
 Dire-Dawa/Dire Dawa, 366, 411, 433, 443, 444n, 522, 539, 539n, 541n, 542, 560, 562, 571
 Djibouti, 359n, 427n, 433, 441, 442, 443, 491, 512, 531, 538, 539n, 540, 542, 562, 563, 571
 Doha, 306n, 353n
 Dolmen/Cromlech, 481
 double meanings, 12, 305n
 Doumergue, Gaston (French President 1924-1931), 441, 540f
 Dover, 438
 Duke of York, 438
 Dunbar (Mt), 512
 Durenin, 506
 education, 309, 310, 422, 424, 454, 455, 459, 516f, 526, 527, 535, 572
 Éfrem, 373, 376
 Egypt/Egyptians, 18, 309, 322, 326, 333, 346n, 360, 422, 426, 434, 435, 436, 442, 481, 482, 485, 485n, 487, 492, 493, 494, 514, 522n, 526, 527-532, 541, 543, 550n
 Eiffel Tower, 437
 electricity, 308
 Elyas-Hailu (Aleqa), 16, 309, 364, 364n, 551
 emberzelem, 330
 Engel, Baron H. W. von, 541, 541n
 England/Britain/Englishmen, 305, 309, 310, 354n, 364n, 397, 401, 417n, 422, 425, 426, 438-440, 444n, 460, 466, 468-470, 481, 483, 485n, 487, 489-492, 512, 515, 523, 532n, 538, 558, 563f, 567, 574
 English language, 309, 310, 431, 459, 478n, 485n
 Éter (Mt), 541
 Eritrea/Éritrea/Eritreans, 490, 512, 574
 Ethiopian Orthodox Church, 17, 18, 526-532, 560, and *possum*
 evil eye, 333n, 461n
 evil spirits, 335n, 405n, 447n
 excommunication, 311, 354, 355, 396, 453
 Faillé, 348, 360, 363n, 411, 564
 Fairayé (Weyzero, first wife of Ras Mikael), 314n, 323n, 347n, 414n, 504n

- Fanuéli the Archangel, 446n
 farming, 517-519
 Faska (Ato), 467, 513
 father confessor, 326, 516, 571
 Feast of Abune Tekle-Haimanot, 479f
 Feast of Beala Mariam, 521
 Feast of Mary's Appearance to the Masses, 467
 Feast of Saint Rufael, 446
 Feast of Saint Stephen, 473, 473n
 Feast of the Cross (*mesqel*), 345n, 351f, 357n, 388, 394, 574
 Feast of Zion, 475, 475n, 477
 Felasha, 461, 461n, 476, 476n, 487
 Fellege (Aleqa), 338
 Fegide-Sillase/Sillase Hiruy, 422, 422
 Ferru Gebre (Basha), 498n
 feuds, 331, 331n, 332, 375
 Fidké, 416, 565
 Fil-Wha/Filwha, 343, 457, 471
 finances, 342f
 Finfruné, 308, 473n
Filula Negest (Justice of Kings law book), 317, 393, 420, 452, 458, 500, 526, 526n, 527
 Flogging, 318, 326, 465, 465n, 466
 forced labour, 517-519
 Fraeti (Baron?), 499
 France/Frenchmen, 309, 310, 322, 337n, 354n, 366n, 367, 397, 400, 401, 422, 424, 426, 430n, 433, 436, 437, 440, 457n, 480, 480n, 481, 489-492, 505, 511, 512, 513n, 515, 524n, 538, 538n, 539, 539n, 540, 540n, 558, 562, 563, 564, 571
 French language, 309, 310, 345, 366n, 392, 421n, 430, 430n, 431, 459, 563
 Franchetti, Raimondo (Baron), 499n
 Franco-Ethiopian Railway Company, 505
 frontiers/borders, 335n, 341f, 345, 352, 439, 498, 505, 563
 Frumentius, see Abba/Abune Selama
 Fused I (King of Egypt 1922-1936, Sulian from 1917), 426, 436
fulkera, see War chants
 Fulas (Neggadras), 366
 Fulasé (Neggadras), 498
 Furi, 457, 457n
 Gabriel/Gebriel the Archangel, 404n, 446n
 Gallies, 434
 Galla, see Oromo
 Gamblla, 335
 Gara Mulica, 565-567
 Gardula, 482, 553
 Gausser, Luis (Mt), 426
 Gebre (Qenyazmach), 363
 Gebre-Hanna Jimma ("Abba Hanna"), see Abba Gebre-Hanna Jimma
 Gebre-Giorgis (Iochegé, Archbishop, Patriarch Busilos), 567f
 Gebre-Giorgis (Qenyazmach), 344
 Gebre-Hiywet (Saint), 405n
 Gebre-Hiywet Baykedany (Neggadras), 310, 478n
 Gebre-Hiywet Mikael (Dejazmach, Ras), 347, 368, 376, 378, 504n
 Gebre-Igzabihér (Ato), 474, 474n
 Gebre-Igzabihér (Biarra), 309
 Gebre-Igzabihér (Dejazmach), 368, 372
 Gebre-Igzabihér Elyas (Aleqa), 11, 12, 13, 15, 16-21, 303, 399, 416n, 439n, 451, 453, 522, 547n, 557
 Gebre-Jyesus (Memhir), 333
 Gebre-Mariam (Filawtari), 328, 339f, 377
 Gebre-Medhin (Shum-Tembien/Tembien, Dejazmach), 507, 513
 Gebre-Menfes-Qiddus (Melake-Gennet Tedla, Iochegé), 423, 428, 432, 444, 445, 446n, 450, 451n, 458, 463, 468, 495, 497, 504, 508, 509, 522, 530, 531, 533, 537, 542f
 Gebre-Menfes-Qiddus (Saint), 405n
 Gebre-Mikael (Filawtari), 507
 Gebre-Mikael Gebena, 573n
 Gebre-Sillase/Sillase (Memhir), 406

- Gebre-Sillasiē/Sillasiē Barya Gebir (Nihure-Id, Dejizmach), 384f, 430, 430n
 Gebre-Sillasiē/Sillasiē Weide-Arcgay (Tsehafe-Tiraz), 340, 343
 Gebre-Yohannes (Grazmach, Dejizmach), 471, 471n, 472
 Gebu Desia (Keniba), 306, 309, 322, 397, 397n, 478n
 Gebu (Major), 370
 Gedilē (Dejizmach), 548
 Gēdo, 20
 Geer/Giiz, 359n, 381n, 459, 477, 478, 486n, 487, 495n, 497n, 500n, 502n
 Getesa, 539
 Gelan, 310n, 405
 Gelano (Major), 366
 Gemmo, 553
 Genewa, 430n, 441, 466, 467, 485
 Genj, 460
 Gennet, 337, 401, 503
 Genneic-iyēx church in Addis Ababa, 457
 Genneic-Tyge Giorgis, i.e. Saint George's church in Addis Ababa (q.v.)
 Genu (Grazmach), 309
 George V (King of Great Britain 1910-1936), 321, 401, 440, 466, 468-470, 523
 Gēra, 506
 Gérard, Maxime (Mā), 426, 511
 German language, 309, 310, 322
 Germany/Germans, 310, 345, 396, 397, 466, 512, 512n, 513, 513n, 525f, 541, 541n, 557, 559, 561, 563, 571
 Gerremew (Aleqa), 446
 Gessece Belew (Dejizmach), 429
 Gessece Jimma, 568
 Gessece Weide-Hanna (Dejizmach), 312, 378
 Getachew Abate (Dejizmach, Ras), 325, 356n, 378, 397, 397n, 411, 442, 442n, 443, 470
 Getema, 336
 Gibraltar, 483
 Gidim, 376

- Gifla-Wessen (Aleqa), 404, 409
 Ginitra, 335, 337, 339, 377n, 382n, 552, 569
 Ginde-Beret, 417, 417n
 Gindo, 350
 Ginit, 506
 Gishēn (Mā), 356n
 Gishēf, 349, 394
 Giraw (Ato), 309
 Giraw (Azazay), 363, 382, 392
 Giraw Shumiyēf, 366
 Gobena (Ras), 363n, 573n
 Gojjam, 305n, 306n, 336n, 337, 338n, 346, 358n, 366n, 367, 379n, 381n, 383n, 386, 389n, 404, 412, 414, 415, 416n, 429, 430n, 444n, 448, 450n, 452n, 459, 461n, 476n, 492, 493, 506n, 515n, 531n, 536, 536n, 537, 537n, 547n, 565
 gold, 307, 336, 460, 537n
 Golla, 325, 507
 Gondarē (soldiers), 336
 Gonder, 304, 306n, 310n, 319, 322n, 337f, 338n, 346, 349, 367, 378, 383n, 386, 388, 389n, 393, 397n, 404, 452n, 459, 476n, 492, 515n, 524n, 531n, 536n, 537, 537n, 546, 571
 Gore, 459
 Granophone, 322
 Grany/Grān Muhammed, see Ahmed Grany/Grān
 Graziani, Rodolfo (Marshal, Viceroy, Marquis of Neghelli, 1882-1955), 422n
 Greece/Greeks, 310, 414n, 425, 426, 441f, 451n, 487, 512, 523, 537n
 Greek language, 310, 322
 Gregorio (Pope), 480n
 guardians, 311, 312, 320, 418, 574
 Guddila, 315
 Gudru, 376, 396n, 507
 Gugsa Aliyyu (Dejizmach), 376
 Gugsa Aveya (Dejizmach, Ras), 378, 411, 412, 412n, 413, 414, 415, 462
- Gugsa Weide-Weidē (Ras), 319, 348, 375n, 377, 383, 412n, 539n, 543-545, 543n, 548, 548n, 549f, 553
 Gullilē, 404, 444n, 457, 575
 Guillilāf (Fitiwrat), 319, 320, 340
 gun repair shops, 307
 Guragē, 353n, 374n, 376n, 404, 404n, 419, 460, 482, 498n, 565, 567, 568
 Gursun, 532n
 Gwargul (Wegshun), 412n, 543n
- Habte-Giorgis Dinaḡdē (Fitiwrat, Abba Mechal), 312, 354, 358n, 362, 366, 369, 370, 374, 376, 380n, 382, 385, 386, 387, 391, 394, 398-400, 409, 444, 470, 495f, 552, 558, 563, 564, 565
 Habte-Mariam (Dejizmach, Ras), 506, 506n
 Hagerē-Hiywet, see Amho
 Haile (Qenyazmach), 363
 Haile (Qenyazmach), 363
 Haile-Giorgis (Neggadras, Bilwedded, Abba Mutai), 306, 323, 362, 379, 379n, 382, 464f, 507n
 Haile-Mariam (Memhir, later Abune Petros), 531, 538, see also Abune Petros
 Haile-Mariam Lemma (Dejizmach), 354, 365, 370, 383, 392
 Haile-Mariam Mammo (Lijj), 574
 Haile-Mariam Mantelkilo (Balambaras), 506
 Haile-Mariam Serabiyon (Ato), 306, 310, 310n
 Haile-Molekol (King of Shewa), 303, 304, 338, 354n, 416n, 419n
 Haile-Mikael (Memhir, later Abune Mikael), 531, 538, see also Abune Mikael
 Haile-Mikael Bilichio, 364
 Haile-Roba (Ato), 366, 366n
 Haile-Sillasiē/Sillasiē (Aleqa), 406
 Haile-Sillasiē/Sillasiē Abbaynch (Dejizmach), 377, 430, 430n, 513
 Haile-Sillasiē/Sillasiē Gugsa (Dejizmach), 412
- Haile-Sillasiē/Sillasiē I (Emperor, previously Tefar Mekonnen), *passim*
 Haile-Sillasiē I School in Negemē, 19
 Haile (Balambaras, Qenyazmach), 506
 Haile (Dejizmach), 573
 Haile Kebebede (Dejizmach, Wegshun), 513, 513n
 Haile Tefar-Haimanot (Ras), 358n, 379, 379n, 381, 383n, 412, 415, 428, 429, 444, 444n, 565, 575, 575n
 Haile-Weide-Kiros (Ato), 321n, 419n, 480n
 Haile-Weide, 460f, 516, 519, 520f
 handicrafts, 460f, 516, 519, 520f
 Hanna (Abba), see Abba Hanna
 Hannet, Knut (Dr. Director of Bethsaida Hospital 1926-1936, Consul 1929-1936), 546, 546n
 Harrē, 307, 323, 332n, 351, 352, 353, 353n, 376, 389, 404, 459, 481n, 559, 560, 561, 564, 567
 Harephē/Haregē, 323, 352, 355, 359, 365, 382n, 413n, 446n, 448, 459, 466, 481, 532n, 537, 561, 563, 565, 566, 567
 Hawaz (Aleqa), 465, 465n
Haymanot abew, "Faith of the Fathers", 17
 Helena (Roman Empress, Saint), 356n
 hermits, 18, 305, 306, 465, 465n, 501, 547n, 572
 Hirry-Weide-Sillasiē/Sillasiē (Biana, Blatiē-gēta), 397, 397n, 422n, 426n, 430, 430n, 431n, 435, 445, 467, 478, 478n, 512, 523, 524n, 525f, 532, 532n
 Holēta, 337n, 401n
 holy water, 343, 480
 Horologium, 405
 hospitality, 329, 462f, 462n
- Ihite-Giorgis (Weyzero), 353n
 Ihite-Mariam Abu-Baker (Weyzero), 417n
 Ijig-Ayyahu Tareqq (Weyzero), 419n
 Ilg, Alfred (Mā), 307n, 558
 Iluhabor, 19, 320, 322, 382n, 397n, 405, 429, 536n, 538
 Imbabo, Battle of, 396

- Immalaf Hirry (Blatta), 574
 Imperial Bodyguard, 390n
 Innu Haile-Sillasié/Sillase (Dejjazmach, Ras, Lul-Ras), 353n, 377n, 430n, 433, 433n, 532, 532n, 558, 562, 564, 573n
 Indaketchew Mekonnen (Lij), 568
 Indyalilu (Fiawrar), 363
 India/Indians, 466, 514, 514n, 537n
 inheritance, 331
 Inioio (Mf), 16, 304, 308, 337, 348, 363n, 404
 Irti Bekennu, 558
 Isdros, 392n, i.e., Alcewerg (Meiake-Techay) (q.v.)
 Islam, see Muslims
 Isifanos (Ale-Nigus), 362, 362n, 377, 383, 422f
 Italian language, 309, 310, 325, 431n, 459
 Italian invasion/occupation, 11, 18, 19, 20, 303, 364n, 366n, 368n, 382n, 397n, 400, 411n, 413n, 414n, 416n, 421n, 422n, 430, 444n, 470n, 471n, 481n, 506n, 507n, 511n, 531n, 536n, 541n, 557, 566, 568, 571-575
 Italy/Italians, 309, 322, 354, 397, 401, 412, 425, 426, 437f, 440, 487, 488-492, 498, 499, 501-503, 511n, 512, 512n, 515, 524, 538, 558, 563f
 Itégé (also Awranis/Taitu) Hoicel, 394n
 Iyasu Menick (Abétio), see Iyasu Mikael (Lij, Abétio)
 Iyasu Mikael/Iyasu Mikael Menick/Iyasu Menick (Lij, Abétio, Abba Tena), pasim
 Iyyob (Major), 471
 Jan (Ato), 309, 366, 366n
 Jan-Méda/Janhoy Méda in Addis Ababa, 344, 387, 390, 398, 503, 503n, 507, 541, 563f
 Jan-Méda at Gondar, 388
 Jersa Lefo, 458, 458n
 Jerusalem, 322, 356, 382n, 417n, 433-435, 442, 448, 461, 505, 521, 521n, 529n, 552n
 Jibat, 20, 458
 Jijiga, 539n, 562, 567
 Jilic, 328
 Jimma, 334, 335, 420, 458, 459, 460, 564
 Jirru, 353n, 430, 512n
 John/Yohannis IV (Emperor; also Balambaras Kasas Mirrach, Abba Bezih), 304, 305, 306, 311n, 315n, 326, 346n, 378n, 381n, 401, 411n, 423n, 434n, 444n, 479n, 493, 494, 535, 535n, 543n, 560
 Josef/Yosef (Ato), 306
 Joseph/Musé/Pasha Suleiman, 528
 Jolde (Dejjazmach), 335, 336, 359, 377, 506, 506n
 Julien (Mr), 433
 Junkers/Junkerswerke, 541, 541n
 Justice of Kings, see *Fihla Negest*
 Kalir Bert, 386
 Karyyu, see Kereyyu
 Karra Coré, 359
 Kasas Dargé (Ras), i.e., Kasas Hailu, Kasas Hailu ze-Dargé (q.v.)
 Kasas Hailu/Kasas Hailu ze-Dargé (Dejjazmach, Ras), 321, 358n, 370, 370n, 372, 383, 383n, 416, 417, 417n, 419n, 430n, 457, 457n, 480, 480n, 511, 549f, 565, 565n
 Kasas Mirrach (Balambaras), see John/Yohannis IV (Emperor)
 Kasas Siyyum (Dejjazmach), 411
 Kebbédé, 422
 Kebbédé (Bassha), 366
 Kebbédé (Fiawrar), 573
 Kebbédé Mengesha (Ras), 382, 414, 444, 444n
 Kebbédé Tesemma (Dejjazmach), 364, 385, 385n, 389n
 Kebir Muhammad Mudir, 560
 Kefla, 19, 318, 352n, 353n, 377n, 378, 393, 405, 459, 460, 506, 536n, 563, 564
 Kefey Welde/Welde (Weyzerro), 358n
 Kelkilé (Grazmach, Qenyazmach), 506
 Kembala/Kembala, 378, 482, 565n
 Kereyyu (Karyyu), 483
 Kelema (Ale-Nigus), 5127
 Kibrei (Ato), 431

- Kibret Banitgu (Lij, Balambaras), 506
 Kidane-Mihret, 404n
 Kidane-Mihret church (in Palace compound), 17, 343, 404
 Kidane-Qesio (Qenyazmach), 376, 389f
 Kilile-Medhin Tiedalu (Ato), 421, 421n
 Kilile-Yagob, 568 (baptismal name of Lij/Abétio Iyasu)
 Kiné (Qenyazmach, Fiawrar), 413
 Kittermayer, H. B. (Sir), 512
 Konso, 482, 553
 Konta, 378
 Korem, 315
 Koremas, 416
 Kullu, 378
 Kumsa Moreda (Dejjazmach), 336, 359
 Kunama, 487
 Lalibéla, 537
 Landlords, 515-521
 land-ownership, 515f, 515n, 517-519
 Lassa, 315, 419n, 476n, 480n, 515n, 537, 537n
 Latin, 309
 laws, 310, 311, 323, 328-331, 486, 500, 515-521
 League of Nations, 425, 428, 431n, 436, 441, 466, 467, 484f, 485n, 486, 489-492
 Lebanon, 310, 422
 Leo the Great (Pope), 333
 Legem, i.e., Negemé (q.v.)
 Liben (Dejjazmach), 368
 Lideta, 447n, 458, 458n
 Ligot, 319
 Limu, 378
 Liqe-kahinat ze-Werwer, 537
 Lisbon, 475
 Loeb, Emil (Mf), 513, 513n
 London, 321, 322, 438-440, 466, 468, 515
 Luisegged Nedew (Dejjazmach, Ras Bitwedded, Abba Belay), 321, 323n, 362, 368, 369, 371, 375, 376, 548, 548n
 Luxembourg, 437
 MacDonald, (James) Ramsay (British Prime Minister 1924 and 1929-1935), 439f
 magis, 447, 449, 449n, 461n
 Mahdists, 479n
 Mahiberé-Sillasié/Sillase monastery, 396, 396n
 Mahneré-Sillasié/Sillase Welde-Mesqel (Balambaras, Biarféta), 512n
 Maillet, André (Mf), 538-540
 Manyazhal Goshu (Ato), 366
 March of Teferi (Mekonnen), 511, 540
 Maria Teresa dollars/halers, 348n, 551
 Mar Isaac/Yis'haq, 477, 477n
 Marqo, 404, 404n
 Marqos Decsa (Ato), 366n
 Marsillais, 540
 Marsillais, 436, 441
 Matéwos (Abun, Archbishop), see Abune Matéwos
 Maydew, Battle of, 336n, 382n, 417n, 444n, 513n, 566, 568, 569
 Mécha, 20, 405
 Méchané-Alem church at Agaqi, 405
 Méchané-Alem church (at Debre-Libanos), 480
 Méchané-Alem church at Qechené in Addis Ababa, 325f, 405, 450, 462, 504, 568
 Méchané-Alem church at Werre-Ilu, 414f
 Méchané-Alem church in Tegulet, 363n
 méchal sefuri, see Central Campers
 Mekane-Hiywet church at Yekka, 450, 451n
 Mekane-Sillasié/Sillase church in Addis Ababa, 508, 543
 Mekassa Welde-Mesqel (Ato), 557, 563, 564, 565f
 Mekele/Megelé, 394n, 415
 Mekonnen (Aleq), 388
 Mekonnen Dennis, 336n
 Mekonnen Dennisew (Dejjazmach), 376, 379
 Mekonnen Dereje (Dejjazmach), 336
 Mekonnen Habte-Weld (Neggadras), 512, 512n

- Mekonnen Indalkachew (Lijj, Ras Bit-wedded), 313n, 430, 430n, 568
 Mekonnen Tewend-Belay (Fitawrari), 376, 377
 Mekonnen Walte (Lijj, Mekwas), 511, 511n
 Mekonnen Wolde-Mikael (Ras), 306, 323, 353, 353n, 356n, 359, 364, 384n, 413n, 414n, 430n, 463, 468n, 471n, 473n, 506n
 Mekonnen Wessene (Dejazmach), 506
 Mekuriya (Genyazmach), 366
 Mekuriya (Genyazmach), 366
 Melake-Gennet, 341
 Melake-Teshay Iyasu (Emperor?), 512n, 571-575
 Melaku Beyene, 422, 422n
 Member-Mengist, i.e. Saint Gabriel's church in Addis Ababa (q.v.)
 Member-Teshay, 476n, i.e. Saint Mary's church at Inoto (q.v.)
 memorial feast for the dead, 344, 374, 375, 402-411, 521-523, 550-552
 Menen Mikael/Menen Asfaw Mikael, i.e. Menen Asfaw (Weyzero) (q.v.)
 Menen Asfaw (Weyzero, Empress), 323, 353, 353n, 358n, 375n, 378, 383, 383n, 401, 413n, 479f, 479n, 504f
 Mengesha Aitkeni (Ras), 444n
 Mengesha Siyyun (Ras), 353n, 358n
 Mengesha Wessene (Dejazmach), 574
 Mengesha Wibe (Lijj, Mekwas, Dejazmach), 511, 511n
 Mengesha Yohannis, 429n
 Mengistu Lemma (Aio), 574
 Menhir, 482
 Menlik II (Lijj, King of Shewa, Emperor, Abba Danyaw), *passim*
 Menlik II Hospital, 307, 307n, 564, 572
 Menlik II School, 307, 307n, 314n, 392, 424, 444, 558
 Menlik Iyasu, 332n, 560, 571
 Mengesha, 337, 401n, 457, 457n
 Menz, 306n, 315n, 327, 353n, 364n, 376, 377n, 379n, 394, 404, 416, 430n, 444n, 476n, 511n, 515n, 567, 572

- Megdela ("Magdala"), 304, 325, 373, 379, 380, 385, 386, 387, 389, 440, 466, 564
 Megel/Mekelle, 394n, 415
 Mege, 515n
 Merawi Siliu (Aleqa, Teshale-Tizaz), 309, 340, 342, 364
 Merdasa Jole (Lijj), 336, 366
 Merhabete, 306n, 309, 353n, 476n, 506n, 515n, 552n
 Merha Tibe printing press, 309
 Merid (Dejazmach), 548, 548n
 Metulle-Mariam, 537, 537n
 Mesfin (Aio), 309
 Mesfin Sileshi (Major, Dejazmach, Ras), 506n, 565, 567, 568
 Meskha Wergé (Dejazmach), 306
 Mesqa, 482
mesqel, see Feast of the Cross
 Mesqel Square, 473n
 Mesofa/Musala (Dejazmach), 336
 Melema, 305, 306n, 326, 396n
 Metafriya (Azazay, Dejazmach), 382, 382n, 392, 507, 513
 Mésso, 365, 376, 465, 564
 Mikael the Archangel, 404n, 414n, 446n, 522n
 Mikael (Abun, Bishop), 19
 Mikael (Ras, King of Wello, Abba Shango), 307n, 310n, 314, 319, 325, 327, 332, 337, 338n, 345-347, 349, 355, 359, 367-373, 374, 376, 378, 379, 382n, 386, 387, 400f, 414n, 417n, 419n, 473n, 504, 504n, 536n, 548n, 558, 564
 Mikael Birru (Aio), 306, 310
 Mikael Innu (Lijj), 12, 564
 Millerand, Alexandre (French President 1920-1924), 401, 436
 mills, 307
 Minas (Mr), 430n
 Min-Dessyil (Aleqa), 407
 Minjar, 404
 minstrels, 350, 350n
 mint, minting, 307, 307n

- Mintiweb Mikael (Weyzero), 347n, 504n
 Minwuy, 493
 missions, 326, 341, 448f, 449n, 499, 537n
 Mling, 363n
 Mody, J. G. (Mr), 560
 Moja, 442n, 471n
 Mojo, 533, 539
 Molla (Aio), 364
 monasteries, 333, 356, 362n, 394, 396, 404, 413, 433, 434, 435, 436, 442, 456, 493, 501, 531, 533, 536n, 572 (see also Debre-Libanos)
 monks, 305n, 340n, 356, 375, 396, 416n, 417, 433, 434, 435, 436, 449, 450n, 456, 480, 480n, 493, 508, 509, 536n, 566
 Monophysitism (*genwal/ido*), 17, 21, 333, 334n, 358, 448, 450
 Morel, 552, 552n
 mosques, 349, 352, 355, 358, 481, 562
 mourning, 344, 358, 361, 388, 394, 496, 504, 505, 546f
mugud, 561
 Muhammad (Prophet), 560
 Muhammad Abba Shango, 379, 379n, 419, 419n, 420
 Muhammad Yeyyu (Sheik), 359n
 Muligeta (Bejirond, Dejazmach, Fitawrari, Ras), 377, 382, 392, 430, 430n, 470, 470n, 511, 545, 552f
 music, 313, 314, 322, 337, 459, 461, 471, 472, 501, 505, 511, 534, 540
 Muslims/Islam, 305, 309, 326, 335, 337f, 348, 349n, 350, 350n, 351, 352, 355, 358, 359, 359n, 360, 364, 365, 376, 380, 397, 401, 443, 458, 481, 481n, 514n, 546n, 559, 560, 561, 562, 566, 568, 571, 574, 575
 Mussolini, Benito (Italian dictator 1922-1943), 426, 437f, 488f
 Nadeu (Aio, Fitawrari, Dejazmach, Ras, Abba Wello), 349, 382, 397, 397n, 429, 467n
 Napier, Robert Cornelius (General, Field Marshal, 1st Baron Napier of Magdalen), 386n, 466
 Naples, 436
 Napoleon I, 485f
 Nazareth/Nazret (in Shewa), 16, 20
 Nazareth (in Palestine/Israel), 434
 Negro (Aio), 309
 Nejo, 460
 Neolithic times, 481
 Negemte/Negemt/Laqemt, 18, 19, 336, 420, 459
 Nesibu (Ale-Nigus), 336n, 423, 423n
 Nesibu Zeamanuel (Kentiba), 444, 471, 472, 507, 512
 newspapers, 18, 309, 455, 488, 491, 492f, 527
 Nibure-Id, 17, 337n, 340, 340n, 344n, 432, 537
 Nicea, Council of, 526, 526n
 Nicholas (Monsignor, Metropolitan), 523
 Nile/Blue Nile/White Nile (River), 378, 444n, 471, 485, 485n, 490, 565
 nobles/nobles, *passim*
 Nubia, 503, 541
 oaths, 311, 324, 352, 354, 364, 391, 397, 417n, 458
 Ogaden, 352, 389, 390, 561
 Onesimus (Aio), 309
 Oromo (Galla), 309, 315, 331n, 337n, 353n, 359, 359n, 363n, 364n, 374, 376, 379n, 386, 393, 418n, 430n, 448, 448n, 459, 460, 470n, 485, 485n, 487, 499, 506n, 512n, 515n, 537n, 544, 550, 561, 566, 572
 Pachomius (Egyptian monastery of), 493
 painting(s), 17, 309
 Paris, 322, 400, 436, 437, 438, 440, 441, 481, 505, 515, 558
 Parliament, 458
 patriots, 19, 342n, 411n, 444n, 512n, 513n, 567, 571, 575
 Pawlos Menanno (Aio, Bialta), 310, 346

- peasantry, 517-519, 520
 Pentateuch, 457n
p'éréméd ('the language of angels'), 347n
 Piazza, 419n
 Picaper, Fernand (Mr), 539, 539n
 Piræus, 441, 442
 poetry (*grinf*), 12, 16, 17, 18, 19, 304, 305,
 311, 319, 322, 325, 332, 333, 334, 338,
 343, 350, 351, 365, 388, 399, 406f, 415,
 416, 416n, 421, 443, 446, 450, 451, 459,
 473, 476, 494, 514, 534f, 546, 547f, 551f
 Poincaré, Raymond Nicolas Landry (French
 President 1913-1920, Prime Minister
 1911-1913, 1922-1924, 1926-1929), 426,
 436
 Porta (Mr), 512
 Port Said, 435
 Portugal/Portuguese, 474f, 481n
 postal services, 307
 Poica, 539n, 540
 Praises of Mary, i.e. *Widdaḥ Mariam* (q.v.)
 praise songs/poems, 334, 338, 343, 406f, 415,
 416, 421, 423, 443, 445, 446, 494, 496,
 534f
 prayers, 343f, 356, 375, 395, 395n, 404n,
 405, 405n, 410, 413, 449, 449n, 456, 464,
 477n, 498, 500, 508, 509f, 520, 530, 543,
 546, 547n, 551n
 priests, *parsim*
 princes, 310, 337, 345, 360, 380, 381, 396,
 402, 420, 445, 535
 printing presses, 309, 478, 487
 prison, 316, 317, 318, 319, 325, 329, 411,
 416f, 419, 420, 444n, 450, 451, 453, 458,
 464, 465, 466, 497, 498, 557, 565-568
 prophecies, 305, 305n, 306n, 312, 418, 421n,
 425, 434n, 446n, 473n, 494n
 Protestants, 326, 448n
 Prussia, 466
 Prüfer, Kurt (Dr), 512, 512n, 526
 Psalms (Book of), 16, 417, 417n, 457n, 477,
 477n, 487, 547
- Qebenna, 404, 405
 Qechené, 325, 450, 568
 Qéilos (Abun, Patriarch of Alexandria), 433,
 434, 436, 493f, 503f, 527
 Qéilos (Abun, Archbishop), see Abune
 Qéilos of Ethiopia
 Qewel, 507
 Qezzo Qebé, 498n
Qihaf (a branch of the Ethiopian Church), 21,
 537n
 Qiddus Giorgis, 341n
 Qimbibi, 369
 Qirgos, 338
 Qottu Oromo, 566
 Qubdiya (monastery), 413
 Qorro Gedel, 470n
 Qusqam, 457, 457n
 Qwagiti, 386n
- Raguél the Archangel, 363n, 404n, 446n
 railways, 307, 405, 433, 435, 436, 437, 443,
 444, 491, 501, 503, 505, 531, 533, 542,
 543
 Raas (Mr), 349
 Ras Bitwekdéd, 311, 312
 Ras Mekonnen Bridge, 419n, 560
 Raya, 430n, 470n, 544
 Redie/Redé (Lige-Tebet), 410, 410n
 Red Sea, 491
 RedTye, Frère de (Mr), 511, 539
 Regen (Weyzer), 353n, 419n
 religious controversy, 17, 337f, 352, 355,
 364, 448, 449-454, 459, 476, 481, 554,
 554n, 560-562
 requiem masses, 331, 344, 361, 388, 401,
 410, 494, 495, 496, 504, 505, 505n, 547,
 568f
 Revolution (of 1974), 20, 422n, 448n, 512n,
 568
 Ribb (River), 550, 550n
 rinderpest, 363n
 riots, 313, 360, 365
 rites, 405

- Rusec-Rusen, 537
 Rohls, Gerhard (Mr), 466, 466n
 Rome, 322, 325, 333, 397, 437f, 478n, 480n,
 487, 498, 515
 Rudolf (Lake, now also Lake Turkana), 482,
 483
 Rufaél the Archangel, 404, 446, 446n
 Russell, Claud, 426
 Russian/Russians, 309, 558, 563
 Russian language, 309
- Sahlé (Grazmach), 471, 472
 Sahlé-Dingil (Bejjirond), 363, 442
 Sahlé-Mariam, 344, 407, i.e., Menlik II
 (q.v.)
 Sahlé-Mariam (Ato), 457
 Sahlé-Sillasi/Sillasi (King of Shewa), 353n,
 356, 356n, 359, 364, 377n, 378, 383n,
 384n, 416n, 417n, 417n, 572
 Sahlé Tseclai (Ato, Blanténfia), 400, 421n,
 430, 430n, 529f
 Sahlu (Fiteawraz), 506
 Saint Emmanuel's/Amanuel's church in
 Addis Abeba, 457
 Saint Gabriel's/Gebriel's church at Jersa
 Lefo, 458, 458n
 Saint Gabriel's/Gebriel's church (Membert-
 Mengist) in Addis Abeba, 404, 452, 452n
 Saint Gebre-Hiywet's church at Qebenna,
 405
 Saint George's church in Addis Abeba, 308,
 341, 341n, 378, 381, 400n, 404, 423n,
 432n, 444, 445, 450n, 452, 463, 464, 464n,
 496, 504, 551
 Saint George's School, 459
 Saint John Chrysostom, 477
 Saint John's church in Addis Abeba, 457
 Saint Joseph's church in Addis Abeba, 457
 Saint Mark, 435n, 453, 453n, 494, 503, 522,
 522n, 527, 531
 Saint Mark's church at Memnagesha, 337
 Saint Mark's church Debre-Hiryan at Sella-
 Dingay, 416, 416n
- Saint Mark's church in Addis Abeba, 457,
 567, 568, 569
 Saint Mark's church in Cairo, 436
 Saint Mary's church at Inioio, 348, 404, 410f,
 467, 476, 476n
 Saint Mary's church at Jibat, 458
 Saint Mary's church at Memnagesha, 457
 Saint Mary's church Beata in Addis Abeba,
 448, 458, 458n, 521f
 Saint Mary's church Lideta in Addis Abeba
 (in the Ichgege's compound), 447, 458,
 458n
 Saint Mary's church Qusqam in Addis
 Abeba, 457, 457n
 Saint Mikael's church at Ankober, 363n
 Saint Mikael's church at Tenta, 414, 414n,
 415
 Saint Mikael's church at Yetka, 342n, 404
 Saint Paul's cathedral in London, 438
 Saint Peter's and Saint Paul's church in Addis
 Abeba, 404
 Saint Qirgos's church in Addis Abeba, 405
 Saint Raguél's church at Imioio, 16, 363n, 404
 Saint Rufael's church at Gullielé, 404, 446
 Saint Stephen's church in Addis Abeba, 457,
 473, 473n
 Saint Tekle-Haimanot's church in Addis
 Abeba, 405, 452, 453n
 Saint Thomas's Hospital in London, 438
 Saint Uraél's church at Qebenna, 404, 423,
 423n
 saints, 325n, 404n, 405n, 451n, 456, 500f
 Sakuel the Archangel, 446n
 Saturday, 433, 433n
 Sawros/Gewrus, 543, 543n
 Sayyint, i.e. Amara Sayyint (q.v.)
 Schmidt (Mr), 541
 schools, 19, 20, 307, 324f, 449n, 459, 507,
 503, 516 (see also Church schools and
 names of individual schools)
 seals, 308, 574
 Sebara babur, 307n

- Seble-Wengel Hailu (Weyzero), 358, 565
 Segele, Battle of, 367-373, 375, 376, 386, 465, 473, 536n, 548, 548n, 564
 Selale, 318, 404, 417, 444n, 565
 Selamge, 386n
 Sella-Dingay, 16, 327, 416, 452n
 Semien/Simten, 319, 377, 378, 393, 476n
 Senale, 458
 Serse Weld (Neggadras), 498
 Sertsu (Aleqa), 446
 sewing machines, 307
 Seyfu (Ato), 431, 431n
 Seyfu Sahle-Sillase/Sillase (Dejjazmach), 384n
 Shanjilla, 335, 335n, 337
 Shaah-Werg Yima (Weyzero), 430n
 Shideho, 515n
 Shehwegde, 460
 Sheik Umar, 546n
 Shenkora, 376
 Sheno, 369
 Shewa/Shewans, *passim*
 Shewa-Regga Meniek (Weyzero), 310n, 314, 321, 347n, 401n, 504n, 557f
 Shewa Gimir, 377
 Shihbach (Weyzero), 447f, 447n
 Shidbitu (Azazy), 360, 363
 Shingurt, 318
 Shola Ber, 374
 Shop of the Queen, 458
 Shumet Geleta (Weyzero), 20
 Sibhat (Ras), 385
 sickness/illness/disease, 310, 312, 328, 329, 339, 343, 395f, 411
 Sicily, 483
 Sidamo, 352, 353, 353n, 377, 382n, 405, 413n, 482
 Sihim Kumsa (Weyzero), 359, 359n; see also Dasale Kumsa (Weyzero)
 Sihim Mikael (Weyzero), 323, 347n, 353n, 359, 362n, 378, 379n, 382n, 383n, 401n, 479n, 504f, 504n
 Sileshi (Dejjazmach), 506n
 Sillase/Sillase Shinkurt, 420
 Silit, 482
 Silwa, 413
 Sine-Fitci, 403n, 404n
 Simishaw Wengel (Ato), 366n
 Sirah Biru (Fiawrari), 368, 373, 376, 385, 386, 387
 Sirak (Book of), 477
 Six Words of the Gospel, 463, 463n
 Siyyum Luisege (Dejjazmach), 371
 Siyyum Mengesha (Dejjazmach, Ras), 347, 381, 388, 411f, 414, 415, 428, 429, 444, 444n
 Siyyum Tekle-Haimanot, 358n; see Hailu Tekle-Haimanot (Ras)
 Siyyum Walilelu (Lijj-Grazmach), 507
 slaves, 316, 458
 soap-making, 307
 Sokota, 531n
 soldier/warriors, *passim*
 Solomon Jole, 336
 Somalia/Somaliland/Somalia, 332n, 352, 365, 376, 483, 512, 561, 562, 563, 564, 567, 574
 sorcerers, 19, 447
 Southard, Addison (Mr), 511
 Spain, 483, 487
 Special Court, 458, 500
 spices, 326, 427, 449, 498f
 Spiritual Council, 448, 453n, 535
 sports, 313, 314, 558
 steam roller, 307
 Sudan, 439, 487, 490, 541n
 Suez, 442, 466
 Suez Canal, 433
 Sululta, 480
 Swailih, 350, 359
 Sweden/Swedes, 309, 437, 546, 546n
 Swedish language, 309
 Switzerland, 309, 441
 syncritism, 562
 Syria/Syrians, 477n, 537n

- Taitu/Tayitu Bitul (Empress), 312, 313, 319, 328, 339, 343, 344, 348, 353n, 358n, 377n, 378n, 383, 383n, 385n, 476n, 512n, 543n, 557f
 Taitu (also Itege/Awraja) Hotel, 394n
 Tana (Lake), 337, 338, 439, 481n, 489-492
 Tarrege (Ato), 419n
 Tasew Walilelu (Lijj, Fiawrari, Ligaba), 507, 507n
 Tayye (Aleqa), 310
 Tayye (Dejjazmach), 447n
 Tayye Gullialie (Fiawrari), 319, 320, 377
 taxation/excise/tax, 330f, 335, 349, 349n, 350, 391, 517-521, 517n
 Tedla (Meleke-Gemec), 378, 400, 423; see also Gebre-Mentse-Qiddus (Iodege)
 Teaching of Secrets, 477, 477n
 Teferi Mekonnen (Dejjazmach, Ras, King, Abba Teqil, later Emperor Haile Sillase), *passim*
 Teferi Mekonnen School, 422, 459, 511
 Tegulet, 306n, 353n, 363n, 395n, 404, 416n, 442n, 470n, 471n, 476, 498n, 511n, 515n
 Teixeira Gomes, Manuel (Portuguese President 1923-1925), 475
 Tekle-Giorgis (Emperor), 305
 Tekle-Haimanot (Abun), see Abune Tekle-Haimanot
 Tekle-Haimanot (Ato), 567
 Tekle-Haimanot (King of Gojjam), 305, 358n, 381n, 385n, 396, 429n, 493, 536n
 Tekle-Hawariat Tekle-Mariam (Fiawrari, Bejjionel), 353n, 559, 562f
 Tekle-Mariam (Meggab), 572
 Tekle-Margos Tekle-Haimanot (Ato, Geny-azmach), 430, 430, 567f
 Teklu (Dejjazmach), 575n
 telephone services, 307, 539
 Tenbent/Temben, 430
 Tena, 349
 tenants, 517-519, 518n
 Tenaye-Werg Haile-Sillase/Sillase (Weyzero), 413n, 422n, 479, 506n
 Tenaye-Werg Sahle-Sillase/Sillase (Weyzero), 353n, 356n
 Tenaye, 348, 349n, 366
 Tenta, 414, 414n, 415, 471, 504n
 Tenta Mikael church, 558
 Tesemma (Genyazmach), 370
 Tesemma Genzu (Dejjazmach), 368, 375
 Tesemma Ishel (Ato, Neggadras), 322, 332n, 379n, 417n, 419n, 420, 421, 446n, 557, 559, 563, 564, 565f
 Tesemma Kelema, 360
 Tesemma Nadeu (Ras, Ras Biwedded Abba Genmaw), 311, 312, 313, 314, 320, 321, 358n, 385n, 552, 558
 Tesfaye Tegenye (Ato), 430, 430n
 Tesfaye Wele-Mariam (Ato), 565
 Tewabech Mikael (Weyzero), 347, 347n, 504n
 Tewahdo/Tewahido (a branch of the Ethiopian church; also a common term for all branches of the church; by very many it is associated with the *Tsege* branch of the church) 537n; see Monophysitism
 Tewodros II (Emperor), 304, 311n, 324, 342n, 386n, 434n, 440, 466
toyyib, 461, 461
 thief-finders (*leba-shoy*), 329, 461, 462f, 462n
 Tiberias, 434
 Tidu of Moret, 552, 552n
 Tigray/Tigreans, 304, 306n, 309n, 310n, 315, 316, 317, 318, 346, 347, 367, 378, 383, 386, 387, 394, 404, 411, 412, 414, 429, 459, 471n, 476n, 492, 493, 507, 515n, 531n, 536, 536n, 537n, 538, 565, 572
 Tigriya, 476n, 487
 Tilahun (Ato, Fiawrari, Ale-Nigus), 321, 324, 327, 362n, 379, 382, 392
 Tital, 572
 Tinnuga, 349, 359
 Tirumesh Gebre-Igziabher (Weyzero), 16, 20, 21
 Tsemmé Andarge (Weyzero), 358

- Tisumé Dargé (Weyzero), 321n, 383, 417n, 419n, 480n
 tithe (to the government), 330f, 517-519, 517n, (to the church) 517n
 tomb, 19
 Tora Meek, 368, 376, 548n
 Trinity cathedral in Addis Abeba, 404n, 495n
 Trinity church in Addis Abeba, 314n, 404, 473n, 495, 495n, 510, 558
 troops, 313, 317, 367, 368, 370, 373, 389, 390, 399, 438, 471, 545
 Tsegga (a branch of the Ethiopian church), 450n, 537n
 Tsehay Inqu-Sillase/Sillase, 574
 Tsehay-Weng Dargé (Weyzero), 322, 379, 417n, 419f, 419n, 572f
 Tsige (Melake-Birhan), 452, 452n
 Turkana (Lake, also Lake Rudolf), 482
 Turkey/Turks, 513, 559, 561, 563, 571
 Uriel the Archangel, 404n, 423n, 446n
 USA, see America (USA)
 Versaille, 436
 Vernieu (Mf), 481, 481n
 Victor Emmanuel/Vittorio Emanuele III (King of Italy 1900-1946), 401, 437, 502
 Victoria College in Alexandria, 436
 Victoria Station in London, 438
 Virgin Mary, 338n, 343, 404n, 447, 447n, 448, 457n, 458n, 467, 467n, 468, 475, 475n, 476, 477, 477n, 521f, 521n, 547, 547n
 vows, 348, 348n, 418n
 Wadla, 544
 Weg, 315n, 394
 Wegshum, 315, 317, 318, 394
 Walda De'lamta, 515n
 Wallé Beddilu, 511n
 Wagé (Filiwari, Dejizmach), 413, 413n
 war chants/boasts/songs, 305, 306, 313, 332n, 334, 336, 339, 350n, 360, 365, 367, 368, 369, 370, 373, 375, 379, 380, 387, 463
 Waterloo (Mf), 523
 water supply, 308
 Wazzayegu (Filiwari), 506, 506n
 weapons, passim
 Weber, Ludwig (Mf), 541n
 Wedajé (Ligaba, Dejizmach), 430, 430n, 510, 511, 533
 Wedajio (Aggafari, Dejizmach), 363, 363n
 Wedaju Gobená (Dejizmach), 314n, 504n, 558
 Wegda, 35n
 Wegelie/Wegelle/Wegelle/Wegelle (Sheik), 336
 Wegelie Mikael church in Bulga, 573
 Weide-Amannuel/Amannuel Qoqer (Filiwari), 366, 508
 Weide-Amannuel Temqé (Neggadras), 572
 Weide-Gebré (Dejizmach, Abba Seyan), 573
 Weide-Gebré Bechah (Ligaba, Dejizmach), 346, 383, 392, 397, 403, 466, 470, 511n
 Weide-Giorgis (Baasha), 360
 Weide-Giorgis (Memhir, Nibure-Id, Iochegé, Abba Kibrit), 326, 354, 355, 357, 358n, 360, 369, 370, 381, 383, 396f
 Weide-Giorgis (Dejizmach, Ras, King of Gondar, Abba Seggud), 318, 354n, 376, 378, 383, 393
 Weide-Hanna (Aleqa, Melake-Gemmel), 364, 364n, 432, 450, 452, 510, 530, 551
 Weide-Iyēsus (Abba), 480
 Weide-Kidan (Memhir, later Abune Yishag), 530, 538, see also Abune Yishag
 Weide-Kiros (Ato), 419n
 Weide-Mariam (Aggafari), 511
 Weide-Mariam (Aleqa), 450, 450n, 452f, 494
 Weide-Mariam Abayrueth (Qenyazmach), 366
 Weide-Mariam Limenih (Filiwari), 317
 Weide-Mechin (Filiwari), 574
 Weide-Mesqel (Tsehafe-Tiriaz), 428, 444, 471, 510, 512, 512n, 525, 540
 Weide-Mesqel Akaliu (Melake-Selam), 378
 Weide-Mikael (Dejizmach), 353n
 Weide-Mikael (Filiwari), 363
 Weide-Sillase/Sillase (Aleqa), 430n
 Weide-Sillase/Sillase (Aleqa), 452, 453
 Weide-Sillase/Sillase (Aleqa), 452, 453
 Weide-Tsadig (Azazay), 513n
 Weide-Tsadig Goshu (Kenitba, Dejizmach), 363, 382, 385, 386, 391, 509, 511, 523, 532
 Weide-Tsadig Zewde (Filiwari), 573
 Weide-Yohannes (Grazmach, Qenyazmach), 506
 Weide-Mariam (Weyzero), 20
 Weide-Mikael, 476, i.e. Empress Zewditu (gn)
 Weide-Yohannis (Weyzero), 384, 384n
 Weide-Melé Bitul (Ras, Abba Tetlaw), 319, 358n, 377, 377n, 383, 385n
 Weiso, 553
 Welliege/Wolliege, 11, 18, 19, 20, 336, 359, 366n, 377, 379, 389n, 404, 448, 459, 460, 506, 506n, 536n, 538
 Wello/Wollo, 314, 315, 319, 323n, 325, 331n, 332, 346, 347, 353n, 356n, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 375, 376, 377, 379n, 382n, 383n, 385, 386, 387, 394, 401, 401n, 402, 404, 412, 414, 459, 471n, 476n, 515n, 524n, 531n, 536n, 537n, 538, 544, 550, 558, 564, 566, 568, 572
 Welqay/Tegede/Tegede, 476n
 Wendim-Agencyahu (Ato), 430
 Wendim-Neh (Qenyazmach), 362
 Wendim-Tegeny (Azazay), 365, 376
 Wend Yirad (Filiwari, Dejizmach), 363, 363n, 383, 513
 Werde Amannuel, 363
 Wengé (Ato), 366
 Wergesh Melka (Weyzero), 20
 Werqu Gobená, 422
 Werre-Himano, 414n
 Werre-Ilum/Wereilu, 353n, 415, 544
 Werre-Sib/Morre-Sib, 359n, 546n
 Werre-Sib/Morre-Sib, 359, 359n, 378n, 546n
 Wessena Joré (Filiwari), 366
 Wessene Tiré (Dejizmach), 414, 414n
 Wessene Zamaré/Zamannuel (Abba Margé), 345, 368, 392
 Wessen-Segged Wedaju, 314, 314n, 504n, 558
 Weyne-Hara, 328, 332, 348, 349n
 Wibe (Dejizmach), 412n, 511n, 543n
 Wibe Bercha, 543n
 Wihshet (Bejirond), 379, 420
 Widdaé Mariani ("The Praises of Mary"), 477, 477n, 547, 547n
 Wollaita, 531n
 Wollamo/Mellamo, 315, 366n, 405, 465, 482, 499, 537
 Wolliege, see Welliege
 Wollo, see Wello
 wood working, 307
 work, 455, 473f, 499-501, 517-521
 World War I, 395, 397, 440, 467, 571
 Ya'qob Gebre-Igziabihir (Colonel), 20
 Yared (Saint), 403n, 404n
 Yared Gebre-Mikael (Ato), 568
 Yaze'w (Dejizmach, Ras), 347, 368, 372
 Yejju, 331n, 359, 359n, 375, 377, 378n, 429, 544, 550
 Yetka, 342n, 404, 451n
 Yemsa, 546n
 Yeshi-Imnehbet (Weyzero, wife of Ras Weide-Giorgis), 376
 Yeshi-Imnehbet Ganna (Weyzero), 506n
 Yeshi-Imnehbet Ali (Weyzero), 355n
 Yelamanyu (Weyzero), 379
 Yewond Wessen Kase (Dejizmach), 430n
 Yibdo, 336, 460
 Yidneqabchew Tesenna (Ato), 322n
 Yifan, 20, 306n, 332, 359, 363, 383n, 404, 416n, 476n, 507, 515n, 572

- Yifru Bari-Yiddany, 364
 Yigeminitu Abbay (Weyzero), 355
 Yigczu Behabte (Neggadras, Bejjond, Dejzmann), 346, 362, 362n, 378, 382, 392, 512, 512n, 568
 Yigczu family, 322n
 Yikuno Amiak (Emperor), 356n, 397, 397n
 Yilma Mekonnin, 353n, 430n
 Yimer (Dejjazmach, Ras), 347, 368, 372, 373, 376, 379, 385, 386, 387
 Yirdaw (Memhir), 433
 Yirdaw (Memhir, acting Ischege), 572f
 Yofabé Niguse (Ato), 451, 451n
 Yohannes (Abba, Abun/Archbishop, Patriarch of Alexandria), 503f, 527-532, 535, 541-543
 Yohannis Iyasu, 571
 Yosef/Iosef (Ato), 306
 Yosef (Bejjond), 309
 Yosef/Mannegegrew (Ato), 309
 Yosef/Zegellan (Ato), 310
 Zagwe dynasty, 311n, 397n
 Zaire, 483
 Zebida Abdullahi, 561
 Ze-lyesus Ayne, 451, 451n
 Zellege Aggideu (Neggadras, Bejjond), 392, 508, 512, 531
 Zembaba Medhané-Alem, 574
 Zennabech (Weyzero, second wife of Ras Mikael), 314n, 347n, 414n, 504n
 Zennabé-Weng Haile-Sillase/Sillase (Weyzero), 479
 Zera Yeqob (Emperor), 356n, 458
 Zerfetschwal Seyfu (Weyzero), 384, 384n
 Zerzow, Adric (Dr), 426, 426n, 446n, 512, 512n
 Zewde (Balambaras, Qenryuzmach), 506
 Zewde Goben (Filawari), 363, 368, 375
 Zewditu Menilik (Weyzero, Empress), *passim*
 Zewdu (Dejjazmach, Abba Korran), 573, 574
 Zewge (Ato), 397
- Zéyef, 553
 Ziqwala (monastery), 404
 Ziqwala (Mt), 572
 Zoli, Corrado (Mt), 512
 Zoma Tekle-Haimanot church near Ankober, 574
- [b] - „Les choses du palais”. Catalogue du Musée du Palais Bamoun à Foumban (Cameroun) 1984 XVI, 299 S. m 24 Fotos, 153 Abb. u. 2 Km sowie 80 Taf. m 124 Fotos. kt. DM 94.- (Französische Ausgabe)
 ISBN 3-515-03793-4
 61 Werner J. Lange: History of the Southern Googa (Southwestern Ethiopia) 1982 XVIII, 348 S. m 26 Tab. u. 7 Km, 12 Taf. m 36 Abb. kt. DM 98.-
 ISBN 3-515-03998-8
 62 Y. Georges Médjé: Contribution à l'histoire précoloniale du Golina (Haute Volta) 1982 XII, 260 S. m 11 Km, kt. DM 76.-
 ISBN 3-515-03222-3
 63 Wolf-Ludwig George Folklore Ethiopian Folktales, Proverbs, Beliefs, and Riddles 1982 XIV, 327 S. kt. DM 152.-
 ISBN 3-515-03513-3
 64 Karl Heinz Strieder: Felsbilder Nordafrikas und der Sahara. Ein Verfahren zu ihrer systematischen Erfassung und Auswertung 1983 VIII, 287 S. m 19 Abb., zahlr. Tab., 2 Km, kt. DM 76.-
 ISBN 3-515-03971-1
 65 Ulrich Braukämper: Die Kambaa Geschichte und Gesellschaft eines südethiopischen Bauernvolkes 1983 XIV, 330 S., 9 Taf. u. 7 Km, kt. DM 108.-
 ISBN 3-515-03747-0
 66 Adam Jones: German Sources for West African History, 1599-1669 1983 XII, 417 S. m 4 Abb. u. 7 Kartenzeichnungen, kt. DM 96.-
 ISBN 3-515-03728-4
 67 Peter Fuchs: Das Brot der Wüste. Sozio-Ökonomie der Sahara Kanuri von Fachl 26 Abb., 16 Taf. u. 8 Fotos, kt. DM 90.-
 ISBN 3-515-03764-0
 68 Adam Jaeger: From Slaves to Palm Kernels. A History of the Galilbas Country (West Africa) 1730-1890 1983 XVIII, 220 S. m 29 Abb., 13 Taf., kt. DM 64.-
 ISBN 3-515-03878-7
 69 Roland Nilsch: Religion und Wirklichkeitsvorstellungen in einem Karen Dorf Nordwest Thailand 1984 XIII, 362 S. m 4 Km, 6 Diagr., 3 Tab. u. 12 Taf. m 24 Abb., kt. DM 96.-
 ISBN 3-515-03227-4
 70 Leo Frobenius: Mythes et contes populaires des rivières du Kasai. Traduction de l'allemand par Claude Murat 1983 XII, 326 S. kt. DM 96.-
 ISBN 3-515-03922-8
 71 Samson O. O. Amali: An Ancient Nigerian Drama. The Idoma Iqusa A bilingual presentation in Idoma and English together with Odegwugwu, an original bilingual play in Idoma and English 1985 VIII, 241 S. kt. DM 64.-
 ISBN 3-515-04097-8
 72 Anne-Marie Duperray: Les Gouroues de Haute Volta. Conquête et colonisation 1896-1933 1984 XIV, 280 S. m 26 Km, kt. DM 76.-
 ISBN 3-515-04112-5
 73 Steven Kaplan: The Monastic Holy Man and the Christianization of Early Solomon Islands 1984 XIV, 150 S. m 1 Skizze, kt. DM 54.-
 ISBN 3-515-03934-1
 74 Renée Wente-Lukas: Handbook of Ethnic Units in Nigeria. With the Assistance of Adam Jones 1985 VIII, 466 pp., kt. DM 144.-
 ISBN 3-515-03624-5
 75 Beatriz Heinze: Fontes para a história de Angola do século XVII. I. Memórias, relatórios e outros documentos da Colômbia documental de Fernando de Sousa (1622-1635). Transcrição dos documentos em colaboração com Maria Adélia de Carvalho Mendes 1985 XV, 419 S. m 11 Abb. u. 14 Fotos, kt. DM 126.-
 ISBN 3-515-04260-1
 76 Jean Pierre Wiermer: Echanges, développement et hiérarchie dans le Baromda précolonial (Cameroun) 1985 XIV, 323 S., 16 Km, 14 Abb., 1 Taf., kt. DM 78.-
 ISBN 3-515-04281-4
 77 Adam Jones: Brandenburg Sources for West African History 1680-1700 1985 XIV, 356 S., 13 Taf., kt. DM 108.-
 ISBN 3-515-04315-2
 78 Peter Mark: A Cultural, Economic, and Religious History of the Basse Casamance since 1500 1985 XII, 136 S. m 6 Taf. u. 4 Km, kt. DM 54.-
 ISBN 3-515-04355-1
 79 Kidana Waid Kefle: Haymanota Abaw. Qaddami / La foi des pères anciens. Enseignement de Manhier Kefle Gyorgis, recueilli par Dassa Tadda Waid, avec une introduction sur la vie et l'œuvre de ces trois savants par Berhanou Abbobé. I. Texte éthiopien 1986 VIII, 287 S., kt. DM 64.-
 ISBN 3-515-04168-0
 80 Leo Frobenius: Ethnographische Notizen aus den Jahren 1905 und 1906. I. Völker am Kwilu und am unteren Kasai. Bearb. von Hildegard Klein 1985 XXIV, 223 S. m 55 Abb., 27 Fotos u. 3 Km, kt. DM 96.-
 ISBN 3-515-04271-7
 81 Jürgen Zweiermann, Hrg.: Erzählungen aus der westafrikanischen Savanne (Gambia, Moaba, Kasseria, Nuna) 1985 XII, 184 S., kt. DM 63.-
 ISBN 3-515-04408-6
 82 Christoph Sauerer / Karl Heinz Strieder: Goma. Felsbilder aus Nord-Tibet (Tschad) 1987 325 S. m zahlr. Abb., 20 Taf. m 33 Fotos, kt. DM 80.-
 ISBN 3-515-04218-0
 83 Leo Frobenius: Peuples et sociétés traditionnelles du Nord-Cameroun. Traduit de l'italien par Elidige Mohammedou 1987 175 S., 13 Abb., kt. DM 48.-
 ISBN 3-515-04656-9
 84 - Ethnographische Notizen aus den Jahren 1905 und 1906. II. Kuba, Leric, Nord-Kie, Beab u. burg von Hildegard Klein 1987 XX, 222 S. m 437 Abb. u. 3 Km, 11 Fotos auf 10 Taf., kt. DM 78.-
 ISBN 3-515-04671-2